

CUMHURİYETİN 100. YILINDA
ERZİNCAN

14

Editör
Tahir Erdoğan Şahin

NÜFUS- EKONOMİ
TARIM-TİCARET-SANAYİ

*

SORUNLAR- TESPİTLER- ÖNERİLER
ÇÖZÜMLER - PROJELER

14. Cilt Yazarları ve Katkıda Bulunanlar

Engin Ustaoglu- Dr. Aykut Acar- Latif Bulut- Erzincan İl Tarım ve Orman
Müdürlüğü- Erzincan Orman İşletme Müdürlüğü - İ. Fevzi Şahin- Yrd. Doç.
Dr. Yaşar Gök- Cengiz Bahşi- Ticaret İl Müdürlüğü- Ebubekir Sıddık Elagöz-
Yakup Meral - Tedaş Genel Müdürlüğü Gelişim Yönetimi Dairesi Başkanlığı-
Erzincan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğü

2023

ERZİNCAN BİNALİ YILDIRIM ÜNİVERSİTESİ

YAYINI

Bu çalışma;

Erzincan Valiliği - Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi işbirliği içerisinde, ilgili kişi, kurum ve kuruluşların katkıları sağlanarak, EBYU/ Yukarı Fırat Havzası Araştırma-Uygulama Koordinatörlüğü tarafından hazırlanmıştır. Çalışma kapsamında neşredilen bilgi ve dokümanların sorumluluğu yazarlarına aittir. Kaynak gösterilmesi ve bilimsel/etik kurallara bağlı kalınması hâlinde alıntı yapılabilir.

YAYIN KURULU

Doç. Dr. Hamza Aydoğdu (*Erzincan Valisi*)

Bekir AKSUN (*Belediye Başkanı*)

Prof. Dr. Akın Levent (*EBYU Rektörü*)

Prof. Dr. Ali Demirsoy- Prof. Dr. Esmâ Şimşek- Prof. Dr. Necdet Tozlu

Prof. Dr. Nizamettin Parlak - Prof. Dr. Kenan Ziya Taş- Doç. Dr. Nurettin Birol-

Dr. Nihat Fırat- Aziz Gün- Yücel Kaplanoğlu-

Uzm. Onur Atabay - Hacı Hasan İçli

ISBN: 978-605-67884-8-2

FOTOĞRAF- BELGE/DOKÜMAN

Editörün, yazarların, EBYU/Yukarı Fırat Havzası Araştırma - Uygulama Koordinatörlüğü'nün; Erzincan Valiliği, Erzincan Belediyesi, ilgili kurum, kuruluş ve kişilerin arşivleri.

DİZGİ- TASARIM/GRAFİK- DÜZENLEME

AMC Fikir Sanat Dan. Bil. Hiz. San. ve Tic. LTD. ŞTİ.

Erzincan

14. CİLT: İÇİNDEKİLER

NÜFUS- EKONOMİ TARIM-TİCARET-SANAYİ

*

SORUNLAR- TESPİTLER- ÖNERİLER- ÇÖZÜMLER - PROJELER

I. CUMHURİYET DÖNEMİ BAŞLARINDA NÜFUS - EKONOMİ- SANAYİ VE TİCARETİN TARİHÇESİ- <i>Tahir Erdoğan Şahin</i>	7
II. ERZİNCAN İLİNİN EKONOMİK GELİŞMESİNDE BÜYÜK VE KÜÇÜK SANAYİNİN YERİ VE GELİŞME OLANAKLARI- <i>Engin Ustaoglu</i>	25
III. ERZİNCAN OVASINDA NÜFUS VE YERLEŞMELER- Dr. Aykut Acar.....	77
IV. ERZİNCAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRLÜĞÜ.....	111
V. ERZİNCAN TARIM- <i>Latif Bulut</i>	207
VI. ERZİNCAN ORMAN İŞLETME MÜDÜRLÜĞÜ.....	263
VII. ERZİNCAN İLİNDE ARICILIK- <i>Prof. Dr. İ. Fevzi Şahin- Yrd. Doç. Dr. Yaşar Gök</i>	273
VIII. ERZİNCAN'DA YAYLACILIK- <i>Cengiz Bahşi</i>	287
IX. T.C. ERZİNCAN VALİLİĞİ TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ.....	305
X. ERZİNCAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ FAALİYETLERİ.. <i>Ebubekir Sıddık Elagöz- Yakup Meral</i>	321
XI. TEDAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ.....	437

SORUNLAR- TESPİTLER- ÖNERİLER- ÇÖZÜMLER – PROJELER

I. SORUNLARIN TESPİTİ, ANALİZLERİ, STRATEJİLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ.2.....	443
II. ERZİNCAN 2023 VİZYONU ARAMA KONFERANSI <i>Erzincan-15-16,Ekim,2016</i>	459
III. KALKINMAYA İLİŞKİN PLAN, ÖNERİ VE PROJE ÖRNEKLERİ.....	463
IV. ÜÇLER VADİSİ PROJESİ.....	469

I CUMHURİYET DÖNEMİ BAŞLARINDA NÜFUS - EKONOMİ- SANAYİ VE TİCARETİN TARİHÇESİ

Tahir Erdoğan Şahin

1. NÜFUS, EKONOMİ VE TİCARET

Cumhuriyet Dönemi'nde ilk ve önemli sayım 1927 senesinde yapılır. Buna göre şehirdeki nüfus sayısı 16.094, merkez kaza 35.685 ve bağlı kazalarla birlikte 135.325'dir. Bu nüfus 13.476 metrekare üzerinde bulunmaktadır. Yoğunluğu 9,7'dir. O seneki Türkiye genel nüfus yoğunluğu ise 18 civarındadır. Ağustos 1931'deki nüfusun durumu ise, şehir ve bağlı kazalarla birlikte 146.017, nüfus yoğunluğu 11'dir. Buna göre, herhangi önemli bir idari statü değişikliği olmaksızın, dört yıllık nüfus artışının 11.514 olduğu görülür.

1935 sayımına göre şehir merkezinin nüfusu 16.144, merkeze bağlı nahiye ve köylerinin 43.868'dir. Bağlı bütün kaza ve köylerle bu rakam, 153.344'tür. Buna göre ise 1931 – 1935 yılları arasındaki artış 11.327'dir. Bu sayı önceki dört yıla yakın bir neticeyi ortaya koymaktadır. Aynı şekilde 1935 senesi nüfus yoğunluğu 22 olmakla, 21 olan Türkiye nüfus yoğunluğuyla hemen hemen aynı seviyeye varmış bulunuyordu.

Erzincan'daki nüfusun dengeli artışı, 1938 yılına kadar devam eder. 1940 senesi nüfusu, 1938 senesine göre değişik seyretmiştir. Bunun sebebi ise vilayet – kaza statüsündeki değişimlerden dolayıdır. Ayrıca Aralık 1939 depremindeki kaybı ise 15.600'e varır.

1940 nüfus sayımına göre Erzincan şehir nüfusu, 12.096, merkez kazaya bağlı nahiye ve köylerini 42.406 ve Kemah, Refahiye, Ilıç, eğin, Tercan (Çayırılı ile birlikte) kazaları ve bunlara bağlı köyler de dahil toplam, $103.966 + 154.498 + 54.502 = 154.498$ 'dir. Bu sayının 11.903 km. karelik saha üzerindeki yoğunluğu, 13,3'tür. O seneki Türkiye nüfus yoğunluğu ise 23'tür. (Bu tarihte Erzincan şehir merkezindeki erkek nüfusu: 9.606, kadın nüfusu: 6.486, Toplam: 16.092'dir.)

23 Teşrinievvel 1927 / Nüfusun Medeni Hali,
Yaş Grupları ve Tahsil İtibariyle Durumu

Evli	Dul	Boşanan	Meçhul
28.182	988	51	13
31.026	7.535	253	8
59.208	8.523	308	21
7-19 yaş	20- 45 yaş	46 – 71 yaş	Meçhul
16.101	19.269	10.118	152
13.768	27.602	8.783	49
29.869	46.871	18.901	201

	Okuma Bilenlerin Sayısı	Okuma Bilmeyenlerin Sayısı
E	6.037	54.274
K	1.069	66.945
Toplam	7.106	125.219

Eski Erzurum- Pazar yeri.

1927 yılı, Erzincan, Kemah, Refahiye, Kuruçay, Eğin ve Tercan.

Eski Erzincan kent merkezi- pazar yeri. (Markiplatz in Erzindjlan /Anaolian)

1927 yılı, Nüfusun Mesleklere Dağılımı:

Zirai:	38.497	-	% 29,08
Ticari:	964	-	% 0,72
Sınaî:	1.201	-	% 0,96
Serbest:	284	-	% 0,50
Memur:	517	-	% 1
Hâkim:	52		
Ordu:	4.121		
PTT:	24		
Muhtelif:		396	
Çalışan toplam:	46.100	-	% 34,84
Çalışmayan:	86.225	-	% 65,84
Çiftçi nüfusu:	103.030	-	% 76,6
Çiftçi ailesi:	17.996		
Karasaban adedi:	13.688		

Pulluk adedi: 86

1927 yılı, Vilayet İtibariyle:

Gayrimeskûn : 792	Ermeni nüfusu : 54	Mektep : 87
Oturulanev : 25.688	Katolik : 6	Camii : 250
Sair binalar : 9.038	Ortodoks : 1	Resmi Daire : 86
Toplam :35.518	Hıristiyan : 5	Hamam : 9

1927 yılı, Vilayet İtibariyle Sanat Grupları (İşyeri Sayısı – Çalışan Sayısı)

Ziraat, hayvanatı ehliye ve ev mahsulatı sanayi: İşyeri Sayısı: 138 – Çalışan Sayısı: 214.

Sanayi nesciye: İşyeri Sayısı: 22, Çalışan Sayısı: 52

Sanayi haşebiye ve sair mevaddı nebatiye abora: İşyeri Sayısı: 42, Çalışan Sayısı: 59

Sanayi medeniye ve maden işletme, makine abora: İşyeri Sayısı: 110, Çalışan Sayısı: 195

Ebnîye inşaattı sanayi: İşyeri Sayısı: 3, Çalışan Sayısı: 17

Yekûn: İşyeri Sayısı 319, Çalışan Sayısı: 524

20 İlkteşrin 1935 yılı, Erzincan, Kemah, Refahiye, Ilıç, Eğin ve Tercan'ın Kadın – Erkek Nüfusu, Yüzölçümleri

Kaza	E	K	Toplam	Yüzölçümü
Erzincan	30.229	29.783	60.012	2.985 km ²
Kemah	8.506	9.284	17.790	2.665 km ²
Refahiye	9.964	11.025	20.989	1.611 km ²
Ilıç	6.484	7.812	14.296	1.680 km ²
Eğin	6.391	8.652	15.043	1.333 km ²
Tercan	14.695	15.512	30.247	2.268 km ²
Yekûn	76.269	82.108	154.377	12.532 km ²

(Bu tarihte Erzincan şehir merkezindeki erkek nüfus: 8.963, kadın nüfus: 7.181, Toplam: 16.144'tür.)

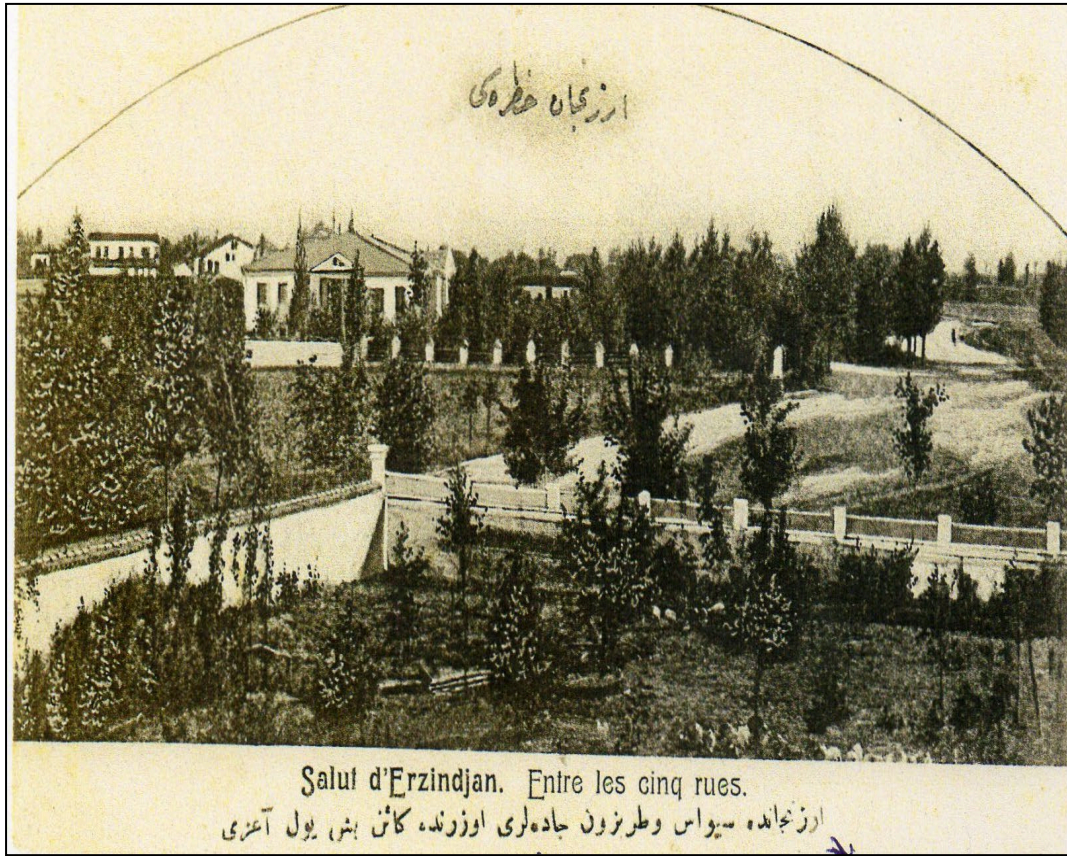
1935 yılı, çalışan ve çalışmayan nüfusun durumu:

Çalışan Erkek	Çalışmayan Erkek	Çalışan Kadın	Çalışmayan Kadın
41.665	35.610	31.123	48.949
Yekûn	Faal Nüfus		Çalışmayan Nüfus:

84.516	72.788		84 516
--------	--------	--	--------

Nüfus, insan toplulukların yeryüzü ile olan ilişkilerini ve bu toplulukların yeryüzün diğer olayları ile bağlantılarını karşılıklı aksiyon ve reaksiyon şeklinde incelenmesidir. Gerçekten yeryüzü coğrafi bölgelerin farklı görünümüne kazanmasına sebep olan elemanların başında insan topluluğu gelmektedir. Mekan ve ilişkiler bilimi olarak kabul edilmesi gereken coğrafyanın temelinde insan topluluklarıyla doğal çevre arasında ki ilişkiler yatar. Kuşkusuz insan yeryüzü kaynaklarından yararlanarak yine yeryüzü kazandırdığı şekillerin tür ve yoğunluğu doğa arasındaki dengeye bağlıdır. (Karaboran, 1984) Erzincan ovası ve çevresi gerek yaşam şartları için uygunluğu gerek jeopolitik konumu sayesinde tarihte insanlar tarafından yerleşilmiş 18 devlete ve medeniyetlere kucak açmıştır. Bu devletler Hurriler, Azziler, Hayaşalılar, Hititler, Asurlar, Urartular, Medler, Persler, Romalılar, Bizanslılar, Emeviler Abbasiler, Selçuklular, Moğollar, İlhanlılar, Karakoyunlular, Akkoyunlular, Safeviler, Osmanlılar olarak bilinmektedir.

Eski Erzincan şehrinden bir görünüş. Sivas ve Trabzon caddeleri üzerinde kain beş yol ağzı.

Erzincan ovasında 16yy.' da farklı tarihlerde tutulan tapu-tahrir kayıtlarına göre, nüfus bazı dönemlerdeki sosyal, ekonomik ve siyasal olaylara bağlı olarak artış ve azalışlar

göstermiştir. 17. Ve 18 yy'larda aynı seyir izlenirken, 19 yy.'daki salnamelere göre nüfusun bir artış eğilimine girdiği söyleyebiliriz. Cumhuriyet dönemi sayımlarına göre ise 27.12.2039 ve 13.03.1992 depremlerinden sonraki belirgin nüfus azalışın dışında genel olarak giderek bir artış gözlenmiştir. Ancak artışlar çok az miktarlarda gerçekleşmiştir. Yüksek genel bir doğum oranına sahip olunmasına rağmen nüfusun az miktardakı artış göstermişinin esas nedeni dışarıya olan göçlerdir. Yurtdışı ve yurtiçi göçler oldukça yüksek oranlarda seyredilmiştir. Erzincan merkez ilçesinde kıır-şehir nüfus ayrımı oldukça zordur. Bunun sebebi kentteki insanların yazın olunca kırlara gidip tarla, bağ-bahçe gibi işlerle uğraşmasıdır. (Hayli,1995)

Periyodik nüfus sayımlarının başladığı 1935 yılında 157344 olan Erzincan ili toplam nüfusu, 1940 nüfus sayımında yıllık %0,1'lik artışla 158498 olmuştur. Söz konusu sayımda il merkezinin nüfusu ise 16144'ten 12096'ya düşmüştür. Bilindiği üzere 27/28 Aralık 1939 depreminde 9198'i il merkezi olmak üzere il genelinde 15600 kişi hayatını kaybetmiştir. Türkiye tarihinin kayıtlara geçen en büyük depremini yaşayan Erzincan, bu depremden sonra devlet desteği ve gerçekleştirilen imar faaliyetleri ile kısa süre içerisinde toparlanma sürecine girmiş (Yavuz, 2017) Erzincan merkez ilçesi diğer ilçelere göre nüfusu sürekli artmaktadır. 1965'lı yıllarda 102.527 olan ilçe merkezi 2021 yılında 163.471 çıkmıştır. 1980'lerden sonra nüfusta dalgalanmalar olsa da 2011 yıllarından sonra düzenli olarak artmaktadır.

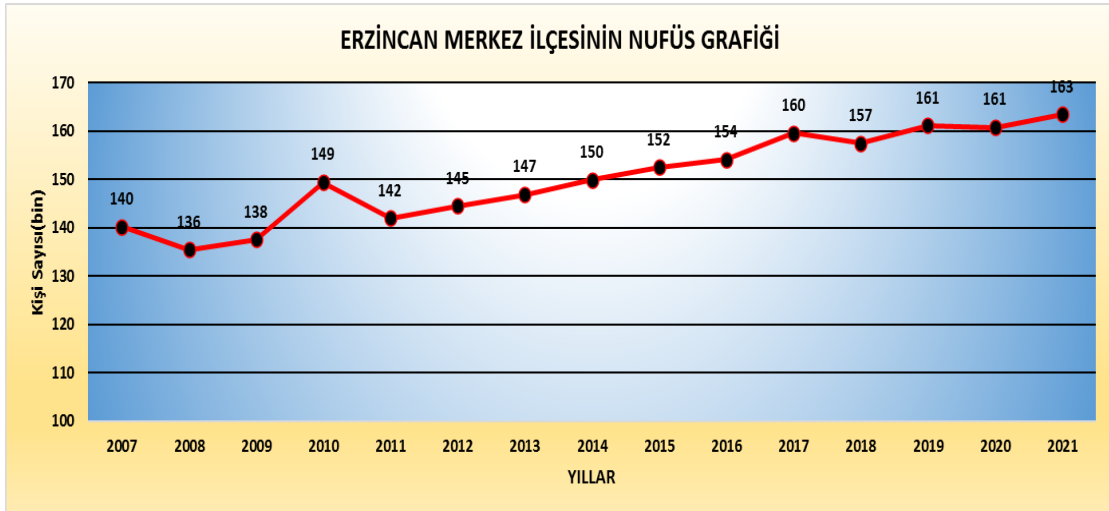
YILLAR	NUFÜS
1965	102.527
1970	120.468
1975	126.088
1980	141.964
1985	160.837
1990	149.837
2000	170.858
2007	140.258
2008	135.511
2009	137.569
2010	149.422
2011	142.009
2012	144.545
2013	146.893
2014	149.879
2015	152.477

2016	154.068
2017	159.589
2018	157.452
2019	161.191
2020	160.786
2021	163.471

Erzincan İlçe Merkezin(1965-2021)Nüfus Çizelgesi(TÜİK)

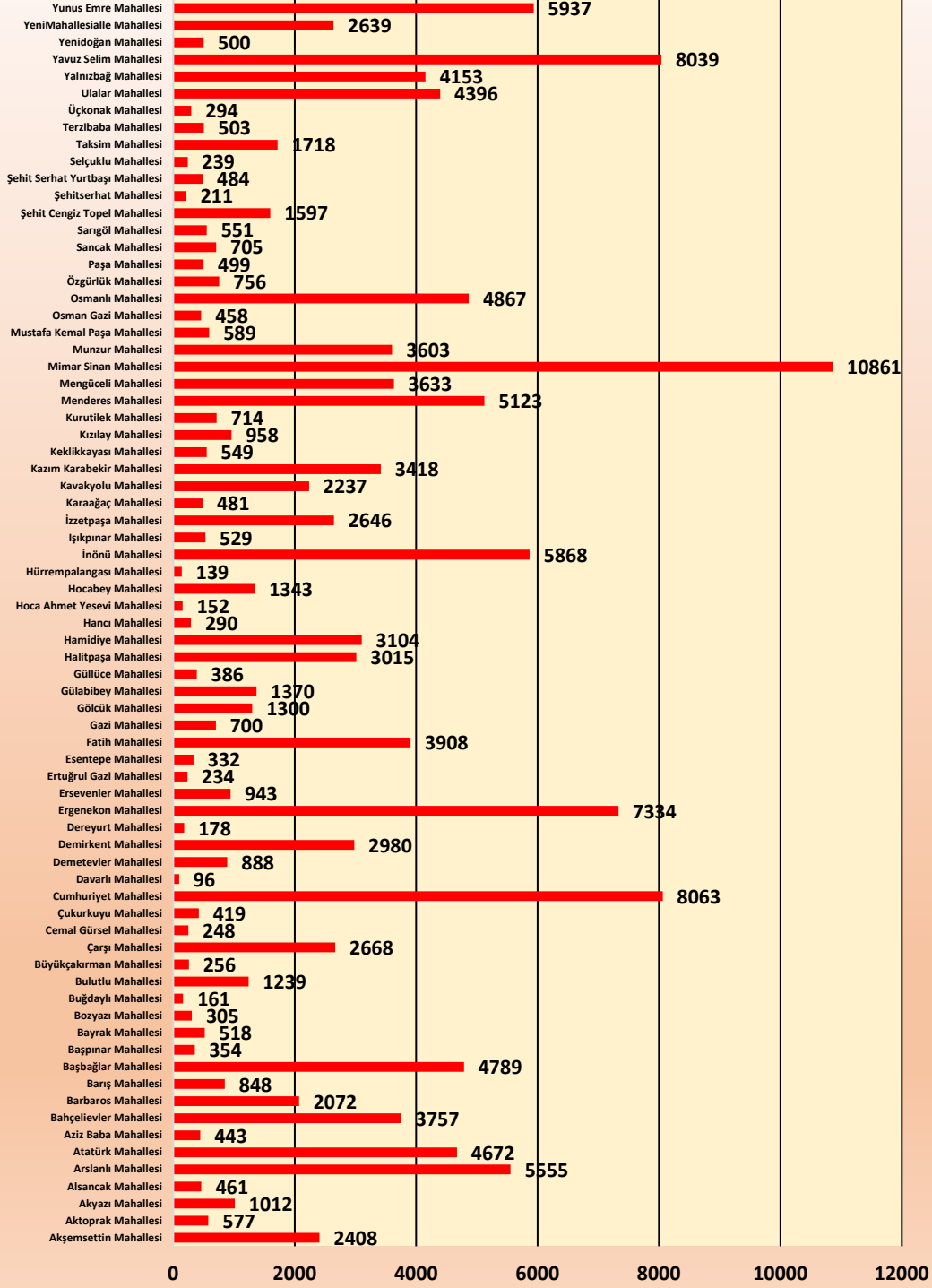
2021 itibariyle İlçe merkezin nüfus bir önceki yıla göre 2.685 kişi artarak 163.471 kişi olmuştur. Nüfusun 82.230'i erkek ve 81.241'i ise kadından oluşmaktadır. Yüzde olarak hesaplandığında ise: %50,30 erkek, %49,70 kadındır. İlçe merkezin nüfus artış oranı %1,25 olup Türkiye ortalamasının(%1,1) üstündedir.

Erzincan İlçe Merkezin Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemiyle Nüfusü(TÜİK)

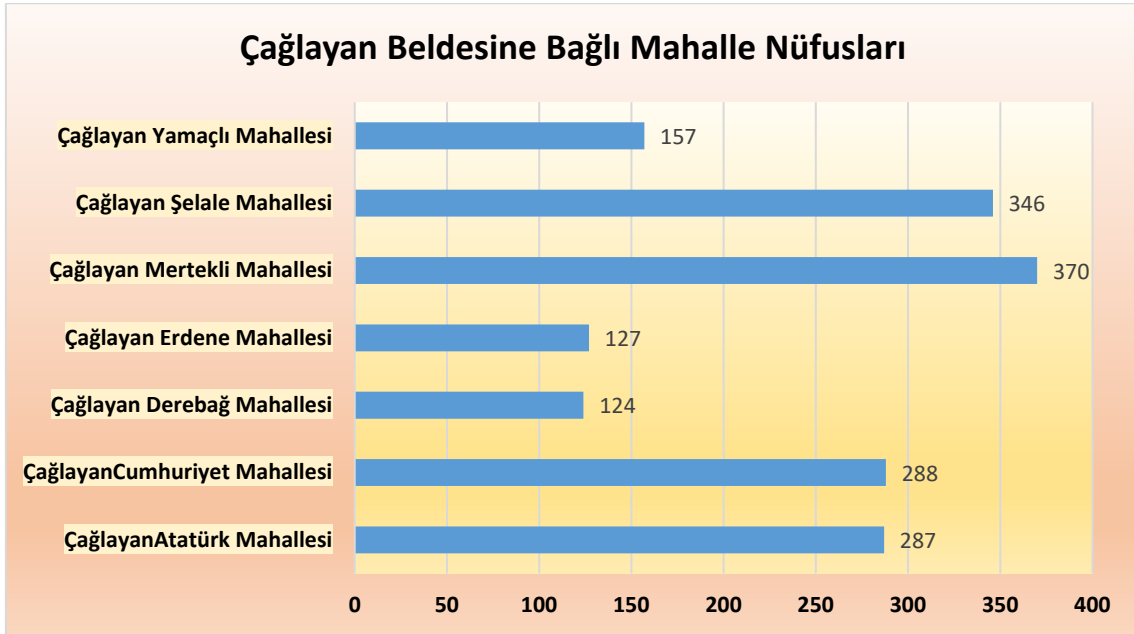
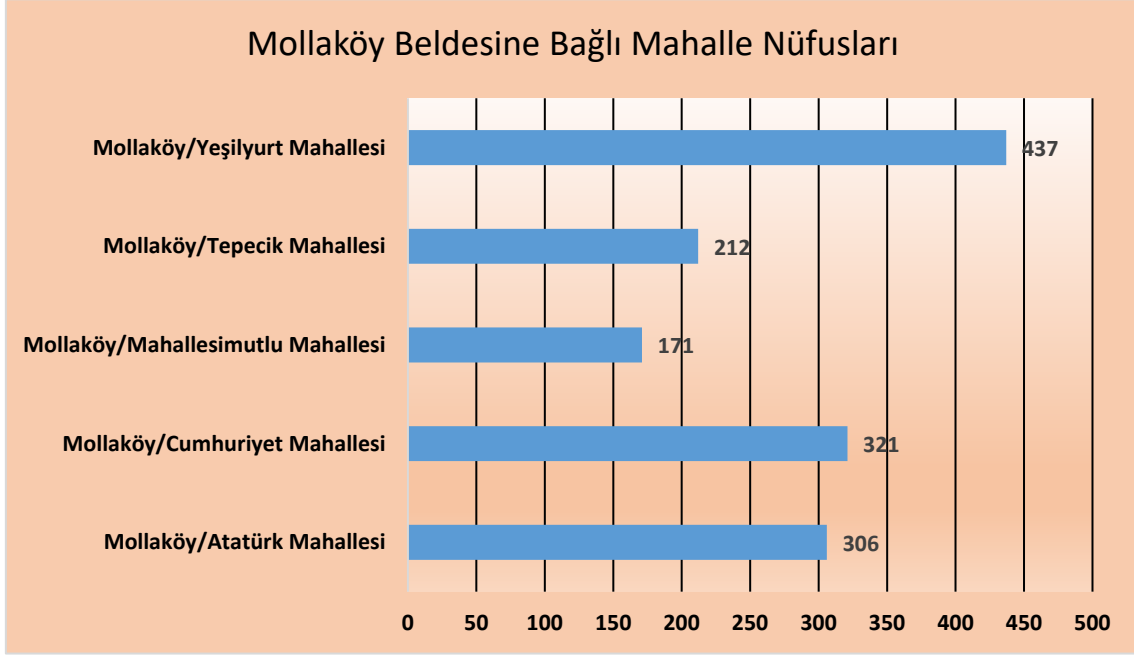

Merkez İlçesine Bağlı Mahalle Nüfusları

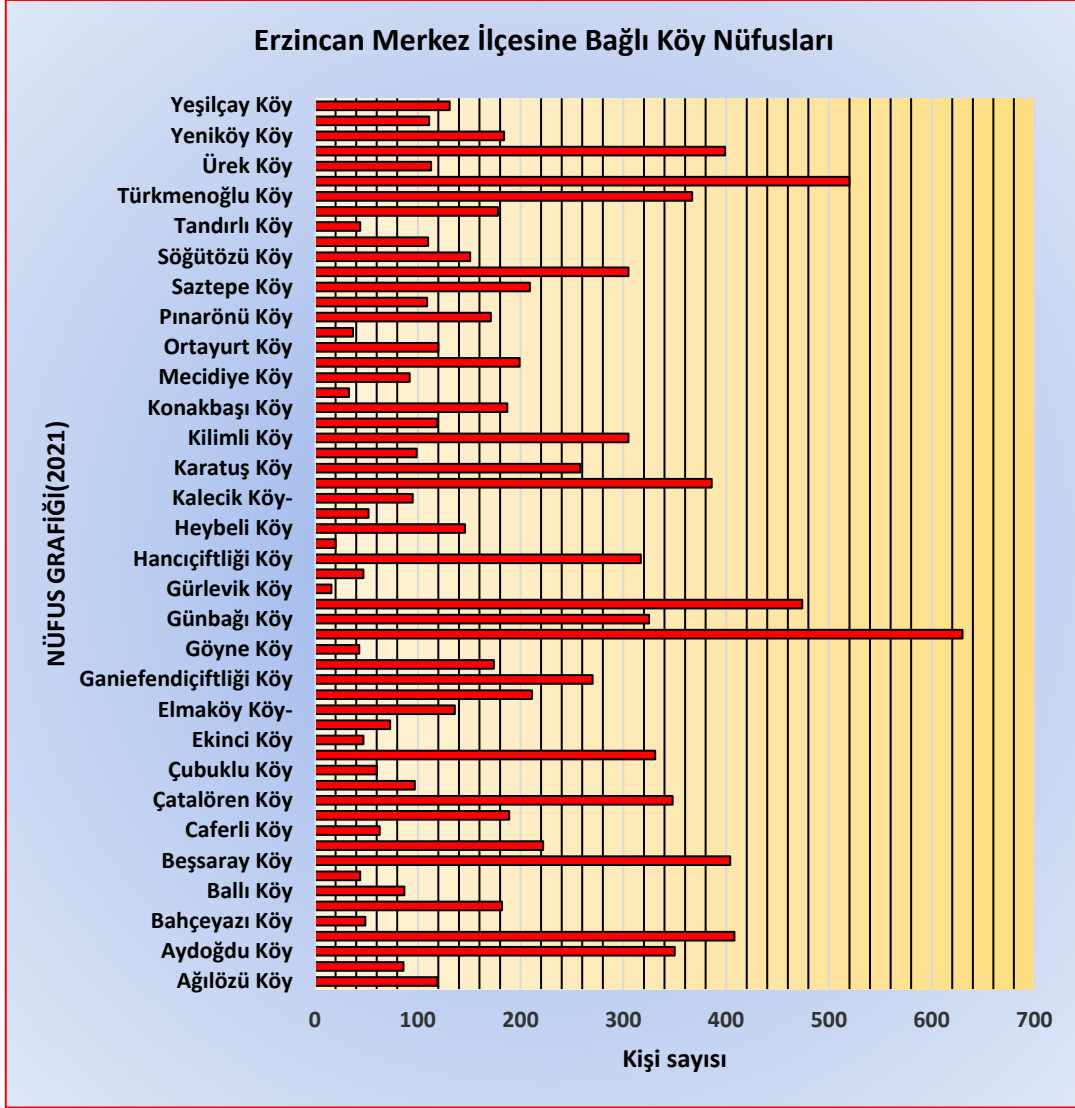

Erzincan ilçe merkezinin Mollaköy ve Çağlayan'a sahip iki beldesi bulunmaktadır. Mollaköy beldesinin 5 mahallesi Çağlayan beldesinin ise 7 mahallesi bulunmaktadır. Mollaköy mahallelerinin toplam nüfusu 1.147 Çağlayan Beldesinin ise 1.699'dur.

İlçe merkeze bağlı 59 köy bulunmakta olup toplam nüfusu 11.052'dir. Bu nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal ilçe merkezine veya başka yerlere geçmektedir.

Köyler	Nüfus(Kişi)
Ağılözü Köyü	119
Ahmetli Köyü	86
Aydoğdu Köyüü	350
BahçeliKöyüü Köyü	408
Bahçeyazı Köyü	49
Balıbeyi Köyü	182
Ballı Köyü	87

Baltaşı Köyü	44
Beşsaray Köyü	404
Binkoç Köyü	222
Caferli Köyü	63
Çatalarmut Köyü	189
Çatalören Köyü	348
Cevizli Köyü	97
Çubuklu Köyü	60
DeğirmenKöyü Köyü	331
Ekinci Köyü	47
Ekmekli Köyü	73
ElmaKöyü Köyü-	136
Ergan Köyü	211
Ganiefendiçiftliği Köyü	270
Gölpınar Köyü	174
Göyne Köyü	43
Gümüştarla Köyü	630
Günbağı Köyü	325
Günebakan Köyü	474
Gürlevik Köyü	16
Hacıalpalangası Köyü	47
Hancıçiftliği Köyü	317
Hanidere Köyü	20
Heybeli Köyü	146
İldere Köyü	52
Kalecik Köyü-	95
Karadiğın Köyü	386
Karatuş Köyü	258
Kılıçkaya Köyü	99
Kilimli Köyü	305
Koçyatağı Köyü	119

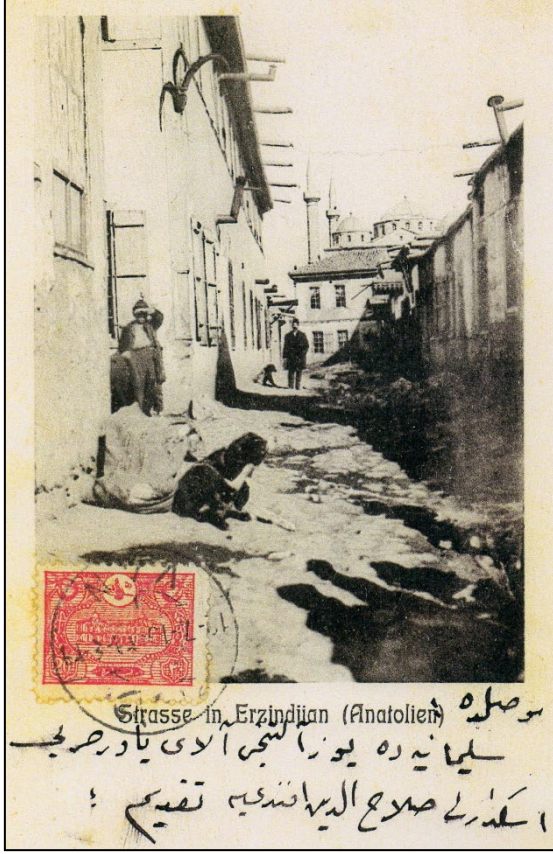

Konakbaşı Köyü	187
Küçükçakırman Köyü	33
Mecidiye Köyü	92
Oğlaktepe Köyü	199
Ortayurt Köyü	120
Pekmezli Köyü	37
Pınarönü Köyü	171
Sazlıpınar Köyü	109
Saztepe Köyü	209
Soğukoluk Köyü	305
Söğütözü Köyü	151
Sütpınar Köyü	110
Tandırılı Köyü	44
Tatlısu Köyü	178
Türkmenoğlu Köyü	367
UluKöyü Köyü	520
Ürek Köyü	113
Yalınca Köyü	399
YeniKöyü Köyü	184
Yeşilçat Köyü	111
Yeşilçay Köyü	131

Erzincan ilçe merkezin köy Nüfusları

2. TARIM, ZİRAAT, HAYVANCILIK

Hemen her asırda ve günümüzde olduğu gibi, Erzincan ve yöresinde temel geçim kaynağı tarım, ziraat ve hayvancılığa dayanmaktadır. 1927 tarım sayımına göre Erzincan'da toplam nüfusun % 76,6'sı tarım sahasında çalışmaktadır. Ortalama 6 kişilik ailelerde, aile başına düşen ekili arazinin miktarı 14,5 dönüm, çift koşum hayvanı 1,6, çiftlik hayvanı 12'dir. 260.000 hektar dolayındaki toplam ekili arazinin % 87'si tarıma, % 2'si baklagillere ve ancak binde 6'sı sanayi bitkisine ayrılmıştı. Tahıl için ayrılan miktardan, Türkiye ortalamasının üstünde, sanayi bitkisi için ayrılan miktar ise bu ortalamanın altındaydı. Aynı şekilde tahıldan elde edilen üretim de Türkiye ortalamasının üzerindedir. Tahıldan elde edilen miktar 16.600 ton, baklagillerden 530 ton ve sanayi bitkisinden 147 tondur. Buğday, 17.400 hektarlık sahaya ekilmiş ve 10.500 ton ürün alınmıştır. 8.000 hektar sahadan, 3.000 ton arpa alınmıştır. Bunları yulaf ve darı ekimi izlemektedir.

Eski Erzincan'dan bir sokak.

64 hektarlık alana ekilen nohuttan, 80 ton ürün elde edilmiştir. Bunu bakla ve fasulye ekimi izlemektedir. 1927 yılında elde edilen patates, 54 tondur. Sanayi bitkisi olan şeker pancarının ekimi ve üretimi ise çok az miktarlardadır.

Tarım alanında kullanılan en büyük güç olan koşum hayvanlarının toplamı 28.000 civarındadır. Sığır ve davar sayısının toplamı 217.000 olup, bunun 84.900'ü kıl keçisi, 67.000'i koyun ve 48.300'ü sığırdır. % 90'ı tavuk ola kümes hayvanlarının ortalama sayısı, 43.000'dir.

1930/1 yıllarında toplam 13.467.000 dönümlük olan arazinin % 60'ı çıplak ve kıraç (8.365.000), % 20'si çalılık (2.685.000), % 5'i taş ve kayalık, % 2,5'i bataklık, % 2'si ziraata elverişli ve % 10 kadarlık bölümü ise meradır. Yine bu yıllarda ziraat yapılan arazi 269.599 dönüm olup, yüzde 40'ı boş ve nadas arazi (108.000 dönüm), yüzde 28'i buğday (76.000 dönüm), yüzde 18'i arpadır (50.000 dönüm).

Diğer yüzde 14'lük alan, çeşitli ekim türleri içindir. Bağ ve meyve ağaçlarının kapladığı saha ise 6.650 dönümdür.

1930 – 1931 yılına ait tahıl üretimi şudur (Erzincan merkez kaza): 12.000 dönümlük sahada elde edilen arpa 12.000 ton, 7.000 dönüme ekilen buğdayda 6.500 ton, 850 dönüme ekilen darı 900 ton ve 120 dönüme ekilen mısır ise 250 tondur. Bu yıllarda arpa üretimi buğdaydan fazla yapılmış ve çavdar ise hemen hemen hiç ekilmemiştir.

Aynı yıl, baklagillerden elde edilen üretim; 3.000 dönümlük sahadan 2.000 ton fasulye, 10.000 dönümden 10.000 ton fiğ, 50 dönümden 30 ton mercimek, 200 dönümden 2.000 ton nohut. Sanayi ve diğer bitkilerin durumu ise şudur: En fazla ekilen bitki olan patatesin 1.500 dönümden elde edilen miktarı 4.500 ton, 700 dönümden 1.800 ton soğan, 15 dönümden 40 ton tütün ve 5 dönümden 8 kilo afyon.

1939 – 1940 senelerinde toplam 85.000 ton civarında elde edilen hububatın 60.000 tonu buğday, 21.000 ton civarı arpa, 2.700 ton kadar çavdar, geri kalan yulaf, mısır, darı ve mahlútdur.

Yine 1939 – 1940 senelerinde elde edilen nohut miktarı 500 ton, fasulye 950, mercimek 1, fiğ 450, burçak 60 ton civarındadır.

1930 – 1931 senelerinde Erzincan merkez kaza itibariyle mevcut olan hayvan sayısını gösterir tablo:

Sene	Koyun	Kılkeçisi	Sığır
1930	52.264	10.154	16.676
1931	34.315	7.094	16.146

Sene	Tiftik K.	Manda	At	Merkep
1930	66	1.200	1104	2.652
1931	39	1.265	1292	2366

1931 senesinde elde edilen hayvan ürünleri:

Kıl 40.000 kilo, yün 10.000 kilo, iç yağı 22.385 til, sadeyağ 274.300 kilo, tereyağı 75.000 kilo, peynir 97.000 kilo ve kaymak 5.250 kilo.

1931 senesinde elde edilen meyve – ağaç sayısı:

Armut 9.900 adet, ceviz 16.705 adet, dut 75.350 adet, elma 8.963 adet, erik 4.200 adet, kayısı 10.970 adet, kiraz 2.471 adet, şeftali 5.111 adet, vişne 1.200 adet, zerdali 5.080 adet.

1929 – 1932 yılı, Erzincan ve Bağlı Yörelerdeki Resme Tabi Hayvanlar:

Sene	Koyun	Kılkeçisi	Tiftik	Manda
1929	84.770	107.526	646	2.330
1930	162.052	97.674	760	2.206
1931	106.408	112.101	766	2.343
1932	106.036	102.481	1.095	2.736

Sene	Sığır	At	Katır	Eşek
1929	52.126	3.412	629	6.834
1930	50.292	3.413	545	6.435
1931	51.638	4.050	651	6.230
1932	51.315	3.866	705	6.518

1939–40 yıllarında, hububat fiyatlarının durumu (1 kilo, kuruş olarak)

Sene	Buğday	Arpa	Mısır	Çavdar
1939	6.25	3.50	5.00	4.50

1940	5.25	3.35	-	4.50
------	------	------	---	------

1939 – 40 yıllarında, hayvan fiyatlarının durumu (tane, kuruş olarak)

Sene	Öküz	İnek	Manda	Beygir
1939	80.00	3.500	125.00	75.00
1940	60.00	3.500	70.00	60.00

Sene	Eşek	Koyun	Kıl Keç.	Dişi Man.
1939	20.00	9.00	6.00	90.00
1940	20.00	5.00	4.00	45.00

3. ORMAN

Cumhuriyet döneminin ilk yıllarından 1940 ve hatta daha sonraki senelerinde orman alanlarının yüzölçümünde önemli bir değişiklik görülmez. 1927, 1935 ve 1940 senelerindeki kayıtlara göre orman alanı ancak % 33'lük bir orana sahip olup, 30.500 hektardır.

4. SANAYİ VE TİCARET

Cumhuriyet'in ilk yıllarında Erzincan'da ve hatta Doğu Anadolu'nun çoğu vilayetlerinde imalat sanayisi yoktu. Devletin sanayi planlaması (I. Sanayi Planı 1933, II. Sanayi Planı 1936) hazırlanırken, Erzincan'ın da dahil olduğu Doğu'nun pek çok yerleşme merkezinde daha ziyade ulaşım ele alınmış ve başta demiryollarının üzerinde durulmuştur. Ayrıca yapılacak imalat sanayi hususunda, Erzincan'ın hükümet tarafından değerlendirilişi, bölgenin tarım alanı olduğu göz önüne alınarak yapılmış ve I. Sanayi Planı'nda, II. Sanayi Planı'na göre kurulması düşünülen iki adet kayısı imalathanesi programa alınmıştır¹.

Şehirdeki işletmeler, küçük çapta aile işletmeleri olup, bakırcılık, demircilik, çilingirlik, marangozluk, çubukçuluk, saraçlık, yemenicilik gibi işlere; daha ziyade tarım ve ziraatten elde edilen hammaddelere dayalı zanaat türü başta gelirdi.

1927 sanayi sayımından anlaşıldığına göre, şehirdeki toplam 319 işyerinde 524 kişi çalışmaktadır. Buna göre pek çok işyerinde tek kişi, yalnızca 7 işyerinde 5 – 10 kişi çalışmaktaydı.

1930 yıllarında çıkan Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan istifade edilerek 10 kişinin çalıştırılabildiği tek işletme, un fabrikasıdır.

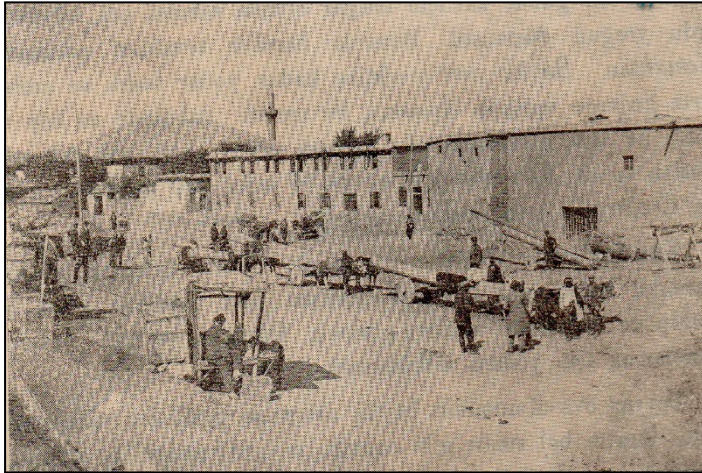
Aşağıdaki tabloda işyerlerinin niteliği ve bunların Toplamünde çalışanların sayısı gösterilmiştir.

¹ Afet İnan, **Devletçilik İlkesi ve T.C.'nin I. Sanayi Planı**, -1933, Ank. 1972.

Sektörler	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
Maden Çıkarma Sanayi	4	23
Tarıma Has Sanayi	138	214
Dokuma Sanayi	22	52
Ağaç Üretim Sanayi	42	59
Sanayi	3	17
Maden, maden işletme ve makine sanayi	110	195
Toplam	319	524

12 Aralık 1930 Cuma günü yapılan “Yerli Malı Haftası”nda ürünlerinin çeşitlerini sergileyenler, yukarıda bahsedilen sanat ve zanaatın erbabı olmuş, yaptıkları işler bir hayli rağbet görmüştür.

Refahiye'den kağnılarla kerestelik çam getirilişi. (1930'lar)

Şöyle ki:

1928 – 145.300.00 sermaye (Lr. Krş.),

1929 – 150.100.00 sermaye,

1930 – 152.100.00 sermaye

1930 Yılında, Erzincan'da Bulunan Muhtelif Sanayi ve Ticaret Erbabı:

Adet - Mesleği	Adet - Mesleği	Adet - Mesleği
14 Arabacı	14 Hızarcı	7 Saatçı
6 Hazır Elbise	9 Semerci	4 Aşçı
30 Kahveci	8 Saraç	108 Bakkal

1929 – 30'lu yıllar, hemen bütün dünyada ve Türkiye'de ekonomik buhran ve durgunluğun olduğu senelerdir. Erzincan'daki işletmeciliğin ve ticari hayatın o zamanlarda daha çok kendi kendi bölgesel sayesinde bu buhrandan fazla etkilenmemiştir.

1929, 1930 ve 1931 senelerinde, şehirde bulunan bir adet Ziraat Bankası Şubesi'nin mevduat hesapları da bunu göstermektedir.

35 Kunduracı	145 Seyyar Satıcı	2 Kurukahveci
20 Berber	20 Bakırcı	14 Sebzeçi
31 Kasap	1 Şekerci	25 Çilingir
4 Kuyumcu	2 Tarakçı	26 Çaycı
3 Kösele Malz.	24 Terzi	11 Çarıkcı
3 Kebapçı	7 Dellal	2 Çubukçu
3 Lokantacı	15Teneke ve sobacı	3 Dökmeci
11 Leblebici	1 Mücellit	5 Tamirci
7 Avukat	25 Tuhafiyeci	25 Demirci
53 Manifaturacı	8 Udçu	9 Müst. Elbiseci
3 Diş Doktoru	4 Yazıcı	9 Doktor
7 Yağcı	42 Marangoz	3 Dokumacı
10 Nalbant	15 Yemenici	2 Eczacı
2 Otelci	1 Yumurtacı	10 Fırıncı
19 Otomobilci	5 Yorgan ve Hallaç	2 Garaj
4 Hamamcı		

Tuzlalar: Erzincan, 1938 yıllarına kadar süregelen idari statüsü içerisinde, sahip olduğu kaza ve bağlı yerlerinde mevcut, üretim yapan 8 kadar tuzlaya sahipti. Bu tuzlardan istifade eden komşu vilayetler de vardı. İçlerinde üretim, gelir ve tuzunun lezzetliği açısından en önemlisi Kemah'a bağlı Kömür Tuzlası'dır. Buradan edilen tuz miktarı, tabiat olaylarına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Sekiz adet tuzlanın adı, senelik üretim kapasitesi, senelik geliri ve buradan faydalanan merkezleri gösteren tablo aşağıdadır:

Adı-Bağlı Kazası	Üretim Miktarı (Kilo)	Senelik İrat (Lr.)	Faydalanan Yerler
Ağa-Pülümür	264.775 304.511 188.684 334.745	18.000	Kığı- Pülümür
Kör-Pülümür	71.336 69.874 61.050 67.200	15.300	Erzincan- Dersim
Kömür-Kemah	299.204	53.600	Erzincan

	630.794 990.221 737.596		Elaziz Malatya
Hıvr- Pülümür	228.488 202.254 147.591 240.860	14.400	Erzincan- Dersim
Güneli-Pülümür	325.925 352.217 215.927 251.000	15.300	Erzincan- Dersim
Kurtlar Refahiye	103.248 61.310 59.812 60.000	3.600	Refahiye- Suşehri
Timsi- Kemah	192.300 225.000 218.210 225.000	11.350	Erzincan – Ovacık
Yerhan- Kemah	176.500 152.000 154.000 180.000	1.080	Eğin- Kuruçay
Toplam	1.166.775 1.993.000 2.045.496 2.100.401	136.630	

Tekel maddelerinin miktar ve satışları: Erzincan, Türkiye genel ortalamasının üzerinde içki ve sigara tüketen illerden biri olduğu; Cumhuriyet'in ilk yıllarından bu zamana kadar tutulan istatistiklerden anlaşılmaktadır. 1930'larda yerinde tespit ve kaydeden Ali Kemali, bu konuyu teessürle ele almıştır. Sadece 1929 ve 1930 yıllarındaki tek el ürünlerinin satış miktarını göstererek, aradaki aşırı artışa dikkati çeker. Ancak, bu iki seneye ait içki (rakı ve konyak) satışında artış olmadığı gibi, bir miktar düşüş de görülmektedir.

II

ERZİNCAN İLİNİN EKONOMİK GELİŞMESİNDE BÜYÜK VE KÜÇÜK SANAYİNİN YERİ VE GELİŞME OLANAKLARI¹

Engin Ustaoglu

GİRİŞ

I.EKONOMİK GELİŞMENİN TEORİK TEMELLERİ

A. Ekonomik Gelişme ve Sanayileşmenin Tanımı

Ekonomik gelişmeyi, çok basit olarak sosyo-ekonomik yapısal bir değişim olarak tanımlamak mümkündür. Prof. Dr. Sabri Ülgener'e göre; millet ekonomisi zamanla iki yönlü değişiklik gösterir. Bir taraftan gövdesi genişler (nüfusu, işgücü, üretim vasıtaları artar) diğer taraftan bünye ve çatısı değişir. Bunlardan birincisi büyüme, ikincisi ise gelişmedir.² İktisadi gelişme tanınmış iktisatçılardan Schumpeter tarafından ise; iktisadi akımın alışılmış yolunu terk edip, daha yüksek seviyede ikinci bir denge sathına sıçraması³ olarak tanımlanmıştır.

Ekonomik gelişmenin değişik şekillerde tanımlanmasına karşılık sanayileşmenin kaçınılmaz olduğu, dünyadaki değişik siyasal sistemler ve farklı yönetimler tarafından tartışmasız olarak kabul edilmiştir. Hatta daha da ileri gidilerek, sanayileşme adeta ekonomik gelişmeyle özdeşleştirilmiştir. Sanayileşmenin nasıl gerçekleştirileceği konusunda ise; önemli tartışmalar ve görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. Ülkeler gelişme açısından; gelişmiş, gelişmekte olan ve azgelişmiş ülkeler olarak ayrıma tabi tutulmuşlardır. Ekonomik gelişmenin sağlanabilmesi için değişik kalkınma modelleri üzerinde durulmuştur.

Değişik tanımlamalara rağmen, ekonomik gelişmenin temel niteliklikleri şu şekilde sıralanabilir.⁴

¹ Bu doküman Planlama Uzmanlık Tezi olarak hazırlanmıştır. Erzincan, 1991

² Sabri F. Ülgener, **Milli Gelir, İstihdam ve İktisadi Büyüme**, Der Yayınları, İstanbul 1980, s.410.

³ Ülgener, **age**, s. 410 aften J. A. Schumpeter, **The Theory of Economic development**, Harvart 1934.

⁴ Akın İlkin, **Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi**, İst. Ü. İktisat Fak. Yayını, İstanbul 1979, s.162.

1) Kesimlerde verimliliğin yükselmesi

Toplam ürün içinde tarım kesiminin payının azalması, sanayi kesiminin payının artması.

Altyapı yatırımlarının sanayileşmeye ve diğer kesimlerin gelişmesine olanak sağlayabilecek biçimde gerçekleşmesi.

Ulusal gelirin dağılımında, adil gelir dağılımına doğru gidilmesi.

Beslenme sorununun sağlıklı bir biçimde çözülmesi.

Eğitim sorununun, geleneksel eğitim düzeyinden, ülkenin uzun dönemli insan gücü ihtiyacına cevap verecek biçimde teknolojik bilgiyi de kapsayacak bir düzeye yükseltilmesi.

Kişilerin sağlık, konut v.b. sorunlarının belli ölçülerde çözümlenmesi.

Kişilerin değişen teknoloji ve kültür aşamalarını kavrayabilip, ulusal çıkarlarla kişisel çıkarların bağdaştırılabileceği, bir dünya görüşüne ulaştırılması.

Ekonomik gelişme modellerinin buldukları ortak nokta sanayileşmedir. Sanayileşme ise ülkenin tüm ekonomik, siyasal, sosyal ve benzeri yapılarında değişmelere yol açar.

Sanayileşmeyle birlikte diğer sektörlerde gelişir. Tarım sektörü bir taraftan ürettiği ham maddelerle sanayi sektörünü desteklediği gibi, diğer taraftan sanayi mallarına talep oluşturduğundan en fazla etkilenen sektördür. Sanayileşmeyle birlikte kırsal kesimde yaşayan ve aile ekonomisi şeklinde gıda maddesi ihtiyaçlarını karşılayan insanlar, şehirlere göç ederek sanayi işçisi olduklarından, ülke genelinde gıda maddelerine olan talep artacaktır. Diğer taraftan gelişen sanayi kesimi, tarım kesiminden hammadde talebini (özellikle sanayi bitkisi) artıracaktır. Her iki halde de tarım kesimi geleneksel üretim tekniklerini yenileyerek gelişmek ve artan talebi karşılamak durumundadır.

2) Aksi halde tarımsal gıda maddeleri ve sanayi ürünlerinin fiyatının yükselmesi sonucunda; sanayi ürünlerinin maliyeti (hammadde fiyatlarından dolayı) doğrudan ve işçi ücretlerinin artması sonucu yükselecektir. Bu durum, sanayileşmeyi olumsuz yönde etkileyecek veya en azından geciktirecektir. Bu nedenle, gıda maddelerinin fiyatının sanayileşmenin başlangıcında yüksek olmaması gerekir. Devlet bunu sağlamak için gıda maddeleri ithalatı dahil olmak üzere, gereken diğer tedbirleri almak durumundadır.

Tarımsal yapının gelişmesi ise, sanayi ürünlerine olan talebi iki yönde etkiler. İlk olarak tarımın kullandığı sanayi ürünlerinden ilaç, gübre, traktör, kamyon, v.b. ürünlerin talebi artar. İkinci olarak tarım kesiminde verimliliğin artması, bu kesimde çalışan insanların gelirlerini artırır. Bu insanların gelirlerinin artması, ise o nispetle sanayi ürünlerini (özellikle tüketim mallarını) satın almalarını sağlar.

Tarımsal yapıdaki gelişme şeker, iplik, dokuma, konserve, meyvasuyu v.b. tarıma dayalı sanayinin gelişmesini sağlar.

Sanayileşme ile birlikte yatırım malları, ara malları ve ham maddelerin ithali için gereken döviz, başlangıçta tarımsal ürünlerin ihracı ile sağlanır. Bu nedenle ihracatı çok

sayıda tarımsal ürüne dayalı ülkelerin, dış ödemeler darboğazını aşmak için, tarımsal üretimin artırılmasına önem vermeleri gerekir.

Sanayileşmenin başlangıç dönemlerinde, yatırımların finansmanında tarım kesimi önemli bir kaynaktır. Tarımdaki sermaye birikiminin sanayiye aktarıldığı, sanayileşmiş ülkelerin deneyimlerinden anlaşılmaktadır. Sanayileşmenin başlangıcında gıda maddelerine olan talebin yükselmesi, esasen dengeli olmayan gelir dağılımından dolayı, zengin çiftçilerin gelirlerini daha da artıracaktır. Bu kişiler artan gelirlerini, şehirlerde gayrimenkul ve sanayi kuruluşlarını satın almak suretiyle kullanırlar. Ayrıca, uygulanan toprak reformu da bu kişilerin gelirlerini artırmakta, artan gelirden daha çok toprak sahibi olmak yerin şehirlerde sanayi tesisi ve gayrimenkul satın alımında kullanılmaktadır.

3) Sanayileşmenin ilerki aşamalarında, banka sistemi finansal açıdan yetersiz kaldığından, sermaye piyasası oluşur. Toplumdaki mevcut meslekler değişir ve yeni meslekler ortaya çıkar.

Sosyal yapıda işçi sınıfı oluşur. İşçiler parti ya da sendika şeklinde örgütlenerek yönetimde, ülke sorunlarının çözümünde kendi çıkarlarını savunurlar ve söz sahibi olurlar.

Tarımsal yörelerden, kentlere doğru yönelen göç hareketleri sonucunda, şehirlerde çarpık kitleleşmenin getirdiği gecekondular gibi yerleşme problemleri ortaya çıkar. Geleneksel toplum yeni üretim metodlarını kabul etmekte güçlükler çeker.

Sanayileşme kısaca kişide, ailede, toplumda yenilikler doğurur. Sanayileşme kalkınma ile içiçedir ve eşanlıdır.⁵

Sanayileşme ile birlikte istihdam, nüfus, endüstri ilişkileri, gelir dağılımı, ücretler, yerleşme ve en önemlisi çevre kirlenmesi gibi önemli sorunlar ortaya çıkmaktadır. Bunlar sanayileşmenin sosyal maliyetleridir.

B. Gelişmiş ve Az Gelişmiş Ülkeler Ayrımı

Ülkeler sanayileşme düzeylerine göre gelişmiş ve az gelişmiş ülkeler olarak ayrıma tabi tutulmaktadır. Az gelişmiş ülkeleri de kendi aralarında gelişmemiş ve gelişmekte olan ülkeler olarak sınıflandırmak mümkündür.⁶ Bu tanımlamalarda hangi özelliklerin dikkate alındığı ve az gelişmişliğin nedenlerinin açıklanması iktisat literatüründe tartışmalı bir konudur. Ancak az gelişmiş ülkelerin özelliklerinin tespitinde ortak görüşler bulunmaktadır. Az gelişmiş ülkelerin genel özellikleri şu şekildedir:⁷ Kişi başına ulusal gelirleri 500 doların altında bulunan ülkeler, az gelişmiş olarak nitelendirilmektedir. 500-2000 dolar arasındakiler gelişmekte olan ülkeler, 2000 doların üzerindeki ülkeler ise gelişmiş ülkeler olarak nitelendirilmektedir.

4) Eğitim düzeyi düşük, okur-yazar olmayanların oranı yüksektir.

⁵ İlkın, *age*, s.165.

⁶ a.k., s. 166

⁷ a.k., S. 166

Aktif nüfusun yarıdan fazlası tarım kesiminde istihdam edilmektedir.

Ücret ve maaşların oranı düşüktür.

Gelir dağılımı, ülke içinde adaletsiz olduğu gibi, ülkelerin dünya gelirlerinden aldığı payda düşüktür.

Ekonomik yapıda hâkim sektör tarımdır. Sanayinin ulusal ekonomideki payı %20'nin altındadır.

Geleneksel ve modern sosyo-ekonomik yapılar bir arada bulunur.

Doğal kaynakları yetersizdir veya değerlendirilememektedir.

Ulusal gelirden yatırımlara ayrılan pay düşüktür.

Teknolojik açıdan yetersizdirler.

İhracat petrol gibi tek bir ürün veya tarımsal ürünlerden oluşmaktadır.

Siyasal yapıda politik kurumlar Ve demokratik usuller yerleşmediğinden istikrarsızlık ve çalkantılar sürekliedir.

Nüfusun %50'nin üstündeki kısmı kırsal kesimde yaşamaktadır kentleşme gelişmemiştir.

Yukarıda genel özellikleri sayılan az gelişmiş ülkelerin gelişmesi konusunda, iktisat literatüründe çeşitli teoriler ortaya atılmıştır.

Bir kısım iktisatçılar, gelişmiş ülkelerin bu seviyeye gelebilmeleri için ekonominin kuralları içinde hareket ettiklerini, bu yüzden sanayileşmelerinin çok sancılı olduğunu ve uzun bir süreyi kapsadığını belirterek, gelişmiş ülkelerin deneyimlerinden de yararlanılmak suretiyle; az gelişmiş ülkelerin planlı kalkınma modeliyle kalkınabileceklerini ileri sürmüşlerdir. Merkezi planlama uygulayan Doğu bloku ülkelerinden farklı olarak, yukarıda belirtilen görüşler doğrultusunda, Türkiye yo Hindistan'ın Öncülüğünü çektiği piyasa ekonomisinin hakim olduğu Ülkelerde, planlı kalkınma modelleri uygulandı.

5) Diğer taraftan, az gelişmişlik ve gelişmişlik kavramlarının ikinci Dünya Savaşından sonra sömürge ülkelerin, biçimsel siyasi bağımsızlıklarını kazanmalarından sonra ortaya çıkışını, gelişmiş ülkelerin sömürgeci dönemlerde, diğer ülkeleri siyasi ve askeri açıdan egemenlikleri altına aldıklarını, bu toplumların fiziki potansiyelini kullanarak sanayileştiklerini, bu yüzden kaynaklarına el koyduklarını ve teknolojik açıdan geri bıraktıklarını⁸ savunan görüşler de bulunmaktadır. Bu görüş sahipleri; Az gelişmiş ülkelerin kendi kültürlerine uygun ihtiyaç ve teknik vasıtaları tayin etmelerinin sözkonusu olmadığını, bu ülkelerin sanayi ürünleri ve bir kısım hizmetler karşılığında, hammadde, enerji ve tarım ürünlerini ihraç etmek, ihraç ettikleri malların üretimi için gerekli malları da, hakim durumdaki ülkelere ithal etmek zorunda olduklarını, böylece az gelişmiş ülkelerin kendilerine verilen işlev gereği gelişmiş ekonomilerin tamamlayıcısı durumunda

⁸ François Partant, Kalkınmanın Sonu, çev.Fikret Başkaya, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara1985, s.19,27,28.

olduklarını, dış ticaret hadlerinin aleyhte olmasından hammadde ve doğal kaynaklarını gelişmiş ülkelere değer olarak aktardıklarını, mevcut dünya ekonomik sistemi içinde bu ülkelerin kalkınmasının mümkün olmadığını savunmaktadırlar.

Sanayileşmenin gerekli olduğu tüm düşünürler tarafından kabul edildiğinden, sanayileşmenin yöntemi konusunda oluşan görüş ayrılıkları dolayısıyla, sanayileşme stratejileri kavramı ortaya atılmıştır. Strateji sanayileşme amacını gerçekleştirmek için izlenen genel yaklaşımları ve modelleri ifade eder. Politikalar ise stratejiyi uygulamaya koyan araçlardır. Sanayileşme stratejileri ithal ikamesi ve ihracata dönük sanayileşme diye ikiye ayrılır.⁹

Tarihi gelişim içinde az gelişmiş ülkelerin, sanayileşmede üç aşamadan geçtikleri görülür. Birinci aşamada; ilkel ürünlerin arttırılmasına çalışılır. Bu dönemde ithalat artar. İkinci aşamada; ithal malı, sanayi mamülleri üretecek yerli endüstrinin kurulmasına çalışılır. Bu politika ithal ikamesi olup; sanayi bu dönemde yüksek gümrük duvarlarıyla korunur. Üçüncü aşamada; ekonominin dışa açılması ve ihracatın özendirilmesi aşamasıdır. Bu dönemde kurulan sanayiler ihracat yapmayı benimserler.

İthal ikamesi politikasının amacı, ithalatın yerli üretimle karşılanması, ihracata dönük sanayileşmenin amacı ise, ihracatın yükseltilmesi ve dış pazarlar için üretimin arttırılmasıdır. Her iki sanayileşme stratejisinin eleştirilecek yönleri bulunur. Aynı dönem içerisinde birlikte uygulanabilirler. Bu politikalardan birincisine dışa kapalı, ikincisine dışa açık sanayileşme modelleri de denilmektedir.

C. Büyük ve Küçük Sanayi Ayırımı

1. Büyük ve Küçük İşletmeler Hakkındaki Görüşler:

Sanayileşmenin ortaya çıkardığı bir mesele de ölçek problemidir. İşletmelerde ölçek büyümesi; işbölümü ve ihtisaslaşmayı artırarak, teknolojik gelişmeyi hızlandırır. Bu gelişimde büyük işletmeler karşısında, küçük işletmelerin durumunu ne olacağı ise tartışmalıdır. Bazı görüşlere göre büyük işletmelerle rekabet edemeyen küçük işletmeler ortadan kalkacaktır. Bazı düşünürler ise; küçük işletmelerin büyük işletmelerle rekabet edebileceklerini veya bu işletmelere tamamlayıcı faaliyetlerde bulunarak varlıklarını sürdüreceklerini savunmaktadırlar. Günümüzde bu görüşlerden ikincisinin doğruluğu pratik olarak kanıtlanmıştır.

2. Büyük ve Küçük İşletmelerin Tanımı

Bu konuda ülkeler arasında farklı tanımlamalarla karşılaşıldığı gibi, aynı ülkede çeşitli kurumların veya yasaların tanımlanmalarında değişik olmaktadır.¹⁰ Aynı ülkede ekonomik yapının gelişmesiyle tanımların değiştiği görülmektedir.

⁹ Halil Seyidoğlu, Uluslararası İktisat, Turhan Kitabevi Yayınları, Ankara 1986, s.424.

¹⁰ İlkin, a.g.e., s.294.

Japonya'da sanayi kesiminde 300, ticaret ve hizmet kesimlerinde 50 den az, Avusturya, Belçika, İsveç ve İsviçre'de 50'den az, Almanya ve İtalya'da 100'den az, Danimarka, İrlanda ve Norveç'te 20'den az işçi çalıştıran işletmeler küçük işletme olarak tanımlanır.

Ülkemizde 1940 tarih ve 384 sayılı Muamele Vergisi Kanununa göre işçi sayısı 5'i geçmeyen ve 2 beygirden fazla mekanik güç kullanmayan işletmeler küçük işletmelerdir. Devlet İstatistik Enstitüsü tanımında ise 10 veya daha az işçi çalıştıran işletmeler küçük işletme olarak tanımlanır. Son yıllarda Devlet İstatistik Enstitüsü istatistiklerinde çalışan işçi sayısını 25'e çıkarmış olup; 10-25 işçi çalıştıran işletmeleride küçük ölçekli işletmeler olarak kabul etmiştir.

Kalkınma planlarında küçük sanayinin tanımından çok, özellikleri üzerinde durulmuştur. VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Ö.İ.K. raporunda işyerleri el sanatları ve sanatkârlar şeklinde küçük sanayi ayrımı yapılmıştır. Aynı raporda bir-dokuz kişi çalışan işyerleri çok küçük sanayi işletmeleri, on-kirkdokuz kişi çalıştıran işyerleri küçük sanayi işletmeleri, elli-doksan dokuz kişi çalıştıran işyerleri orta ölçekli işletmeler olarak tanımlanmıştır.¹¹

Bu çalışmada D.I.E. sanayi ve işyerleri sayımlarında esas alınan tanımlamalara uygun olarak; on kişiden az işçi çalıştıran işyerleri küçük sanayi olarak değerlendirilecektir.

3. Büyük ve Küçük İşletmelerin; Özellikleri Bakımından Karşılaştırması

Sanayileşmiş ülkelerde küçük işletmelerde çalışanlar toplam işgücünü yarıdan çok azını oluşturur. Ancak verimlilik açısından büyük işletmelerle aynıdır. Az gelişmiş ülkelerde ise, küçük işletmelerde çalışanlar toplam işgücünün yarıdan fazlasını oluşturmalarına karşın verimlilikleri düşüktür.

Sanayileşmiş ülkelerde, küçük işletmeler tamamlayıcı faaliyetlerde bulunarak, büyük işletmeleri desteklemektedirler.

Küçük işletmelerin taşınması zor olan bazı ürünlerin üretilmesi, sermaye artırmadan ve ölçek büyütülmeden etkinliğin artırılması, sitil, kalite, ambalaj farklılaştırması, bazı ürünlerde emek verimliliği yüksek olması gibi avantajları bulunmaktadır.

Ev sanayi az gelişmiş ülkelerin kalkınmasında kullanılan bir yöntem olup; sanayileşmeyle birlikte ortadan kalkar. El sanatları ise, başlangıçta atölye şeklinde faaliyette bulunur. Modern ekonomiye geçişte bu işletmeler, küçük işletmeler şeklinde modernleştirilmektedir.

Bazı ürünlerin üretiminde büyük ölçekli fabrikalar avantajlı değildir. Küçük işletmeler bu malların üretiminde daha verimli çalışmaktadır. Çabuk bozulan ürünlerde ve ulaşım masrafları yüksek olan ürünlerde, küçük işletmeler daha avantajlı durumdadırlar.

Talep değişmelerinin çok fazla olduğu durumlarda küçük işletmeler kendilerini yeni şartlara daha çabuk uydurabilmektedirler. Her işletme küçük bir eğitim merkezidir.

¹¹ Mete Oktay, Alican Kavoş, Günel Önce, Mustafa Tanyeri Orta ve Küçük İşletmelerde İhracata Yönelik Pazarlama Sorunları ve Çözüm Önerileri, TÖBB Yayınları, Ankara 1990, S. 2-3

II. TÜRKİYE'DE SANAYİLEŞMENİN ÖNEMİ

A. Cumhuriyetin ilk yılları

Ülkemizde sanayileşmenin önemini kavrayabilmek için yetmiş yıldır bu konuda harcanan çabalara bakmak gerekir. Ülkemizde sanayileşme Cumhuriyetle birlikte başlamıştır. Atatürk Kurtuluş Savaşı'nı kazanmakla işin bitmeyeceğini şu sözleri ile dile getiriyordu: "Siyasi, askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsunlar, ekonomik başarılar ile taçlandırılmazlar ise meydana gelen zaferler varlıklarını sürdüremez, az zaman sonra sönerler. Yeni Türkiye devleti bir ekonomi devleti olacaktır."

Osmanlı sanayi, gelişen Avrupa sanayi karşısında çeşitli nedenlerle ayakta kalamamış ve imparatorlukla beraber yıkılmıştır.¹² Bu dönemde sanayi, el sanatları ve küçük tarım işletmeleri şeklindedir. Cumhuriyetten önceki sanayi kuruluşlarının çoğunun ulusal sınırlar dışında kalması veya savaş yıllarında kapanması nedeniyle, sanayi üretimi yurtiçi talebi karşılayamıyordu. Gümrük duvarları kaldırılarak talep ithalatta karşılanmaktaydı. Sermaye birikimi yetersiz ve yetişmiş işgücü savaşlarda yitirilmişti. 1921 yılında ülkemizde sanayi çok yetersizdir.

1923 yılında toplanan İzmir İktisat Kongresi'nde kabul edilen sanayileşme modeline göre; sanayileşmede özel sektöre öncelik tanınması, özel sektörün başarılı olamadığı alanlarda ise kamu sektörünün faaliyet göstermesi kararlaştırılmıştır. Bu doğrultuda ulusal sanayiye gümrük himayesi sağlanması, milli sanayiye oluşturacak kanunların çıkarılması, sanayi kesimine kredi sağlayacak bankaların kurulması, yerli ürünlerin ulaşım tarifelerinde indirim yapılması ve sanayinin ihtiyacı olan teknik elemanların yetiştirilmesi gibi ek kararlar da alınmıştır. 1927 yılında Sanayi Teşvik Kanunu çıkarılmış ve uygulanmıştır.

B. Sanayi Planları Dönemi (1933-1950)

1929 yılı Dünya Ekonomik Buhranının etkisiyle, özel sektör ülkenin sanayileşmesinde başarılı olamamıştı. Buhran sonrası dönemde gelişen Keynesçi İktisat görüşleri doğrultusunda devletin ekonomiye müdahalesi arttı. Ülkemizde hazırlanan Birinci Beş Yıllık Sanayi Planının 1933 yılında uygulamaya geçilmesiyle devletçilik uygulamalarına başlanılmış oldu. 1933-1937 yıllarını kapsayan bu planla çoğu bugünkü temel sanayi kollarını oluşturan 20 fabrika kurulmuştur. Ayrıca Sömürbank, Etibank kurulmuş ve önemli ölçüde altyapı yatırımları gerçekleştirilmiştir.

Başarılı geçen Birinci B.Y.S.P. döneminden sonra, 1938-1943 yıllarını kapsayan ve 100 kadar fabrikanın kurulmasının öngören ikinci B.Y.S.P. hazırlanmış olmasına rağmen, İkinci Dünya Savaşı'nın çıkması nedeniyle uygulanamamıştır. Türkiye'nin savaşa girme olasılığı karşısında ekonomik kaynaklar, bu yıllarda savunma ihtiyaçlarını karşılamakta kullanılmıştır.

1945 yılında; temel amacı mevcut ve işletilmekte olan sanayi kuruluşlarının verimliliğini artırmak, ürünlerinin kalitesini yükseltmek ve kağıt, çimento, dokuma

¹² İlkin, a.g.e., s.328

alanlarında yeni fabrikalar kurmak olan Üçüncü B.Y.S.P. hazırlanmış, ancak 1946 seçimleri sonucunda oluşan siyasi durum nedeniyle uygulanamamıştır.¹³

C. 1950-1960 Dönemi

Bu dönemde, özel teşebbüsün ağırlık kazandığı sanayileşme stratejisi uygulanmıştır. Dış kaynaklardan faydalanma, yabancı sanayinin teşviki, tarım kesiminin geliştirilmesi, altyapı yatırımlarına ağırlık verilmesi, özel kesimin öncülüğünde ithal ikamesine dayalı tüketim malları sanayinin geliştirilmesini esas alan ekonomik politikalar uygulanmıştır.

D. Planlı Dönem:

1960 yılından sonra Devlet Planlama Teşkilatı kurularak, sanayileşmenin kalkınma planlarına göre yürütülmesi kararlaştırılmıştır. 1962 yılında, ilk geçici plan hazırlanarak uygulanmıştır. 1963 yılında Birinci B.Y.K.P. hazırlanarak uygulanmaya konmuştur. Bu dönemdeki planlama, devletçilik uygulamalarından tamamen farklıdır. Kalkınma planları bilimsel esaslara göre hazırlanmakta, kamu kesimi için emredici ve özel kesim için yol gösterici özellikler göstermektedirler.

Türk plancılığı, üç-beş yıllık dönem halinde toplam 15 yıllık perspektifi kapsamaktadır.

Türk kalkınma planlarının amaçları, yılda ortalama %7 büyüme hızı sağlamak, işsizliği çözmek, dış dengeye ulaşmak ve sosyal adaleti gerçekleştirmektir.¹⁴

1. Birinci Beş Yıllık Plan Dönemi: 1963 yılında uygulamaya giren bu plan, sanayileşme sürecine etkin öneriler getirmiyordu. İmalat sanayinde, büyük yatırımların yapılacağını belirtiyordu. Plan döneminde toplam yatırımlar içinde madencilik yatırımlarının payı %5,4, imalat sanayine yapılacak yatırımların payı %16,9, enerji kesimine yapılacak yatırımların payı ise %8,6 dir.

Birinci B.Y.K.P. döneminde, yatırımların ve ihracatın teşviki amacıyla, bir dizi tedbir getirilmiştir. 1963 yılında çıkarılan 202 sayılı kanunla tarımsal yatırımlarda %40, bölge kalkınması ile ilgili yatırımlarda %40, geri kalmış yörelerdeki yatırımlarda %50 ve diğer yörelerde yapılacak yatırımlarda %30 oranında, yatırım indirimi uygulanmıştır. Yapılacak yatırımların, DPT nin hazırladığı kalkınma planlarına uygun olması, üretimi genişletmeye, verimliliği artırmaya, ihracatı artırmaya, ürün kalitesini yükseltmeye, kültür düzeyini yükseltmeye, bilimsel ve teknik araştırmaya, çalışma güvenliğini sağlamaya, yabancı turist çekmeye yönelik olması şartları da aranmıştır.

Yatırımların teşviki amacıyla, 1963 yılında Vergi Usul Kanununda yapılan değişiklikle hızlandırılmış amortisman yöntemine geçilmiş, 1964 yılında kabul edilen, 4745 sayılı Gümrük Vergisi Kanunu ile gümrük vergisi oranlarında değişiklik yapmak, plan hedeflerine

¹³ Dirimtekin, Berberoğlu, Heper ve Oktar, a.g.e., s. 274

¹⁴ İlkin, a.g.e., s.334.

uygun yatırım mallarından alınan, gümrük vergilerini taksitlendirmek imkanları getirilmiştir.

1963 yılında çıkarılan 261 sayılı kanunla, ürünlerimizin dış piyasalarda rekabet edebilmesi için, ihracatta vergi iadesi kabul edilmiştir.

2. İkinci Beş Yıllık Plan Dönemi: 1967-1972 yıllarını kapsayan bu dönemde sanayileşmenin ilkeleri üzerinde durulmuştur. Planda bu ilkeler "Sanayinin ekonominin sürükleyici sektörü olması, temin edilmiş olacaktır. Sanayileşme, bu dönemde hızlı bir kalkınma gerçekleştirebilmek ve bu hızı artırarak devam ettirebilmek için şarttır".¹⁵ şeklinde ifade edilmiştir. İ.B.Y.K.P. imalat sanayine öncelik tanımıştır. G.S.M.H.nin bu dönemdeki artışının %38,6' sını sağlayacak olan imalat sanayine 25 Milyar TL yatırım öngörülmüştür. Bu yatırımdan en yüksek pay; kimya, demir, çelik, dokuma, giyim ve gıda alt sektörleri almıştır.

1.B.Y.K.P.döneminde, yatırımların teşviki için uygulanan,yatırım indirimi yeniden düzenlenmiş; indirimden yararlanacak yatırım miktarının %80'ini geçemeyecek şekilde ve yıllık programlarda uygulanacak oranların tesbit edilebileceği hükmü getirilmiştir. Gümrük vergilerinde tam ve kısmi muafıklar getirilmiştir. Muafıklardan yararlanabilmek için, tesisin ekonomik ölçüde olması, yeni teknoloji getirilmesi, yan sanayinin gelişmesine yardım etmesi, dünya fiyatlarına uygun üretim yapması, ihracata yönelik yatırım olması veya ithal ikamesi sağlaması şartlarından en az birinin gerçekleştirilmesi esası aranmıştır. Ayrıca orta vadeli kredi, selektif kredi, geliştirme ve teşvik fonları ve düşük faizde reeskont imkanı gibi parasal tedbirlerde getirilmiştir.

İhracatın teşviki için vergi iadesi, döviz tahisslerinde öncelik tanınması, ihracatçı birlikler kurulması vb. tedbirler alınmıştır.

Her iki plan, öngörülen amaçları gerçekleştirilememiştir. Teşvik tedbirleri çeşitli formaliteler yüzünden tam olarak uygulanamamıştır. Sanayi istenilen düzeyde gelişmemiştir.

3. Üçüncü Beş Yıllık Plan Dönemi: Bu dönem 15 yıllık perspektifin son 5 yılını ve 1973-1995 yıllarını kapsayan 22 yıllık perspektifin ilk 5 yılını oluşturur. 1995 yılında ulusal üretimin %10'u tarım, %40'ı sanayi ve % 50'sinin ise hizmetler kesimi tarafından üretilmesi plan hedefidir.¹⁶ Ayrıca 1995 yılında kişi başına gelirin 1500 dolara yükseltilmesi öngörülmüştür. Bu hedeflerin gerçekleştirilmesi için, sanayi kesiminde yapılması gereken yapısal değişiklikler şu şekildedir.¹⁷

(a) ileriye ve geriye besleme etkisi güçlü, aramaları sanayi ile istihdam yaratan, teknoloji üretiminde itici ve özendirici olan, milli hasılaya katkısı yüksek, yabancı

¹⁵ İ.B.Y.K.P., s.631.

¹⁶ Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, s.31

¹⁷ a.k., s.26, 44, 47

ekonomilere bağılılığı hafifleten, yatırım malları sanayinin sanayi üretimi içindeki payının arttığı, bir sanayi yapıya ulaşmak amaçlanmıştır.

(b) Dünya piyasalarında, rekabet olanaklarının arttırılması ve yüksek bir verimliliğin sağlanması için; dünyadaki teknolojik gelişmeler yakından izlenecek, teknoloji ithalatında en yeni teknolojilerin seçilmesi yanında, ithal edilenlerin en etkin şekilde kullanılmalrı esas olacaktır.

(c) Temel metal sanayileri ve enerjinin hammadde gereksinimleri gözönünde bulundurularak, aramalar önceliklere göre düzenlenecek ve bilinen maden rezervlerinin geliştirilmesi, işletmeciliğin milli kalması temel ilke olarak; kaynaklarının israf edilmeden uygun biçimde değerlendirilmesi sağlanacaktır.

(d) Kapasite büyüklüğü ve kullanımı, teknoloji seçimi, uygun kuruluş yeri ve dış rekabet gücü konuları daha çok önem kazanacak ve bunu sağlayacak sını organizasyon milli teşebbüs esas olacak şekilde geliştirilecektir.

Ü.B.Y.K.P. nin öngördüğü yapısal değişme; bir taraftan sanayi kesiminin milli gelir içindeki payının, %40 seviyesine yükseltilmesi, diğer taraftan sanayi kesiminde aramalı ve yatırım malı üretiminin artırılması ve tüketim malı üretim payının ise düşürülmesi ile gerçekleştirilecektir. Ü.B.Y.K.P.' da diğer bir hedef ise, Türkiye'nin A.T.na giriş ve ekonomik bütünleşme sürecini başlatmış olmasıdır. Ayrıca, bu planla, kalkınma hızı kavramı değiştirilmiş ve tanımına verimlilik unsurunda katılmıştır.

Ü.B.Y.K.P. döneminde sanayileşme açısından şu tedbirler alınmıştır.¹⁸

Plan döneminde üretim, tarım kesiminde yılda ortalama %4-4,5, sanayi kesiminde %11,5-12,5 oranında artacaktır. Sanayi kesiminin yapısal değişimi için, bu artış tüketim malları sanayinde yılda ortalama %6,5-7,5 ara malları sanayinde %16-17 oranında artış öngörülmüştür. Yatırımların %12'si tarım, %45'i sanayi, %43 hizmetler kesiminde yapılacaktır. Sanayi ürünlerinin ihracat içindeki payı %40 oranına yükseltilecektir. Sanayi kesiminin ortalama büyüme hızı %11,3 olarak tesbit edilmiştir. Türkiye A.T ilişkilerinde 1970 yılında imzalanan protokol, 1973'de geçiş dönemi uygulaması olarak yürürlüğe girmiştir.

Bu dönemde topluluğun, Türk sanayi ürünlerine uyguladığı gümrük vergileri ve resimler ile miktar kısıtlamaları makine halıları, pamuk ipliği ve pamuklu dokumalar dışında kaldırılmıştır. Türkiye ise, topluluktan ithal edeceği sanayi mallarına uygulayacağı gümrük vergilerini, 1995 yılına kadar bazı istisnalar dışında, aşamalı olarak kaldırmayı taahhüt etmiştir. Karma protokolün plan döneminde, uygulanması sonucunda A.T. ülkeleri ile olan ticaretimiz artmıştır.

¹⁸ Ü.B.Y.K.P., s.53-54.

Ü.B.Y.K.P. döneminde ortaya çıkan iç ve dış gelişmeler plan hedeflerinde, sapmalara yol açmıştır. Enerji bunalımı, sanayi üretiminde ve ihracatta tikanıklıklara yol açmış, planda öngörülen ekonomik yapısal değişim gerçekleştirilememiştir.

4. Dördüncü Beş Yıllık Plan Dönemi: Türkiye bu döneme, büyüme hızının düşmesi, dış ödemeler açığının büyümesi, işsizlik, hızlı enflasyon, enerji bunalımı ve sanayi üretiminde kapasite düşüklüğü gibi, sorunlarla girmiştir. D.B.Y.K.P. bu sorunları çözümlenmeyi ve ekonomiyi darboğazdan kurtarmayı amaçlamıştır.

D.B.Y.K.P. sanayiye, kendi teknolojisini üreten ve dış pazarlara rekabet edebilen, bir kimlik kazandırılması, dış pazarlarla rekabet olanaklarının ve bütün ekonomik kesimlerde, verimliliğin artırılması için, yeni teknolojilerin seçilmesi amaçlanmıştır. Plan döneminde, G.S.Y.İ.H.nin yılda ortalama %8,2 oranında artması öngörülmüştür. G.S.Y.İ.H. da sanayinin payı 1978 yılında %29,5'den 1983 yılında %31,8 yükselirken, tarımın payı %22,2'den %19,4'e düşmesi hedeflenmiştir. Hizmetler kesiminin payı ise %48,8 olarak hedeflenmiştir.

Sanayi üretiminin plan döneminde, yılda ortalama 11,7 oranında artması, alt kesimlerde madencilik %16,8 enerji üretiminin %13,9, imalat sanayi üretiminin %11,4 oranında artması öngörülmüştür. Plan döneminde toplam yatırımlardan; %27,4 pay ayrılan imalat sanayinde kaynakların, yatırım ve aramalı üreten ve dış satım potansiyeli olan sanayilere yöneltilmesi esas alınmıştır.¹⁹

Dördüncü plan döneminde, döviz kaynaklarının kit olmasından dolayı, ihracatın artırılması ve döviz kullanımında, tasarrula gidilmesi öngörülmüştür. Planın hazırlanması geciktiğinden, uygulamaya 1979 yılında başlanmış, 1978 yılı geçiş dönemi olarak kabul edilmiştir. Planın uygulanması, gelişen iç ve dış olaylar nedeniyle tam olarak sağlanamamıştır.

5. Beşinci Beş Yıllık Plan Dönemi: Plan döneminde; katma değerlerin yıllık ortalama tarım sektöründe, %3,6, sanayi sektöründe %7,5, hizmetler sektöründe %6,5 artacağı öngörülmüştür. Bu gelişmelere göre plan dönemi sonunda, tarım sektörünün üretimdeki payı %15,8'den, %13,7'ye düşecek, sanayi sektörünün payı ise %47,8'den, %50'ye yükselecektir, Hizmetler sektörünün payı ise %26,4 iken, %36,3 civarında kalacaktır.²⁰

Plan döneminde, dışa açılma ve ihracatı artırma politikasına devam edilmiştir. İmalat sanayinin yılda ortalama %7,3 oranında artması, imalat sanayi üretiminde plan döneminde, %47,7 olan tüketim malları payını %44 e düşürülmesi, %13,4 olan, yatırım malları payının %15'e çıkarılması, %40 dolayında olan, ara malları payının değişmemesi, imalat sanayi üretiminde aynı dönemde ihracatın payının %13,4'ten, %15,9'a çıkarılması hedeflenmiştir.²¹

V.B.Y.K.P. ile makro ekonomik politikalarda; Türkiye-Avrupa Topluluğu ilişkilerinde, ortaya çıkan olumsuz gelişmelerin giderilmesi, ihraç mallarımıza konan kısıtlamaların

¹⁹ D.B.Y.K.P., s.235

²⁰ V.B.P.K.P., s.3

²¹ a.k., s.66

kaldırılması, tarım politikasının topluluk tarım politikalarına uydurulması, Türkiye'nin karşılaştırmalı üstünlüğe sahip mal gruplarında üretimin yönlendirilmesi, serbest dolaşım hakkının kullanılması için gerekli tedbirlerin alınması, AT ülkelerinin Türk vatandaşlarına uyguladıkları vize mecburiyetlerinin kaldırılması, topluluk mevzuatını uygulayabilecek kalifiye personel istihdamı gibi tedbirler alınması öngörülmüştür.

Teşvik politikasında; ihracatın teşviki, yatırımların yurt düzeyine bölgesel dağılımı, kalkınmada öncelikli yörelerde yapılacak yatırımlar ve ihracata dönük yatırımlarda, ilave teşviklerin sağlanması, istihdam probleminin çözümü için, emek yoğun projelerin teşviki, yatırımların finansmanında öz kaynak kullanımının teşviki vb. tedbirler getirilmiştir.²²

Planın uygulama döneminin ilk dört yılında (1984-1988), G.S.M.H. yıllık ortalama %6,1 oranında artış öngörülmüş, %6 gerçekleşme sağlanmıştır. Sabit sermaye yatırımlarında, plan hedefleri aşılmıştır. İhracata öncelik veren ekonomik politikalar sonucunda, ihracat değer ve miktar olarak, sanayi ürünlerin ağırlık kazandığı bir yapıda, önemli ölçüde artmıştır(23).²³

1988 yılında mevduat faizleri serbestleştirilmiş, 1985 yılında İstanbul Menkul Kıymetler Borsası faaliyete geçmiş, 1986 yılında bankalar arası para piyasası, 1988'de döviz ve 1989'da altın piyasaları hizmete girmiştir.

V.B.Y.K.P. hedefleri önemli ölçüde gerçekleşmiştir.

6. Altıncı Beş Yıllık Plan Dönemi: 6.Plan döneminde; üretimde verimlilik ve rasyonellik, yatırımlarda kamu kesimi için, kalkınmada öncelikli yöreler dışında, ekonomik ve sosyal altyapıya dönük olarak, eğitim ve sağlık sektörlerine ağırlık verilmesi, özel kesim yatırımlarının ise imalat sanayinde ve ihracata yönelik sektörlerde yoğunlaşması, özel kesimin toplam yatırımlar içindeki payının artırılması, imalat sanayinde dışa dönük ve rekabet gücü olan yapının geliştirilmesi, ihracatın sürekliliğinin ve çeşitliliğinin sağlanması, K.Ö.Y.lerin diğer bölgelerle olan farklarının azaltılması amaçlanmıştır. Plan döneminde GSMH'nın sabit fiyatlarla yılda ortalama %7 oranında artması, üretim içinde tarım sektörünün payının %13,2'den, %11,4'e düşürülmesi, sanayi sektörünün payının %46,7'den, %49,2'ye yükseltilmesi, hizmetler sektörünün payının %40,1'den %39,4'e düşürülmesi beklenmektedir.

Plan döneminde; imalat sanayinde yıllık ortalama %8,3 oranında üretim artışı, bu üretim içinde %16,4 olan yatırım malları payının %18,7'ye yükseltilmesi, ara malları payının %45,1'den %43,6'ya düşürülmesi ve tüketim malları payının aynı kalması, imalat sanayi üretiminin toplam üretim içindeki payının %44,6 ya, toplam yatırımları içindeki payını %20'ye ve toplam ihracat içindeki payının %90,5'e yükseltilmesi amaçlanmıştır. 6.B.Y.K.P'nin imalat sanayi ilke ve politikalar bölümünde "sanayileşmenin kalkınmanın

²² a.k., s.32

²³ DPT, 6.B.Y.K.P. Öncesinde Gelişmeler (1984-1988), s.1,2.

temel unsurlarından biri olacağı..., sanayileşmede özel kesimin etkin bir rol üstleneceği..., küçük ve orta ölçekli sanayide teknoloji seviyesinin geliştirilmesi..., verimliliğin artırılması ve büyük sanayi ile entegrasyonun sağlanmasının özendirileceği..., sanayi için ihtiyaç olan kalifiye işgücünün yetiştirilmesine önem verileceği" belirtilmektedir.²⁴

Cumhuriyetin ilk yıllarında tekstil sektöründe, Hereke ve Feshane gibi dokuma fabrikaları ile gıda sektöründe bir kaç değirmenden oluşan ve 1923 yılında kurulu sanayiden söz edilemez iken,²⁵ 70 yıllık bir uğraş sonunda ülkemiz bugünkü sanayileşme seviyesine ulaşmıştır.

Sanayi sektörünün gelişimini daha iyi anlayabilmek bakımından, 1923 yılından itibaren sektörlerin GSYİH içindeki payları, İktisadi Rapor 1991, TOBB Yayını, Ankara 1991, s.25'de görülebilir.²⁶ Bu tablonun incelenmesinden anlaşılacağı gibi, sanayi sektörünün GSYİH içindeki payı, 1923-1962 döneminde %10-20 arasında değişken bir seyir takip ederken, 1963 yılından sonra planlı dönem uygulamalarıyla düzenli artışlar göstererek, 1990 yılında %30'lar seviyesine ulaşmıştır. Planlı dönemde, kalkınmada süreklilik için sanayileşme ilke olarak benimsenmiştir. Tarım sektörünün GSYİH içindeki payı ise, 1923 yılında %40 seviyesinde iken, yıllar itibariyle azalarak, 1990 yılında %18 seviyesine inmiştir. Hizmetler sektörü ise, %40-50 seviyesinde değişmiştir.

Ülkemizin gelişmiş ülkeler düzeyine yükselmesi için, kalkınma sürecinin devam ettirilerek, gelişmiş ülkelerde olduğu gibi GSYİH içinde, tarım sektörünün payının %10'un altına indirilmesi, sanayi sektörünün payının %40 seviyesine yükseltilmesi gerekmektedir.

Ülke ekonomisinin, bugün içinde bulunduğu enflasyon, istihdam, bölgesel dengesizlikler, dış ödemeler dengesi ve benzeri problemlerinin çözümü için sanayileşme daha fazla önem kazanmakta, sanayi sektörü yatırımlarının ve üretiminin artırılması gerekmektedir.

²⁴ a.k., s.85

²⁵ Taner Derbentli, 1923-1938 yılları Arasında Türk Sanayinin Gelişimi: İktisat Fakültesi Dergisi 2:2 Bursa İ.T.İ.A. Yayını, (Ağustos 1981), s.76.

²⁶ Dündar Sağlam, Türkiye Ekonomisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, Eskişehir 1990, s.89.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

BİRİNCİ BÖLÜM

ERZİNCAN İLİNİN GENEL EKONOMİK YAPISI İÇİNDE, BÜYÜK VE KÜÇÜK SANAYİNİN TARİHSEL GELİŞİMİ

I. CUMHURİYET'TEN ÖNCEKİ DÖNEM:

A. Genel:

Bugün olduğu gibi, Cumhuriyet'ten önceki dönemde de Erzincan ekonomisi tarım ve hayvancılığa dayanmaktadır. Türkçe tarihsel kaynaklarda Erzincan ilinden çok bayındır, havası güzel, meyve ve sebzesi bol bir yöre olarak bahsedilmektedir.

XIII yy. gezgini Marco Polo kentte dokumacılığın gelişmiş olduğunu yazar. XIV yy.da İbni Batuda da, kentte dokumacılığın ve bakır eşya yapımının ileri düzeyde olduğunu kaydeder.²⁷ kentte var olan dokumacılık, boya yapımının gelişmesini de sağlamıştı. 1516-1518 yıllarında düzenlenen tahrir defterlerinde, kentin yıllık geliri 224.753 akçe idi. Bu gelir çeşitli vergi ve resimlerden oluşmaktaydı.²⁸

Evliya ÇELEBİ'ye göre 17.yy. ortalarında Erzincan'ın ova ortasında küçük ve alçak duvarlı kalesi içinde; 200 ev ile bir cami vardı. Kale dışında ise, 1800 ev, 7 cami, 60'dan çok Mescit ile içinde 500'den fazla dükkânın olduğu bir çarşı ve bedesten bulunmaktadır. Evliya ÇELEBİ'nin Erzincan'da 500 dükkânın varlığından bahsetmesi, 17.yy. ortalarında ilde ticaretin gelişmiş olduğunu göstermektedir. İlin ticaret yolları üzerinde bulunması da bu kanıtı doğrulamaktadır.

Osmanlılar döneminde, Erzurum Vilayet Salnamesine göre; Erzincan merkez kazada 9,562 ev, 1.176 dükkan, 7 han, 6 hamam 197 cami, 19 medrese, 25 kilise, Müslümanlar için, 101 sübyan mektebi ile 16 Hristiyan okulu bulunmaktadır.

1894 yılında çıkarılan Erzurum Vilayeti Salnamesine göre, Erzincan sancağındaki nüfus 147.697, 1900 tarihli salnameye göre ise, 156.230 dur. Her iki salnameye göre, nüfusun ilçeler itibarıyla dağılımı ise tablo 4'de gösterilmiştir.

Tablonun incelenmesinden,1894-1900 arasındaki 6 yıllık dönemde merkez ve Kuruçay ilçelerinin nüfuslarının azaldığı, diğer ilçelerde de, önemli artış olmadığı görülmektedir.

B. Tarım: Bu yıllarda, nüfusun büyük bölümü tarımla uğraşmaktadır. Erzincan çevresinin dağlarla çevrili olması dolayısıyla, ortada korumalı bir ovanın bulunması, tarım açısından elverişli bir durum yaratmaktadır. 19.yy. da tarım ürünleri içinde, ilk sırayı tahıllar, ikinci sırayı meyve sebzeler almaktadır.

²⁷ Yurt ansiklopedisi, Anadolu Yayıncılık A.Ş., cilt: 4 Fasikül: 47, Eylül 1982, s.2603.

²⁸ a.k., s. 2604

1875 tarihli Erzurum Vilayet Salnamesine göre, Erzincan sancağında elde edilen tarım ürünleri, üretim miktarları tablo 5'de gösterilmiştir. Bu bilgiye göre; tarım üretiminde buğday, arpa, darı, fasulye, kavun, karpuz, soğan dut, zerdali, erik ve elma önemli yer tutmaktadır. Tütün ve pamuk gibi sanayi ürünleri de üretilmektedir.

XIX. yy. sonunda Erzincan ilinde, hayvancılıkta önemli geçim kaynaklarından biridir. Hayvancılıkta sığır yetiştiriciliği önemli bir yer tutmaktadır. Büyükbaş hayvancılığın yanı sıra, küçük baş hayvan türlerinden, en çok koyun ve keçi beslenmekteydi.

1875 tarihli Erzurum Vilayet Salnamesine göre Erzincan sancağında, 76.865 adet büyükbaş hayvan, 455.255 adet küçükbaş hayvan bulunmaktadır.

C. Madencilik: XIX.yy. Erzincan sancağına bağlı Kemah kazasında, çok zengin olduğu söylenen taş kömürü madeni vardı. Ancak bu maden ve ilde bulunan diğer madenler işletilememiştir veya işletildiği bilinmemektedir.

D. Sanayi: XIX.yy. da Erzincan sancağındaki sanayi diğer sancaklara göre, ileri düzeyde değildi. Erzincan ili önceki yıllarda ulaştığı ekonomik gelişmişliğini, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinde sürdürememiştir. Erzurum'a yakınlığı ve yolların kavşak noktasında bulunması, daha çok ticaretin gelişmesini sağlamıştır.

XII. yy.da Erzincan'ın belli başlı sanayi dallarını, sepicilik (deri tabaklama), yün ve pamuk dokumacılığı oluşturmaktaydı. Bütün bunları geride bırakan uğraş bakır işletmeciliği idi. Her yıl Erzurum-Trabzon yoluyla Avrupa'ya 15.000 kg.bakır levha gönderilmekteydi. Bakırcılığın tarihi çok eskidir. Urartu medeniyetleri eseri Altın-tepe kazılarında anlaşıldığına göre, Urartular döneminde Erzincan'ın bakır işletmeciliği üretimleri, Atina pazarlarında aranan mal olarak değer kazanmıştır.

Bakır levha işlemenin yanı sıra, Erzincan ve yöresinde, çok çeşitli türde araç-gereç, mutfak eşyası yada hamam takımları yapımında kullanılmaktaydı.

Erzincan'dan ülke dışına satılan bakır eşya büyük miktarlara ulaşmaktaydı. Paris, Viyana ve Philadelphia uluslararası fuarlarında sergilenen Erzincan yöresi bakır eşyaları büyük ün kazanmıştı.

Erzincan yöresinde yaşayan ermeni ustalar da, çelikten bıçak yapımı ve gümüş işlemeciliğinde, bu madenlerden küçük hediyelik eşya yapımında büyük hüner sahibiydiler.

Ayrıca, Erzincan günün modasına uygun koşum takımları ile yüksek nitelikli ayakkabı ile de ünlüydü.

Erzincan sancağının tüm kazalarında hali dokuma tezgâhları vardı. Kemah, hali dokumacılığının yanı sıra, çok iyi nitelikli elbise yapımında uzmanlaşmıştı. Yine Refahiye'de birkaç hali dokuma tezgâhı ve eldiven fabrikası bulunmaktaydı. Kuruçay'da ise çok güzel halılar ve çok iyi abalık kumaş dokunmaktaydı.

Kemah ve Refahiye'de 20 buğday değirmeni bulunmaktaydı. Ayrıca Kemah'ta bir de tuzla vardı.

II. CUMHURİYET'İN İLK YILLARI (1923-1940)

A. Genel: Bu yıllar arasında Erzincan ilinin ekonomisini tarıma ve hayvancılığa dayalı olma özelliği devam etmiştir. Tüm Doğu Anadolu'da olduğu gibi Erzincan'da da sanayi hemen hemen hiç yoktu. Cumhuriyet hükümetleri uzun yıllar ihmal edilen ve savaşlar sebebiyle harap olan ülkenin, iktisadi bakımdan kalkındırılması çabalarına girişmiştir. Bu amaçla ülkenin kaynaklarının tesbiti için, 1927 yılında nüfus, tarım ve sanayi sayımları yapılmıştır. Devlet bu dönemde, 1933 yıllarına kadar Birinci İzmir İktisat Kongresi kararları gereği, ülkenin bayındırlık ve alt yapısı gibi hizmetleri yürütmeye çalışmıştır. 1933 yılında devletçilik uygulamasına geçilinceye kadar, sanayileşme özel sektöre bırakılmıştır.

1927 yılında yapılan nüfus sayımına göre, Erzincan ilinin toplam nüfusu 132.325 dir. Merkez ilçe nüfusu ise 16.092 dir. Bu nüfus 13.476 km² alan üzerinde olup nüfus yoğunluğu 9,7 dir. Aynı dönemde Türkiye'nin nüfus yoğunluğu ise 18'dir. 1927 yılı nüfus sayımı sonuçlarına göre okuma, yazma bilenler 7.106 kişidir. Okuma-yazma oranı ise aynı dönemde %0.53'dür.

Aynı nüfus sayımına göre toplam nüfus içinde çalışan nüfus 46.100 (%34,84) çalışmayan nüfus ise 86.225 (%65,16) dır.²⁹ Bu yıllarda sanayinin gelişmediği, bu sektörde çalışanların toplam istihdamın, %1'ini oluşturduğu anlaşılmaktadır.

B) Tarım: 1927 yılı tarım sayımı sonuçlarına göre, toplam nüfusun 103.030'u tarımdan geçimini sağlamaktadır. Bu nüfusun 38.497'si faal durumdadır. Bir çiftçi ailesinin ortamala nüfusu, 6 kişiye yakındır. Her aileye 14,5 dönüm kadar ekili alan, 1,6 çift hayvanı ve 12 çiftlik hayvanı düşmektedir.

Bu yıllarda 260.000 hektar civarındaki ekili arazinin,%97'sinde tahil, %2'sinde baklagiller, %06'sında sanayi bitkileri ekimi yapılmaktaydı. İlin tahil ekim alanlarının toplam ekili alan içindeki payı, Türkiye ortalamasının üstünde, sanayi bitkileri ve baklagillerin toplam ekili alan içindeki payları, Türkiye ortalamasından daha düşüktür.

Aynı sayım sonuçlarına göre, yılda 16.600 ton tahıl, 570 ton baklagil ve 147 ton sanayi bitkisi üretilmektedir.

Sanayi bitkilerinden en çok üretimi yapılan patatestir. Ayrıca çok az miktarda şekerpancarı üretilmekteydi.

1927 tarım sayımı sonuçlarına göre; toplam 13.016 olan tarım araç ve gereçinin 13.688'i karasaban, 86'sı pulluk, 42'si traktör mibzer ve biçer-döver gibi modern tarım aletleridir. Bu yıllarda tarım alanında en büyük güç olan, koşum hayvanlarının toplam miktarı 28.000 civarındadır. Sığır ve davar sayısı toplamı 217.000 olup, bunun 89.400'ü kil keçisi, 67.000'i koyun ve 48.300'ü sığırdır. Yüzde 90'ı tavuk olan, kümes hayvanlarının ortalama sayısı 43.000'dir.

²⁹ Tahir Erdoğan Şahin, **Erzincan Tarihi II**. Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı Yayını, Erzincan 1987, s.485.

1930-1931 yıllarında 13.467.000 dönüm olan arazinin; %60'ı çıplak ve kıraç, %20'si çalılık, %5'i taş ve kayalık, %2,5'i bataklık, %2'si ziraata elverişli arazi ve %10 kadarı da meradır.

Yine bu yıllarda, ziraat yapılan arazi 269.599 dönüm olup; bu arazinin %40'ı boş ve nadas arazi, %28'i buğday ve %18'i arpa ekim alanıdır. Diğer 914'lük alan sair ekim türleri içindir. Bağ ve bahçelerin kapladığı saha ise, 6.650 dönümdür. 1930-1931 yıllarındaki tahıl üretimi ise 18.750 tondur.

Aynı yıllarda baklagillerin üretimi 14030 tondur sanayi ve sair bitkilerden en fazla patates üretilmekte olup; 1500 dönümden elde edilen miktarı 4500 tondur. Ayrıca 1800 ton soğan, 40 ton tütün ve 8 kilo afyon üretilmektedir.

1931 senesinde elde edilen hayvansal ürünler ise; 40.000 kg. kil, 10.000 kg. yün, 22.385 kg. içyağı, 274.300 kg. sade yağ, 75.000 kg. tereyağı, 97 ton peynir, 5250 kg kaymaktır.

Aynı yılda Erzincan ilinde; 9900 adet armut, 16705 adet ceviz, 75350 adet dut, 8963 adet elma, 4200 adet erik, 10970 adet kayısı, 7471 adet kiraz, 5111 adet şeftali, 1200 adet vişne ve 5080 adet zerdali ağacı bulunmaktadır.³⁰ Kaydedilen bu bilgilerden, tarımsal ve hayvansal üretimin Cumhuriyetle birlikte artış gösterdiği anlaşılmaktadır. Ancak tarıma dayalı sanayinin kurulması için üretim dağınık ve ihtiyaç için olduğundan yeterli değildir.

C. Sanayi ve Ticaret: Devlet Cumhuriyetin ilk yıllarında, daha çok alt yapıya ve özellikle demir yollarının yapımına ağırlık vermiştir.

1927 yılı sanayi ve işyerleri sayımına göre, ilde toplam 319 işyerinde 564 kişi çalışmaktadır. Bu dönemde işletmeler küçük çapta aile işletmeleridir. 1930 yılında çıkan Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan istifa eden 10 kişinin çalıştığı tek işletme, un fabrikasıdır. Buna göre; 23 çalışan ve 4 işyeri ile maden çıkarma sanayi, işçi sayısının en yoğun olduğu daldır. İşyerlerin %43'ü tarımsal ürünleri işleyen işletmelerdir. Bu iş yerleri sanayi kesiminde çalışanların %38'ini barındırıyordu. 110 işyeri, 195 çalışanı ile madeni eşya sanayi, ildeki ikinci önemli üretim dalı idi. Bu sektörde geleneksel Erzincan bakır işletmeciliği çok yaygındır.³¹

Hamam taşı, kayık sahan ve kayık iftariyer 1.6'ya kadar su sızdırmaz sefer tasları ün yapmıştı. Atatürk'e armağan olarak gönderilen üç kayık tencere ve teferruatı Atatürk tarafından çok beğenilmiş ve sanatkârlar madalya ile ödüllendirilmiştir.

Ağaç ürünleri dalında 42 iş yerinde 59 çalışan, tümüyle el tezgahlarında üretim yapılan dokuma dalında; 22 iş yerinde 56 çalışan bulunmaktaydı.

1930'da ilde açılan yerli mallar sergisine katılan esnaf ve küçük imalatçıların başlıcaları bakırcılar, marangozlar, demirciler, çilingirler, çubukçular, saraçlar ve yemenicilerdir.

³⁰ T. E. Şahin, a.g.e., s.498.

³¹ T.E. Şahin a.g.e., s.498.

1929 Dünya Ekonomik Buhranı ve takip eden yıllarda Erzincan'da ticari hayat ve işletmecilik bölgesel ürün ve hammadlere dayalı olması dolayısıyla fazla etkilenmemiştir.

1938 yılına kadar süren idari yapı içinde Erzincan'a bağlı bulunan yerlerde 8 adet tuzla vardı. Tuzunun lezizliği açısından bunların en önemlisi Kemah ilçesi Kömür tuzlası olup, üretimi yıllara göre hava şartlarına bağlı olarak değişmektedir. Diğer tuzlalar ise: Kemah ilçesi Timisi ve Yerhan, Refahiye ilçesi Kurtlar, Pülümür ilçesi Ağa, Kör, Hivir ve Göneli tuzlarıdır. Bu yıllarda tuzlalarda ortalama yıllık 2000 ton tuz üretilmektedir.

1933 yılından itibaren ülkede devletçilik politikası uygulamasına geçilmiştir. Bu dönemde Erzincan'ın hükümet tarafından değerlendirilişi bölgenin tarım alanı olduğu dikkate alınarak, I. ve II. Sanayi planları dönemlerinde 2 adet kayısı imalathanesinin programa alınmasıdır.³²

20.yy.'ın ilk çeyreğinden itibaren hızla artmaya başlayan motorlu kara taşıtların sayısına rağmen yollardaki gelişme aynı hızla sürdürülemediği. Bu durum şehrin iktisadi ve ticari hayatındaki gelişmeyi de sınırlamıştır. Ulaştırma alanında en önemli gelişme 29 Ekim 1938'de demiryolunun Erzincan'a ulaşmış olmasıdır.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren, ilde gelişmeye başlayan küçük imalat sanayi, 1939 yılı depremiyle ilin tamamen harap olması ve halkın çoğunluğunun hükümet tarafından geçici iskan amacıyla: Hatay, Adana, Mersin, K. Maraş, illeri başta olmak üzere güney illerine yerleştirilmesiyle tamamen durmuştur. Bu durum, ilin ekonomik kalkınmasında gösterilen tüm çabaların, boşa gitmesine neden olmuştur.

III. DEPREM SONRASI DÖNEM (1940-1950)

A. Depremin Meydana Getirdiği Zararların, Sanayileşmeye Etkisi

1939 depremi ile Erzincan ili tamamen harap olmuştur. İçişleri Bakanlığının 29.1.1940 tarihli bildirisine göre, Erzincan ve çevre ilçelerde deprem nedeni ile 15600 kişi hayatını kaybetmiş, 4125 kişi ağır yaralanmış, 14401 bina tamamen yıkılmış ve 4043 bina ağır hasar görmüştür. Halkın önemli bir bölümü hükümet tarafından, geçici iskan amacıyla güney illerine gönderilmiştir. Deprem sonucunda Erzincan, kalkınmanın en önemli unsurlarından biri olan, yetişmiş insan gücünden mahrum kalmıştır. 1935 yılı nüfus sayımına göre 157.344 olan Erzincan nüfusu depremden sonra yapılan 1940 nüfus sayımına göre çok az bir artışla 158.498 olmuştur.

Erzincan depremi ilin kalkınma çabalarının olumsuz yönde etkilemiştir. İktisadi hayat tamamen gerilemiştir. Depremi takip eden yıllarda yerleşme ve şehirleşme konuları ön plana çıkmış, şehirde yeniden bayındırlık çalışmaları ile birlikte ticari hayat gelişmeye başlamıştır.

³² T. E. Şahin, a.g.e., s.497, Atfen, Afet İnan, Devletçilik İlkesi ve TC'nin Sanayi Planı 1933, Ankara 1972.

Deprem riski özel kesim yatırımlarının ilde yapılmasını engellemiş, ildeki sermaye birikimi başka illere aktarılmıştır. Erzincan'lı özel teşebbüs sahiblerinin bariz özelliklerinden biride, şehirdeki yatırımlarını az zamanda çok kâr getiren işlere yönelip, bu kentte doygunluğa erişir erişmez ellerindeki sermayeyi büyük kentlere aktarmalarıdır.³³

Depremler sonucunda ortaya çıkan, böyle bir müteşebbis zihniyet Erzincan'ın sanayileşmesinde kendisinden beklenilene yerine getiremeyeceğinden, sanayileşme çabalarına devletin öncülüğünde 1950 yılından sonra başlanmıştır.

B. Deprem Zararlarını Karşılama İçin Devlet Tarafından Yürütülen Hizmetler:

Depremin sebep olduğu yaraları kapatmak için, konut yapımına hız verilmiştir. Yapılan kurma evlerin önemli bir bölümü Avusturya ve Romanya'dan getirilen malzemelerin montajı suretiyle oluşturulmuştur. Bu evler iki, üç ve dört odalı olmak üzere üç tiptedir. 400 ile 600 m²'lik bahçeleri bulunmaktadır. Ayrıca, depreme dayanıklı özellikleri bulunmaktadır. Bu dönemde geçici şehir olarak adlandırılan bölgede, halkın plan dışı ve sağlıksız olarak yaptığı, mahallelerin ıslahına çalışılmıştır. Bu mahallerden İstasyon ve Beybağı'nın ıslah çalışmaları 1970 li yıllarda tamamlanmıştır. Çarşı ve Taksim mahallelerinin ıslahı için yapılan çalışmalara ise, günümüzde de devam edilmektedir.

1940-1950 dönemlerinde, resmi binaların inşası ve eğitim yatırımlarına önem verilmiş, okul yapımına hız kazandırılmıştır. Depremden sonra yapılan ilk resmi binalar; belediye, Hükümet Konağı, PTT ve bazı okullardır.

İkinci Dünya Savaşı'na Türkiye'nin katılma tehlikesi karşısında devlet, ekonomik faaliyetlere bu dönemde, önemli yaptırımlar getirmiştir. Özellikle vergi açısından zorlayıcı tedbirler uygulanmıştır.

Bir taraftan İkinci Dünya Savaşı dolayısıyla devlet harcamalarında savunmaya ağırlık verilmesi, diğer taraftan depremin getirdiği sonuçlar 1940-1950 döneminde Erzincan ilinde, sanayi kuruluşlarının oluşumunu engellemiştir.

IV. SANAYİNİN GELİŞME DÖNEMİ: (1950-1980)

A. Genel: 1950 yılında Türkiye'de çok partili döneme geçiş ile birlikte, iktisadi faaliyetlere getirilen serbesti, özellikle tarım kesiminin vergi yükünün azaltılması, kalkınma ve sanayileşme çabalarını hızlandırmıştır.

Şehirlerdeki imkânların artması, köylerde toprakların miras yolu ile bölünmesi ve toprak mülkiyetinin, büyük toprak mülkiyeti şeklinde bulunması gibi sebeplerle, köyden kente göç olayı bu dönemde başlamıştır. 1955-1965 yılları arasında ki köyden kente göç olayı aile reisi göçü şeklinde sürmüştür. 1965-1970 yılları arasında ise, daha önce şehirlere giderek sanayi kuruluşlarında iş imkânı bulan aile reisleri, ailelerini de yanlarına almışlardır. Bu dönemde ki köyden kente göç olayı, aile göçü olarak devam etmiş ve büyük sanayi

³³ Tahir Erdoğan Şahin, **Erzincan Tarihi II**, s.552

kentleri civarında, gecekondu mahalleri ortaya çıkmıştır. 1970'lerden sonra ise, göç olayı yavaşlamıştır. 1950-1970 döneminde şehirlerdeki özel sektör yatırımları, kalabalıklaşan halkın günlük ihtiyaçlarını karşılamaya yöneliktir.

Şehirlerdeki imkânların, 1960 yılından sonra köylere kadar götürülmesine çalışılmış, yol, su, elektrik gibi hizmetler başta olmak üzere, pek çok hizmet devlet tarafından köylünün ayağına kadar götürülmek suretiyle, köyden kente göç olayının yavaşlatılması amaçlanmıştır.

Sanayileşme çabaları ile birlikte tarımda modern tekniklerin uygulanmasına başlanılmış ve köyler süratle pazara açılmıştır. Bu durum ülkede temel sektör olan tarımda, üretimin artmasını sağlamış ve tarıma dayalı sanayinin gelişmesi ile bu sanayinin hammadde ihtiyacı karşılanmıştır. Diğer taraftan tarımda; modern tarım araç ve gereçleri, gübre, ilaç vs. gibi sanayi ürünlerinin girdi olarak kullanılması sonucu, her iki sektörde de karşılıklı etkileşim içinde önemli gelişmeler meydana gelmiştir.

Ülke genelinde ki bu gelişmeler, Erzincan ilinde iki şekilde görülmektedir. Birinci olarak; 1950 yılından sonra, Erzincan il ve ilçe merkezlerine köylerden göç olurken, ikinci olarakta; Erzincan köylerinden diğer illere göç sürmüştür. Bu durum il nüfusunun incelenmesinden de anlaşılmaktadır. Nitekim 1950 yılı nüfus sayımına göre il dışına göç veren iller arasında Erzincan dördüncü sırada yer alırken, 1960 yılında birinci sıraya yükselmiştir. Aynı şekilde, 1950 yılında 18.250 olan il merkez nüfusu, 1960 yılında yüzde yüz civarında artarak 36.420 kişiye ulaşırken, 1950 yılında 49.895 olan ilk merkez köyleri nüfusu, çok az bir artışla 1960 yılında 51.589 olmuştur. Buna göre; şehirler nüfusunda genel bir artış, köyler nüfusunda ise azalış trendi görülmektedir.

Erzincan ilinden diğer illere göçün niteliğini daha iyi anlayabilmek için, Erzincan ve Türkiye kaba doğum ve ölüm hızları, tabii artış oranları ile artış hızında göçlerin payı 1979 yılı itibarıyla nüfusun tabii artış hızında Türkiye ve Erzincan arasında önemli fark bulunmamaktadır. Nüfus, artış hızında göçlerin payı ise, Erzincan ilinde ülke genelinden dört kat fazladır. Erzincan ilinde sanayileşmenin diğer illere göre daha düşük olması, il merkezinde iş imkânlarını sınırladığından; köyden kente göç büyük illere veya yurt dışına yönelmiştir.³⁴

Erzincan ilinde kentleşme hızı, 1950-1970 döneminde oldukça yüksektir. Bunda üçüncü ordunun, dönem içinde Erzincan'a kaydırılmasının büyük etkisi vardır. 1980'de Erzincan ilinde kentsel alan nüfusu %34 düzeyindedir ve bu rakam Türkiye geneline göre oldukça düşüktür. 1980'de kentsel nüfusun %75'i merkez ilçede yaşamaktadır ve ilin nüfusu 10.000'i aşan tek yerleşim birimi merkez ilçedir. Diğer ilçelerde ise kırsal nitelik ağır basmaktadır.

1950-1980 döneminde, Erzincan iline devlet tarafından yapılan sanayi yatırımları, diğer illerle kıyaslandığında yeterli düzeyde olmasına rağmen, özel kesim yatırımları aynı

³⁴ T. E. Şahin, *age.*, s.547-548; Eyüp Aktepe, "Az Gelişmiş Şirin Bir İl Olan Erzincan'ın İktisadi Yapısı," *Erzincan Mengüceli Dergisi*, 1:6, Aralık 1979, s. 6.

dönemde, diğer illere göre yetersiz kalmıştır(37). Bunun sebepleri arasında, ildeki özel girişimlerde yeterli sermaye birikiminin olmaması, toplanan küçük mevduatların ise bankacılık sektörü aracılığı ile diğer illere kredi olarak aktarılmasıdır. Ayrıca ilde zaman zaman meydana gelen depremler nedeni ile özel sektör yatırımlarını, diğer illere kaydırmaktır.

Erzincan ilinde tarım, hakim sektör durumunu, her zaman devam ettirmiştir. 1978 yılında, Erzincan'da yatatılan gayri safi hasıla içinde, tarımın payı % 43'tür. Tarımı ikinci sırada, %16,3 ile devlet hizmetleri ve %10 ile üçüncü sırada, sanayi sektörü takip etmektedir.³⁵ Buna göre; 1978 yılı itibariyle; il GSYİH'ı içinde tarım sektörü %43, sanayi sektörü %10, devlet hizmetleri sektörü %16,3 ve diğer sektörler ise %10'un altında paya sahiptirler. Erzincan'ın, gayri safi yurt içi hasıla içindeki payı ise % 0,49 gibi çok düşük bir düzeyde kalmıştır.

B.Tarım: Tarım bakımından Erzincan ilinin ova kesimleri ile yüksek bölgeleri arasında fark vardır. Tarımsal ürün çeşitleri verimlilik, işletme biçimi gibi göstergelere göre Erzincan ovası ve merkez ilçe gelişmiş bir yöredir. Yüksek ve dağlık kesimlerde ise hayvancılık ön plana çıkmaktadır. İldeki diğer tarım alanları, Tercan ilçesinde yer alan pekeriç ovası ile dağların arasında kalan platoluk alanlardır. Erzincan ovasının batısı, verimli bağ ve bahçelerle kaplıdır. Yükseklik arttıkça, kuru tarım egemen olmaya başlar. ildeki su kaynaklarının bolluğu sulu tarım yapma imkanı sağlamıştır. Erzincan ovasından geçen Karasu ve kolları, Girlevik Çağlayanı ve DSİ tarafından yaptırılan kanallar, su kaynaklarından bazılarıdır.

Erzincan ovası sulama şebekesi yapımına 1951 yılında başlanılmış olup, 1957 yılında ova kısmı olarak sulamaya açılmıştır. Erzincan ovasında, sağ ve sol sahil ile ada sulaması şeklinde oluşturulan projenin uygulanmasına, Dsi tarafından sonraki yıllarda devam edilmiştir. Karasu ırmağı ile Erzincan ovası yükseklik farkının az olması, cazibe sulaması yönteminden daha fazla istifade edilmesini sağlamış ve sulama için yapılan masrafları azaltmıştır.

Erzincan'da 1950 yılında 52.697 ha. olan toplam ekili alanlar, %170'den fazla artış göstererek 1980 yıllarında 135.397 ha. ulaşmıştır. Aynı dönemde, Türkiye genelindeki ekili alanlardaki artış %94 civarındadır. Aynı şekilde tahil ekim alanlarında mutlak anlamda bir artışı olmasına rağmen, oransal olarak bir azalma vardır. 1950'lerde ihmal edilecek derecede küçük olan şekerpancarı ekim alanları 1980'li yıllarda mutlak anlamda artış göstermiştir.

1950'lerde başlayan tarımda makineleşme, 1960 yıllarında hızlı bir artış göstererek, ekim alanlarının ve üretimin artmasını sağlamıştır. Daha önceden boş olan alanlar ekime açılmıştır. Üretim artışları sulama imkânlarında gelişmesi ile sonraki yıllarda devam

³⁵ Tahir Erdoğan Şahin, "Farklılaşmanın Son Yarım Asrı", **Erzincan Mengüceli Dergisi**, Sayı: 3-4, Eylül-Ekim 1970, s.5

etmiştir. Makineleşmenin verim üzerinde gösterdiği artışa rağmen, Erzincan'da sağlanan verim Türkiye ortalamasının altındadır.

İlde tahıl ekili alanların, 1950 yılında binde 7 olan Türkiye içindeki payı 1980 de binde 9'a yükselmiştir. Üretilen tahılın Türkiye tahıl üretimindeki payı, aynı dönemde binde 7,7'den, binde 7'ye düşmüştür.

1950-1980 arasında, ilin tahıl ekim alanları %141, baklagil ekim alanları %261, patates ekim alanları %269 oranlarında artmıştır. Bu artışlar Türkiye geneline göre, tahıl ve baklagillerde yüksek, sanayi bitkilerinde ise düşüktür.

İl, iklim ve su kaynakları bakımından sebzeçiliğe elverişli olup; 1950'lerden sonra üretici sebze yetiştirip kâr elde ettikçe, sebze ekim alanları genişlemiş ve üretimi artmıştır. Tarla tarımı yapılan alanlar 1950 yılından başlayarak hızlı bir gelişme göstermiştir. Tarla ürünlerinden tahıllar, 1950'de 50.000 ha.dan, 1960'da 88.600 ha. yükselmiştir. 1980'de ise 120.000 ha. ulaşmıştır. Bu artışın önemli bir kısmı ovalık alanlar dışında kalan, kuru tarım alanlarında gerçekleşmiştir. Ovalardaki tarım alanları ise, sulu tarıma geçilmesiyle meyve, sebze, baklagiller ve şekerpancari ekim alanlarına dönüşmüştür. 1950'de yaklaşık 45.500 ton olan tahıl üretimi, 1980'de 173.000 tona ulaşmıştır. Aynı dönemde Türkiye tarım üretimi %316 arttığından ilin Türkiye toplamındaki payı düşmüştür. 1950'de binde 7,7 olan bu pay, 1980'de binde 7'ye düşmüştür.

İlde başta fasulye olmak üzere; fiğ, mercimek, nohut gibi baklagiller ekilmektedir. İklimin uygunluğu ve sulama imkanlarının artması, baklagil ekim ve üretim alanlarının artmasını sağlamıştır. 1950'de baklagillerin il ekim alanları içindeki payı %4 olan payı 1960'larda düşmüş, sonra yeniden artarak 1980'lerde %6'ya çıkmıştır. 1950'de 2.500 ton olan baklagil üretimi %208 artarak, 1980'de 7.700 ton civarına yükselmiştir. Bu dönemde ilin baklagil üretiminin, Türkiye baklagil üretimi içindeki payı biraz artmıştır.

1950 yılından itibaren şeker pancarının ekimine başlanması, 1956 yılında şeker fabrikasının kurulmasını sağlamıştır. Pancar ekimi tarımda da köklü değişiklikler meydana getirmiştir. Pancarın değişim ürünü olması, ekimi yapılan alana özel önem gösterilmesi ve modern tarım tekniklerinin kullanılması, diğer tarım ürünlerinin de verimini artırmıştır. Ayrıca fabrika artıklarının yem olarak kullanılması, besi hayvancılığının gelişmesini sağlamıştır.

1960'ta yaklaşık 3.400 ha. alanda pancar ekiliyordu. Bu artışa rağmen 1960'larda ilde şeker pancarı ekim alanlarının payı, %3,5'ten %2,5'e düşmüştür. Bu durum il toplam ekili alanlarının daha fazla genişlemesinin sonucudur. 1960'larda il pancar ekim alanlarının payı, Türkiye pancar ekim alanları içindeki payında bir düşme görülür. Bu yıllar Türkiye'de pancar ekiminin büyük oranda desteklendiği ve ekim alanlarının genişlediği bir dönemdir.

İlde 1960'larda yaklaşık 70.000 ton olan pancar Üretimi, 1980'lerin başında 96.000 tona çıkmıştır.

Erzincan'da bitkisel Üretim içinde on büyük artış patatesten görülür. 1950'de 3.000 ton civarında olan patates Üretimi, on katından çok artarak 1980'de 35.000 tona yükselmiştir.

Bu dönemde Türkiye patates üretimi artış oranı, ildeki üretimden daha düşüktür. İl patates üretiminin, Türkiye payı ise, 1950 yılından %1,1'dir. 1970'lerde bu oran binde 6 dolayına düştükten sonra 1980'de %1,2 olmuştur.

Erzincan iklimi dolayısıyla çevre illerden ilk turfanda sebze alır ve son turfanda sebze gönderir. Eskiden çok az yapılan sebze akimi, sulama olanaklarının artması ve üreticilerin sebzeçilikten, başka ürün türlerine göre daha çok kazanç sağlamaya başlaması ile sulu alanlarda gittikçe önem kazanmıştır.

İlde en çok ekimi yapılan sebzeler domates, biber, patlıcan, kabak, lahana, ıspanak, havuç ve soğandır.

Üretilen sebzelerin %65'i ilde tüketilir. 1980'de yaklaşık 3.300 ha alanda sebze ekilmiş, 56.300 ton ürün alınmıştır.

Erzincan Doğu Anadolu bölgesinde, meyveciliğin gelişmiş olduğu illerin başında yer alır. İlde yaprağı dökülen tüm meyve ağaçları yetiştirilmektedir. 1980'li yıllarda 5,100 ha, alana yayılan meyveliklerin, önemli bölümü merkez ilçededir. Meyvecilik daha çok aile işletmeciliği şeklinde yapılır. Son yıllarda pazara yönelik, meyve yetiştiriciliği de gelişmiştir. İlde armut, dut, şeftali, kiraz, vişne, erik ve ayva yöresel gereksinimleri karşılayacak düzeyde yetiştirilmekte, kayısı, elma, ceviz ve badem ise komşu illere de gönderilmektedir.

Diğer ilçelerde de meyvecilik yapılmakta olup, merkez ilçeyi Kemaliye ilçesi izlemektedir. Bu ilçenin meyve alanları yeterli olmamakla birlikte, dut, badem, ceviz ve antepfıstığı yetiştirilmektedir. Tercan ve Çayırılı ilçelerinde ise daha çok elma ve armut yetiştirilmektedir.

İlde yalnız Kemaliye ilçesinde antepfıstığı, sakız ve menengiç ağaçları aşılansak yetiştirilmektedir. 1955'te Tarım Bakanlığınca Gaziantep bölgesinden getirilen aşı kalemleri ile yabancı fıstıkların aşılmasına başlanmıştır.

İlde bağcılık Kemaliye ilçesi dışında tüm ilçelerde çok eski dönemlerden beri yapılmaktadır. Bağlar genellikle güneye bakan yamaçlarda kurulmakta ve en çok kara erik, kabağı yufka ve sargolot gibi sofralık türler yetiştirilmektedir. Bağcılık genellikle ilkel yöntemlerle yapıldığından, verim oldukça düşüktür. Son yıllarda örnek bağlar kurulmaya başlanmıştır.

Erzincan'da hayvancılık ikincil ekonomik uğraştır. Hayvancılık daha çok koyun ve keçi gibi küçükbaş hayvancılığa dayanır. Elverişli diğer alanlarda büyükbaş hayvancılıkta yapılmaktadır.

İl doğal otlaklar bakımından oldukça zengindir. Munzur dağları üzerinde bulunan geniş otlaklar, Melan yaylaları, Kemaliye ilçesindeki Sarıçicek yaylaları ve Refahiye ilçesindeki Çimen yaylaları bitki örtüsü bakımından oldukça zengin olduklarından, özellikle küçükbaş hayvancılık için uygun alanları oluştururlar. İlde küçükbaş hayvan yetiştiriciliği otlak hayvancılığı şeklinde yapılmaktadır.

1970 yılından sonra ilde besicilik ve süt sığırcılığı da gelişmeye başlamıştır. 1950'de yaklaşık ilin koyun varlığı 187.000 dolayında iken sürekli bir artış göstererek 1980 de 546.000 olmuştur. İlin Türkiye koyun varlığı içindeki payı ise 1950 de binde 82 iken, 1980'de yüzde 1'in üzerine yükselmiştir. En çok akkaraman irki koyun yetiştirilmektedir.

Koyunu izleyen, keçinin en çok yetiştirilen türü ise kıl keçisidir. Refahiye ilçesinde tiftik keçisi yetiştirilmekte ise de, bunların bir bölümü kıl keçisi ile döllendirildiğinden irkları zamanla bozulmuştur.

İlde kıl keçisi sayısı 1950'de 140.000 kadardı ve Türkiye payı yaklaşık %1 kadardı. Bu sayı 1960'larda 200.000'e yükselmiş ve sonradan azalarak 1980'de 153.000 dolayına düşmüştür. Türkiye payı ise aynı kalmıştır.

Sığır yetiştiriciliği eskiden çok yaygın değildi. Daha çok yerli irklara dayanmaktaydı. Erzincan Şeker Fabrikasının kurulmasından sonra, ahir besiciliği önem kazanmaya başlamıştır. 1969'da Devlet Planlama Teşkilatı, Et ve Balık Kurumu ve Türkiye Şeker Fabrikalarının ortak katkısıyla başlayan besicilik projesi 1970'te uygulanmaya başlanmıştır. Erzincan Şeker Fabrikası pancar ekicilerine anlaşma ile sığır besiciliği yapmakta, damızlık hayvan sağlamakta ve yem kredisi vermektedir.

1950'de yaklaşık 137.000 olan sığır sayısı 1980'de 227.000 dolayına yükselmiştir. Bu dönem ilin Türkiye payı ise binde 9'dan yüzde 1,4'e çıkmıştır.

İl tavukçuluğunun %98'ini köy tavukçuluğu oluşturur 1960'larda yaklaşık 260.000 olan tavuk sayısı 1980'lerde 445.000'e çıkmıştır. Buna karşılık ilin 1960'ta %1 olan Türkiye içindeki payı, 1980 de binde 7'lere düşmüştür.

İlde Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğünce damızlık civciv üretilmektedir. Ayrıca 1973 yılında özel sektöre kurulan bir şirket tarafından da damızlık civciv üretilmiş ise de sonradan bu şirket faaliyetini durdurmuştur.

Erzincan'da en çok üretilen hayvansal ürün süttür. 1980'de 50.880 ton olan il süt üretiminin Türkiye süt üretimi içindeki payı yaklaşık %1 idi. Elde edilen sütün genellikle %70'i peynir, %10'u yağ yapımında kullanılır. Geri kalanı da süt olarak tüketilir. Erzincan'ın tulum peyniri ün yapmıştır.

Hayvansal ürünler içinde et üretimide önemli yer tutar. 1960'ta yaklaşık 1.000 ton olan ilin toplam et üretimi, 1980'de 1700 tona çıkmıştır. 1960'ta 420 ton sığır, 375 tonda koyun eti üretilmiştir. 1980'de sığır eti üretimi 515 tona, koyun eti üretimi 595 tona çıkmıştır. Arıcılık son yıllarda gelişmiş olmasına ve bal üretiminin istenilen düzeyde gerçekleşmemesine rağmen, Erzincan bali tad ve kokusuyla ün yapmıştır. İlde 1980'de 341 ton bal elde edilmiştir. İlin Türkiye bal üretimindeki payı %1,3 tür. Tavuk yumurtası üretimi 1960'ta 9 milyon, 1970'te 17,5 milyon ve 1980'de de 26 milyon tane olarak gerçekleşmiştir. 1980'de ilin Türkiye yumurta üretimi içindeki payı binde 6'dır.

İlde yaklaşık 30 ton kadar yapağı elde edilmektedir. Bu miktarın önemli bir bölümü pazara çıkmadan tüketilmektedir.

İlin orman varlığı çok yetersizdir. Yalnızca Fırat vadisi Refahiye yöreleri ile doğuda Maryam dağları yer yer meşe ve çamlarla örtülür. İldeki orman alanları fundalık alanlar dahil olmak üzere, 134.000 hektara ulaşmakta ve il yüzölçümünün %10,4'ünü kaplamaktadır. 16.000 ha. dolayındaki korulukların verimliliği üçüncü derecededir.

Ormanların yıllık verimleri oldukça düşüktür. 1980'lerde ormanların yıllık ortalama verimi 2.500 m³ yapacak ve 33.500 ster yakacak odundur. Ormanların yıllık verimi il gereksinimini karşılamaktan uzaktır. İl gayri safi hasılası içinde binde 3,9'luk bir paya sahip olan ormancılık, ülke genelinde ormancılık sektöründe yaratılan gayri safi hasılanın binde 2,3'ünü oluşturur.

Orman Bakanlığının 1973 yılı çalışmalarına göre, ilde orman içinde bulunan 189 köyde 53.000 orman kenarında bulunan 76 köyde 22.000 olmak üzere toplam 75.000 kişi yaşamaktaydı. Bunun yaklaşık 37.000'i faal nüfustu. bu faal nüfusun %4'ünün orman işlerinde çalışabileceği ortaya konmuştur. Orman bakanlığının 1980 yılı kayıtlarına göre ormanla ilgili köylerde kişi başına 0,3 ha. kuru, 0,7 ha. baltalık alan düşmektedir.

C. Madencilik: ilde üretilen başlıca madenler krom, manganez, linyit, perlit, amyant ve tuzdur. Bunlardan krom, manganez, manyezit ve perlitin rezervleri açısından Türkiye içindeki yeri önemlidir. 1978'de il gayri safi hasılası içinde madencilik payı %1'dir. 1975'de bu kesimde ekonomik bakımdan faal nüfusun binde üçünü oluşturan yaklaşık 3.700 kişi çalışıyordu.

Erzincan'da üretilen en önemli maden kromdur. Stratejik önemi olan bu metal, metalurji, reflektör ve kimya sanayilerinde kullanılmaktadır. İlde Kop dağı Tercan bölgesinde 20 adet kromit yatağı vardır. Bölgede 1,5 milyon ton Türkiye toplamının %4'ü civarında kromit rezervi olduğu sanılmaktadır. 1956-1962 yılları arasında Kromit Limited Şirketince işletilen Tercan Hinzırı köyündeki krom yatakları 1963 yılında, İstanbul Demir-Çelik Sanayi A.Ş. ye devredilmiştir. Bu şirket 1975'de 24.100 ton krom üretmiştir.

İlde üretilen manganez daha çok demir çelik sanayinde, bir ölçüde de batarya, kimya, cam ve seramik sanayilerinde kullanılır. İliç ilçesinde ki 70.000 ton, Tercan ilçesinde ki 100.000 ton Manganez rezervleri ile Erzincan Türkiye toplam rezervinin %9,5'ini kapsamaktadır. 1975'de bir İstanbul şirketi olan Ahmet Oğuz Akal'ın İşletmesi 505 ton, Hasan Yılmaz'ın Kemaliye'de ki işletmesi 150 ton manganez üretmiştir. bu iki kuruluşun Türkiye toplam üretimindeki payı %2'dir.

İlde üretilen perlit, isi-ses yalıtım maddesi olarak yapılarda, filtre yapımında, kalafat macunlarında, dökümcülkte ve gübre sanayinde kullanılmaktadır. Erzincan Mollaköy perlit işletmesi Türkiye de perlit üretimi yapan üç kuruluşun biridir. İşletmenin yıllık üretim kapasitesi 100.000 tondur.

Kemah ilçesindeki Kömür, Timisi ve Yerhan ile Tercan ilçesindeki Vartik tuzları Tekel Genel Müdürlüğüne bağlı olarak Haziran-Kasım döneminde üretim yapan mevsimlik işletmelerdir. 1980'de 21'i sürekli, 41'i mevsimlik olmak üzere toplam 62 kişinin çalıştığı

tuzlaların toplam kapasitesi 3.800 tondur. 1980 yılı üretimleri 1.892 tondur. tuzlaların en büyüğü Kömür tuzlasıdır.

Kemaliye ilçesi Başpınar yöresinde 10 milyon ton, Refahiye yöresinde 4 milyon ton, Çayırılı Çilhoroz yöresinde, 1 milyon ton linyit rezervi olduğu sanılmaktadır. Bu miktar Türkiye linyit rezervinin binde üçüdür. 1971'de ilde yaklaşık 7.000 ton linyit üretilmiştir.

Refahiye yöresinde 0,5 milyon ton, Çayırılı yöresinde 1 milyon ton manyezit rezervi vardır. Bu miktar Türkiye manyezit rezervinin %20'sidir. Bu potansiyelin değerlendirilmesi amacıyla, Çayırılı ilçesinde ÇİTOSAN tarafından sinter manyezit tesislerinin yapımına başlanmıştır.

İlin maden rezervlerinin daha iyi bir şekilde araştırılarak, değerlendirilmesi halinde sanayileşmeye önemli ölçüde katkı sağlanacaktır.

D. Sanayi: (1950-1980)

Erzincan ilinin de içinde bulunduğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgesinde yer alan iller, özel kesim yatırımlardan yeterince pay alamadıklarından sanayileşme bakımından geri kalmışlardır. Bu bölgelerin geri kalmışlık nedenleri arasında; doğal kaynakların yetersizliği, coğrafi güçlükler, kurumsal yapıdan doğan engeller ile altyapı yetersizlikleri bulunmaktadır. Ülkemizde az gelişmiş bölge statüsünde bulunan Doğu ve Güneydoğu Anadolu bölgelerinin kalkındırılması için çeşitli bölgesel kalkınma politikaları oluşturulmuştur. 1962 yılından sonra planlı kalkınma dönemine geçilmiştir. Kalkınma planları ülkenin sanayileşmesi yanında, yaratılan refahın insanlar arasında adil dağıtılmasını ve bölgeler arasında gelişmişlik farklarını azaltılmasını amaçlar.

1963 tarih ve 202 sayılı kanun gereğince, ilk kez 1968 yılı programında Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde; Erzincan'ında içinde bulunduğu 22 il Kalkınmada Öncelikli Yörelere olarak belirlenmiş ve bu bölgelerde yapılacak yatırımlar teşvik edilmiştir.

1970 yılı programında, Doğu Anadolu Bölgesinin kalkındırılmasını amaçlayan bölgesel planlama örgütünün kurulması yer almıştır. Bu örgütün "milli kalkınma planları dönemlerine uygun olarak beşer yıllık bölgesel planlar hazırlamak, bunların uygulanması için yıllık bölgesel yatırım ve icra programları yapmak ve özel sektörü teşvik faaliyetlerini mahallinde yürütmek üzere DPT tarafından bölgede kurulmasının öngörülmesine rağmen bu örgütlenme çeşitli nedenlerle gerçekleştirilememiştir.³⁶

1971 yılında ise Bakanlar Kurulu Kararı ile KÖY'lerin gelişmesini sağlamak, gerekli araştırmaları yapmak, ihtiyaçları belirlemek, bölgeye götürülecek yatırım projelerinde yer seçimine ilişkin görüşü vermek, götürülecek hizmetlerin programlanmasına ait koordinasyonu sağlamak ve değerlendirmek üzere DPT bünyesinde "Kalkınmada Öncelikli Yörelere Dairesi" kurulmuştur.

³⁶ Tayfur Özşen, Planlama Yönetimi (Türkiyede APK Birimleri Uygulaması), İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1987, s.55-56

Şimdiki adı "Kalkınmada Öncelikli Yörelere Başkanlığı" olan bu birim bilimsel açıdan sekiz gösterge ve 53 değişkene göre kalkınmada öncelikli illeri yıllar itibariyle belirlemeye devam etmiştir.³⁷

Depremde tümüyle yıkılan ve ekonomik faaliyetleri duran, Erzincan'da durgunluğu önlemek için ilk girişimler devlet kesiminden geldi. 1949 yılında temeli atılan ve 1954 yılında işletmeye açılan Sümerbank İplik Fabrikası, ilde işsizliğin önemli ölçüde hafifletilmesi, ticaretin canlanması gibi, ilin ekonomik ve sosyal hayatında büyük değişiklikler meydana getirmiştir.³⁸

Fabrika 221.586 m2 saha üzerine kurulmuş olup, iplik ve ham bez dokumaktadır. Fabrikanın iplik kısmı 1.1.1954 tarihinde, dokuma kısmı 1.1.1964 tarihinde işletmeye açılmıştır. Fabrikada işletmeye geçtiği yıllarda 1.800 ton iplik üretilmekte idi. 1970'lerde fabrikanın üretim kapasitesi yükseltildi.

Fabrikanın 1964'te üretime geçen 321 tezgahlı dokuma bölümünün kapasitesi ise 10,5 milyon metre kalın dokuma idi. 1964-1967 arasında 8 milyon metre ham basmalık, pazenlik ve kaput bezi üreten fabrika, 1967'den sonra şeker ve tohum torbalığı gibi kalın bezler üretmeye başladı. Şeker torbalığı talebinin artması ve 95 cm. lik tezgahların bu tip bezin yapımına uygun olması nedeniyle tümüyle şeker torbalığı üretimine geçildi. Şeker torbalığına talebin daha da artması ile kapasite zorlanarak üretim yılda 12 milyon metreye yükseltildi. Üretilen torbalık bezlerin tümü şeker fabrikalarına satılmaktaydı. 1980'de 948 kişinin çalıştığı fabrikada 3.600 ton iplik ve 12 milyon metre ham dokuma üretilmiştir. 1980'de Türkiye'nin 500 büyük firması içinde 26 l'inci sırayı alan fabrikanın satış tutarı 959 milyon TL, kârı 55 milyon TL, dış satımı ise 244.000 dolardır.

Daha sonraki yıllarda şeker fabrikalarının torbalık bez talebini azaltması fabrikayı güç durumda bırakmıştır. Fabrikanın modernizasyon projesi bugün yürütülmekte olup, tamamlanmasından sonra piyasa şartlarına göre rekabet edebilir düzeye gelecektir.

İlde 1950'li yıllarda Sümerbank İplik Fabrikasından sonra, 1956 yılında Erzincan Şeker Fabrikasının açıldığını görüyoruz. Erzincan ve çevresinin pancar ekimine uygun olduğunun anlaşılmasından sonra, 1953 yılında Erzincan ve Civarı Pancar Ekicileri Üretim Kooperatifi kurulmuştur. Türkiye Şeker Fabrikaları A.Ş. ve bu kooperatifin ortaklığı ile 1954 yılında yapımına başlanan Erzincan Şeker Fabrikası Ekim 1956'da işletmeye açılmıştır.

Fabrikanın kapasitesi 24 saatte 120 bin ton şeker pancarı işleme ve 18-20 bin ton şeker üretme olarak belirlenmiştir.

³⁷ İsmail Sarica "Kalkınmada Öncelikli Yörelere Belirlenmesi ve Yatırımlarla Teşviklerin Bu Yörelere Açısından Değerlendirilmesi". Mülki ve Mahalli İdareler Düzeyinde Planlama, İçişleri Bakanlığı Yayınları, Ankara 1988, s. 700-701

³⁸ Erzincan 1973 li Yıllığı, Ankara 1973, s. 165

Fabrika için gerekli olan pancar, Erzincan'ın merkez, İliç, Kemaliye, Tercan, Refahiye, Gümüşhane'nin merkez, Kelkit ve Şiran, Sivas'ın Suşehri, Divriği ilçelerinden sağlanmakta idi.

Fabrikanın 1980 yılı üretimi ise 30.000 tondur. Bu miktar 1 milyon ton tutarında olan Türkiye şeker üretiminin %3'ü kadardır. Ayrıca aynı yıl yan ürün olarak 5.000 ton melasli küsbe üretilmiştir.

Türkiye Şeker Fabrikalar A.Ş. ne bağlı olan Erzincan Makine Atölyesi (sonradan makine fabrikası olarak adı değişmiştir) Şeker Fabrikalarının makinelerinin üretmekte ve onarımlarını yapmaktadır. Özel kişi ve diğer kamu

Kuruluşlarının da ihtiyaçlarını karşılayan bu fabrikada 1980 yılında 32 memur ve teknisyen ile 318 işçi çalışmakta idi.

1937 yılında Tercan ilçesi Mercan kasabasında kurulduğu belirtilen un fabrikasına, 1955 yılında makarna birimi eklenmiştir. Makarna bölümünün üretimi 1965 yılında durdurulmuş olup, un ve kepek üretimi devam etmiştir. Başak Ticaret ve Sanayi Türk Limitet Ortaklığı adıyla da anılan un fabrikasının 1970'lerde kapasitesi günlük 70 tondur. Üretilen un kısmen üçüncü ordu birliklerinin ihtiyacı ile çevre il ve ilçelerin ihtiyaçlarını karşılamaktaydı. Fabrikanın bu dönemde 35 adet personeli vardı.

1980 yılından sonra yangına maruz kalan fabrika, girilen yatırım faaliyeti sonucu, 1988 yılında yeniden üretime geçirilmiştir.

1950'li yıllarda özel sektör tarafından açılan sanayi tesislerinden bir diğeri Çelik Lastik Ayakkabı Fabrikasıdır. 1958'de üretime geçen fabrikada 1970 yılında yıllık 70.000 çift ayakkabı üretilmekteydi. Bu yıllarda fabrikada ortalama olarak 15-20 kişi çalışmaktaydı. Çevre illere önemli ölçüde satış yapılmaktaydı.

1960 yılından sonra özel kesimce açılan ilk işyeri Çiftlik Meyve Suyu İşletmesidir. Meyve üretiminin arttığı bu dönemde üçüncü kalite meyvelerin değerlendirilmesi amacı ile 1963'te üretime geçen bu imalathanede 15 kişi çalışmakta ve yarı otomatik olarak 60.000 şişe meyve suyu üretilmekteydi.

1965 yılında ise ilde Ağaoğlu Tuğla Fabrikası kurularak üretime geçmiştir. Bu fabrikanın yıllık üretimi 4 milyon olup, üretim döneminde 60 kişi istihdam edilmekteydi. Fabrika komşu illerin de tuğla ihtiyacını karşılamakta idi.

1970 öncesinde ilde özel teşebbüsün önemli yatırımlarından bir diğeri, 1968 yılında üretime geçen Karınca Tuğla Fabrikasıdır. Bu fabrikanın yıllık üretimi 10 milyon tuğla, günlük kapasitesi ise 50.000 adet tuğla idi. İş mevsimi süresince fabrikada 50-80 kişi çalışmakta ve bu fabrikada ilin ihtiyacından başka, çevre illerin ihtiyacını da karşılamakta idi.

Merkeze bağlı Işıkpınar köyünde, Cumhuriyetten önce kurulan ve bir çok el değiştirmiş olan un fabrikası, 1966 yılında revizyona tabi tutularak yeniden faaliyete

geçirilmiştir. Özel sektöre ait olan bu fabrikanın 1970'li yıllardaki üretim kapasitesi günlük 20 ton civarındadır. Bu fabrika daha sonraki yıllarda, ortaklık ilişkilerinden ve yönetim eksikliklerinden dolayı, üretimini durdurmuş ve makineleri sahipleri tarafından sökülerek İstanbul iline nakledilmiş ve satılmıştır. Halen fabrikanın sabit binaları harabe durumdadır.

1968 yılında, Işıkpınar Köyü Kalkındırma Kooperatifi tarafından kurulan, süt mamulleri imalathanesi vardır. 1970'li yıllarda adı geçen imalathanede, 10 işçi çalıştırılmakta ve 5 ton günlük kapasitesi olmasına rağmen, 1 ton süt işlenmekteydi. Daha sonraki yıllarda da düşük kapasitede, güçlükle faaliyetlerini sürdüren fabrika, sürekli zarar etmeye başladığından faaliyetini, 1986 yılı Temmuz ayında durdurmuştur. Üretimin durdurulmasında en büyük etken, yeterli ölçüde süt toplanamaması, süt üreticilerinin fiyat farkından dolayı doğrudan tüketiciye yönelik sütçülüğe geçiş yapmalarındır.

1971 yılında il merkezinde kurulan çivi fabrikasında o dönemde, 15 işçi çalışmakta ve 2850 ton çivi üretilmekteydi. Modern makinelere sahip olan bu fabrika, kurulduğu yıllarda çevre illerin ihtiyacını karşılamaktan başka, Orta Doğu Ülkelerine ihracat yapılması düşünülmekteydi. Daha sonraki yıllarda, hammadde ve pazarın uzaklığı, yönetim noksanlıkları gibi sorunlarla karşı karşıya kalan fabrikanın makineleri sökülerek İstanbul iline nakledilmiştir.

1974 yılında yapımına başlanan 1978'de bir bölümüyle, 1980'de tüm birimleriyle üretime geçen ERSAN, Erzincan Et ve Et Mamülleri San. ve Tic. A.Ş. özel sektörün Türkiye'de ve Erzincan'da bu alandaki en büyük tesislerinden biridir. Ersan, gıda maddelerinin işlenmesi, üretimi ve ticareti ile et ve süt hayvancılığı yapmak, hayvancılığın her türlü yan ürünlerini değerlendirmek amacıyla, 1974 yılında 23 ortak tarafından 1 milyon TL. sermaye ile kurulmuştu. Ersan'ın 1980 yılında tüm birimleri ile üretime geçtiğinde ise, 993 ortağı ve 40 milyon TL. sermayesi vardı.

Tesis, 1980 yılından sonra sürekli düşük kapasitede çalışmak zorunda kaldığından, hisselerini çoğu Türk-Libya A.Ş. ne satılmıştı. 1983 yılında gerçekleşen bu satış işleminden sonra, 1 Milyar TL olan şirket sermayesinin %84,6'sı Türk-Libya A.Ş. ne, %15'i Arap-Türk Bankasına, geri kalan %0,4'ü de gerçek kişilere aitti. daha sonraki yıllarda, üretim kapasitesini %1'e kadar düşüren şirket, nihayet 1989 yılında üretime son vermiştir.

Ersan A.Ş.'nin kapatılması il, bölge ve ülke ekonomisi için büyük bir kayıptı. Bu nedenle, 1990 yılında Bakanlar Kurulu Kararı ile şirket, Türkiye Et ve Balık Kurumu tarafından, 5 milyar Türk Lirası bedelle satın alınmıştır. Gerekli bakım ve onarım çalışmalarından sonra, aynı yıl içinde TEBK Erzincan Et Kombinasyonu olarak, hizmete açılmıştır. Halen %1 gibi düşük kapasitede çalışmaktadır.

Çok amaçlı bir şirket olarak kurulan ETÜDAŞ Erzincan Yem Fabrikasının kapasitesi, 8 ton/saat hayvan yemidir. 1980 yılında, fabrikada 19.200 ton karma yem üretilmiştir.

1970'te yurt dışındaki işçilerin girişimi ile kurulan ve 1977 de yatırıma balayan DOĞUSAN Asbestli Boru Fabrikasının, 1400 ortağı vardı. Sermayesinin %30'u İller Bankasının, %10'u Türkiye Sanayi Kalkınma Bankasının, %28,7'si Doğu Halk Holdingin,

%4'ü İl Özel İdaresinin, %27,3'üde yöredeki küçük tasarruf sahipleri ve yurt dışındaki işçilerindir.

Erzincan-Sivas karayolu üzerinde, 14 km. de 150 dönümlük saha üzerinde kurulan fabrika, yılda 25.000 ton asbestli çimento boru ve eklentilerini, üretecek kapasitededir. Fabrikanın yapımı Ekim 1981 de tamamlanmış, 1982 yılında çeşitli girişimler sonucu, işletme sermayesi sağlandıktan sonra üretime geçilmiştir. Şirketin kuruluşteki sermayesi 250 milyon lira olduğu halde, 1981'e kadar 1,6 milyon liralık sabit yatırım yapılmıştır. Fabrika üretiminin %25'ini ihraç etme taahhüdünü gerçekleştirebilmiş değildir. Üretiminin en büyük tüketicisi, aynı zamanda ortak durumda bulunan iller Bankası'dır.

Bir başka işçi şirketi olan, Doğu Birlik'in 1982 yılında başlattığı, bitkisel yağ üretim projesi ise planlama aşamasında kalmıştır.

1970'lerde Erzincan'da iki de kamu fabrikası kurulmuştur. Bunlardan Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu Erzincan Süt Fabrikası, 6.000 ton/yıl kapasitelidir. Türkiye Süt Endüstrisi Kurumunun toplam kapasitesinin %2,5'ini oluşturmaktadır. 1980'de 46 kişinin çalıştığı fabrikada 400 ton çeşitli süt ürünü elde edilmiştir. 1980 yılından sonraki dönemde fabrika; süt alımında uyguladığı düşük fiyat politikası ve hammadde alım sistemini oluşturamaması gibi nedenlerden dolayı, sürekli düşük kapasitede çalışmak zorunda kalmış ve zarar etmiştir.

Kamu kesiminin 1970'lerden sonraki ikinci fabrikası, Sümerbank Tercan Ayakkabı Fabrikasıdır. Fabrikanın kapasitesi 500.000 adet/yıl kadın ve çocuk ayakkabısıdır.

Erzincan imalat sanayinde yaratılan katma değer 1968 yılı sabit fiyatları ile 1964'te 40 milyon liranın altında iken, 1978'de 68 milyon lira olmuştur. Kamu kesiminin katma değer içindeki payı, 1964'te %99, 1978'de %96' idi. 1964'te ücretlerin katma değere oranı, özel kesimde %34, kamu kesiminde %31 iken, 1979'da özel kesimde %43, kamu kesiminde %55 olmuştur.

1964 Sanayi ve işyerleri Sayımına göre; ilde büyük sanayi kapsamına giren, 10 kişiden fazla işçi çalıştıran 5 işyeri bulunmaktadır. Bu yıllarda iki kamu fabrikasında; 570'i iplik ve 670'i şeker fabrikalarında olmak üzere toplam 1240 işçi çalışmakta iken, diğer üç özel sanayi kuruluşunda 41 kişi çalışmaktadır. Bu durum bu yıllarda ilde yapılan özel sektör yatırımlarının ne kadar yetersiz olduğunu göstermektedir.³⁹

1980 yılında büyük işyerleri sayısı 47'ye yükselmiştir. Büyük imalat sanayilerinin; 16 adeti gıda sanayinde, 18 adete metal eşya-makina imali sanayinde, 6 adeti kimya, petrol, kömür, kauçuk ve plastik mamülleri sanayinde diğerleri ise muhtelif sanayi gruplarında bulunmaktadır. Aynı sayım sonuçlarına göre ilde, 10 kişiden az işçi çalıştıran küçük sanayi kapsamında 623 işyeri bulunmaktadır. Küçük işyerlerinden; kamu işyerleri ile özel kesim küçük sanayi işyerleri arasında ölçek bakımından önemli farklar vardır. Genellikle küçük

³⁹ D.I.E 1980 Yılı Sanayi ve işyerleri Sayımı El Kitabı, Ankara 1980, s.4

ölçekli olan özel kesim işyerlerinde büyük ve küçük sanayiler arasında çok büyük fark yoktur.

Küçük sanayide; en önemli yeri, 261 işyeri ile metal eşya, özellikle de bakır işletmeciliği almaktadır. Bakırcılık 1939 depreminden sonra, tüm ekonomik faaliyetler gibi önemli ölçüde gerilemiştir. 1950'lerde yeniden gelişerek, eski düzeyine ulaşan bakırcılık, 1960 larda alüminyum, plastik, porselen mutfak eşyalarının yaygınlaşmaya başlamasıyla, yapısal bir değişikliğe uğradı ve kullanıma yönelik bakır işletmeciliği, turistik bakır işletmeciliğine dönüştü. Yılda 200 tondan fazla bakırın işlendiği bu dalda, geleneksel üretim yöntemlerinin yanında, modern araç ve gereçlerle de üretim yapılmaktadır. Genellikle süs eşyası olarak işlenen bakır, turizm yönünden büyük önem kazanmıştır. İlin kalkınmasında ve tanıtılmasında bakır sanayinin payı büyüktür. Bakırcılıkta 1970'li yıllardan sonra ihracata başlanmış ve sonraki yıllarda ihracat sürdürülmüştür.

1985 yılı Sanayi ve İşyerleri Sayımına göre Erzincan ilindeki toplam işyeri sayısı 578'dir. 1990 yılında ise toplam sanayi ve işyeri sayısı 601 adettir.⁴⁰

1950-1980 yılları arasında KÖY'lerde uygulanan teşvik tedbirlerinin, ilin sanayileşmesine katkısı bulunmamaktadır. Planlı dönemin kamu hizmetleri dışında sanayi kuruluşları açısından ilde önemli ölçüde yansımaları yoktur. Bu dönemde yapılan sanayi yatırımları yetersizdir.

⁴⁰ Sanayi ve Ticari Alanda Sorunlar Çözüm Öneriler ve Genel Değerlendirmeler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayını, s.74

İKİNCİ BÖLÜM

SANAYİNİN BUGÜNKÜ DURUMU, SORUNLARI VE ÇÖZÜM YOLLARI

1. SANAYİNİN GSYİH, SANAYİ İŞLETMELERİ SAYISI VE İSTİHDAM PAYI

A. GSYİH İçinde Erzincan Sanayinin Payı

Bir yörenin gelişmişlik derecesi eğitim, gelir, kişi başına gelir ve sosyal yapı gibi çeşitli ölçülere göre belirlenir. Bu ölçülerin içinde ekonomik bakımdan, en anlamlı olanı gelir ölçüsüdür. Erzincan ilinin il GSYİH'sının Türkiye GSYİH içindeki payı, yıllar itibariyle azalmıştır. Ayrıca, sabit fiyatlarla GSYİH'SI, 1984 yılında bir önceki yıla göre, azalmıştır. Bunun nedeni, muhtemelen 1983 yılı Kasım ayında meydana gelen depremin, ildeki ekonomik faaliyetleri olumsuz yönde etkilemesidir.

1990 yılı, Türkiye imalat sanayinde yaratılan katma değerler toplamı 6.409.700 milyon TL., Erzincan ili imalat sanayi işletmelerinde yaratılan katma değer ise 10.425 milyon TL. dir. Buna göre ilin, Türkiye katma değeri içindeki payı %0,2'dir.⁴¹

1979 - 1986 arasında sektörlerin, il GSYİH içindeki paylarında önemli bir değişiklik görülmemektedir. Bu dönemde, önemli bir sanayi tesisinin kurulmadığını ve önemli bir ekonomik değişimin yaşanmadığını söylemek mümkündür.

Erzincan'da sanayinin il gayri safi yurt içi hasılası içindeki payı yıllar itibariyle değişiklikler göstermekte ve düzenli bir gelişme trendi gözlenmemektedir. Ayrıca sanayinin cari fiyatlarla il gayri safi yurt içi hasılası içindeki payının arttığı, sabit fiyatlarla ise bir miktar azaldığı anlaşılmaktadır. Bu dönemde GSYİH bileşimini etkileyecek önemli bir tesis üretime geçmemiştir. 1986 yılından sonra ise, merkez ilçede Altıntepe tuğla, Köyteks konfeksiyon fabrikası ve Kemah ilçesinde Kemah Gıda Sanayi ve Ticaret A.Ş. yem fabrikası kurularak üretime geçmiştir.

İlin diğer illere göre, GSYİH'sı bakımından önem sırasının, gittikçe azaldığı anlaşılmaktadır. Nitekim 1975 yılında, 67 il arasında 53'üncü sırada olan Erzincan, 1986 yılında cari fiyatlarla 56, sabit fiyatlarla 55'inci sıraya inmiştir. İlin GSYİH'sinin diğer illere göre daha az oranda artmasının sebebi, sanayileşmenin düşük olmasının sonucudur.

1990 yılı itibariyle, Doğu Anadolu Bölgesindeki, 13 ilin imalat sanayi katma değerleri toplamı 239.805 milyon TL. dir. Erzincan ili imalat sanayi katma değerleri toplamı 10.425 milyon TL. dir.⁴² Buna göre ilin Doğu Anadolu Bölgesi katma değerleri içindeki payı %4.3 tür. Katma değerler bakımından il, Doğu Anadolu Bölgesi illeri arasında beşinci sırayı almaktadır.

⁴¹ Erdoğan Özütn, Türkiye GSYİH'sının İller itibariyle Dağılımı 1979-1986, ISO Yayınları, Mayıs 1988, S. 207-204.

⁴² a.k., s. 357-364 ve s. 347-353. (51) Sanayi ve Ticaret Alanında Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Genel Değerlendirmeler, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayını, Ankara 1990, s. 74-90.

B. Sanayi İşletmeleri Sayısı İçinde, Erzincan Sanayinin Payı

1990 yılı itibariyle, Türkiye'de imalat sanayi işletmelerinin sayısı 194.624 adet, Erzincan ilindeki imalat sanayi işletmelerinin sayısı ise 601 adettir (52). Buna göre Erzincan'daki sanayi işletmelerinin sayısının, Türkiye sanayi işletmeleri sayısına oranı %0,3 olmaktadır. Bu oran ildeki sanayi işletmelerinin sayısının, Türkiye'nin gelişmişlik düzeyine göre, çok az olduğunu göstermektedir.

1990 yılı itibariyle, Doğu Anadolu Bölgesindeki 13 ilin imalat sanayi işletmeleri sayısı 8.793 adettir.⁴³ Erzincan ilinde bulunan 601 sanayi işletmesinin, bölge sanayi işletmeleriyle oranı %6,8 olmaktadır. Bölge illeri arasında Erzincan, sanayi işletmeleri sayısına göre yedinci sırayı almaktadır.

C. Sanayi İşletmelerinde İstihdam Edilen Kişi Sayısı İçinde

Erzincan Sanayinin Payı ve Önemi:

1990 yılı itibariyle, Türkiye'de imalat sanayi işletmelerinde; 1.478.668 kişi, Erzincan imalat sanayi işletmelerinde ise 4.266 kişi istihdam edilmektedir (54). Bu rakamlara göre, ildeki sanayi işletmelerinde istihdam edilen kişi sayısının Türkiye sanayi işletmelerinde istihdam edilen kişi sayısına oranı %0,3 tür. İstihdam payı açısından da Erzincan ilinin yetersiz olduğu görülmektedir.

1990 yılı itibariyle, Doğu Anadolu Bölgesindeki 13 ilde imalat sanayi işletmelerinde 49.566 kişi istihdam edilmektedir. Erzincan ilinde, imalat sanayi işletmelerinde istihdam edilen kişinin, bölgede toplam istihdam edilen kişi sayısına oranı %8,6 dır. Sanayi işletmelerindeki istihdam açısından, Erzincan ili Malatya, Elazığ, Bitlis ve Erzurum illerinden sonra beşinci sırada gelmektedir.

11. İLDE SANAYİLEŞME POLİTİKALARI VE SANAYİNİN ALT YAPISI

A. İlin Sanayileşme Politikası ve Hedefleri

1. İlde Uygulanan Teşvik Tedbirleri ve Bu Tedbirlerden Faydalanma Durumu

Erzincan ili kalkınmada ikinci derecede öncelikli iller arasında bulunmakta olup; yapılacak yatırımlar genel teşvik tedbirleri, bölgelere göre uygulanan teşvik tedbirleri ve sadece KÖY'lerde uygulanan teşvik tedbirleri ile desteklenmektedir. 11 Kasım 1990 tarih ve 20692 sayılı RG'de yayınlanan 90/1116 sayılı "Yatırımların, Döviz Kazandırıcı Hizmetlerin ve İhracatın Teşviki ve Yönlendirilmesine ait Esaslar" konulu 90/1116 sayılı BK. kararına göre, ikinci derecede KÖY'lerde uygulanacak yatırım teşvikleri şu şekildedir.

Teşvike tabi yatırım miktarı, KÖY'lerde 250 milyon TL. serbest bölgelerde 1 milyar TL. diğer bölgelerde 2,5 milyar TL., dir.

⁴³ a.k., s. 75-91.

- Müracatlarda "Yatırımları ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonuna" yatırılan teminat, KÖY'ler için 5 milyon TL., diğer yöreler için 20 milyon TL. dir.

- Gümrük muafiyeti ile yapılan makina ve teçhizat ithalatı, KÖY'lerde "Yatırımlar, ve Döviz Kazandırıcı Hizmetleri Teşvik Fonuna" yapılacak ödemelerden muafır.

- Yatırım indirim oranı 2. derece KÖY'lerde yüzde yüzdür.

- K.K.D.F. kredisi, özkaynak üzerinden 2. derecede KÖY'lerde %40, 1. derece KÖY'lerde %50 ve diğer yörelerde %33'ü geçemez.

Ayrıca yeni düzenlemeyle yatırımın konusuna ve yöresine göre; 2. derecede KÖY'lerde, 1. derecede KÖY'lerde uygulanan teşvik tedbirlerinden fay dalanma imkanı getirilmiştir. KÖY statüsündeki illerin sayısında çeşitli tarihlerde değişiklikler olmuştur. En son düzenlemelerle, kalkınmada birinci derecede öncelikli 16 il ve kalkınmada ikinci derecede öncelikli 16 il olmak üzere kalkınmada öncelikli il sayısı 32'ye ulaşmıştır.⁴⁴ Ülkemizde kayıtlı işsiz sayısının %25'i bu yörelerde yaşamaktadır ve bu oran yıllar itibariyle değişmemektedir.

Erzincan tasarruf ve doğal kaynak bakımından, sanayileşme için yeterli potansiyele sahip bulunmakla beraber, kalifiye iş gücü, müteşebbis ve işletmecilik (yönetim) konularındaki yetersizlikler nedeniyle sanayileşememiştir.⁴⁵ İlde ekonomik yapıya uygun olarak tarımsal ürünlerin ve kaynakların değerlendirilmesi yönünde sanayileşme politikası izlenmektedir. Doğal kaynaklardan, özellikle madenlerin değerlendirilmesinde yetersiz kalınmıştır. Maden rezervi bakımından il yeterli olmasına rağmen, bu madenlerin çok az bir kısmı işletilmekte ve hammadde başka illere nakledilmektedir. 1991 yılında, Çayırılı ilçesinde ÇİTOSAN tarafından temeli atılan, Sinter magnezit tesisleri bu alanda önemli bir boşluğu dolduracaktır.

Teşvik tedbirlerinin sağladığı imkanlarla, KÖY'lerde 1983 yılında, 6600 kişinin istihdamı sözkonusu iken, bu rakam 1987 yılında 21.600 kişiye ulaşmıştır. Ülke genelinde yatırımlar için, kamu sektörünün payının azaltılması politika olarak benimsenmiş iken, bu yörelere tahsis edilen kamu yatırımları nisbi önemini korumuştur.⁴⁶

Erzincan ilinde, KÖY'de uygulanan teşvik tedbirlerinden 1980 yılına kadar faydalanan önemli bir yatırım bulunmaktadır. Erzincan ilinde 1.1.1980-31.12.1989 tarihleri arasında DPT tarafından verilen teşvik belgesi sayısı 61 adettir. Bunlardan 39 adedinde, teşvik belgesi alınmış olmasına karşın, yatırımda bulunulmamıştır.

Uygulamaya geçen 39 teşvik belgeli yatırımların, 17 adetinde yatırım bitirilerek teşvik belgesi kapatılmıştır. Tamamlanan yatırımların teşvik belgelerinde 809 kişinin istihdamı

⁴⁴ 11 Kasım 1990 tarih ve 206092 sayılı R.G.

⁴⁵ 1989 Yılı Erzincan ilinin Yıllık Sanayi Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor, Sanayi ve Ticaret Müd. Yayını, Aralık 1990, S. 18.

⁴⁶ VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesi Gelişmeler (1984 - 1989), DPT Yayını, Ankara 1989, s.397.

öngörülmüştür. Teşvik belgesindeki sabit yatırım tutarı 19.031.000.000 TL. olmasına rağmen, toplam 24.370.200.000 TL. sabit yatırım gerçekleştirilmiştir.

Aynı dönemde teşvik belgesi almış 22 adet yatırım devam etmektedir. Devam eden bu yatırımların teşvik belgelerinde öngörülen istihdam 846 kişi, toplam sabit yatırım tutarları 66.362.500.000 TL. dir. 1 Eylül 1990 tarihi itibarıyla 8.775.500.000 TL. lik sabit yatırım gerçekleştirilmiştir.

Teşvik belgeli yatırımlardan geriye kalan 22 adetinde ise yatırımda bulunulmamıştır.

Erzincan'da 1980 yılından sonra teşvik belgeli yatırımlarda bir artış görülmektedir. Ancak teşvik belgeli yatırımlarda, sanayi dışı sektörlerin çoğunlukta olduğu ve yatırım miktarlarının düşüklüğü dikkate alındığında, bu yatırımlar ilin sanayileşmesi bakımından yetersiz kalmıştır. Nitekim, ülke genelinde; teşvik sistemindeki önemli gelişmelere rağmen kalkınmada öncelikli yörelerin kalkınmasında yeterince başarı sağlanamadığı⁴⁷ (58) DPT tarafından kabul edilmektedir.

2. İş Adamları ve Tasarruf Sahiplerinin Sanayileşmeye Katılma Eğilimleri

Tasarruf sahiplerinin sanayileşmeye katılma eğilimleri yok denecek düzeydedir (59). Tasarruf sahipleri alışla gelmiş gayrimenkul edinme alışkanlıkları yanında son yıllarda menkul kıymetlere, altına ve dövizde yatırım yapmaktadırlar. Sermaye şirketleri kurularak küçük tasarrufların değerlendirileceği çok ortaklı yatırımlar olumsuz örnekler yüzünden benimsenmemektedir.

İldeki iş adamları kısa dönemde kâr getirecek alanlarda, küçük ölçekli yatırımlar yaparak elde ettikleri gelirleri büyük şehirlere transfer etmektedirler.

Sanayi yatırımları için ilde alt yapısı mevcut arsa bulmanın güçlüğü ve arsa fiyatlarının yüksekliği, iş adamlarının sanayileşmeye katılmalarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu nedenle il merkezinde yapımı sürdürülen organize sanayi bölgesinin faaliyete geçmesi, sanayi yatırımlarını artırabilecektir.

3. Mülki idare Amirlerinin ilin Sanayileşmesine katkıları

Ekonomik girişimlerin oluşturulması ve yönlendirilmesi mülki idare amirlerinin asli görevleri arasında yer almaktadır. Mülki idare amirlerinin sanayileşmeye ilişkin görevlerini daha geniş olarak şu şekilde belirtmek mümkündür. "Yeni üretim birimlerinin oluşumuna öncülük, katkı ve destek sağlama... Yatırım alanlarının belirlenmesine ilişkin araştırmaların yapılması, belirlenen konularda yerel kaynakların değerlendirilmesi için çok ortaklı şirketlerin, kalkınma kooperatiflerinin, yerel yönetim birliklerin oluşturulması; bu tür kuruluşların parasal kaynak sorunlarının çözümlenmesine yardımcı olmak amacıyla, kamusal ve özel finans kuruluşlarıyla ilişkiler kurulması... Kurulu kapasiteden tam olarak yararlanmanın sağlanmasına, ürünlerin pazarlanmasında karşılaşılan sorunların

⁴⁷ a.k., S. 397. (59) 1989 Yılı Erzincan İlinin Yıllık Sanayi, Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü Yayını, Aralık 1990, S. 18.

çözümlemesine... Dış ticaretle ilgili kamu kuruluşlarıyla ilişkilerin kurulmasına ve dış yatırım olanaklarının araştırılmasına yardımcı olmak".⁴⁸

Yukarıda çizilen çerçevede Erzincan ilinde mülki idare amirlerinin sanayileşmeye önemli katkıları olmuştur. Nitekim çok ortaklı işçi şirketi olan DOĞUSAN Asbestli Boru San. ve Tic. A.Ş.'ti, 1981 yılında sabit yatırımı tamamlamış ancak, işletme sermayesi yetersizliğinden 1982 yılına kadar üretime geçememiştir. Mülki idare amirinin girişimleri sonucunda; Özel İdare, iller Bankası ve Türkiye Kalkınma Bankasının şirkete ortak olmaları sağlanmıştır. Yapılan girişimler sonucunda; sağlanan krediler ile işletme sermayesi yetersizliği giderilerek, 1982 yılında tesis üretime başlamıştır. Bugün sözkonusu şirket; %95 kapasiteyle çalışan çok ortaklı işçi şirketleri içerisinde, çok az sayıda başarılı olmuş örneklerden biridir.

Mülki idare amirlerinin sanayileşmeye katkılarından bir diğeri düşük kapasitede çalışan veya atıl durumda olan sanayi tesislerini milli ekonomiye kazandırmalarıdır. İl merkezinde faaliyette bulunan UNSAN Un ve Gıda San. ve Tic. A.Ş. sermaye yetersizliğinden 1986 yılında üretimi durdurma aşamasına gelmiştir. Dönemin mülki idare amirinin girişimiyle İl Özel idaresinin şirkete ortak olması sonucunda, sözkonusu tesis yeniden ekonomiye kazandırılmıştır. Şirketin mali durumunun düzeltilmesinden sonra ise, Özel İdare payları özel sektörden bir müteşebbise satılmıştır. İlde mülki idare amirlerinin sanayileşme bir diğer katkıları sanayinin alt yapısının oluşturulması ve yatırımcıların teşvik edilmesidir. Erzincan Organize Sanayi Bölgesinin müteşebbis teşekkül başkanı validir. Projenin yatırım programına alınması ve gerçekleştirilmesi yönünde mülki idare amirinin önemli görevler üstlendiği tespit edilmiştir.

Mülki idare amirlerinin sanayileşmeye katkılarının artırılması; yerel yönetimlere, özellikle İl Özel İdarelerine ve İl Genel Meclislerine yetki, sorumluluk ve kaynak aktarılmasıyla mümkün olacaktır. Böylece kamu hizmetlerinin görülmesinde kaynakların il önceliklerinde kullanılması, mahalli imkanların kullanılarak, daha fazla yatırım gerçekleştirilmesi sağlanacaktır. Diğer taraftan yeterli kaynak bulunması halinde, İl Özel İdarelerinin sanayi yatırımlarına ortak olması sonucunda da mülki idare amirlerinin ilin sanayileşmesine öncülük etmesi ve mahalli girişimcileri sanayileşme yolunda harekete geçirmesi mümkün olacaktır. Mülki idare amirleri bu girişimlerin yönetilmesinde ve yönlendirilmesinde teknik bir birim olarak, İl Planlama ve Koordinasyon Müdürlüklerindedir faydalanabilirler. Böylece devlet %50'lerin altında kalan ortaklık payı ile dolaylı olarak, sanayi yatırımlarında bulunarak geri kalmış yörelerin gelişmesini sağlamış olacaktır.

⁴⁸ Tayfur Özşen "İl ve İlçe Düzeyinde Planlama Koordinasyonu ve İzleme", Mülki ve Mahalli İdareler Düzeyinde Planlama, İşleri Bakanlığı Yayını, Ankara 1988, s. 148.

Müteşebbis zihniyetin gelişmesi, kurulan tesislerin rantabil olarak üretime geçmesi halinde ise, tesislerdeki Özel İdare payları, yeni girişimlerde kullanılmak üzere özel müteşebbislere devredilmelidir.

Bu sistem; demokratikleşme seçilenlerin yönetime katılması ve sorumluluk üstlenmesi, "herşeyi devletten bekleme" zihniyetinin aşılması gibi faydalar sağlayacaktır.

B. İldeki Organize Sanayi Bölgesi ve Küçük Sanayi Siteleri

1. Organize Sanayi Bölgesi

1970'li yıllardan beri gündemde olan, fakat bir türlü gerçekleştirilemeyen organize sanayi bölgesine; 1990 yılında İl Özel İdaresi ve Ticaret ve Sanayi Odası işbirliği ile 2.000.000 m²'lik arsa tahsisi sağlanmıştır. Aynı yıl içinde gerekli formaliteler tamamlanarak, OSB'nin alt yapısı 9,925 milyar TL. keşif bedeli ile ihale edilmiştir. Bu ihale kapsamında 20 km'lik bölge içi yol, içme ve kullanma suyu projesi, su şebekesi, idare binası, PTT, Sağlık Ocağı, karakol ve çıraklık okulu yapılmı bulunmaktadır.

1990-1991 yıllarında yapılan çalışmalarla; altyapı projesinin %26,96'lık kısmını oluşturan yollar stabilize hale getirilmiş, sosyal tesislerden idare binasının kaba inşaatı bitirilmiş, içme suyu inşaatının 4000 m³'lük yeraltı depo inşaatı devam etmektedir.

Bölgenin elektrik alt yapısı 1991 yılında Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 9,64 milyon TL. keşif bedeli ile ihale edilmiştir. 1993 yılında elektrik alt yapısının tamamlanması protokolde yer almıştır.

OSB planında, yüzölçümleri 4000 m² ile 35.000 m² arasında değişen 248 adet sanayi arsası bulunmaktadır. OSB'de faaliyette bulunmak üzere; müracet eden müteşebbis sayısı 112'dir. Bu müracaatlardan 2'sine arsa tahsisi kararlaştırılmış olup; henüz satışı yapılmamıştır. İstimlaki tamamlanmamış kısımların kamulaştırılmasından sonra, arsa satışlarına başlanacağı bilgi edinilmiştir.

Organize sanayi bölgesinde, arsa talebinde bulunan 112 kişi veya kuruluştan yaptığımız araştırmalarda, önemli bir kısmının yatırım yapacak durumda olmadığı, süpekülatif amaçlarla arsa talebinde buldukları anlaşılmıştır. İl dışından yapılan müracaatların ciddi boyutlarda yatırım yapmayı amaçladığı düşünülmektedir.

OSB'nin tamamlanması, ilin sanayileşmesi için önemli bir teşvik unsuru olmakla birlikte; ildeki sermaye birikimi ve müteşebbis yetersizliği nedeniyle, sanayileşmenin başarısı il dışında bulunan Erzincan'lı sanayicilerin OSB'nde yatırım yapmasıyla mümkün olacaktır. Bu konuda merkezi İstanbul'da bulunan ERSİAD (Erzincan'lı iş adamları derneği) aracılığı ile işadamlarının ilgisini çekmek mümkün olabilecektir. Aksi takdirde OSB tamamlanmasa bile büyük ölçüde atıl kalacaktır.

Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa'daki gelişmeler, Karadeniz Ekonomik İşbirliği projesinin devreye girmesi gibi nedenlerle, gelecekte doğu bölgesinden yapılacak ihracat miktarının artacağı tahmin edilmektedir. Erzincan ilinin Sovyetler Birliği'ne ve Karadenize yakınlığı, ilde yapılacak yatırımları rantabil hale getirecektir. OSB'nin tamamlanması

halinde Erzincan ili, bölgedeki diğer illere göre, yatırımlar bakımından avantajlı hale gelecektir.

2. Küçük Sanayi Siteleri

a. Erzincan Küçük Sanayi Sitesi: 1967 yılında yapımına başlanan site, 1970 yılında 107 işyeri olarak tamamlanarak hizmete girmiştir. Sanayi ve Ticaret Bakanlığın tarafından 4.500.000 TL. kredi kullandırılmıştır. Şehrin merkezi yerinde bulunan sitede bugün tüm işyerleri dolu olarak faaliyetlerini sürdürmektedir.

b. Marangozlar 2. Küçük Sanayi Sitesi: 74 adet işyeri, 1 adet idari binadan oluşan sitenin yapımına 1984 yılında başlanmış olup; 1988 yılında tamamlanmıştır. Sitenin yapımında, Sanayi ve Ticaret Bakanlığınca %90 kredi desteği ile 870.163.430 TL. kredi kullandırılmıştır. Sitenin diğer giderlerle beraber, toplam maliyeti 1,633 milyar TL. civarındadır.

Marangozlar 2. Küçük Sanayi Sitesinde 6 adet 80 m², 4 adet 120 m² ve 64 adet 100 m² bodrumlu ve çekme katlı işyeri bulunmaktadır. İdare binasında ise banka, PTT, revir, lokanta, kahvehane, süpermarket, büfe, terzi, berber, dersane, misafirhane ve idari bürolar bulunmaktadır. Ayrıca sitenin 24 adet rezerv işyeri sahası bulunmaktadır.

Sitede bulunan işyerleri, ortaklara dağıtılmış olmasına rağmen, 13 üyenin işyerlerine taşındığı, diğerlerinin şehir merkezinde bulunan eski işyerlerinde faaliyetlerini sürdürdükleri tesbit edilmiştir.

Bu durumun sebepleri araştırıldığında ise, mevcut sitenin şehrin 10 km. dışında bulunması ve tüm marangozları kapsamaması.

(a) şıkkında belirtilen eski Erzincan sanayi sitesinin, şehrin içinde kalması ve bu sitede marangoz esnafının bulunması. iş hacminin sınırlı olması gibi nedenlerle, üyelerin şehrin dışında bulunan siteye taşınmaları halinde talep yetersizliğinden ve haksız rekabetten dolayı, işlerini kaybedecekleri endişesini taşıdıkları anlaşılmaktadır.

Atıl durumda bulunan 61 işyerine, üyelerin taşınması için çözüm önerileri ise şu şekildedir.

Taşınacak marangoz üyeye, işlerini düzenleyene kadar,5 yıl vadeli düşük faizli kredi verilmesi.

Marangozluk mesleğini icra eden tüm esnafın, sitenin rezerv alanlarında yapılacak işyerlerine taşınmalarının temin edilmesi.

İdari bina içerisinde; banka, revir, PTT, Belediye tesislerinin ilgili kuruluşlarca faaliyete geçirilmesi..

Şehir içi minübüs hatlarının, sitenin bulunduğu bölgeye uzatılması.

31 Aralık 1991 tarihine kadar, tüm üyelerin işyerlerine taşınmaları için kooperatif ve Marangozlar Derneği tarafından karar alınmış olmasına karşılık, üyelerin büyük çoğunluğunun yeni işyerlerine taşınmadığı görülmüştür. Taşınmayan büyük çoğunluğu oluşturan üyelerin kooperatiften ihracı mümkün olmadığından, işyerlerinin bir süre daha boş kalacağı söylenebilir.

c. Erzincan İmalatçılar Küçük Sanayi Sitesi: 1977 yılında yapımına başlanan site, kredi kullanılmadan 326 işyeri olarak, 1988 yılında tamamlanmıştır. 1988 yılında, yapılan kooperatif genel kurul toplantısında, üyelerin işyerlerine taşınmaları için, bağlayıcı karar alınmasına rağmen, halahazırda işyerlerinin büyük bölümünün boş olduğu gözlenmiştir.

Üyelerin işyerlerine taşınmama sebepleri araştırıldığında ise; üyelerin çoğunun fiilen meslek icra eden kimseler olmadığı, yurt dışında çalışan işçilerinde kooperatifte üye oldukları, inşaat aşamasında kooperatif yönetimi tarafından , Sanayi ve Ticaret Bakanlığında kredi alınmaması kararlaştırıldığından, fiilen meslek icra eden kişilerin, aidatlarını ödeyemediklerinden kooperatiften ayrıldıkları tespit edilmiştir.

Bu sitenin de, bir süre daha atı, kapasitede kalacağı söylenebilir.

d. Refahiye Küçük Sanayi Sitesi: 1987 yılı programında yer alan site;150 işyeri, sosyal tesisler ve çıraklık okulundan oluşmakta idi. 1987 yılı fiyatlarıyla proje tutarı 813 milyon TL. dir.

1991 yılına kadar, herhangi bir faaliyette bulunulmamıştır. 23 dönüm arazisi bulunan site işyeri sayısı 35'e indirilerek, 1991 yılında ihalesi yapıldı. Sanayi ve Ticaret Bakanlığının %85 kredi desteğinin ilk dilimi olan, 500 milyon TL.'sı işe başlanmak üzere, mahalline gelmiş olmasına rağmen, ortaklar paylarına düşen %15'lik ödemeyi taahhüt etmediklerinden, işe başlanılamamıştır. Gelen kredi ilgili banka şubesi tarafından, geriye iade edilmiştir. Refahiye ilçesinde küçük sanayiciler için, iş hacminin yetersiz olduğu anlaşılmaktadır.

e. Çayırılı Küçük Sanayi Sitesi: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 50 işyeri, 1990 yılı programına olarak teklif edilmiştir. Ancak programa alınmamıştır. Proje tutarı 2,05 milyar TL. dir.

f. Tercan Küçük Sanayi Sitesi: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı tarafından 150 işyeri olarak, 1990 yılı programına teklif edilmiştir. Ancak programa alınmamıştır. Proje tutarı 6,12 milyar TL'dir.

III. SANAYİ İŞLETMELERİ BAZINDA KARŞILAŞILAN SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Bu çalışmada varılan sonuçların alan araştırmasıyla desteklenmesi için, ildeki büyük sanayi kuruluşlarının tamamına ve küçük sanayi kuruluşlarının ana kütleyi temsil edecek şekilde seçilen, 40 adet anket uygulanmıştır. Bu ankete büyük sanayi kuruluşlarının 18 adedinde ve küçük sanayi kuruluşlarının 14 adedinden yanıt alınmıştır. Anketler değerlendirilerek sonuçları ilgili bölümlerde tablolar halinde gösterilmiştir.

A. İşletmelerin Mevcut Durumu:

1. İşletmelerin Faaliyet Alanları: Araştırma kapsamında ankete cevap veren işletmelerin, imalat sanayi uluslararası standart sınıflamaya göre dağılımı aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İŞLETMELERİN İMALAT SANAYİ ALT SEKTÖRLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Faaliyet konusu İşletme Sayısı Yüzde
Gıda, İçki ve Tütün Sanayi
Dokuma, Giyim Eşyası ve Deri Sanayi
Orman Ürünleri ve Mobilya Sanayi
Kağıt, Kağıt Ürünleri ve Basım Sanayi
Kimya-Petrol, Kömür, Kauçuk ve Plastik San.
Taş ve Toprağa Dayalı Sanayi
Metal Ana Sanayi
Metal Eşya, Makina ve Techizat, Ulaşım
Aracı, İlim ve Mesleki Ölçme Aletleri San.
Diğer İmalat Sanayi

Erzincan'da sanayinin; metal eşya-makina techizat, ulaşım aracı, ilmi ve mesleki ölçme aletleri sanayinde %38, gıda-içki ve tütün sanayinde %19, dokuma - giyim eşyası ve deri sanayinde %13, kimya - petrol, kömür, kauçuk ve plastik sanayinde %9, taş ve toprağa dayalı sanayide %9 ve metal ana sanayinde %6 oranlarında yoğunlaşmıştır.

İmalat sanayi, aynı alt faaliyet kollarında, birden çok büyük sanayi kuruluşunun bulunması ve bu kuruluşların ürettiği ürünlerin bölgesel ve ülke ölçeğinde arz-talep analizlerinin yapılmadan kurulmuş olması, talep yetersizliğinden dolayı, kapasite kullanım oranlarını düşürmektedir. Nitekim ilde 2 adet un fabrikası, 3 adet yem fabrikası ve 3 adet tuğla fabrikası bulunmaktadır. Bu işletmeler birçok ilde bulunan, üstün teknoloji gerektirmeyen kuruluşlar olduğundan, iç ve dış pazar imkanları da sınırlıdır.

2. İşletmelerin Hukuki Durumları:

Anket uygulamasına cevap veren işletmelerin hukuki durumlarına bakıldığında; ildeki sanayi kuruluşlarının, %38'inin anonim şirket, %34'ünün şahıs şirketi, %22'sinin Adi ortaklık ve %6'sının kollektif şirket şeklinde örgütlendikleri anlaşılmaktadır. Ankete çoğunlukla küçük sanayi kuruluşlarının yanıt vermediği belirlendiğinden; ilde büyük sanayi kuruluşlarının anonim şirket, küçük sanayi kuruluşlarının ise şahıs şirketi veya adi ortaklık şeklinde örgütlendikleri sonucuna varılabilir. Anonim şirketlerin sermaye yapısı incelendiğinde ise, sermayesinin çoğunun devlete ait olanların dışındakilerin bir veya iki ailenin kontrolünde oldukları tesbit edilmiştir. Bu değerlendirmeye göre ilde şirketleşmenin yetersiz olduğu, "bir araya gelerek, birlikte iş yapma" zihniyetini gelişmediği anlaşılmaktadır. Bu sonucun doğmasında BETONİŞ A.Ş., ERSAN A.Ş. gibi olumsuz çok ortaklı şirket deneyimlerinin etkisi bulunmaktadır.

3. İşletmelerin Mülkiyetlerine Göre Dağılımı:

İlin sanayi yapısı içinde, kamu ve özel sektörlerin paylarını belirlemek üzere, araştırma kapsamında bulunan kuruluşlara mülkiyet durumları hakkında sorular sorulmuş, buna göre; kamu işletmeleri sayısal olarak %19 olmasına rağmen, bu işletmelerin katma değer ve istihdam payları fazla olduğu görülmüştür. Nitekim, 1987 yılı itibariyle özel sektörde, 25 işçi çalıştıran 7 işletmenin istihdam payı 481 kişi, kamu sektöründe 5 işletmenin istihdam payı 2813 kişidir. Aynı yıl bu işletmelerden; 7 özel işletmenin katma değerleri 3.869.627 TL iken, 5 kamu işletmesinin katma değerleri toplamı 15.957.880 TL dir. İlde kamu sektörünün sanayi yatırımı olarak payı yeterli düzeyde olmasına rağmen, özel sektör aynı düzeyde sanayi yatırımı yapmadığından, il yeterli ölçüde sanayileşmemiştir.⁴⁹

4.Sanayi Kuruluşlarının istihdam Düzeyi:

Araştırma kapsamında anket gönderilen kuruluşların, son beş yılda istihdam ettikleri kişi sayısını gösteren bilgiler, 1986-1990 yılları arasında, istihdam edilen kişi sayısının azaldığını göstermektedir.

SANAYİ İŞETMELERİNİN SON BEŞ YILLIK İSTİHDAM DURUMU

Yıllar	Kuruluş Sayısı	İstihdam Edilen Kişi Sayısı
1986	29	3.190
1987	29	3.145
1988	30	3.049
1989	30	2.967
1990	32	3.004

Nitekim; 1986 yılında 29 kuruluşun toplam istihdamı 3190 kişi iken, 1987 yılında 3145 kişiye düşmüştür. 1988 yılında kuruluş sayısı, 30 olmasına rağmen, istihdam edilen kişi sayısı 3049 kişiye, 1989 yılında ise 2967 kişiye, düşmüştür. 1990 yılında, 90 kişi istihdam eden KÖYTEKS Erzincan Hazır Giyim Tesisi ve 68 kişi istihdam eden TEBK Et Kombinasi faaliyete geçmiştir. 1990 yılında bu iki kuruluşla birlikte işletme sayısı 32'ye yükselirken, istihdam edilen kişi sayısı 47 kişi artarak 3004'e ulaşmıştır.

Sanayi kuruluşlarındaki istihdam azalışının nedenleri araştırıldığında; en önemli faktör, küçük atölyeler şeklinde faaliyette bulunan turistik bakır eşya üreten işletmelerin talep, istihdam ettikleri kişileri çıkarmalarıdır. 1986 yıllarında 7-8 kişi ile faaliyet gösteren bu işletmeler, 1990 yılında kapanma durumuna gelmişler ve 1-2 kişi çalıştırmaktadırlar. Ayrıca, modernizasyon çalışmaları devam eden, Sümerbank Holding A.Ş. Erzincan Pamuklu Sanayi Müessesesinin 1986 yılındaki istihdamı; 864 kişi, 1990 yılında 687 kişidir. Bu işletmede çalışan kişi sayısında, 4 yıldaki azalış 177 kişidir.

Kampanya döneminde 1000 kişinin üstünde kişi istihdam eden, Erzincan Şeker Fabrikasında son 4 yılda, istihdam edilen kişi sayısındaki azalış 73 kişidir.

⁴⁹ D.I.E. Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri 1987, Ankara 1991, s. 205-206.

Sanayi kuruluşlarında istihdam azalısının bir diğer sebebi, tasarruf tedbirleri dolayısıyla KiT statüsündeki, istihdamda önemli paya sahip kuruluşlarda, her yıl %5 oranında personel tasarrufuna gidilmesidir.

Anket uygulanan işletmelerin, 1990 yılı itibariyle istihdam ettikleri kişi sayısına göre büyüklükleri şudur: İşletmelerin; %28'ini oluşturan 9 işletmenin 2 işçi çalıştırdığı, %13'ünü oluşturan 4 işletmenin 1024, 4 işletmenin 25-49 ve 4 işletmenin 100-199 arası işçi çalıştırdığı, 9 ve altında işçi çalıştıran işletme sayısının %50 oranında olduğu anlaşılmaktadır. ilde bulunan işletmelerin küçük ve orta ölçekli oldukları, büyük işletme sayısının çok azdır.

B. İşletmelerin Karşılaştığı Sorunlar:

1. Düşük Kapasite Kullanımı:

Araştırma kapsamındaki işletmelere, son beş yıllık üretim miktarı ve teorik kapasite düzeyleri sorulmuştur. Alınan yanıtlardan; son beş yıllık üretimleri toplamı; teorik kapasitelerinin beş ile çarpımına bölünerek son beş yıllık ortalama kapasite kullanım oranları bulunmuştur. Buna göre; kuruluşların; %20'sinin %10-20 kapasite de, %16'sının %10 kapasitede %66'sının ise %50'nin altında kapasitede üretim yaptıkları tesbit edilmiştir. %90'nın üzerinde üretim yapan 3 adet sanayi kuruluşu bulunmaktadır.

Düşük kapasitede üretimde bulunan kuruluşların, önemli bir bölümünü bakırcılık işletmeleri oluşturmaktadır. %20'nin altında kapasite kullananların, alternatif maliyetleri değerlendirilerek, bu kuruluşlar için net kararlar alınmalıdır.

Kapasite düşüklüğü işletmelerin karşılaştığı sorunlardan kaynaklanmaktadır. Kapasite düşüklüğünün nedenleri ve işletmelerin karşılaştığı sorunlar esas olarak; işletmelerden, 28 işletme talep yetersizliği (pazar),19 işletme hammadde, 14 işletme finansman (işletme sermayesi) problemidir. Eski makina sorunu olduğunu belirten işletme sayısı 2, kalifiye elaman sorunu olduğunu belirten işletme sayısı ise 4 adettir.

Talep yetersizliğinin sebepleri araştırıldığında ise; Büyük sanayi kuruluşlarından, aynı alt sektörde faaliyet gösteren birden çok fabrikanın bulunduğu, bu durumdaki işletmelerin düşük kapasitede, mevsimlik olarak çalıştıkları belirlenmiştir.

Küçük Sanayi kuruluşlarının sorunları incelendiğinde ise; bu işletmelerin büyük kısmının turistik bakır eşya ürettikleri tesbit edilmiştir. Bu sektörde ihracat imkanlarının sınırlı olması ve son yıllarda bir çok ilde hediyelik bakır eşya üretilmesinden dolayı talep yetersizliği ile karşılaşmıştır. Diğer taraftan, bakır hammaddesinin iç pazar fiyatının yüksek olduğundan, üretilen ürünlerin maliyeti artmakta ve dış pazarlarda rekabet imkanları azalmaktadır. Bakırcılık sektöründe, pazar ve hammadde temininden kaynaklanan sorunlar yüzünden, son yıllarda bir çok atölyenin kapatıldığı veya iş hacminin daraldığı belirlenmiştir.

Anketlerde, kalifiye eleman ve yönetim problemleri çok az oranda belirtilmesine rağmen, özellikle büyük işletmelerde profesyonel işletme yöneticilerine ve vasıflı iş gücüne ihtiyaç bulunmaktadır.

2. Finansman Yetersizliği:

İşletmelerde finansman yetersizliğinin temel nedenleri, sınırlı öz kaynak ile yatırıma başlanması ve kullanılan kredilerin maliyetlerinin yüksek oluşudur. Yatırım aşamasında uygulanan teşvik tedbirlerinin, üretim aşamasında uygulanmayışı da mali sıkıntı yaratmaktadır.

Diğer taraftan işletmelerde yatırıma başlama ve üretime geçme arasındaki sürenin uzaması, işletme sermayesi yetersizliğine sebep olmaktadır. Bu konuda anket uygulamasında sorulan sorulara verilen yanıtlar tablo 31'de gösterilmiştir.

Tablonun incelenmesinden halen faaliyette bulunan işletmelerin %63'ünün 2 yıldan az sürede üretime geçtikleri anlaşılmaktadır. Yatırıma başlama ve üretime geçme tarihleri arasındaki sürenin uzamasının işletme sermayesi yetersizliklerine sebep olduğu görülmektedir.

Bu nedenle, yatırımcıların planlanan sürede ve planlanan finansal kaynaklarla, yatırımlarını bitirmeleri gerekmektedir.

C. Çözüm Önerileri:

1. Yatırım Teşvik Sistemi ve Müteşebbislerin Sisteme İlişkin Görüşleri: ilde uygulanan yatırım teşviklerinin hangileri olduğu, daha önceki bölümlerde açıklanmıştı.

Müteşebbislerin bu sisteme ilişkin görüşlerini öğrenmek bakımından, anket uygulanan kuruluş yöneticilerine "Erzincan ilinde yatırımlara uygulanan teşvikler yeterli midir?" sorusu sorulmuş olup alınan cevaplardan, işletmelerden; %59'u teşvik sistemini yetersiz, %16'sı yeterli bulmuştur. Fikir beyan etmeyenlerin oranı ise %25'dir. Fikir beyan etmeyen işletmelerin kamu kurumları ile küçük işletmeler olduğu görülmüştür. Teşvik sisteminin yetersiz olduğu, gerek anket sonuçlarından, gerekse KÖY'de yeterince yatırım yapılmadığından pratik olarak doğrulanmaktadır

Anketi cevaplayanlara "Teşvik sistemi yeterli değilse, devlet tarafından hangi teşvik tedbirleri uygulanmalıdır?" sorusu sorulmuş olup alınan yanıtlara göre; işletme yöneticilerinin; %20'si OSB'nin tamamlanmasını, %14'ü ilin 1. derecede öncelikli iller arasına alınmasını, %11'ü ucuz elektrik verilmesini, %9'u bakır hammaddesi ithalatında kolaylık sağlanmasını, %7'si düşük faizli kredi sağlanmasını, %4'ü TCDDY'nin bölge içi ve bölge dışına ucuz taşıma imkanı sağlanmasını, yeni teşvik unsuru olarak ileri sürmüşlerdir. İşletme yöneticilerinden %34'ü ise fikir beyan etmemiştir.

Aynı yönetici birden fazla yeni teşvik tedbiri önerdiği halde, %50'nin üzerinde uygulanması istenilen teşvik tedbirleri olmaması ve %34 oranında yöneticinin fikir beyan etmemesi, ilde sanayicilerin uygulanmasını istedikleri teşvik tedbirleri hakkında,

görüşbirliğine sahip olmadıklarını ve mevcut teşvik sistemine alternatif öneriler getirmede yetersiz kaldıklarını göstermektedir.

Organize sanayi bölgesinin kısa sürede tamamlanması, ilin I. kalkınmada öncelikli yöreler kapsamına alınması, ucuz enerji ve taşıma sağlanması, ucuz hammadde (bakır) ithal imkanlarının artırılması mevcut teşvik sistemiyle birlikte uygulandığında, ilin sanayileşmesine katkı sağlanacağı şüphesizdir.

2. ilin Sanayileşmesi için Öneriler:

Müteşebbislerin sanayileşmeye ilişkin görüşlerini belirlemek üzere; "İlin sanayileşmesi için, devlet ve özel müteşebbisler olarak neler yapılmalıdır?" sorusu sorulmuş olup alınan yanıtlara göre; Erzincan ilinin sanayileşmesi için, ankete cevap veren yöneticilerin %24'ü devletin bizzat sanayi yatırımı yapmasını, %16'sı özel kesimin şirketleşmesini, %8'i ise il dışında ki Erzincan'lı sanayicilere çağrıda bulunulmasını beyan ederken, %49 bu konuda fikir beyan etmemiştir. Fikir beyan etmeyenlerin çoğunluğunu, kamu kuruluşu yöneticileri ve küçük işletme sahiplerinin oluşturduğu tesbit edilmiştir.

3. Sanayi İşletmelerinin Gelecekteki Yatırım Düşünceleri:

Sanayicilerin gelecekteki yatırımlarını tespit bakımından, anket uygulanan yöneticilere "Yeni, yenileme veya tamamlama yatırımı düşünüyor musunuz?" sorusu sorulmuş, buna göre; yöneticilerin %41'i yatırım düşünmediğini, %19'u yenileme yatırımı, %9'u tamamlama yatırımı, %3'ü yeni yatırım düşündüğü görülmüştür. %28'inin ise, bu soruyu yanıtlamamıştır. Yapılan anket uygulanmasından, bu günkü koşullarda, işletmecilerin yatırım yapma düşüncesinde olmadıkları sonucunu çıkarmak yanlış olmayacaktır. Yenileme yatırım düşünenlerin %19 oranını teşkil etmesi ise, mevcut tesislerin, eski olduğunu ve yenilenmesi gerektiğini göstermektedir.

SONUÇ

Araştırmanın başında ekonomik gelişme kısaca ekonomik, sosyal ve kültürel yapısal bir değişim olarak tanımlanmıştı. Araştırmanın sonunda ise Erzincan ilinin ekonomik gelişmesini sağlayamadığı belirlenmiştir. Bunun sebeplerini şu şekilde özetlemek mümkündür.

1) Ulaşım güçlükleri, iklim, tüketim merkezlerine uzaklık v.b. nedenlerle sanayi yatırımları, Doğu Anadolu Bölgesinde ve Erzincan ilinde olumsuz yönde etkilenmiştir.

2) Erzincan kalkınmada II. derecede öncelikli illerden olup; ekonomik bakımdan daha gelişmiş durumdaki Erzurum, sivas, Malatya ve Elazığ illerine komşudur. Sözkonusu iller de aynı teşvik tedbirlerinden faydalandığından, Erzincan ili teşvik sistemi yönünden bu illere göre dezavantajlı durumdadır. Bu nedenle Erzincan'da sanayi yatırımları gerçekleştirilememektedir.

3) Erzincan'da 30-40 yılda bir meydana gelen depremler ekonomik hayatı felce uğratmaktadır. Kalkınmanın en önemli unsuru yetişmiş insan gücü ölüm ve sakatlanmalar

sonucu, üretim dışı kalmakta, sanayi ve işyerleri harap olmaktadır. Deprem sonrası dönemlerde il dışına göç hızlanmaktadır.

4) il dışına göç ile birlikte sermaye de transfer edilmektedir. Nitekim araştırma sırasında, geçmiş yıllarda ilde kurulmuş bulunan bazı fabrikaların makinalarının sökülerek İstanbul'a götürüldüğü ve bu ilde satıldığı tesbit edilmiştir.

5) Depremlerin etkisiyle insanlar herşeyi devletten bekler hale gelmişlerdir. Bu durum gerek kamu hizmetlerinin yerine getirilmesinde, gerekse ilin sanayileşme çabalarında görülmektedir.

6) ilde sanayi kültürü ve müteşebbis zihniyet yeterince gelişmemiştir. Mevcut tesislerde kısa dönemde çok kâr elde etmeyi hedefleyen, ticari zihniyet hakimdir.

7) Tarım kesiminde oluşan sermaye birikimi, sanayi sektörüne aktarılamamıştır.

Araştırma da daha sağlıklı sonuçlara varabilmek için ilde bulunan sanayi kuruluşlarının yöneticilerine anket uygulanmış ve sonuçları ilgili bölümde tablolar halinde gösterilmiştir. Anketlerden çıkan en önemli iki sonuç aşağıda gösterilmiştir.

1) Halen uygulanan teşvik sisteminin yetersizliğini ileri sürenlerin oranı %59 olmasına karşın, alternatif teşvik tedbirleri önerilmesinde yetersiz kalmıştır.

2) Ankete katılan işletme yöneticilerinin %24'ü ilin sanayileşmesi için devletin yatırım yapmasını, %16'sı özel sektörün bir araya gelip şirketleşmesini savunmuşlardır. Dünyadaki gelişmeler ve uygulanan genel ekonomik politikalara göre devletin doğrudan yatırım yapmasını isteyenlerin oranı çok yüksektir.

İlin sanayileşmesini ve yatırım teşvik sisteminin yetersiz olduğu araştırma sonuçlarından anlaşılmaktadır. Bu durumda ilin ekonomik gelişmesi bakımından çözüm önerileri şu şekilde özetlenebilir.

Devletin; uygulanan genel politikalar ve dünyadaki ekonomik gelişmeler karşısında KÖY'lerde ve özelde Erzincan ilinde doğrudan sanayi yatırımlarına girişmesi belenemeyeceğinden, bölgenin imkanlarını bilen bölge insanların yatırım yapmaları sağlanmalıdır. Sanayi yatırımları özel sektöre bırakılmakla birlikte, devletin rolü alt yapı yatırımlarını yapmak, özel sektörü teşvik edici, yönlendirici ve yol gösterici bölgesel ve il ölçeğindeki planların yapmak olmalıdır. Bu cümleden olarak; halen Erzincan ilinde mülki idare amirinin girişimiyle, İl Genel Meclisi ile özel bir kuruluş arasında yapılan protokolle ilin stratejik kalkınma planı hazırlanmaktadır. Erzincan ilinin ekonomik, sosyal varlık ve kaynaklarının, ihtiyaçlarını, potansiyel gelişme alanlarını belirleyerek, kaynakların kalkınmada kullanılmasını sağlamak ve yeni özkaynaklar yaratmayı amaç olarak benimseyen stratejik plan ilin; kalkınmasında 5, 10, 15 yıllık dönemleri kapsamaktadır. Planlı dönemde, ülkede yapılan kalkınma planlarının il ölçeğine inmemesi, diğer taraftan ilde yapılan özel sektör yatırımlarının çoğunda, ciddi bir fizibilite çalışması dahi yapılmadan yatırımlara başlanmış olduğu dikkate alındığında, stratejik kalkınma planının, yatırımcılara yol gösterici bilimsel bir döküman olacağı açıktır.

Devletin, altyapı yatırımlarının yürütülmesinde, İl Özel İdarelerine daha fazla kaynak verilmek ve İl Genel Meclislerine yetki ve sorumluluk devredilmek suretiyle, kamu kaynaklarının il önceliklerine kullanılması sağlanacaktır. Mülki idare amirlerinde girişimiyle mahalli kaynakların, ortak şirketleşme sanayi yatırımlarında kullanılması sağlanmalıdır. Böylece devlet yerel yönetimlerin %50'nin altında kurulacak şirketlere ortaklığı sonucunda, ilin sanayileşmesine katkıda bulunması ve yol gösterici olması sağlanacaktır. Merkezi idareden aktarılan kaynakların il önceliklerine kullanılmasında ekonomik gelişmeyi hızlandıracaktır.

Erzincan ilinde sanayi yatırımlarının yapılması, özel sektör tarafından gerçekleştirileceğinden, il dışına göç etmiş Erzincan'lı müteşebbislerin geri dönüşleri sağlanmalıdır. Bu insanların sadece duygusal nedenlerle geri dönerek yatırım yapmaları beklenemeyeceğinden, önemli bir teşvik unsuru olan OSB'nin tamamlanması, yeni teşvik politikalarının uygulanması, Karadeniz Ekonomik İşbirliği Projesinin uygulamaya geçmesi ve Sovyetler Birliği pazarına girişin desteklenmesi, ilde yapılacak yatırımları rantabil hale getirecektir.

Mevcut teşvik sistemi çok ileri unsurları içermekte olup; bu sistemde yapılacak değişikliklerin üretime dönük, fiziksel unsurları içermesi ile gelişmiş bölgelerden teşviklerin kaldırılması gerekmektedir. Mevcut teşvik sistemine; Doğu Anadolu Bölgesinin %2-4 civarında olan vergi gelirlerinin tamamen veya kısmen indirilmesi, sanayi tesislerine ucuz enerji sağlanması gibi fiziksel unsurlar ilave edilmelidir. Ayrıca, düzensiz sanayileşme sonucu hava kirliliği başta olmak üzere, diğer çevre sorunlarının yaşındığı bölgelerde, sanayi tesislerinin çevreye verdikleri zararları, maliyet hesaplarına aktaracak düzenlemelerin yapılması gerekir. Sanayileşmiş bölgelerde sanayi tesislerinin çevreye olumsuz etkilerinin giderilmesi için, ek tesis yapma zorunluluğu getirilmelidir.

Erzincan ilinde içinde bulunduğu KÖY'in gelişmesi, bu yörelerin ulusal ekonomiyle bütünleşmesi sonucunda, gelişmiş bölgelerde üretilen ürünlerin pazar imkanları artmış olacaktır.

İlin ekonomik gelişmesi, nüfusun sanayileşmiş bölgelerde toplanmasını önleyerek, metropoliten alanlardaki kentsel sorunları ve sanayileşmenin sosyal maliyetlerini azaltacaktır.

Nihayet, Erzincan ilinde içinde bulunduğu KÖY'in sosyo-ekonomik yönden kalkınması, ülke insanların kaynaşması ve toplumsal barışın sağlanmasına katkıda bulunacaktır.

KISALTMALAR

a.g.e. : Adı geçen eser

a.k. : Aynı kaynak

v.b. : Ve benzeri (ve bazıları)

BYSP: Beş Yıllık Sanayi Planı

BYKP. : Beş Yıllık Kalkınma Planı

B.B.Y.K.P. : Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

İ.B.Y.K.P. : İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

Ü.B.Y.K.P: Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

D.B.Y.K.P. : Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı

V.B.Y.K.P. : Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı

A.B.Y.K.P. : Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı

ÖİK. : Ön İnceleme Komisyonu

KİT: Kamu İktisadi Teşebbüsü

DİE : Devlet İstatistik Enstitüsü

DPT : Devlet Planlama Teşkilatı

TSEK : Türkiye Süt Endüstrisi Kurumu

TCDDY : Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demir Yolları

DSİ : Devlet Su İşleri

TEBK : Türkiye Et ve Balık Kurumu

ÇİTOSAN AŞ. : Türkiye Çimento Sanayi Anonim Şirketi

KOSGEB: Küçük ve Orta Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

İ.Ü.: İstanbul Üniversitesi

İ.T.I.A : İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi

APK.: Araştırma Planlama ve Koordinasyon

A.Ş.: Anonim Şirket

TOBB: Türkiye Odalara ve Borsalar Birliği

AT: Avrupa Topluluğu

KÖY: Kalkınmada Öncelikli Yörelere

GSYİH: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla

GSMH: Gayri Safi Milli Hasıla

OSB: Organize Sanayi Bölgesi

KKDF: Kaynak Kullanımı Destekleme Fonu

ha. : Hektar

yy. : Yüzyıl

m2: Metrekare

kg. : Kilogram

S. : Sahife

RG: Resmi Gazete

c: Cilt

F: Fasikül

KAYNAKÇA

KİTAPLAR

Dirimtekin, Halil- Berberoğlu, Necat- Heper, Fethi- Oktar, Nivut; **Türkiye Ekonomisi**, Anadolu Üniversitesi Yayını, Eskişehir 1991.

İlkin, Akın; **Kalkınma ve Sanayi Ekonomisi**, İstanbul, İ.Ü. İktisat Fakültesi Yayını, 1979

Partant, François; **Kalınmanın Sonu**, çev. Fikret Başkaya, Birey ve Toplum Yayınları, Ankara 1985.

Seyidoğlu, Halil. Uluslararası İktisat, Ankara, Turhan Kitabevi, 1986

Şahin, Tahir Erdoğan. Erzincan Tarihi II, Erzincan, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı Yayını, 1987.

Oktar, Mete. Kavoş, ilican. Önce, Günal. Tanyeri, Mustafa. Küçük ve Orta İşletmelerde İhracata Yönelik Pazarlama Sorunları ve Çözüm Önerileri, Ankara, TOBB Yayını, 1990.

Özşen, Tayfur. Planlama Yönetimi (Türkiye'de APK Birimleri Uygulaması), Ankara, İçişleri Bakanlığı Yayını, 1987.

Öztürk, Süleyman. Erzincan ili ve ilçeleri Yakın Çevresi, Erzincan, Özsoy Matbaası, 1977

Özötün, Erdoğan. Türkiye GSYİH'sinin iller itibariyle Dağılımı 1979-1986, İstanbul, İSO Yayını, 1988.

Ülgener, F.Sabri. Milli Gelir, İstihdam ve İktisadi Büyüme, İstanbul Der Yayınları, 1980.

KOLLEKTİF ESERLER-RAPORLAR

Doğu Bölgesi İlleri Sanayi Potansiyeli, Ankara, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Yayını, 1982.

Erzincan İlinde Bulunan Küçük Sanayi Sitelerine Ait Not, Ankara, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayını, 1990.

Erzincan ilinin Sanayi, Ekonomik ve Ticari Durumu Hakkında Rapor, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü, 1984-1985-1986-1987-1988 Yılları.

Erzincan ili Sanayi Potansiyeli Raporu, Erzincan, Sanayi ve Ticaret Müdürlüğü Yayını, 1973.

Erzincan ili Sorunları ve Çözüm Önerileri Hakkında Rapor 11, Erzincan, Ticaret ve Sanayi Odası Yayını, Ocak 1985.

Erzincan İl Yıllığı 1967, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1968.

Erzincan İl Yıllığı 1990, Ankara, Aydoğdu Ofset, 1990.

Erzincan il Yıllığı 1973, Ankara, Ayyıldız Matbaası, 1973.

Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası Kaynakları.

Erzincan Ticaret ve Sanayi Odası Rehberi, Ankara, 1988.

İl Brifing Dosyaları.

ildeki Kamu Kurum ve kuruluşları Kaynakları.

İldeki Sanayi Kuruluşları Kaynakları.

Sanayi ve Ticari Alanda Karşılaşılan Sorunlar, Çözüm Önerileri ve Genel Değerlendirmeler, Ankara, Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Yayını, 1990.

Yatırımları Teşvik Mevzuatı 1-2, Ankara, Türkiye Kalkınma Bankası Yayını, 1990.

Yurt Ansiklopedisi (11, İl Türkiye Dünyü Bugünü Yarını) Cilt 4, Fasikül: 47-48, Eylül, Ekim 1982.

DEVLET PLANLAMA TEŞKİLATI YAYINLARI

Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1989.

...VI. Beş Yıllık Kalkınma Planı Öncesi Gelişmeler (1983-1989), Ankara 1989.

Birinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara 1963.

...Kalkınmada Öncelikli Yörelere Yatırımları Teşvik Mevzuatı, Ankara, 1988.

Beşinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1985.

Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1979.

İkinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1968.

.....Kalkınmada Öncelikli Yörelere Yatırımları Teşvik Mevzuatı, Ankara, 1988.

.....Kalkınmada Öncelikli Yörelere Raporu, Ankara, 1986.

.....Türkiyede Yerleşme Merkezlerinin Kademelenmesi, Ankara, 1982.

Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı, Ankara, 1973.

DEVLET İSTATİSTİK ENSTİTÜSÜ YAYINLARI

1980 Yılı Sanayi ve İşyerleri Sayımı El Kitabı, Ankara, 1980.

1985 Yılı Genel Nüfus sayımı, Ankara, 1987.

1985 Yılı Genel Sanayi ve İşyerleri Sayımı El Kitabı Ankara, 1989.

İstatistik Yıllığı 1986, Ankara, 1987.

Yıllık İmalat Sanayi İstatistikleri 1987, Ankara, 1991.

MAKALELER

Aktepe, Eyüp. "Az Gelişmiş Şirin Bir İl Olan Erzincan'ın İktisadi Yapısı", Erzincan Mengüceli Dergisi, Erzincan, 1979, s.6.

Derbentli, Taner. "1923-1938 Yılları Arasında Türk Sanayinin Gelişimi", İktisat Fakültesi Dergisi, Bursa İTİA Yayını, Ağustos 1981, s.76.

Sarıca, İsmail. "Kalkınmada Öncelikli Yörelere Belirlenmesi ve Yatırımlarla Teşviklerin Bu Yörelere Açısından Değerlendirilmesi", Mülki ve Mahalli İdareler Düzeyinde Planlama", İçişleri Bakanlığı Yayını, 1988, s. 700.

Şahin, Tahir Erdoğan. "Farklılaşmanın Son Yarım Asrı", Erzincan Mengüceli Dergisi, Sayı 3-4. Eylül, Ekim 1979, s. 5.

Özşen, Tayfur. "İl ve İlçe Düzeyinde Planlama, Koordinasyon ve İzleme" Mülki ve Mahalli İdareler Düzeyinde Planlama, İçişleri Bakanlığı Yayını, 1988, s. 148.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

III

ERZİNCAN OVASINDA NÜFUS VE YERLEŞMELER

Dr. Aykut Acar

ÖNSÖZ

Bu çalışmada beşeri Coğrafya açısından Erzincan ovası incelenmiştir. Bilindiği gibi, tüm bilimsel araştırmalar insanoğlunun ilgisinin bir ürünüdür. Doğu Anadolu'nun bazı kısımlarında araştırma ve inceleme gezileri yaparken Erzincan ovasını coğrafi bir birlik gösterdiği için araştırma alanı olarak seçtim. Bu yöreye ilk defa 1977 yılında gitmiş ve ilk gözlemlerim sırasında yaptığım incelemeler ova hakkında sağlam verileri nasıl elde edebileceğim yönünden oldukça faydalı olmuştur. Ovadaki iktisadi faaliyetlerin özellikle son senelerde beklenmedik gelişmeler ve tarımsal faaliyetlerin yanı sıra sanayi ve ticaret sektörlerinde büyük bir önem kazandığı görülmektedir. Kırsal ve kentsel açıdan yörenin nüfus özelliklerini sağlıklı bir şekilde belirleyebilmek için bazı yöntem ve tekniklere başvurulmuştur. Bilimsel bir araştırmada hangi yöntem ve tekniklerin kullanılacağı her şeyden önce ele alınan probleme göre değişmektedir. Kuşkusuz ki, bir araştırmanın bilimsel bakımdan geçerliği ve güvenilirliği kullanılan yöntemlere bağlıdır. Çalışmamda yerinde gözlem, istatistik, anket ve arşiv yöntem ve teknikleri kullanılmıştır.

Araştırmama bilimsel bakımdan geçerlilik kazandırmak için 73 kırsal yerleşme bölgesine üniversitece temin edilen bir araçla ayrı ayrı gidilerek yöre halkına anket dağıtıldı. Bizzat rehberliğimde yapılan anket uygulanması esnasında yöre halkının anket sorularını cevaplamaktan çekindiklerini müşahade ettim. Nitekim cevaplandırılıp gönderilmek üzere yöre halkına verilen anketlerin tümünün cevaplandırılmadan muhtarlıklarca geri gönderildiğini burada üzüntüyle belirtmek isterim.

Ovanın kırsal ve kentsel aktüel (gerçek) nüfus özelliklerini %>taya koymak için 1980 yılı nüfus sayımı esas alınarak bütün nüfusun tek tek sayımı 1981 yılı içerisinde

yazın 3 ay sürekl bir şekilde ve 1982'nin şubatında Devlet İstatistik Enstitüsü'nde ar iv çalışması yapılarak değerlendirildi. Böylece, ovadaki kırsal e kentsel nüfus özellikleri ile çeşitli sektörlerle ilgili diğer istatistiksel bilgiler analizlerden geçirilerek, tablolara yanıldı. Ova nüfusunun değerlendirilmesine ve tanıtılmasına çalışılan bu araştırmada sonuçlara istatistiksel verilerin, kişisel gözlemlerin ve bundan önceki çalışmaların sunduğu kaynakların Çığında varılmıştır.

Saha ve arşiv taramasını gerektiren bu araştırmada kuşkusuz ikalarının yardımı gerekiyordu. Bu çalışmada yardımcı geçen herkese teşekkürü bir borç bilirim.

Kısıtlı olanaklar içerisinde gerçekleştirdiğim bu araştırma tam ve mükemmel olduğu iddia edilemez. Ancak her araştırmaya, sonuç olarak değil, yeni sorulara, araştırmalara yol açacak başlangıç olarak bakılması gereğine inanıyorum.

Erzurum, 17 Şubat 1985. Dr. phil. Aykut Acar

GİRİŞ

Yüksek dağlık sahadan oluşan Doğu Anadolu Bölgesinde relief ve iklim faktörü ekonomik faaliyete bağlı olarak yerleşmelerin değişimi, büyüklüğüne, daha doğrusu nüfuslanmaya önemli derece de etki etmektedir.

Olumsuz doğal şartlar, insanların faaliyet sahalarını daraltmış, böylece biri birinden uşak yerleşmeler ortaya çıkmıştır. Ancak bu genel görünüm doğu Anadolu'nun bütününde böyle değildir. Bu bölgede çok sayıda geniş vadiler ve havzalar da vardır. Havzaların bazıları yüksek dağlar arasında sıkışmış, geçit vermeyen karakter gösterirler. Doğu Anadolu bölgesindeki havzaların en önemlileri, geçit verenler ve kara yollarının birleştiği noktalarda bulunanlardır. Böylece, bunlar yakın ve uzak çevreyle düzenli bir ilişki sağlarlar. Bu havzaların ortak özellikleri kent yerleşmelerine yer germeleridir. Farklılıkları ise, reliefle bağlılık içinde, iklim faktörü meydana getirmektedir.

Erzincan ovasının nüfusunu konu alan bu araştırma, yaklaşık km² 'ik bir alan üzerinde yapılmıştır. Çevresindeki relief'e uygun olarak WSW yönünde ve 494 km²'lik alan kaplayan Erzincan ovası, 4550 km uzunluğunda ve 520 km genişliğindedir. Coğrafik konumunu 39°, 32' 39°, 52' enlemleri 39°, 29' — 39°, 47* boylamları teşkil etmektedir.

Ova tabanının yüksekliği denli seviyesine göre 11401270 m. ' bulunaktadır. Güneyden Bakır (2531 m.), Tayran (3200 m.) Tercan (3462 m.) dağları ile kuzeyden Kazdağı (2662 m.), Akıdağı Dağı.), Dağınık dağı (3521 m.) ve Esence dağı (3548 m.), batı Köhnem dağı (3045/m.) doğudan ise Mercan ve Esence dağlarının uzantılarıyla Erzincan ovasını çevrelemektedir (Şekil:1)

Erzincan ovası iklimi yarı kurak mezotermal bir karakterlidir. Yıllık ortalama sıcaklık 10,5 °C'dir. En düşük sıcaklık Ocak ayında yüksek ise Temmuz ayında ölçülmektedir.

Yağışlar en fazla ilkbaharda (151,4 mm.), en az ise yaz mevsiminde (52,7 mm.) gömülmektedir. Rüzgârlar daha çok SE ve SW dan esmekte, açık günlerin fazlalığı dikkati çekmektedir. Erzincan ovasında kış 27,5 gün sürmektedir. Martta karlı günler sayısı 4'e düşmekte, ancak kar uzun zaman toprak üstünde kalmamaktadır.

Erzincan ovası doğuda Sansa boğazıyla Tercan ovasına, kuzey batısındaki Çardaklı Boğazı ile de Refahiye'ye açıktır. Böylece yöre doğu-batı yönünde uzanan önemli karayolu üzerinde bulunmaktadır. Erzincan ovasının en önemli akarsuyu Fırat nehridir. Doğuda Sansa boğazında, dar ve derin bir yatak içinde akar, ovaya girişinde de yatağını değiştirip, genişlettiği görülür. Fırat nehri ovanın orta bölümünde iki kola ayrılarak, bir ada meydana getirdikten sonra, daha batıda tekrar birleşerek, güneybatıda Kemah boğazına ulaşır. Bu boğaz daha çok demiryolu ulaşımı için elverişlidir.

Çevresinin tenhaliğine karşılık, Erzincan ovası nüfus bakımından çok büyük bir yoğunluk gösterir (222 kişi). Bunda Erzincan kentinin de ovada yer almasının büyük katkısı bulunmaktadır.

Erzincan ovası son yıllarda büyük ekonomik gelişme ve kentine hareketleri gösterdiği için, araştırma alanı olarak seçilmesine neden olmuştur. Erzincan ovasının araştırma sahası olarak bilmesinin temel amaçlarını şöyle sıralamak mümkündür: Erzincan ovası 1939 yılında büyük bir deprem geçirmiş saha deprem öncesi ve sonrası oradan içerisinde ne gibi değişikliklerle nüfus coğrafyasının boyutla sergilendiğini belirtmektir.

Ovanın şimdiye kadar nüfus bakımından yerel veya yabancı araştırmalara konu olmamış olmasıdır. Erzincan ovasının kır yerleşmeleri bakımından incelenmeye değer bir karakter göstermesidir. İşte ovanın Beşeri Coğrafya açısından oldukça ilginç bir durum yansıtması, sahayı incelemeye konu olarak seçilmesinin başlıca nedenini teşkil etmiştir.

Bir saha coğrafya bakımından incelenirken, kuşkusuz ki, tabii çevreden sonra gözden geçirilmesi gereken ikinci önemli unsur, yerin nüfus yapısıdır. Bilindiği gibi, yörelerin ekonomik gelişmesinde sadece fiziki şartlar değil, aynı zamanda beşeri şartlar da çok önemli rol oynadı. Bununla birlikte ekonomik şartlar üzerinde etkili olan yalnız insanların sayıca miktarı değil, fakat nüfusun özellikleridir. Erzincan ovasında göç olgusu çok ilginç bir durum göstermektedir. Çünkü kırsal yerleşme birimlerinin itici özellikleri ile Kentin çekici gücü birleştikçe kırsal alanlardan kente akın doğal olarak artmaktadır. Böylece ovada beşeri faaliyetler, araştırmada kullanılan yöntemlerle tanıtılmaya çalışılmıştır. Ayrıca bu çalışmayı daha iyi tanıtabilmek için Genel Kurmay Başkanlığı'ndan sağlanan izinle hava fotoğrafları çekilmiştir. Erzincan ovasının beşeri faaliyetlerini konu alan bu araştırma 5 bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde ova nüfusunun genel görünümü ele alınmaktadır. İkinci bölümde kır nüfusu, üçüncü bölümde kent nüfusu incelenmektedir. Dördüncü ve beşinci bölümlerde kır ve kent yerleşmeleri üzerinde kısaca durulmaktadır. Bu durumda çalışmanın ağırlığını nüfus bölümleri teşkil etmektedir. Çalışmanın sonunda sonuç ve özet yer almaktadır.

1. ERZİNCAN OVASI NÜFUSUNUN GENEL GÖRÜNÜMÜ

1.1. Ova Nüfusunun (kentkır) Erzincan İli İçindeki Yeri.

İl içinde büyük bir sosyoekonomik potansiyel gösteren Erzincan Ovası, 1980 yılında 261.665 olan İl toplam nüfusunun 110.009 unu (% 42), 494 km'lik dar bir alan içinde toplamıştır. Diğer ilçeler içindeki nüfus 12.149 (Kemaliye) 33.933 (Tercan) arasında değişiklik göstermektedir. Kır nüfusunun fazla toplandığı saha (55.835) olarak da Erzincan Ovası dikkati çekmektedir. Sadece Ova, 11 toplam kır nüfusunun % 30,5'ni oluşturmaktadır. 6 ilçenin her birinin kır nüfusları Ovanınkinin çok aşağısında kalmaktadır (en fazla kır nüfusu Erzincan Erzurum arasında kendi adını taşıyan ovanın kenarında kurulan Tercan'da 28.387 dir. Erzincan Ovası kır yerleşme birimlerinin (köylerin) ortalama nüfusları (765) bakımından Kent asker, misafir, kır misafir nüfusu bu değerlendirmeye dahil olmayıp, yalnız daimi yerleşik nüfus alınmıştır,. Bu yüzden D.İ.E ye göre kentte 16.808, kırdaki 3549 nüfus farkı belirlemektedir.

Tablo.1 Erzincan Ovası Kent ve Kır Nüfusunun Erzincan İli Merkez ve Diğer İlçeleri İçinde Çeşitli Yönden Görünümü (1980).

İlçeler	Kent					
Nüfusu	Kent					
Sayı	Kır					
. Nüfusu	Kır Yer. Sayısı	Toplam				
Nüfus	Saha					
Km ² .	Nüfus yoğunluğu					
Merkez	54.174	1	67.433	118	121.607	2.166 56
Erzin.Ova.	54.174	1	55.835	73	110.009	494 222
Ova Dıs.Böl.			11.598	45	11.598	1.672 7
Tercan	5.546	1	28.387	72	33.933	1.592 21
Refahiye	7.538	1	25.140	119	32.678	1.746 19
Çayırlı	3.964	1	25.408	64	29.372	1.480 20
Kemah	2.622	1	15.956	73	18.578	2.354 8
İliç	1.962	1	11.386	58	13.348	1.397 10
Kemaliye	2.614	1	9.535	62	12.149	1.168 10
Top.ve Yoğunluk ört.	78.420	7	183.345		566	261.665 11.903
	22					

Kaynak: 1980 nüfus sayımı defterlerinden, aile birimleri itibariyle alınmıştır.

Ova dışı bölüm ve diğer ilçe nüfusları için kaynak: D.İ.E.: 1980 Genel Nüfus Sayımı, Yayın No:954, Ankara, Erzincan İli Bölümü, s.48.

Çayırlıda ortalama köy nüfusu 397, Tercan'da 394 ün dışında, diğer İlçelerin ortalama köy nüfusları 154218 arasında bulunmaktadır. Tablo 1'den izlendiği gibi Erzincan kenti, lokasyonu ve idari, ticari, sanayi, ulaşım fonksiyonlarının tabii bir neticesi olarak, İl içinde 54.174 nüfusuyla (% 69.1) ayrı bir yer kazanmaktadır. Diğer ilçelerin kent nüfusu fazla gelişmemiş olup, Refahiye (7.538), İliç (1.962), Kemaliye (2.614) ve Kemah'ın (2.622) nüfusu kır yerleşmesi karakterindedir (Emiroğlu, M, s.137-141). Erzincan İli 11.903 km. lik bir alan içinde, toplam nüfusuna göre 22 gibi çok düşük bir yoğunluk gösterir. Bu değer İlçelerin yoğunlukları ortalamasında, daha da aşağıdadır (20,6). Az nüfuslu kır yerleşmelerinin çoğunlukta olduğu Erzincan ili ilçeleri 1.168 km. ile 2.354 km arasındaki geniş sahalar üzerinde 8 (Kemah) ile 56 (Merkez İlçe) arasında bir yoğunluğa sahiptirler. Kent ve kır nüfusunun en fazla olduğu Erzincan Ovası, 222 kişiyi bulan nüfus yoğunluğu ile İl içinde büyük bir boyut kazanmıştır. Merkez İlçenin orta güneyinde yer alan, 1 kent ve 73 kır yerleşmesinin yer aldığı araştırma yöresi olan Erzincan Ovasından başka, 45 kır yerleşme birimlerinin 1.716 km lik bir alanda sadece 11.598 kişilik nüfus oluşturduğu ve yoğunluğunun ancak 7 olduğu Erzincan Ovası dış bölümü yer almaktadır. Merkez İlçe kır nüfusunun %18,2 sini oluşturan ova dışı kır nüfusu toplam merkez ilçe nüfusu içinde sadece %9.5 luk bir paya sahiptir. Bu da ova nüfusuna göre çok önemsizdir.

1.2. XVI. Yüzyılın Başında (1516) Ova Nüfusu.

Erzincan Ovası, Anadolu'daki yöreler gibi, lokasyon ve fiziki, coğrafi özelliği bakımından tarihte birçok kavim ve medeniyetlerin nüfuslanmasına sahne olmuştur. Milattan önce ve sonra bir çok kültürlerin yaşadığı Ova, nüfuslanması MS.1071 de Anadolu Selçuklu devleti, 1243 yılında Moğollar ve 1398 yılında Akkoyunlular zamanında devam etmiştir (14 Miroğlu,İ.: s.112). Osmanlılar zamanındaki nüfuslarına 1473 yılı sonlarında başlamış, ancak 1502-1514 arası Safevilerle süren bu hareket, daha sonra tekrar Osmanlılarla devam etmiştir. Sonraki yıllarda Erzincan Ovası birçok tarihi olaylara sahne olmuştur.

Erzincan Ovası kır ve şehir nüfusunun sayı Ye* dağılımını, ilk XVI. yüzyılın başlarında en geniş olarak izlemek olanağı mümkündür. 1516 Yılında Ovanın toplam yerleşik nüfusu 12.071 olarak ortaya çıkmaktadır. 8476 kişiye sahip kır nüfusunun (% 70,2) büyük ağırlıkta olduğu göze çarpmaktadır. Nüfusun bu tarihte belirlenmemiş Bozyazı ve eski isimlerinden dolayı yerleri bulunamayan bir kaç kır yerleşme nüfusları bu oranı daha da yükseltebilir (14 Miroğlu,İ.: s.138-169). Ova nüfusunun % 29.8 ini (3595) teşkil etmesine rağmen Erzincan Kenti, Ovada en fazla nüfusa sahip olarak görülmektedir (şekil:2). Erzincan Kenti, düşük nüfuslu kır yerleşmelerine göre çok

büyük olduğundan şekilde gösterilememiştir.

Kır nüfusunun Ovadaki dağılışı ve büyüklükleri doğal ekonomik faktörler ve nüfuslanma süreci açısından dikkate değer bir görünüm kazanmaktadır. Şekil:2 de izlendiği gibi nüfuslanma, kentin NW de ova yakın tabanının dışında, daha çok tarımsal faaliyete bağlı olarak suyun bulunduğu Ova kenarlarında toplandığı dikkati çekmektedir

Bugünkü düzene göre 1516 yılında yamaç ve eteklerde nüfuslanmayan alanlar ova tabanına göre çok az yer tutmaktadır. O zamanlar özellikle ovanın doğu yarısının nüfus bakımından yoğun olmamasının su' baskınları, bataklıklar ve su probleminin bir neticesi olarak tarımsal faaliyete açık olmamasından kaynaklandığı düşünülebilir. Ovada yer yer oldukça büyük mahalle nüfuslanmaları gösteren kır yerleşmeleri de bulunmaktadır. Bunun en belirgin örneğini kuzeybatıda Demirkent, Kavakyolu, Çukurkuyu ve Keklik kaya mahallelerinin oluşturduğu Işık pınar kır yerleşmesi vermektedir. Ova daha çok ufak nüfuslu yerleşme ünitelerini içinde bulundurmaktadır (20 Tunçdilek, N.: s.7). Yoğun kır nüfusu özellikle kuzeydoğuda Bayır bağ (521), Üzümlü (522), Karakaya (255)} kuzeybatıda Çukurkuyu (550), Keklikkaya (417), Demirkapı (285), batıda; Bahçeli (522), Cevizli'de (286) toplanmıştır. Ovanın güneyinde fazla nüfus Oğulcuk (319) ve Yalınca'da (314) belirgindir.

1.3. 1935-1980 Yılları Arasında Ova Nüfusu.

1935-80 yılları arasında Erzincan Ovası nüfusu incelendiğinde, artışın ilk 1945 yılından sonra başladığı izlenmektedir (tablo: 2). 1516 yılında 12.071 olan Ova nüfusunun 1935 yılındaki 42.342 nüfusla karşılaştırıldığında artışın 419 yıllık uzun bir zaman içinde fazla olmadığı görülmektedir. Nüfusun daimi değişen bir olgu olduğu da dikkate alınarak, Ova ve çevresinin 1516 dan 1925 yıla kadar çeşitli savaflara, isyanlara ve 1575-1661, 1882-1888 1930 yıllarında meydana gelen depremlere sahne olduğu gerçeğini vurgulamak gerekir.

Tablo 2 Erzincan Ovasının 1935-1980 Yılları Arası Nüfusu (000).

Yıllar	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Nüfus	42	37	40	49	57	73	87	106	112	110

| Kaynak: D.İ.E.; 1935-1975 nüfusu için; arşivler, 1980 nüfusu için sayım defterleri.

Yıllara göre Ova nüfusu incelendiğinde, 1935-1940 arasındaki nüfus azalmasında 1939 yılındaki depremin etkisi görülmekte ve bu 1945 yılında da göze çarpmaktadır. Yukarıda da daha önce gibi artışa 1945—1950 yılları arasında (8.366) başlamış, bu yıllardan sonra sürekli devam etmiştir. 1950-55 yılları arası 8.532 kişi artış gösterdikten sonra, nüfus 1955-60 arası 16.200, 1960-65 14.009 ve 1965-70 arası 18.397 artışla hızlı bir gelişme göstermiştir. 1955-70 yılları arasındaki nüfusun bu gelişmesinde, normal artışların (doğum) yanında, Erzincan Ovasına olan göçlerin de oldukça fazla payı olduğu görüşü ortaya çıkmaktadır. 1970-75 arasındaki nüfusun artış oranının fazla olmamasına özellikle yurt dışına ve yurt içine yönelen göçlerin neden olduğu söylenebilir. 1975-80 yılları arasında Erzincan Ovası nüfusunda bir azalma görülmekte ise de, bu 1980 nüfus sayımında ova nüfusuna dahil edilen 20.357 kişilik asker, misafir, transit nüfusun; dahil edilmemesinden ileri gelmektedir. 130.366 kişilik 1980 nüfusunu kabul edersek 1975-1980 de ovada 18.000'e yakın bir artış söz konusu olmaktadır.

1.4. Kır ve Kent Nüfusu Arasındaki İlişki.

Nüfusun kırsal ve kentte ayrı ayrı gelişmesindeki görünümü iki yönden özellik kazanması ile dikkatleri üzerinde toplamaktadır. Birincisi kırsal-kent nüfusu arasındaki ilişki (yatay), ikincisi ise her birinin yıllara göre (dikey) gelişmesidir.

Tablo 3 Kırsal ve Kent (Erzincan Nüfusunun Yıllara Göre (1935-1980)

_Dağılımı ve Ova Nüfusu İçindeki Oranları (000).

Yıllar	Kırsal Nüfusu	%	Kent Nüfusu	%	Ova Nüfusu	%
1935	26	62	16	38	42	100
1940	25	68	12	32	37	100
1945	28	69	13	31	40	100
1950	30	63	18	37	49	100
1955	33	58	24	42	57	100
1960	37	50	36	50	73	100
1965	42	48	45	52	87	100
1970	47	45	58	55	106	100
1975	52	46	60	54	112	100
1980	56	51	54	49	110	100

Kaynak: D.İ.E.; 1935-75 arasındaki nüfuslar arşivlerden köy-kent bazında, 1980 nüfusu sayım defterlerinden aile birimleri bazında alınmıştır. Kent geçici ve misafir nüfusu değerlendirilmeden dışarıda bırakılmıştır.

Yatay bakımından incelendiğinde, kırsal nüfusunun (26.198), özellikle 1935 yılında kent nüfusundan (16.144) daha yüksek olduğu görülmektedir (16 Sözer.N.: s.196). Kırsal nüfusu ovada bu üstünlüğünü uzun yıllar (1965 e kadar) sürdürmüştür. Bunda 1939 da ortaya çıkan depremde, Erzincan kentinin tamamen yıkılıp, insanca fazla kayıp vermesi, nüfusun büyük bir kısmının başka yerlere göç etmesi ve yeni kentin kurulma süresinin uzaması etken olmuştur.

Buna karşılık kırsal yerleşmelerinin yeniden kurulmaları, daha doğrusu nüfuslanmaları daha hızlı olmuştur (20 TolunDenker, B.: s.17). Kent-kırsal nüfusu arasındaki denge, kentte 1955 den 1960 yılına doğru olan hızlı bir artışın sonucunda sağlanmış, 1980 yılına kadar da kent nüfusu sayısal üstünlüğünü sürdürmüştür (şekil 5)

1935-1980 Yılları Arasında Kırsal ve Kent Nüfusu.

1980 yılı sayım defterlerinden yapılan araştırmada, ovada oturan daimi yerleşik nüfus alınmıştır. Bu durum kırsal ve kent nüfusunun henüz dengede olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Yerleşmelerin tabii bir özelliği olarak, kent nüfusunun gelişme grafiğinde 1980 yılında yaklaşık 4.000 kırsal, 17.000 kent geçici ve misafir nüfusu

değerlendirmenin dışında bırakılmıştır. Bunlar ilave edilirse kır nüfusu 60.000 kent nüfusu ise 71.000 en yükselmektedir.

Örneğin, yoğun nüfus barındıran askeri, komünite ve endüstri sahalarına yığılmaktadır. Kütüsün dikey yönden gelişmesinde ise kır ve kent arasında çok değişik ve farklı bir görünüm ortaya çıkmaktadır.

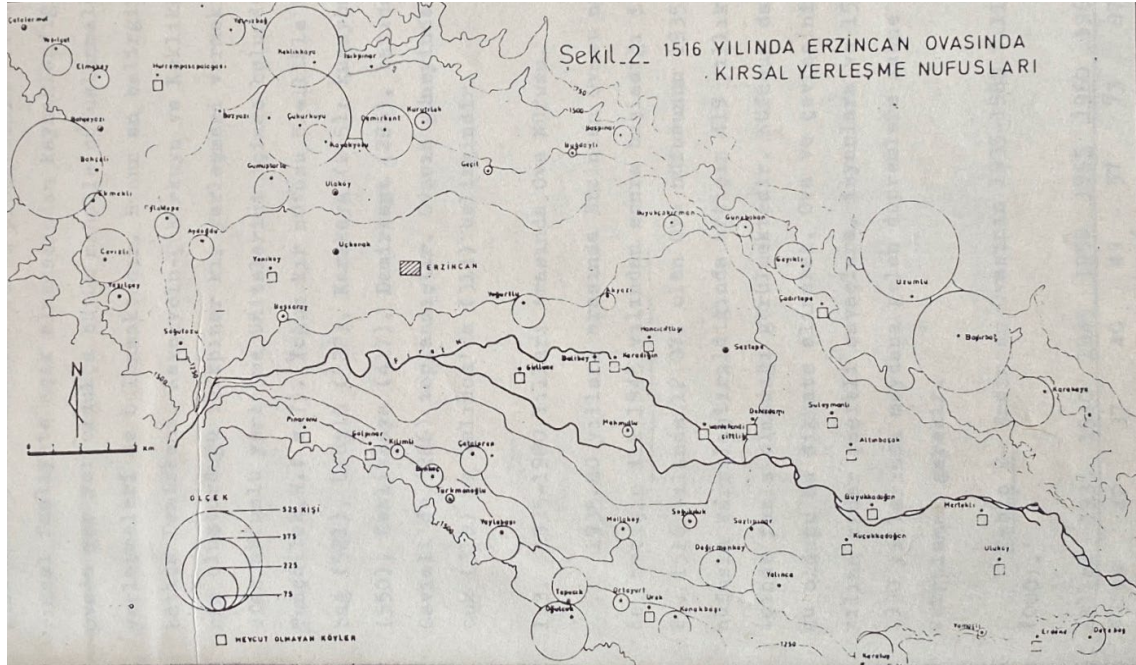
Tablo 4 Kır ve Kent Nüfusunun 1935 Yılına Göre Artış Eksiliş İndeksi.

Yıllar	1935	1940	1945	1950	1955	1960	1965	1970	1975	1980
Kır		3,4	5,2	16,3	26,1	40,1	60,5	80,5	98,5	113,1
Kent	25,1	22,1	11,7	48,7	125,6	180,0	261,4	273,8	235,6	

1939 depreminin Ovadaki nüfus bakımından etkileri 1945'ına kadar sürmüş, 1940 da kır nüfusu 3,4 gibi bir azalma gösterirken, kentte bu oran 25,1 i bulmuştur (10 Göney.S.: s.98).

1940-45 arasında kent, bir türlü nüfuslanma gösteremezken ve 1935 deki nüfusunun çok altında (22,1) kalırken, kır nüfusu 2.427 kişi artarak, 5,2 ye yükselmiştir. Daha sonraki yıllar arasında kır nüfusundaki artışlar, gerek 1935 e göre, gerekse 5 yıllık devreler arasında (en yüksek 1965-1980 yılları arasında 20,5) oldukça yavaş olmuştur (şekil 6).

Yeni kent, yıkılan eski yerleşme alanının kuzeyinde kuru meyva başlayınca, önce

1950-55 arasında yavaş sayılabilecek, ancak 1955 den sonra aşırı bir hızla nüfuslanmasını sürdürmüştür (şekil 7).

2 KIR NÜFUSU

2*1. Kır Nüfusunun Dağılışı.

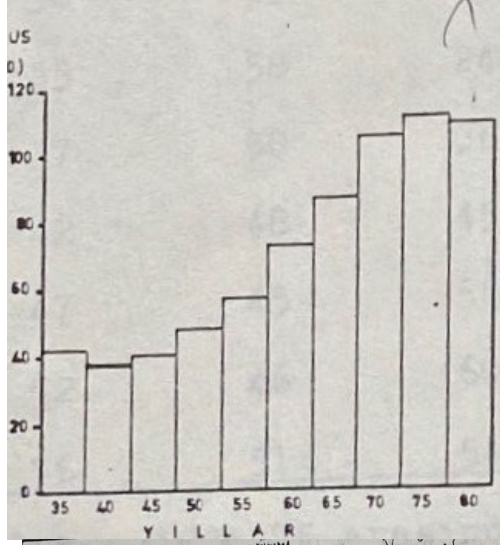
Nüfuslanma olgusu, tarih boyunca doğa şartlarına ve insanların kültür yapılarına bağlı olarak, daha çok kır alanlarında sık sık değişikliklere uğrayarak bugüne kadar gelmiştir. İnsanların doğal çevreye daha çok etki yaparak nüfuslanma olgusunu sürekli olarak devam ettireceği şüphesizdir (13 Lütgens, R.:s.169). 1516-1980 yılları arasında, Erzincan Ovası kır nüfuslanmasındaki değişiklikler bu görünüşü kuvvetlendirmektedir (şekil 2, 8). Ekonomik faaliyet alanlarının büyüklüğüne ve çevre ilişkilerine paralel olarak, nüfusun 1980 yılına kadar Ovanın kuzey ve güney kenarlarında arttığı görülmektedir. Kuzeydoğuda Karakaya, Bayırbağ, Üzümlü, Orta kuzeyde Geçit, kuzeybatıda Demirkent, Kavakolu, Çukurkuyu, Ulaköyü, güney yarısında Yaylabaşı, Mollaköyü, Yalınca, Çağlayan, ovanın orta * bölümlerinde Akyazı, Yoğurtlu, Mahmutlu bu artışa iyi bir örnek teşkil etmektedirler. Buna karşılık nüfusları gelişmeyen ve hatta azalan, örneğin kuzeydoğuda Geyikli, Başpınar, batıda Yeşilçat, Cevizli, Yeşilsay, güneybatıda Çatalören, güneyde Oğulcuk, Konakbaşı gibi kır yerleşmelerini izlemek mümkündür. Ova tabanının daha çok doğu yarısı insanın tabii çevreyi etkilemesiyle 1516 yılından sonra yeni nüfuslanmalara sahne olmuştur (şekil 2, 8).

Şekil 9 da görüldüğü gibi, Erzincan Ovası kır yerleşmelerinde nüfusun 1940-80 yılları arasında nasıl bir gelişme gösterdiği 10 yıllık devreler içinde daha açıklık kazanmaktadır. Nüfus 73.000 kır yerleşmelerinde gerek sayı gerekse yıllara göre gösterdiği gelişme bakımından 40 yıl içinde oldukça farklı grafikler ortaya koymakta alanlarda 1940-1970 arasında nüfuslanmaların olmadığı görülmektedir. Bu, daha önce Mertekli'nin, Uluköy'ün (E), Sazlıpınar'm (SE), Değirmenköyün (SE) ve Yeniköy'ün de (SE), Oğlaktepe'nin (W) mahalleleri oluşlarından ileri gelmektedir. Ovanın orta

bölümünde bulunan Güllüce ve Hancıçiftliği ise 194050 yılları arasında nüfuslanmaya başlamışlardır (şekil 9).

Kır yerleşmelerinin çoğunda nüfus, dışa dönük göçlerle azalarak, doğumlarla çoğalarak denge sağlamaktadır. Ova kuzey kenarında; EW yönünde Bayırbağı, Çadırtepe, Geyikli, Günebakan, Başpınar ve Buğdaylı'da, batıda; NS yönünde Elmaköy, Bahçeyazı, Bahçeli, Cevizli, Yeşilçay'da, güney kenarında; WE yönünde Pınarönü, Göl pınar, Tepecik, Ortayurt, Yamaçlı, Erdene ve Derebağ'da, Ova tabanının doğu bölümünde; Mertekli, Sazlıpınar, Syleymanlı ve Saztepe' de, batı bölümünde; Çatalören, Yeniköy, Oğlaktepe'de nüfus yıllara göre aşırı farklılık göstermektedir. Güneydoğuda; Yalınca,

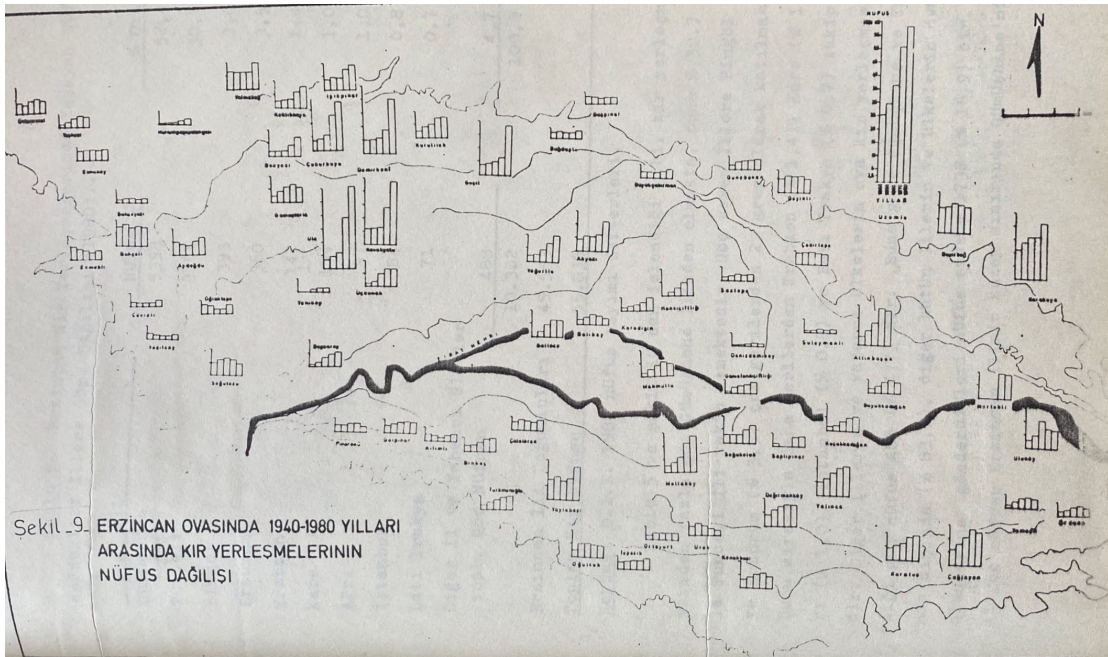
orta bölümde; Ganiefendi çiftliği, Karadiğin, Hancıçiftliği, güneybatıda; Beşsaray nüfusları düzenli artış gösteren kır yerleşmeleridir. 1950'den sonra sürekli nüfus kaybeden Ova güney kenarındaki kır yerleşmeleri içinde istisna teşkil etmektedir.

1960-80 yılları arasında (ekstra bir artış nüfusun özelliği gösterdiği kır yerleşmeleri Erzincan Ovası içinde ayrı bir özellik taşımaktadır. Doğalığı homojen, il içi ve dışından gelen güçler nedeniyle hızlı nüfus

artışlarına sahne olan kır yerleşmelerinden en karakteristik olanları ovanın orta kuzeyinde Geçit, orta batısında Ula, Kavakyolu, Demirkent ve Çukurluyu, doğuda Altınbaşak, güneyde Mollakoyü'dür (şekil 9). Kırsal sahalarda nüfuslanmayı hızlandıran faktörler olarak elverişli geniş toprakların bulunması ve çok sayıda göçlerin olması yanında doğum artışı, 1980 yılında ovada farklı bir nüfuslarım alanı ortaya koymuştur. Bazı alanlar değişik şekillerde, ancak aşırı yoğunluk göstermektedir. Ovanın en yoğun nüfuslarım alanı Erzincan kentinin yakın batı ve kuzeybatısında bulunmaktadır. Nüfusun alansal dağılışının temel şekli olarak, bu bölüm düzensiz sıklık göstermektedir (resim 1). Burada Ula (3105)* Demirkent (2032), Çukurkuyu (1798), Kavakyolu (2381), Bozyazı (745)» Yalnızbağ (993) ve Keklikkayası (851) ve Işıkpınar (937) yer almaktadır.

İkinci yoğun nüfuslarım alanı ise ovanın kuzeydoğusunda EW yönünde Karakaya (2131), Bayırbağ (975) ve Üzümlü (5857) yerleşmelerini içine almaktadır. Bu bölümde ilk iki yerleşme desantralizasyon (ademi merkeziyet) şeklinde toplanma, Üzümlü ise merkezi bir toplanma göstermektedir (resim 2). Batıda Bahçeli (701), Ekmekli (350), Aydoğdu (663) ve Oğlaktepe (341) farklı nüfuslarım şekilleriyle, örneğin Aydoğdu gelişi güzel dağı, buna mukabil Oğlaktepe desantralizasyon şeklinde toplanma, etekte olan yerleşmeler düzensiz sıklık oluşturmaktadırlar (resim 4) Ovanın batısının bu bölümü de oldukça yoğun nüfuslanma alanlarından sayılmaktadır. Ova tabanında nüfusun hemen hemen tamamının desantralizasyon dikkati çekmektedir. Bunun en Şeklinde toplanmalara sahne olduğu yoğun alanlarından olan güneydoğu bölü 6uzel örneğini ovanın diğer yoğun şekilde görmek mümkündür (resim 3). Ayrı ayrı yoğun yerleşme alanlarına ovada rastlamak mümkündür. Bunlar ova tabanının orta bölümünde Akyazı (1133). Yoğurtlu (990) doğuda Altınbaşak (1330);güney de Mollaköy (1373), Yaylabaşı (1280); güneydoğuda Yalınca (1114)» Çağlayan'dır (1251). Ovada

puslanma alanlarına da rastlamak mümkündür, alanlar daha çok batıda, tabanda (resim 5)» güneybatıda (resim 6) daha geniş yer kaplarlar. Diğer önemli seyrek nüfuslarında, ovanın doğu yarısının kuzeyinde, daha çok Büyük Çakırman, Başpınar ve Buğdaylı gibi desantralizasyon şeklinde toplanan ufak nüfuslanmanın görüldüğü alanlardır (resim 7).

2.2. Nüfus Hareketleri.

İnsanlar yeryüzünün nüfuslanmaya uygunluk gösteren birçok sahalarına yayılmışlardır (8 Fels, E.: s.199). Kırsal sahalarda ortaya çıkan göçlerin temelinde, doğa olaylarının dışında, relief, su ve kentsel yerleşmelere erişilebilme sorunları yatmaktadır. Doğal kaynakların yeteri kadar değerlendirilmemesi, kırsal yerlerde hızlı bir artış gösteren nüfusla sınırlı ekonomik potansiyel ara sıra dengesizlik ortaya çıkmaktadır (12 Leib, J.Mertins, G.: 8.117, 125).

2.2.1. Ovaya Doğru Hareketler.

1980 de Ova kır yerleşmelerinde Erzincan İli dışı doğumlu nüfusun olduğu izlenmektedir (25 Tümertekin, E.: s.3133). Bu değer kır nüfusunun * 18,3 ünü teşkil etmektedir. Göç nüfusun doğdukları ilçeye göre dağılışı da dikkate değer bir görünüm kazanmaktadır.

Erzincan Kır Yerleşmelerinde doğdukları illere Göre Dağılışı (1980).

Yaşayan Nüfusun

İli Nüfus % Oranı

Gümüşhane	5398	52,4
Tunceli	3166	30,7
Bingöl	393	3,8
Erzurum	360	3,5
Trabzon	141	1,4
Kars	104	1,0
Ağrı	97	1,0
İstanbul	84	0,8
Batı Trakya	71	0,7
Diğer İl ve Yabancı Ülkeler		•
toplam göç nüfusu	488	4,7
Erzincan İli Doğumluları		45.553
Toplam Kır Nüfusu		55.835

Kaynak; D.İ.E. 1980 nüfus sayımı defterleri.

Tablo 5 ve şekil 10 dan izlendiği gibi, kır yerleşmelerine yarıdan fazla göç Gümüşhane İlinden olmakta, bunu % 30.7 lik oranla Tunceli İli takip etmektedir. Göç veren İllere Bingöl (% 3,8) ve Erzurum (% 3,5) çok gerilerden 2. grup olarak katılmaktadır. Bunu sırasıyla daha gerilerden Trabzon (% 1,4), Kars (% 1,0)T Ağrı (% 1,0), İstanbul (% 0,8) ve Batı Trakya (% 0,7) takip etmektedir. Diğer İllerin ve yabancı ülkelerin ova kır yerleşmesine verdiği göç nüfus 488 (% 4,7) dir. Buna göre Gümüşhane ve Tunceli'nin dışında (% 83,1), diğer bütün İllerin ve ülkelerin ova kır alanlarına gönderdikleri nüfus sadece 1738 (% 16,9) dir. Bu önemli göç nüfusu Erzincan İlinin kuzey sınırında Gümüşhane'nin Şiran'dan, Kelkit ilçeleriyle, güney sınırında bulunan Tunceli'nin Pülümür ve Çevresinin kır nüfusundan oluşmuşlardır. Toprağa bağlı faaliyetlerin gerektirdiği faktörlere çok az sahip olan ve daha çok hayvancılık, Balcılık bu yörelerde, mera alanlarının da dar olması, insanları zaten kendi il sınırları sahaları gösteren ve erişilmesi zor kentlerin yerine çevresine göre daha uygun lokasyon, ekonomik, sosyal şartlar gösteren Erzincan ovasına göçe zorlamıştır. Ova kır nüfusu içinde görülen Erzincan İli dışı doğumluların içinde sayısı az olmakla beraber, kamu görevi (daha çok sağlık ve kültür) yapanlar da vardır. Örneğin İstanbul ve diğer İller doğumlular bu gruba girmektedir. Konunun başında belirtildiği gibi, Erzincan İl dışı doğumluların toplam kır nüfusu içindeki oranı (% 18,3)» Gümüşhane doğumluların bu oran içindeki payı 0/0 9,6 ve Tunceli doğumluları % 5.6 dır. Diğer bir şekilde Ova kır nüfusunun 1000 kişininin 97 si Gümüşhane, 57 si Tunceli doğumludur. Kır nüfusunun %15,2 sini oluşturan Gümüşhane ve Tunceli doğumluların, gerek Ova içinde ve gerekse kır yerleşme birimlerine göre sayısal dağılımı çok farklı görünümler getirmektedir. Bu durum ovanın bazı bölümlerindeki kır nüfuslarının 1960-80 yılları arasında normal gelişmenin doğumun dışında çok büyük artış göstermesinin ne derilerine açıklık getirebilmektedir (şekil 11). 50900 kişi olarak belirlenen sayısal (sıklık) göre, kuzeydoğuda Kara kaya, Geyikli arasında, orta kuzeyde Buğdaylı'da, kuzeybatıda, Yeşilçay'ın dışında, ovanın güney kenarında Pınarönü, Konakbaşı arasında ve Ova tabanında Gümüşhane, Tunceli doğumlu nüfusu, yerin altında olduğu için izlemek mümkün belirlenen değerlerin olmamaktadır. Karakaya'da (NE), Buğdaylı'da (ortan) sadece 1215 arasında Gümüşhane doğumlu, Hürrempaşa Palangasında (KW) Sözü edilen İllerde doğan nüfusun ovada rastlanmamaktadır. Pınarönü'nde (SW) 8 Gümüşhaneli, 15 Tunceli alan çizginin kuzey bölümünde Gümüş kalan bölümde ise Tunceli doğumluların ova tabanında ilgi çekicidir. Başpınar hane bu çizginin güneyinde kalan bölümde ise çoğunlukta olduğu görülmektedir (bk. şekil 11). Erzincan kenti doğusu, güney kenarında Kilimli ve Ortayurt daha çok Gümüşhane doğumlular bu genel çizginin dışında yerleşmelerine rastlamak mümkündür. Örneğin, kuzey bölümünde Kavakyolu, Geçit, ortada Güllüce, güneyde Soğukoluk ve Yaylabaşı köyleri. Erzincan Ovasında Bingöl doğumlular Yoğurtlu'da, Erzurumlular ise Ganiefendiçiftliğinde (50) bulunmaktadırlar. Gümüşhane doğumlular Ovanın kuzeybatısında Çukurkuyu (900), Kavakyolu (695), Ulalar (550), Demirkent (492), Bozyazı (463) ve Yalnızbağ (348) kır yerleşmesinde yoğunlaşmışlardır (27 Tümertekin, E.: s. 74). Tunceli doğumlular ise en

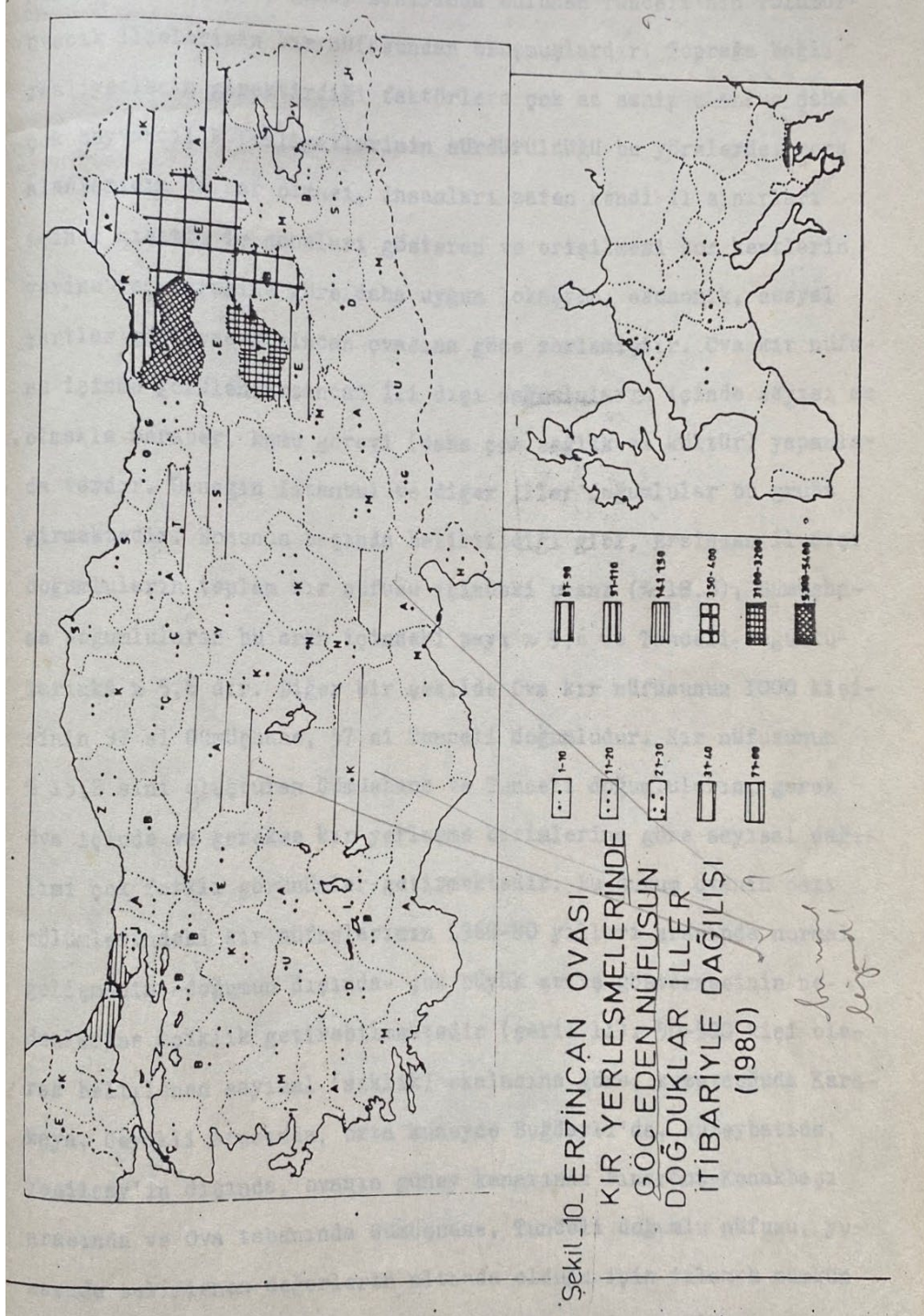

çok Mollaköy (501), Yalınca (370), Yaylabası (242), Çağlayan (221) ve Kertekli (218) de toplanmışlar.

Göçlerin diğer bir şeklini de, daha önce oturdukları yörelerden Türkiye içinden, çok az yurtdışında ovanın kırsal alanadır. Ovada iki İlden doğanların değişik sayıya olduğu kır yer kırdan kıra olan her olmaktadır. iki çeşit göçlerde farklılık çok az yüzden oturdukları illerden göç eden toplam nüfus 8.952 dir. İllere göre 900, oturdukları illere göre de 822.göç nüfusuna sahiptir. Evlenmelerle ortaya çıkan bu sayısal farklılıklar, doğdukları illere göre Almanya'dan hiç göç olmadığı kelde, oturdukları illere göre 71 kişi aile göçleri olarak yönel farklılıklara örnek teşkil etmektedir. Oturdukları Erzincan dışındaki illerden göç alıp ve bu göç nüfusunun kendi nüfusları içinde 5» 1° dan az değer gösteren 1. grup 30, % 10 (% 10,061,2) gösteren 2. grup kır yerleşmelerinin sayısı 43 olarak belirlenmiştir (şekil 12). 1. grup içindeki yerleşmelerin dağılımı gösterdiği alanlar, ovanın doğu kuzeydoğusunda, batı kuzeybatısında ve güneydoğusunda daha belirgindir. Erzincan kenti NS çizgisinin batısında ve doğusunda kalan bölümlerinde 2. gruba giren kır yerleşmelerinin bazıları, çok fazla göç nüfusuna sahip olmaları ile dikkati çekmektedir. Batı bölümde Bozyazı (% 61,2), Yeşilçay (% 48,4), Aydoğdu (% 47,4), Kilimli (% 42,2) ve Yalnızbağ (% 34,7) ve Kavak yolu (% 31,7). Doğu bölümde Günebakan (% 41,0), Süleymanlı (% 38,6), Mollaköy (% 33,5), Yaylabası 31,7), Başpınar (% 29,9) ve Yalınca (% 29,4) buna örnek teşkil etmektedirler.

2.2. Ovanın Dışına Doğru Hareketler.

Erzincan Ovası göç alırken diğer taraftan dışa da göç vermektedir (şekil 13). Yurt içi geçici, yurt dışı göçleri olarak farka sayı ve dağılımlar gösteren dış göçleri hazırlayan etkenler çok daha karışık bir durum gösterir. Yaş yapıları ve aile büklerinde de görüleceği gibi, büyük doğurganlık gösteren kır nüfusu ile ekonomik faaliyet alanı arasında denge çoğunlukla bozulmakta, Erzincan kenti de iş sahası bakımından bu dengenin sağlanmamda fazla etkili olmamaktadır (22 Tunçdilek, N. = s.137-143).

Erzincan doğumlu daha önce ovadaki yerleşik nüfus nüfusun göçüne neden olan bu en önemli etkenin yanında, dış göçlerde, yatay (dağılı) ve dikey (sayısal) bakımdan değişik şekiller göstermesinde, yine ovaya dış yakın çevreden (Gümüşhane,Tunceli)

nüfus oldukça önemli rol oynamaktadır. Örneğin Demirkent'te Erzincan kentinin NW yurt dışına gidenlerin 52 si Erzincan, 48 i Gümüşhane doğumlu; Ula köyünden kentin W da 62 si Erzincan, 40 ı Gümüşhane doğumludur.

Ovaya yönelik olan göçlerin, tekrar dışa yurt dışına, yurt içine dönüklüğü genelde[^] iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Birinci şekilde, daha önce Erzincan ili dışında oturan aileden bir veya bir kaç biriminin genellikle aile reisinin yurt dışında belirli bir ekonomik düzeye ulaşmasıyla, ailenin diğer fertlerinin eş ve çocukların Ovada tarımsal faaliyet alanı kazanması, aile reisinin yurt dışında çalışmasını sürdürmesi olgusu, örneğin EW yönünde daha fazla yurt dışı göç grafiği çizen Mertekli, Mollaköy, Uç konak, Ula, Çukurkuyu, Yalnızbağ kır yerleşmeleri, ikinci şekilde; ekonomik düzeyi çok düşük ailenin Erzincan Ovasına yerleşmesi, burada iş bulamayan aile birimlerinden birinin veya bir kaçının yöre dışında genellikle inşaat sektöründe çalışarak meydana gelen geçici mevsimsel yurt içi göçleridir. Bu şekil en belirgin olarak EW yönünde Derebağ, Çağlayan, Yayla başı, Yoğurtlu, Geçit, Demir kent, Kavakyolu kır yerleşmelerinde görülmektedir (şekil 13). Nüfus yakın ekonomik çevre (tarımsal faaliyet Erzincan kenti) arasında denge kuran, daha önce açıklanan şekilde dışa çok az göç veren

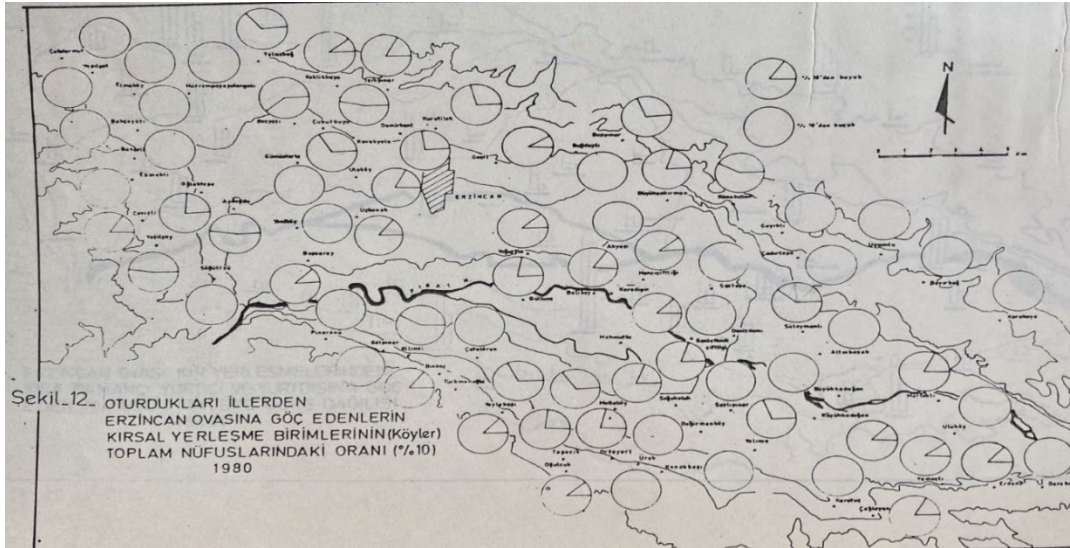
yerleşmeler de oldukça fazla sayıdadır.(11 Hofmeister, B.: s.124). Bunlar içinde karakteristik olanlarını, Ovanın doğu yarısında; Karakaya, Bayırbağ, Erdene, Büyük Kadagan, Büyük Çakırman kır yerleşmeleri teşkil eder.

2.3. Ova Kırsal Alanlarından Kente Olan Günlük Hareketler.

Önce kırsal alanlarda bulunmayan çok çeşitli hazır eşyaları bulunduran ticaret, çeşitli eşyaların üretimini yapan imalat, hizmetler ve idari fonksiyonlara sahip Erzincan

kenti bu özelliğiyle kırsal nüfusu günün çeşitli saatlerinde kendine çekmektedir. 1981 yılında Erzincan kentinde yapılan uygulamada bir günde 8 saatte kent nüfusunun yaklaşık % 9,0 unun 4700 kişi kırsal kökenli olduğu belirlenmiştir. Kır nüfusunun kente doğru düzensiz saat ve gün olarak hareketleri ve "bunun sık veya aralıklı tekrarlanması ulaşım faaliyetiyle oldukça ilgilidir. Kente bu gelişlerin tekrarlanmasının şekli ve gelenlerin sayılarıyla, kır yerleşmelerin kente olan uzaklıkları arasında da ilişki olduğu gerçeğini vurgulamak gerekir. Bu ilişki iki yönden önem kazanmaktadır. 1. gerçek uzaklık, 2. izafi uzaklık. 1. si kente olan uzaklık olarak tanımlanmakta ve kente yakın olan kır yerleşmesinin uzak olandan daha sık ve fazla nüfusla günlük hareketlere sah ne olması doğal karşılanmakta ise de, bu durum ancak izafi uzaklıkla daha çok açıklığa kavuşmaktadır, izafi uzaklık ise birçok faktöre bağlı olmaktadır. Bu faktörler yolların motorlu araçlara Vır ile kent yerleşmesi arasında ulaşımına imkân vermesi, ritmik olarak sağlanmasıdır. Diğer bir hızlı ve çok araçlarla yolcu ve yük taşıma ücretlerinin faktör de gerçek mesafeli farklı oluşudur. kır nüfusunun kente doğru Bu düzensiz hareketle göçler vardır. Günlük sarkaç ulaşım diye de düzenli hareketi de hareket daha çok kentte çeşitli şekilde özel sektörde, kır nüfusunun belirli yerlerde kırdan kente ve kentten kıra doğru olan ritmik hareketidir. Bu ritmik harekette izahı uzaklığın önemli rolü vardır. Bir şekilde kırsal yerleşmelerin Erzincan kentine olan gerçek mesafelerini ve kente çalışmaya gidenlerin sayıları il orantılı olarak izafi mesafelerini belirlemektedir. Güneyde, gerçekte kente Mollaköy ve Yaylabası'ndan daha yakın olan Çatal Ören, izafi olarak bu iki kır yerleşmelerinden daha uzaktadır. İzafi olarak kente en yakın ovanın kuzeybatı ve kuzeydoğu bölümleridir (şekil 14).

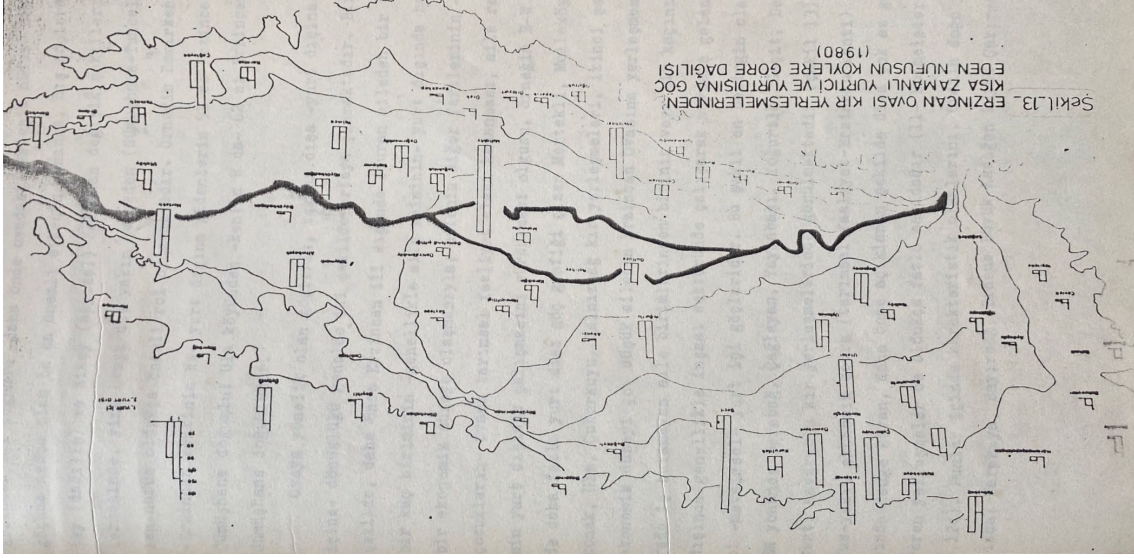

Ova nüfusu içinde sayısal değişmeler özelliği gösteren 2059 yaşları arasında en faal olarak yer alan erkek nüfusedir. 2034, 4549 yaşları arasındaki erkek nüfusu, yukarıda belirtilen grup içinde daha fazla sayıya sahiptir. Bu yaşlardaki erkek nüfus, genellikle Ovada tarım dışı sektörlerde çalışanların içinde oldukça önemli yer tutar. 3544 yaş

grubuna giren erkek nüfus yurt içi geçici ve yurt dışı göçleri nedeniyle azalmalar göstermektedir (tablo 6), (şekil 15) •

Sosyokültürel ve ekonomik yönden farklılıklar nedeniyle kırsal yerleşme birimlerinin yaş yapıları, Ova genelinden çok ayrı özellikler gösterir. Bu özellikler tabanda (019 yaşlar) çok genişlik gösteren Yamaçlı, Mertekli, Sazlıpınar, Küçük Kadağan, Süleymanlı, Denizdamı, Karadiğin, Yeniköy ile tabanda darlık gösteren Ürek, Konakbaşı, Bayırbağ,

Geyikli, Ekmekli, Bahçeli. Bahçeyazı, Elma alanıdır.

Erzincan (köyler) kırsal yerleşme birimlerinde yaş yapıları ve tarım dışı sektörlerde çalışan nüfusun yaş grupları içindeki yeri (1960) ve Çatalarmut'ta oldukça belirgindir. Çocuk nüfusun fazla veya az olması (taban genişliği darlığı) yerleşmeler içindeki genç ve yaşlı nüfus oranları ile belirlenir. (23~ Tümertekin, E.: s. 9496). Bunun en belirgin örneğini güneyde Ürek vermektedir.

2.4. Aile Büyüklükleri

Bir bakıma yaş yapılarının da özelliklerini yansıtan nüfus içinde yaşayan aileler, büyüklük yatay ve dikey bakımdan olduğu kadar, kırsal yerleşmeleri arasında ve içinde farklı görünüşleriyle de sosyal yapıyı yansıtmaktadırlar (3 Bottomore, T.B.: tr.c. Oskay, Ü. : * s. 185202).

Ova kırsal yerleşmeleri arasında ve içinde değişik ölçüde dört aile biçimi bulmak mümkündür. Bunlar karıkoca ile evlenmemiş çocuklardan oluşan çekirdek aile. Bu aileler ova genelinde dikkati çekmektedir (bk. şekil 16, sağ üst köşedeki grafik). Çekirdek aileler en çok Çukurkuyu'da (NW), Bayırbağ'da (NE), Mollaköy (S), Çağlayan ve Yalınca'da (SE) belirginleşmektedir (2 Bogue, j.D.: s.368370), (şekil 16). Çekirdek aileden sonra ovada ikinci hakim aile şekli ataerkil geniş aile biçimidir ve aile reisi

karısıyla evli oğulları, gelinleri veya bir evli oğlu ve diğer bekar çocukları veya tek bir evli oğlu, gelin ve torunlardan oluşmaktadır.

Bu biçim aileler genel olarak, ovanın doğu yarısında ovanın SE, E i çoğunluktadır. Örneğin, Karakaya, Mertekli, Uluköy (E), Yamaçlı (SE) ve Mollaköy (S), (şekil 16). Ovada daha çok yurt dışı ve yurt içi göçlerinin ortaya koyduğu, ayrıca ayrılma ve ölüm nedeniyle eşlerden veya aile birimlerinden birisinin olmadığı parçalanmış aile biçimine de rastlanmaktadır. Bu ailelerin fazlalık gösterdiği kır yerleşmeleri Üzümlü'dedir.

Bütün kır yerleşmelerinde rastlanan tipik bir aile biçimi ise geçici geniş ailedir. Aile reisinin kendi ana babası, bekar kardeşleri, karısının bu çeşit yakınları, ya da her ikisinin de Arabalarının oluşturduğu bu aile biçimine ovanın kuzeybatısında daha çok Kuru tilek, Demirkent, Kavakyolu; güneyinde Türkmenoğlu, Yaylabaşı ve Tepecik örnek teşkil etmektedir.

3. KENT NÜFUSU

3.1. Nüfusun Yıllara Göre Gelişmesi.

Eski bir tarihe sahip Erzincan, nüfuslanma alanındaki yer değişikliği ve nüfusun da farklı grafikler göstermesi bakımından, belki de Türkiye'deki kentler içinde en ilgi çekenidir. Buna etken Ovanın morfolojik yapısının bir sonucu olarak, 1047-1939 yılları arasında meydana gelen depremler olmuştur. Önceleri Fırat nehrinin kuzey kenarında nüfuslanmasını sürdüren Erzincan kenti, XVII. yüzyılın ortasından sonra, daha doğrusu XVIII. Yüzyılın sonlarına doğru 1782 yılı, daha kuzeyde demiryolunun güneyinde nüfuslanma alanı bulmuştur. 1939 yılındaki son şiddetli deprem, Erzincan kentinin kuzeyde önce 1 km. de geçici, daha sonra 11,5 km. daha kuzeyde planlı bir nüfuslanma alanı bulmasına neden olmuştur (resim 8). Kısaca Erzincan nüfuslanma alanı iki şiddetli depremde çeşitli mesafelerle kuzey yönünde yer değiştirmiş nüfuslanmadaki ilk yer değişikliğinin hangi yüzyılda veya yılda olduğu hakkında bilgi mevcut olmayıp, sadece varsayıma dayanmaktadır. Ancak Erzincan kentinin XVII. yüzyılın ortalarında 10.000 nüfusa sahipken (7 Erinç,S.:s.117), 1661 yılında 1500 1782 de ise çek fazla şiddetli depremden .10.000 den fazla İnsanın ölmesi, nüfuslanma alanındaki değişikliğin 1782 den sonra olabileceği ihtimalini kuvvetlendiriyor. Planlı, modern, yeni bir Erzincan şehirleşme sürecini uzatmış, bu yüzden nüfuslanma bugünde var olan Çarşı ve Taksim mahallelerini içine alan "Geçici Kent" diye adlandırılan dar bir alan içinde kalmıştır (resim 8, 5, 10).

Nüfusun 1340 (12.036) 1945 C12.573) arasında artmamasının nedeni bu olabilir. 1950-1955 arasında da (18.04324.013) yavaş bir artış gösteren nüfus, kentleşme (yerleşme iş yeri alanlarının kurulması) olgusunun gelişmesi ve buna bağlı olarak diğer İllere dağılmış olan Erzincanların tekrar kente dönmesi ve dıştan gelen göçlerle hızlılık kazanmıştır (1955: 24.013 1960: 36.420). Daha önce de belirtildiği gibi, 1960 yılından sonra çeşitli artışlara sahne olan Erzincan kenti nüfusu, 1980 yılında yerleşik aile birimleri itibarıyla yapılan araştırmalar sonucunda 54.174 olarak belirlenmiştir (24

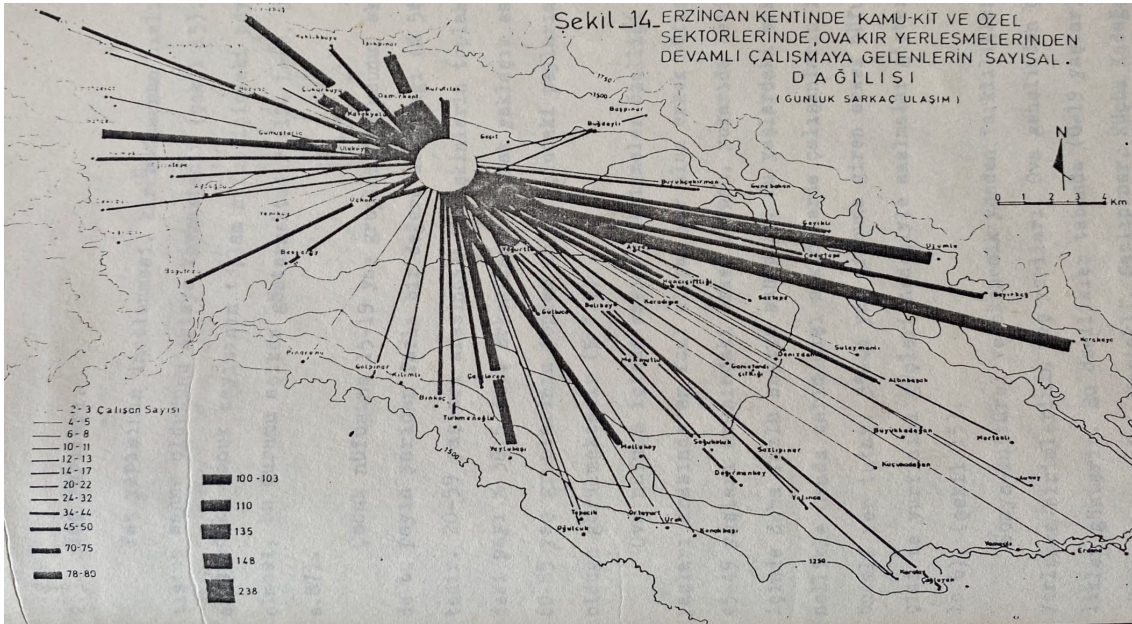
Tümertekin.E.: s.128129). Yeni kent (bugünkü Erzincan kenti) 1940 yılından sonra, daha çok SK, batı yıllar doğrultusunda nüfuslanarak, gelişmesini sürdürmektedir.

3.2. Nüfusun Kent İçi Gelişmesi.

3. 2.1.Nüfusun 1980 Yılında Sayısal (Dikey)

Bu kısımda sadece 1980 yılında mahallelerin nüfuslarla ele alınarak, dağılımların sayısal bakımdan gösterdiği farklılıklar incelenecektir.

Erzincan kenti nüfusu (54.174) her alanda mahallede aynı dağılışı göstermemekte, kent içinde büyük nüfus farklılıkları göze çarpmaktadır. Erzurum Sivas karayolunun hemen güneyinde bulunan Karaağaç (682) ile doğu yarısının kuzeyinde bulunan Cumhuriyet (5607) veya güneyde karşılıklı yer alan Çarşı (4494) Taksim (2249) Mahalleleri bu durumu açıkça belirtmektedir (resim 11,9,10) Bunun yanında benzer sayıda nüfuslanma gösteren Mahalleler de oldukça fazladır, örneğin Halitpaşa (3412) ve Kızılay (3330) (resim 10). Şekil 17 de görüldüğü gibi, kentin en çok nüfuslandığı mahalleler doğu yarıda Cumhuriyet (5607). Atatürk (5554) ve Kurtuluş <5105), nüfusları oldukça fazlalık gösteren diğer ikisi ise çar » (4494) ve İnönü mahalleleridir (4373), (resim 9,10,11). Mahalle nüfuslarının benzerlerin dikkat çekici faktörler içinde en dikkati çekici aktörler rol oynamaktadır. Kentin önemli sanayileri şunlardır; karaağaç

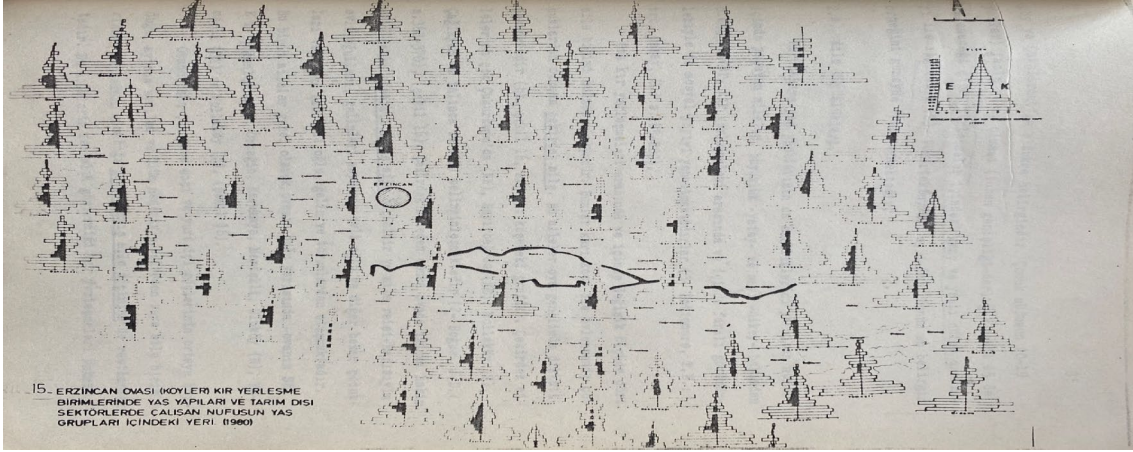

ile abibey mahallesidir.

2. Ovanın ikinci yoğun nüfuslanma alanı NE Batıda hatta doğusunda Bayırbağ, daha doğuda Karakaya kır yerleşmeleri Bu yerleşmelerin güneyinde, ova tabanında ufak bir toplu yerleşme, Süleymanı SE de, ova tabanında yakın mesafeli küme yerleşmeleri, üçüncü yoğun nüfuslanma alanı W da yoğun nüfuslanması N de Bahçeli kır yerleşmeleri alanı önde de Ekmekli, Aydoğdu, Oğlaktepe de dört bir birine yakın Ova tabanının SW köşesi. Seyrek nüfuslanma alanı. Ön planda Erzincan kentinin SW i Şeker fabrikası,

tarım okulu, daha gerilerde batıda dağ eteğine yaslanmış yakın aralıklı, üç ufak kır yerleşmesi. N den S ye doğru Cevizli Yeşilçay, Söğütözü ve Kemah boğazı. SW de dağ eteğinde seyrek nüfuslanmış alan. Burada sadece ufak Pınarönü kır yerleşmesi yer almaktadır. Seyrek nüfuslanma alanı ise demiryolun kuzeyinde çadırların bulunduğu

alan "Yeni Erzincan kentinin geçici kurulduğu yer, bugünkü Taksim ve Çarşı mahalleleri.

Erzincan kentinin büyük bir kısmının daha çok orta ve batı bölümü güneyden görünüşü. Ortada uzanan ve kuzeyde kentin dışına taşan yolun bu yol doğubatı mahallelerinin sınırını teşkil etmekte batısındaki nüfuslanma alanları güneyden kuzeye doğru: Beybağı, taksim, Hocabey, Kızılay, batısında Halitpaşa, İnönü, batısında Bahçeli evler, Yenimahalle, en kuzeyde Kâzımkarabekir ve Aslanlı nüfuslanma alanları. Bu bölümde en yoğun nüfuslanma başta İnönü, Halitpaşa, Kızılay mahallelerinde görülmektedir.

Erzincan kentinin kuzey yarısının tamamı, güney yansının önemli bir kısmının nüfuslarına alanları güney doğudan görülmektedir. Ön plânda güneyde yoğun nüfuslarına alanı Kurtuluş mahallesi, kuzeyinde seyrek nüfuslanma alanı Fatih mahallesi.

Göçlerle nüfusu çoğalan mahallelere örnek olarak Cumhuriyet mahallesi verilebilir. Diğer taraftan, sosyokültürel durumu düşük büyük aile doğum oranı yüksek düzensiz ve yoğun konutların iç içe olduğu Çarşı mahallesi, yeni şehirleşmede ilk nüfuslanan ve ovanın güney yarısındaki kır nüfusunun günlük ihtiyacını karşılayan ticaret alanı içinde bulunmaktadır.

Kısaca kent nüfusu çeşitli fonksiyon özelliklerine, mahallelerin büyüklüklerine ve gerçek nüfuslarına alanlarına arsalar göre çok farklı dağılışı göstermektedir (bk. şekil 17)*

Nüfus Hareketleri.

Bu oranın ova yerleşmelerinininkinden daha fazla olduğu görülmektedir. Daha önce de belirtildiği gibi, tamamen sanayi ticaret fonksiyonu gösteren Karaağaç ve Gülabibey, mahalleler içinde çok az göç almaları ile; en ilgi çekenlerdir.

Erzincan İlinde doğanların mahalle nüfusları içindeki yerleri de izlendiği gibi, göç edenlerin sayılarından farklı görünümde dirler. Örneğin, yöre dışı doğanlar (364) Kazım Karabekir mahallesi nüfusunun % 37,3 ünü teşkil eder. Daha güneyde bulunan Yenimahalle (33,8) ile yaklaşık aynı sayıda göç alan (1048) İnönü mahallesinde (% 24,0) çok değişiktir. Cumhuriyet ise sayısal ve nüfusu içindeki oranı bakımından % 38,0, Erzincan İli dışı doğumluların en çok toplandığı mahalledir. İkinci büyük göç alan Atatürk mahallesidir. Ancak göç nüfus mahalle toplam nüfusunun >0 27,3 ünü teşkil etmektedir.

Yaş Yapıları, Değişen sosyokültürel ve ekonomik düzey Erzincan Kenti yaş yapısında kendini göstermekte ve kır nüfusununkinden çok farklı bin görünüm almaktadır. Tabandan yukarıya doğru tedrici bir azalış grafiği çizen yaş grupları Erzincan Kentinin ideal bir nüfus yapısına sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 8 Erzincan kenti Nufusunun yaş Gruplarına Göre Dağılışı (Erkek-Kadın ve Toplam Olarak) 1980.

yaş Grupları	Erkek nüfus	, %	Kadın Nüfus	%	Toplam Nüfus	%
04 3708	13,6	3520	13,0	7228	13,3	
59 3809	14,0	3615	13,4	7424	13,7	
1014	3493	12,9	3393	12,6	6886	12,7
1519	2784	10,2	2906	10,8	5690	10,5
2024	1741	6,4	2572	9,5	4313	8,0
2529	2307	8,5	2300	8,5	4607	8,5
3034	2142	7,9	1899	7,0	4041	7,5
3539	1658	6,1	1528	5,6	3186	5,9
4044	1326	4,9	1260	4,7	2586	4,8
4549	1295	4,8	1077	4,0	2372	4,4
5054	1013	3,7	975	3,6	1988	3,7
5559	763	2,8	615	2,3	1378	2,5
6064	416	1,5	370	1,4	786	1,4
6569	342	1,3	378	1,4	720	1,3
7074	194	0,7	304	1,1	498	0,9
7579	102	0,4	159	0,6	261	0,5
8084	63	0,2	89	0,3	152	0,3

85+ 14 0,1 44 0,2 58 0,1'
27.170 100,0 27.004 100,0 54.174 100,0

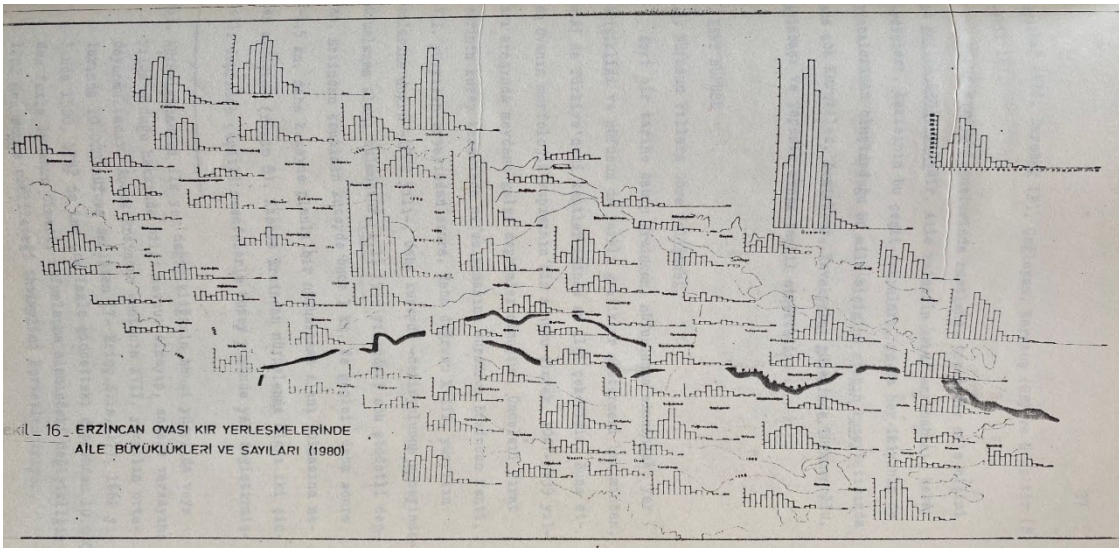
Kaynak: D.İ.E. : 1980 nüfus sayım defterlerinden aile birimleri
bazında alınmıştır.

Kır yerleşmelerinde aile içi bir çokbirimlere yönelik tarımsal faaliyetler, Erzincan kentindeki ailelerde bireyselliğe çalışan genellikle aile reisi dönüşmektedir. Bu durumda, belirli bir gelir düzeyi gösteren ailenin, kentin sergilediği etkileyici eşyalara karşı olan gereksinimleri, çocuk yapmada caydırıcı rol oynamaktadır. Kentin yakın çevresine göre kültür merkezi olması dolayısıyla çocuk nüfusunun çoğunun öğrenim yapması tüketici bir nüfusun artmasına da yol açmaktadır.

Çocuk nüfusun (014) fazla olduğu mahalleler olarak, güney yarıda İstasyon, Çarşı, Halitpaşa, kuzey yarıda Fatih, Kazımkarabekir ve Aslanlı dikkati çekmektedir. Barbaros mahallesinde ise 34 yaşları arasında çok az, buna karşılık 514 yaşları arası çocuklar oldukça fazla sayıdadır. Çok genç nüfusa sahip (029) yaşla n) Halitpaşa, Yenimahalle, Cumhuriyet ve Kazımkarabekir mahalleleri de ayrı bir yaş yapısı örneği' vermektedir. Kent içinde yaş tapısı bakımından en ilgi çekici mahallelerden biri Gülabibey dikey ise Karaağaç * tır. Gülabibey mahallesinde 1970 den sonra doğulun azalması, 1519 yaş grubu hariç, dikey olarak dar bir grafik üzmesi, Karaağaç mahallesinde 1965 de düşük olan doğum oranının la kademeli bir şekilde 1980 yılına kadar artması, adı geçen iki mahalleyi diğerlerinden yaş yapıları bakımından ayırmaktadır

•5.1. Kent Faal Nüfusunun Yaş Gruplarına Göre Dağılışı.

Çeşitli sektörlerde faaliyet gösterenlerin yaş grupları içinde yerlerini belirtmeden önce çalışan erkek ve kadınların kent nüfusu içinde oynadığı rolün ne olduğunun belirlenmesi gereklidir.

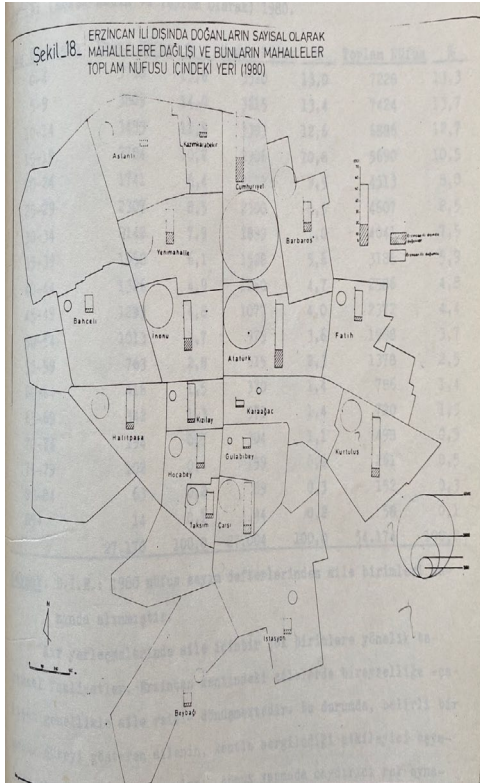

10-69 yaşları arasındaki faal erkek nüfusunun oranı kent aktif nüfusu içinde % 57,1 e çarkarken kadınlarda bu oran sadece % 4,8 de kalmaktadır. Kadın faal nüfusunun çoğunu eğitim, sosyal, bankacılık hizmetlerinde çalışan Erzincan İlinin dışındakiler oluşturmaktadırlar. Böylece kent yerleşik kadın nüfusunun faaliyet alanındaki rolünün yok denebilecek kadar az olduğu ortaya çıkmaktadır. Faal kadın nüfusu en çok genç yaşlarda fazlalık göstermektedir. Bu rakam 20-24 yaşlarda 271, 25-29 yaşlarda 259 dur. 30-34 yaş gruplarında 152 ye düşmektedir (tablo 9).

Aktif nüfusun 57,1 ini oluşturan faal erkek nüfusu, aslında daha yüksek bir değer gösterebilir. Bu, kent nüfusunun yaş yapısında da belirtildiği gibi, 10-19 yaş grupları da çalışanların, orta öğretimde çok sayıda öğrenim gören çocuk nüfusuna göre düşük bir oran göstermelerinden ortaya çıkmaktadır. 10-14 yaşları arası (% 2,5), sayıları 2784 olan 3493 erkek çocukta sadece 87 yaşları arasındakilerin özel sektörde çalışmaktadır.

3.6. Aile Büyüklükleri.

Erzincan, kent karakterini, Ova Kır yerleşmelerinkinden çok farklı ile büyüklükleri ile de belirli bir şekilde görüntülenmektedir. Sayıları çok az olan 10+ birimlere sahip ailelerin bulunması normal karşılanmalıdır. Kentin yakın çevresindeki mahalleler Bey bağı İstasyon, Kurtuluş mahalleleri sonbahar kış mevsiminde ova kır yerleşmelerinden gelen çok birimli ailelerin göçlerine sahne olmaktadır. Kent, aile büyüklükleri bakımından esas özelliğini en çok 36 birimli ailelerin fazla olmasıyla göstermektedir

kurulmuşlardır.

4. KIR YERLEŞMELERİ.

Doğa, fonksiyon bakımından tarıma bağlı kır yerleşmelerinin oluşmasında en etkin faktördür. Ancak çevrenin şekillenmesinde önemli rolü olan insan toplulukları, sosyoekonomik ve kültürel tabii çevrelerinin, değişik özel hakimden geliştikleri son derecede önemli yerlerdir.

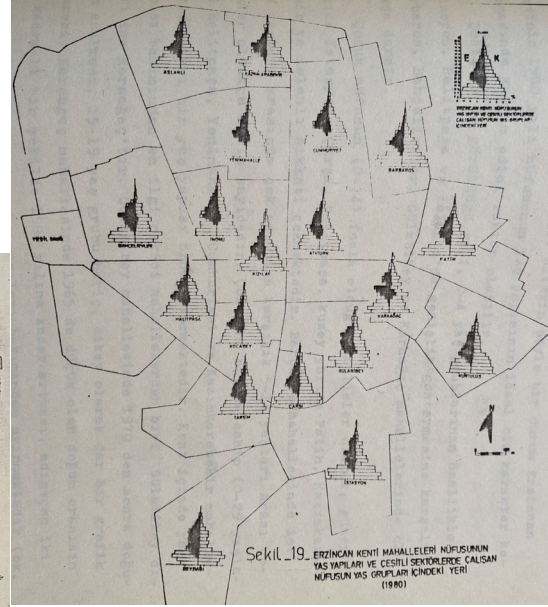
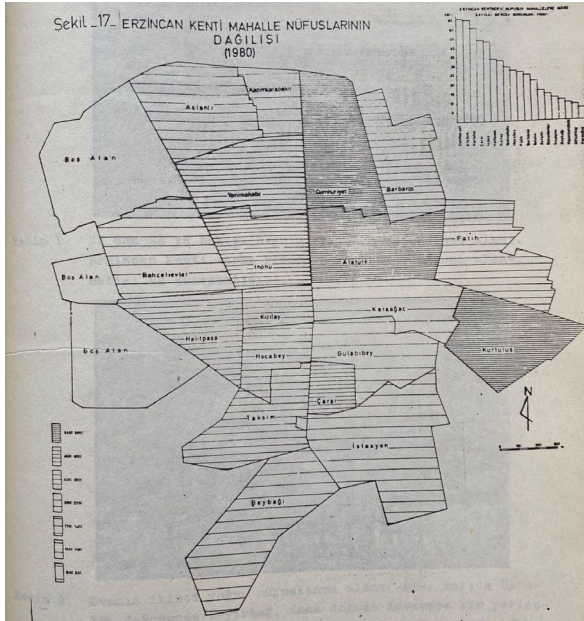
Ekonomik çevrenin kazanılmasıyla başlayan yerleşmelerde su ve toprak faktörü önem kazanmaktadır. Bu bakımdan doğanın etkinliğine bağlı olarak kır yerleşmeleri XVI. yüzyıl başlarında (1516 yılı), daha çok Ova eteklerindeki dere ağızları veya içlerinde toplanarak dağılışı göstermişlerdir (şekil 21). Düzlük alanlardaki yerleşmeler de, batıda Aydoğdu, Oğlaktepe dere suyuna kenarı, güneydoğuda Yalınca, Değirmenköy etekten inen akarsulara orta bölümde Yoğurtlu, Akyazı kaynak sularına su faktörüne bağlı olarak

Daha çok ova tabanının doğu yarısında, Fırat nehri çevresinde bugün mevcut olan yerleşmeler, daha çok Fırat ırmağının taşması ve bataklık gibi olumsuz doğa şartları nedeniyle 1516 yılında görülmemektedir (bk. şekil 2,6).

4.1. Yerleşmelerin Dağılışı Yoğun Yerleşme Alanları

Kır yerleşmelerinin bugünkü (1980) dağılışı incelendiğinde, Ova tabanında yeni kurulan dışında, 1516 yılından farklı olmadığı göze çarpmaktadır (şekil 21,2,8).

Ekonomik çevrenin gelişmesinde etken olan doğal ve beşeri faktörlere göre ova farklı yerleşme yoğunlukları göstermektedir (4 Emiroğlu, M.: s.6974). Yoğun yerleşme alanları kuzeydoğuda Karakaya, Üzümlü arası (resim 12,13,14), bu yerleşmenin batısında vadinin

şekline uymuş bir yerleşme şekli, Geyikli (resim 15). Kentin kuzeybatısında Demirkent, Kavakyolu, Işıkpınar, Keklikkaya, Çukurkuyu (resim 1), batıda Bahçeli, Ekmekli, Oğlaktepe, Aydoğdu (resim 4), güneyde Konakbaşı, Ürek, Ortayurt, Tepecik, Mollaköy, Soğukoluk, Değirmenköy, Sazlıpınar ve Yalınca'da yer almışlardır (şekil 21).

Bu yoğun alanlar içinde en ilgi çeken, kentin kuzeybatısı ile Ovanın batısı ve Güneybatısında Beşsaray, Pınarönü çevresi ve Yeşilçay, Soğut o yerleşmeleri arasındaki alanlar örnek olarak verilebilir.

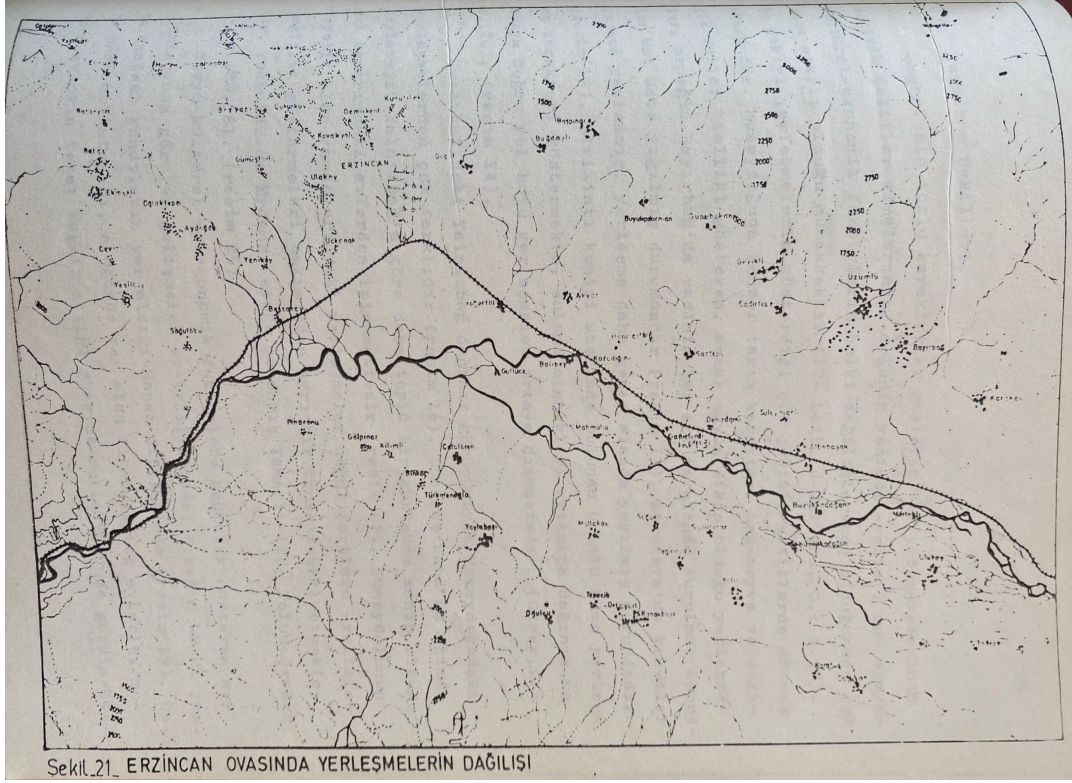
4.2. Kır Yerleşme Büyüklükleri.

Erzurum Tapu ve Kadastro Kurumunda, tapulama defterlerinden köy bazında yapılan araştırmada, çeşitli nitelikteki konut, ahır v.s. yapılar, köy içi arsa ve yerleşmeler içindeki bahçelerin alanları tespit edilmiştir. Bu incelemeye göre Erzurum Ovasında yerleşme alanlarının kapladığı alan 341,6 ha. Buna köy içi bahçeleri de ilave ettiğimizde ovadaki 73 kır yerleşmeleri alanı 10, ha alana ulaşmaktadır. Bu değerlere göre, bahçeli evler önemli yer kaplamaktadır.

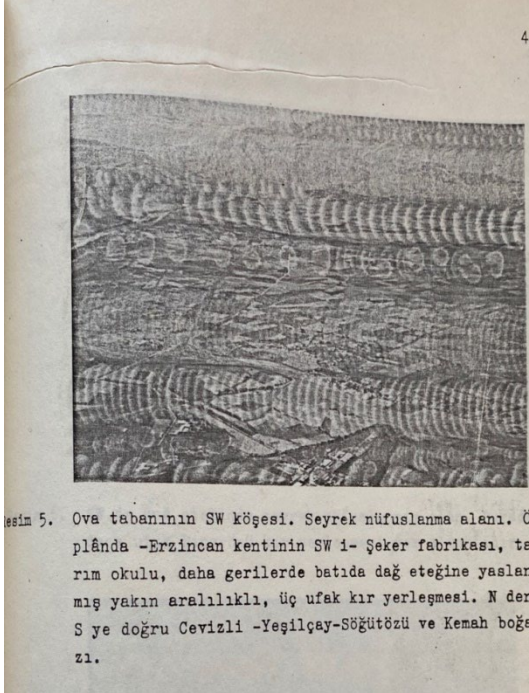

Ovadaki kır yerleşme büyüklüklerinin dağılışı da yoğun ve Seyrek alanların nerelerde daha çok olduğunu belirlemesi bakımından ilgi çekicidir (şekil 21). Diğer karakteristik bir görünüm de bahçeli evlerin ova tabanının doğu ve batı yarısında bir “ istisnanın dışında kenar yerleşmelerde toplanması ortaya çıkmaktadır (şekil 22).

Yerleşme şekli en çok değişikliğe uğrayan kentin batısındaki Ula köyüdür. Çok fazla gelen göçlerle tarımsal yapısı değişmiş, besi (ahır) hayvancılığı gelişerek dağınık düzensiz bir yerleşmeye dönüşmüştür. Bunda sulama olanaklarının sınırlı olması da rol oynamıştır (resim 21). Yerleşme şekillerine etkide bulunan diğer faktörler de, su, yol, kültür ve yerleşmelerin tarihi gelişimini içine alan, Erzincan kentinin kuzeybatısındaki kırsal alandır (şekil 21). Bu alan içinde bulunan yerleşme birimleri, 1516 yılından baş bayarak yakın zamana izlenebildiği kadar 11' kuzeyde derenin ağzında kurulan Işıkpınar'ın mahalleleri birbirleri ile yollarla bağlanmışlardır. Ayrıca bu alan eskiden Erzincan Sivas ve Erzincan yolu Üzerinde bulunuyordu. Buraya göç eden Gümüşhane kara yolu kültür seviyesi yüksek nüfus, suyun da her yerde bulunması il yola dik ve dar parseller içindeki evlerinin yanında bahçe tarımı yapılmaktadır(resim 20).

Erzincan Ovası'nın batı yarısının kuzeyinde dağ eteğinden kurulmuş Yanlızbağ kır yerleşmesi. Yerleşme çekirdeği orta kuzeyde dağ eteğinde bulunmaktadır. Mahallelere

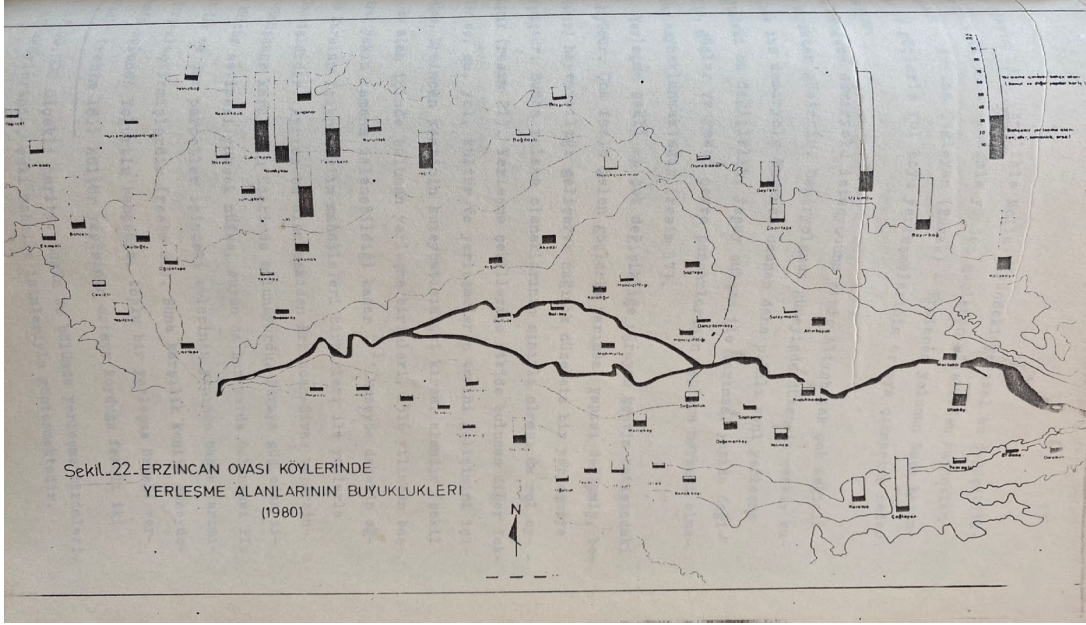

Resim 5. Ova tabanının SW köşesi. Seyrek nüfuslanma alanı. Ön planda -Erzincan kentinin SW 1- Şeker fabrikası, tarım okulu, daha gerilerde batıda dağ eteğine yaslanmış yakın aralıklı, üç ufak kır yerleşmesi. N den S ye doğru Cevizli -Yeşilçay-Söğütözü ve Kemah boğazı.

bölünmüş bahçeli dağınık yerleşme. Doğuya doğru yol boyu yerleşmeleri şeklinde gelişme göstererek. Doğu yarısının orta kuzeyinde, oya tabanında. İki kümeli yerleşme Altınbaşak. Doğuda aşağıda eski, batıda yukarda yeni yerleşme alanı yapıya uygun, bahçesiz, düzensiz sık kır yerleşmesi Yoğurtlu Erzincan kentinin SE. da. Köyün gevşek yerleşme alanla batı kenarı, gelişme yönünü göstermektedir. Ovanın orta doğusunda bahçesiz gevşek kır yerleşmesi yoğun olduğu Erzincan kentinin batı ve kuzey batısı. Çukurkuyu ve Kavakolu kır yerleşmeleri bunlara örnektir. Üzümlüden sonra ikinci büyük

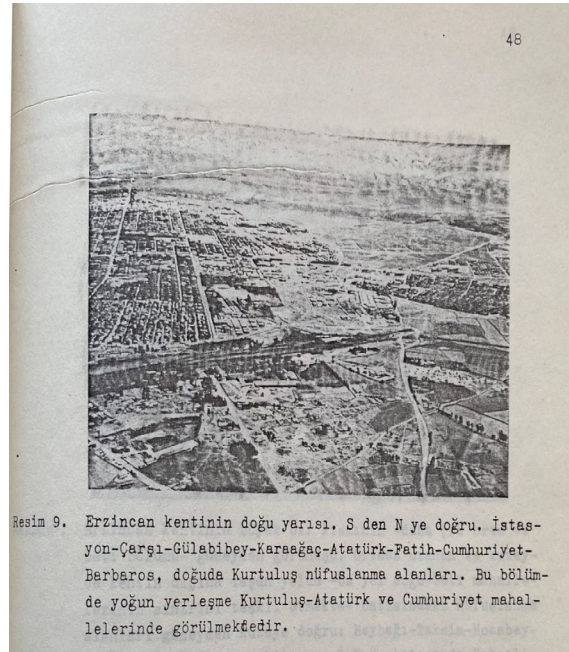
nüfuslanmaya sahne olmuş olan Ulaköyü (EW). Gevşek ve muntazam olmayan yerleşmeler. Çekirdek yerleşme güneyde bahçeli görünümünde. Çevrede düzensiz

dağılmış yapıların ahırların fazlalığı göze çarpmaktadır.

Dağ eteklerinde kurulan en önemli kır 7, yerleşmesi, Yaylabaşı, bahçeli evlerden meydana gelmiş, çok gevşek bir görünüm kazanmakta, gelişme kuzeyde ova tabanına doğru olmaktadır. Yol boyu yerleşmeleri burada da görülmektedir. Dağınıklı bir nüfus yapısına sahip olan Mollaköy, güneyde Kurulmuştur.

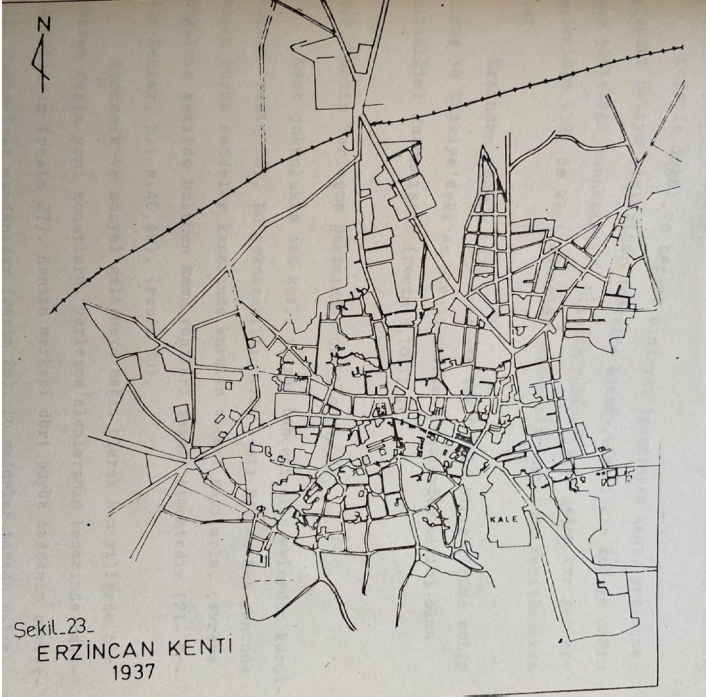
Geçici olarak kurulan bu mahalleler bugün de varlıklarını sürdürmektedir. Daha sonraki yıllarda kent kuzey doğrultusunda gelişmesini sürdürmüş Hocabey, Gülabibey, Kızılay, İnönü ve Atatürk mahallelerinin kurulması 1555 yılına kadar sürdürmüştür (şekil 17). 1960 yılında Aslanlı mahallesi, 1965 yılında da Kurtuluş mahallesi kentin NNW ve E yönünde genişlemesine yol açmıştır (resim 11). W yönünde yayılmayı ilk gerçekleştiren 1970 yılında Hocabey'den ayrılan Halitpaşa mahallesi olmuştur (resim 10). Aynı yıllarda sadece doğu yarısının kuzey kenarına kadar alansal genişlik gösteren Cumhuriyet mahallesi kurulmuştur. Bu yıllardan sonra kent yerleşmesinde 67 yıl

Resim 9. Erzincan kentinin doğu yarısı. S den N ye doğru. İstasyon-Çarşı-Gülabibey-Karaağaç-Atatürk-Fatih-Cumhuriyet-Barbaros, doğuda Kurtuluş nüfuslanma alanları. Bu bölümde yoğun yerleşme Kurtuluş-Atatürk ve Cumhuriyet mahallelerinde görülmektedir.

gelişme görülmemiş, ancak 1977-1979 yılları arasında kısa zamanda yerleşme alanlarının geniş emesi tekrar başlamıştır. 1977 de kuzey yarısının batı kenarında Bahçelievler, 1978 de kuzeyde Aslanlı mahallesinin doğusunda Kazım Karabekir, aynı yıl içi Atatürk mahallesinin doğu uzan tısı olan ve Kurtuluş mahallesinin kuzeyindeki ki yerleşmeleri de içine alan Fatih mahallesi ortaya çıkmıştır. Kuruluş kuzeyde Barbaros 1979 oluşturmak bakımından en yeni mahalleyi kuzeydedir.

Erzincan, bugün 1937 yılından çok farklı bir görünüme sahip olmuş ve Türkiye'deki en plânlı kurulan kentlerden birisi olma niteliğini kazanmıştır

5.2. Kentin Yerleşme Bakımından Genel Görünümü.

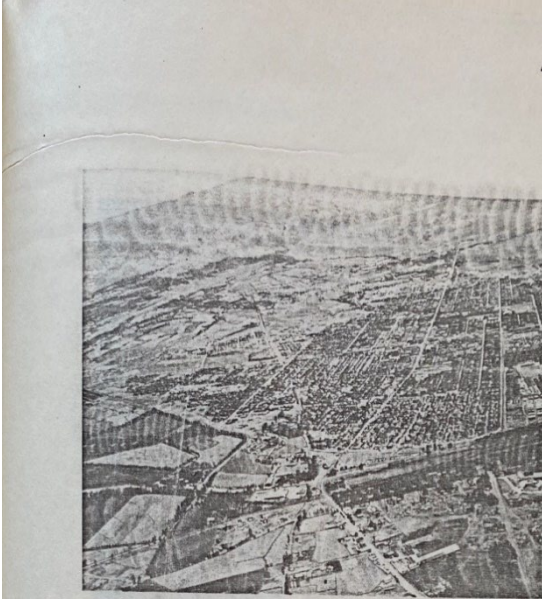
Kent çoğunlukla tek katlı içinde bahçesi olan evlerden kurulmuştur. yeknesaklığı bozan kenti EW ve SN yönünde kesen büyük caddeler kenarında kurulan ticari yapılarla, çevreye dağılmış şekilde bulunan kamu yapıları teşkil etmektedir. Ekonomik ve sosyal gelişmeye bağlı olarak

son yıllarda fazla yeni konutlara, yerleşme alanlarının kenarında Kentin merkezi dört büyük caddenin birleşmiştir.

WE yönünde uzanan ana caddeler kentin en önemli ticaret alanı. Kuzey yarısının doğu bölümü Atatürk ve Cumhuriyet mahallelerinin tamamını Fatih Barbaros mahallelerinin büyük bir kısmını içine almaktadır. Batı bölümünde İnönü mahallesinin tamamı, Yenimahallenin büyük bir kısmını içine almaktadır.

Güney yarıda ise, doğu bölümünde karaağacın, batı bölümünde ise daha kızılalı mahallesinin çok az bir kısmı görülmektedir. Daire içindeki bölüm kentin merkezini teşkil etmektedir.

Kuzeydoğudan güneybatıya Erzincan kentinin görünümü. Kuzeyde yerleşmelerin henüz gelişmekte olduğu uç noktalar. Ulaşım yolları henüz ortaya çıkmamış. Gevşek bir yerleşme dokusu. Cumhuriyet mahallesinde yüksek kamu konutları önde Orduevi güneyinde askeri konutları göze çarpmaktadır. Kent merkezi. Önde yeraltı çarşısı, turistik bir otel, geride ticari fonksiyon alanları.

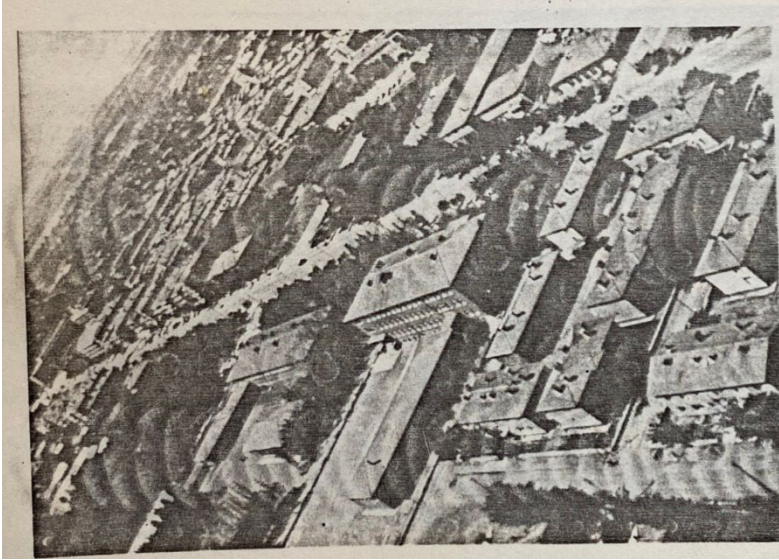

Batıdan doğuya doğru, önde Devlet hastanesi, güneyinde tek katlı bahçeli evler, kuzeydoğusunda, tarım ürünlerinin pazarlama alanı, "Buğday Pazarı", onun gerisinde kentler arası oto garı, güney ve güneydoğusunda geniş sanayi ticaret alanı uzanmaktadır.

Resim10. Erzurum kentinin büyük bir kısmının —daha çok orta ve batı bölümü— güneyden görünüşü.

Önde sağda kamu lojmanları, güneyinde okul yapıları ve yeşil alan. Geride köşede çok katlı yoğun ticaret yerleşme kamu yapıları. Yeşil alan ve onun karşısındaki valilik binası ve meydanı yoğun ticari alanların ordu caddesinde kuzey sınırını teşkil etmektedir.

Doğuda Çarşı mahallesinin büyük, batıda Taksim mahallesinin küçük bir bölümü SW den görülmektedir. Baraka ev tipinin hakim olduğu 1939 deprem sonrası, ilk yerleşme alanı. Ev yapılarına uygun 13 Şubat Caddesi kenarında baraka dükkânlar.

SONUÇ

Erzurum ovasının beşeri yapısı bu yerlerin coğrafya açısından elde edilmiştir: Aşağıda sunulan sonuçlar

Erzurum ovası Doğu Anadolu bölgesinin batısında, Yukarı Fırat Bölümünde yer alır. Jeolojik açıdan havza

karakteri gösterir. Çevresini kuşatan yüksek dağlar olmasıyla arasında büyük seviye farkı çıkmakta ve sık sık devam eden tektonik hareketlerle de dikkati çekmektedir. Morfolojik yapının bu özelliği ovanın yağış İlk ve rüzgâr gibi iklim elamanları üzerinde etkisini açıkça sürdürmektedir.

Erzincan ovası deprem sonrası gerek kentleşme olgusu ve gerekse nüfuslanma bakımından çevresine göre ilginç farklılıklar ortaya koymaktadır. Kırsal alandaki nüfus ile kentsel alandaki nüfus sayısı dengesiz bir boyut göstermektedir. Erzincan ovasının 1980 yılı sayımına göre toplam nüfusu 110.009 dur. Bunun 55.835 i kırsal, 54.174 ü kentsel nüfusu teşkil etmektedir.

Ova, büyük sayıda sayılabilecek göçlere sahne olma özelliğini sürekli bir biçimde koruduğu için, fazla sayıda çalışan nüfusu barındırmama olgusunu yaratmaktadır. Bu durum ova dışına göç etmeyi zorunlu kılar, böylece Kırsal yerleşmelerin iticiliği kentsel yerleşmelerin çekiciliği göç olgusunu yörede yaşamını sürdüren insanlarda kaçınılmaz bir davranışa neden olmaktadır. Erzincan ovası kır yerleşmeleri genellikle toplu bir karakterli yerleşmeler arasındaki mesafeler oldukça birbirine sahiptir.

Yerleşmelerin düzenli görünüm sergilemesi de bu durumu 1939 yılındaki depremden sonra plânlı modern bir şehir yansıtmaktadır. Erzincan kenti gerek doğal (dağlar), gerekse askeri nedenlerle kuzey önemli olmuştur.

Kentte genellikle oturlan konutlar tek katlı bahçeli bağımsız üniteler halindedir. Kamu kuruluşları ile ticari sektörlerin fonksiyonlarını sürdürdükleri binalar (deprem tehlikesi nedeniyle en çok dört katlı) dikey yükseklik göstererek, kentin fizyonomi sine uygun bir modernlik kazandırmaktadır.

Fonksiyon kentin merkezinde yoğunlaşmıştır. Bu da orta büyüklükteki tipik bir Anadolu kentinin özelliklerini yansıtmaktadır. İncelemeler faal nüfusun içinde kadınlara oranla erkeklerin çoğunlukta olduğunu göstermiştir. Bu durum özel sektör kesimi içindeki çalışanlarda daha belirgindir. Sonuç olarak denilebilir ki, Erzincan ovası nüfus hareketle* rine ve var olan çeşitli fonksiyonlara bağlı olmak şartıyla her zaman büyük gelişmelere gerekli ortamı sağlayacak bir yapıya sahiptir.

ÖZET

Bu çalışma Coğrafya bakımından, Erzincan ovası incelenmiştir. Kırsal alanda 73 yerleşme birimi ile Erzincan Kenti konumuzun gerekli boyutları çerçevesinde ele alınmış ve bunların elde edilen verilere göre değerlendirmeleri yapılmıştır.

Kullanılan çeşitli yöntemlerden elde edilen verilere dayanarak çalışma sahasının kısaca özetlenen doğal şartlarının yanında tamamen nüfusun çeşitli yönleri ele alınmış, nüfus ve nüfuslanma alanları şekillerle, hava fotoğraflarıyla görüntülenmiştir.

Erzincan ovası Doğu Anadolu'da kır-kent ilişkileri bakımından karakteristik bir görünüme sahiptir. Ova kır yerleşmelerinin Erzincan'a olan uzaklığı 130 km. arasında değişmektedir. Günlük çalışmaya gelenlerin dışında, çeşitli nedenlerle kente bu yerleşmelerden ayrıca, ortalama 4700 kişi gelmektedir.

Kente yakın, ulaşım olanaklarına sahip hası kır yerleşmeleri' kademeli bir şekilde kaybedip kentsel gelişim alanı içerisine girmişlerdir. Çok kısa sürede nüfuslanarak Kentsel kesime dahil olmuşlardır.

Böylece Kent'in kır yerleşmelerini geniş ölçüde sosyoekonomik açıdan etkilediği görülmüştür.

LİTERATÜR

- Akçura, T.; Türkiyede Şehirleşme ve Bazı Şehir Örnekleri. Türkiye» Coğrafi ve Sosyal Araştırmalar,İst., 1971.
- Pogue,j.D. ; Principles of Demography, Chicago, 1969.
- Bottomore,T.B'. (çev. Oskay,Ü.) ; Toplum Bilim Sorunlarına ve Yazınına ilişkin Bir Kılavuz, Doğan Yayınları:32, Özel dizi:5,Ank. 1977.
- Miroğlu, M.: Akçakocada Nüfus, Yerleşme ve Ekonomik Paaliyetler Ank.Üni.DTGE.Eak.Yay.192,Ank., 1970.
- Mirroğlu,M.: Zonguldak ve Batı Karadeniz Bölümünde Nüfus Hareketleri: Türk Coğrafya Dergisi,Yıl:XVIIIIXIX, Sayı:2223, Ankara 1973.
- Elifoğlu, M. : Türkiye Coğrafi Bölgelere göre Şehir Yerleşmeleri ve Şehirli Nüfus, Coğrafya Araştırmaları Dergisi,Sayı:7,Ank., 1975.
- Eriñç,S.: Doğu Anadolu Coğrafyası, İstanbul üni.Yay.no:572, Coğrafya Enstitüsü,Yay.no:115,İst., 1953.
- Fels,E.: Der wirtschaftende Mensch als gestaller der Erde,. Stuttgart, 1954.
- Göney,S.: Şehir Coğrafyası, Yerleşme Coğrafyası cilt 1., İ.Ü. Ed.Eak.no:2274 , Coğrafya Enst.Yay.no:91,İst., 1977.
- Göney,S.: Adana Ovaları I, İstanbul Üni,Yay.no:2162, Coğrafya Enstitüsü Yay.no:88, İst., 1976.
- Hof meister,B.: Stadtgeographie, Braun Schvveig, 1972.
- Beib, J.Mertins, G. : Bevalkerungsgeopraphie, Braunschweg,1983. Lütgens,R.: Die geographischen Grundlagen und Probleme des Wirtschaftsleben Stuttgart, 1950.
- Miroğlu, İ. : XVI. Yüzyılda Kemah Sancağı, doçentlik tezi (Basılmamış), İst., 1980.
- Niemeier,G. ı SiedlungsgeoprapM. Braunsch.eig,
- Sergün,Ü.: Kocaeli Yarımadasında Kırsal Yerleşme, Doçentlik tezi, İst., 1979.
- Sözer, N. İ Erzurum'da Şehirleşme Hareketleri ve Gecekondü Problemi, Türk Coğrafya Dergisi, 196768. Yıl XXXXI, Sayı 2425, Ankara
- Tolun, Denker, B.: Yerleşme Coğrafyası Kır Yerleşmeleri, Coğrafya Enst.Yay.no:93, İst., 1977
- TolunDenker,B.: Balıkesir Ovasında Yerleşme ve İktisadi Faaliyetler, İst.Uni.Ed.Pak.Yay.no:1530, Coğrafya Enstitüsü Ya yın.no:59, İst., 1970.

TolunDenker, B.: Ein Beitrag Zur Stadgeographie ran Edirne, reprinted from Review of the geographical inat, of the University of İstanbul, number 16, 1977- 78.

Tunçdilek, Necdet: Türkiyede Kır Yerleşmesinin Gelişim ve Evrimi (İstanbul (Üni.) Coğrafya Enstitüsü Dergisi,Sayı:23, İst., 1980.

Tümertekin,E. : Beşeri Coğrafyaya Giriş, İst .tini. Yay .no: 2464, Coğrafya Enstitüsü Yay.no:100, İst., 1978.

Tümertekin,E.: Urbanization and urban fun ctions in Turkey, Publications of İstanbul ,,Uni.no = 1840 Publications geographical, NO:72, İst., 1973.

IV ERZİNCAN TARIM VE ORMAN İL MÜDÜRLÜĞÜ

Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer alan ilimiz, Doğuda Erzurum, Batıda Sivas, Güneyde Tunceli, Güneydoğuda Bingöl, Güneybatıda Elazığ, Malatya, Kuzeyde Gümüşhane, Bayburt, Kuzeybatıda Giresun İlleri ile çevrilidir.

Yüzölçümü 11.903 km² olup, rakımı 1.185 metredir. Erzincan İli genellikle dağlar ve platolarla kaplıdır. Erzincan İlinde ovalar dağ sıraları arasındaki çöküntü alanlarında yer alır. Erzincan ovası doğu-batı yönünde uzanır. Denizden yüksekliği 1.218 m olan ovanın uzunluğu 40 km, alanı ise 500 km²'dir. Ovada sulu tarım yapılmaktadır. Koşan, Çimen, Melan ve Sarıçiçek önemli yaylalardır. İlin en büyük ve en önemli akarsuyu Fırat'ın ana kolu olan Karasu nehridir.

Erzincan İli mikro klima iklimi yeterli ve kaliteli su kaynakları verimli toprakları ile bölgesinde sebze üretimi konusunda söz sahibidir. Açık alanda yaptığı sebze yetiştiriciliğini son yıllarda artarak devam eden sera projeleri ile profesyonel bir boyuta ulaştırmıştır. İl genelinde 2017 yılında 98.7 dekar sera alanı mevcut iken, 2018 yılında 267 dekara daha sonra 2020 yılında ise 355 dekar alana ulaşmıştır. Bunların büyük çoğunluğu Merkez İlçe ve Üzümlü ilçemizedir. Seralarda fide yetiştiriciliği ile birlikte çoğunlukla domates ve hıyar yetiştiriciliği yapılmaktadır. İnşaat halindeki seraların tamamlanmasıyla Erzincan'ın sera varlığı 500 dekarın üzerine çıkacak. Erzincan ili genelinde toplamda 36.657 da alanda da meyve üretimi yapılmaktadır.

İlimizde tarımsal faaliyetler içerisinde hayvansal üretim önemli bir yer tutmaktadır. Kırsal kesimde hayvansal üretim çeşitleri yaygın olarak yapılmaktadır. İl yüz ölçümünün %37 sinin çayır ve meralardan oluşması bu faaliyetlerin yaygın olmasında büyük öneme sahiptir. Büyükbaş hayvan varlığımız 2020 yılında 113.192 adete küçükbaş hayvan varlığımız 463.182 adete ulaşmış ve her geçen sene artmaya devam etmektedir. Bu sayı içerisinde özellikle kültür ırkı ve melezi sığır varlığımızda 20.000 e yakın artış sağlanarak toplam hayvan varlığının yüzde 97 sine ulaşmıştır ve bu yüksek verimli hayvanlar da üreticimize daha da çok kazanç sağlayacak önemli değerlerdendir.

İlimizde bulunan mera miktarı 430.000 ha olup toplam alanın %36 sını oluşturmaktadır. Mera ıslah ve amenajman projelerimiz yürütülmektedir. Projeler sayesinde sürdürülebilir ve verimli meralar elde edilmesi amaçlanmaktadır. Hayvancılık faaliyetleri arasında önemli bir yere sahip küçükbaş yetiştiriciliği için vazgeçilmez olan meralarda 400.000 i aşkın küçükbaş otlatılmaktadır. Göçer aileler bu meralardan aktif şekilde faydalanmaktadır.

Geniş bitki florası sayesinde arıcılık faaliyetleri açısından son derece elverişli bir bölgedir. Erzincan'ın önemli ürünü kekik ve gevenlerle kaplı dağlarda üretilen Erzincan çiçek balıdır. Yaklaşık 98 bin civarında arılı kovanı bulunan Erzincan' da, iklime göre değişmekle beraber yılda 1200 ton civarında bal üretimi gerçekleştirmektedir.

Görev Ünvanı	Sayı
İl Müdürü	1
İl Müdür Yardımcısı	2
Şube Müdürü	1
İlçe Müdürü	1
Veteriner Hekim	60
Ziraat Mühendisi	80
Mühendis Diğer	19
Avukat	1
Veteriner Sağlık Teknikeri	3
Veteriner Sağlık Teknisyeni	9
Ziraat Teknikeri	14
Ziraat Teknisyeni	1
Tekniker ve Teknisyen Diğer	28
Memur	32
İşçi - Hizmetli	31

Erzincan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü 8 İlçe ve 8 şube müdürlüğünde 283 adet personel ve 9 u kiralık 42 adet araçla hizmet vermektedir. Otlukbeli, Tercan ve Üzümlü İlçe Müdürlüklerimiz hükümet binalarında, Diğer İlçe Müdürlüklerimiz kendi binalarında İl Müdürlüğümüz ise 2 ayrı binada hizmet vermektedir. Hizmet binalarının birisi Müdürlüğümüze ait olup diğer binamız kiradır.

Bakanlığın ilk kuruluşundan günümüze kadar adı birkaç kere değişikliğe uğramış veya başka bakanlıklarla birleşmeler yaşanmıştır.

1924 – 1942 yılları arasında “Ziraat Vekâleti”,

1942 – 1946 yılları arasında “Ziraat Bakanlığı”,
1946 – 1954 yılları arasında “Tarım Bakanlığı”,
1954 – 1960 yılları arasında “Ziraat Vekâleti”,
1960 – 1961 yılları arasında “Ziraat Bakanlığı”,
1961 – 1974 yılları arasında “Tarım Bakanlığı”,
1974 – 1980 yılları arasında “Gıda – Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı”,
1980 – 1983 yılları arasında “Tarım ve Orman Bakanlığı”,
1983 – 1991 yılları arasında “Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığı”,
1991 – 2011 yılları arasında “Tarım ve Köyişleri Bakanlığı”,
2011 – 2018 yılları arasında “Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı”,
2018 yılından günümüze kadar ise “Tarım ve Orman Bakanlığı” olarak adlandırılmıştır.

Murat ŞAHİN- İl Müdürü

Erzincan İli Refahiye ilçesi nüfusuna kayıtlı olup, 1973 yılında Oğuzeli İlçesinde doğan Murat Şahin, 1996 yılında Ankara Üniversitesi Veteriner Fakültesi bitirmiştir.

- * Milli Eğitim Bakanlığında Öğretmenlik, 1996-1999 Refahiye / Erzincan
- * Tarım Bakanlığı Veteriner Hekimlik 2003-2007 Refahiye / Erzincan
- * Tarım Bakanlığı İlçe Müdürü (Vekaleten), 1999-2002 / 2007-2010 Refahiye / Erzincan
- * Tarım Bakanlığı İlçe Müdürü (Asaleten) 2010-2012 Suluova / Amasya

* Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı İlçe Müdürü (Asaleten) 2012-2013 Bayındır / İzmir

* Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Koordinasyon ve Tarımsal Veriler Şube Müdürü Erzincan, 2013-2016

* 18 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla Erzincan İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğünde İl Müdür Vekili olarak görevine başladı. Murat Şahin 20 Ekim 2016 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan kararla asaleten İl Müdürü olarak atanmıştır. Şahin evli ve 3 çocuk babasıdır.

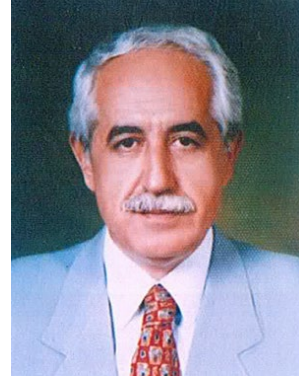
Görev Yapmış İl Müdürlerimiz:

Yusuf İzzetin ÇOLAK

Metin ÇÖREKÇİ

Köksal TOPUZ

Ayтуğ OSKAY

Ahmet YEŞİLNACAR

Numan YILMAZ

Cengiz YALÇIN

Abdülbaki ŞAHİN

Ali LEK

Erdem KARADAĞ

Sırrı YILMAZ

Naci Gün - İl Müdür
Yardımcısı

Naci Gün: 1974 yılında Tunceli ili Pertek ilçesinde doğdu. İlkokulu Erzincan Kemah ilçesi Oğuz köyünde tamamladıktan sonra orta ve lise öğrenimini Erzincan ili Üzümlü ilçesinde bitirdi.

Fırat Üniversitesi Veteriner Fakültesinde 1995 yılında mezun oldu. 1996-1997 yılı Kasım ayına kadar Tercan ilçesinde Serbest Veteriner Hekim olarak çalıştı. 1997-2003 yılı Ağustos ayına kadar Erzincan Akyazı Belediyesinde Veteriner Hekim olarak görev yaptı. 2003 Ağustos ayında Tarım Bakanlığına geçerek 2004 yılı Ekim ayına kadar Tercan ilçesinde Veteriner Hekim olarak görev yaptı. 2004-2006 Eylül ayı sonuna kadar Hayvan Sağlığı Şubesinde Veteriner Hekim, 2006 Ekim 2010 Nisan ayı arasında Hayvan Sağlığı Şube Müdürlüğü, 2010 Mayıs 2010 Ekim tarihleri arasında İl Müdür Yardımcısı Vekilliği ve 2012 Ocak 2012 Mayıs tarihleri arasında Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube

Müdürlüğü görevlerinde bulundu. 20 Haziran 2012 tarihinden itibaren İl Müdür Yardımcısı olarak vekaleten göreve başlamış , 20 Mart 2013 tarihinden itibaren bu görevi asaleten yürütmektedir. Evli 3 çocuk babasıdır.

Saadettin Taşkesen

İl Müdür Yardımcısı

Saadettin Taşkesen : 1973 yılında Bingöl'de doğdu. Bingöl İmam Hatip Lisesinden mezun oldu. 100'üncü Yıl Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Bölümünden 1999 Yılında mezun oldu. 1993 - 2001 Yılları arasında Diyanet İşleri Başkanlığı Bingöl ve Van Müftülüklerinde görev yaptı. 2001 - 2008 Yılları arasında Eğil ve Çermik İlçe Tarım Müdürlüklerinde görev yaptı. 2008 - 2010 Yılları arasında Elazığ Karakoçan İlçe Müdürlüğünde Mühendis olarak görev yaptı. 2010 - 2015 Yılları arasında Muş Varto İlçe Müdürü olarak görev yaptı. 2015 Ağustos Ayı itibari ile Erzincan Gıda,Tarım ve Hayvancılık İl Müdürlüğünde İl Müdür Yardımcısı olarak göreve başladı. Evli ve 3 çocuk babasıdır.

Şube Müdürleri

Erzincan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü - Şube Müdürleri

Özcan TEKİN - Bitkisel Üretim ve Bitki Sağlığı Şube Müdür V.

Özcan TEKİN

Şube Müdür V.

KİŞİSEL BİLGİ

Doğum Yeri : Erzincan / Merkez

Eğitim : Ziraat Mühendisi

Medeni Durum : Evli, 2 Çocuk babası

Emre KÜTÜK - Çayır, Mera ve Yem Bitkileri Şube Müdür V.

Emre KÜTÜK
Şube Müdür V.
KİŞİSEL BİLGİ

Doğum Yeri : Erzincan / Merkez

Eğitim : Ziraat Mühendisi

Medeni Durum : Evli, 1 Çocuk babası

Ahmet ÇELİKKOL- Koordinasyon ve Tarımsal Veriler
Şube Müdür V.

Ahmet ÇELİKKOL
Şube Müdür V.
KİŞİSEL BİLGİ

Doğum Yeri : Erzincan / Merkez

Eğitim : Ziraat Mühendisi

Medeni Durum : Evli, 3 Çocuk babası

Eyyup AYTAÇ- Gıda ve Yem Şube Müdür V.

Eyyup AYTAÇ
Şube Müdür V.
KİŞİSEL BİLGİ

Doğum Yeri : Elazığ / Merkez

Eğitim : Veteriner Hekim

Medeni Durum : Evli, 2 Çocuk babası

Sabri KARSAVUL - Kırsal Kalkınma ve Örgütlenme
Şube Müdür

Sabri KARSAVUL

Şube Müdürü

KİŞİSEL BİLGİ

Doğum Yeri : Amasya / Suluova

Medeni Durumu : Evli, 2 Çocuk babası

Gürbüz TÜRKEL - İdari Mali İşler Şube Müdür V.

Gürbüz TÜRKEL

Şube Müdür V.

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yeri : Merkez / Erzincan

Medeni Durum : Evli, 3 çocuk babası

Sadık KAYA -Arazi Topplulaştırma ve Tarımsal Altyapı Şube Müdür V.

Sadık KAYA

Şube Müdür V.

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yeri : Erzincan / Merkez

Eğitim : Ziraat Mühendisi

Medeni Durum : Evli, 2 çocuk babası

Serkan KÜTÜK - Hayvan Sağlığı Yetiştiriciliği ve Su Ürünleri Şube Müdür V.

Serkan KÜTÜK

Şube Müdür V.

KİŞİSEL BİLGİLER

Doğum Yeri : Erzincan / Merkez

Eğitim : Veteriner Hekim

Medeni Durum : Evli, 2 Çocuk babası

BITKİSEL ÜRETİM ÇALIŞMALARI

İlimizde son yıllarda belirli tarımsal ürünler açısından bölgenin merkezi olmaya doğru hızla ilerlemektedir. Projeler yapılarak sağlanan kaynaklarla özellikle örtü altı yetiştiriciliği, sebzeçilik ve meyvecilik sektöründe büyük atılımlar sağlanmıştır. Öncelikle seracılık, domates, kuru fasulye, elma, vişne gibi bazı tarımsal ürünlerin üretiminde ilerlemeler sağlanmıştır.

2017 yılında İlimizde sera mevcudu 98,7 dekar iken yapılan projeler sonucunda 461,201 dekara ulaşmıştır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI

İyi Tarım Uygulamaları; Çevre, insan, havyan sağlığına zarar vermeyen bir üretimin yapılması, doğal kaynakların korunması, tarımda izlenebilirlik ve sürdürülebilirlik ile gıda güvenliğinin sağlanması amacıyla yapılan tarımsal üretim şeklidir. İyi tarım Uygulamaları sertifikasına sahip ürünün; Kimyasal, fiziksel, mikrobiyolojik kalıntılar içermediği, çevreyi kirletmeden ve doğal dengeye zarar vermeden üretildiği; üretimi sırasında insan, işçi ve diğer canlıların olumsuz etkilenmediği; üretildiği ve tüketildiği ülkelerin tarımsal mevzuatına uygun olarak üretildiği anlaşılır.

İYİ TARIM UYGULAMALARI DESTEĞİ

ORGANİK TARIM

Çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden, yapay dış girdileri kullanmaksızın (kimyasal gübre ve pestisit gibi), sürdürülebilir, verimliliğe dayalı, , toprak verimliliğini ve gıda güvenliğini esas alan üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve kayıtlı olan sertifikalı bir üretim şeklidir. Ürünlerin tüm üretim ve satış aşamaları yetkili kontrol ve sertifikasyon kuruluşlarınca kontrol edilerek uygunluğu sertifikalandırılır.

Organik üretimde yapay dış girdiler yerine organik mevzuatlarla uygunluğuna onay verilmiş maddeler, yeşil gübreleme, münavebe ve biyolojik mücadele yöntemleri uygulanır.

Gübre Dağıtım Bayilerinin İlçelere Dağılımı

S.N.	İlçeler	Gübre Dağıtım Bayi Sayısı			
		2016	2017	2018	2019
1	Çayırılı	7	7	7	7
2	İliç	-	-	-	-
3	Kemaliye	-	-	-	-
4	Kemah	1	1	1	1
5	Merkez				2
6	Otlukbeli	1	1	1	1
7	Refahiye	2	1	1	1
8	Tercan	10	10	10	10
9	Üzümlü	2	2	2	2
Toplam		23	22	22	22

Bıçerdöverle Hasatta Tarla Kontrol Çalışmaları

Yılı	Ekip Sayısı	Kontrolör Sayısı	Bıçerdöver Kontrol Sayısı	Bıçerdöver le Biçilen Alan (ha)	Dekara Dane Kayıp Oranı (%)	İdari Yaptırım Uyg. Kişi Sayısı	
4	201	5	11	55	64000	1,50	-
5	201	5	11	63	58.548	1,50	-
6	201	5	10	80	67.049	1,50	-
7	201	5	11	57	64.101	1,50	-
8	201	5	10	86	54.464	1,50	-
9	201	5	11	86	59.650	1,50	-

Tohum Bayilerinin İlçelere Dağılımı

S.N.	İlçeler	Tohum Bayi Sayısı		
		2017	2018	2019
1	Merkez	20	23	22
2	Çayırlı	2	2	2
3	Kemah	1	1	1
4	Refahiye	1	1	1
5	Tercan	3	3	3
6	Üzümlü	2	2	2
Toplam		29	32	31

Sertifikalı Fidan Üretimi

SIRA NO	İlçesi	Üretici Firma Adı	Üretimi Yapılan Anaç (Çöğür) Adet	Üretimi Yapılan Sertifikalı Fidan (Tüplü) Adet	Üretimi Yapılan Sertifikalı Fidan (Açık Köklü) Adet	Üretimi Yapılan Standart Fidan (Tüplü) Adet	Üretimi Yapılan Standart Fidan (Açık Köklü) Adet	Üretimi Yapılan Aşı Gözü Adet
1	Merkez	Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü	-	-	-	-	3872	-

BİTKİ SAĞLIĞI ÇALIŞMALARI

BİTKİ SAĞLIĞI UYGULAMALARI GENEL PRENSİPLERİ

1. İlimizde Zirai Mücadele Uygulamaları; 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu ile buna bağlı alt mevzuat, talimat, Entegre Mücadele Teknik Talimatları ve Zirai Mücadele Teknik Talimatlarına göre yapılmaktadır.

2. Zirai mücadele uygulamaları; Entegre mücadele teknik talimatı olan ürünlerde talimatına göre, entegre mücadele teknik talimatı olmayan diğer ürünlerde ise entegre mücadele genel prensiplerine göre yapılmaktadır.

3. Bitki sağlığı ve karantina çalışma programı, İl ve ilçe bazında ekonomik öneme haiz ürün ve bunlara arız zararlı organizmalar dikkate alınarak oluşturulur.

4. Parazitoit ve predatör popülasyonunun yoğun olduğu yerlerde biyolojik mücadeleye öncelik verilmelidir. Parazitoit ve predatör popülasyonunun var olduğu ancak zararlıyı kontrol altına alabilecek düzeyde olmadığı yerlerde kimyasal mücadelenin zorunlu olması halinde ilgili Zirai Mücadele Araştırma Enstitü Müdürlükleri ile birlikte belirlenecek yerlerde ve uygun yöntem ve bitki koruma ürünleri ile mücadeleye karar verilir.

5. Yeni görülen ve henüz teşhisi yapılmamış olan zararlı organizmalar bölge Zirai Mücadele Araştırma Enstitü Müdürlüklerine bildirilir, ilgili Enstitü Müdürlüğünce teşhis yapılması ve mücadele metodu, varsa kullanılacak bitki koruma ürünlerinin belirlenmesi ile mücadelesi yaptırılır.

6. İlçe Müdürlükleri ile Eylül ayında yapılacak toplantıda o yılın bitki sağlığı ve karantina çalışmaları değerlendirilir ve bir sonraki yılın il program teklifi oluşturulur.

İlimizde toplam 40 Konuda Mücadele çalışmaları yapılmaktadır

➤ **18 hastalık**

➤ **16 zararlı**

➤ **6 yabancı ot**

A. GENEL ZARARLILAR MÜCADELESİ

a. Tarla Faresi Mücadelesi; Bitkisel üretimde zararlı olabilecek tarla faresi mücadelesi zirai mücadele teknik talimatı çerçevesinde yapılmaktadır.

2020Sürvey yapılan alan (da)	Mücadele yapılan alan (da)	2020 Mücadele Yapılan (İcraat) alan (da)	Kullanılan zehirli yem miktarı (kg)	Kullanılan Fosfür Miktarı (kg)	Çinko
14000	2000	2000	100	2	

b. Yaban Domuzu Mücadelesi;

1. Çiftçilerimiz tarafından, kaynağı devlet ormanlarında bulunan zararlılardan kaynaklanan, zirai ürüne gelen zarardan ötürü, zarar tespiti istenmesi durumunda gerekli tespit tutanakları hazırlanarak, bir nüshasının saklanması koşuluyla çiftçilerimize verilir.

2. Koruma amaçlı av tüfeği taşıma belgesi olan (Orman İl Şube Müdürlüklerinden alınan) ve zirai üretimini yaban domuzundan korumayı amaçlayan çiftçiler ve mücadele amaçlı sürek avı tertip edilir.

Erzincan İli 2020 Yılı Yabani Domuzu (*Sus Scrofa*) Mücadele Durumu

Zararın Görüldüğü İlçeler	Zarar Gören Ürünler	Zarar Gören Alan (da)	Zarar Gören Üründeki Kaybın Parasal Değeri (TL)	Dağıtılan Fişek (Adet)	Münferit Vurulan Yaban Domuzu (Adet)
MERKEZ	Şeker Pancarı	19000	1.813.020	650	65
	Silajlık mısır	10000	690.937		
	Buğday	42000	952.073		

c. Kör Fare Mücadelesi;

Kör fare problemi olan yerlerin belirlenerek o bölgelerde çiftçi eğitim çalışmaları yapılarak, teknik talimat doğrultusunda mücadele yapılması sağlanmaktadır.

d. Çekirge Mücadelesi;

Çekirgeler özel mülk olmayan sahalarda çıkarak kültür bitkilerine yayılmak sureti ile önemli ölçüde zararlı olabilmektedir. Çiftçilerin bağ, bahçe ve tarlasında olmayan; hazine arazileri meralar, köyün ortak alanları vb. sahalarda Devlet Yardım Mücadelesi şeklinde yapılmaktadır.

Tespit edilen Garsiyat alanı (da)	2020 Çekirge Bulaşık Alanı(da)	2020 İcraat (da) (DYM)	Kullanılan İlaç Miktarı
-----------------------------------	--------------------------------	------------------------	-------------------------

TAHMİN VE UYARI SİSTEMİ

Bitkisel üretimde hastalık ve zararlılarla mücadelede ilaçlamanın gerekli olup olmadığına karar vermek, en uygun ilaçlama zamanını saptamak, üreticileri uarmak ve böylece onları bu zararlıların mücadelesinde para, enerji ve zaman kaybından kurtarmak, ilaçların çevreye yaptığı zararı en aza indirmek amacıyla geliştirilmiş ve eğitimlerle uygulamaya aktarılmış bir sistemdir. Zararlı, konukçu ve çevre birbirine sıkı sıkıya bağlı olmaları nedeniyle, günümüzde birçok zararlı ve hastalığın mücadelesinde etmenin biyolojisi ve popülasyon yoğunluğu ile meteorolojik parametreler arasındaki ilişkileri esas alan “Tahmin ve Uyarı Sistemleri “ geliştirilmiş ve başarıyla uygulanmaktadır.

ERZİNCAN İLİ TAHMİN VE UYARI ÇALIŞMALARI				
İstasyon Sayısı (adet)	Ürün Adı	Zararlı Organizma	Uygulama Alanı (da)	Hitap Alanı (da) Ettiği
Kavakyolu	Elma	Karaleke / İç Kurdu	10	1000
Bahçeliköy	"	" "	7	1500
Bahçekültürleri	"	" "	10	500
Yaylabaşı	"	" "	8	2000
Uluköy	"	" "	5	500
Karatepe (Üzümlü)	"	" "	35	1500
Şehir yolu (Üzümlü)	"	" "	6	500
Özdamar (Kemah)	"	" "	10	1500

Sebze, örtü altı sebze ve meyve üreticilerini bilinçlendirmek ve bu sektörlerin ilimizde genişleyip profesyonel anlamda üretimi yaygınlaştırmak amacıyla muhtelif zamanlarda çiftçi toplantıları, birebir üreticilerle görüşme ve tarla günü düzenlenmektedir. Yine üreticilerimiz belli aralıklarla ziyaret edilerek üretimde yapılan yanlış ve eksiklikler ve yapılması gerekenler üreticilere aktarılmaktadır.

ÇİFTÇİ EĞİTİMİ

1. Çiftçi Tarla Okulu

Çalışmalar İl Müdürlüklerinin koordinasyonunda İlçe Müdürlükleri ile birlikte gerçekleştirilmektedir. Çiftçi Tarla Okulu, aynı yöreden aynı ürünü yetiştiren çiftçi grubu hedef kitle olarak dikkate alınarak, tarla, sera, bağ ve bahçe gibi üretim yerinde Entegre Mücadele prensipleri doğrultusunda bitki sağlığı eğitimi verilmektedir.

2. Çiftçi Toplantıları

İl ve İlçe Müdürlüklerimizce bitki sağlığı programı doğrultusunda entegre mücadelenin yaygınlaştırılması amacıyla, entegre mücadele yaklaşım ve ilkeleri ile herhangi bir yeniliğin duyurulması ve benimsetilmesine yönelik yapılacak iki saati süreli çiftçi eğitim yayım toplantıları yapılmaktadır.

Tarımda Genç Girişimci Kadınlar Güçleniyor Programı

Genç Girişimci Kadın Çiftçi Projesi

Uygulamalı girişimcilik kursu açılarak 72 kişiye Girişimcilik Sertifikaları verilmiştir Hazırladıkları projeler değerlendirilerek ilk 3 e kalan proje sahipleri ödüllendirilmiştir.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Kadın Çiftçiler Tarımsal Yeniliklerle Buluşuyor Mutfaktan bahçeye Projesi

2015 yılında 50 kadın çiftçimiz ile Tarımsal Yenilikler hakkında kapsamlı eğitimler verilmiştir. Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü ile işbirliği yapılarak 2016 yılında modern kapama kiraz bahçesi tesis edilmiştir. Tüm bakım işleri birlikte yapılarak yeniliklerin uygulamalı olarak yapılması sağlanmıştır.

Ergan Kuru Fasulye(Beyaz Altın) Çeşidinin Tanıtılması ve Yayım Projesi

Gıda Denetimleri

Dünya Gıda Günü Faaliyetleri

MERA ÇALIŞMALARI

2007 yılında yapılan değerlendirmede, Tercan İlçesi Büklümdere Köyü merasında yapılan ıslah projesi, Türkiye’de ilk 5 arasında yer alarak Bakanlık tarafından Altın Bayrak'la ödüllendirildi.

Erzincan İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, il genelinde mera ıslah çalışmalarını titizlikle sürdürüyor. Mera toprağı için zararlı ve **bitki** gelişimini olumsuz yönde etkileyen taban suyu seviyesini bitki kök bölgesinin altında kontrolde tutulması amacı ile yürütülen ıslah ve amenajman projeleri her yıl artarak devam ediyor.

(TARYAT) TARIMSAL YATIRIMCI DANIŞMA BİRİMİ ÇALIŞMALARI

Tarımsal Yatırımcı Danışma Birimlerinin görevleri:

Tarımsal Yatırımcı Danışma Birimleri, yetkili oldukları il müdürlüğü sınırları içinde il müdür yardımcısı başkanlığında, şube müdürlüğü bünyesinde aşağıdaki görevleri yürütür.

a) Kaynakların verimli kullanılarak ülke ekonomisine katkı sağlanması ve atıl kapasitenin oluşmaması için; kalkınma planları, Bakanlık politika ve stratejileri ile hizmet birimlerinin belirlemiş oldukları alanlar doğrultusunda, ilin potansiyeli de dikkate alınarak ihtiyaç bulunan yeni yatırımların yapılması amacıyla yatırımcılara rehberlik etmek.

b) Başvuran yatırımcıları/çiftçileri, ilin yatırım fırsatları ve sektöre yönelik sağlanan destek, hibe ve teşvikler hakkında bilgilendirerek yönlendirmek, rehberlik yapmak.

c) İllere özgü öne çıkan önemli yatırım konuları hakkında maliyet analizi yapmak/yaptırmak ve bu konular ile ilgili yatırımcıları bilgilendirmek.

ç) Başvuran yatırımcıların ve yatırım konularının bilgilerini kayıt altına almak, takibini yapmak ve gerçekleşen yatırımları raporlamak.

d) Oluşturulan kayıtları, üçer aylık dönemler halinde Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisine göndermek ve kurulacak TARYAT bilgi sistemine kaydetmek.

e) Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi koordinasyonunda hazırlanan il yatırım rehberlerini güncellemek.

f) Tarım ve orman sektörü yatırım fırsatları ile ilgili tanıtım faaliyetleri yapmak amacıyla seminer ve benzeri organizasyonlar düzenlemek, ulusal/uluslararası fuar ve kongrelere katılmak.

Tarımsal Yatırımcı Danışma Birimi tarafından Tarımsal Yatırımcılara Bakanlık Tarım Politikası kapsamında yukarıda belirtilen görevler ifa edilmektedir.

Bu doğrultuda;

Kırsal alanda istihdamın geliştirilmesi, alternatif gelir kaynaklarının oluşturulması, ekonomik faaliyet düzeylerinin yükseltilmesi ile kırsal nüfusun arttırılması, üretim, verim ve kalitenin yükseltilmesi için yeni teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılarak modern işletmelerin kurulması, makine, alet, ekipman alımına yönelik yatırımların ve ekonomik faaliyetleri çeşitlendirmeye yönelik tarım ve tarıma dayalı sanayi yatırımlarının desteklenmesi amacıyla Tarım ve Orman Bakanlığı, Erzincan İl Özel İdaresi, (KUDAKA) Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı ve (DAP) Doğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı tarafından bütçelendirilen tablo belirtilen projeler uygulanmıştır.

2015-2020 PROJE TABLOSU

NO	PROJE ADI	YILI	HİBE VEREN KURUM	AÇIKLAMA	PROJE BÜTÇESİ VE HİBE ORANI
1	Erzincan Ovası Tarımsal Sulama Altyapısının Analizi, Sulamanın Sorunları ve Çözüm Önerileri	2015	Kalkınma Bak. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı	Proje kapsamında Erzincan Ovası'nın sulama sorunları saptandı, çözüm önerileri sunuldu, 80 köy ziyareti, 228 çiftçi anketi, 30 adet toprak-su analizi ve değerlendirme toplantıları yapıldı. Hazırlanan rapor kitap(500 adet) haline getirilerek ilgili yerlere dağıtıldı.	35.000 TL %100 HİBE
2	Kömür Köyü Organik Meyvecilik Havzası	2015	Kalkınma Bak. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı	Proje kapsamında Erzincan ili Kemah ilçesi Kömür köyünde 1.400 dekar alanın sanayi odaklı kapama meyve bahçesine dönüştürülmesi için farkındalık oluşturma ve altyapı faaliyetleri gerçekleştirildi. 3 toprak etüdü, 30 toprak analizi, 1 teknik gezi, 1 organik tarım semineri, 10 adet toplantı gerçekleştirildi.	68.000 %90 HİBE
3	Ahıska Türklerinin İstihdamı İçin Yay Çatılı Seraların Kurulması	2016	Kalkınma Bak.	Erzincan'ın Üzümlü ilçesine yerleştirilen Ahıskalı Türkler için 52 adet toplam 82 dekar alana sahip seralar yapılarak faaliyete geçirildi. Erzincan'da toplu halde organize seracılık için ilk adım atılmış oldu.	7.000.000 %100 HİBE
4	Tarım Kulübü	2016	Erzincan Gençlik Ve Spor İl Müd.	Erzincan'da gençleri tarım sektörüne kazandırmak için gençlere yıl boyu tarımsal bilgi ve beceri kursları verilecek Tarım Kulübü açılmıştır.	-
5	20 Ton Kapiteli Süt	2017	Erzincan İl Özel İdaresi	Erzincan İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliğinin çalışmalarına katkıda bulunmak için, Çiğ sütün, süt	440.000 %100 HİBE

	Soğutma Tanklı Araç Alım Projesi			toplama noktasından, sütün kalite kriterleri kontrol edildikten sonra, çiğ süt hijyeni muhafaza edilerek, en uygun maliyetle, en kısa sürede süt işleme tesisine teslim edilmesini sağlayacak 20 ton kapasiteli süt soğutma tanklı araç alınmıştır.	
6	Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri(Sera-Besi)	2017	Tarım Ve Orman Bakanlığı	<p>1-Erzincan Akyazı mahallesinde 1400 da alanda jeotermal kaynaklı TDİOSB oluşturulması için sera projesi hazırlanıp sunulmuştur. Bölgede jeotermal su kaynağı için araştırmalar devam etmektedir.</p> <p>2- Oluşturulan müteşebbis heyet ile Dereyurt mahallesinde 1410 da alanda 9460 adet büyük baş kapasiteli içerisinde biyogaz, et işleme gibi sanayi kollarının bulunacağı tesis kurulacaktır. Bu kapsamda proje Bakanlıkça kabul edilmiş ve tüzel kişilik kazanılmış olup kurulum aşamasına geçilmiştir.</p>	-
7	Erzincan İli Tahmin Ve Erken Uyarı Sistemleri Kurulum Projesi	2017	Kalkınma Bakanlığı Dap Bölge İdaresi	Erzincan Merkez ve Üzümlü İlçelerinde bulunan 8 adet tahmini erken uyarı sistemi ile tesis edilen yaklaşık 8000 dekar bağ alanlarında Bağ Mildiyözü (Plasmopara viticola), Kurşuni Küf (Botrytis) , Külleme (Uncinula necator) ve salkım güvesi (lobesia botrana); 18.000 dekar elma ve armut bahçelerinde ise kara leke,ateş yanıklığı ve iç kurdu için erken uyarı verilmesini sağlayacaktır.	200.000 %100 HİBE
8	Arı Keki Projesi	2017	Erzincan İl Özel İdaresi	Erzincan Arı Yetiştiricileri Birliği ortaklığında arı keki ve balmumu üretimi ile çiftçilere destek sağlandı.	72.000 %100 HİBE
9	Yeni Yem Bitkilerinin Denenmesi ve Geliştirilmesi Projesi	2017	Erzurum Dap Bölge İdaresi	195 çiftçiye yaklaşık 1000 dekar alanda Ryegrass(İtalyan çimi) tohumu dağıtımı yapılmıştır.	60.000 %100 HİBE
10	Buzağı İshalleri Kaynaklı Kayıpların Önlenmesi Projesi	2018	Erzincan İl Özel İdaresi	Buzağı kayıplarının en aza indirilmesi için 1280 adet 10 dozluk aşı ile buzağı ishallerinden korunma projesi hayata geçirilmiştir.	100.000 %75 HİBE
11	Süt Soğutma Tankları Alımı Projesi	2018	Erzincan İl Özel İdaresi	Erzincan ilinde çiğ süt toplama lojistiği oluşturulması amacıyla 100 adet 500 lt kapasiteli süt soğutma tankı dağıtımı yapılmıştır.	865.000 %75 HİBE

12	Süt Soğutma Tankları Alımı Projesi	2019	Erzincan İl Özel İdaresi	Erzincan ilinde çiğ süt toplama lojistiği oluşturulması amacıyla 50 adet 300 lt kapasiteli süt soğutma tankı dağıtımı yapılmıştır. Proje sayesinde günlük 65 tonluk süt çiftlikten soğuk zincire dahil edilmiştir.	433.000 %75 HİBE
13	Erzincan'da Varroa Paraziti İle Toplu Mücadele Projesi	2019	Erzincan İl Özel İdaresi	Varroa ile mücadele ile göçer arıcılığın fazla olduğu ilimizde eş zamanlı uygulamalar ile etkili bir parazit mücadelesi yapılmış ve parazit zararı en aza indirilmiştir.	195.000 %100 HİBE
14	Örtüaltı Sebze Yetiştiriciliğinin Yaygınlaştırılması Projesi	2020	Tarım Ve Orman Bakanlığı- Erzincan İl Özel İdaresi	Erzincan Merkez ve Üzümlü ilçelerinde örtü altı sebze üretimini yaygınlaştırmak amacıyla 50 adet 2.000 m ² sera tesis edilmiştir. Proje sonrasında Erzincan'daki sera varlığı 500.000 m ² 'ye ulaşmıştır.	7.080.000 %75 HİBE
15	Havza Bazlı Meyvecilik Projesi	2020-2021	Kalkınma Bak. Dap Bölge İdaresi	Proje kapsamında ilçelere özgü meyvelerle kapama bahçelerden oluşan havzalar oluşturmak için ilk olarak 390.000 TL bütçe ile Kemah İlçesi Doğanbeyli Köyünde 100 dekar alanda kapama ceviz bahçeleri kurulmuştur. İkinci etap olarak Üzümlü ilçesi Bayırbağ köyünde 150 dekar alanda kiraz havzası oluşturmak için çalışmalar devam etmektedir.	1.000.000 %70 HİBE

ERZİNCAN OVASI TARIMSAL SULAMA ALTYAPISININ ANALİZİ, SULAMANIN SORUNLARI VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ PROJESİ

KÖMÜR KÖYÜ ORGANİK MEYVECİLİK HAVZASI PROJESİ

AHISKA TÜRKLERİNİN İSTİHDAMI İÇİN YAY ÇATILI SERALARIN KURULMASI PROJESİ

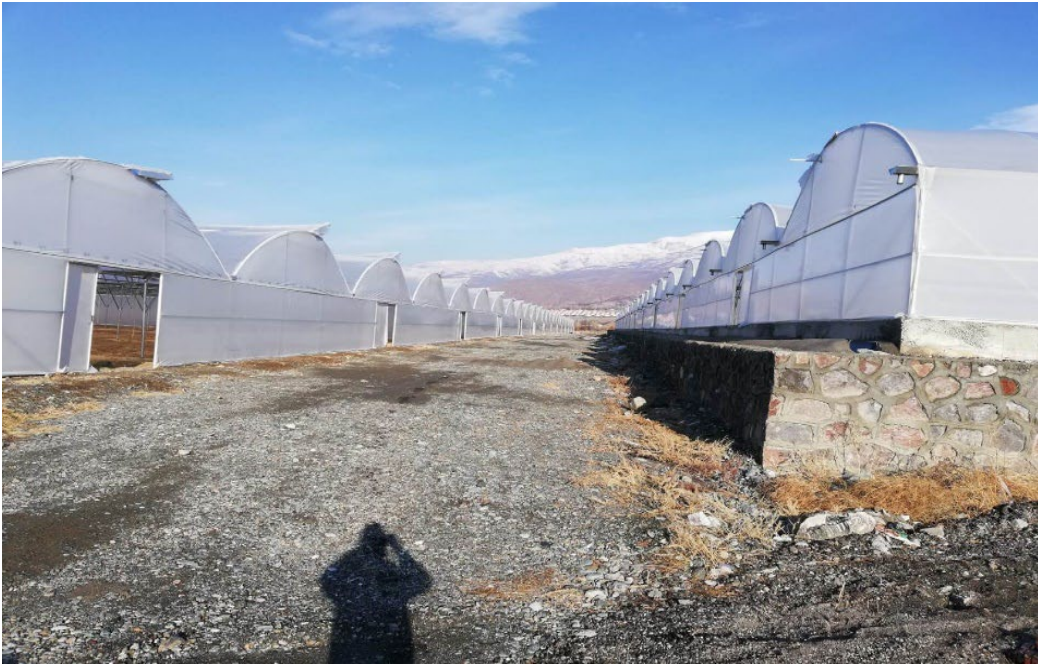

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

TARIM KULÜBÜ

ARI KEKİ PROJESİ

ÇEŞİTLİ ORGANİZASYONLARDAN FOTOĞRAFLAR

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

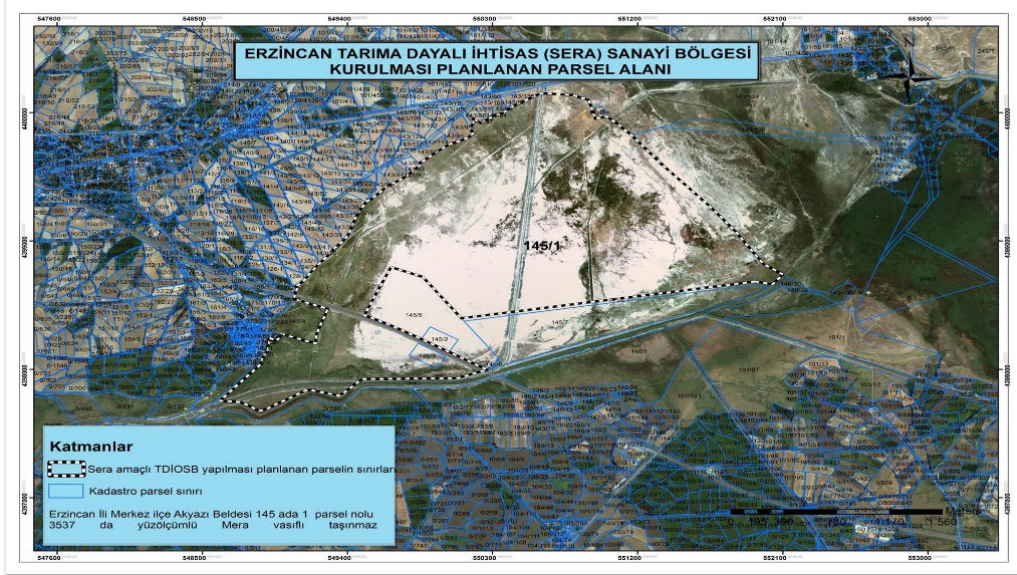

ERZİNCAN İLİ TAHMİN VE ERKEN UYARI SİSTEMLERİ KURULUM PROJESİ

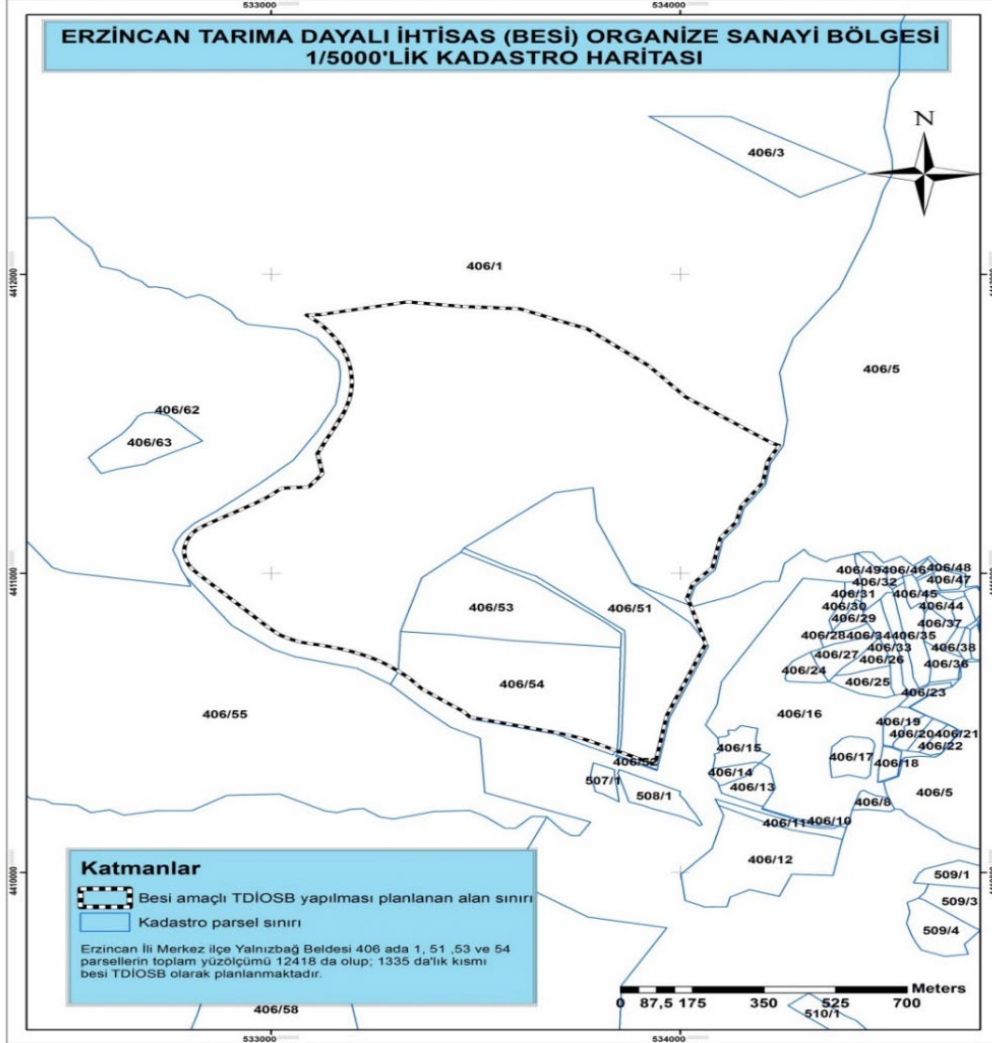

TARIMA DAYALI İHTİSAS ORGANİZE SANAYİ BÖLGELERİ(SERA-BESİ)

YENİ YEM BİTKİLERİNİN DENENMESİ VE GELİŞTİRİLMESİ PROJESİ

ÖRTÜALTI SEBZE YETİŞTİRİCİLİĞİNİN YAYGINLAŞTIRILMASI PROJESİ

KÖY TOPLANTILARINDAN FOTOĞRAFLAR

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

HAVZA BAZLI MEYVECİLİK PROJESİ

SÜT SOĞUTMA TANKLARI ALIMI PROJESİ

TARIMSAL ÜRETİCİ ÖRGÜTLERİ ÇALIŞMALARI

1- TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİF ÇALIŞMALARI

Tüzel kişiliği haiz olmak üzere ortaklarının belirli ekonomik menfaatlerini ve özellikle meslek veya geçimlerine ait ihtiyaçlarını işgücü ve parasal katkılarıyla karşılıklı yardım, dayanışma ve kefalet suretiyle sağlayıp korumak amacıyla gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulan değişir ortaklı ve değişir sermayeli ortaklıklara kooperatif denir.

1163 sayılı Kooperatifler Kanununda öngörülen;

1- Ortakların her türlü bitkisel, hayvancılık, ormancılık konularındaki istihsalini geliştirmek ve ihtiyaçları ile ilgili temin, tedarik, işletme, pazarlama, değerlendirme faaliyetlerinde bulunmak. Ortakların ekonomik ve sosyal yönden gelişmelerine yardımcı olmak, iş sahası temin etmek. Ortakların ekonomik gücünü arttırmak için tabii kaynaklardan faydalanmak, el ve ev sanatları ile tarımsal sanayiinin gelişmesini sağlayıcı tedbirler almak amacıyla "SINIRLI SORUMLU TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ" kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş kooperatiflerden halihazırda faaliyet gösteren "Sınırlı Sorumlu Tarımsal Kalkınma Kooperatifi" bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

2- Devletçe ikmal edilmiş veya edilecek sulama tesislerinden alınacak veya her ne suretle olursa olsun tarım sahalarından çıkarılacak suyun ziraatta kullanılması ile ilgili arazi tesviyesi, tarla başı kanalları, tarla içi sulama ve drenaj gibi zirai sulama tesislerini kurmak veya kurulmuş olan sulama tesislerini işletmek, işletirmek ve bakımını yapmak ve yaptırmak amacıyla “SINIRLI SORUMLU SULAMA KOOPERATİFİ” kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş ve faaliyet gösteren “Sınırlı Sorumlu Sulama Kooperatifi” bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

3 - Her türlü su ürünlerinin üretimi, yetiştiriciliği, avcılığı, işleme, depolama, pazarlama konularında ortaklarına hizmet vermek ve gerektiğinde bu konularla ilgili tesisleri kurmak ve işletmek amacıyla “SINIRLI SORUMLU SU ÜRÜNLERİ KOOPERATİFİ” kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş ve faaliyet gösteren “Sınırlı Sorumlu Su Ürünleri Kooperatifi” bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

4- Çalışma bölgesindeki pancar üreticileri ortaklarının ekonomik, sosyal ve kültürel kalkınmalarının sağlanması amacıyla Anasözleşmesinde belirtilen “Amaç ve Çalışma Konuları”nda belirtilen hususlar doğrultusunda “SINIRLI SORUMLU PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ” kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş ve faaliyet gösteren “Sınırlı Sorumlu Pancar Ekicileri Kooperatifi” bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

2- TARIMSAL ÜRETİCİ BİRLİKLERİ ÇALIŞMALARI

5200 sayılı Tarımsal Üretici Birlikleri Kanununda öngörülen;

Bitkisel ve Hayvansal üretimini talebe göre planlamak, ürünün kalitesini denetlemek ve iyileştirmek, Birlik aracılığıyla pazara geçerli norm ve standartlara uygun ürün pazarlamak, ulusal ve uluslararası ölçekte pazarlama gücünü artırıcı tedbirler almak amacıyla “Tarımsal Üretici Birlikleri” kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş ve faaliyet gösteren “Tarımsal Üretici Birlikleri” bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

3- ISLAH AMAÇLI HAYVAN YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ ÇALIŞMALARI

5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanununun 10/A ilâ 10/F maddelerine dayanılarak hazırlanan Yönetmelikte öngörülen;

Hayvan gen kaynaklarının korunması, araştırılması, tespiti, ıslahı, geliştirilmesi, yaygınlaştırılması ve pazarlanması konularında faaliyet göstermek amacıyla; koyun ve keçi türlerinde müştereken, diğer hayvan cinslerinde ise aynı türden hayvana veya arılı kovana sahip gerçek veya tüzel kişi yetiştiriciler tarafından, tüzel kişiliği haiz ve özel hukuk hükümlerine tabi “Islah Amaçlı Hayvan Yetiştirici Birlikleri” kuruluş işlemleri ve işleyişi ile ilgili işlemler yürütülmektedir. Bu kapsamda Erzincan ilinde kurulmuş ve faaliyet gösteren “Islah Amaçlı Hayvan Yetiştirici Birlikleri” bilgileri aşağıdaki tablolarda belirtilmiştir.

ZİRAAT ODASI BAŞKANLIKLARI

6964 Sayılı Kanunda yazılı esaslar uyarınca meslek hizmetleri görmek, çiftçilerin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslekî faaliyetlerini kolaylaştırmak, çiftçilik mesleğinin

genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak, meslek disiplin ve ahlâkını kollayıp gözetmek, çiftçilikle iştigal edenlerin meslekî hak ve menfaatlerini korumak amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

Odalar, merkez ilçeler dahil en az ondört seçim çevresi olan ilçelerde, kurucu listelerinin Ziraat Odaları Birlik Yönetim Kurulunca onayı ve genel kurulunun bu Kanun ile tüzükte gösterilen usullere göre dört ay içinde yapılması ve ilgili ilçe seçim kurulunun sonuçları ilân etmesi ile kurulmuş ve tüzel kişilik kazanmış olurlar. Bu sürenin aşılması halinde, Birliğin izni alınmadan kuruluş genel kurul toplantısı yapılamaz.

TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLERE UYGULANAN PROJE ÇALIŞMALARI

İlimizde 1993 - 2011 yılları arasında gerek Bakanlığımız bütçesinden gerekse Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı bütçesinden 13 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatifimize Büyükbaş Süt Sığırcılığı ve 17 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatifimize ise Büyükbaş Damızlık Sığır Yetiştiriciliği projesi olmak üzere toplam 30 adet Tarımsal Amaçlı Kooperatiflerimize Büyükbaş Süt Sığırcılığı ve Büyükbaş Damızlık Sığır Yetiştiriciliği Projeleri uygulamıştır.

Projeler kapsamında kooperatiflerimize işletme binası yapılmış ve 1.968 kooperatif ortağına 5.666 adet Kültür Irkı Holstein, Simental ve Montofon Büyükbaş hayvan dağıtımı yapılmıştır.

Bahse konu projeler için kooperatif ortaklarına Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinden ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı bütçesinde Toplam 20.940.294,00 TL. İlk 2 yılı ödemesiz toplam 7 yıllık düşük faizli kredi kullanılmıştır.

ERZİNCAN İLİ TARIMSAL ÜRETİCİ ÖRGÜTLERİ GENEL TABLO BİLGİLERİNİN AYRINTILI TABLOLARI

TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLER - Tablo:2

SIRA NO	İLİ	TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİF ADI	SAYISI (Adet)	ÜYE SAYISI
1	ERZİNCAN	S.S. ERZİNCAN İLİ PANCAR EKİCİLERİ KOOPERATİFİ	1	41.044
2	Erzincan	S.S. Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	24	1.842
3	Erzincan	S.S. Sulama Kooperatifi	5	966
4	Erzincan	S.S. Su Ürünleri Kooperatifi	1	18

TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİF BİRLİĞİ - Tablo:3- 4

SIRA NO	İLİ	ÇALIŞMA BÖLGESİ	TARIMSAL ÜRETİCİ BİRLİĞİNİN ADI	SAYISI (Ad.)	ÜYE SAYISI
1	Erzincan	Erzincan Merkez-Çayırlı- İliç- Kemah- Refahiye- Üzümlü İlçeleri	Erzincan Merkez-Çayırlı- İliç- Kemah- Refahiye- Üzümlü İlçeleri Kanathı Hayvan Eti Üreticileri Birliği	1	33
2	Erzincan	Erzincan Merkez-Çayırlı- Kemah- Refahiye- Tercan- Üzümlü İlçeleri	Erzincan Merkez-Çayırlı- Kemah- Refahiye- Tercan- Üzümlü İlçeleri Süt Üreticileri Birliği	1	119
3	Erzincan	Erzincan Merkez-Çayırlı- Kemah- Otlukbeli- Refahiye- Tercan- Üzümlü İlçeleri	Erzincan Merkez-Çayırlı- Kemah- Otlukbeli- Refahiye- Tercan- Üzümlü İlçeleri Kırmızı Et Üreticileri Birliği	1	230
4	Erzincan	Refahiye İlçesi	Refahiye Bal Üreticileri Birliği	1	254
SIRA NO	İLİ	BİRLİĞİN ADI	SAYISI (Adet)	ORTAK SAYISI	
1	Erzincan	S.S Erzincan Hayvancılık Kooperatifleri Birliği	1	23	

ISLAH AMAÇLI YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ - Tablo: 5

SIRA NO	İLİ	ÇALIŞMA BÖLGESİ	ISLAH AMAÇLI YETİŞTİRİCİ BİRLİKLERİ ADI	SAYISI (Adet)	ÜYE SAYISI
1	Erzincan	Erzincan	Erzincan İli Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	1	2.240
2	Erzincan	Erzincan	Erzincan İli Tavuk Yetiştiricileri Birliği	1	29
3	Erzincan	Erzincan	Erzincan İli Arı Yetiştiricileri Birliği	1	1.097
4	Erzincan	Erzincan	Erzincan İli Damızlık Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği	1	2.238

SULAMA BİRLİKLERİ - Tablo: 6

SIRA NO	İLİ	İLÇESİ	SULAMA BİRLİĞİNİN ADI	ÜYE SAYISI
1	Erzincan	MERKEZ	ERZİNCAN SULAMA BİRLİĞİ	5.541
2	Erzincan	TERCAN	TERCAN SULAMA BİRLİĞİ	119

ZİRAAT ODASI BAŞKANLIKLARI - Tablo: 7

SIRA NO	İLİ	İLÇESİ	ZİRAAT ODASI BAŞKANLIĞININ ADI	ÜYE SAYISI
1	Erzincan	Merkez	Erzincan Ziraat Odası Başkanlığı	7.415
2	Erzincan	Refahiye	Refahiye Ziraat Odası Başkanlığı	1.580
3	Erzincan	Çayırlı	Çayırlı Ziraat Odası Başkanlığı	4.924
4	Erzincan	Üzümlü	Üzümlü Ziraat Odası Başkanlığı	2.238

5	Erzincan	Tercan	Tercan Ziraat Odası Başkanlığı	6.144
6	Erzincan	İliç	İliç Ziraat Odası Başkanlığı	779

TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ - Tablo: 11

Sıra No	İLİ	KÖY / İLÇE	TARIM KREDİ KOOPERATİFİNİN ADI	ORTAK SAYISI
1	ERZİNCA N	MERKEZ	2418 SAYILI ERZİNCAN TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	375
2	ERZİNCA N	Çağlayan Beldesi / MERKEZ	1564 SAYILI ÇAĞLAYAN TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	440
3	ERZİNCA N	Bahçeli Köyü / MERKEZ	1568 SAYILIBAHÇELİ TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	577
4	ERZİNCA N	Yaylabaşı Mahallesi / MERKEZ	1569 SAYILI YAYLABAŞI TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	306
5	ERZİNCA N	KEMAH	2045 SAYILI KEMAH TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	385
6	ERZİNCA N	TERCAN	2612 SAYILI TERCAN TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	541
7	ERZİNCA N	ÇAYIRLI	2454 SAYILI ÇAYIRLI TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	360
8	ERZİNCA N	ÜZÜMLÜ	1565 SAYILI ÜZÜMLÜ TARIM KREDİ KOOPERATİFİ	460

İLİMİZDE 1993 - 2011 YILLARI ARASINDA TARIMSAL AMAÇLI KOOPERATİFLERİMİZE UYGULANAN BÜYÜKBAŞ SÜT SIĞIRCILIĞI VE BÜYÜKBAŞ DAMIZLIK SIĞIR YETİŞTİRİCİLİĞİ PROJELERİNE AİT RESİMLER

17.03.2009 TARİHİNDE ÇAYIRLI İLÇESİ S.S BALIKLI KÖYÜ TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ HAYVAN DAĞITIMI

GÜNBAĞI KÖYÜ KOOPERATİF İŞLETME BİNASI

TERCAN BÜKLÜMDERE KÖYÜ PROJE KAPSAMINDA YAPTIRILAN AHIR

S.S OTLUKBELİ TARIMSAL KALKINMA KOOPERATİFİ İŞLETME BİNASI İNŞAATI
(KKYDP) KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARININ % 50 HİBE DESTEKLENMESİ
PROGRAMI FOTOĞRAFLARI

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Meyve İşleme Tesisi Alternatif Enerji (Güneş Enerjisi) Üretim Projesi

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Meyve İşleme Tesisi Projesi

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Et İşleme Tesisi Projesi

**Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi.
Et İşleme Tesisi Projesi**

**Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi.
Süt İşleme Tesisi Projesi**

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Süt Sağım Ünitesi Projesi

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Bal İşleme Tesisi

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Turşu Üretim Tesisi

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi. Seracılık Projeleri

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi.
Koyun Yetiştiriciliği Sabit Yatırım Projesi.
Refahiye Yurtbaşı köyü

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi.
Koyun Yetiştiriciliği Sabit Yatırım Projesi.
Refahiye Yurtbaşı köyü

Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi.
Büyükbaş Hayvancılık Projesi Merkez Buğdaylı
köyü

Ekonomik Altyapı Yatırımlarının Desteklenmesi. Silaj Makinesi Alımı. Merkez Ulular Beldesi

Ekonomik Altyapı Yatırımları Balya Makinesi Alımı. Kemah Köplü köyü

Ekonomik Altyapı Yatırımları Balya Makinesi. Merkez Yayla başı

2- MAKİNE VE EKİPMAN ALINMALARININ % 50 HİBE DESTEKLENMESİ PROGRAMI FOTOĞRAFLARI

Bahçe El Traktörü Alımı

Silaj Makinesi Alımı

Ekim Makinesi (Mibzer) Alımı

Ekim Makinesi (Mibzer) Alımı

3- BASINÇLI SULAMA SİSTEMLERİNİN % 50 HİBE DESTEKLENMESİ PROGRAMI FOTOĞRAFLARI

Damla Sulama Sistemleri

Yağmurlama Sulama Sistemleri, Basınçlı Sulama Sistemleri Malzemeleri, Basınçlı Sulama Sistemleri Malzemeleri, Toplu Basınçlı Sulama Sistemleri

4- GENÇ ÇİFTÇİ PROJELERİNİN DESTEKLENMESİ PROGRAMI
FOTOĞRAFLARI

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Projeleri

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Büyükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Projeleri
Manda Yetiştiriciliği Projesi

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Büyükbaş Hayvan Barınak Yapımı.

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Projeleri
Keçi Yetiştiriciliği Projesi

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği Projeleri
Koyun Yetiştiriciliği Projesi

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Mantar Üretimi Projesi

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Kapama Meyve Bahçesi Projesi

Genç Çiftçi Projelerinin Desteklenmesi. Örtü Altı Yetiştiriciliği Projeleri

Kurban denetimler

KEMAH

İlçe Müdürlüğü olarak ilçe genelinde 13 personel 2 adet araç ile hizmet verilmektedir

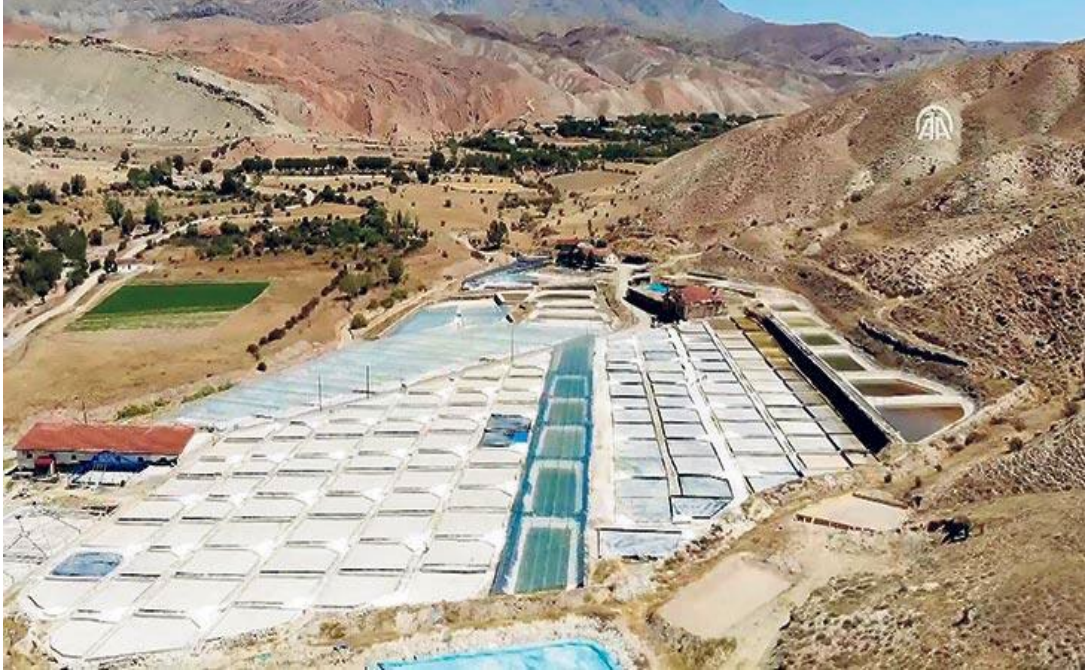
İlçemizde yoğun olarak üretimi yapılan cevizimizin yaklaşık 70.000 kök ceviz ağacımız ile 3.500-4.000 dekarlık alanda yetiştiriciliği yapılmaktadır.

Kemah ilçemize 4 km uzaklıkta yer alan Kömür Köyü doğal kaynak tuzlasından elde edilen Kemah tuzu tarihi 3 bin yıl önceye, Urartular dönemine kadar dayanmaktadır. Munzur dağının içindeki tuzu yağmur sularının yalayıp pınar şeklinde dışarı çıkan tuzlu kaynak suyundan elde edilmektedir.

İŞLETME	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	268
ÇKS Kayıtlı İşletme	169
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	257
Gıda İşletmesi	47
Arıcılık İşletmesi	131

KEMALİYE

- 1973 Yılında Veterinerlik Binası olarak yapımı tamamlanıp hizmet vermeye başlamıştır.
- 1986 Yılında yeniden yapılandırılmasıyla İlçe Tarım Müdürlüğü olarak Bakanlığın Taşra Teşkilatı birimi sıfatıyla hizmet vermeye devam etmiştir.
- İlçe Müdürlüğümüz 7 personel ve 1 adet araç ile hizmet verilmektedir.

Doğal güzellikleriyle öne çıkan İlçemizde ılıman iklimi sayesinde ilimizin genelinden farklı ürün çeşitliliği göstermektedir. Her ne kadar ticari yetiştiriciliği yapılmasa da Trabzon hurması ve badem incir gibi ürünlerin de yetişebildiği ilçemiz bu özelliği ile farklılık göstermektedir

İŞLETME	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	122
ÇKS Kayıtlı İşletme	33
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	156
Gıda İşletmesi	80
Arıcılık İşletmesi	81

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	1430	1400	1290	1325	1325	1300	1305	1305	1313	1317	1160	1160	1151	1164	1176	1176	1316
Nadas Alanı - Dekar	11500	12500	12500	12000	12000	12000	10000	2750	6500	6778	6662	5534	4768	7798	8424	8424	7885
Sebze Alanı - Dekar	1460	1490	1465	1035	1030	1040	995	995	995	990	990	990	1070	1008	967	857	857
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	8620	6920	8916	9763	9310	9384	9659	9727	9766	9183	8544	9181	9409	9086	9596	9476	9625

Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Üzüm - Ton	130	130	131	133	150	175	245	245	172	166	166	123	188	199	202	174	189
Üretim Miktarı Elma - Ton	103	114	95	134	129	159	276	302	215	208	111	109	114	108	139	138	252
Üretim Miktarı Dut - Ton	125	125	122	153	153	206	210	210	147	146	146	137	140	141	300	302	505
Üretim Miktarı Ceviz - Ton	89	89	88	90	81	90	181	226	163	142	142	126	117	104	96	80	98

Yıl: 1986 İlçe Personelimiz -

Çiftçi Toplantısı

Anaç Koyun-Keçi Sayımı.

Arılı Kovan Tespiti.

İLİÇ

İlçe Müdürlüğü 7 personel 3 adet araç ile hizmet verilmektedir.

Karasu nehri, üzerinde yer alan İlçemizde, bu nehir üzerinde kurulu iki adet HES barajı ve altın madeni bulunmaktadır. Küçükbaş hayvancılığın ürünü olan tulum peynirleri ile meşhurdur.

İŞLETME	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	218
ÇKS Kayıtlı İşletme	151
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	140
Gıda İşletmesi	57
Arıcılık İşletmesi	175

Geleceğin Lider Çiftçileri Projesi

Dap Swat Dağıtımı

Yayla Hayatı

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	240	230	230	230	230	638	640	657	659	663	644	644	644	646	652	773	1069
Nadas Alanı - Dekar	18000	18000	18500	21170	23765	23000	21000	13000	14846	14911	15216	18550	24329	25000	26720	24500	25650
Sebze Alanı - Dekar	460	470	564	520	530	500	515	510	554	540	530	530	545	377	350	405	400
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	38110	38060	37101	33018	30348	30762	32742	37800	38229	37155	35678	38172	37931	36146	38248	38338	38522

Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Elma - Ton	360	372	374	352	361	363	348	720	728	704	596	596	561	563	455	537	566
Üretim Miktarı Armut - Ton	100	107	102	103	103	108	112	258	261	261	246	246	235	246	238	234	205
Üretim Miktarı Vişne - Ton	52	52	52	65	65	69	75	156	248	248	228	228	225	225	150	150	182

Sebze Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Domates - Ton		360	360	360	360	336	408	374	444	485	511	507	596	1153	1034	1083	1196
Hıyar - Ton		150	180	150	135	150	182	184	385	367	366	366	348	289	260	276	378
Soğan - Ton	100	100	400	400	440	340	340	340	338	308	292	292	292			28	8

Tahıllar ve Diğer	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday - Ton	2081	2065	3152	3106	2893	2619	2497	3451	2693	2382	1746	1343	1010	2712	2868	3221	3098
Arpa - Ton	2061	2013	3022	2128	1673	1773	2175	2981	3171	3367	3543	3160	2701	4940	3819	4275	3961
Korunga - Ton	0	0	0	0	0	0	1750	5250	4410	4410	4292	4292	4292	2160	4455	4467	4425

Hayvansal Üretim	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Süt Ton	3591,8	3503,8	3812,8	3345,6	3919,7	3507,7	3776,4	3936,9	3868,9	3843,2	3992,7	4953,9	4938,5	5121,1	3666,6	4203,6	
Arılı Kovan Sayısı	8800	11500	5000	4500	5437	5450	5350	5500	5700	5710	5410	6390	6399	7544	8145	8147	8158
Doğal Bal ve Ton	88	172,5	100	95	114,78	115	115	120	125	120	50	101,84	100,72	113,16	129,75	129,75	146,78
Büyükbaş Sayısı	2248	1900	1760	1664	1572	1508	1845	1942	1955	1809	1308	1808	1783	1815	1870	2314	2450
Küçükbaş Sayısı	49500	66000	67030	54500	57076	47345	48595	50740	49000	50550	52950	68446	64100	69214	46475	53034	57260

ÇAYIRLI

İlçe Müdürlüğü 12 personel ve 3 adet hizmet aracı hizmet verilmektedir.

Çayırılı Kuru Fasulyesi Ülkemiz genelinde çok beğenilen, çabuk pişen, kabuk bırakmayan ve çok lezzetli olması özellikleri ile öne çıkan Çayırılı ilçesine özel bir baklagildir. Çayırılı da

daha çok Selanik çeşidi kuru fasulye üretimi yapılmaktadır. Sahip olduğu özelliklerinde dağlardan gelen kar suları ile sulanması ve toprağın yapısı önem arz etmektedir.

211.000 da tarım arazimizin yarısı sulanabilir durumdadır. İlçemizde yapımı sürmekte olan Turnaçayırı Barajı tamamlandığında 150.000 da tarım arazisi sulanarak neredeyse susuz arazi kalmayacağı beklenmektedir.

İŞLETME	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	930
ÇKS Kayıtlı İşletme	962
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	210
Gıda İşletmesi	80
Arıcılık İşletmesi	45

Çayırılı da daha çok Selanik çeşidi kuru fasulye üretimi yapılmaktadır

İlçemiz bitki florasının zengin olup çayır-mera alanları ilçe genelinde geniş yer tutmaktadır

Kapama vişne bahçesi tesisi meyvecilik sektörü açısından ilçemizde örnek tesislerden birisidir. Kurulan bu bahçe hem modern bir örnek hem de Erzincan'da sanayi meyveciliğinin önünü açmak açısından son derece önemli olan bir yatırımdır.

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	790	810	812	713	724	724	624	624	634	630	629	629	629	635	806	854	874
Nadas Alanı - Dekar	33000	35000	35000	35000	43000	43000	43000	29000	32000	33367	32797	34054	33264	43433	43433	42000	40100
Sebze Alanı - Dekar	1030	800	655	680	631	632	431	460	468	421	365	360	355	141	266	267	270
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	161550	161380	159559	160854	146904	144269	148589	166392	163493	158887	145603	158619	157341	167541	166223	166680	165514

Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Elma - Ton	185	186	239	212	247	247	246	246	175	200	158	318	297	269	315	504	504
Üretim Miktarı Kayısı - Ton	25	26	32	40	39	39	25	25	15	17	12	25	19	20	17	16	34
Üretim Miktarı Vişne - Ton	11	12	18	27	25	25	22	22	15	15	12	22	18	18	193	158	157

Sebze Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Hıyar - Ton		305	300	300	280	298	278	200	140	117	80	96	188	175	150	163	280
Domates - Ton		110	120	120	120	120	120	120	82	72	53	63	145	106	106	109	156
Soğan - Ton	1000	500	100	100	81	81	90	80	56	40	33	30	30				

Tahıllar ve Diğer	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday - Ton	12713	9832	9551	9292	9205	8543	9804	14875	11972	10391	8746	16569	12956	11659	12903	10890	17210
Arpa - Ton	9448	6709	6569	7000	6887	5710	6327	6677	4200	4931	4511	7547	5381	4934	9250	7859	9702
Şeker Pancarı - Ton	67278	68809	57024	61003	60389	50685	87216	81134	62889	61269	64407	70012	115461	100995	56826	32505	34126

Hayvansal Üretim	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Süt Ton	9090,1	9000,8	9320,4	10261	12057	17536	17047	17102	16294	16698	18345	14244	14251	14208	13641	13862	
Arılı Kovan Sayısı	2300	2200	2200	2650	2650	5400	4900	4901	4500	4450	3956	3739	3741	3820	3820	5733	6412
Doğal Bal ve Ton	46	40	40	46	46	135	122,5	120	112,5	111,25	98,9	93,475	93,476	87,86	57,448	60	75,83
Büyükbaş Sayısı	9411	11876	12298	12046	14189	13266	11787	11787	12809	13048	11520	11000	11015	11110	12066	12291	14282
Küçükbaş Sayısı	25200	25200	28480	30695	30745	22490	18250	18110	18500	18500	18000	23771	22468	22600	29025	28457	30787

REFAHİYE

İlçe Müdürlüğümüz 11 personel ve 3 adet araç ile hizmet verilmektedir

Yüksek rakımda yer alan ilçemiz endemik bitki türlerine sahip yaylaları ile öne çıkmaktadır yöreye özgü Refahiye balı coğrafi işaret olarak marka haline gelmiştir. Dumanlı ormanlarında ve yaylalarında halen geleneksel yaylacılık yapılmaktadır.

İŞLETME	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	922
ÇKS Kayıtlı İşletme	577
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	92
Gıda İşletmesi	75
Arıcılık İşletmesi	240

Proje için ekipman dağıtımı, Aşılama küpeleme faaliyetleri, Çiftçi toplantıları

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	1650	1650	1670	1770	1880	1910	1980	1990	2027	2042	2042	2042	2131	2116	2138	2138	1771
Nadas Alanı - Dekar	100000	100000	100000	100000	100000	100000	80000	26240	60000	62563	61495	74000	76923	36300	36300	36300	36550
Sebze Alanı - Dekar	900	1030	592	542	491	241	82	88	90	90	90	90	90	91	94	95	11
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	216270	220120	222963	226569	227489	224029	120100	124071	141688	139525	132831	138285	138320	137831	136430	136061	122864

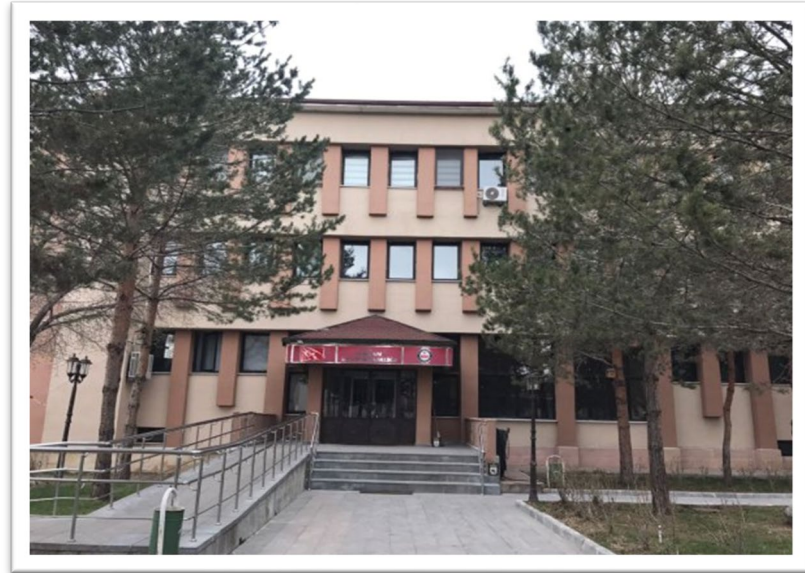
Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Elma - Ton	243	228	204	214	218	218	224	271	389	361	359	359	317	321	321	476	490
Üretim Miktarı Armut - Ton	97	105	90	90	90	90	120	210	143	142	143	143	136	137	137	213	221
Üretim Miktarı Erik - Ton	19	96	53	53	53	53	50	125	101	101	86	86	85	86	86	100	103

Sebze Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Domates - Ton		38	100	120	120	120	110	120	102	101	106	105	116	101	162	145	26
Kabak - Ton			13	12	12	12	13	13	7	7	8	8	12	17	23	19	2
Soğan - Ton	168	225	5	6	6	6	6	6	4	4	5	5	6	8	16	9	2

Tahıllar ve Diğer	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday- Ton	17328	19695	28918	28683	27484	23288	6166	3719	6379	4805	3735	4941	4444	3757	5355	4324	6265
Arpa- Ton	4472	5798	5677	6050	5176	4292	1977	1731	2363	2231	2066	2051	1925	1718	1944	1604	1710
Yonca- Ton	0	0	0	0	0	0	100000	112500	77113	77113	77113	76869	86873	89595	89559	89595	108843

Hayvansal Üretim	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Süt Ton	11519	6625	7895,5	10778	10409	10259	7982	7966,6	8250,2	7662	11780	9924,2	9913,8	11618	11706	11250	
Anılı Kovan Sayısı	18103	19100	21000	20000	19500	20000	22700	23000	20000	19000	19000	18000	19000	19000	20185	19500	21200
Doğal Bal ve Ton	325,85	401,1	462	400	390	385	250	300	240	220	220	260	275	275	312	301,41	370,29
Büyükbaş Sayısı	12402	9870	10846	11628	10580	10286	9455	9455	10005	9360	11478	9786	9752	11377	11288	10836	12898
Küçükbaş Sayısı	15853	10550	10000	8935	7550	7255	6877	7165	5061	5100	13505	4970	4720	6638	6883	6952	7505

TERCAN

İlçe Müdürlüğümüz 22 personel ve 3 adet araç ile hizmet verilmektedir.

İşletme	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	3440
ÇKS Kayıtlı İşletme	1628
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	305
Gıda İşletmesi	113
Arıcılık İşletmesi	76
Su ürünleri İşletme Sayısı	5

Saha Çalışmalarına Ait Fotoğraflar

Müdürlüğümüzce Verilen Bazı Eğitimlere Ait Fotoğraflar

Müdürlüğümüzce Verilen Bazı Hibelere Ait Fotoğraflar

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	0	0	8	8	8	8	8	20	20	151	150	150	270	281	285	285	367
Nadas Alanı - Dekar	120000	120000	120000	120000	120000	124000	110000	89980	89980	93844	87901	117613	124740	132000	130000	130765	126350
Sebze Alanı - Dekar	280	330	298	388	378	388	347	415	427	422	422	422	470	378	400	712	1032
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	256580	254570	243704	232409	232959	217903	211585	217149	228192	226224	226453	228111	246270	198470	203408	216701	214199

Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Elma - Ton	76	76	60	60	60	72	78	44	44	41	41	41	83	75	71	66	95
Üretim Miktarı Armut - Ton	39	39	30	36	36	36	39	18	18	19	19	19	19	17	16	13	16
Üretim Miktarı Kayısı - Ton	16	19	18	16	18	18	18	12	10	10	1	1	1	1	1	1	16

Sebze Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Karpuz - Ton	130	160	160	160	160	160	150	165	165	171	183	183	165	130	250	1000	600
Kavun - Ton	150	150	150	150	150	150	150	135	135	120	120	120	110	104	113	580	1125
Domates - Ton		150	143	210	135	135	135	120	117	126	131	130	223	197	195	195	1044

Tahıllar ve Diğer	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday - Ton	135780	155400	146665	139943	147017	132809	117037	121032	128356	123933	123928	125586	136192	64112	43223	45000	85968
Arpa - Ton	60330	44400	45000	45000	40801	42017	42017	41017	41017	38756	40769	42751	44512	77705	112458	120850	48830
Şeker Pancarı - Ton	15760	16220	13748	13235	12863	12747	16636	14839	14659	19129	19250	15765	22850	24353	20800	10375	12520

Hayvansal Üretim	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Süt Ton	15518	12277	13641	13665	13019	13150	13346	13613	15134	15750	32755	32771	32778	48859	34363	31906	
Arılı Kovan Sayısı	3450	3000	3850	4000	5000	5000	5600	6120	6250	6500	8020	9316	9320	7620	12775	12670	12969
Doğal Bal ve Ton	70	71	84	80	100	100	106	118	119,95	135	180	277,44	227,45	215,45	204,4	204,2	236,22
Büyükbaş Sayısı	15182	15364	16725	16452	15974	16149	16395	16621	18030	19037	25127	23450	23449	29815	28851	26323	30080
Küçükbaş Sayısı	57355	55700	58300	58230	57700	57025	58870	59590	61491	52750	72000	92255	86505	116878	101353	108397	117356

ÜZÜMLÜ

İlçe Müdürlüğümüz 19 personel ve 3 adet araç ile hizmet verilmektedir

Mikro klima özellikleri sulanabilir arazi varlığı ve çalışkan üreticileriyle Üzümlü erzincanın sebze deposudur. Aynı zamanda coğrafi işareti alınmış erzincan cimin üzümüyle de ünlü olan ilçemiz ilin bitkisel üretim merkezlerinden biridir.

İşletme	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	948
ÇKS Kayıtlı İşletme	790
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	211
Gıda İşletmesi	105
Arcılık İşletmesi	46

Saha çalışmalarımız

Kiraz fidanlarının dağıtımı

Çiftçi eğitim toplantıları

Ahıska seraları Valilik ziyareti

Ahıska seraları

Ahıska seraları ürünleri

Arı tespiti

Üzümde baran sisteminde telli terbiye sistemi denemesi

İlçemiz Çayır yazı köyünde İl Mera Komisyonu tarafından kiraya verilen merada hayvan tespiti ve incelemelerde bulunmak üzere gidilen görevde Üzümlü İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü Personeli Emrah YEMLİK arazi şartlarının zor olması nedeniyle görevinin ifası için ata binmiş ve ulaşımını at ile tamamlamaya çalışmıştır. Atın huysuzlanması sonucu attan düşerek ayağını kırmıştır. Olay neticesinde Erzincan AFAD, UMKE ve 3. Ordu Komutanlığının ortak operasyonu ile askeri helikopter kullanılarak kurtarılmıştır.

Tarım Alanı	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Meyveler, İçecek Ve Baharat Bitkileri Alanı - Dekar	10000	10000	10070	10100	10100	10045	10045	10410	10463	10551	10556	10556	10823	10865	11194	11195	11694
Nadas Alanı - Dekar	40000	40000	40000	40000	40000	40000	40000	45000	30000	2121	2101	639	354	643	891	891	855
Sebze Alanı - Dekar	6360	6410	4730	4840	4842	4816	4817	3880	3913	3808	3863	3871	4071	4074	4226	4738	4839
Tahıllar Ve Diğer Bitkisel Ürünlerin Alanı - Dekar	82060	83870	78883	75496	71557	73627	70288	26911	24746	23259	23848	23553	23117	24456	21222	19996	26539

Meyve Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Üretim Miktarı Üzüm - Ton	3975	3975	3900	3491	3922	3975	3875	4125	4125	3988	2189	1620	3688	1981	2753	3340	4275
Üretim Miktarı Elma - Ton	2956	3058	3088	2884	2979	3050	3050	3620	4820	4764	2378	2601	1818	1830	1394	3978	4840
Üretim Miktarı Armut - Ton	1150	1150	1150	1150	1200	2040	2040	2100	2100	2100	70	70	1706	1800	1455	1092	1546
Üretim Miktarı Kiraz - Ton	399	405	415	475	490	630	770	390	455	663	585	580	774	1170	675	1627	1535
Üretim Miktarı Dut - Ton	850	1120	1050	1277	1050	1050	1050	1250	1260	1253	1423	1505	1620	1395	1399	1348	1601

Sebze Üretimi	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Karpuz - Ton	400	400	300	500	500	660	660	690	469	690	940	941	960	750	1100	1375	1469
Biber - Ton	77	77	77	77	77	210	210	1028	1250	1214	1208	1207	1576	1495	2340	2934	3726
Domates - Ton		14260	13880	13580	13532	13518	13872	11358	7504	9721	12612	12290	14458	10153	15619	17995	24141
Hıyar - Ton	0	662	442	794	754	475	545	535	455	427	440	434	402	710	870	3023	3689

Tahıllar ve Diğer	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Buğday - Ton	9059	8472	7571	7139	7786	12473	8424	3754	3939	3980	3436	3059	3327	3446	3740	3217	3296
Arpa - Ton	4398	4294	4204	4480	3833	4150	3796	835	558	775	679	602	608	517	506	419	500
Şeker Pancarı - Ton	21357	21129	20710	15811	12117	18374	23735	17985	14117	22680	35239	27147	34348	42247	22067	16734	52187

Hayvansal Üretim	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Süt Ton	8134,3	4787,1	4432	4891,2	5184,3	5260,6	5696,9	6722,9	6911,8	7261	4921,6	7088,4	6841,7	12915	11414	13633	
Arılı Kovan Sayısı	2200	2000	3000	2900	3000	3250	2250	2300	3202	3600	4243	5896	6016	5000	5784	5766	5810
Doğal Bal ve Ton	52,8	35,4	45	46	48	48,5	45	45,5	35	38	42	58,96	60	65	92,544	92	104,75
Büyükbaş Sayısı	6435	5470	4490	5145	5745	5847	6441	6633	6640	6872	6725	5973	6145	8728	8985	10120	9997
Küçükbaş Sayısı	17501	21550	18900	19805	20400	16670	21050	24885	26380	30787	7560	41662	39098	41422	43318	43007	46591

OTLUKBELİ

İlçe Müdürlüğümüz 4 personel ve 2 adet araç ile hizmet verilmektedir.

İşletme	Sayısı
Büyükbaş Hayvan İşletmesi	427
ÇKS Kayıtlı İşletme	575
Küçükbaş Hayvan İşletmesi	34
Gıda İşletmesi	19
Arıcılık İşletmesi	31

Çiftçi eğitimleri

Saha çalışmaları

EK: GÜRSEL ARSLAN

Mans (Çayırılı) ilçesinde 1958 yılında doğmuş, Köy Enstitüsü Mezunu Öğretmen bir baba ev hanımı bir anne ve dört çocuktan oluşan bir ailenin en küçüğüdür.

Kendisiyle yapılan bir röportajda hayatı ve çalışmaları hakkında aşağıdaki bilgileri vermiştir.

Gürsel Arslan.

“Doğduğum ilçenin ilk öğretmenlerinden olan babamın 1961 yılında Erzincan’a tayin olup şehir merkezine taşınmamızdan sonra ilk orta ve lise tahsilimi Erzincan’da tamamladım. Yüksek öğrenimimi 1982 yılında Gazi Üniv. Müh. Fak. Makine bölümünde tamamlayarak o dönemin en büyük yatırımlarından biri olan Afşin-Elbistan Termik Santrali montajında özel sektörde iş hayatına başladım.. Askerlik görevi ve sonrasında Ülkemizdeki Enerji Yatırımcısı iki ayrı kamu kurumunda çalıştıktan sonra doksanlı yılların sonunda kamudan ayrılıp kendi işimi kurarak yine enerji alanında çalışmalarına devam ettim.

Çocukluğum, gençliğim ve öğrenim hayatım her ne kadar şehirde geçmiş olsa da; dört çocuk sahibi ve döneminin aydın toplum bireylerinden biri olan babamız hem geçimini sağlamak hem de dört çocuğunu okutup onlara

iyi bir gelecek sağlayabilmek için 1930 lu yıllarda kendilerine tahsis edilen arazilerimizde bir taraftan da çiftçiliğe devam etmekteydi. Arı ve hayvan besleyerek ev ekonomisine katkı sağlıyordu. Bunda Köy Enstitülerinde aldıkları eğitimin katkısı önemlidir.

Ağabeylerim ve ablamla birlikte çocukluk yıllarımızın yaz ayları genelde Çayırılı’da ve toprakla iç içe geçmekte, bugünkü nesillere oldukça yabancı olan kara saban ve öküzlerle tarla sürme, tırpanla ekin biçip orakla ot toplama, gemle (döven) harman sürüp dirgenle sap aktarma, yaba ve kürekle ile harman savurma, hayvan otlatma, inek koyun sağma ve kovan sağıp arılarla haşır neşir olma gibi köy hayatı ve tarımın temel öğeleri ile hemhal olma imkanı bulduk.

1977 yılında eğitim için Erzincan’dan ayrıldım. Eğitimimin devam ettiği sürece kısa aralıklarla gidip geldiysem de, özlemini içimde fazlaca hissettiğim memleketime ilk uzun süreli dönüşüm; meslek hayatımın ilk büyük tecrübelerinden biri olan ve benim için bulunmaz bir şans olan Tercan Hidroelektrik Santralının montajı ile oldu. Bu sayede çalıştığım kurum (TEMSAN) ve Tür Mühendis camiası adına her şeyi ile Ülkemizdeki ilk

Türk Mühendis ve Türk İşçisi tarafından yapılıp işletmeye alınan bir tesisin (Tercan HES 1988-89) tamamlanıp ekonomiye kazandırılmasının gurunu yaşadık.

1991 yılından itibaren yerleştiğim ve Ülkemizin cennet köşelerinden biri olan Bursa'da hayat mücadelesine devam etmekteyim.

Bursa Erzincanlılar Derneğinin yönetiminde bulundum, görev yaptığım dönem içerisinde yüzüm ve yönüm hep Erzincan'a dönük olduğundan, Erzincan'a olan özlemimim bağlantım bir kat daha artmasına bu vesile ile de sosyal ve ekonomik yaşantımın bir parçasını da toprak ve tarım oluşturdu.

Bursa merkezli bir iş hayatım olsa da; ülkenin farklı yörelerinde endüstriyel taahhüt ve montaj işleri ile uğraşırken, bir taraftan da Çayırılı'da tarımsal faaliyetlerle uğraşmakta, borçlu olduğum toprağıma bu vefa borcumu ödemeye gayret ettim. Her ne kadar şehirde büyüsem de kendilerini rahmetle yad ettiğim Babam ve Annem sayesinde özünden kopmamış bir Anadolu köy çocuklarından biriyim.

-Kitap okumayı teşvik ve Tarımsal alanların ıslahı ile ilgili çalışmalarınız var, bunları anlatırmısınız.

İyi bir eğitimci babanın çocuğı olman ve çocukluğu ve gençliği toprakla iç içe geçen, köy hayatına toprağı yabancı olmayan biri olmam nedeni ile gerek kitap okumaya teşvik, gerekse tarıma olan ilgimin ana nedenleri içerisindeydir. Geçmişimde fazlaca kitap okuyan biri olmasam da, kitap, kitap okuma ve okumayı teşvik son on beş yıllık hayatımın bir parçası olup çıktı. Bunun temelinde öğrencilik yıllarımın sosyal etkinlikleri, iş hayatım nede ile gezip dolaştığım yörelerdeki insanlarla olan iletişimim, özellikle gençlerle olan diyaloglarım ve onlarda gördüğüm yozlaşma ve kültüründen fazlaca uzaklaşma belirtilerinin yattığını zannediyorum.

Kızıma; meraklı olduğun ve daha sonra seçtiğı mimarlık mesleğini anlatırken şöyle nasihat etmişim; "Mimar; yaratıcı olmalı, hayal gücü sınırsız ve ufku geniş olmalıdır, bunun içinde senin gibi çok okumalı, gezmeli, görmeli ve okuyup gördüklerini bir bilgisayar gibi hafızasına kaydetmelidir. Bu hafızanın güçlü ve kapasiteli olmasının ilk ve temel şartı da okumaktır". Tabi ki bu nasihatteki kitap öznesi kitap ve kitaba olan yönelimimde ki etkenlerden biri olmuştur.

Dernek yöneticiliğı yaptığım dönemlerde çeşitli vesilelerle gittiğim Erzincan'ın ilçe, kasaba ve köylerinde gördüğüm insan manzaraları; buralarda yetişen gençlerimizin hayat mücadelelerinde şehirlerde yetişen çağdaşlarından geri kalmalarının altında yatan sebeplerin başında hayatı ve dünyayı tanıyamamak ve bu vesile ile hayatlarına yön verebilecek kültürel birikimden mahrum olmalarının yatmış olduğun gerçeğini gördüm. Televizyonların insan hayatına olan hükümlerinin bırakınız kitap okumayı, oluşturduğum ve gazete satış miktarlarından edindiğim sonuçlar neticesinde toplumun gazete ve dergi gibi okunabilir diğer nesnelere dahi uzaklaşmış olduğun anlamak zor değil. Öğretmenlerin kitap konusundaki istek ve arzuları benim kitap ve okumaya teşvik çalışmalarımında en büyük motivasyonlarımdan bir diğeri olduğun kanaatindeyim.

Tabi ki bu çalışmamızdaki amaç; yarınlarımızı emanet edeceğimiz ve kendi öz evlatlarımızla birlikte yarınları paylaşacak nesillerin ortak ve bir birine yakın seviyelerde bir kültüre sahip olabilmelerine yardımcı olmaktır. Şehirli, kasabalı ve köylü nesillerin kendi aralarında televizyon kültürü dışında konuşabilecekleri ortak asgari bir zemin oluşturmak ve bu şekilde yarınlarımıza güvenle bakabilmektir. Bu itibarla bu çalışmamızı “Geleceğimizin Kültür Birikimine Destek Projesi” şeklinde adlandırdık ve bu şekilde yürüttük.

Gürsel Arslan ve ağaçlandıma ekibi.

Erzincan'a yaptığım seyahatlerimde genelde şehrimizin kültür ve edebiyat erbabı ile bir araya gelip şehrimizin geçmişi ve geleceği ile ilgili yaptığımız sohbetlerimizde; henüz televizyonların olmadığı dönemlerde kuşakların sanırım zorunluluktan olsa gerek gerçek anlamda kültürel değere sahip eserler okuduklarını biliyorum. Bu sohbetlerimizden elde ettiğim birikimler ışığında; şehrimizin düşük nüfuslu ilçe, kasaba ve köylerindeki gençlerin gidip vakit geçireceği sosyal anlamda kulüp ve kafe benzeri yerler yoktur ya da çok azdır. Gençlerin ebeveynleri ile aynı ortamlarda olamama kültürü, her evde televizyon bulunsa da bilgisayarın olamamış olması, olan televizyonu da baba ve annelerin seyretmekte olması bende gençlerin boşlukta kalmış olduğu kanaatini uyandırmıştı. Bahse konu yerlerdeki öğretmen arkadaşlarımızın kitap isteğinin anlamını ve önemini bu şekilde daha net anlamış ve boşta kalan özellikle yetişmekte olan nesillerin bir şekilde bu boşluklarını kitapla

doldurmanın şart olduğuna inanmış ve bu çıkarımlarımı Erzincan'daki kültür gönüllüsü dostlarımla paylaşarak, elimizdeki imkanlarla bir seferberlik başlatmıştık.

Gürsel Arslan ve ağaçlandıma çalışması.

Genç kuşaklarımızın ufkunu açmaya katkı koyarken; kendilerine örnek almaları adına özellikle şehrimizin edebiyat üstadı yazar ve çizerlerinin eserlerini de onlara ulaştırmaya, okudukları okullar ve o sıralardan geçip bugün ülkenin sayılı yazarları arasına girmiş ve şehrimizin kültürel gelişimi ve birikimine katkıları oldukça büyük yazar dostlarımızın da eserleri ile tanışmalarını hedefleyerek bahse konu bu eserlerin üzerlerine "O Bir Erzincanlı, O Sizden Biri" ifadesi ile genç kuşaklarımızı Onlarla tanıştıırıp kendilerinin de bir gün

büyükleri gibi eserler verebileceği bilincini aşlamaya çalıştık. Bu minvalde yine dostlarımızla yaptığımız sohbetlerden yaptığımız diğer bir çıkarım da; okuma alışkanlığını artırabilmek, gizli kalmış değerlerimizi açığa çıkarabilmek adına da orta ve lise ölçeğinde bir hikaye ve öykü yarışması düzenleyerek yazma, dolayısı ile okuma alışkanlıklarını teşvik edelim di. Bu önerimizi Milli Eğitim Müdürümüzle paylaşmış, şehir genelinde olmasa da ilk örneğini başarılı bir eğitmen ve yönetici olan Geçit İlkokulu Müdürümüz Cemil Kızıltuğ'un gayretleri ile gerçekleştirmiştik. Cemil hocamıza bu girişimi ve çalışmandan dolayı ne kadar teşekkür azdır. O küçük yavruların yazdıkları öyküleri gördüğüm okuduğum ve katıldığım ödül töreninden aldığım hazı bekli de ömrümün başka anlarında zor yaşamışımdır. Dostlarıma ve şehrin yönetenlerine hep şunu; "bu yarışmaları yaygınlaştıralım, şehrimizin tüm ilçe, kasaba ve köy okullarına yayalım, buralardan bilmediğimiz duymadığımız birçok kültürel değerimiz öğemiz açığa çıkacaktır, çocuklar kopya çekerek bir şeyler yazacaklar olsalar da, bu kopya için dahi okumaları gerekecektir, bu bile bize yeter." Söyledim ve söylemeye de devam ediyorum.

Bu minvalde Şimdiye kadar; dost ve hemşerilerimizin katkıları ile Erzincan merkez, ilçe ve köylerimizdeki ilk, orta ve lise ölçeğindeki yaklaşık 40 okulun kütüphanelerinin her birine yaklaşık 200-250 şer adet kitap sağladık ve kutsiyetine inandığım bu çalışmayı ömrüm ve gücüm yettiğince devam ettirmeye çalışacağım.

Şunu da özellikle belirtmek isterim ki bu çalışmalarımındaki en büyük ilhamım; kendisini rahmetle yad ettiğim ve bu vatana binlerce değerli insan yetiştirmiş bir eğitmen olan Babam Hayrullah Arslan'ın aziz hatırasıdır.

-Tarım ve tarımla ilgili çalışmalarına gelince...

Kendimle ilgili bölümde anlattığım üzere; şehirde yetişmiş olsam da bir köy çocuğuyum ve toprakla iç içe yetişmiş biriyim. Bugün tarlada bahçede olan nesillerden farkım, ailemin büyük bir özveri ile sağladığı eğitim imkanları sayesinde edindiğim ve severek yaptığım bir mesleğimin olması ve bu mesleğim sayesinde hayatı ve ekonominin ihtiyaçlarını biraz daha fazla idrak edebilmiş olmamdır.

Mesleğim nedeni ile yıllar yılı gezdiğim gördüğüm yöreler ve halen yaşamakta olduğum Bursa'nın ve ülkemizin batı bölgelerinin kalkınmışlığı ve doğasının yeşilliğiyle ünlüdür. Yetiştığım, büyüdüğüm, hayat bulduğum toprakların kır-kıraç görüntüsü karşısında beni oldum olası kahretmiş, benim toprağım "neden böyle çırılçıplak kalmış" sorgulamasını yapmama vesile olmuştur. Yaptığım bu sorgulamalar neticesinde dağımızın taşımızın böylesi çırılçıplak olmasında coğrafi konum ve iklim şartlarının olumsuzluklarının yanı sıra olumlu yönlerinin de olduğu gördüm. Benzer iklim kuşakları ve aynı rakımlı memleketlerin de kendine özgü toprak örtüsü vardır. Şehrimizin Refahiye bölgesinin ormanlık olduğu ve yüreğimize bir nebze olsun su serptiği, ancak bunun da diğer tarafların (Tercan, Çayırılı, Kemah, Iliç, Kemaliye) çıplaklığını daha fazla sorgulamamıza neden olmuştur. Bu çıplaklığın asıl sebebinin biz ve bizlerden önceki bu coğrafyada yaşamış kuşakların olduğu sonucunu çıkarıyordum.

Erzincan'a yaptığım seyahatlerimin rutini haline gelen Erzincan'ımızın En yaşlı simalarından ve bir tarih abidesi, canlı kütüphane kıymetli Arif Sağır amcamızı ziyaret eder, kendisinden deprem öncesi ve sonrası Erzincan'ı dinler, bol bol sohbet ederim. Arif amcamızın meşhur "gorovası"nı yani kuşburnu marmeladını bilmeyen yoktur. Her seferinde Arif amca artık kuşburnu bulmakta zorlandığından bahsedince bizim dağları bu şekilde değerlendirme fikri aklıma geldi ve O'na "Arif amca birkaç yıl sonra senin kuşburnu ihtiyacını ben karşılayacağım" dedim. Basit gibi gelebilir ama ağaçlandırma çalışmalarımın fitilini bu sohbetler ateşledi sayılır. Ülkenin birçok yerinde kuşburnu fidanı ve yetiştiriciliği konusunda araştırma yaptım, Memleketimdeki susuz arazilerden yer ayırarak oraya kuşburnu dikmeye karar verdim ve ürünün pazarlaması için müşteri aramaya koyuldum.

Bu süreçte şehrimizin meyve suyu imalatçısı Tunay gıda yöneticisi syn Tuncer Kırtıloğlu ile görüştim. Bu görüşmede syn Kırtıloğlu bana "neden kuşburnu düşünüyorsun" diye sordu, kendisine; uzakta yaşadığımı, farklı tür meyve fidanı ile uğraşamayacağımı, bakım ve pazarlamasının zor olacağını ve asıl amacımın çırılçıplak olan dağlarımızın yeşertilmesi ve bölge insanına ufakta olsa gelir kapısı oluşturmak istediğimi ifade ettim. Bana, "kuşburnu yerine vişneyi dene, hem pazarı sağlam hem de kuşburnundan farkı yoktur ve fazla bakım istemez, o da bir yaban türüdür" cevabını verdi.

Bunun üzerine vişne konusunda araştırmalar yaptım ve gördüm ki Tuncer bey bu konuda haklı ve uzaktan da olsa bunu yapabilirim ve bölge insanıma bir örnek teşkil ederek, bu kadim coğrafyanın Başköy'den başlayıp Çayırılı, Pekeriç (Çadırkaya) ve Tercan'a kadar uzanan bu vadisini hem kır-kıraç boz yapısından kurtarırız hem de bu vadideki tarımsal yapıyı değiştirerek bu bölgeyi bir meyvecilik merkezine dönüştürebiliriz.

Bu şekilde aileden kalan ve sonradan edindiğim susuz araziler de önce kuşburnu ardından vişne ve bu fidanlıkların korunması ve iklimin yumuşatılması için badem, çam, meşe, kestane, ceviz, selvi, sofora gibi orman ağaç türleri ile çevre tepeleri desteklemeye başladım.

Üç dört yıldır sürdürdüğüm çalışmalarda 7.500 kök kuşburnu, 5.500 adet vişne ve 5.000 civarında orman türü fidanı dağlarımızla boz kırımızla buluşturduk, yeni dikim programı ve çalışmaları ile bu miktarı kısmet olursa 25.000 civarına çıkarmayı hedeflemekteyiz.

Hemşerilerimizin yapılan çalışmalara olan merakı, dört gözle çıkacak ürüne odaklanmış olmaları, onlarda gördüğüm ilgi ve edindiğim intiba; bu mayanın tutacağına olan inancımı bir kat daha arttırmakta ve bu vadinin on yıl içerisinde yeşil bir cennet haline dönüşme ümidimi kuvvetlendirmektedir.

Bu yapılanların bir kısmının her ne kadar ticari ve ekonomik bir karşılığı olsa da, bizleri bu çalışmalara iten asıl sebep toprağımıza olan vefa borcumuz ve atalarımızın aziz hatıralarının bizlerden sonrada o topraklarda o dağlarda yaşatılması ve bizlerden sonraki nesillerin de bizim bizden öncekilere ettiğimiz sitem gibi bizlere sitem etmemesidir.

-Bursa'da ikamet ederken Erzincan-Çayırılı'da tarımsal proje uygulamak zor değil mi?

Doğaldır ki uzakta olmanın zorlukları vardır, ancak önemli olanda insanın önündeki zorlukları aşma azmini kendinde görmesi ve bu zorlukların karşılığında aldığı haz ve mutluluğun var olmasıdır. Bu kadar canlıyı dağ başında öylece bırakmak mümkün değildir, bu nedenle bu çalışmalarımın başladığı tarihlerden beri hemen hemen her ay üç-beş günlüğüne Erzincan'a ve Çayırlıya gitmekteyim. Gidiş gelişlerimde dostlarım ve çevremdekiler tarafından "hayırdır yine nereye ?" diye sorulan sorulara cevaben, "Erzincan'a çoluğu-çocuğu görmeye" diyince, "ne alaka sizin aileniz Bursa'da ikamet etmiyor mu" der ve garip garip bakarlar. Evet öyle de, o dağlardaki binlerce fidan ve ağaç, onlarda artık benim birer parçam ve onlarda artık benim birer evladım durumunda derim.

İşte zorluklardan biri de dolayısı ile evlat gibi baktığınız yetiştirdiğiniz bu kadar candan ve canlıdan ayrı kalmak ise de, özlem duyguları her daim insanı kamçılayan ve hayata daha sıkı sarılmasına vesile olan kutsal hisler ve duygular olmaktadır.

Fidanlıkların dikim, çapa, sulama ve budama gibi dönemlerinde tabi ki fazlaca insan gücüne ihtiyaç duyulmakta, bu da doğal olarak bölgeden karşılandığı için bölgenin istihdamına katkı sağlamaktadır. Aslında projemizin temelinde yatan asıl nedenlerden biri de tabi ki budur, bu şekilde bölgenin kalkınmasına katkıda bulunmak, yeni iş imkânları ve iş sahaları oluşturmak, bu sayede orada olan insanımızın orada kalmasını ve iş-aş nedeni ile göçüp giden insanımızı da cezp edip, geri dönüşünü sağlamaktır.

-Doğanın tahribatı, önlenmesi ve muhtemel sonuçları için ne dersiniz, sorumluluk almak için ne tavsiye edersiniz?

O kadar hassas ve cevabı o kadar uzun bir konu ki, bunun için günlerce konuşsak konular bitmez ve çözümü sayfalara sığmaz aslında. Çünkü doğa deyince her şeyi ile öncelikle biz, kendimiz, ailemiz çocuklarımız aklımıza gelmelidir, çünkü biz varsak doğa var doğa varsa yaşatılabiliyorsa biz varız demektir.

Dünyadaki gelişen teknolojik imkânlar, sınır tanımayan ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçların karşılanması için gerekli olan enerji teminindeki çılgınlıklar yaşlı dünyamızı yormakta, bu yorgunluğun sonuçları da en bariz şekli ile küresel ısınma ve iklim değişiklikleri ile kendini göstermektedir. Hep şunu söylerim *"şehirlerde denizlere yakın seviyelerde yaşayan bizler, bir gün doğanın zorunlu daveti ile o yüksek platolara, memleketlerimize köylerimize mecburen döneceğiz, bundan dolayısıdır ki memleketlerinizi tamamı ile terk etmeyin, bağlarınızı koparmayın, oralarda ufakıkta olsa bir tırnak tutturacak ged bırakınız"*..

Bu bakış benim gerek kitaplarla gerekse ağaçlarla hayata bakış felsefemin ve taşıdığım sosyal sorumluluk anlayışımın ana fikridir. Özellikle sanayileşme devriminin ardından sahip çıkamadığımız doğamız hızla kendini yenilemek adına zamanla silkinerek depremlerle, zamanla fırtına ve yağışların yol açtığı sellerle ağlayarak, zamanla ortalığı yakıp yıkarak volkanlarla hırsını ve hiddetini ifade etmektedir. Bizlere düşen doğamıza uygun sosyal sorumluluk projeleri içerisinde yer almak zorunda olduğumuzu düşünürüm.

V ERZİNCAN'DA TARIM¹

Latif Bulut

(Ziraat Mühendisi)

İnsan yaşamı için gerekli olan; beslenme, barınma, örtünme (giyim), kozmetik, enerji, sağlık ve ulaşım gibi hizmet ve ürünlerin teminini sağlayan bitki ve hayvanların insan eliyle yetiştirilmesi, üretilen ürünlerin kalite ve verimlerinin yükseltilmesi (**ıslah**), uygun koşullarda korunması (**muhafaza/depolama**), **işlenip değerlendirilmesi** ve **pazarlanması** amacıyla yapılan çalışmaların bütününe **tarım veya tarımsal faaliyet** diyoruz.

Bu konuda dilimizde üç tane daha kavram var. Birisi ziraat. Ziraat Arapça bir kavramdır. Tohum saçmak, tohum ekmek anlamlarına geliyor. Diğer bir kavram Rençber. Bizim bu bölge de Reşber denilir. Oda zahmetli iş gören emekçi demektir. Yani tarımın o zahmetli işini yapan demektir. Üçüncü kavramımız ise çiftçi. Çiftçi hepimizin bildiği gibi çit süren anlamına gelmektedir. Çit sürmek ne demek. İçten yanmalı motorlar çıkmadan önce iki tane affedersiniz öküzü kara sabana koşup toprağı işleme çit sürme kavramı olarak adlandırılmıştır. O işi yapan kişiye de çiftçi denir.

İnsanoğlunun dünyadaki yaşam süreci içinde zaman zaman büyük çaplı devrim niteliğinde değişimler olmuştur ve olmaktadır. Nedir bunlar; mesela demir'in kullanılması, bilgisayarın bulunması, internetin çıkması vb. Bu değişimlerden biri de avcı ve toplayıcı insanın, bitkileri ve hayvanları evcilleştirip zirai faaliyete başlayarak buğday gibi yiyecek başta olmak üzere diğer tedarik malzemelerini üretmeye başlamasıdır.

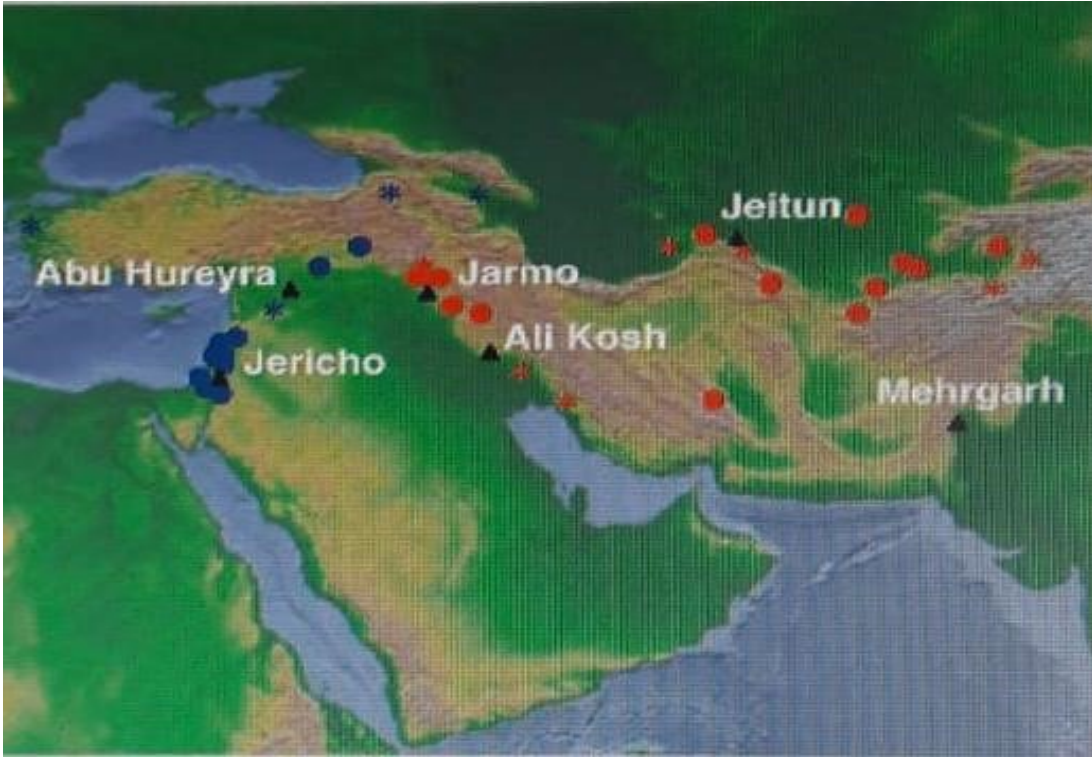
¹ Birlik Vakfı Erzincan Şubesi- Şehir Okumaları-15

Milattan önce 8500. yılda Mezopotamya'daki avcı ve toplayıcı insanların çevrelerinde bulunan bitkileri ve hayvanları evcilleştirerek (kültüre alarak) dünyanın ilk çiftçileri oldukları kaynaklarda ifade edilmektedir.

İlk yetiştirilen zirai ürünlerin **buğday, arpa, bezelye** olduğu, ilk evcilleştirilen hayvanların ise **koyun, keçi ve sığır** olduğu belirtilmektedir. Aslında ilk evcilleştirilen hayvanın köpek olduğu ifade ediliyor ancak biz tarımsal açıdan önemi nedeniyle bu hayvanları zikrettik.

Yapılan arkeolojik kazılar sonucu elde edilen buğday ve arpa kalıntılarında ilk buğday ve arpa ziraatının Mezopotamya'daki neolitik yerlerde örneğin Abu Hureyra ve Jericho'da yapıldığı tespit edilmiştir.

Abu Hureyra şu anda Suriye toprakları içinde Esat Gölü olarak ifade edilen bir baraj gölü altında kaldığı tahmin edilen bir köydür. Onlar için diyorlar ki bunlar işte tarım üretimi yapıyorlardı. Bayağı gelişmişlerdi. Bir kuyruklu yıldızın düşmesi sonucu yok oldukları söyleniyor. Ama ilk olarak tahıl ziraatını yaptıkları rivayet ediliyor. Köy su altında kalmadan önce yapılan kazılardan elde edilen bilgilerde görünmektedir. Jericho dediğimiz yer de bugünkü Filistin toprakları içerisinde kalmakta olan bir bölgedir. Burada da yine bulunan tahıl kalıntılarında ilk tahıl ziraatının burada yapıldığı ifade ediliyor.

Bu tarihçeye şunun için değindim. Bu topraklarda kadimden beri en eski meslek çiftçiliktir. Yani dünyanın ilk çiftçiliğe başlayan bölgesinde yaşamaktayız. Dolayısıyla

ilimizde bu bölgeye yakın olduğu için bizde de çiftçilik en eski mesleklerden biridir. Peki, tarımsal faaliyet nelerle sınırlı? Tarımsal faaliyetler; **iklim, sulama, tohum çeşidi veya hayvan ırkının genetik kapasitesi, topografya ve toprak yapısı** bizim yapacağımız tarımı, tarımı yapabiliş yapamayacağımızı ve yapacağımız tarımın şekline karar vereceğimizde dikkat etmemiz gereken en önemli unsurlardır. İklimi biliyorsunuz atmosfer olayları, yağış, nem, sıcaklık gibi. Tohum çeşidi ve hayvan ırkının genetik yapısı diye ifade edilen husus, kullandığınız tohum, tohumun genetik yapısı verimsiz ise siz ne yaparsanız yapın oradan istediğiniz verimi alamazsınız. Hayvan ırkının genetik kapasitesi de böyledir. Dolayısıyla bunun içinde ayrı çalışma yapmak gerekir. Topoğrafya; eğer arazi yapısı çok sertse, işleyecek kadar düz değilse burada siz yine tarım yapamazsınız. Toprak yapısı

Bunlar M.Ö. 4. ya da 5. yüzyıla ait tarım aletleri. Taştan yapılmış gibi görünüyorlar.

dediğimiz husus ise toprağın kimyasal yapısıdır. Herhangi bir elementten çok fazla varsa, yine orada siz tarım yapamazsınız. Tarım yapabilmek için belirli bir karışımda olması gerekir. Şimdi de saydığımız kriterler açısından ilimizin durumunu inceleyelim.

İlimiz Erzincan, Doğu Anadolu Bölgesinin Yukarı Fırat Bölümünde yer almaktadır.

İçinde bulunduğu bölgenin basınç kuşaklarına ve yüzey şekillerine bağlı olarak yer yer farklılık göstermekle birlikte esas itibarıyla karasal iklimin etkisi altındadır. Yani yazlar sıcak ve kurak, kışlar soğuk ve yağışlıdır. Ancak bölgesi içinde mikro klima iklim özelliği gösteren yerlerden biridir. Doğu Anadolu bölgesinde birkaç tane böyle yer var. İşte Iğdır, Erzincan, Elazığ, Malatya bu mikro klima özelliği gösteren illerden bazılarıdır. Bu illerin özelliği nedir. Bulunduğu bölgedeki diğer illerden iklimleri biraz daha yumuşak olduğu için bitki deseni daha geniştir. Yetiştirilebilen bitki çeşitliliği daha fazladır. Bu özelliği sayesinde bölgemizdeki birçok ilde yetişmeyen ürünlerin ilimizde yetiştirilme imkânı bulunmaktadır. İklim karakterine bağlı olarak Erzincan ili doğal bitki örtüsü çeşitliliği bakımından çok zengin

değildir. Bunu zaten çıplak gözle de müşahede ediyoruz. Haziran 15'e kadar her taraf yeşil, ancak sıcakların artmaya başlaması sonucunda dağların kupkuru olduğunu hepimiz görüyoruz. Devamlı orman yapısı bulunmamasıyla birlikte ormanlar parça parça olmak üzere uygun yağış, sıcaklık, yükselti ve korunma alanlarının bulunduğu yerlerde gelişim göstermiştir.

Erzincan Ovası

İlimiz genellikle dağlar ve platolarla kaplıdır. Erzincan şehrinin de içerisinde bulunduğu Erzincan Ovası ilin en büyük ovasıdır. Tercan, Çadırkaya ve Çayırılı Ovaları ise ilimizin diğer tarımsal faaliyet yürütülen ovalarıdır.

Çayırılı Ovası

Tercan Ovası

Erzincan ovası doğu-batı yönünde uzanmakta olup uzunluğu 40 km, alanı ise 500 km²'dir. Ovada %90 oranında sulu tarım yapılmaktadır. Önemli yaylaları **Koşan, Çimen, Melan ve Sarıççek** yaylalarıdır. Koşan yaylası Tercan İlçesi ile Erzurum ve Bingöl illeri arasında kalmaktadır. Koşan dağı eteklerinde yer almaktadır. Çimen yaylası ise Erzincan Gümüşhane arasında kalan, daha doğrusu Kelkit ve Refahiye arasında kalmakta olan bir yaylamız. Melan yaylamız Munzur dağları üzerinde, Sarıççek yaylası da Kemaliye-Divriği-Malatya üçgeninde kalmaktadır.

İlin en büyük ve en önemli akarsuyu Fırat'ın ana kolu olan Karasu nehridir. Cumhuriyet öncesinde Erzincan İlinde nüfusun tamamına yakın bir bölümü tarımla uğraştığını tarihi kaynaklardan öğreniyoruz. 1875 tarihli Erzurum Vilayet Salnamesine göre Erzincan sancağında üretilen tarım ürünlerinin; **buğday, arpa, darı, fasulye, kavun, karpuz, dut, soğan, zerdali, erik ve elma** olduğu belirtilmiştir. Yine bu ürünler içerisinde en önemli yeri **buğday**'ın oluşturduğu ifade edilmektedir.

Fırat Irmağı'ndan bir görünüm.

Sarıçiçek yaylası

Koşan Yaylası

Melan yaylası

Çimen yaylası

Buraya kadar şehrimizi tarımsal açıdan coğrafi olarak inceledik. Bundan sonraki süreçte üretim yönünden inceleyeceğiz. Tarımsal faaliyeti biz iki ana türe ayırıyoruz. Bunlardan birincisi bitkisel üretim, ikincisi hayvansal üretimdir. Bir kısım otoriteler tarımı sadece bitkisel üretim olarak sınıflandırır. Hayvansal üretimi tarımın bir parçası olarak kabul etmezler. Ben buna çok katılmıyorum. Çünkü birbirinden ayırmak mümkün değildir. Tarımsal faaliyet olmadan Hayvancılık olması mümkün değildir. Dolayısıyla birlikte tanımlamak daha doğru diye düşünüyorum. Ancak ayrı olması gerektiğini düşünenler de var.

İlimizin arazi dağılımı ve sulama durumuna bakacak olursak, İlimizin yüzölçümü yani toprak varlığımız **11.903 km²** olup, rakımı **1.185** metredir

ARAZİ DAĞILIMI	ALANI(HA)	PAYI (%)
Tarım Alanı	209.422	18
Çayır-Mera Alanı	434.269	36
Orman Alanı	257.472	21
Diğer Alan	191.839	17
Tarıma Elverişsiz Alan	97.298	8
Tarım Arazilerinin Sulama Durumu	89.364	43

İLİMİZDEKİ TARIM ARAZİLERİNİN BÜYÜKLÜK VE PARSEL DAĞILIMI

Büyüklik Aralığı	Parsel Sayısı	%
5 da dan küçük	169.552	58
5-10 da arası	63.806	22
10-25 da arası	47.360	16

25-50 da arası	7.721	3
50-100 da arası	1.639	0,5
100-500 da arası	900	0,3
500 üzeri	421	0,2
TOPLAM	291.399	100

İlimizdeki parsellerin grafikten görüleceği üzere aşağı yukarı %96'sı 25 dekarın altında. Bu şehrimiz açısından da, ülkemiz açısından da bir problem. Biz tarımsal faaliyet yürütülen bir alanın 20 dekarın altına düşmesini istemeyiz. Rantabl olmasının önüne geçer, verimli olmaz. Yani hububat ektiniz biçer sokamazsınız, su getirecekseniz her parseli getirmek daha masraflı olur. Dolayısıyla ilimiz tarımının en büyük problemlerinden birisi parsel büyüklüklerinin küçük olması. Bunun sebebi ise miras yoluyla arazilerin parçalanması, bir diğer sebebi de daha önce parsellerin hayvan gücüyle işlendiğinden gücü ne kadar yetiyorsa o kadarlık kısmın ekilip biçilmesi suretiyle parçalanmışlığıdır. Dolayısıyla bu problemi çözmemiz gerekiyor. Artık bir devir kapandı, makineleşme başladı. Dijital çağa geçiyoruz. Bizim bu parselleri büyütmemiz gerekiyor. Aynı zamanda bunların arasında kalan yollar, tarla sınırları da çok ciddi anlamda bir alan kaybına yol açıyor. Bunun için ne yapıyoruz, buna bakalım.

3083 Sayılı Sulama Alanlarında Arazi Düzenlemesine Dair Tarım Reformu Kanunu kapsamında çıkarılan **14 Aralık 2017 tarih ve 30270** sayılı Resmi Gazetede yayınlanan Bakanlar Kurulu kararı ile ilimizin merkez dahil 6 İlçesinde toplam 147 köyünde Topplulaştırma çalışması başlamış ve çalışmalar devam etmektedir.

Topplulaştırma ne demek? Basit bir şekilde izah edelim. Bir arazi düşünün, arazinin belli parametreleri var. Bu parametrelere göre sınıflandırıyorsunuz. Araziyi tesviye ediyorsunuz. Ağaçlar dahil her şeyi düzlüyorsunuz. Yol, ark vs. hiçbir şey bırakmıyorsunuz. Sadece varsa su kaynaklarını ve sabit tesis olarak tespit edilen varlıkları muhafaza ediyorsunuz. Bir planlama yapıyorsunuz. Yol ve kanal planlaması yaparak araziyi bloklara ayırıyorsunuz. Sonra da şahısların arazisini bir araya toplayarak yeniden parseller oluşturuyorsunuz. Suyollarını yapıyorsunuz. Basınçlı sulamayı tercih ederseniz, su zayıtının büyük oranda önüne geçiyorsunuz. Tüm parselleri yola ve kanala kavuşturuyorsunuz. Parçalanmış arazileri bir araya getirerek bütünleştirmiş ve alanlarını arttırmış oluyorsunuz. Kısaca bu tanımdan sonra ilimizde de çalışmalar 2017 yılı itibariyle başlamış durumda. Biraz ağır işleme söz

konusu. Ancak devletin başlamış olması önemli. İlimizde tesviye yapılmıyor. Keşke yeterli kaynak ayırıp tesviye ve altyapı yapılarak yürütülseydi.

Bir diğer husus 03.07.2005 tarihinde kabul edilen ve 19/7/2005 tarih ve 25880 sayılı resmi gazetede yayınlanan **5403** sayılı **Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu** kapsamında istisnaları olmakla birlikte tarım arazilerinin amaç dışı kullanımı yasaklanmıştır.

Bu kanunla ayrıca arazi kullanım planlarının hazırlanması ve sınıflarının belirlenmesine başlanmıştır. Tarım arazilerinde asgari 20 dekarın, dikili arazilerde 5 dekarın altında parsel yapılması yasaklanmıştır. Tarım arazilerinin devir ve satışının Tarım ve Orman İl Müdürlüklerinin görüşü doğrultusunda yapılması şartı getirilmiştir. Bu kanunun uygulanmasının da bize yansımaları oluyor. Vatandaşlarımızda belli alışkanlıklar var. İhtiyaca binaen parçalı olan arazilerinden bir kısmını satmak istiyor. Biz ona satamazsın deyince tepkilerle karşılaşıyoruz. Ama bu yapılması gereken bir şeydi. Yönetmeliği çerçevesinde arazilerin korunması ve kullanılması belirlenmiş durumda. İnşallah toplulaştırma çalışmasıyla birlikte ilimizde parsel büyüklükleri istenen seviyelere gelir ve yola kavuşması suretiyle de taşınmazlar üzerinde istenen yatırımların vücut bulması mümkün olur diyelim. Bu şekilde parçalanmayla devam edersek, ya da etseydik çok daha vahim sonuçlarla karşılaşacak ve hiçbir şey üretemeyeceğimiz parsellere sahip olacaktık.

İLİMİZDEKİ TARIMA ELVERİŞLİ ALANLARDAKİ EKİM DAĞILIMI

DAĞILIM	2020 YILI ALANI (Hektar)
Tarla Bitkileri	90.359
Sebze	3.173
Meyve Ve Bağ	3.774
Nadas	28.304
Tarıma Elverişli Olup Kullanılmayan Arazi	83.812
Toplam	209.422

İLİMİZDEKİ TARLA BİTKİLERİ ÜRETİMİ

Ürün	2020 Yılı Toplam Ekiliş(da)	2020 Yılı Toplam Üretim(ton)	2020 Yılı Verim (kg/da)
Buğday	323.091	95.295	295
Arpa	177.104	53.525	302
Yonca	113.792	277.178	2.436
Şeker Pancarı	50.384	308.671	6.161
Kuru Fasulye	25.945	3.295	127
Patates	4.237	26.104	6.161

Tarla ürünlerinde ekiliş alanlarına göre ilk 3 sırada **Buğday**, **Arpa** ve **Yonca** bulunmaktadır. Devamla Şeker Pancarı önemli bir yer kaplıyor. Sonrasında Kuru Fasulye, müteakiben Silajlık Mısır var. Onu almadım, özellikle patatesi aldım. Tercan ve Çayırılı bölgesinde patates, pancar alanlarının daralmasından sonra önemli gelişme kaydediyor. İlimizde **Şekerpancarı** da önemli ürünler arasındadır.

Bu arada bu veriler 2020 yılına ait istatistik veriler. Bizde istatistikler bir sonraki yılın Eylül ayında çıkıyor. Yani 2021 yılının verileri 2022 yılının Eylül ayında çıkar. Bir karışıklığa sebep olmamak için 2020 yılının verilerini vermeyi tercih ettim.

Bu resimde de güz döneminde 200 ton, bahar döneminde de 380 ton Bakanlığımız %75 hibe desteği kapsamında buğday gönderdi. Onun Sayın Valimiz, Vekillerimiz ve Müdürümüzle dağıtımını yapıyor.

Burada da Çayırli bölgesinde patates hasadında Sayın Valimizin üreticileri ziyaretini görüyorsunuz.

Bu tabloda da İlimizdeki sebze üretimi var.

İLİMİZDEKİ SEBZE ÜRETİMİ

Ürün	2020 Sebze Ekiliş Alanı (da)	2020 Sebze Üretim Miktarı (ton)
Domates	12.911	99.773
Hıyar	3.609	19.148
Biber	3.736	10.992
Fasulye	3.633	2.850
Karpuz	2.910	14.860

Sebze üretiminde ilk 3 sırayı Domates, Hıyar ve Karpuz almaktadır.

Uluköy'de bir domates tarlasını görüyorsunuz.

İLİMİZDEKİ MEYVE VE BAĞCILIK ÜRETİMİ

Ürün	2020 Yılı Kapladığı Alan (da)	2020 Yılı Üretim Miktarı(ton)
Elma	9.561	15.098
Üzüm	9.453	6.272
Kayısı	4.495	5.180
Dut	620	5.617

Meyve ürünlerinde ilk 3 sırayı Elma, Üzüm ve Kayısı almaktadır.

Dut üretiminde Tüik rakamlarına göre Türkiye 2.'siyiz.

Diğer illerimizde çok fazla dut yetişmiyor. Maraş'ta, Elazığ'da, Malatya'da, Tokat'ta ve bizde var. Doğru düzgün kapama dut bahçesi olmamasına rağmen Türkiye'de 2. sıradayız. Üzerine biraz il olarak eğilirsek neler olabileceğini siz düşünün. Bunu yerel olarak yapmak zorundayız. Slayt'ın ilerleyen bölümlerinde bizim sertifika aldığımız ürünlere değindiğimizde bunları tekrar konuşacağız.

İLİMİZDEKİ MEYVE FİDANI ÜRETİMİ (2020 Yılı Fidan Üretimi)

Fidanın Cinsi	İlde Üretilen Miktar	İl Dışından Gelen Miktar
Elma	900	12.000
Kiraz	300	12.000
Kayısı	1200	3.000
Şeftali	1600	2.000
Armut	900	2.500
Erik	300	2.000
Vişne	100	10.000

Ayva	-	1.000
Ceviz	-	5.000
Diğer	-	2.000
Toplam	5.300	51.500

Bu görsel de de ilimizdeki meyve fidanı üretimine ait veriyi paylaştım Erzincan'da 5.300 adet muhtelif çeşitlerde meyve fidanı üretilmiş, ayrıca 51.500 meyve fidanı il dışından getirilerek satışa sunulmuştur.

Yıllık yaklaşık 56000 fidan toprakla buluşuyor. Bunun anlamı ilimizde ciddi bir meyvecilik kültürü oluşuyor.

Burada da Bahçe Kültürlerinde üretilen ve satışa hazır hale getirilen fidanları görüyorsunuz.

Buda yine bizim müdürlüğümüzün getirip dağıtımını yaptığı fidanlardan bir görsel.

İLİMİZDEKİ SERA VARLIĞI

Bunlara sera derken bizdekiler plastik tünel. Yani sera deyince işte ısıtması olan, cam, iklim kontrolü olan seralar değil. Bizdekiler çoğunlukla biraz erkenci ürünlerde birazda geçcilik sağlamak amacıyla yapılmış plastik seralar.

İlimiz genelinde 2016 yılında 90,1 dekar sera alanı mevcut iken, 2018 yılında 153 dekara daha sonra 2021 yılında ise 472 dekar alana ulaşmıştır.

Bunların büyük çoğunluğu Merkez İlçe ve Üzümlü ilçemizedir. Seralarda fide yetiştiriciliği ile birlikte çoğunlukla **domates ve hıyar** yetiştiriciliği yapılmaktadır. İnşaat halindeki seraların tamamlanmasıyla Erzincan'ın sera varlığı 500 dekarın üzerine çıkacak olup, sera varlığımızın 2023 yılına kadar 1.000 dekar alana ulaşması hedeflenmektedir.

	2016 Yılı (Dekar)	2016 İşletme Sayısı (Adet)	Yılı	2021 Yılı (Dekar)	2021 İşletme (Adet)	Yılı	Sayısı
TOPLAM	90.1	42		472	193		

İlimizde iklim açısından üretimi en çok etkileyen şey ilkbahar geç donları ile sonbahar erken donları. İlkbahar geç donları dediğimiz Nisan ayının içinde, Nisan'ın sonuna doğru gelen donlar, bizim hem sebzelerimizi hem meyve üretimimizi önemli ölçüde etkiliyor. Bu seralar vasıtasıyla biz ilkbahar geç donlarını ve sonbahar erken donlarının etkisini kırmış oluyoruz. Buda üretimimize önemli katkı sağlıyor. Bir ay ilkbahar'dan erken, bir ay'da sonbahardan ürünün devam etmesini sağlıyoruz. Bu iki aylık zaman düşünün bir alana masraf yapmışsınız, oradan 5 ay ürün alabileceksen donlar sebebiyle 3'e düşüyor.

Aslında aynı masrafı yapmışsınız. Siz aynı masrafla 5 ay ürün almış oluyorsunuz ki bu seralar vesilesiyle önemli bir katkı oluşturuyor.

Son zamanların flaş kavramlarından biri de Organik Tarım.

ORGANİK TARIM: İnsan sağlığına ve çevreye zarar vermeyen ve üretimde kimyasal girdi kullanılmadan, üretimden tüketime kadar her aşaması kontrollü ve sertifikalı tarımsal üretim biçimidir. Doğal dengeyi koruyarak hava ve su gibi yaşamsal kaynakların ve doğal hayatın korunmasını amaçlayan bir üretim yöntemidir. 18.08.2010 tarih ve 27676 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan Organik Tarımın Esasları Ve Uygulanmasına İlişkin Yönetmelik kapsamında yürütülmektedir. İyi Tarım Uygulaması da aslında bunlar birbirine yakın kavramlar.

İYİ TARIM UYGULAMASI: Tarımsal üretim sistemini sosyal açıdan yaşanabilir, ekonomik açıdan karlı ve verimli, insan sağlığını koruyan, hayvan sağlığı ve refahı ile çevreye önem veren bir hale getirmek için uygulanması gereken işlemleri ifade eder.

Bu kapsamda üretim yapmak isteyen üreticiler 07.12.2010 tarih ve 27778 sayılı İyi Tarım Uygulamaları Hakkında Yönetmelik ve bu yönetmeliğe dayanarak çıkarılan genelgelere uymak zorundadırlar.

Burada da ilimizde yapılmış seralardan görseller yer almakta.

İTU kapsamında üretilen ürünler, Bakanlığımız tarafından yetkilendirilmiş kontrol ve sertifikasyon kuruluşları (KSK) tarafından yayınlanmış mevzuatlara göre kontrol edilir ve uygun üretim yapılmışsa ürün sertifikalandırılır.

Organik Tarım ve İyi Tarım Uygulaması arasındaki fark, Organik Tarımda kimyasal kullanılmıyorsunuz. Sıfır kimyasal. Yürütülme şeklide şu. Arazisinde İyi Tarım ya da Organik Tarım yapacak kişi Tarım İl Müdürlüğüne müracaat ediyor. Bir kısım prosedürleri var, onları yaptıktan sonra, Bakanlığın yetkilendirdiği sertifikalandırma şirketleri var, onların biriyle anlaşılıyor. Onlar buradaki üretim sürecini sürekli takip ediyorlar. Ve sürecin sonunda da elde ettiği ürünü sertifikalandırıyorlar. Ve süreç böylece tamamlanmış oluyor.

İLİMİZDEKİ ORGANİK TARIM VE İYİ TARIM UYGULAMALARI

İlçe Adı	2020 Yılı Organik Tarım		2020 Yılı İyi Tarım	
	Üretici Sayısı	Alan (da)	Üretici Sayısı	Alan (da)
Merkez	26	700	1	94,5
Üzümlü	33	918	14	152,1
Kemah	-	-	1	313,8
Çayırli	14	2.298	-	-
Tercan	77	16.767	-	-
Otlukbeli	17	1.366	-	-
Refahiye	-	-	-	-
Kemaliye	4	157	-	-
Toplam	171	22.206	16	560,4

Tarımsal Üretimde en önemli unsurlardan birisi de mera'dır. 4342 sayılı mera kanunu kapsamında ilimizin aşağı yukarı tamamına yakını, 521 köyde meraların tespit ve tahdidi tamamlanmış durumda. Tahsis işlemleri devam ediyor. Bunun anlamı şu, nerelerin mera olduğu, hangi köye ait olduğu, miktarının ne kadar olduğu, ot kalitesinin ne olduğu, üzerinde hangi çalışmaların yapılması gerektiği belirlenmiştir. Hatta bazı meralarımızda ıslah çalışması yapıyoruz.

İLİMİZDEKİ MERA TESPİT-TAHDİT ÇALIŞMALARI (2020 yılı)

İlimizde bugüne kadar 28.02.1998 tarih ve 4342 sayılı mera kanunu kapsamında 521 köyde çalışma yapılmış bulunmaktadır.

2020 Yılı Mera Durumu (ha)	
Toplam Mera	434.269

Tahdit	392.710
Kalan	41.559

İlimizde bir köyümüzde merayı gübreleme çalışmasını görüyorsunuz. Bazılarında gübreleme yapıyoruz, bazılarında yeniden tohumlama ile ekim yapıyoruz. Projeye dahil olan köylerde mera üretimi oluşturuyoruz. Münavebeli otlatmayı devreye sokuyoruz. Çok fazla hayvan baskısına maruz kalan meralarda çölleşme oluyor. Bunların optimum şekilde kullanılması için bu çalışmalar mera birimimiz tarafından takip ediliyor ve devam ediyor.

Bu tabloda da Bakanlığımız tarafından İlimize gelen bitkisel üretime destek miktarları yer alıyor.

**İLİMİZDEKİ BİTKİSEL ÜRETİME BAKANLIĞIMIZ TARAFINDAN
VERİLEN DESTEKLEMELER (2020yılı)**

Destekleme Çeşidi	Çiftçi Sayısı	Toplam Destekleme Miktarı (TL)	Destekleme Birim Miktarı
Mazot Gübre Desteği	6.607	15.609.648,51	

Yem Bitkileri Desteği	1.724	4.929.699,90	
Prim Ödemeleri	1.804	4.637.336,35	
Sertifikalı Tohumluk Kullanımı Desteği	324	252.437,59	
Sertifikalı Fidan Kullanımı Desteği	12	56.077,40	
Organik Tarım Desteği	67	97.790	
İyi Tarım Desteği	11	19.561	
Küçük Aile İşletmesi	54	20.816,30	Dekara: 100 TL
TOPLAM	10.603	25.623.367,05	

MAZOT GÜBRE DESTEKLERİ

Ürünler	Mazot (TL/da)	Gübre (TL/da)	Toplam Destek (TL/da)
Buğday, Arpa, Çavdar, Yulaf, Triticale	19,00	8,00	27,00
Çeltik, Kütlü Pamuk	62,00	4,00	66,00
Nohut, Kuru Fasulye, Mercimek	22,00	4,00	26,00
Patates	27,00	4,00	31,00
Yağlık Ayçiçeği, Soya	26,00	4,00	30,00
Dane Mısır	25,00	4,00	29,00
Kuru Soğan, Kanola, Aspir, Yaş Çay, Fındık, Yem Bitkileri	17,00	4,00	21,00
Zeytin	15,00	4,00	19,00
Diğer Ürünler	15,00	4,00	19,00
Nadas	8,00	-	8,00

KÜÇÜK AİLE İŞLETMESİ DESTEĞİ;

ÇKS'ye kayıtlı ve tarımsal faaliyet yapılan alan toplamı beş (5) dekar veya altında olan, açıkta ve/veya örtü altı ünitelerinde meyve, sebze, süs bitkisi ile tıbbi ve aromatik bitki yetiştiriciliği yapan gerçek kişi çiftçilere, 2020 üretim yılında dekara 100 TL Küçük Aile İşletmesi Desteği ödenmiştir. Buradaki amaçta 5 dekarın altında olsa bile insanları toprakla tanıştırmak yada topraktan koparmamak diyebiliriz.

TARIM DANIŞMANI DESTEĞİ;

Bakanlıkça yetkilendirilerek tarımsal yayım ve danışmanlık hizmeti sunan serbest tarım danışmanları ile ziraat odası ve üretici örgütlerinde en fazla beş tarım danışmanı olmak üzere istihdam edilen her bir tarım danışmanı için 46 bin lira on iki aylık hizmet sunumuna bağlı olarak eşit iki dilim halinde ödenmektedir. Hem istihdam sağlanması, hem üreticilerin bilgilendirilmesi amaçlı böyle bir destek yapılmaktadır.

Biraz önce desteklemelerde dikkat ederseniz her bir üretim biçimi için ayrı bir desteklemeden bahsettim. Bunun sebebi 2010 yılında bir yönetmelik çıktı. Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli. Bunun amacı tarımsal üretimin uygun ekolojilerde geliştirilmesi için belirlenen tarım havzalarında tarımsal faaliyetlerin entegre bir şekilde yürütülmesi, desteklenmesi, örgütlenmesi, ihtisaslaşması ve tarım envanterinin hazırlanması ile ilgili usul ve esasları düzenlemektir. Bu yönetmeliğe göre Türkiye 30 üretim havzasına ayrılmış durumda. Oradaki iklim özellikleri, yetiştirme, üretme alışkanlıklarına göre bu havzalar oluştu. Bizim ilimizin bulunduğu havza da Yukarı Fırat Havzası.

Türkiye Tarım Havzaları

1- Güney Marmara Havzası	2- Batı Karadeniz Havzası	3. Kuzey Batı Anadolu Havzası
4. Doğu Karadeniz Havzası	5. Karasu Aras Havzası	6. Kuzey Marmara Havzası
7. Büyük Ağrı Havzası	8. Söğüt Havzası	9. Çoruh Havzası
10. Yukarı Fırat Havzası	11. Kıyı Ege Havzası	12. Van Gölü Havzası
13. Erciyes Havzası	14. Kaz Dağları Havzası	15. İç Ege Havzası
16. Gediz Havzası	17. Meriç Havzası	18. Yeşilirmak Havzası
19. Orta Karadeniz Havzası	20. Karacadağ Havzası	21. Zap Havzası
22. GAP Havzası	23. Batı GAP Havzası	24. Doğu Akdeniz Havzası
25. Kıyı Akdeniz Havzası	26. Ege Yayla Havzası	27. Orta Kızılırmak Havzası
28. Orta Anadolu Havzası	29. Fırat Havzası	30. Göller Havzası

Harita üzerinde havzaların görünümü.

10. YUKARI FIRAT HAVZASI

Burada dikkat ederseniz Kemaliye ilçesi bu havza içinde yer almıyor. Gümüşhane'nin ve Sivas'ın bir kısmı bu havza içinde yer alıyor.

Bu model ile desteklenen ürünler şu 21 ürün.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Kapsamında Desteklenen Ürünler

1-Yağlık Ayçiçeği	2-Kütlü Pamuk	3-Soya	4-Kanola	5-Aspir	
6-Dane Mısır		7-Buğday	8-Arpa	9-Çavdar	
10-Yulaf	11-Tritikale	12-Çeltik	13-Kuru Fasulye	14-Mecimek	15-Nohut
16-Yaş çay	17-Fındık	18-Zeytin	19-Yem Bitkileri	20-Patates	21-Kuru Soğan

Bu ürünlerin dışında kalan diğer bütün ürünlere «Diğer Ürünler» kategorisinde belirtilen miktar kadar **mazot ve gübre** desteği ödemesi yapılır.

Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme modeli kapsamında desteklenen ürünlerin belirtilen havzaların dışında yetiştirilmesi durumunda mazot ve gübre desteği ödemesi yapılmaz.

TARIM HAVZALARI ÜRETİM VE DESTEKLEME MODELİ

İlimizde Türkiye Tarım Havzaları Üretim ve Destekleme Modeli Kapsamında Desteklenen Ürünler

Erzincan-Çayırılı Arpa, Buğday, Çavdar, Kuru Fasulye, Nohut, Soya, Tritikale, Ayçiçeği (Yağlık), Yem Bitkileri, Patates

Erzincan-İliç Arpa, Buğday, Nohut, Yem Bitkileri, Yulaf

Erzincan-Kemah Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf

Erzincan-Kemaliye Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Nohut, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf

Erzincan-Merkez Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Nohut, Soya, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf, Patates, Soğan (Kuru)

Erzincan-Otlukbeli Arpa, Buğday, Çavdar, Kuru Fasulye, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf

Erzincan-Refahiye Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Nohut, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf, Patates

Erzincan-Tercan Arpa, Buğday, Çavdar, Kuru Fasulye, Nohut, Soya, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf, Patates

Erzincan-Üzümlü Arpa, Buğday, Kuru Fasulye, Nohut, Soya, Tritikale, Yem Bitkileri, Yulaf

Buraya kadar ifade ettiğimiz hususlar bitkisel üretimle ilgiliydi. Şimdi de hayvansal üretimle ilgili varlığımıza değinelim.

2- HAYVANSAL ÜRETİM:

İLİMİZDEKİ HAYVAN VARLIĞIMIZ

İL GENELİ	2020 Yılı Miktarı
Büyükbaş Hayvan Sayısı	124.125
Küçükbaş Hayvan Sayısı	500.930
Arılı Kovan Sayısı	89.366
Yumurtacı Tavuk Sayısı	494.613
Etçi Tavuk Sayısı Dönemlik	797.000
Su Ürünleri Üretim Tesisi Sayısı	17

İLİMİZDEKİ BÜYÜKBAŞ VE KÜÇÜKBAŞ HAYVAN SAYISI İŞLETME İSTATİSTİĞİ

Büyükbaş

1-5	6-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-100	101-200	201-500	500+
İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme
2.218	1.657	2.055	1.072	567	287	417	88	12	1

Toplam Büyükbaş İşletme Sayısı: 8.375

Küçükbaş

1-25	26-50	51-100	101-200	201-500	501-1000	1001-2000	2001-3000	3001-4000	4001-5000	5000+
İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme	İşletme
443	267	376	447	668	365	116	11	1	1	1

Toplam Küçükbaş İşletme Sayısı: 2.696

Büyükbaş hayvancılık için grafikten görüleceği üzere hayvan sayısı arttıkça işletme sayısı düşüyor. Bu şunu gösteriyor. Biz hala tarımı bir üretim dalı gibi görmüyor, bir yaşam şekli gibi görüyoruz. Yani 1 ile 5 adet hayvanı olan adam ne demek? Adam diyor ki ben köyde dururum, işte 10 dönüm sebze ekerim, 5 - 6 tane de hayvanım olur, orada geçinirim. Hala tarımı bir ekonomik sektör olarak görmüyoruz. Ekonomik sektör olarak tabanda bunu görmüyoruz. Küçükbaş hayvancılık da bu konuda daha iyiyiz. Dikkat ederseniz küçükbaşta 1 ile 25 olan 443, şöyle ileri doğru geldiğimizde 201 ile 500 arasında 668 işletme var. Sonrasında yine hayvan sayısı arttıkça işletme sayılarımız düşüyor. Bu 201 ile 500 arası rakamı bir işletmede ekonomik açıdan iyi bir sayı. Dolayısıyla küçükbaş hayvancılık da iyiyiz. Ancak biz devlet olarak da İl olarak da bütün yatırımlarımızı büyükbaş hayvancılığa yapıyoruz. Küçükbaş hayvancılığa yaptığımız hiçbir yatırımımız yok. Hâlbuki ülkemizin kurtuluşu da bu küçükbaş hayvancılığın gelişmesine bağlı. Nedenini ilerleyen slaytlar da göreceğiz. Bu slayt da ise hayvansal üretim miktarlarımızı görüyoruz.

İLİMİZDEKİ HAYVANSAL ÜRÜN VARLIĞIMIZ

ÜRÜN ÇEŞİDİ	VERİM	2020 YILI ÜRETİM MİKTARI
Süt	Anaç Hayvan Başına Ort:20 Litre 1-1,5 Litre	230.642 Ton
Bal	Kovan Başına Ort:17 Kğ	1.519,2 Ton
Tulum Peyniri	(4 Litre Süt 1kğ peynir)	8.000 ton
Balık		589,7 ton/yıl
Kırmızı Et	Sığır: 265 kğ koyun:22 kğ	5.500
Tavuk Eti	Piliç: 1,6-3,5 kğ	5.450
Yumurta		128.344.000 adet

İLİMİZDEKİ HAYVANSAL ÜRETİM DESTEKLEMELERİ (2020 yılı)

Destekleme Çeşidi	Destekleme Alan Kişi Sayısı	Birim Destekleme Miktarı(TL)	Toplam Destekleme Miktarı
Anaç Koyun - Keçi Desteği	1.278	25	8.501.295
Halk Elinde Islah Projesi Dest.	129	Koyun:40 Kuzu:40 Koç:200	2.056.160
Malak ve Manda Desteği	155	Manda:250 Malak:250	149.000
Buzağı Desteği	4.802	Tohumlama:950 Tosun:470	16.060.220

Çiğ Süt Desteklemesi	679	Ton Başına: 200 İl için ilave: 100-400	3.783.582,77
Arıcılık Desteklemeleri	879	Kovan Başı:15	1.339.245
Su Ürünleri Desteği	7	Kg başı: 0,75 kuruş	386.729
Sürü Yönetimi Desteği	402	İşletme Başı: 5.000 (1 yıllık)	2.010.000
Sürü Büyütme Desteği (Küçükbaş)	531	Hayvan Başı: 100	2.497.600
Besilik Erkek Sığır Desteği	236	Hayvan Başı: 250	474.638
Yem Desteği (Süt Sığırları İçin)	456	Hayvan Başı: 65	303.355
Yem Desteği (Besi Sığırları İçin)	160	Hayvan Başı: 65	52.544
TOPLAM	9.714		37.614.368,77

İLİMİZDEKİ TOPLAM TARIMSAL DESTEKLEME MİKTARI (2020)

Bitkisel Üretim Destekleme Miktar

25.6 Milyon TL

Hayvansal Üretim Destekleme Miktarı

37.6 Milyon TL

Olmak Üzere Toplam

63.237.735,82 TL

Destekleme ödemesi yapılmıştır.

İLİMİZDEKİ GIDA ÜRETİM VE SATIŞ İŞLETMELERİN DAĞILIMI

İŞLETME TÜRÜ	ONAYLI GIDA İŞLETMESİ	KAYITLI GIDA ÜRETİM İŞLETMESİ	KAYITLI GIDA SATIŞ-TOPLU TÜKETİM İŞLETMESİ	ONAYLI YEM İŞLETMESİ	KAYITLI YEM İŞLETMESİ	GENEL TOPLAM
Toplam	49	207	2.074	7	129	2.466

Onaylı Gıda İşletmesi dediğimiz Et ve Süt işleyen işletme sayısı. Kayıtlı Gıda Üretim İşletmesi bitkisel gıdalar işleyen fırınlar, pastaneler vb. yerler. Kayıtlı Gıda Satış-Toplu Tüketim İşletmesi ise lokantalar. Onaylı Yem İşletmesi dediğimiz yem fabrikaları. Kayıtlı Yem İşletmesi dediğimiz ise yem bayilerini gösteriyor.

İLİMİZDEKİ TARIMSAL İŞLETME SAYILARI

ÇKS'ye Kayıtlı işletme Sayısı :8.014

Büyükbaş Hayvan İşletmesi Sayısı :8.375 Küçükbaş Hayvan İşletmesi Sayısı :2.696 Gıda İşletme Sayısı :2.466

Arıcılık İşletmesi Sayısı :882 Su Ürünleri :17

İlimizde toplam 22.450 Tarımsal İşletme mevcuttur.

Burada Bakanlığın sistemine kayıtlı ilimizdeki işletmeleri görüyorsunuz. Ancak bunlar şöyle olabilir. Yukarıda adam ÇKS'ye de kayıtlıdır, aşağıda Küçükbaş işletmesi de vardır. Yani her birini ayrı ayrı düşünmeyin, Toplam olarak 22450 Tarımsal İşletme ilimizde kayıtlıdır.

Bu slaytımızda da ilimizin tarım hasılasını görüyorsunuz.

ERZİNCAN TARIMSAL HASILASI

Hayvansal Üretim Değeri : 1.345.333.020 TL

Hayvansal Varlığın Değeri : 1.717.850.900 TL

Bitkisel Üretim Değeri : 999.392.553 TL

Erzincan Toplam Tarımsal Hasılası 2.344.725.537 TL

Buraya kadar bitkisel ve hayvansal üretimdeki kapasitemizi istatistiki veriler eşliğinde oluşturmaya çalıştım. Yani ilimiz açısından Tarımın ne kadar önemli olduğunu görelim istedim. Zaten sanayi olarak çok gelişmiş değiliz. Dolayısıyla biz ne yaparsak bu tarımsal üretimle şehre bir şeyler kazandırabiliriz.

Şimdide İlimizde coğrafi işaret sertifikası alan ürünleri göreceğiz. Yani bizim yıldız ürünlerimiz, öz varlıklarımız, bize ait olan ve başka yere ait olmayan tescillenmiş, belgelenmiş ürünlerimizi göreceğiz.

İLİMİZDEKİ COĞRAFI İŞARET SERTİFİKASI OLAN ÜRÜNLER

Türk Patent ve Marka Kurumu'na göre coğrafi işaret, tüketiciler için ürünün kaynağını, ürünün karakteristik özelliklerini ve bu özellikler ile coğrafi alan arasındaki bağlantıyı ortaya koyan ve üçüncü taraflara garanti eden bir tür kalite işaretidir.

Ürünlerin menşei ve üretim sürecinin (mahreç) doğru bir biçimde değerlendirilmesi amacıyla ortaya çıkmış olan coğrafi işaret tescili sayesinde yöreye ait ürünlerin haksız rekabet ile karşılaşmaları da önlenmektedir.

Coğrafi işaret tescili sayesinde ürünün gelenekselliği ve yöresel özellikleri korunmuş olur.

Coğrafi işaretler, menşe adı ya da mahreç işareti olarak tescil edilir.

MENŞE ADI

Bir ürünün, bütün veya önemli nitelikleri, belirli bir coğrafi alana ait doğal ve beşeri unsurlardan kaynaklanıyorsa bu durumdaki coğrafi işaretlere “menşe adı” denir.

Ürünün üretimi, işlenmesi ve diğer işlemlerinin tümünün belirlenen coğrafi alanın sınırları içinde gerçekleşmesi gerekmektedir. Bu çerçevede menşe adı olarak tescil edilen coğrafi işaretlerin kaynaklandıkları yöre ile bağları çok kuvvetlidir.

Yani örneğin Cimin Üzümünü ele alalım. Literatürdeki adı Kara Erik'dir. Cimin Üzümünü alın Sivas'a götürün orada yetiştirin buda cimin üzümü diyemezsiniz. Bunun cimin üzümü olabilmesi için Kara Erik çeşidinin Cimin ilçesi sınırları içerisinde yetiştirilmiş olması gerekiyor. Yani siz bu adla başka yerde yetiştirdiğiniz bir üzümü satamazsınız.

MAHREÇ İŞARETİ

Belirgin bir niteliği, ünü veya diğer özellikleri itibarıyla belirli bir coğrafi alan ile özdeşleşmiş olan; üretim, işleme ya da diğer işlemlerinden en az birinin belirlenmiş coğrafi alan içinde gerçekleşmesi gereken ürünlerin konu olduğu coğrafi işaretlere “mahreç işareti” denir.

Hammaddesi veya üretim, işleme aşamalarından bir tanesi yörede gerçekleşen bir ürün mahreç işareti olarak tescillendiğinde diğer üretim ve işleme aşamaları kaynaklandığı yöre dışında da gerçekleştirilebilir.

Buna kesme kadayıfı örnek verebiliriz. Bunun bir tekniği var. O teknikle yapıldığında Erzincan Kesme Kadayıfı olur. Ama bunu nerede yaparsanız yapın bu adı alır.

Menşe adı ile Mahreç işaretinin farkı bu. İlimizin ilk coğrafi işareti olan ürünü tulum peyniri.

ERZİNCAN TULUM PEYNİRİ

Erzincan Tulum Peyniri coğrafi işareti olan kıymetli bir ürünümüzdür.

İlimizde yukarıda da belirttiğimiz gibi yıllık tulum peyniri üretim miktarı 8 bin ton civarındadır.

Gerek yetiştirici gerekse ticari faaliyet bakımından Erzincan tulum peyniri üretimi kapsamında toplam istihdam edilen kişi sayısı, yaklaşık olarak 6000-7000 kişi civarındadır

172

T. C.
TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

**COĞRAFI İŞARET
TESCİL BELGESİ**

Tescil No : 30

Başvuru Tarihi : 21.08.2000

Başvuru No : C 2000/004

Yayın Tarihi : 09.12.2000

Türü : Menşe

Başvuru sahibinin kimliği : Erzincan Sanayi ve Ticaret Odası

Başvuru Sahibinin Adresi : Fevzi Paşa Cad. No:19
ERZİNCAN

Coğrafi işaret : ERZİNCAN TULUM PEYNİRİ

Coğrafi Sınırları : Erzincan ili ve ilçeleri.

Kullanılacağı ürün : Tulum Peyniri

Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işaret 09.12.2000 tarih ve 24255 sayılı Resmî Gazete'de ilan edilmiş ve 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 09.12.2000 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Selim Mustafa ŞENGÜN
ENSTİTÜ BAŞKANI

Şb. Md. 24 8
Dal. Bşk. 24 8
Enst. Bşk. Yrd. 24 08

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

Biz Erzincan'a 1975 yılında gelmişiz. Ondan önce benim ailemde koyunculuk yapıyordu. Tulum Peyniri 1975 yılında nasıl yapılıyorsa 2022 yılında da aynı yapılıyor. Sadece değişen tek bir şey var. Şavaklıların güneş enerji panellerini yaylalara götürmeleri. Onun

dışında başka hiçbir değişiklik yok. Dolayısıyla bu kadar ün yapmış ve bu kadar insanın istihdamını sağlayan bir ürüne verdiğimiz değer bu. Bunu bir kuruma atfederek söylemiyorum. Bütün Şehir 'e atfen söylüyorum. Bu bizim için çok değerli bir ürün. Bir tulum peyniri şehriyiz. Siz hiç şehrin herhangi bir bölgesinde tulum peynirini anımsatan bir obje gördünüz mü? Dolayısıyla elimizdeki bu değere yıllar içerisinde hiçbir yatırım yapmamışız. Şimdi bazen yaylaya gidiyoruz. Üreticilerle sohbet ediyoruz. Konuşuyoruz. İşte dertliler şöyle yapalım böyle yapalım diyoruz. Diyorum ki size bir yabancı gelse, dese ki ne yapıyorsunuz, biz peynir üretiyoruz. Peki siz insani ihtiyaçlarınızı nasıl gideriyorsunuz? İmkanları, çalışma şartları çok zor. Tulum Peyniri üretimini henüz tanımlamış değiliz. Gösterebilir değiliz. Tanımlayamadığımız içinde mesela deniyor ki işte Avrupa birliğine girelim. Avrupa Birliğine girdiğimizde bu üretimi yapamayabiliriz. Çünkü tanımlamak gerekiyor. Yani görülebilir olmasını sağlamamız gerekiyor. Hem tulum peynirine hem de küçükbaş hayvancılığa şu ana kadar hiçbir yatırım yapmadık. Ne genel anlamda nede özel anlamda Erzincan olarak yaptık. Şimdi şu mera dediğimiz yer hayvanların otladığı fevkalade önemli bir yer. Siz orada yıl içerisinde çıkıp şu anda kaybolan bir değeri üretime katıyorsunuz. O otu siz hayvana otlatmadığınız zaman o kuruyacak, toprağa karışıp gidecek. Hani şunu konuşuyoruz ya işte tarımsal ürünlerin önemi arttı. Stratejik hale geldi. Biz bu alanlara yol dahil, hiç olmazsa hem güzün hem baharın bir kepçe gönderelim. Erzincan'da nereler yayla olarak kullanılıyor belli zaten. Buraları açtıralım, onu bile yapmıyoruz. O sektördeki insanlarında şöyle bir özelliği var. Koyunculuk öyle bir şey ki şurada babam öldü deseniz, durun babamı defnedeyim geleyim deseniz olmaz. Başından ayırlamazsınız. Şu anda Afganlı çobanlar sayesinde bu sektör ayakta duruyor. Yani biz bu peyniri Afganlı çobanlar sayesinde yiyoruz. Dolayısıyla bu sektöre geçmişte de bugünde hiçbir yatırımımız yok. Hiç olmazsa bu meralara bu insanların insani ihtiyaçlarını giderebilecekleri çeşmeler yapmamız gerekir. Lavabolar yapmamız gerekir. Bunlar çok zor şeyler değil. Ya da daha ilerisini söyleyeyim. Hiç olmazsa sezonluk elektrik versek. Bunu niye söylüyorum. Bu sektörden çok ciddi kaçış var. Karlı bir sektör, ama zahmeti çok. Bizim bu tulum peynirine sahip çıkmamız lazım. Geçen süre içinde yaptığımız yeniliklerden birisi de deriden turşu bidonuna geçmek oldu. Birde değişikliğimiz bu. 2019 yılında bir vesileyle Koyuncular Birliği Başkanlığına kayyum olarak atandım. 11 ay kadar orada bu birliği yönetmeye çalıştım. İlk yaptığım şey oradaki personeli toplayıp biz bu insanların yaşamına nasıl dokunabiliriz. Çok basit bir şey. Peynirleri süzdükleri süzek denilen bezler var ya artık bizde tekstil o kadar gelişmiş ki sürekli televizyonlarda duyuyoruz. Kendini temizleyen kumaşlar üretiyoruz. Hiç olmazsa şu kumaşçılarla görüşelim, tekstil mühendislerimizle görüşelim, biz böyle süzek olarak bir bez kullanıyoruz, Bunu öyle bir şeyden üretin ki temizlenmesi kolay olsun. Peynir bir süt ürünüdür. Sizde bilirsiniz ki süt bakterilerin çok kolay üreyebildiği bir üründür. Bakteri üreyince de kalitesi düşüyor. Orada bizim anladığımız anlamda lavabo ve su yok. Nasıl temizlik yapılacak. Duru suda yıkıyor. Şimdi burası bizim şehrimizse ve bu üründe bizimse, bizim adımızla anılıyorsa buna yardım yapmamız lazım. Hiç olmazsa peynir bidoncularını dolaşalım. 3 tane 4 tane bidon üreticisi var. Onlara dedim ki siz bu bidonları turşu bidonu şeklinde üretmek zorunda mısınız? Bunun başka bir kalıbı yok mu? Hani bu gıda firmalarının yaptığı çocuklara oyuncak şeklinde

yapamaz mısınız? Hiç aklımıza gelmedi cevabını aldım. Peynir bidonları en kalitesiz plastikten yapılıyor. Hanımların evlerde kullandıkları tabır kapları var. Mesela ben buzdolabından çıkmış eti dolmanın haricinde yemem. Ama o tabır kaplarına koyunca o gerçekten özelliğini bozmuyor. Yani bunu araştıralım dedim hiç olmazsa. Bunun plastiğinden olsun. Önem verdiğimizizi üreticiye göstermemiz lazım. Bu adamlar bizim, bu peynir ürünümüzle ilgili üzerinde düşünmüş çalışmışlar desinler. Oradaki çocukların tepkisi şu oldu. Abi bize şimdiye kadar hiç bunları söyleyenler olmadı, hiç böyle bakmadık. Ya da tulum peyniri imalatında en önemli problemlerden birisi sağım problemi. Eskiden kadınlarımız sağıyordu. Şimdi onlarda kazan kaldırdı, sağmıyorlar. Yani koyunun sağılması son derece önemli birşey. Birde sağlık açısından da önemli. Eğer buraya hijyeni koyabilirsen peynirin kalitesi artacak. Bu arada şunu da söyleyeyim. Dünyada artık aşağı yukarı herkes tarım ürünlerini yetiştiriyor. Siz ürünüze nitelik kazandırmazsanız, görsellik kazandırmazsanız satamazsınız. Dolayısıyla bu küçükbaş işinde en büyük sorunlardan birisi sağım problemi. Bunun içinde o dönemde Bursa'daki, Balıkesir deki firmaları gezdik. Kimse inanmıyor. Burada bir mekanizasyon olacağına. Sağım makinasıyla sağım olacağına. Hem üreticiler, hem firma sahipleri hiç düşünmedik dediler. Bizim oradaki amacımız şuydu. Bir tane taşınabilir, her tür şartta, yağmurda, çamurda çalışabilecek ve arıza vermeyecek, sağım süresini kısaltacak, sağım hijyenini sağlayacak bir makine tasarlayabilmek. Makine tasarımcıları böyle bir üretim şeklini bilmiyorlar. Genel olarak Marmara ve Ege bölgesi başta olmak özellikle Akdeniz bölgesinde de çiftlik koyuncululuğu yapılıyor. Hasılı kelim böyle bir portatif bir üretim modülüne 120000 TL bir masraf çıkıyor. Bunu birisi karşılayacak. Bir prototip üretilecek. Bunu şehirde kimseye anlatamadık. Bu proje de böylece kaldı. Dünyada da bizim gibi bir üretim modeli olmadığı için bu tarz bir cihaz geliştirilmiş değil. Mayıs 15'de koyun üreticisi koyununu alıp çıkacağı dağın en altından başlayıp her 15 günde bir yukarılara çıkar. Zirveye çıkması Temmuz 15'i veya Temmuz sonunu bulur. Sonrada yine her 15-20 günde bir aşağılara inerek dönüş başlar. Bu çıkış ve iniş esnasında sağımı yapacak ve peyniri orada üretecek. Dolayısıyla böyle seyyar bir düzen içinde üretim neredeyse hiçbir yerde yok. Bizde de sadece doğu bölgesinde var. Güneydoğuda dahi yok. Biz dediğimiz sadece Erzincan, Bayburt, Erzurum, Bingöl, Muş, Van, Kars ve Ardahan'da var. Dolayısıyla böyle bir makine ihtiyacı hissedilmemiş. Bunu oturup bizim planlamamız gerekiyordu. Planladık, ancak uygulamaya koyamadık. Bu cihazı üretebilseydik şehirdeki birçok esnafta bu sektöre girecekti. Sağım işinin zahmetinden dolayı bu insanlarda bu alana girmediler. Plastik kapla ilgilide plastik turşu bidonu üreticilerinin böyle bir derdi yok. Yaptığı ürünü zaten satıyor. Yeterli miktarda talep olacak ya da buna dair üreticinin bir kaygısı olacak ki bunu üretsin. Dolayısıyla bu konuda da bir yol kat edemedik. Sütleri süzdükleri bezleri kolay temizlenebilir hale getirebilseydik bu bile önemli katkı olacaktı. Bunu da o kısa sürede başaramadık. Birliğin bütçesi iyi durumda değil, bizim idareciliğimizde kısa sürdü.

İkinci coğrafi işareti olan ürünümüz Refahiye Balıdır.

REFAHİYE BALI

Erzincan'ın önemli tarımsal ürünlerinden biri de kekik ve gevenlerle kaplı dağlarda üretilen Erzincan çiçek balıdır. Refahiye İlçemizde Kaymakamlık, Belediye, İlçe Tarım ve Orman Müdürlüğü, Bal Üreticileri Birliği ve Ziraat Odasının çalışmaları sonucunda 18 Eylül 2019 tarihinde "Coğrafi İşaret Tescil Belgesini" alarak tescillenmiştir.

Üçüncü ürünümüz Cimin Üzümüdür.

ERZİNCAN CİMİN ÜZÜMÜ

Üzümlü ilçesi ve köylerinde yetiştirilip Karaerik olarak tabir edilen Cimin üzümü Üzümlü Belediyesi tarafından 2001 yılında tescil edilmiştir.

Bu konuda Ciminliler diğer bölgelerden biraz daha ilerlediler. Hiç olmazsa yapılan ambalaj malzemesi ile hem ürünün tanıtımı hem de başka yere gönderme imkânı sağlanmış oldu. Ayrıca ömrünü üzüme adanmış insanlar var mıdır? Ciminde vardır. Üretimde farklı varyasyonlar deneniyor. Sonbahar da yağıştan, basınçtan dolayı çatlamalar oluyor, onu önlemek için hem İl Müdürlüğümüz, hem Bahçe Kültürleri, hem üreticiler yoğun bir çaba içerisindedir. Bir sonuç henüz elde edilemese de bir arayış var. Bir gayret var. Bunu takdir etmek gerekiyor.

Bir diğer ürünümüz Kemaliye dutu.

KEMALİYE DUTU / EĞİN DUTU

Eski adı Eğin olan Kemaliye ilçemizde yetişen eğin dutu, doğal güzellikleriyle meşhur ilçenin eşsiz coğrafyası ve sahip olduğu mikro klima özellikleri sayesinde kendine has bir tada sahiptir.

En yoğun şekilde Kemaliye de yetişen dutta tescillenmiş ürünlerimizdendir. Şehrimizde üretilmesine rağmen Pestil, Köme Gümüşhane'de endüstriyellemiştir. Şu anda dutla ilgili şehrimizde sadece evlerde tüketmek üzere pekmez üretimi yapmaktayız. Son yıllarda çıkan file sistemi hijyen ve toplama konusunda bir kolaylık sağladı. Türkiye 2.si olduğumuz ürünle ilgili de şehrimizde bir sembol yok. Bu ürünün üzerine de biraz eğilmek lazım. Yaş tüketiminin haricinde kurutulabilmesi ve kurusundan da farklı ürünler üretilebiliyor olması işleme konusunda bir avantaj sağlıyor.

The image shows a 'COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ' (Geographical Indication Registration Certificate) issued by the T.C. TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ (T.C. Turkish Patent Institute). The certificate is for 'CİMİN ÜZÜMLÜ' (Cimin Üzümlü) and was registered on 13.06.2001. The registration number is 37. The applicant is the Erzincan Üzümlü Belediyesi (Erzincan Üzümlü Municipality). The geographical area is defined as the Üzümlü district of Erzincan, including the villages of Bayırbağ, Karayaka, Avcılar, Çadırtepe, Geyikli, and Pişkindağ. The certificate is signed by Selim Mustafa SENGÜN, the Chairman of the Institute, on 24/06. The certificate also includes a technical description and a reference to the official gazette where it was published.

Tescil No	: 37
Bayuru Tarihi	: 23.11.2000
Bayuru No	: C 2000/010
Yayın Tarihi	: 13.06.2001
Türü	: Menşe
Bayuru sahibinin kimliği	: Erzincan Üzümlü Belediyesi
Bayuru Sahibinin Adresi	: Cumhuriyet Meydanı Üzümlü ERZİNCAN
Coğrafi işaret	: CİMİN ÜZÜMLÜ
Coğrafi Sınırları	: Erzincan'ın Üzümlü ilçesi ile belde ve köyleri (Bayırbağ, Karayaka, Avcılar, Çadırtepe, Geyikli, Pişkindağ)
Kullanılacağı ürün	: Üzüm

Teknik özellikleri ve denetim biçimi ekte verilen coğrafi işaret 13.06.2001 tarih ve 24431 sayılı Resmî Gazete'de ilan edilmiş ve 555 sayılı Coğrafi İşaretlerin Korunması Hakkındaki Kanun Hükmünde Kararname'nin 12 nci maddesi gereğince 13.06.2001 tarihinden geçerli olmak üzere tescil edilmiştir.

Selim Mustafa SENGÜN
ENSTİTÜ BAŞKANI
24/06

İl. Bşk. 21.6
Dış. Bşk. 21.6
Gen. Bşk. Yrd. 21.6

TÜRK PATENT ENSTİTÜSÜ

**TURK
PATENT**
TÜRK PATENT VE HAKKA KURULU

COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ

No:813 - Menşe Adı

KEMALİYE DUTU / EĞİN DUTU

Tescil Ettiren

KEMALİYE BELEDİYESİ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında
16.11.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere
27.07.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Prof. Dr. Habip ASAN
Başkan

ERZİNCAN KESME KADAYIFI

**TÜRK
PATENT**
TÜRK PATENT VE MÜHÜR KURUMU

COĞRAFİ İŞARET TESCİL BELGESİ

No:760 - Mahreç İşareti

ERZİNCAN KESME KADAYIFI

Tescil Ettiren

ERZİNCAN VALİLİĞİ İL KÜLTÜR VE TURİZM MÜDÜRLÜĞÜ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında
11.09.2020 tarihinden itibaren korunmak üzere
21.05.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Prof. Dr. Habip ASAN
Başkan

KEMAH DOĞAL KAYNAK TUZU

Hareket halindeki yer altı sularının kaya tuzu yataklarından geçmesi sırasında bir miktar tuzu eritip, iyon halinde bünyesine alarak farklı formasyonlarda yeryüzüne çıkmasıyla tuzlu su kaynakları oluşmaktadır. Kemah Tuzu, tuzlu su çözeltisinin yaz aylarında geleneksel buharlaştırma yöntemi ile kristalize edilmesiyle doğal yapısını bozmadan üretilen önemli bir yöresel üründür.

Peynir ve yaprak üretimi yapanların vazgeçilmezidir.

**TÜRK
PATENT**
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU

COĞRAFI İŞARET TESCİL BELGESİ

No:880 - Menşe Adı

KEMAH DOĞAL KAYNAK TUZU

Tescil Ettiren

KEMAH İLÇE TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında
18.01.2021 tarihinden itibaren korunmak üzere
03.09.2021 tarihinde tescil edilmiştir.

Prof. Dr. Habip ASAN
Başkan

Tuzlalara ait görseller.

Bu saydığımız coğrafi işaretleri olan ürünlerin haricinde Erzincan'ın Sakkı Elması var. Bir dönem yok olma tehlikesi geçirdi. Fakat sonradan yeniden rağbet arttı. Bu ürünümüz de yeterince tanımıyor, tanıtmıyoruz. Bunun dışında Erzincan Kete'si. Belli bir standart tanımlaması yapmak suretiyle katma değer oluşturabileceğimiz ürünlerden biridir.

İLİMİZDEKİ YETİŞTİRİCİ VE ÜRETİCİ BİRLİKLERİ

Bu birliklerin amacı ulusal ıslah programları var, sürekli bu ıslah işlemini devam ettiriyorlar. Tavuk

Yetiştiricileri ve Kanatlı Eti Üreticileri Birliği sektöre piliç yetiştiriyor. Biliyorsunuz ilimizde Et Süt Kurumunun da Kanatlı kesimhanesi var. Tavuk sektörü diğer sektörler göre biraz daha karlı ve riski biraz daha kontrol edilebilir durumdadır. Bu sektörde esnaf oluşmuş durumda. Köylümüzün haricinde üretici bir kitle oluşmuştur.

YETİŞTİRİCİ BİRLİĞİ ADI	Üye Sayısı
Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği	2.070
Koyun-Keçi Yetiştiricileri Birliği	2.303
Arı Yetiştiricileri Birliği	1.162
Tavuk Yetiştiricileri Birliği	35

ÜRETİCİ BİRLİĞİN ADI	ÜYE SAYISI
Kırmızı Et Üreticileri Birliği	277
Süt Üreticileri Birliği	275
Refahiye İlçesi Bal Üreticileri Birliği	290
Kanathlı Eti (Tavuk) Üreticileri Birliği	21

Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği

Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği

Arı Yetiştiricileri Birliği

Tavuk Yetiştiricileri Birliği

Refahiye İlçesi Bal Üreticileri Birliği

Kırmızı Et Üreticileri Birliği

Süt Üreticileri Birliği

İLİMİZDEKİ TARIMSAL KOOPERATİFLER

Kooperatif Adı	Sayısı	Ortak Sayısı
Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	23	1.842
Tarımsal Sulama Kooperatifi	5	966
Su Ürünleri Kooperatifi	1	18
Pancar Ekicileri Kooperatifi	1	41.584
Tarım Kredi Kooperatifi	8	3.444

İLİMİZDEKİ BAKANLIK KURULUŞLARI

1	İl Müdürlüğü
---	--------------

2	Bahçe Kùltürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü
3	Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlüğü
4	Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu İl Koordinatörlüğü
5	Toprak Mahsulleri Ofisi Ajans Müdürlüğü
6	Tarım Kredi Kooperatifleri (8 Adet)
7	Et ve Süt Kurumu Kanatlı Kombinasi Koordinatörlüğü
8	Erzincan Orman İşletme Müdürlüğü
9	Devlet Su İşleri 82. Şube Müdürlüğü
10	Erzincan Meteoroloji Müdürlüğü
11	Erzincan Doğa Koruma ve Milli Parklar Şube Müdürlüğü

TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN İLİMİZİN GÜÇLÜ YÖNLERİ

- 1- Ekolojik koşulların tarımsal üretim için uygun oluşu ve mikro-klima alanlarının varlığı
- 2- Karayolu, demiryolu ve havayolu ağlarının mevcudiyeti
- 3- Genel olarak tarım arazilerinin verimli olması
- 4- Su kaynaklarının tarımsal sulama ve balıkçılık için yeterli olması
- 5- Organik tarım için uygun tarım arazilerine sahip olunması
- 6- Bitki deseni çeşitliliğinin yeterli düzeyde olması
- 7- Üretilen tarım ürünlerinin pazarlanabileceği komşu illerin olması
- 8- Özellikle kış turizmi, doğa sporları, yayla turizmi, ekolojik turizm imkanlarının oluşu
- 9- Tavukçuluk alanında oldukça ileri düzeyde yatırımların mevcut olması
- 10- Meyve fidanı ve meyve yetiştiriciliğine uygun toprak yapısı ve ekolojisinin var olması
- 11- Şeker fabrikasının bulunması,
- 12- Hayvancılık için çayır mera alanlarının geniş olması
- 13- İl genelinde meraların tamamının birkaç yıl içerisinde tespit, tahdit ve tahsislerinin bitirilecek olması
- 14- Yem bitkileri ve silajlık mısır tarımının çiftçilerimizce benimsenmiş olması

15- Uzun yıllardır ilde sürekli olarak faaliyet gösteren çiğ süt işleme tesislerinin bulunması

16- Kuru fasulye, ceviz(Kemah cevizi), tulum peyniri, üzüm(Cimin üzümü) ve Sakki Elma çeşidi gibi Ülke genelinde tanınmış ürünlerinin bulunması

17- Üretimde geliştirilen yeni teknik ve teknolojilerin Önder Çiftçilerimiz tarafından kısa sürede benimsenip uygulanması.

TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN İLİMİZİN ZAYIF YÖNLERİ

1- İlimizdeki girişimciler arasında önceki yıllarda kurulan iş ortaklıklarının başarılı ve uzun süreli olamaması nedeni ile ortak çalışma, katılımcılık ve örgütlenme kabiliyetinin zayıf olması

2- Tarımsal sulamada kullanılan suyun önemli bir kısmının enerji kullanılarak sağlanması nedeniyle sulama suyu ücretlerinin çok yüksek oluşu

3- Tarıma elverişli olduğu halde önemli miktardaki bir kısım arazinin maliklerince tarımsal üretim için kullanılmadığı gibi kiraya da verilememesi

4- Tarımsal üretimle iştigal eden nüfusun yaş ortalamasının yüksek olması

5- Kolektif ürün pazarlama kabiliyetinin yeterince gelişmemiş olması, pazar arayışının ferdi olarak yapılması

6- ISO 9000, TSE, ISO 22000, HACCP gibi belgelere sahip işletmelerin yeterli sayıda olmaması

7- Tarımsal ürünlere katma değer sağlayan tesislerin yeterli düzeyde olmaması var olanların da düşük kapasite ile çalışması

8- Tarımın yeterince iktisadi bir faaliyet olarak değerlendirilememesi

9- Tarımsal Üretim Konusunda Üniversite, Bahçe Kültürleri Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları ve diğer kurumlar arasında yeterli işbirliği ve planlamanın olmayışı

10- İlde sertifikalı fidan ve tohum kullanımının yeterli düzeyde olmaması

11- Erzincan tulum peynirinin ilk üretim aşamasında hijyen şartlarının yeterince sağlanamaması

12- Tarımsal üretimde kimyasal kullanımının yeterince kontrol edilememesi

13- Genç nüfusun tarımı meslek olarak benimsememesi

TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN İLİMİZİN FIRSATLARI

1- İlimizde, tarıma pazar ve katma değer sağlayacak olan turizm, kültür ve doğa sporları imkânlarının değerlendirilmesi yönünde yürütülen önemli çalışmaların varlığı

2- Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun ilde faal olması

3- Alabalık üretimine uygun su potansiyelinin bulunması ve su ürünlerine pazar talebinin olması

4- Yaş meyve, sebze ve hayvansal ürünlerin ambalajlanması ve işlemesine yönelik tesisleri kurabilecek müteşebbislerin varlığı

- 5- Özellikle Refahiye, Kemah ve İliç ilçelerinde başta kapama ceviz (Kemah cevizi) bahçeleri olmak üzere meyvecilik yapılabilecek tarıma elverişli kullanılmayan arazilerinde bulunması
- 6- Çayırılı, Tercan ve Otlukbeli ilçelerimizde ayçiçeği tarımı ile organik tarım yapılabilecek geniş arazi imkânlarının bulunması
- 7- İlin ekolojisi nedeni ile üretilen kirazın Ülkemizde yaygın olan üretim sezonundan sonra olgunluğa erişmesi
- 8- Gelecek yıllarda Meyvecilik sektörünün öneminin artacak olması
- 9- Bitkisel üretimin yapıldığı bahar, yaz ve sonbahar aylarında köylerde yaşayan nüfusun artması

TARIMSAL ÜRETİM AÇISINDAN İLİMİZDEKİ TEHDİTLER

- 1-İlin tarım arazilerinde ve özellikle sulamaya açılmış bölgelerde tuzluluk, alkalilik, drenaj yetersizliği ile su ve rüzgâr erozyonu gibi tarımı kısıtlayıcı faktörlerin her geçen gün artması
- 2-Bitkisel ve hayvansal üretim arasında dengenin kurulamaması, küçükbaş hayvancılık yapanların otlatma mevsimi dışında hayvanlarının yem ihtiyaçlarını satın almaları, büyükbaş hayvancılığın yoğunlaştığı bölgelerimizde ise yem bitkileri üretimi için yeterli tarım arazisinin mevcut olmaması
- 3-Mevcut genç nüfusun tarım sektöründe istihdam edilememesi
- 4-Ulusal ve uluslararası hibe fonlarından yeterince yararlanılamaması, ilde bu konularda proje yapabileceklerin önemli bir kısmının kamuda olması, proje eğitimi almamış ehil olmayan kişilerce yapılan projelerin kabul görmemesi nedeni ile yeterli sayı ve kalitede proje hazırlanamaması,
- 5-Pazar bulma konusunda ferdi gayretlerin dışında profesyonel ekiplerin bulunmaması
- 6-Pazar ve pazarlama sıkıntısı nedeni ile mahsullerin değerinde satılamaması
- 7-Tarımsal üretimde girdi fiyatlarının yüksekliği
- 8-Tulum peyniri imalatının ilk üretim aşamasında hijyenik şartların yeterli düzeyde olmaması

VI
ORMAN GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
ERZİNCAN
ORMAN İŞLETME
MÜDÜRLÜĞÜ

ERZİNCAN İLİMİZDE 100 YILLIK YAPILAN ORMANCILIK FAALİYETLERİ HAKKINDA

- **Erzincan İlimizde:**
- 2 İşletme Müdürlüğü,
- 8 İşletme Şefliği,
- 3 ATM Şefliği,
- 1 KDM Şefliği
- 1 Fidanlık Şefliği
- 16 Teknik Personel olmak üzere toplam 140 personelle hizmet vermektedir.
- Erzincan ilimizin ormanlık alanı 259177 ha olmak üzere ilimizin %22' ni kapsamaktadır. Ormanlık Alanın 61426 ha normal vasıflı orman, 197750 ha bozuk vasıflı ormanlık alandır. Ormanlarımızın serveti 6389484 m³ dür. Artım ise 192938 m³ dür.

Erzincan İlimizde 2003-2022 tarihleri arasında 22906636 adet fidan dikimi, 167339 adet ocakta tokum ekimi yapılmıştır. 27155879 TL'lik harcama yapılmıştır.

Erzincan İlimizde 31 Orman Köyüne Gelir getirici tür(Ceviz,Badem) ağaçlandırması ve bal ormanı (Akasya,Lavanta) yapılmıştır.

T.C. TARIM VE
ORMAN BAKANLIĞI

İL ORMAN VARLIĞI

Sayfa 6 | 37

Orman Alanı (Ha)

Servet (m3)

ORKÖY FAALİYETLERİ KAPSAMINDA

Erzincan ilimizde 1975-2022 yılları arasında 777 aileye süt koyuncululuğu olmak üzere 5696563 TL 'lik yatırım yapılmıştır.

Erzincan İlimizde 1975-2022 tarihleri arasında 117 adet ünite Besi sığırcılığı olmak üzere 14840TL'lik harcama yapılmıştır.

565 adet süt sgrcılığı olmak üzere 5 696 563 TL'lik harcama yapılmıştır.

Erzincan İlimizde 1975-2022 tarihleri arasında 409 adet Fenni arıcılık olmak üzere 2008836 TL'lik harcama yapılmıştır.

Erzincan ilimizde 2003-2022 tarihleri arasında 122545 ha alanda toprak işleme -teras ve fidan çukuru açma işlemi yapılmıştır.

Erzincan İlimizde Özel ağaçlandırma çalışması olarak 2 adet kuşburnu 4,6 ha, 2 adet sarıçam 42,97 ha, 7 adet ceviz 105 ha, 2 adet badem 26 ha olmak üzere 4 türde toplam 159425 TL'lik kredi desteği yapılmıştır.

Erzincan İlimizde 1998-2022 yılları arasında Erzincan fidanlık şefliğinde 112.163.798 adet fidan üretimi yapılmıştır.

Erzincan İlimizde 1560 orman köylüsüne eğitim verilmiştir.

Erzincan ilimizde 100 okulda 2582 öğrenciye orman sevgisini aşlamak için Orman Genel Müdürlüğü Sincap Çocuk Tiyatro gösterisi yapılmıştır.

VII ERZİNCAN İLİNDE ARICILIK

Bee-raising in Erzincan

Prof. Dr. İ. Fevzi Şahin

Yrd. Doç. Dr. Yaşar Gök

1. LOKASYON ÖZELLİKLERİ

Araştırmamıza konu oluşturan Erzincan ili, büyük oranda Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü içerisinde yer alır. Erzincan ilini, doğuda Erzurum, batıda Sivas, güneyde Tunceli, güneydoğuda Bingöl, güneybatıda Elazığ ve Malatya, kuzeyde Gümüşhane ve Bayburt, kuzeybatıda ise Giresun ili çevreler (Harita 1).

Araştırma sahasının batısını oluşturan Refahiye ilçesi, 1941 Coğrafya Kongresi kararlarına göre Doğu Karadeniz Bölümü sınırları içinde kalmaktadır. Bununla birlikte, 1993 yılında EROL tarafından yapılan bir çalışmada ayrı bir yöre olarak ele alınan *Refahiye ve Çevresi*, Doğu Anadolu Bölgesi'nin Yukarı Fırat Bölümü'ne dahil edilmiştir¹. Ancak gerek bitki örtüsü, gerekse nem şartları bakımından Refahiye ve çevresindeki araziler, Karadeniz Bölgesi şartlarına benzerlik göstermektedir.

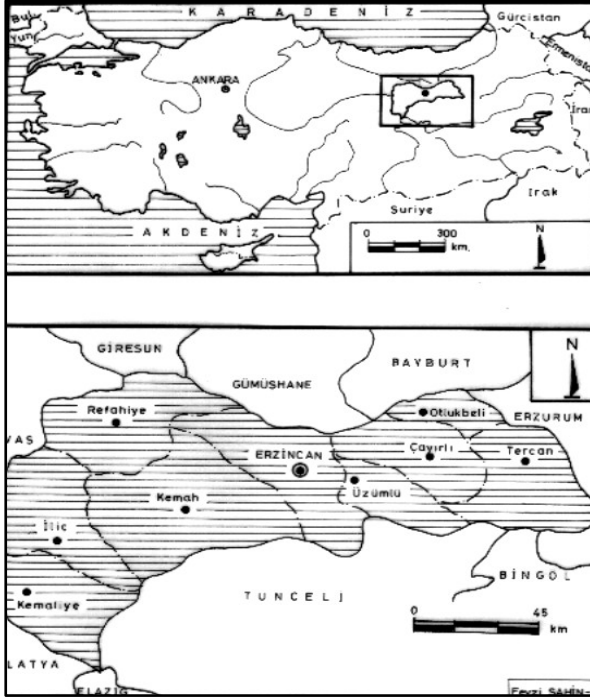
Yaklaşık olarak 11909 km² yüzölçüme sahip Erzincan ilinde; Çayırılı, İliç, Kemah, Kemaliye, Otlukbeli, Refahiye, Tercan ve Üzümlü olmak üzere 8 ilçe yönetim bölgesi bulunmaktadır. Erzincan kenti, kendi ismiyle anılan ve oluşumunda Kuzey Anadolu Fayı'nın (K.A.F) büyük etkilerinin bulunduğu Erzincan Ovası içerisinde yer almaktadır. Bu ova tektonik bir depresyondur ve ortalama yükseltisi 1200 m civarındadır. Ovanın kuzeyini Otlukbeli (Sipikör) ve Esence (Keşiş) Dağları, batısını Karadağ (Köhnem), güneyini ise Munzur Dağları çevreler. Erzincan, adını verdiği bu ovanın kuzeybatısına yakın bir kesimde, Esence Dağları'nın eteklerinden ova tabanına doğru yayılmış gösteren alanda kurulmuştur.

¹ EROL, O., 1993, *Türkiye'nin Doğal Yöre ve Çevreleri*. Ege Üniv. Edebiyat Fak. Ege Coğrafya Dergisi, Sayı: 7, s. 39, İzmir.

2. ARICILIĞIN TARİHİ GELİŞİMİ VE ERZİNCAN'DA ARICILIK

Bugün artık kutup bölgeleri dışında dünyanın hemen her yerine yayılmış olan bal arıları 16. yüzyıla kadar sadece Eski Dünya diye bilinen Avrupa, Asya ve Afrika kıtalarında yaşıyordu. İspanya'da (Valencia) Mesolithic çağdan kalma mağara resimlerinde petek, arı, bal ve insan figürlerine rastlanması, bize arı-insan ilişkisinin Mesolithic çağa kadar uzadığını ifade etmektedir. Eski Mısır'da da yaklaşık 4000 yıl önce arıcılığın yapıldığı bilinmektedir. Nitekim

Harita 1. Araştırma Sahasının Lokasyon Haritası.

öğrenilmesi ve arıların dünyanın diğer kıtalarına yayılmasıyla birlikte arıcılık hızla gelişmeye başlamıştır.

Modern arıcılık faaliyetinin, Amerikalı ünlü arıcı L.Lorraine Langstroth'un 1851 yılında bugün kendi adıyla anılan çerçeveli kovana bulmasıyla başladığını söyleyebiliriz. Daha sonra arıların yaşam biçimlerinin incelenmesi, ilkel kovanların zamanla çerçeveli modern tip kovanlara dönüştürülmesi ve arıcılık alet ve ekipmanlarının her gün biraz daha geliştirilmesi ile günümüz arıcılığına gelinmiştir. Bu arada arılara zarar veren çeşitli ara zararlıları ile mücadele için ciddi çalışmalar yapılmış, çeşitli ülkelerde sayısız laboratuvar kurulmuştur. Bu

Mısır firavunlarının mezarlarında bal ve balmumunun bulunması, bu görüşü desteklemektedir. Babiller balı hem gıda maddesi ve hem de ilaç olarak kullanmışlardır². Ayrıca Hint, Yunan ve

Roma uygarlıklarında da arı ve bala önem verilmiş, bunlar yasalarla belirtilmiştir.

Arı ile ilişki kuran ilk toplumlar bulabildikleri ve yörelerinde mevcut çeşitli materyalleri kovan olarak kullanmışlardır. İlk kovan büyük olasılıkla ağaç kovukları iken, daha sonraki dönemlerde ise mantar, çeşitli ağaç kabukları, içi oyulmuş ağaç kütükleri ve örülmüş çeşitli sepetler kovan olarak kullanılmıştır. Arıcılık 16. yüzyıla kadar çok önemli bir gelişme gösterememiştir. Bu yüzyıldan itibaren arı biyolojisinin ve yaşam biçiminin anlaşılması, arıcılık tekniğinde ortaya konulan gelişmeler, arılar hakkında birtakım gerçeklerin

² BALCI, F., 1988, Arıcılık, Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Mesleki Yayınlar Dairesi Yay.No: 10, Ankara, s.11.

laboratuvarlarda verimi yüksek arı ırkı elde etme çalışmaları da yapılmıştır³. Bütün bu gelişmelere rağmen, yine de arıcılık birçok ülkede ilkel yöntemlerle ve bilinçsiz olarak yapılmaktadır. Bu olumsuz duruma rağmen şunu da belirtmek gerekir ki, arı, eskiden yalnız balı için yetiştirilen bir böcek iken, bugün arıcılık bir sanat olduğu kadar ticari bir sektör haline dönüşmüştür.

Ülkemizde arıcılığın çok yaygın olması, çok sayıda ve farklı tiplerde yerli kovan bulunması arıcılığın Anadolu yarımadasındaki tarihinin de çok eskilere uzandığını göstermektedir. Nitekim, Boğazköy'de yapılan kazılarda elde edilen tarihsel belgeler, Hititler döneminde (yaklaşık Milattan 1300 yıl önce) arıcılığın önemli bir tarımsal uğraş olduğunu göstermektedir. Yine Fatih Sultan Mehmet, Kanuni Sultan Süleyman ve Yavuz Sultan Selim döneminin kanunnamelerinde arıcılıkla ilgili hükümler bulunması, Türk toplumlarında asırlardan beri balın bir ilaç ve şifa kaynağı olarak kullanılmış olması Anadolu'da çok eski dönemlerden beri arının ve arıcılığın bilindiğinin bir kanıtıdır.

Geçmiş insanlık tarihi kadar eski olan arıcılık için Erzincan ve çevresi de ideal bir ortam sağlamakta ve buna bağlı olarak da yıllardan beri arı ve bal üretilmektedir. Erzincan ve çevresinde arıcılık faaliyetinin tarihinin ne kadar eski olduğu kesin olarak bilinmemekle birlikte, tarihin ilk dönemlerinden bu tarafa yapıldığı tahmin edilmektedir. Yörede arıcılık ve bal ile ilgili ilk belgelere, Yavuz Sultan Selim döneminde tutulan kayıtlarda rastlanmaktadır. Nitekim 1516 tarihli tahrir defterlerinde Kemah, Tercan, ve Kuruçay ve Gercanis(Refahiye)'e bağlı köylerde bal üretildiğini ve bunların vergiye dahil olduğu yazmaktadır⁴. Eskiden sadece balı için yetiştirilen bir böcek olan arı, arıcılıkla ilgili bilgilerin gelişmesiyle birlikte günümüzde yavaş yavaş ticari bir değer de taşımaya başlamıştır. Erzincan da elverişli doğal şartlara rağmen, arıcılığın yeterince geliştiğini söyleyemeyiz. Çağdaş yöntemlerle yapıldığı takdirde, değer ekonomik faaliyet kollarından daha fazla gelir sağlayabilecek bir tarım kolu olan arıcılığın, yeterince gelişmemesinin en önemli nedeni eğitim eksikliğidir. Bu konuda değişik yıllarda bölge çiftçisini bilinçlendirmek amacıyla İlçe Tarım Müdürlükleri'nce kurslar düzenlenmiştir. Nitekim bu çalışmaları takiben 1980'li yıllardan sonra birçok köyde çiftçiler arıcılığa yönelmiş, fakat belli bir süre sonra bırakmışlardır. Arı ve arıcılıkla ilgili birçok gelişmeye rağmen, bugün Erzincan da arıcılık aile ekonomisi düzeyinde olup, diğer ekonomik faaliyetleri destekleyici nitelikte olmaktan öteye gidememiştir. Arıcılık faaliyetini ticari anlamda yapan çiftçi ailelerinin yanı sıra, bazı devlet memurları ve özellikle de ilköğretim öğretmenleri arıcılığı ikinci bir uğraş olarak sürdürmektedir.

3. DOĞAL ÇEVRE ÖZELLİKLERİ VE ARICILIK

Arıcılık bir takım teknik ve biyolojik bilgileri gerektirmesine rağmen, yine de coğrafi ortamla da doğrudan bağlantılıdır. Topografya, iklim, flora ve hidrografik özelliklerle arıcılık arasında sıkı bir ilişki bulunmaktadır. Gerçekten de, ekvatorial bölgeden yaklaşık 60.

³ GENÇ, F., 1994, a.g.e, Erzurum, s.5.

⁴ ŞAHİN, T.E., 1987, Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açından Erzincan Tarihi, 2. Cilt, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı Yayın No: 1, Erzincan, s.75-122.

enlemlere kadar, çok değişik iklim ve bitki örtüsü koşullarında arıcılık yapılabilmeyle birlikte, yeryüzünün yazları serin veya çok sıcak geçen yerleriyle bütün yıl yağışlı ve rüzgârlı alanlarında ekonomik anlamda arıcılık yapmak mümkün değildir. Bunların dışında beşerî olaylar da arıcılığı etkilemektedir. Örneğin gürültülü ya da tozlu yol ve şehir yakınları, çimento fabrikaları gibi tozlu veya zehirli atıkları olan fabrika çevreleri, arıcılık için uygun değildir. Bir bütün olarak iklim ve bitki örtüsü özellikleri dikkate alındığında, Erzincan ilinde arıcılık için uygun şartların bir arada bulunduğu söylenebilir. Nitekim, sosyal bir topluluk olan arıların, yapılan deneylerde 29-33 °C arasında çok faal oldukları, 10 °C altında ve 37 °C üzerinde hiç faaliyette bulunmadıkları tespit edilmiştir⁵. Erzincan ve çevresinde, özellikle arıların çalışmasına engel olan bunaltıcı yaz sıcaklıklarının görülmemesi, arıcılık için uygun bir ortam doğurmaktadır. Gerçekten de, Erzincan ilinde arı yetiştirilen alanlarda, yaz mevsimi sıcaklık ortalamaları 20 °C civarında gerçekleşmektedir (Tablo 1). Bu da arıların aktiviteleri için uygun bir ortamdır.

Tablo 1. Erzincan ve Çevresinde Sıcaklık Ortalamalarının Yıllık Gidişi.

	O	Ş	M	N	M	H	T	A	E		K	A	lık
Erzincan	-1,9	0,5	3,6	10,3	14,9	19,0	22,7	23,4	18,6	11,9	5,4	0,5	10,1
Refahiye	-7,2	-3,4	-0,4	6,9	12,2	15,5	18,7	18,3	14,4	8,3	2,2	-3,9	6,8
Kemah	-2,7	-1,2	4,9	10,7	15,5	19,8	23,1	23,2	19,2	12,0	5,3	0,4	10,8
Tercan	-5,9	-4,2	1,6	8,3	13,2	17,6	21,8	21,4	17,2	10,4	3,4	-2,5	10,8
Çayırlı	-7,1	-4,5	4	8,5	14	17,5	21,1	21,2	16,2	9,8	2,5	-3,5	8,3

Kaynak : D.M.İ.G.M. verilerinden derlenmiştir.

Sıcaklığın yanında, şiddetli yağmur ve dolu şeklindeki yağışlar da arıları olumsuz etkiler. Kovana çarpan dolu taneleri arıların tedirgin olarak kovandan çıkmalarına neden olur, dışarı çıkan arılar ise yağıştan ölürlür. Yine arı kovanlarının konulacağı yer şiddetli rüzgârlara açık olmamalıdır. Kovanlar yazın güneş altında kışın da rutubetli bir ortamda bırakılmamalıdır. Çünkü nem, birçok arı hastalığının oluşması ve gelişmesi için en uygun ortamı oluşturur. Ayrıca, arılar, nem oranı yüksek olan yerlerde verimli olamazlar⁶. Sonuç olarak, Erzincan ve çevresinde arıcılık için gerekli olan uygun iklim koşulları büyük oranda bulunmaktadır. Ancak bu konudaki en büyük problem, özellikle Refahiye, Tercan ve Çayırlı kesiminde karla kaplı gün sayısının fazla olmasıdır. Nitekim Refahiye’de karla kaplı gün sayısı, 83,8 gün, Erzincan’da 42,8 gün, Üzümlü’de 65,8 gün, Tercan’da 72,5 gün ve Çayırlı’da 78,8 gün kadardır. Bu durum hem arıların kışlatma süresini uzatmakta, hem de kış kayıplarının fazla olmasına neden olmaktadır. Alp-Himalaya oluşum kuşağına dahil Kuzey ve Güney Anadolu dağ sisteminin birbirine en çok yaklaştığı bir konumda bulunan Erzincan’da kısa mesafelerde önemli yükselti farkları ortaya çıkmaktadır. Sahip olunan bu topografik şartlar da arıcılığı

⁵ TUNÇEL, H.,1992, *Türkiye’de (1966-1986 Yılları Arasında) Arıcılığa Genel Bir Bakış*. Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı: 1, Ankara, s.98.

⁶ TUNÇEL, H.,1992, a.g.m, Ankara, s.98.

olumlu yönde etkilemektedir. Çünkü, kısa mesafelerde yükseltinin artması vejetasyonda çeşitlilik, çiçeklenme süresinde ve dönemlerinde de farklılıklar meydana getirmektedir ki, bu da, arıcılık için uygun bir ortamın oluşmasını sağlar.

Üretilen balın miktarı ve niteliği, büyük oranda yöredeki bitki örtüsüyle ilgilidir. Bitki örtüsü içerisindeki orman alanı, meyvelikler, ayçiçeği ve tütün gibi sanayi bitkileri ile çayır mera ve yem bitkilerinin miktarı ve dağılımı o bölgedeki arıcılığın şekli ile ürünün niteliğine etki etmektedir⁷.

Arıcılığın yapılması ve devamlılığı için son derece önemli olan bitki örtüsünün, Erzincan'daki dağılımına bakıldığında yeterli ve zengin olduğunu söyleyebiliriz. Genel hatlarıyla *İrano-Turaniyen Fitocoğrafya Bölgesi* içerisinde yer alan⁸ Erzincan ve çevresinde üç farklı vejetasyon tipi bulunmaktadır. Yaklaşık olarak 1500-1600 m yüksekliğe kadar olan alanlar seyrek çalı ve step bitkileri ile kaplıken, dağlık alanlar daha fazla yağış aldıklarından dolayı, sarıçam ve meşe ormanları ile örtülüdür. Akarsu boylarında ise suya düşkün olan higrofil bitkiler bulunmaktadır. Bu nedenle, Erzincan ve çevresinin doğal bitki örtüsünü step elemanları ve orman örtüsünün oluşturduğunu söyleyebiliriz.

Step vejetasyonu daha çok Karasu oluğu, Erzincan ovası ve TercanÇayırlı arasında dağılışı göstermekle birlikte, Refahiye, Kemah ve İliç'in 1500-1600 m yüksekliğe kadar olan alanlarında da yaygınlık kazanmaktadır. Söz konusu alanlardaki başlıca step türlerini kısa boylu çalıların yanı sıra, katır tırnağı (*spartium junceum*), yemlik otu (*scorzoneria*), yavşan otu (*artemisia fragrans*), gelincik (*papaver*), yabancı papatya (*matricaria chamomilla*), hatmi (*althea officinalis*), kekik (*thymus vulgaris*), deve dikenini

(*alhags camelorum*), sığır kuyruğu (*verbascum*), geven (*astragalus*) gibi ot türleri oluşturmaktadır (Fotoğraf 1).

Stepe ait çalı türlerini ise, boyları 1-2 m yi bulan elemanlar oluşturur. Bu grubun başlıcalarını kuşburnu (*rosa canina*), böğürtlen (*rubus fruticosus*), karaçalı (*palurus aculeatus*), yabancı erik (*prunus spinosa*), yabancı elma (*pirus malus*), yabancı ahlat (*pirus eleagrifolia*), yabancı iğde (*hippophae rhamnoides*), yabancı alıç (*crataegus*) gibi ağaç ve ağaççıklar oluşturur.

İl genelinde ormanlar meşe ve sarıçam topluluklarından oluşmaktadır. Meşe ormanları parçalar halinde Kemah ve Sansa Boğazı'nda, Tercan Ovası'nın güneyindeki dağların yamaçlarında, Refahiye'nin güneyinde ve Munzur dağlarının kuzeye bakan yamaçlarında bulunmaktadır. Sarıçam ormanları ise daha çok Refahiye dolaylarında 1700-2500 m yükseltiler arasında bulunmaktadır. Refahiye dışında sarıçam ormanları Esence dağlarında meşe korulukları ile karışık halde görülürken, Erzincan Ovası'nın güney kesiminde, Mercan

⁷ GENÇ, F., 1994, Arıcılığın Temel Esasları (Ders Notu), Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No.166, Erzurum, s.144.

⁸ ATALAY, İ., 1983, Türkiye Vejetasyon Coğrafyasına Giriş, Ege Üniv. Edebiyat Fak. Yay.No:19, İzmir, s.167.

(Munzur) Dağlarının ovaya bakan eteklerinde, birkaç parça halinde, ardıc ve meşelerle karışık olarak yer almaktadır.

Bitki örtüsü yönünden genel karakterini steplerin oluşturduğu sahada, doğal olarak yetişen orman ve step bitkilerinin yanında, insan eliyle yetiştirilen söğüt (salix), kavak

Fotoğraf 1. Arıcılık için önemli bir step elemanı olan geven (astragalus) Erzincan ve çevresinde geniş yayılış gösterir (Fotoğraf Refahiye ilçesinde çekilmiştir).

(populus) ve meyva ağaçları ile tarla bitkileri geniş yer tutmaktadır. Özellikle Erzincan ovası, Kemah ve köyleri ile Üzümlü ilçesi bu bakımdan zengin bir varlığa sahiptir.

Erzincan il genelinde görülen floradaki bu çeşitlilik, yörede önemli bir arıcılık potansiyeli doğurmuştur. Nitekim, hem bölgede sürdürülen arıcılık faaliyetinin boyutları, hem de her yıl araştırma sahasında çok sayıda gezginci arıcının gelmesi, bunun açık bir göstergesidir(Fotoğraf 2).

4. ARI BESLENEN ALANLARIN COĞRAFİ DAĞILIŞI

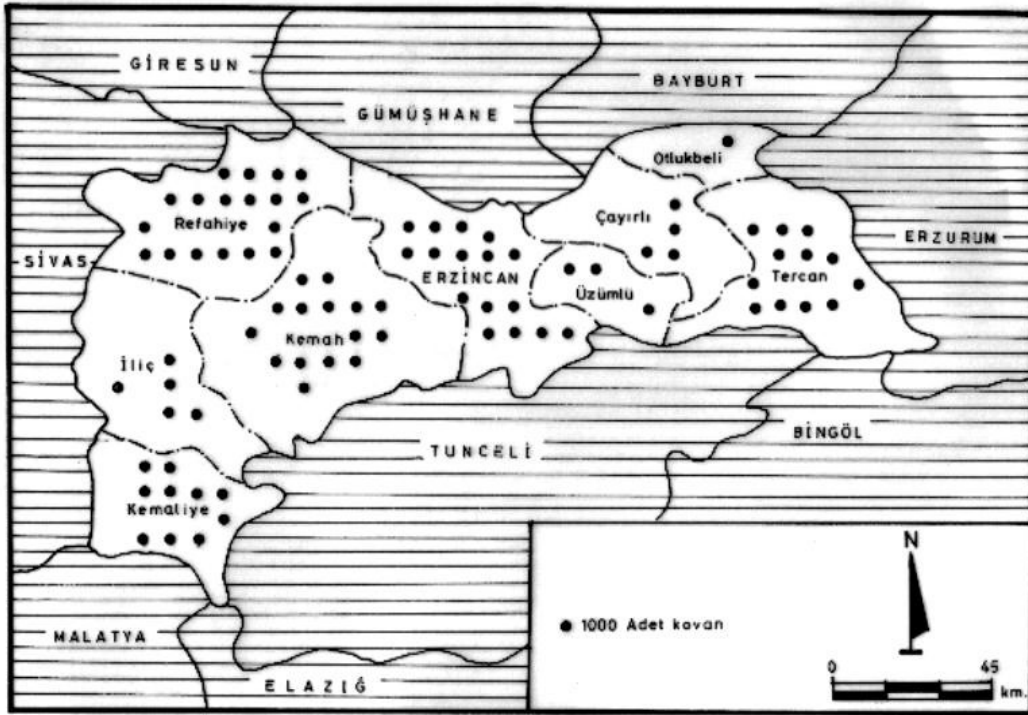
Arıcılık toprağa bağımlı bir tarım kolu olmadığı için topraksız ve az topraklı çiftçiler için tek başına bir geçim kaynağı olabilmektedir. Yine az sermaye ile yapılabilmesi, kolay ve zevkli olması, kısa zamanda gelir getirmesi, ürünlerinin kolayca pazarlanabilmesi ve arıcılık faaliyetinde en büyük gider olan kovan yapımı için gerekli kerestenin yöreden sağlanabilme kolaylığı gibi nedenler, Erzincan ilinde arıcılık yapılmasını cazip hale getirmektedir. Söz konusu cazip şartlara doğal çevre koşullarını da eklemek gerekir. Daha önce de ifade edildiği

gibi Erzincan ve çevresi, ilkbaharda çiçek açarak yaz ortalarına kadar yeşilliğini koruyabilen çeşitli türlerin yer aldığı bir floristik zenginliğe sahiptir. Ayrıca yörenin büyük bir bölümünde yaz mevsiminin nispeten serin geçmesi, arıların çalışmasını kolaylaştırmaktadır. İşte arıcılık için bu uygun şartların olması yüzünden, Erzincan ilinin hemen bütün ilçelerinde arıcılık yapılmaktadır.

Harita 2. Erzincan İlinde Arı Kovanlarının İlçelere Göre Dağılışı.

Arıcılığın yoğun olarak yapıldığı yerlerin başında Refahiye ilçesi gelmektedir. Gerçekten

de arıcılık için uygun doğal çevre şartlarının olduğu Refahiye’de önemli bir arıcılık potansiyeli bulunmaktadır. Refahiye ilçesinin hemen her yerinde arıcılık yapılmakla birlikte, özellikle ilçe merkezinin güneybatısı ve (Gümüşakar nahiyesi ve çevresinde) güneydoğusunda (Doğandere Nahiyesi ve çevresi) yoğunlaştığı görülmektedir. Buna ilaveten Refahiye’nin kuzeybatı kesimlerinde de (Çatalçam nahiyesi ve Kızıliniş çayı vadisinde) uygun doğal çevre şartları yüzünden arıcılık faaliyeti sürdürülmektedir. Söz konusu alanların dışında, hemen her köy yerleşmesinde ve ilçe merkezinde en az birkaç kişi amatör bir şekilde arıcılıkla uğraşmaktadır. Bugün (2003) Refahiye ilçesinde yaklaşık 17800 civarında arı kovanı bulunmaktadır(Harita 2).

Refahiye’den sonra arıcılığın en yaygın olduğu ikinci yöreyi, Erzincan kenti ve çevresindeki kırsal alanlar oluşturmaktadır. Özellikle Erzincan Ovası’nın güneyinde bulunan (Mollaköy, Çağlayan, Uluköy, ve Yaylabaşı) alanlarda yoğun bir arıcılık faaliyeti vardır. Söz konusu yerlerde hem doğal çevre şartlarının uygun olması ve hem de büyük bir tarımsal nüfus

potansiyelinin bulunması arıcılık faaliyetini desteklemiştir. Erzincan merkez ilçeye bağlı kırsal yerleşmelerde bugün (2003) 16500 civarında arı kovani bulunmaktadır(Harita 2).

Kemah ve çevresi, Erzincan ilinde arıcılık faaliyetlerinin yapıldığı üçüncü yöreyi oluşturur. Erzincan İli'nin güneybatısında bulunan Kemah ve çevresi, özellikle bahçe bitkileri tarımının yoğun olarak yapıldığı bir sahayı meydana getirir. Gerçekten de ilçenin kuzeyinde bulunan Doğanbeyli ve Bozoğlak köyleri ile bu yörede bulunan diğer köylerde meyve-sebze tarımı ve bununla ilgili bitki örtüsü yaygın durumdadır. Bu nedenle de yörede arıcılık için uygun bir ortam oluşmaktadır. Yine ilçenin güneyinde bulunan Oğuz, Eriç ve Yücebelen (Üskübüt) köylerinde de arıcılık yapılmaktadır.

Kemah'da sözü edilen yöreler başta olmak üzere toplam 15500 civarında arı kovani bulunmaktadır(Harita 2).

Araştırma sahasında arı yetiştirilen alanlardan bir diğerini de, Tercan ilçesi oluşturmaktadır. Tercan ilçesi arazileri doğal çevre şartları bakımından önemli bir arıcılık potansiyeline sahiptir. Bu yüzden de başta Tercan Ovası çevresindeki kırsal yerleşmeler olmak üzere, Sansa Boğazında, Mercan ve çevresinde, Altunkent ve Çadirkaya kesimlerinde arıcılık faaliyeti yapılmaktadır. Bugün Tercan ilçesinde, 1500 kadarı yörede *zığ* diye tabir edilen eski tip (sepet şeklinde) kovan olmak üzere, yaklaşık olarak 12500 civarında arı kovani bulunmaktadır.

Erzincan ilinde yukarıda söz edilenlerin dışında Kemaliye (yaklaşık 9000 kovan), İliç (yaklaşık 4500 kovan), Çayırılı (yaklaşık 3500 kovan), Üzümlü (3000 kovan) ve Otlukbeli (1000 kovan) ilçelerinde de azda olsa arıcılık faaliyeti yapılmaktadır(Harita 2). Söz konusu alanlarla birlikte bugün İlde 83000'i aşkın arı kovani bulunmaktadır. İklim ve flora açısından önemli bir potansiyele sahip olmasına rağmen arıcılık faaliyetinin gelişme göstermeyip aile ekonomisi düzeyinde kalması nedeniyle, sahaya her yıl başta Ordu olmak üzere, Giresun, Trabzon ve başka illerden yaklaşık 85009000 kovan civarında arı gelmektedir. Ticari amaçla bu faaliyeti sürdürdüklerinden dolayı arı yetiştiriciliği konusunda uzmanlaşmış olan, söz konusu bu gezici arıcılar, bölgeye genellikle mayıs ayı ortalarından itibaren gelip belirli yerlerde konaklamakta ve ağustos ayı sonlarında da geri dönmektedir. Erzincan ilinde gezici arıcılar daha çok Tercan ve Refahiye çevresinde konaklayarak arıcılık faaliyetini sürdürürler. Bölgeye yıldan yıla değişmekle birlikte 100 ila 150 dolayında gezici arıcı gelmektedir. Bunların konaklama yerleri İlçe Tarım Müdürlükleri ve Köy Muhtarlıkları tarafından belirlenmekte ve belli bir miktar konaklama ücreti de alınmaktadır.

5. KOVAN SAYISI-BAL ÜRETİMİ VE TİCARETİ

Ülkemizde arıcılık denilince akla hemen bal gelmektedir. Ancak bal mumu, arı sütü, polen, arı zehiri gibi balın dışında her biri insan yaşamı ve sağlığı için çok önemli olan diğer ürünleri de unutmamak gerekir. Bilindiği gibi bal, geçmişten beri Türklerin geleneksel gıdalarından birisi olup, sadece besleyici ve insana enerji verici bir madde değil, aynı zamanda kapsamında bulunan vitaminler ve diğer etkili maddeler ile sağlığın en büyük destekçilerinden birisidir. Balın mide ve bağırsaklar üzerine olan iyileştirici etkisi kesin olarak kabul edilmektedir. Kolay sindirilebilir bir madde olması ve bünyesindeki vitaminler ve

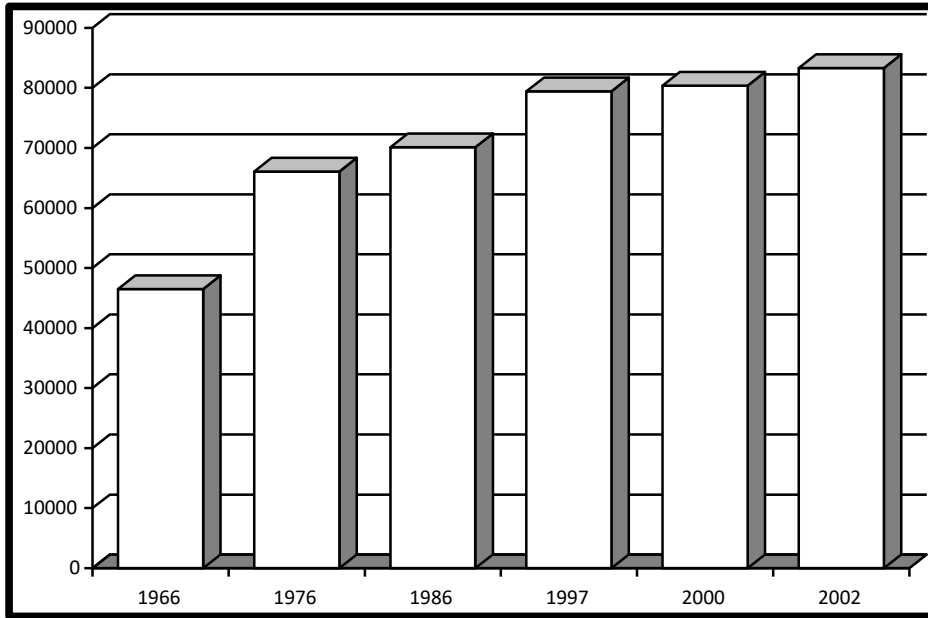
enzimler sayesinde, büyüme çağındaki bebek ve çocuklar ile kısa sürede fazla enerjiye ihtiyaç duyan sporcuların beslenmesinde de oldukça önemlidir. Bal aynı zamanda antibakteriyel etkisi olan bir maddedir. Bademcik ve üst solunum yolu hastalıklarına bal şerbetinin iyi geldiği bilinmektedir⁹.

Tablo 1. Erzincan İlinde Yıllara Göre Kovan Sayısı, Bal ve Bal Mumu Üretimi.

Yıllar	1966	1976	1986	1997	2000	2002
Kovan Sayısı (Adet)	46 482	66 066	70 107	79 434	80 384	83 334
Bal Üretimi (Ton)	377	963	818	700	1 272	1 250
Bal Mumu Ür.(Ton)	13	87	78	74	65	20

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü verilerinden Derlenmiştir.

Gerek besin maddesi, gerekse de diğer etkileri ile insan sağlığı ve yaşamı için son derece önemli bir madde olan bal üretimi, ülkemizin genelinde olduğu gibi, Erzincan ilinde de geçmişte eski tip kovanlarla yapılırken, günümüze doğru bunların sayısı azalarak yeni tip kovanlarla yapılmaya başlamıştır. Bilindiği üzere ülkemizde yeni tip kovanların ilk defa kullanılmaya başladığı yer Kars ilidir. I.Dünya savaşı sırasında Ruslar tarafından getirilen kovanlar ilk defa kullanılmış ve sonra tüm Türkiye'ye yayılmıştır. O zamandan itibaren Erzincan da yeni tip kovan kullanımı hızlı bir şekilde artış göstermiştir(Tablo 1,Şekil 1).

Erzincan ilinde kovan sayısının hemen her dönemde arttığı görülmektedir. Ancak kovan sayısının düzenli olarak artmasına rağmen, bal üretiminde dalgalanmaların olduğu dikkat

⁹ GENÇ, F., 1994, a.g.e, Erzurum, s.17.

çekmektedir. Bal üretim miktarındaki bu dalgalanmalarda en önemli faktör kanaatimizce, coğrafi şartların gösterdiği yıllık değişimlerdir. Bunun yanı sıra arı hastalıkları ile iyi mücadele edilememesi, gezici arıların getirdikleri kolonilerin yerli arılara zarar vermesi ve arıcılığa yeni başlayan arıların acemilikleri de üretimde dalgalanmalara yol açmaktadır.

Dönemler dikkate alındığında bal üretiminde dalgalanmalar olmakla birlikte, genel bal üretimi dikkate alındığında, 1966-2002 döneminde % 79,2 oranında bir artış söz konusudur. Bu artışta yeni tip kovanların sayısının artmasının yanında, yörede bal tüketiminin artması ve arıcılığın daha bilinçli yapılmasının etkisi vardır. Nitekim 1966 yılında kovan başına bal üretimi 8,1 kg kadarken, 2002 yılında bu rakam, % 83,9 oranında artarak kovan başına 14,9 kg olmuştur.

Erzincan ilinin ilçelerindeki kovan sayısı ve bal üretimi incelendiğinde, iklim ve flora şartları bakımından uygun koşullar taşıyan alanlarda yoğunlaşmanın olduğu görülür. Aynı şekilde kovan miktarı ile bal üretimi arasında da bir paralellik söz konusudur (Tablo 2, Şekil 2). Örneğin Erzincan merkez, Refahiye ve Tercan ilçeleri hem kovan sayısı bakımından, hem de bal üretiminde önde gelmektedir. Ancak Refahiye ilçesinde özel bir durum söz konusudur. Refahiye kovan sayısı bakımından ilk sırada yer almasına rağmen, bal üretiminde üçüncü gelmektedir. Kuşkusuz bu durumun ortaya çıkmasının en önemli sebebi, Refahiye'nin sıcaklık ortalamalarının düşük olması ve özellikle kış mevsiminin çok soğuk ve uzun geçmesiyle ilgilidir. Gerçekten de bu olumsuz iklim koşulları bitki vejetasyon süresini kısaltmakta, bu da bal verimini düşürmektedir. Otlukbeli ise hem kovan sayısı (1000 adet) hem de bal üretimi (30 ton kadar) bakımından sonuncu durumdadır. Hatta Otlukbeli'nde arıcılığın tümüyle bırakılması söz konusu olmaktadır.

Yıldan yıla değişmekle birlikte, araştırma sahasında yıllık yaklaşık olarak 1200 ton civarında bal üretimi gerçekleşmektedir. Bu üretim miktarı ile Türkiye bal üretiminin yaklaşık % 2 lik kısmı Erzincan ilinden sağlanmaktadır¹⁰. Erzincan ilinde 2002 yılında 1585 ton kadar bal üretilmiştir. Bu üretimin % 76 kadarı Merkez ilçe, Refahiye, Tercan ve Kemah ilçeleri tarafından gerçekleştirilmektedir. Aynı şekilde ilde bulunan 83334 adet kovanın da % 73,8'i bu ilçelerde bulunmaktadır. Bu sonuçlar da gösteriyor ki, Erzincan ilinde balın önemli bir kısmı söz konusu alanlarda üretilmektedir.

Erzincan ilinde arıcılık, ilçelere bağlı yaklaşık 361 köy yerleşmesinde 1840 aile tarafından yapılan ve çoğunlukla ikinci uğraş durumundaki ekonomik bir faaliyettir (Tablo 3). Gerçekten de yöredeki çiftçi ailelerinin büyük çoğunluğu geçimini tarla tarımı ve hayvancılık faaliyeti, az olarak da bahçe tarımı ile sağlamaktadır. Dolayısıyla, ilkbahar başlarında tarla ve bahçe tarımı için yapılan hazırlıklar ile hasat devresi arasındaki çiftçinin kısmen boş olduğu devrede, ek bir uğraş olarak arıcılık da yapılmaktadır. Zaten bu iş için fazla bir zaman ayırmaya da gerek yoktur. Evlerin, bahçe ya da tarlaların kenarlarında bu faaliyet yerine getirilmektedir .

Tablo 2. Erzincan İlinde İlçelere Göre Kovan Sayısı ve Bal Üretimi (2002)

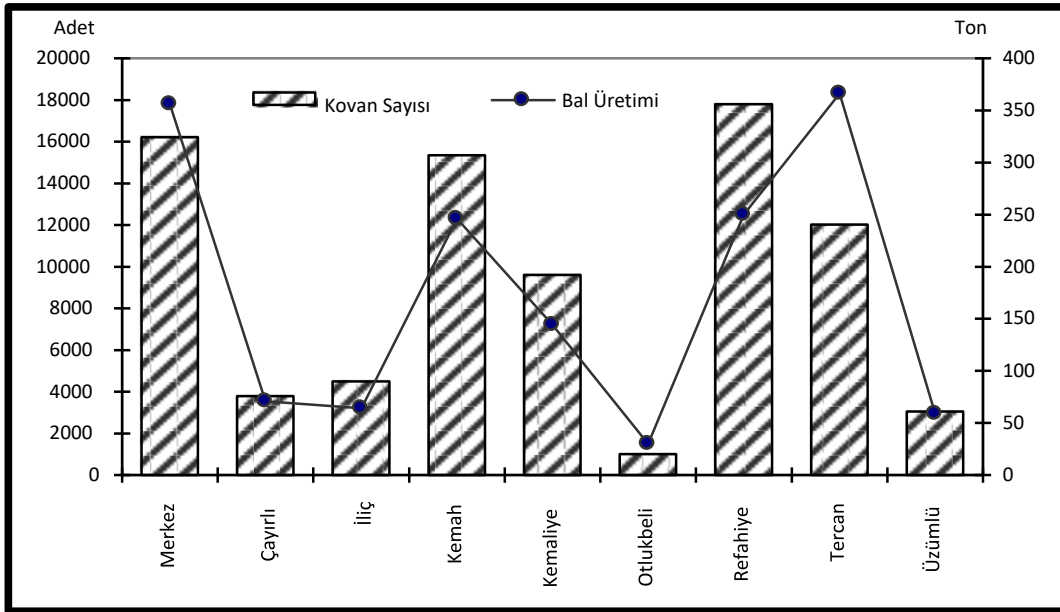
¹⁰ 2000 yılı Türkiye Bal Üretimi Toplamı 61091 ton olarak gerçekleşmiştir (DİE Tarımsal Yapı ve Üretim 2000).

İlçeler	Kovan (Adet)	%'si	Bal Üretimi (Ton)	%'si
Merkez	16212	19,5	356	22,5
Çayırli	3795	4,5	70,9	4,5
İliç	4500	5,3	63,5	4,0
Kemah	15350	18,5	245,6	15,5
Kemaliye	9600	11,5	144	9,0
Otlukbeli	1000	1,2	30	1,8
Refahiye	17800	21,4	249,3	15,8
Tercan	12022	14,4	366,6	23,2
Üzümlü	3055	3,7	59,5	3,7
Toplam	83334	100,0	1585,4	100,0

Kaynak: Tarım İl Müdürlüğü verilerinden Derlenmiştir.

(Fotoğraf 3). Doğal olarak bu durumda arıcılık faaliyeti çoğunlukla bilinçsiz ve uygun olmayan şartlarda yapıldığından dolayı, böyle sahalarda kovan başına bal üretimi de, önemli oranda düşmektedir.

Şekil 2. Erzincan İlinde İlçelere Göre Kovan Sayısı ve Bal Üretimi (2002)

Bilindiği üzere daha verimli bir arıcılık yapmanın başlıca yollarından birisi de gezici arıcılık yapmaktır. Gezici arıcılıkta balözü ve polen kaynaklarının verimlerine bağlı olarak kovanların belirli aralıklarla yeni kaynakların bulunduğu yerlere götürülmesi söz

konusudur¹¹. Genel bir ifade ile ülkemizdeki kovanların yaklaşık % 50'sinden gezici arıcılık yoluyla faydalanılmaktadır. Ancak Erzincan'da bu oran daha düşüktür. Yılda yıla değişimle birlikte, 150-200 civarında arıcı 14-15 bin civarında kovanla gezici arıcılık yapmaktadır. Bu sayı Erzincan'daki kovan sayısının yaklaşık % 10 kadarını oluşturmaktadır(Tablo 4). Yöredeki gezici arıcılar yaz mevsimini araştırma sahasında geçirdikten sonra, sonbahardan itibaren hazırlıklarını yaparak arılarını kışlık alanlara götürürler. Gezici arıcılar genellikle kışları diğer yerlere göre daha ılık geçen Ege ve Akdeniz kıyı kuşağını, kısmen de Doğu Karadeniz kıyılarını kışlatma alanı olarak kullanırlar.

Tablo 3. Erzincan İlinde İlçelere Göre Arıcılık Yapılan Köy ve Aile Sayısı.

İlçeler	Toplam Köy Sayısı	Arıcılık Yap. Köy Sayısı	%'si	Aile Sayısı (Kara Kovan)	Aile Sayısı (Fenni Kovan)
Merkez	85	48	56,4	-	240
Çayırılı	53	19	35,8	10	68
İliç	53	26	49,0	-	147
Kemah	72	69	95,8	26	530
Kemaliye	62	43	69,3	2	175
Otlukbeli	10	6	60,0	-	57
Refahiye	120	84	70,0	-	368
Tercan	68	49	72,0	2	164
Üzümlü	27	17	62,9	3	91
Toplam	550	361	65,6	43	1840

Kaynak: Köy Envanter Etüdü 1997 ve Mülakat Sonuçlarından derlenmiştir.

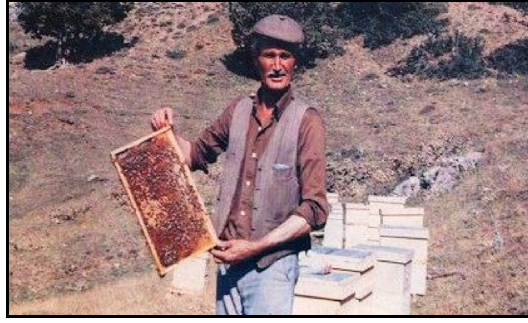
İklim ve bitki örtüsü bakımından arıcılık için zengin bir potansiyele sahip Erzincan ve ilçelerinde üretilen bal, öncelikle üreticilerin kendi ihtiyaçları karşılandıktan sonra kalan kısmı da, toptan ve perakende olarak, hem Erzincan'daki hem de diğer illerdeki pazarlarda pazarlanmaktadır. Pazarlama işi büyük oranda üreticiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Dolayısıyla ilde arı ürünlerinin pazarlamasını yapan düzenli firmaların sayısı yok denecek kadar azdır.

Bu konu ile ilgili çiftçi kooperatifleri ise bulunmamaktadır. Bu yüzden de arıcılar yeterli örgütlenmeye sahip olmadıkları için, elde ettikleri balı kendi başlarına ya da aracı kuruluşlar yoluyla satmaya çalışmaktadır(Fotoğraf 4).

¹¹ TUNÇEL, H.,1992, a.g.e, Ankara, s.117.

Fotoğraf 3. Uygun olmayan koşullarda yapılan arıcılık faaliyetinden bir görünüş

Fotoğraf 4. Tercan ilçesinde arıcılıkla uğraşan bir çiftçi

Kanaatimize göre Erzincan'ın balı pek çok diğer ilin balından daha kaliteli olmasına rağmen, tanıtımının bugüne kadar yeterince yapılamamış olması yüzünden, bal satışları da arzu edilen seviyeye gelememiştir. Gerçi 1992 yılında Refahiye'de, sahadaki arıcılık potansiyelini ve Refahiye balını ülke geneline tanıtmak amacı ile belediye tarafından *Bal Festivali* düzenlenmeye başlanmıştır. Her yıl Ağustos ayının ikinci haftasında düzenlenen bu festival ile hem yöre halkının bilinçlendirilmesi, hem de balın daha geniş kitlelere tanıtılması amaçlanmıştır. Ancak iyi niyetlerle başlatılan bu organizasyon umulan hedeflere ulaşmadığından ve yeterli katılımın olmaması yüzünden, birkaç yıl sonra terkedilmiştir. Bal satışları konusunda akılda tutulması gereken bir noktada, ülkemizin hemen her yöresinde bal üretilebilmesinin satışları olumsuz yönde etkilemesidir. Bu olumsuzluklara rağmen başta İstanbul olmak üzere diğer büyük şehirlerimize de, Erzincan'dan belli oranlarda bal satışı gerçekleşmektedir.

Tablo 4. Erzincan İlinde İlçelere Göre Gezici Arıcılık Yapan Aile ve Kovan Sayısı.

İlçeler	Gezici Arıcılık Yapan Aile Sayısı	Gezici Arıcılık Yapılan Kovan Sayısı
Merkez	147	2240
Kemah	20	1780
Kemaliye	57	1825
Otlukbeli	-	-
Refahiye	29	1850
Tercan	18	7470
Toplam	271	15165

Kaynak: Köy Envanter Etüdü 1997 ve Mülakat Sonuçlarından derlenmiştir.

6. SONUÇ

Erzincan ili genel olarak farklı iklim ve bitki örtüsü özelliklerine sahip olan, arıcılığa uygun bir yöredir. Arı meraları olarak adlandırılan doğal bitki örtüsü dışında, yonca, korunga gibi yem bitkilerinin, çok çeşitli endüstri bitkileri ve meyve ağaçları ile diğer bitkilerin varlığı, Erzincan'da arıcılığın gelişmesi için olumlu katkılar sağlamıştır. Dolayısıyla, araştırma sahamız arıcılık için son derece uygun bir yöre olup, çok geniş bir arıcılık potansiyeline sahiptir.

Ülkemizin genelinde olduğu gibi, 1970'li yıllardan sonra Erzincan'da da arıcılık sektörü büyük bir gelişme göstermiştir. Söz konusu yıllarda hem modern tip arı kovanı sayısında, hem de koloni başına bal ve bal mumu veriminde de önemli artışlar gerçekleşmiştir. Nitekim 1966 yılında 46481 adet olan kovan sayısı, 2002 yılında 83334 adete yükselmiştir. Aynı dönemde kovan başına bal verimi de 8,1 kg' dan 14,9 kg'a yükselmiştir. Bugün Erzincan'da geçimini arıcılıkla sağlayan yaklaşık 2000 aile bulunmaktadır. Yine yıllık 1500 ton civarındaki üretimi ile yöre, ülkemizin toplam bal üretiminin yaklaşık % 2 kadarını gerçekleştirmektedir. Bütün bu olumlu gelişmelere rağmen, yörenin sahip olduğu arıcılık potansiyeli tam olarak kullanılamamaktadır. Bu durumu, çözülmesi gereken birtakım sorunlardan kaynaklandığını düşünmekteyiz. Aşağıda ana başlıklar halinde belirtilen sorunlar çözümlendiği takdirde, yörenin bal üretiminin de artacağı kanaatindeyiz.

1- Eğitim ve bilgi ile ilgili sorunlar: Yörede arıcılık genellikle kulaktan dolma bilgilerle rast gele yapılmaktadır. Arıcılık konusunda önemli bir bilgi eksikliği bulunmaktadır. Gerçi il ve ilçe tarım örgütlerince çeşitli dönemlerde arıcılıkla ilgili kurslar düzenlenmektedir. Ancak bu kurslar çoğunlukla teorik olarak verilmekte, bu da arıcılık eğitiminde beklenen amaca ulaşmada yetersiz kalmaktadır. Söz konusu bu kurslar uygulamalı hale getirilmeli, il ve uygun ilçelerde (örneğin Refahiye, Tercan ve Kemah) küçük çaplı birer eğitim arılığı kurularak, verilen kursların istenilen düzeyde etkili olması sağlanmalıdır. Ayrıca kurs veren eğitimcilerde zaman zaman meslek içi eğitimden geçirilerek, arıcılık korusundaki çağdaş bilgi ve tekniklerden haberdar olmaları sağlanmalıdır.

2- Ana arı yetiştiriciliği sorunu: Genel olarak arıcılıkta, kovanlardaki ana arıların sabit arıcılıkta 2 yılda bir, göçer arıcılıkta ise her yıl yenilenmesi ve damızlık değeri yüksek genç ana arılarla çalışılması gerekmektedir. Dolayısıyla Erzincan ilinde her yıl yaklaşık 40-50 bin civarında ana arıya ihtiyaç duyulmaktadır. Ana arı yetiştiriciliğinde zaten geri durumda olan ülkemizde bu miktarlarda ana arı bulma zorluğu, araştırma sahasındaki önemli sorunlardan birisidir. Bu nedenle ülke genelinde ana arı üretimi yapan kuruluşlar desteklenmeli, ve ihtiyacın karşılanması için ana arı yetiştiriciliği teşvik edilmelidir.

3- Arı hastalıkları sorunu: Ülkemizin genelinde olduğu gibi Erzincan ilinde de arı hastalık ve parazitleri birçok koloninin zayıflamasına ve bal veriminin düşmesine neden olmaktadır. Erzincan ilinde rastlanan en önemli arı hastalıkları *yavru çürüğü*, *kireç hastalığı* ve özellikle ilkbahar ve sonbahar dönemlerinde görülen *nosema hastalığı*dır. Araştırma sahasında arıcular bu hastalıklara karşı antibiyotiklerle mücadele etmeye çalışmaktadır.

Ancak, hastalıkların arılık içerisinde yayılma göstermesi durumunda, hastalıkların ilerlemesi durdurulamamaktadır. Ülkemizde ve dolayısıyla da araştırma sahasında, son yıllarda yayılan ve önemli kayıplara neden olan bir başka hastalık da *kireç hastalığıdır*. Söz konusu hastalığa karşı önemli bir mücadele yöntemi geliştirilememiştir. Bu hastalığa karşı, hastalığa dayanıklı ana arıların yetiştirilmesi ile mücadele edilmesi önerilmektedir. Arı hastalık ve parazitlerinin yanı sıra özellikle Erzincan ovasında yoğun olarak kullanılan tarımsal mücadele ilaçları da her yıl yüzlerce koloniyi olumsuz olarak etkileyerek zayıflamalarına, verimin düşmesine ve hatta bir kısmının tamamen sönmesine yol açmaktadır. Söz konusu arı hastalık, parazit ve zararlılarına karşı mücadele için ülke genelinde üniversite ve arıcılık araştırma ve uygulama merkezlerinde ulusal politikalar geliştirilmeli ve bölgesel olarak arı yetiştiricilerine ulaştırılmalıdır.

4- Arıcıların örgütlenmesi ve ürünlerin değerlendirilmesi sorunu: Araştırma sahasının hemen tamamında arıcılar bireysel olarak faaliyet göstermekte ve özellikle girdi temini ile ürün pazarlanmasında birtakım güçlüklerle karşılaşmaktadır. Herhangi bir kooperatif üyesi olmayan üreticiler ürünlerini yeterince iyi şartlarda pazarlamada sıkıntılar yaşamaktadır. Üreticilerin kooperatif veya üretici birlikleri çatısı altında örgütlenmeleri, ürünlerinin işlenmesi, paketlenmesi, ambalajlanması ve pazarlanmasını kolaylaştıracaktır. Bu sayede hem üreticilerin gelir seviyesi artacak, hem de ürünlerin tüketicilere uygun fiyat ve sağlıklı olarak ulaşması sağlanacaktır.

YARARLANILAN KAYNAKLAR

- AKKAN, E., 1964, Erzincan Ovası ve Çevresinin Jeomorfolojisi, Ankara Üniv. Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Yayınları Sayı:153, Ankara.
- ATALAY, İ., 1983, Türkiye Vegetasyon Coğrafyasına Giriş, Ege Üniv. Edebiyat Fak. Yay.No:19, İzmir.
- BALCI, F., 1988, Arıcılık. Tarım Orman ve Köyişleri Bakanlığı Mesleki Yayınlar Dairesi Yay.No: 10, Ankara.
- D.İ.E, Köy Envanter Etüdü, Erzincan-1997, Ankara.
- EROL, O., 1993, *Türkiye'nin Doğal Yöre ve Çevreleri*. Ege Üniv. Edebiyat Fak. Ege Coğrafya Dergisi, Sayı: 7, İzmir.
- GENÇ, F., 1994, Arıcılığın Temel Esasları (Ders Notu), Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları No.166, Erzurum.
- ŞAHİN, İ.F., 1997, Refahiye'nin Coğrafi Etüdü. Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), Erzurum.
- ŞAHİN, T.E.,1987, Anadolu'nun Tarihi Akışı İçerisinde Siyasi, Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Açından Erzincan Tarihi, 2. Cilt, Erzincan Hayra Hizmet ve Dayanışma Vakfı Yayın No: 1, Erzincan. TUNÇEL, H.,1992, *Türkiye'de (1966-1986 Yılları Arasında) Arıcılığa Genel Bir Bakış*. Türkiye Coğrafyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı: 1, Ankara.
- YAZICI, H., 1991, Tercan Ovası ve Çevresi'nin Coğrafi Etüdü. Atatürk Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Coğrafya Anabilim Dalı, Doktora Tezi (Basılmamış), Erzurum

VIII ERZİNCAN'DA YAYLACILIK

Cengiz Bahşı

Yayla, deniz yüzeyinden yüksek yeryüzü parçası, platoların derin akarsu vadileriyle yarılmış düzlükler halindeki coğrafik yeryüzü şekilleridir. Yükseklikleri beş yüz metreden birkaç bin metreye kadar çıkabilir. Mesela memleketimizdeki Erzincan –Munzur yaylası 1900 metre, Erzurum-Kars yaylasının yüksekliği 2000 metre, Türkistan'da bulunan Pamir Yaylasının yüksekliği 4000 metre civarındadır.

Yaylayı bir ağ gibi saran akarsu vadileri arasında kalan düz veya az eğimli yayla parçaları, vadilerin derinleşerek ve yayılarak genişlemesiyle daralır ve dağlık-tepelik bir şekil alır. Yaylalar, yüksek bölgelerde kışın hayat şartları güç olduğu için boş bırakılan, yazın serinliği ve temiz havasıyla, hayvan otlatma veya dinlenme yeri olarak işlev gören mekânlardır.

Yazın hayvan otlatmak için çıkılan dağlık ve ormanlık bölgelerdeki yüksek, düz, otluk yerlere yayla dendiği gibi, mera da denilmektedir. Dinlenme, tatil yapma gayesiyle çıkılan yüksek yerler de yayla adıyla anılır. Şehir ve köylere göre daha serin ve yağışlı olan bu tip yaylalar hayvancılığın gelişmesinde büyük fayda sağlarlar. Memleketimizde sayılamayacak kadar çok olan bu yaylaların dinlenme, turizm gayesiyle kullanılan ve mahalle niteliğine dönüşen turizm tatil köyleri haline gelenleri, hatta geçici yerleşim yeri olmaktan çıkıp daimi ikametgâh yerleri olanları da vardır. Bu tip yerler, o yörede yaşayan ahaliye ekonomik destek de sağlar.

Türkiye'nin hemen hemen bütün bölgelerinde yaylalara rastlanır. Giresun-Akçalı yaylası, Tarsus-Namrun, İskenderun-Soğukoluk ve Belen, Erzincan-Kemaliye-Sarıçiçek ve Munzur, Artvin-Kafkasör, Ordu-Çambaşı, Kaş-Gömbe, Mersin-Fındıklıpınar, Kadirli-Maksutoğlu, Muğla-Karabağ yaylaları ülkemizin meşhur yaylalarındandır. Türkiye'nin yaylaları değişen yaşam koşullarıyla beraber turizm amaçlı faaliyetlere kayarken, Erzincan'ı sarmalayan Munzur, Keşiş ve Çimen Dağları

uzantılarında bulunan yaylalar henüz yalnızca hayvancılık faaliyet alanlarında işlev görmektedirler.

Erzincan toplam alanının, 1/20'sini, (yaklaşık 430.000 metrekare) yaylalar kaplamaktadır. Bu meralarda yaklaşık 450.000 koyun ve keçi yayılmaktadır. Güneyde Munzur dağlarının uzantıları üzerinde, özellikle Koşan dağı yöresindeki yaylalar, seyrek ve kısa otlarla kaplı, yer yer meşeliklere rastlanmaktadır. Daha doğuda, Erzurum-Erzincan-Bingöl sınırında bulunan Cemal dağlarının, Erzincan'da kalan uzantıları üzerinde, verimli

yaylalar bulunmaktadır. Önemlileri arasında Çimen, Melan, ve Sarıçiçek yaylaları zengin bitki örtüsüne sahiptir.¹

Bu yaylalardaki bitki çeşitliliği ve geniş otlaklar hayvancılıkla uğraşanlar için önemli yaylak alanları oluşturmaktadır. Her yıl yapılan yüzlerce yayla ihalesi, sürü sahiplerince ilgiyle takip edilmekte ve kazanılan ihale sonucunda sürülerini otlatmak üzere yaylalara hareket etmekte. Erzincan'da 50 civarında mera kiraya verilir ve beş yıllık sözleşme yapılır. Bu meralarda Erzincanlıya ait 100.000 koyun ve anaç 300.000 sağmal koyundan yıllık 9.000 ton tulum peyniri üretilir.

Yaylacılık faaliyetleri koyun ve keçi sürülerini içermektedir. Süt ve özellikle yörede üretilen en önemli hayvansal ürün “tulum peyniri”dir. Türkiye tulum peyniri üretiminde Erzincan birinci sırada yer almaktadır. Otlukbeli İlçesi hariç Erzincan'ın diğer ilçe ve köylerinin tamamında Tulum peyniri üretimi yapılmaktadır.

Asayiş, güvenlik vb sebepler yanında bir takım sosyolojik nedenlerle de Tunceli'den Erzincan'a göç eden Şavak Aşireti Erzincan'ın en önemli yaylacılık topluluğudur. Yerel toplulukların yayla yerleşimleri daha çok taştan yapılmış, küçük kalıcı konut ve çadırlardan oluşurken, Şavak Aşireti tamamen kıl çadırlarda yaşamakta ve konargöçer hayat

¹ Kaynak: <https://nedir.ileilgili.org/yayla>

sürmektedirler. Son yıllarda yaylalarda güneş enerjisi ile aydınlanma ve elektrik ihtiyacını karşılamaktadırlar. Çadırları moderndir. Modern süt tankları mevcuttur. Her tankın kapasitesi 25 koyunun sağılmasıyla elde edilen süt miktarındadır. Süt bu tanklarda üç gün beklemede kalır, sonra süzülüp ve mayalanarak peynire dönüştürülür. Erzincan'da yaklaşık bin aile, 5-6 bin kişi geçimini bu işten sağlar. İliç, Kemah, Tercan, Erzincan merkez ağırlıkta olmak üzere ailelerin en çok 2000 koyunu, en az 100 koyunu mevcuttur.

Erzincanın sürüleri için civar illerin yayalaları da kiralanabilirken, başka illerin sürüleri için Erzincan meraları da kiralanabilmektedir. Bir merayı beş kişi kiralar ve koyunlarını o meraya çıkararak beşi birden aynı merayı kullanırlar. Mera kirası olarak koyun başına 2.5 TL aylık, toplamda dört ay için 10 TL öder, devletten koyun başı 25 TL destek alırlar. Örneğin Erzincan-Sarıçiçek yaylası her yıl Arguvan'dan Sünni bir aşiret tarafından kiralanmakta ve on bin koyun yayılmaktadır. Refahiye ilçesinin tüm meraları orman alanı olarak tescillenmiş ve hiç biri kiraya verilmemektedir. Keşişlerde Munzurlarda, çayırılı, Üzümlü, Kemaliye meralarında yoğun yaylacılık yapılmaktadır. Erzincan meralarından 2019'da kira süresi uzatılan ve kapasiteleri belirlenen meraların dökümü şöyledir:

Çayırılı meralarından, Bölükyayla-1.000, Çayönü-750, Coşan-2000, Karataş-1500, Paşayurdu-1750, Tosunlar-1500, Oğultaşı-1500 ve Turnaçayırı'nda-1500, Doğanyuva-500 koyun.

Kemah meralarından, Yücebelen-2000, Eriç-1500 koyun.

Kemaliye meralarından, Balkırı-Başpınar-Armağan-2000, Çaldere-750, Salihli-750, Subaşı-1.750, Yeşilyayla-700, merkez-Heybeli 1500, başarı-700, Kabataş-Caldağı-750, Sarıçiçek-Sırakonak-Ergü-Gözaydın-2500, Çanakçı-500, Girlevik –merkez-1200, Başarı-700 koyun.

Tercan meralarından, Elmalı-Şengül-2000, Gökdere-900, Yamanlar-1250, Yaylacık-750, Yaylım-Kapıaçmaz-750, Yaylım-750, Konarlı-Dallas 750, Konarlı-Soğanlı-750 koyun

Üzümlü meralarında, Karacalar-Büyükdağ-1500, Kureyşli sarıkaya-1400, Çayıryazı-1300,

İliç meralarından, Börüncek-Doğan –Uluyamaç-2000 koyun.

Toplamda yaklaşık 50.000 koyun meralara çıkar².

Türker'in tarihte hayvanlara bağlı "konargöçer" yaşam kültürünün bir sonucu olarak ortaya çıkan yazın hayvanlarla dağların yüksek kesimlerindeki yaylalara, kışın da düşük rakımlı bölgelerdeki kışlaklara göç etme geleneği halen Anadolu'nun çeşitli bölgelerinde olduğu gibi Erzincan'da da yaşatılıyor. 15 Mayıs'tan itibaren çıkılan yaylalarda yaklaşık dört buçuk ay kalınır, Eylül sonlarına doğru inilmeye başlanır. Geçmişte hayvanları ile yaylalara giden ve burada hayvanlardan ürettikleri yağ, peynir gibi ürünleri satan göçerler, günümüzde de yazın yaylalarda hayvanlarından elde ettikleri yağ, peynir gibi ürünleri şehir ve ilçe merkezlerinde satarak gelir sağlamayı sürdürüyor.

DTP(Devlet Planlama Teşkilatı) kurulduğundan beri Erzincan için uygun görülen kalkınma modeli Tarım ve hayvancılık olmuştur. Ovada tarım, yükseklerde yaylacılık öngörülmüştür. Toprağın uygunluğu suyun bol olmasına rağmen iklimin elverişsizliği Erzincan tarımını belirli ürünlerle sınırlı kılmıştır. Son zamanlarda yapılan seracılık çalışmaları kısmen ürün çeşitliliğini arttırmış ve gelecek için ümit vermiştir. Erzincan tarımını olumsuz etkileyen önemli bir faktörde yerleşimin ovayı istila etmesidir. Ovanın ortasından geçirilen çevre yolu binlerce hektar tarım arazisini kullanılamaz hale getirmiştir.

Tarımdaki kısıtlılığa karşın Erzincan'ı çevreleyen dağlar ve bu dağlar üzerinde uzayıp giden yaylalar ise, sanki hayvancılık için yaratılmıştır. Yaylacılık yapan kitlelerin önemli bir geçim kaynağı, sürülerinin yayıldığı ve beslendiği mekânlardır. Üretim açısından ekonomiye katkı sağlayan önemli değerdir Erzincan meraları. İlçedeki Munzur Dağları'nda yer alan Kepir

² Erzincan Tarım İl Müdürlüğü verileri, 30.11.2019.

Yaylası da özellikle ilkbahar ve yaz aylarında yemyeşil çayırları, çevresi karla kaplı buzul gölleri ve dereleriyle görülmeye değer güzellikler sunuyor. Yöredeki Gözeler köyüne 30 kilometre uzaklıkta bulunan ve keşfedilmeyi bekleyen eşsiz doğasıyla öne çıkan Kepir Yaylası'nın güzelliğini görmek isteyenler, Munzur Dağları arasında yaklaşık 4 saatlik zorlu ve yorucu bir yürüyüş gerçekleştirerek yaylaya ulaşıyor.

Gelecekte dağların Erzincan için aynı zamanda yaşam alanları olacağı öngörülmektedir. İlk çağlardan beri depremler maruz kalan şehrin oviden çıkıp dağların yamaçlarına taşınması deprem kayıplarını en aza indireceği konunun uzmanlarınca dile getirilmektedir.

Yoğun otlakların olduğu bu alanlarda ülkemiz Tulum peyniri üretiminin önemli bir kısmı üretilmektedir. Fakat Tulum Peyniri ile ilgili bir strateji geliştirilemediğinden her geçen yıl üretimde düşüşler yaşanmaktadır. Yaylada çevresi karla kaplı buzul göllerini gezip şehrin stresi ve kargaşasından uzakta kamp yaparak doğayla iç içe vakit geçirenler, bazen de su sıcaklığı 5 ile 10 derece arasında değişen göllerde yüzmenin tadını çıkarıyor. Yaz mevsiminin geç gelmesinden dolayı ilkbahar ve kış mevsiminin bir arada yaşandığı Kepir Yaylası'nda, doğa harikası mendereslerin bulunduğu alanlarda otlayan koyun sürüleri de güzel görüntü oluşturuyor.

Tulum peynirinde standardın yakalanamaması, kaliteli paket ve ambalaj yerine plastik bidonların kullanılması, peynirin dayanıklı hale getirilmemesi, pazarlama eksiklikleri, nakliye ve yaylacılık faaliyetlerinin ilkel şartlarda yapılması önemli sorunları oluşturmaktadır. Ayrıca yaylaların yüksek ücretlerle ihale edilmesi, komşu illerden getirilen süt, peynir, çökelek gibi karışımlarla yapılan tulum peynirinde kalite sorunu yaşanması, yayla yollarının yeterli

olmayışı, yaylaların zirvelerinde üretim faaliyetlerinin yapılacağı elverişli mekânların yetersizliği, elektriğin vb sorunlar, maliyetlerin artmasına bu gibi eksiklikler de yaylacılığın her geçen gün önemini yitirmesine sebep olmaktadır.

Bugüne kadar ilimizdeki yaylacılık faaliyetleri ile ilgili kapsamlı bir çalışma yapılmamıştır. Konu ile ilgili ciddi bir tespit ve araştırma sonucunun bulunmaması da diğer bir sorundur. Erzincan'da ilkbaharın gelmesi ile birlikte (15 Mayıs gibi) koyun sürüleri, yaylalara çıkarılmaya başlar. Yaklaşık bir hafta sürecek yolculuğun ardından sürüler yaz aylarını geçirmek üzere Munzur Dağı yaylalarına ve diğer yaylalara ulaştırılırlar.

Erzincan'ın Kemah ilçesinde hayvancılık yapan Sedat ve Vedat Altunel kardeşler havaların ısınmasıyla birlikte kendilerine ait 700 koyun ile birlikte Munzur yaylalarına

ulaşabilmek için yola çıkıyor. Sabahın erken saatlerinde göç yoluna başlayan koyun sürüsü, yaklaşık bir hafta sürecek yürüyüşün ardından yaz aylarını geçirecekleri Munzur Dağı eteklerindeki yaylalara ulaşacak. Yolculuk sırasında bir karayolunu kaplayan yüzlerce koyun, araç sürücülerinin şaşkın bakışları arasında ilerler. Sürü sahibi Sedat Altunel, kış aylarını ilçe merkezinde geçirdiklerini, ilkbaharın gelmesi birlikte sürüyü yaylaya çıkardıklarını söyler.

Yaylacılık ve tulum peyniri ile ilgili yaşanan sorunları tespit etmek ve çözümü konusunda öneriler ortaya koyarak sektörün yol haritasını belirlemek için Tulum Peyniri üretiminin önemli bir kısmını üreten şavak Aşireti mensuplarıyla bir dizi röportaj gerçekleştirilmiştir. Erzincan'da yaylacılık faaliyetleri daha çok hareketli bir aşiret olan Şavak Aşireti tarafından yapılmaktadır.

aylarını yine Tunceli, Sivas, Giresun-Çamoluk, Erzurum ve Erzincan yaylalarında geçirmektedirler.³

Şavak aşireti ya da yaşadıkları yerlerde yaygın olarak bilinen ismiyle Şavaklılar, geleneksel olarak, Tunceli(Dersim) ilinin güney ilçeleri olan Çemişgezek'in doğu ve Pertek'in batı kısımlarındaki köy ve mezralarda yerleşiktir. Geçim biçimleri ağırlıklı olarak göçer hayvancılık faaliyetlerine yaslanan Şavaklılarda, kırsal bir topluluk olma özellikleri hâkimdir. Şavaklıların büyük çoğunluğu kış aylarını genellikle Erzincan ve Tunceli'deki köy ve mezralarda, yaz

Sözlü anlatımlarda da Şavaklıların Erzincan, Elazığ, Erzurum ve Adıyaman gibi diğer illere özellikle güvenlik gibi kaygılarla göç ettiklerini görüyoruz.

Son yıllara kadar geçimini hayvancılıkla sağlayan Şavak Aşireti mensupları yukarıda sayılan nedenlerden ötürü şehir hayatı ve memurluk gibi devlet garantili işlere yönelmektedir. Tunceli'nin Pertek ilçesinden Erzincan'a gelen Şavak aşireti Otlukbeli hariç özellikle şehir merkezinde Akyazı başta olmak üzere tüm ilçelere yerleşerek yarı göçebe bir hayat yaşamaktadırlar.

YAYLACILAR

(k-1,k-2,k-3,k-4,k-5,k-6)⁴

³ Ahmet Kerim Gültekin (1987) *Kültürel Kimliklerin Çeşitliliği Bağlamında Özgün Bir Örnek: "Şavak Aşireti" Antropoloji, Sayı: 26, Ankara: Ankara Üniversitesi Dil Tarih, s.30-131*

⁴ Kaynak kişiler: Halil Can ve çocukları; Ramazan Can, Mustafa Can, Elif Can, Çiçek Can, Nurettin Can

Yaylacılık konusunda söyleşi yaptığımız Şavak aşiretinin üyelerinden Halil Can⁵, önce aile geçmişini anlatıyor bize:

Halil Can ve eşi Safiye Can

⁵ K-1 Halil Can, 1964 Pertek doğumlu, ilkokul mezunu, 10.10.2018 Erzincan

“Baba dedem Süleyman Can bizler doğmadan önce vefat etmiş. Babam, Ali Can, Annem, İsmi Can’dır. Anne dedem Mustafa Yıldırım hayattaydı ve hafızası son derece dinçti. Anneannem Gave Yıldırım da hayattaydı. Kendisine anneanne “Gave” ne demek diye sorduk, Türkçe “keklik” demekmiş. Baba dedem hayatta olmadığı için geçmiş hatıraları Mustafa dedemden dinledik. Anne dedem Mustafa Yıldırım: Tunceli- Çemişgezek/ Sinsur (Payamdüzü) köyünden.

İsmi Can

Pertek Kalesi

4 kardeşlerdi: Süleyman, Hıdır, Sefer ve Mustafa Yıldırım. Baba dedem Süleyman Can: Tunceli- Pertek/Celedor (Bugurtepe) köyünde mukimmiş. Celedor köyü’nün tarihçesi hakkında şu bilgileri vermektedir. Süleyman Can’dan dinlenenlerin kendilerine aktarıldığına göre; Şavak Aşireti yerleşmeden önce Celedor köyü Ermeni nüfusun yoğun olduğu bir köymüş. “Çocukluğumuzda Tehcir’den kalan yaşlı Ermeni’ler vardı,” demektir, Halil Can. Mezarlıkları ayrıydı ve maşatlık denirdi. Celedora ilk yerleşen Potuloğlu, onun iki

oğlu Hasan ve Hüseyin'dir. Bugün 500 Haneli olan Celedor'un bu Hasan Hüseyin'in soyundan geldiği bilinmektedir.⁶ Celedor köyü, Tunceli il olmadan önce Pertek Nahiyesi'ne bağlı, Pertek Nahiyesi de Elazığ'a bağlıydı. Halen Tunceli'ye bağlıdır.

Celedor köyünde (eşkıya korkusundan olsa gerek), evler duvar duvara bitişiktir. Evlerde duvardan duvara kapı- pencere açılarak güvenlik sağlanmaya çalışılmış. Köyün altında büyük dere akar, derenin karşısında Çemişgezek- Pertek Tunceli'yi birbirine bağlayan bir yol bulunmuş.

Halil Can'ın köy öğretmeni Celal Oğuz'un anlatımına göre: Şavak Aşireti, Türkistan'dan gelerek Batman- Mardin ondan sonrada Elazığ- Tunceli arasına yerleşmişler. Burada bir tampon bölge oluşturmuşlar.⁷

Şavak Aşireti, Tunceli'nin Pertek ve Çemişgezek ilçelerinde yerleşiktir. Halil Can'ın hatırladığı Şavak Aşiret kolları: Barov, Celedor, Sinsur, Titenik, Noranik, Nısırtu, Kumir'dir. Bunlar

Elif Taş

Pertek ve Çemişgezek'in farklı köylerinde yerleşmiş kalabalık ailelerdir ve tamamı hayvancılıkla uğraşırlar.

Mustafa Yıldırım⁸ anlatıyor: “Dersim İsyanı'nda (1938) yayladaydık. Bizim ve çevremizdeki tüm köyler yakılmıştı. Burada kalamazdık. Sinsur köyünde 1 yıl kaldık. Ondan sonra köyümüze döndük. Dersim olayları sırasında dersimdeki nüfus kütükleri imha edilmişti. İlçe yaşanmaz haldeydi. Keban barajıyla büyük kısmı sular altında kalan köyün ancak küçük bir kısmı köy statüsünde kalabilmiştir. Dersim Harekâtından önce vergi adı altında eşkıyalar gelip hayvanlarımızı vs. alırlardı. Yaylaya kadar çıkarlardı. Babam Tunceli- Kemah arasında peynir götürüp tuz veya buğdayla değiş- tokuş yaparken mallarına el koymak istemişler, vermeyince öldürmüşler. Harekâttan sonra düzen geldi bu tarz şeylerle karşılaşmadık.”

⁶ Halil Can

⁷ K-2 Celal Oğuz, öğretmen

⁸ Mustafa Yıldırım

“Her sene Munzur’un farklı yaylalarına giderdik. Hatta 1920’lerde Erzincan’ın Çimen yaylalarına çıkardık. Yaylaları o zamanın köy ağalarından kiralardık. Her yılın Mayıs ayında çıkılan yaylada 4 ay kalırdık. Günümüzde teknolojiadaki gelişimin sağladığı imkânlarla artık 6 ay kalınabiliyor”.

“En yakınımızdaki bir yaylaya çıkmak 10 günümüzü alırdı. Yol boyunca otlakların durumuna göre çadırlarımızı açar konaklayarak devam ederdik. Her gün sabah- akşam sağım yapılarak peynir yapılır, yaylaya çıkış yolunda köylere vs. satardık. Yaylaya varınca ihtiyaçlar rahat karşılanırsın diye “kıl çadırlar” su kenarına uygun bir yere kurulur. Bizimle beraber peyniri alacak tüccar da yaylaya gelir çadırını kurardı. Fazla olmamakla beraber büyük baş hayvanda yaylaya çıkarılırdı.

“Sabah-akşam iki defa sağım yapılır. Sağım yapılan yer, hayvanların sığağa kalmaması için çadıra uzak bir mesafede otlağa yakın bir yerde kurulurdu. Sağılan sütler keçi derilerine konarak hayvan veya insan sırtında çadırlara getirilir. Burada süzülerek dev kazanlara konur orijinal şirdan mayasıyla mayalanır. Maya tutuktan sonra küçük süzöklere konarak kelleler haline getirilir. Heybeye koyup tüccarın çadırında terazide kilosu belirlenip fiş alınır. Peynir bitiminde fişler toplanıp 2 aylık bir zaman içerisinde önceden aldığımız avans düşülerek geri kalan paramızı alırdık. İşler bittikten sonra tüccara sattığımız peynirleri de ücreti karşılığında şehirlere (Erzincan’a) indirirdik”.

YAYLADA YAŞAM

“Gündüz ve gece olmak üzere çift vardiya çalışan çobanlarımız vardı. Sabah getirilen sürünün sağımı yapılır (bu arada çoban kahvaltısını yapar ve uyku istirahatine geçer) Sağımdan sonra sürü dinlenir öğlene doğru diğer çobanlar onları otlağa çıkarır. Otlatılan sürü, ikinci vakti sağıma getirilir. Buna ikinci sağımı denir. Sağımdan sonra sürü, ertesi sabaha kadar gece otlağa çıkarılır. Tüm işi kadın-erkek beraber yapar. Sağım, mayalama, taşıma, tüccara teslim vs.

Bunun dışında kadınlar çalı-çırpı ve yanacak dikenleri toplar. 3-4 günde bir sac ekmeği pişirirler. Dere kenarında elbiseleri yıkarlar. Yemek pişirirler, odun ateşinde makarna, bulgur, patates en çok yapılan yemeklerdir. Yoğurt, kaymak, çökelek, ve gurut yapılır. Ayda 2- 3 defa hastalanan koyunlar kesilip kavurma yapılırdı. Hastalanan hayvan çoğalınca etleri tuzlanır açık havada kurutularak yaklaşık 1 yıl boyunca tüketilirdi.

Aynı şekilde hayvanlar kırkılır, kırılan hayvanların yünleri yaylada yıkanır, kurutulur. Dönüşte köye getirilen yünlerden; yorgan, ip ve kökboyalarıyla boyandıktan sonra halılar örülürdü. Bir halı yaklaşık bir ay sürede dokunurdu.”⁹

Herkes çadırda yatar. Çadırın zemini tamamen keçeydi. Çadırın bir köşesi mutfaktı. Banyo havanın durumuna göre dışarıda veya çadırda yapılırdı.

Hastalıkta, hastalığın durumuna göre geleneksel yöntemler, kocakarı ilaçları, “melhem” uygulanırdı. Üşütmüşse toprak ısıtır altına serilirdi. Farklı otlar kaynatılır, onlardan ilaç yapılırdı.

Hayvanlar hastalanınca, Semiz Otu, kavak kökü, ışkın kökleri kaynatılır hayvan bağırsağındaki parazitler için içirilirdi. Bunların bazıları karnı ağrıyan insanlara da içirilirdi.

Zaza-Kürt-Alevi köylerinde de yaylacılık yapanlar vardı. Komşuluk ilişkilerimiz iyiydi. Alevi köylerinden tarımla uğraşan daha çoktu. Buğday, arpa, çavdar, yonca yanında en çok tütün ekilirdi.

⁹ İsmi Can

Yaylada ölüm olunca belli yerlere gömülürdü. Buralar adeta mezarlık addedilirdi. Cenazenin, yıkama, kefenleme, namaz gibi ritüelleri yerine getirilip defin işlemi gerçekleştirilirdi. Düğünler 3-4 gün sürerdi. Düğün yemeği olarak koyun eti- pilav verilirdi. Bir düğünde en az 15-20 koyun kesilirdi. 3-4 gün gelen misafirler ağırlanırdı. Başlık parası vardı. Gelin atla giderdi. Kızlar, erkek kardeşten hisse almazdı.

Yaylada doğum çok olurdu. Komşu kadınların yardımıyla doğumlar yapılırdı. Kum ısıtılır çocukların altına konurdu. Çocuk bezi olarak sağdan soldan bulunan kumaşlar yırtılır ve bez yapılırdı. Çocuklar çok sağlıklıydı. Halil Can; 4 çocuğum yaylada doğdu, hiç sorun olmadı 1 tanesi hastanede doğdu, o da öldü, demektedir.

Eğitim ve okul işi biraz zordu. Yaylaya gitmeye 1 ay kala okuldan izin alınırıdı. Kız çocukları başlangıçta okula gitmezdi, sonradan gönderildi. Köyde ilköğretim okulu vardı. Liseye Pertek'e gidilirdi. On günde bir köye araba gelirdi, o da üstü açık kamyondu, okumak isteyenler Pertek'te kalmak zorundaydı.

Havalar soğuyunca, özellikle Ağustos sonlarından itibaren yorgan altında yatardık. Yayladan iniş Eylül ortalarında başlardı. Tarım yapmaya zamanımız olmadığı için hayvanların kışlık saman- arpa vs. yemini köylülere alırdık. O zaman ahırlarımız, meralara ulaşım rahat olsun diye köylerin 2 km dışındaydı.

ŞAVAKLILARIN ERZİNCAN'A YERLEŞMELERİ

Şavaklıların Erzincan'a yerleşmeleri 1970'li yıllarda başlar. O yıllarda meydana gelen sağ-sol ayrışma ve çatışmalarında buldukları yerlerde sorunlar yaşamaya başlayan aşiret daha güvenli yerlere yerleşme kararı alır. Bunlardan bir bölümü de Erzincan'da çeşitli yerlere yerleşirler.

"1970'lerden sonra Türkiye'de yaşanan huzursuzluklar, sağ-sol çatışmaları bizleri de etkiledi. Özellikle ALEVİ-SUNNİ ayrışmasına dönüşmesi kutuplaşmalara, kavgalara neden oldu. Bu esnada dedemin kardeşinin oğlu Payam Düzü Köy Muhtarı Halil Yıldırım'ı katlettiler.

Şavak Aşireti genelde MHP'liydi. Herkes kutuplaşma içinde yerini almıştı. Şavaklı gençler, keçilerine ve koyunlarına MHP yazar gezerlerdi. Fakat büyükler için kötüye gittiğini görünce göç kararı aldılar.

Erzincan yaylaları elverişli olduğu için 1980'lerde yaya olarak düştük yollara. Amcam Bekir Can 9 çocuğuyla, Babam Alican 6 çocuğuyla Kertah'a (Geyikli Köyü'ne) geldik. Yerleşim yerlerini satın aldık."

Bekir Can

AŞİRET DAĞILDI yarısı Elazığ'a, yarısı Erzincan'a geldi. Kısmen de Adıyaman ve Sivas'a gidenler oldu. Erzincan'a gelenler Otlukbeli hariç tüm ilçelere dağıldılar. Adıyaman'a yerleşenler Barav koludur, Erzincan'la gidiş-geliş yapmaktalar, akrabalık ilişkisi devam etmektedir. 1980 sonrası aşiretin bir kısmı da yerinde, Celedor'da kaldı. Hayatlarını orda sürdürmekteler.

Yerleştiğimiz Kertah'ta başlangıçta kabul görmedik, yerli halk bizleri istemedi. Ara ara kavgalarımız-nizalarımız oldu. Onlar tarımla, biz hayvancılıkla uğraşıyorduk. Coğrafya her ikisine de hizmet edemiyordu.

Erzincan'a geldiğimizde çağın getirdiği yenilikler, teknolojiadaki ilerlemeler yaşamımızı kolaylaştırdı. Yük taşımacılığında artık arabalar vardı. Yaylalarımızda enerji, çadırlarımızda sobalar yanıyordu. Yollar Munzur yayla yollarına göre daha iyiydi. Sıkıntılar da yok değildi. Çemişgezek ağalarından kiraladığımız yaylaları, şimdi devletten kiralyoruz. İhale işlerinde yaylayı alan başka, koyun sahipleri- üreticiler başka oluyor. Bu önemli bir sorun olarak yaylacılıkta hala çözülememiştir. İhalelerin direk koyun sahiplerine verilmesi beklentimizdir. Bir başka sorun da Tulum Peynirinin kalitesidir. Doğudan Kars, Erzurum, Ağrı, Iğdır'dan getirilen keçi ve inekten üretilen kalitesiz peynirler, nişasta çökelek vb karışımlarla piyasaya sürülmektedir. Yeterli denetim ve caydırıcı cezalar, tedbirler alınmadığı için Erzincan Tulum Peyniri'nin kalitesi tartışma konusu olabilmektedir. İşin ilginç yanı bunu üreticiler değil, tüccarlar ve araçlar yapıyor.

Sonuç ve öneri: Yaylacılığın sürdürülmesi, hayvancılığın geliştirilmesi önem arz etmektedir. Yaylalar hayvancılıkla uğraşanlara ücretsiz verilmeli. Boşalan köyler hayvancılık yapan insanlara tahsis edilmelidir. Gerekli önlemler alınmaz, kolaylıklar sağlanmazsa hayvancılık işinin biteceği görünmektedir. Zira gençler, zor olduğu için artık bu işi yapmıyor. Şavaklı gençlerin hepsi okuyor, memur oluyor. Oysa hayvancılık ülke ekonomisi için geliştirilmesi arzu edilen önemli bir sektördür. Yaylacılar, yayla yollarını kendi çabaları ve mali imkânlarıyla yapıyorlar. "Cebimizden iş makinası kiralyoruz. Dilekçeyle kaç defa

müracaat ettik, “Biz köy yollarını yaparız, kanunlarımızda yayla yolu yapmak yok,” cevabını alıyoruz,” diyorlar. Yol, su, elektrik olmayınca hiç bir şey olmaz. Bunlar acilen sağlanmalıdır. Acil hastalıklarda ambulans gelemiyor. Konut yok, hala çadırlarda yaşıyor. Yaylalar sabit olsa herkes geleceğinden ümit var olarak yatırımlarını yapacaktır. “Yaylaya sabit ev bile yaparız,” diyor, konar-göçerler.

KAYNAKÇA

Kaynak kişiler:

Ramazan Can,1964 Çemişgezek doğ. ilkokul

Mustafa Can, 1972-Erzincan doğ. ilkokul

Elif Can, 1968 Çemişgezek doğ. ilkokul

Çiçek Can, 1966 Çemişgezek doğ. ilkokul

Nurettin Can,1976 Erzincan üniv.

İsmi Can, 1933 Çemişgezek doğ. ilkokul

Mustafa Yıldırım, 1913 Çemişgezek doğ. Okur-yazar

K-1 Halil Can, 1964 Pertek doğumlu, ilkokul mezunu, 10.10.2018 Erzincan

K-2 Celal Oğuz, öğretmen 1935 hozat/ Sörpiyan doğumlu

Erzincan Tarım İl Müdürlüğü verileri, 30.11.2019.

<https://nedir.ileilgili.org/yayla>

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

IX
T.C. ERZİNCAN VALİLİĞİ
TİCARET İL MÜDÜRLÜĞÜ

2020

I. GENEL BİLGİLER

- A- MİSYON VE VİZYON
B- YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR
C- İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

- ✓ Tarihçe
✓ Teşkilat Yapısı
✓ Sunulan Hizmetler

II. AMAÇ VE HEDEFLER

- A- İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ
B- TEMEL POLİTİKALAR VE ÖNCELİKLER

I.GENEL BİLGİLER

A-MİSYON VE VİZYON

Misyon

- Ticaret alanında;
- Rekabeti, girişimciliği ve ekonomik büyümeyi teşvik eden,
- Piyasa aktörlerinin kurumsal yapılarını güçlendiren,
- Üreticileri ve tüketicileri koruyan,
- Etkin, hızlı ve insan odaklı hizmet sunan, politika ve uygulamaları geliştirmek, yürütmek ve denetlemek.

Vizyon

Yenilikçi yaklaşım ve uygulamalarla ilimizi ticaretin kolay ve güvenli yapıldığı bir il haline getirmek.

B- YETKİ, GÖREV VE SORUMLULUKLAR

06.04.2011 tarih ve 6223 sayılı Kanun kapsamında bakanlıkların yeniden yapılandırılması çerçevesinde, 08.06.2011 tarih ve 27958 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan **640 sayılı Ticaret Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname** ile Mülga Gümrük ve Ticaret Bakanlığının kuruluş, görev, yetki ve sorumlulukları belirlenmiş olup, söz konusu kararname ile İl Müdürlüğümüze verilen görevler şunlardır.

- a) Anonim şirketlerin genel kurul toplantılarında bulunacak Bakanlık temsilcilerini görevlendirmek, genel kurul toplantı tutanak ve belgelerini incelemek, noksanlıklarını tamamlamak, toplantı tutanak ve eklerini arşivlemek, bu bilgilerden Bakanlıkça belirlenecek olanları Merkezi Sicil Sistemine aktarmak.
- b) Toptancı halleri ile pazar yerlerinin çağdaş bir yapıya kavuşturulması ve işletilmesini sağlamaya yönelik çalışmalarda bulunmak, bu konularda mahalli idarelerle işbirliği yapmak, toptancı halleri ve pazar yerlerine ilişkin işlemleri yürütmek.
- c) Toptancı halleri, pazar yerleri, üretici örgütleri, meslek mensupları ve ilgili diğer gerçek ve tüzel kişiler nezdinde inceleme ve denetim yapmak, gerektiğinde yaptırım uygulanmasını sağlamak üzere denetim sonuçlarını ilgili mercilere bildirmek.
- ç) Sebze ve meyve ticareti ile iştigal eden meslek mensuplarını, diğer ilgilileri, Hal Hakem Heyet üyelerine ilişkin bilgileri ve heyet kararlarını Hal Kayıt Sistemine aktarmak, Hal Hakem Heyeti kuruluş işlemleri ve sekretarya hizmetleri ile diğer işlemleri yürütmek.
- d) Üreticilerce kurulan tüzel kişiliklere, ilgili mevzuat çerçevesinde üretici örgütü belgesi vermek ve iptal etmek.
- e) Lisanslı depoculuğun geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarda bulunmak, ilgili mevzuat çerçevesinde defter ve belgeleri onaylamak, Bakanlığın talimatı üzerine lisanslı depolar, yetkili sınıflandırıcılar ve referans yetkili sınıflandırıcılar nezdinde incelemelerde bulunmak, lisanslı depoculuk ve umumi mağazacılığa ilişkin ilgili mevzuat ve Bakanlıkça verilen diğer görevleri yapmak.
- f) Elektronik ticaret ve organize perakende ticarete ilişkin ilgili mevzuat ve Bakanlıkça verilen görevleri yapmak.
- g) Ticaret odaları, sanayi odaları, ticaret ve sanayi odaları, deniz ticaret odaları ile ticaret borsalarına ilişkin ilgili mevzuat ve Bakanlıkça verilen görevleri yürütmek.

- ğ) Ortak iş yapma kültürü ve şirketleşme çalışmalarını özendirici ve destekleyici faaliyetlerde bulunmak.
- h) Tüketicinin korunması mevzuatı kapsamına giren hizmetleri yürütmek, gerektiğinde yaptırım uygulamak ve uygulanmasını sağlamak.
- ı) İl Tüketici Hakem Heyetlerinin kuruluşu ve işleyişi ile ilgili işlemleri yürütmek, İlçe Tüketici Hakem Heyetlerinin koordinasyonunu sağlamak.
- i) Tüketicilerin aydınlatılması ve bilgilendirilmesi amacıyla toplantı, panel, konferans ve benzeri faaliyetler düzenlemek, tüketicinin korunması mevzuatını tanıtmak ve gerçekleşen değişiklikleri duyurmak.
- j) Bakanlığın görev ve sorumluluk alanında bulunan ürünlerin piyasaya arzı veya dağıtım aşamalarında yahut ürün piyasada iken güvenli olup olmadığını denetlemek, güvensiz olduğunun tespit edilmesi halinde, Bakanlığın talimatı doğrultusunda ve ilgili mevzuat dikkate alınarak gerekli idari tedbirleri almak ve yaptırım uygulanmasını sağlamak.
- k) Piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri ile ilgili bilgi, belge ve periyodik raporları düzenli olarak hazırlayarak Bakanlığa göndermek.
- l) Ticaret Denetmenleri ve Yardımcıları ile ilgili işlemleri yürütmek.
- m) Esnaf ve sanatkâr odalarının kuruluş taleplerini incelemek ve kuruluş belgelerini Bakanlığa göndermek.
- n) Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, il bazında esnaf ve sanatkâr işletmelerine ait yatırım, üretim, pazarlama, teşvik, mali durum, AR-GE, istihdam, enerji ve benzeri ekonomik faaliyet bilgi ve verileri ile esnaf ve sanatkârların sorunlarını ve mesleki eğitim ihtiyaçlarını her yıl Ocak ayında bir rapor halinde Bakanlığa bildirmek.
- o) Esnaf ve sanatkârların iç ve dış pazar imkânlarını araştırmak, her yıl Ocak ayında bir rapor halinde Bakanlığa bildirmek.
- ö) Bakanlıkça belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde, esnaf ve sanatkârların rekabet güçlerinin artırılması, araştırma, geliştirme ve yenilik yeteneklerinin geliştirilmesi, pazarlama, hammadde ve tezgâh temini amaçlarıyla desteklenmesine ilişkin işlemleri yapmak ve bu çalışmaların sonuçlarını her yıl Ocak ayında bir rapor halinde Bakanlığa bildirmek.
- p) Esnaf ve sanatkârlara ilişkin belirlenen politika, ilke, hedef ve stratejileri il düzeyinde uygulamak, izlemek, değerlendirmek ve sonuçlarını her yıl Ocak ayında bir rapor halinde Bakanlığa bildirmek.
- r) 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 47 nci maddesi çerçevesinde genel kurul toplantıları ile ilgili işlemleri yerine getirmek.
- s) 5362 sayılı Esnaf ve Sanatkârlar Meslek Kuruluşları Kanununun 64 üncü maddesine göre il ve ilçelerde oluşturulacak mutabakat komitelerinin almış olduğu kararları Bakanlığa bildirmek.
- ş) Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde, kooperatiflere ve üst kuruluşlarına yol göstermek ve çalışmalarında yardımcı olmak amacıyla eğitim ve benzeri faaliyetlerde bulunmak.
- t) Kooperatifler ve üst kuruluşlarının yönetim kurulu üyeleri ile genel müdürlerinin mal bildirimi ile ilgili işlemleri yürütmek.

- u) Kooperatif girişimlerini özendirici ve destekleyici çalışmalar yapmak, belirlenen politika ve stratejileri il düzeyinde uygulamak, sonuçlarını Bakanlığa bildirmek.
- ü) Kooperatiflerin genel kurul toplantılarına temsilci görevlendirmek, genel kurul toplantıları ile ilgili işlemleri yürütmek, kanun ve ana sözleşmesinde belirtilen süre içinde genel kurul toplantılarını yapmayan kooperatif ve üst kuruluşları yöneticileri hakkında suç duyurusunda bulunmak, diğer kuruluşları uyarmak ve Bakanlığa bildirmek.
- v) Bakanlıkça verilen yetki çerçevesinde, kooperatif kuruluşlarına ve ana sözleşme değişikliklerine izin vermek, izin verilen kooperatiflerle ilgili bilgileri düzenli olarak Bakanlığa bildirmek, kooperatiflerin kuruluş ve işleyişleri ile ilgili her türlü dosyalama ve arşiv hizmetlerini yürütmek.
- y) Bakanlığın talimatı üzerine, kooperatifçilik konusunda ve kooperatiflerin faaliyet alanlarına ilişkin konularda AR-GE çalışmalarını yürütmek, araştırmalar yapmak, kooperatif bilgi ve denetim sistemine ilişkin görevleri yerine getirmek.
- z) Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde kooperatiflerin desteklenmesine ilişkin proje tekliflerini almak, Bakanlıkça desteklenen veya kredi ile finanse edilen projelerin uygulamasını izlemek ve denetlemek, bu çalışmaların sonuçlarını Bakanlığa iletmek.
- aa)** Şirketler hakkında ileri sürülen ve denetim gerektirmeyen şikâyetlerle, kooperatifler ve üst kuruluşları ile esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşları ve organlarında görevli bulunanlar hakkında ileri sürülen şikâyetlere ilişkin olarak bu kuruluşların işlem, hesap ve varlıklarını, doğrudan ya da Bakanlığın talimatı üzerine incelemek ve sonuçlarını rapor halinde Bakanlığa bildirmek, bu incelemeler için personel belirlemek ve bu personelin yetişmesini sağlamak.
- bb)** Şirketler, kooperatif ve üst kuruluşları ile esnaf ve sanatkârlar meslek kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeleri ile ortaklarının/üyelerinin bilgi ve belge taleplerine yelesi dahilinde cevap vermek.
- cc)** Mevzuatta öngörülen veya Bakanlıkça talep edilen raporları süresi içinde düzenlemek ve defterleri tutmak.
- çç)** Bakanlık ile diğer kamu, meslek ya da özel kuruluşlar arasında yapılan protokol, anlaşma veya yetki devri kapsamında Bakanlıkça verilecek hizmetler ve görevleri yerine getirmek; görev alanları ile ilgili kamu kurum ve kuruluşları, mesleki kuruluşlar ve mahalli idarelerle işbirliği yapmak.
- dd)** Bakanlık bilgi ve iletişim sistemleri ile entegre il müdürlüğü bilgi ve iletişim sisteminin kurulmasını ve Bakanlıkça belirlenen esaslar çerçevesinde işletilmesi ve kullanılmasını sağlamak.
- ee)** İl Müdürlüğünün yıllık Taşınır Yönetim Hesabını hazırlamak ve süresi içerisinde Sayıştay Başkanlığına göndermek.
- ff)** Bakanlığın Taşınır Kesin Hesap Cetveli ile Taşınır Hesabı İcmal Cetvelinin hazırlanması
amacıyla İl Müdürlüğüne bağlı harcama birimlerinin taşınır hesaplarını konsolide etmek.
- gg)** Taşınmaz Ticareti ve İkinci El Motorlu Kara Taşıtları satışları için yetki belgesi vermek.
- hh)** Bakanlık ve Valilikçe verilecek diğer görevleri yapmak.

C-İDAREYE İLİŞKİN BİLGİLER

Tarihçe

Türkiye Cumhuriyetinin temellerini aldığı Osmanlı İmparatorluğu, hükümdarlığı boyunca coğrafi düzlemde ticari faaliyetin merkezinde yer almak için gerekli tedbirleri alarak, doğu-batı ticaretini desteklemiş, uzun yıllar Avrasya ticaret yollarını denetim ve kontrol altında tutmuştur.

Osmanlı İmparatorluğu dönemi ekonomi politikaları açısından, 1838 Balta Limanı Ticaret Anlaşması'na kadar süren dönem yani klasik iktisat ve ticaret politikaları dönemi ile 1839 yılı Tanzimat Fermanı sonrası dönem olarak ikiye ayrılmıştır. Cumhuriyet dönemi ise Osmanlı İmparatorluğu'ndan kalan ekonomik miras ile sonrasında meydana gelen değişiklikleri İhtiva eden gelişmeler olarak değerlendirilmiştir.

Osmanlı İmparatorluğu ile başlayan söz konusu politikalar, Cumhuriyet ile birlikte iktisadi devletçilik yoluyla ilerletilip devam ettirilmiş ve bugünkü Bakanlığımızın temelini teşkil eden modern bir dış ticaret bürokrasisi ile iç ve dış ticari ilişkilerin gerektirdiği hukuki Kurumsal altyapı oluşturulmuştur.

Dünyada ekonomik bütünleşme süreçlerinin derinleştiği, küresel ölçekte pazara giriş stratejilerinin yoğun şekilde uygulandığı ve ihracat pazarlarında rakip ülkelerin aktif stratejiler geliştirerek pazar paylarını artırmaya çalıştığı bir dönemden geçilirken, üretim, yatırım, gümrük ve dış ticaret politikalarımızın birbiri ile daha sıkı koordinasyon sağlayacak şekilde yeni bir anlayış ve yapıyla yürütülmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Bu kapsamda, ülkemizin 2023 vizyonu dikkate alınarak mülga Ekonomi Bakanlığı ile mülga Gümrük ve Ticaret Bakanlığı 10 Temmuz 2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile birleştirilerek Ticaret Bakanlığı kurulmuştur.

Teşkilat Yapısı

Ticaret Bakanlığının Esnaf, Sanatkârlar Ve Kooperatifçilik Genel Müdürlüğü, İç Ticaret Genel Müdürlüğü ile Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğünün

iş ve sorumlukları 15.11.2012 tarihinden itibaren Ticaret İl Müdürlüğümüz tarafından yürütülmektedir.

- 1-İç Ticaret ve Hal Hizmetleri
 - 1.1-Hal Hakem Heyeti
 - 1.2-Şirket Hizmetleri
 - 1.3-Taşınmaz Ticareti İkinci El Oto Galeri Hizmeti
- 2-Tüketici, Piyasa Gözetimi ve Denetim Hizmetleri
 - 2.1-Tüketici İl Hakem Heyeti
- 3-Esnaf ve Sanatkârlar Hizmetleri
- 4-Kooperatif Hizmetleri
- 5-Personel ve Destek Hizmetleri

Kadro Ve Personel Durumu

ÜNVANI	ÇALIŞAN
İl Müdürü	1
Şube Müdürü	1
Şef V.	1
İdari Büro Görevlisi	2
İdari Destek Görevlisi	1
Sözleşmeli Büro Personeli	1
V.H.K.İ	2
Şoför	1
Hizmetli	1
Raportör	2
Memur	2
TOPLAM	15

Genel Kadro Bilgileri

İl Müdürlüğümüz, 26.11.2020 tarihi itibariyle 15 personelle hizmet sunmakta olup 14.06.2018 tarih ve 30451 sayılı Resmi gazetede yayımlanan 13.06.2018 tarihli 2018/189 kararı ile Erzincan Ticaret İl Müdürü Recai PALABIYIK 14.06.2018 tarihinden itibaren asaleten görevini yürütmektedir.

Yıllar İtibari İle Ticaret İl Müdürleri

2011-2015 yılları arasında İl Müdürlüğü görevini Kenan DELİKURT yürütmüş olup; 2015 yılından itibaren Ticaret İl Müdürlüğü görevini Recai PALABIYIK yürütmektedir.

2020 Yılı İtibariyle Personelin Cinsiyet Bazında Dağılımı

	Erkek	Kadın	Toplam
Erzincan Ticaret İl Müdürlüğü	8	7	15

Öğrenim Durumuna Göre Personel Sayısı

2020 yılında müdürlüğümüz personelleri lise (3 kişi), ön lisans (2 kişi), lisans (9 kişi) ilkokul (1 kişi) düzeyinde öğrenime sahiptir.

Sunulan Hizmetler

640 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 6 ncı maddesiyle belirlenen İl Müdürlüğümüz hizmet birimlerinin görevleri aşağıda yer almaktadır.

İç Ticaret ve Hal Hizmetleri Şubesi

- Kuruluşuna izin verilecek anonim şirketler ile genel kurul toplantılarında Bakanlık temsilcisi bulunacak anonim şirketleri belirlemek ve bunların işlemlerini yürütmek
- Ticari faaliyetleri teşvik etmek, gerekli düzenlemeleri yapmak ve bunların uygulanmasını sağlamak,
- Şirketlerle ilgili şikâyetlerin incelenerek sonuçlandırılması,
- Gerektiğinde şirketler için Ön İnceleme Raporları hazırlamak.
- Anonim Şirket genel kurulları ile ilgili bilgi ve belge verilmesi.
- Elektronik Ticari İletileri almak ve sonuçlandırmak.
- Cokey Numarası düzenlemek.
- Taşınmaz Ticareti İle İştigal eden işletmelere yetki belgesi vermek.
- İkinci el motorlu kara taşıtları ile iştigal eden işletmelere yetki belgesi vermek.

Şirket Bilgileri

ŞİRKETLER	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kurulan şirketler (A.Ş.) (Aktif)	14	14	25	21	20	26	21	55
Kurulan şirketler (A.Ş.) (Pasif)	6	6	3	7	8	12	-	-
Kurulan şirketler (LTD)(Aktif)	40	54	76	88	89	104	93	138
Kurulan şirketler (LTD) (Pasif)	14	16	30	15	10	10	2	2

Tüketici, Piyasa Gözetim ve Denetim Hizmetleri Şubesi

Tüketici İl Hakem Heyeti tüketiciler ile satıcı ve sağlayıcılar arasındaki uyuşmazlıkların henüz mahkemeye yansımadan ve “dava” ya dönüşmeden, hâkim sıfatını taşımayan “bağımsız üçüncü kişiler” tarafından çözüme bağlanması, alternatif bir uyuşmazlık çözüm mercii olarak hukukumuza giren hakem heyetleri, tüketicinin hak arama yollarını kolaylaştırmak, tüketici uyuşmazlıklarının daha hızlı ve daha ucuz biçimde sonuçlanmasını sağlayarak tüketicileri haklarını kullanması konusunda teşvik etmek amacıyla oluşturulmuşlardır. Tüketicilerin korunması konusunda lokomotif görevi gören bu kuruluşların yapısı, işleyişi, üyelerinin seçimi, eğitilmesi ve çalışmalarının kolaylaştırılması amacıyla yeni yasada önemli değişiklikler yapılmıştır. Tüketici il hakem heyetinin yanında tüm ilçelerimiz 01.08.2018 tarihine kadar faaliyetlerine devam etmiştir; ancak 01.08.2018 tarihinden itibaren Bakanlığımız Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü'nün talimatları doğrultusunda yeniden yapılandırmaya gidilerek İlçe Tüketici Hakem Heyetlerinin başvuru kabulü haricindeki tüm faaliyetleri son bulmuştur.

İl Müdürlüğümüz bünyesinde faaliyet gösteren il ve ilçe tüketici hakem heyetinin 2015-2020

yılında gelen tüketici şikâyetleri aşağıdaki gibidir.

İl Hakem Heyeti Çalışmaları

HAKEM HEYETLERİ	2016 YILINDA GELEN ŞİKÂYET SAYISI	ALINAN KARAR SAYISI	TÜKETİCİ İ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	GÖREVSİZLİK
Erzincan İl Hakem Heyeti	1991	2919	2254	382	283

HAKEM HEYETLERİ	2017 YILINDA GELEN ŞİKÂYET SAYISI	ALINAN KARAR SAYISI	TÜKETİCİ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	GÖREVSİZLİK
Erzincan İl Hakem Heyeti	1344	1226	917	300	9

HAKEM HEYETLERİ	2018 YILINDA GELEN ŞİKÂYET SAYISI	ALINAN KARAR SAYISI	TÜKETİCİ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	GÖREVSİZLİK
Erzincan İl Hakem Heyeti	1492	1539	956	566	17

HAKEM HEYETLERİ	2019 YILINDA GELEN ŞİKÂYET SAYISI	ALINAN KARAR SAYISI	TÜKETİCİ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	GÖREVSİZLİK
Erzincan İl Hakem Heyeti	1725	1539	969	531	39

HAKEM HEYETLERİ	2020 YILINDA GELEN ŞİKÂYET SAYISI	ALINAN KARAR SAYISI	TÜKETİCİ LEHİNE	TÜKETİCİ ALEYHİNE	GÖREVSİZLİK
Erzincan İl Hakem Heyeti	2085	1952	1378	544	30

Esnaf ve Sanatkârlar Hizmetleri Şubesi

Esnaf ve Sanatkârlar odalarının kuruluş müracaatlarının incelenmesi ile Bakanlığımız Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü' ne kuruluş evraklarının gönderilmesi işlemlerini yapmak.

İlimizde kurulmuş bulunan esnaf ve sanatkârlar odalarının statü değişiklik işlemlerinin incelenmesi ve evraklarının Bakanlığımız Esnaf ve Sanatkârlar Genel Müdürlüğü' ne gönderilmesi işlemini yapmak.

İl genelinde, esnaf ve sanatkârlar odalarının yaptıkları genel kurul toplantılarına bakanlık temsilcisi görevlendirilmesi yapmak.

İl Merkezinde Esnaf ve Tacir Ayrımı ile ilgili Komisyonun sekretaryasını yapmak.

5362 sayılı Kanununun 62. Maddesine istinaden Fiyat Tarifelerine yapılan itirazların görüşülmesine ilişkin oluşturulan Komisyonunun sekretaryasını yapmak.

5362 sayılı Kanununun 64. Maddesine istinaden Esnaf Ve Ticaret Odalarındaki kayıtlarla ilgili ortaya çıkan uyuşmazlıklarda Mutabakat Komitesi sekretaryasını yapmak.

İlimizde, Esnaf ve Sanatkârlar Odalar Birliğine bağlı 19 adet Esnaf ve Sanatkârlar Odası ve 2 adet esnaf ve sanatkarlar şubesi bulunmakta olup, 31.11.2020 tarihi itibarıyla bu odalara kayıtlı 5655 esnaf ve sanatkâr bulunmaktadır.

Oda ve Şube Adları	
1- Erzincan Bakkallar Esnaf Odası	11-Erzincan Fırıncılar Unlu Mamuller ve Benzerleri Esnaf ve Sanatkarlar Odası
2-Erzincan Marangozlar Esnaf ve Sanatkarlar Odası	12-Tercan Esnaf ve Sanatkarlar Odası
3-Erzincan Aşçı ve Lokantacılar Esnaf ve Sanatkarlar Odası	13-Refahiye Esnaf ve Sanatkarlar ve Şoförler Odası
4-Erzincan Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası	14-Çayırhı Esnaf ve Sanatkarlar Odası
5-Erzincan Tesviyeci Çilingirci Kaportacı ve Oto Tamirciliği Esnaf ve Sanatkarlar Odası	15-Kemah Esnaf ve Sanatkarlar Odası
6-Erzincan Demirciler Esnaf ve Sanatkarlar Odası	16-Kemaliye Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası
7-Erzincan Berberler Esnaf ve Sanatkarlar Odası	17-Mercan Esnaf ve Sanatkarlar Odası
8-Erzincan Terziler Esnaf ve Sanatkarlar Odası	18-Üzümlü Esnaf Sanatkarlar ve Şoförler Odası
9-Erzincan Otel ve Kahveciler Esnaf Odası	19-Kemaliye Esnaf ve Sanatkarlar Odası
10-Erzincan Elektrikçiler Esnaf ve Sanatkarlar Odası	20-İliç Esnaf ve Sanatkarlar Şubesi
21-Otlukbeli Esnaf ve Sanatkarlar Şubesi	

2015 -2020 yılı il ve ilçelere göre esnaf ve sanatkârlarımıza ait ilişkin sayısal bilgileri gösteren tablo aşağıda yer almaktadır.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ERZİNCAN MERKEZ	3723	3723	3777	3969	3843	4087
ÜZÜMLÜ	197	197	204	215	227	231
TERCAN/MERCAN	393	393	336	342	331	352
ÇAYIRLI	298	298	261	267	253	251
KEMAH	108	108	106	97	100	101
REFAHİYE	208	208	217	226	219	211
KEMALİYE	221	221	198	200	180	190
İLİÇ	158	158	180	183	178	185
OTLUKBELİ	48	48	50	51	45	47
TOPLAM	5354	5354	5329	5550	5376	5655

Kooperatiflere İlişkin Temel Bilgi ve İstatistikler

İl dâhilinde; 6 adet Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi, 11 adet Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi, 1 adet İşletme Kooperatifi, 1 adet Üretim ve Pazarlama Kooperatifi ve 2 adet Kadın Kooperatifi olmak üzere toplam 21 adet kooperatif bulunmaktadır.

İlimizde kurulu bulunan kooperatiflerin İsimleri

Kooperatifin Adı	Kooperatifin Türü
S.S. Erzincan Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifleri
S.S. Çayırılı Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	
S.S. Refahiye Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	
S.S. Tercan Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	

S.S. Mercan Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	
S.S. Kemah Esnaf ve Sanatkârlar Kredi ve Kefalet Kooperatifi	
S.S. Altın Yetenek Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	Kadın Kooperatifleri
S.S. Erzincan Kadın Girişimi Üretim ve İşletme Kooperatifi	
S.S. Üzümlü Ahıska Üretim ve Pazarlama Kooperatifi	Üretim ve Pazarlama Kooperatifi
S.S. Yeni Sanayi Marangozlar Site İşletme Kooperatifi	İşletme Kooperatifi
S.S. 7 Nolu Refahiye Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi
S.S. 9 Nolu Refahiye Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S.Erzincan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. 11 Nolu Organize Sanayi Bölgesi Nakliyeciler ve Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. Kemaliye ve Çaltı Köyü Karayolu Yük Taşıma Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S.10 Nolu Çayırılı Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. 13 Nolu Üzümlü Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. 15 Nolu Tercan Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. 16 Nolu Yeni Tercanlılar Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. 23 Nolu Kent İçi Motorlu Taşıyıcılar Kooperatifi	
S.S. Can Erzincan Servisciler Kooperatifi	

Piyasa Gözetimi Faaliyetleri

Tüketicilerin sağlık ve güvenliğine olumsuz etki edecek ürünlerin piyasada yer almasını önlemek, standardına uygun ve güvenli ürün üreten üreticileri haksız rekabete karşı korumak için piyasa gözetimi ve denetimi yapılmaktadır.

2012 yılı içinde Tüketicilerin sağlığının daha iyi korunabilmesi amacıyla 20 Nisan 2012’de Tüketici Ürünlerinin Güvenlik Risklerinin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ yayınlanmıştır.

Bu tebliğ ile;

- Çocuk bakım ürünlerinin
- Çocuk giysilerinin
- Kırtasiye malzemelerinin
- Temizlik ürünleri ve temizlik malzemeleri
- Elektronik ev aletleri
- Mutfak malzemeleri
- Kişisel bakım ürünleri
- Gıda ürünleri
- Yiyecek taklidi ürünlerin vs. piyasada güvenli dolaşımını sağlamak amaçlanmıştır.
- Haksız fiyat artışı kontrolü
- Etiket Fiyatı
- KDV-ÖTV- ENFLASYON

2013 yılında Bakanlığımızca “Tüketici Ürünlerinin Güvenlik Risklerinin Belirlenmesine İlişkin Tebliğ” kapsamında bulunan ürünlerin denetimleri, Bakanlığımız programı doğrultusunda Müdürlüğümüz personellerince yıl içerisinde yapılmaktadır.

Müdürlüğümüzce, 6502 sayılı Kanun Kapsamında; fiyat etiketi ve Garanti Belgesi denetimleri yapılmaya devam etmektedir.

İÇ TİCARET VE HAL HİZMETLERİ

Elektronik İletilere Yönelik Hizmetler

01.01.2015 tarihi ile yürürlüğe giren 6563 sayılı Elektronik Ticaretin Düzenlenmesi Hakkında Kanunun uygulanmasını düzenleyen Ticari İletişim ve Ticari Elektronik İletiler Hakkında Yönetmelik 15.07.2015 tarihli ve 29417 sayılı Resmi Gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiş olup; sitem üzerinden başvurular alınmakta ve sonuçlandırılmaya devam etmektedir.

Sebze ve Meyve Ticaretine Yönelik Hizmetler

5957 sayılı Kanunda, 28.03.2013 tarihli ve 6455 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle;

- Perakende olarak kendi mallarını satan üreticilerin bildirim yapma yükümlülükleri kaldırılarak kendilerine kolaylık sağlanmıştır.
- Perakende satış yapan üreticiler 4 üncü maddede yapılan düzenlemeye paralel olarak künye bulundurma zorunluluğundan istisna kılınmış, ticari uygulamalar göz önünde bulundurularak mal bedelinin üretici ve üretici örgütüne ödenme süresi vadeli

satışlar için otuz iş günü olarak yeniden düzenlenmiş ve belli kriterler çerçevesinde toptancı hali içinde mal temininin gerçekleştirilebilmesine imkân sağlanmıştır.

- Malların ayıklanması, sınıflandırılması, hazırlanması, ambalajlanması, işaretlenmesi etiketlenmesine; taşıma ve muhafazasında kullanılan kap ve nakil vasıtalarına; gıda güvenilirliğine ve kalitesine ilişkin standartların ilgili kurumlarca tamamlanmasını müteakip zorunlu kılınmasına imkân veren bir düzenleme yapılmış ve bu konuda Bakanlığımıza yetki alınmıştır.

- Semt pazarı kurulacak alanların temininde güçlük yaşanan yerlerde semt pazarlarının imar planında belirlenmiş alanların yanı sıra asıl tahsis amacını engellemek kaydıyla ayrılmış diğer alanlarda da kurulabilmesi imkânı getirilmiş, mevcut iyi uygulamalar çerçevesinde Pazar yerlerinin belediyelerin yanı sıra belediyelerin yüzde ellisinden fazlasına sahip oldukları işbirliklerinde de kurulup işletilebilmesi mümkün hale getirilmiş ve büyük yatırımlar gerektiren modern kapalı pazar yerlerinin kurulması için gereken kaynak teminini kolaylaştırmak amacıyla kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin tahsis yönteminin yanında belirli süreli sınırlı ayni hak tesisi yöntemi kullanılarak kiralama yoluyla da işletilebilmesine olanak sağlanmıştır.

- Hal rüsumu alınmaması öngörülen mallardan Bakanlar Kurulunca kararlaştırılması halinde hal rüsumu alınabilmesine, hal rüsumunun tahakkuk, tahsil ve dağıtımına ilişkin uygulamada ortaya çıkan farklı durumlara daha hızlı ve etkin bir şekilde müdahale

edilebilmesi amacıyla bu hususlara ilişkin usul ve esasların yönetmelikle belirlenmesine ve toptancı halinde satmak üzere bildirimde bulunup toptancı hali dışında toptan satılan mallara da cezalı hal rüsumu uygulanmasına yönelik düzenleme yapılmıştır.

- Pazar yerlerindeki satış yerlerinin belirli süreli sınırlı ayni hak tesisi yöntemi kullanılarak kiralanmasına ilişkin temel usul ve esaslar belirlenmiş, pazarcıların işi bırakma, kanuni mirasçının pazarcılık mesleğini devam ettirememesi ya da diğer zorunlu nedenlerle satış yerlerinin devrini yapabilmelerine yönelik talepleri doğrultusunda satış yerlerinin Bakanlığımızca belirlenen sebepler dâhilinde devrinin yapılması mümkün hale getirilmiş ve toptancı hallerindeki işyerleri ile pazar yerlerindeki satış yerlerine ilişkin kira sözleşmesinin feshi veya satış işlemi ile tahsisin iptali nedenleri arasında kiralama, satış veya tahsis yapılırken ilgili yönetmelikte belirtilen şartların taşınmadığının veya sonradan kaybedildiğinin anlaşılması hususu da eklenmiştir.

- Kapalı pazar yerlerindeki satış yerlerinin tahsis yönteminin yanı sıra belirli süreli sınırlı ayni hak tesisi yöntemi kullanılarak kiralama yoluyla da işletilmesine yönelik yapılan düzenlemelere paralel olarak yeniden düzenlenmiştir.

- Toptancı hallerin belirli standartlara sahip olması için öngörülen geçiş süreçlerine paralel olarak, toptancı hallerinde uygun şartların oluşmasını müteakip gıda güvenilirliği analizlerin yaptırılması yönünde düzenleme yapılmıştır.

- Semt pazarlarında boşalan satış yerlerinin yüzde 10'luk orana ulaşıncaya kadar üreticilere verilmesine ilişkin hükmün kiralama yoluyla işletilen kapalı pazar yerlerinde de uygulanması amaçlanmıştır.

Hal Kayıt Sistemi (HKS) Projesi

5957 sayılı Kanuna istinaden Bakanlığımız bünyesinde elektronik ortamda web tabanlı çalışan Hal Kayıt Sistemi kurularak 15 Şubat 2012 tarihinde faaliyete geçirilmiştir. Hal Kayıt Sistemi ile sebze ve meyve ticaretine ilişkin güncel veri tabanının oluşturulması, sebze ve meyve ticaretinin elektronik ortamda takip edilmesi, meslek mensuplarının kayıt altına alınması, toptancı halleri arasında ortak bilgi paylaşımı ve iletişimin sağlanması, sektördeki kayıt dışılığın önlenmesi, hesap verilebilirlik ile saydamlığın sağlanması, kamu sektörünün, sebze ve meyve ticaretine yönelik olarak daha sağlıklı değerlendirmeler yapabilmesi ve düzenlemeler oluşturabilmesi, tüketicilerin, ürün künyeleri sayesinde tükettikleri ürünün nerede ve kim tarafından üretildiği gibi bilgilere ulaşabilmesi amaçlanmaktadır.

Hal Kayıt Sistemi, “bildirim modeli” üzerine kuruludur. Bildirim; bildirim miktarı veya üzerindeki malların üretildiği yerden veya girdiği gümrük kapısının bulunduğu yerden her ne sebeple olursa olsun sevkinden önce bildirimciler tarafından Hal Kayıt Sistemine beyan edilmesidir. Hal Kayıt Sistemi’ne pazarcı, manav, depo, tasnif ve ambalajlama tesisi, otel, tüccar, market, sanayici, yemek fabrikası, komisyoncu, ihracatçı, ithalatçı, yurt, üretici, üretici örgütü, lokanta ve hastane gibi kullanıcı sınıfları özelinde bildirim yapılabilmektedir. Her bir ettiği faaliyetten hareketle sıfat kaydı yaptırmakta ve bir gerçek veya tüzel kişinin birden fazla sınıfa sahip olması mümkün olabilmektedir. Hal Kayıt Sistemi’nde 2020 yılı sonu itibarıyla 44 kullanıcı sınıfları kayıtlı bulunmaktadır.

TÜKETİCİNİN KORUNMASI VE PİYASA GÖZETİMİ HİZMETLERİ

Tüketicinin Korunmasına Yönelik Faaliyetler

Belgelendirme Çalışmaları

Tüketicilerin haklarının korunması ve bilgilendirilmesini sağlamada önemli bir araç ise belgelendirme faaliyetleridir. Tüketicilerin mağdur olmasını engellemek amacıyla 6502 sayılı Kanun ile belgelendirme mecburiyeti getirilmiştir. Bunlar;

- İşyeri Dışında Satış Yetki Belgesi (İl Müdürlüklerimizce verilmektedir) 2019-2020 yılları içerisinde İşyeri Dışında Yetki Belgesi verilmemiştir.
- Kampanyalı Satış Yetki Belgesi (İl Müdürlükleri ve Genel Müdürlükçe verilmektedir),
- Garanti Belgesi(e-imza ile elektronik ortamda verilmektedir),
- Satış Sonrası Hizmetleri Yeterlilik Belgesi(e-imza ile elektronik ortamda verilmektedir).
- Yeni Tüketici kanunun getirdiği yeniliklerle ilgili basın açıklaması yapılmıştır.
- Gerek internet ve gerekse diğer iletişim araçları ile tüketicileri aldatmaya yönelik yapılan işlerde tüketicilerin dikkatli olmasına yönelik basın açıklaması yapılmıştır.
- Tüketici hakları üzerine okullarda seminerler düzenlenmektedir.

II. AMAÇ VE HEDEFLER

A- İDARENİN AMAÇ VE HEDEFLERİ

Ticaret alanında; rekabeti, girişimciliği ve ekonomik büyümeyi teşvik eden, piyasa aktörlerinin kurumsal yapılarını güçlendiren, üreticileri ve tüketicileri koruyan, etkin, hızlı ve insan odaklı hizmet sunan politika ve uygulamaları geliştirmek, yürütmek ve denetlemek misyonuyla hizmet vermektedir.

B- TEMEL POLİTİKA VE ÖNCELİKLER

İl Müdürlüğümüzün temel politika ve öncelikleri oluşturulurken;

İlimizde üstlendiği hizmetleri yerine getirirken; işlemleri basitleştirmeyi, kolaylaştırmayı ve hızlandırmayı, yenilikçi olmayı, verimli olmayı, uzmanlaşmayı, değişim ve gelişim için öğrenerek ilerlemeyi, iyi yönetim ilkeleri benimsemeyi ve kurumsallaştırmayı, hesap verebilirliği, saydamlığı, etkililiği ve katılımcılığı esas almaktadır.

Bu doğrultuda;

- İç ticaret politikalarını belirleyerek diğer kurumlar ile işbirliği içerisinde ticaret politikasının uygulanmasını temin etmek,
- Esnaf, sanatkâr ve KOBİ'lerin rekabet güçlerinin yükseltmek, kooperatiflerin geliştirilmesine yönelik destek mekanizmalarının çeşitlendirmek ve mevcut desteklerin etkinliğinin artırmak,
- Gerek ithal edilen gerekse yurt içinde üretilerek doğrudan tüketiciye sunulan ürünler ile ilgili piyasa gözetimi ve denetimi gerçekleştirmek,
- İlimizde bulunan tüketici hakem heyetinin koordinasyonunu sağlamak,
- Esnaf ve sanatkârlar ile kooperatifçiliğe ilişkin politikaları ilke ve hedefleri belirleyerek ilgili hizmetleri yürütmek
- Ekonomide rekabet gücünün artırılmasına katkıda bulunmak, haksız rekabeti önlemek, politika ve öncelikleriyle hizmet vermektedir.

X

ERZİNCAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ FAALİYETLERİ

Ebubekir Sıddık Elagöz

Yakup Meral

Erzincan Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüğü olarak, İşsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılması maksadıyla insanı esas alan bir yaklaşımla kapsayıcı istihdam politikaları geliştirmek, etkin bir işgücü piyasası bilgi sistemi aracılığıyla piyasanın ihtiyaçlarını tespit edip bu doğrultuda işgücü arz ve talebini eşleştirmek ve istihdama erişimi kolaylaştırmak, işsizlikle mücadelede etkin tedbirler geliştirmek ve işgücünün mesleki beceri ve tecrübesinin geliştirilmesine katkı sunarak istihdam edilebilirliği artırmak, işini kaybedenlere geçici gelir desteği sağlamak ve istihdama ilişkin tedbirleri sosyal diyalog içerisinde geliştirmek ve gerçekleştirmek misyonu ile faaliyetlerimizi yürütmekteyiz. Kurum hizmetlerimiz ve ilgili görseller başlıklar halinde aşağıda sunulmuştur.

İŞE YERLEŞTİRME VE DANIŞMANLIK HİZMETLERİ

Kamu ve Özel sektör işyerlerinin talepleri ilan edilerek uygun kişilerin yönlendirilmesi neticesinde talepler karşılanır. İş arayanlara, işverenlere, çalışanlara, öğrencilere, erlere, mahkûmlara, eski hükümlülere, engellilere yani çalışma hayatını ilgilendiren herkese iş ve meslek danışmanlığı hizmeti verilmektedir.

AKTİF İŞGÜCÜ HİZMETLERİ

Türkiye İş Kurumu tarafından aktif işgücü hizmetleri kapsamında mesleki eğitim kursları kapsamında nitelikli işgücü yetiştirilmektedir. İşbaşı eğitim programları ile işsizlerimize mesleki deneyim kazanmanın en etkin yolu sunularak mesleksizlik sorunu ile mücadele edilmektedir. Ayrıca afet, salgın, acil durum dönemlerinde ve diğer mücbir sebeplerde kamu hizmetlerinin desteklenmesi yoluyla özel politika gerektiren gruplar başta olmak

üzere işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engellemek ve bu kişilere geçici gelir desteği sağlamak üzere Toplum Yararına Programlar düzenlenmektedir.

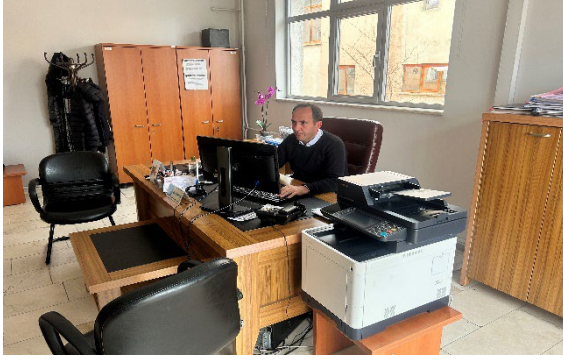
PASİF İŞGÜCÜ HİZMETLERİ

İşini kaybedenlere işsiz kaldıkları dönemlerde gelir desteği sağlayarak işsizliğin sebep olduğu sosyal risklerin etkilerini azaltmak amacıyla pasif işgücü piyasası politikaları uygulanmaktadır.

Bu kapsamda İşsizlik ödeneği, Kısa Çalışma Ödeneği, Yarım Çalışma Ödeneği ve İş Kaybı tazminatı hizmetleri sunulmaktadır.

ÇALIŞMA İLİŞKİLERİ SERVİSİ

Çalışma İlişkileri Servisinde; İş sözleşmesi devam eden işçilerin şikâyetleri ile ilgili işlemleri yapma, 6735 sayılı Kanun kapsamında çalışan yabancılarla ilgili işlemleri, ihbar ve şikâyetlere ilişkin işlemleri yapmak, Çalışma İzni Muafiyet Belgesi düzenleme, Bakanlık İş müfettişleri tarafından denetimler sonucunda hazırlanmış olan Teftiş/Denetim Raporlarının işlemlerini yapmak ve arşivlenmesini sağlama, Bakanlığın taşrada yürütülen faaliyetlerle ilgili İdari para cezası işlemlerini yapma, 6331 Sayılı Kanun Kapsamında İşyerlerinin yapmakla yükümlü olduğu yasal bildirimlerin takibini ve işyerleri hakkındaki şikâyetler ile ilgili işlemleri yapma, 6356 sayılı Kanun kapsamında Toplu İş Sözleşmesi sürecine ilişkin iş ve işlemlerini yapma ve Kamu işgücü talepleri ile ilgili iş işlemler yapılmaktadır.

İŞ KULÜBÜ SERVİSİ

Özel politika gerektiren gruplara yönelik yöntem ve motivasyon desteği sağlayarak yoğunlaştırılmış bir İş ve Meslek Danışmanlığı programı sunulmaktadır.

ENGELLİ İŞ KOÇLUĞU

Engellilere yönelik sunulan hizmetlerimizin kapasitesini geliştirilmesi ve standart hale getirilmesi amacıyla Engelli İş Koçluğu faaliyetleri yürütülmektedir.

ERZİNCAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU 2017

GİRİŞ

Erzincan İşgücü Piyasası Araştırması sonucu derlenen veriler ile il işgücü piyasasının sorunlarına ışık tutulabilecektir. Alınacak kararların ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliği için bu araştırma sonucunda elde edilen verilerin kıymeti bir hayli büyüktür. Erzincan İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu da bu önemli bilgileri içeren ve il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. Zira etkin bir işgücü piyasası için işgücü piyasasının aktörlerini oluşturan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadan belediklerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde bir zemine oturtturmak, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

Bu bağlamda İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR düzeyindeki politikalara değil, Türkiye’de işgücü piyasası konusuyla ilgilenen her kuruma önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye’de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum olarak İŞKUR’u görmekteyiz.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından beri periyodik olarak sürdürülmektedir. Her sene periyodik olarak yapılan bu araştırmalar kapsamında 2017 yılı için Erzincan ilinde 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiştir. Akabinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Araştırması sonuçları analiz edilerek Erzincan ilinin işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır. İşgücü Piyasası Araştırmasının gayesi işverenlerin mevcut istihdam ve açık işlerini tespit etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişimleri izlemektir.

BİRİNCİ BÖLÜM

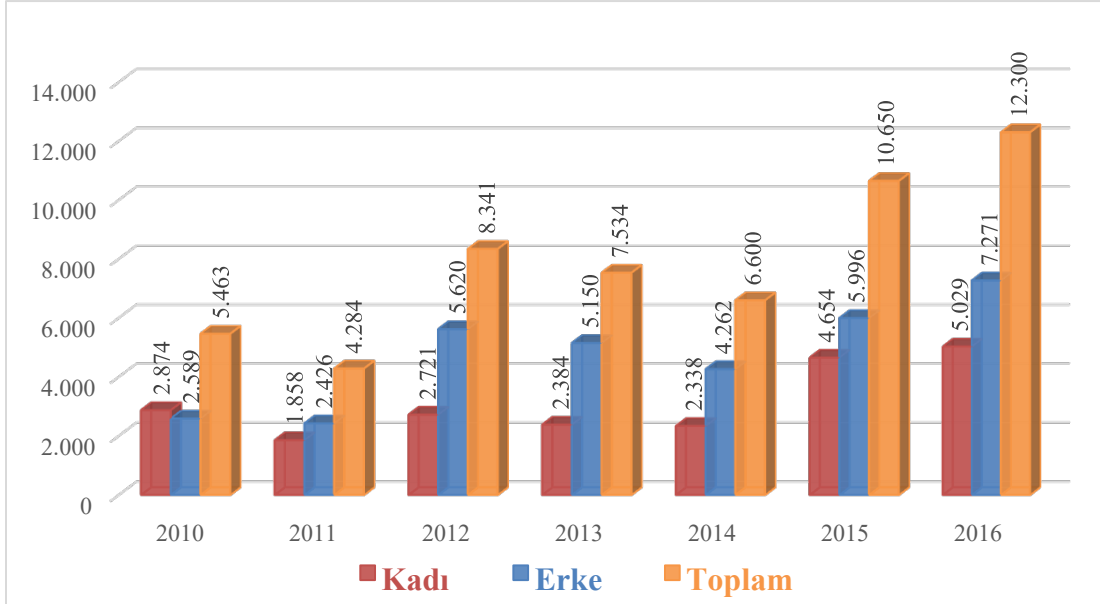
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerinin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgisine ulaşılabilmektedir.

Başvuru

Başvuru, İş arayanların, gereksinimlerinin karşılanması için internet üzerinden ya da Kurum İl Müdürlüklerine doğrudan yaptıkları müracaattır.

Şekil 1: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Başvuru Sayısı (2010-2016)

Kaynak: İŞKUR

Erzincan ili için başvuru sayısı, 2016 yılında son yedi yılın en yüksek seviyesini görmüştür. Toplam başvuru sayısı 12 bin 300 olarak gerçekleşmiştir. Bu başvuruların 7 bin 271 tanesini erkekler, 5 bin 29'unu kadınlar oluşturmuştur. Toplam başvuru sayısı 2010 yılına göre 2016 yılında 6 bin 837 kişi artmıştır. Bu artışın 2 bin 155 tanesini kadınlar, 4 bin 682 tanesini erkekler oluşturmuştur. Yıllar itibari ile başvuruların yaklaşık olarak yüzde 39,6'ı kadınlardan, yüzde 59,4'u erkeklerden oluşmaktadır. 2010-2016 yılları göz önünde bulundurulduğunda sadece 2010 yılında kadın başvuru sayısının erkek başvuru sayısına göre daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Bunun sebebi 2010 yılında İl müdürlüğümüzde kadınlara yönelik düzenlenen meslek edindirme kurslarına ağırlık verilmesidir.

Tablo 1: Mesleklere Göre Başvuru Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
-----------	-------	-------	--------------

Beden İşçisi (Genel)	1.087	1.507	2.594
Beden İşçisi (temizlik)	513	555	1.068
Büro Memuru (Genel)	322	198	520
Şoför-Yük Taşıma	0	379	379
Garson (Servis Elemanı)	85	253	338
Satış Danışmanı	162	125	287
Bilinmeyen	90	130	220
Satış Temsilcisi / Plasiyer	114	87	201
Sekreter	191	5	196
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	80	109	189

Kaynak: İŞKUR

Tablo 1’de Erzincan ilinde mesleklere göre kayıtlı başvuru sayıları mevcuttur. En fazla başvurunun olduğu ilk 10 meslek içerisinde ilk sırada 2 bin 594 tane başvuruyla Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu rakam toplam başvuru sayısının %43,2’sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi(Temizlik), Büro Memuru(Genel) ve Şoför-Yük Taşıma meslekleri takip etmiştir. Mesleklere göre başvurularda kadın ve erkeklerin sıralaması kıyaslanacak olursa ilk iki meslek olan Beden İşçisi(Genel) ve Beden İşçisi(Temizlik) mesleklerinin sıralamasının aynı olduğu görülmektedir.

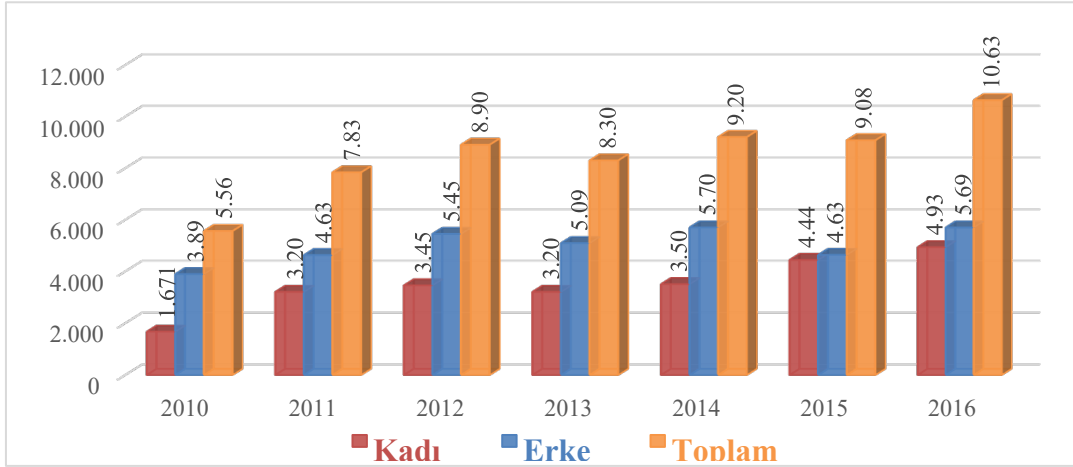
Kadınların başvurduğu mesleklere bakıldığında ise Beden İşçisi(Genel) mesleğinden sonra Beden İşçisi(Temizlik), Büro Memuru(Genel) ve Sekreterlik meslekleri yer almaktadır. Erkeklerde ise Beden İşçisi (Genel), ve Beden İşçisi(Temizlik) mesleklerinden sonra sıralamayı Şoför -Yük Taşıma Garson(Servis Elemanı) ve Büro Memuru(Genel) meslekleri takip etmiştir.

Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı işsizler, işsiz olup İŞKUR’a iş aramak için başvuruda bulunan kişileri kapsamaktadır. Bir kişi Kuruma kayıt olduktan sonra 12 ay boyunca herhangi bir işlemde bulunmazsa kayıtlarda aktif durumdan pasif duruma geçmektedir. Daha önce 18 ay olarak belirlenen aktif kayıta kalma süresi 2016 yılı Ocak ayı ile birlikte 12 aya düşürülmüştür. Şekil 2’de yıllar itibariyle Erzincan ili için İŞKUR’a kayıtlı işsizlerin cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Şekil 2: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2010-2016)

Kaynak: İŞKUR

2010 yılında Erzincan ilinde İŞKUR'a kayıtlı 5 bin 564 işsiz 3 bin 893'ü erkeklerden, geri kalan bin 671 kişisi ise kadınlardan oluşmaktadır. 2016 yılında ise toplam 10 bin 636 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni Tablo 10'da görüleceği üzere 2015 yılında düzenlenen Toplum Yararına Programların sayısında meydana gelen belirgin artış olmasıdır. Bir diğer neden ise 2015 yılı içinde kayıtlı işsiz sorgulamalarında SGK kayıtlarının da baz alınması yöntemine geçilmesidir. Bu gelişmenin, İŞKUR olarak işsizlere daha doğru ve etkin politika üretmek noktasında faydalı olacağı düşünülmektedir. 2016 yılında kayıtlı işsiz sayısının önceki yıllara nazaran en fazla olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Mesleklere Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	1.140	1.268	2.408
Beden İşçisi (Temizlik)	508	421	929
Büro Memuru (Genel)	325	173	498
Şoför-Yük Taşıma	2	290	292
Satış Danışmanı	149	109	258
Garson (Servis Elemanı)	75	178	253
Ön Muhasebeci	166	59	225
Bulaşıkçı (Stevard)	172	53	225
Sekreter	201	2	203
Satış Temsilcisi / Plasiyer	120	80	200

Kaynak: İŞKUR

Tablo 2'de Erzincan ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları mevcuttur. En fazla kayıtlı işsiz olduğu ilk 10 meslek içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleği yer

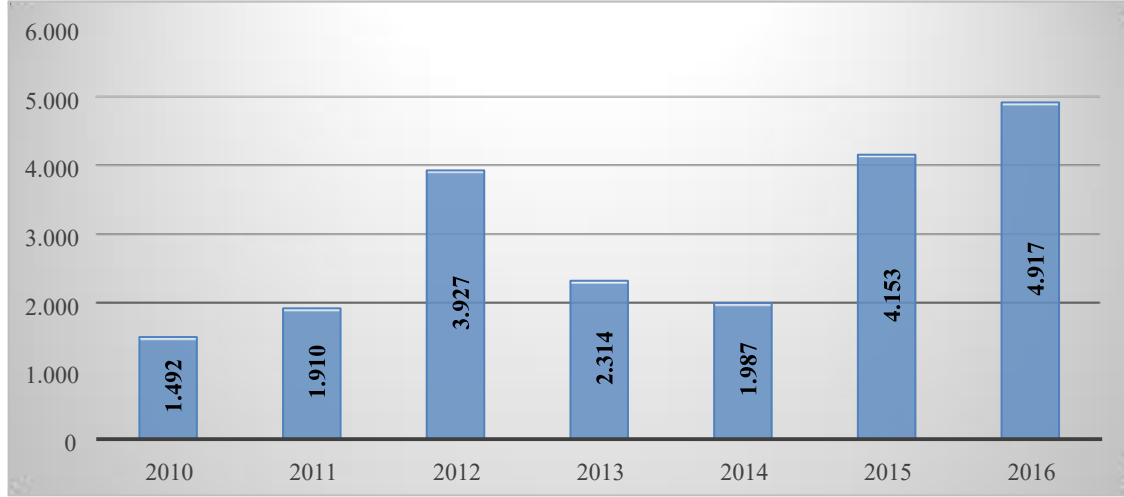

almakta olup bu meslekte Erzincan ilinde Kuruma kayıtlı 2 bin 408 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Erzincan ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının %22,6'sını oluşturmaktadır. Bu mesleği Beden İşçisi(Temizlik) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Meslekler göre kayıtlı işsiz sayılarına bakıldığında Cinsiyete göre bazı mesleklerin ağır bastığı görülmektedir. Örneğin Beden İşçisi(Temizlik), Büro Memuru(Genel), Satış Danışmanı, Ön Muhasebeci, Bulaşıkçı (Stevard), Sekreter ve Satış Temsilcisi/Plasiyer mesleklerinde bayan elemanlar çoğunlukta iken, Beden İşçisi(Genel), Şoför Yük Taşıma ve Garson (Servis Elemanı) mesleklerinde erkek işsiz sayısının çoğunlukta olduğu görülmektedir.

Açık İşler

Açık iş; en basit tanımlama ile Kuruma işverenler tarafından verilen işgücü talebidir. Açık iş sayısının artması kendisini işe yerleştirmede göstermekte ve işverenlerin İŞKUR ile çalışma isteklerinin arttığı yönünde izlenim vermektedir.

Şekil 3: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2010-2016)

Kaynak: İŞKUR

Şekil 3'te görüleceği üzere 2010 yılında bin 492 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 4 bin 917 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2010 yılında bin 492 olan açık iş sayısı 2016 yılında yaklaşık olarak 3 kat artarak 4 bin 917'ye çıkmıştır.

Tablo 3: Meslekler Göre Açık İş Sayıları (2016)

Meslekler	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Temizlik)	839
Güvenlik Görevlisi	515
Beden işçisi (Genel)	433
Garson (Servis Elemanı)	395
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	348

Bilgisayar İşletmeni	245
Satış Danışmanı	172
Kasiyer	124
Müşteri Temsilcisi	102
Aşçı	87

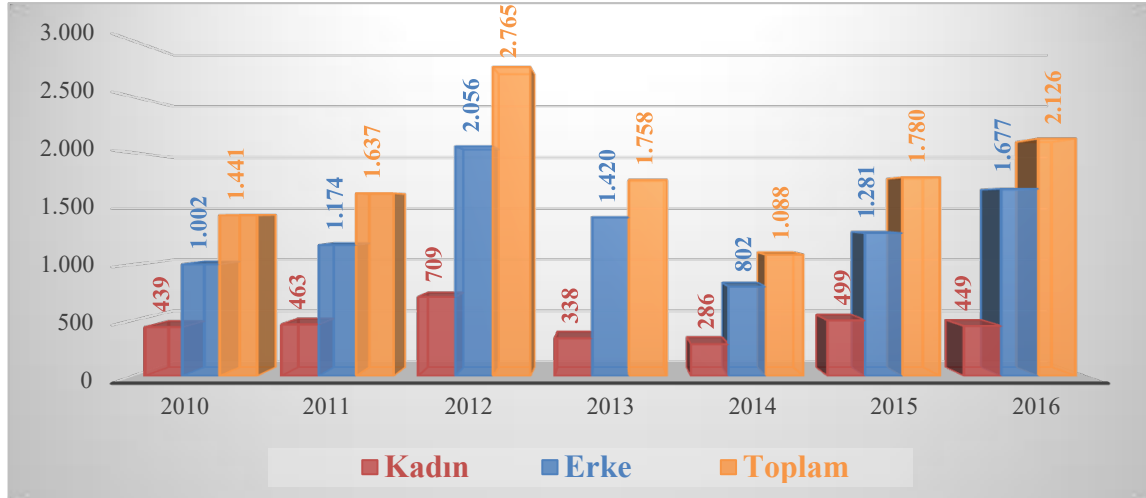
Kaynak: İŞKUR

Erzincan ilinde 2016 yılında 4 bin 917 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 839 tane açık işe sahip Beden İşçisi (Temizlik) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının %17'sini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi(Genel) meslekleri takip etmiştir.

İşe Yerleştirmeler

İşgücü piyasasının arz ve talep yönlü olduğu düşünüldüğünde işgücü talebinin artması ile daha fazla bireyin işe yerleşmesi doğal bir sonuçtur. Bu nedenle işe yerleştirme sayılarının artması için işverenlerden alınan açık işlerin artışının önemli olduğu unutulmamalıdır.

Şekil 4: Yıllar İtibari ile Cinsiyete Göre İşe Yerleştirme Sayısı (2010-2016)

Kaynak: İŞKUR

2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı bin 441 olan Erzincan ilinde işe yerleştirilenlerin bin 2'si erkeklerden, geri kalan 439 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar 2012 yılına kadar artış, 2012'den 2014 yılına kadar düşüş, 2014'den 2016 yılına kadar yükseliş olacak şekilde kendini göstermiştir. 2016 yılında Erzincan ilinde 2 bin 126 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2016 yılına kadar işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 26,1'i kadınlardan oluşurken bu oran 2016 yılında yüzde 21,1'e gerilemiştir.

Şekil 4'te görüleceği üzere yıllara göre işe yerleştirme sayıları dalgalı bir seyir izlemektedir. Ekonomideki durgunluk, sektörel belirsizlikler, asgari ücret düzeyi ile

ekonomideki mal ve hizmet talebi gibi faktörler işverenlerin işgücü talebini etkilemektedir. İŞKUR olarak her koşulda ekonomideki potansiyel olamasa da fiili açık işleri mümkün olduğunca Kuruma kazandırıp, İŞKUR üzerinden iş arayan kayıtlı işgücü ile eşleştirmek işgücü piyasasında etkinliği arttırmak adına önemlidir. Bu durum da doğal olarak istatistiklere işe yerleştirme olarak yansyacaktır.

Tablo 4: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2016)

Meslekler	Kadın	Erkek	Genel Toplam
Beden İşçisi (Temizlik)	71	339	410
Güvenlik Görevlisi	7	253	260
Garson (Servis Elemanı)	41	197	238
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	84	126	210
Beden İşçisi (Genel)	18	94	112
Elektrik Teknisyeni	0	90	90
Satış Danışmanı	34	38	72
Müşteri Temsilcisi	26	35	61
Şoför-Yük Taşıma	0	48	48
Elektrik Tesisatı ve Pano Montörü Teknisyeni/Elektrik Teknisyeni	0	44	44

Kaynak: İŞKUR

Erzincan ilinde 410 tane işe yerleştirmeyele Beden İşçisi(Temizlik) mesleği ile ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının %26,5'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği Güvenlik Görevlisi, Garson (Servis Elemanı) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmektedir. Kadınlar en çok Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Beden İşçisi(Temizlik) mesleklerinde işe yerleştirilirken, erkekler en çok Beden İşçisi(Temizlik) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır. Toplum yararına programlar ise işsizliğin yoğun olduğu yerlerde ve dönemlerde işgücünün, işgücü piyasasından uzak kalmasını önlemede önemli bir araçtır.

Tablo 5: Mesleki Eğitim Kurs ve Kursiyer Sayıları (2010-2016)

MEK

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	93	1.147	839	1.986
2011	41	556	256	812
2012	59	729	452	1.181
2013	22	212	240	452
2014	30	239	310	549
2015	53	601	540	1.141
2016	33	572	179	751

Mesleki eğitim kursu en fazla 2010 yılında düzenlenmiştir. Düzenlenen 93 kursa, bin 147 kadın kursiyer, 839 erkek kursiyer katılarak toplam bin 986 kursiyer katılım sağlamıştır. 2016 yılında ise düzenlenen 33 mesleki eğitim kursuna 751 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin bin 572'si kadınlardan, 179'u erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini artırarak işsizlik probleminin çözülmesini hedefleyen programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Kursa katılan bireylerin cinsiyetleri incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri artırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2016 yılında katılan kursiyerlerin yüzde 76,1'i kadınlardan oluşmaktadır. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 6: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı(2016)

Kadın	Erkek	Toplam
Bakır İşleme ve Süslemecisi	Müşteri Temsilcisi	Bakır İşleme ve Süslemecisi
Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı
Oyuncak Bebek Yapımcısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan)	Müşteri Temsilcisi
Mis Sabun Üretim İşçisi	Tünel Kalıpcı-inşaat	Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı

Yöresel Kilim Dokuyucusu	Arıcı	Oyuncak Bebek Yapımcısı
Müşteri Temsilcisi	Ahşap Kalıpcı	Mis Sabun Üretim İşçisi
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	Hasta ve Yaşlı Refakatçisi	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Ahşap Süslemecisi		Arıcı
Hasta ve Yaşlı Refakatçisi		Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (büyükbaş Hayvan)
Ebruzen		Hasta ve Yaşlı Refakatçisi

2016 yılında en fazla Bakır İşleme ve Süslemecisi, Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı, Müşteri Temsilcisi ve Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir. Kadınlarda en fazla Bakır İşleme ve Süslemecisi, Dekoratif El Sanatları Üretim Elemanı ve Oyuncak Bebek Yapımcısı mesleğinde kurs düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Müşteri Temsilcisi, Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı ve Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Büyükbaş Hayvan) mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 7: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

İEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	18	0	27	27
2012	6	7	11	18
2013	32	43	40	83
2014	48	30	33	63
2015	357	202	235	437
2016	413	329	511	840

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olunamamasının yanında yeterli iş tecrübesine sahip olunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe

alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktadır.

2013 yılından itibaren işbaşı eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisindedir. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak karşımıza çıkmaktadır. 2016 yılına kadar düzenlenen toplam kurs sayısı sürekli artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir.

2016 yılında 413 program düzenlenmiş olup toplam 840 kişi programa katılmıştır. Katılımcıların yüzde 39,2'si kadınlardan yüzde 60,8'i erkeklerden oluşmaktadır. Artış eğiliminde olan iş başı eğitim program katılımcı sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yaklaşık olarak 2 kat artış göstermiştir. 2016 yılında İşbaşı Eğitim sürelerinin 12 aya çıkarılması ve katılımcı zaruri giderlerinin asgari ücret seviyesine çıkarılması bu artışın başlıca sebeplerinden biri olarak gösterilebilir.

Tablo 8: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Kadın	Erkek	Toplam
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Satış Danışmanı	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Büro Memuru (Genel)	Satış Danışmanı	Satış Danışmanı
Sebze Yetiştiricisi	Satış Temsilcisi / Plasiyer	Satış Temsilcisi / Plasiyer
Aşçı Yardımcısı	Pazarlamacı	Aşçı Yardımcısı
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Ön Muhasebeci	Ön Muhasebeci
Ön Muhasebeci	Perakende Satış Elemanı (Gıda)	Sebze Yetiştiricisi
Kasiyer	Mobilya ve Dekorasyon Montaj İşçisi	Perakende Satış Elemanı (Gıda)
Çocuk Gelişim Elemanı	Aşçı Yardımcısı	Kasiyer

Kaynak: İŞKUR

2016 yılında en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı), Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı mesleklerinde işbaşı eğitim programı düzenlenmiştir. Kadınlarda sırasıyla en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı ve Büro Memuru (Genel) mesleğinde program düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Garson (Servis Elemanı), Büro Memuru (Genel) ve Satış Danışmanı mesleklerinde program düzenlenmiştir.

Tablo 9: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2010-2016)

GEP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2014	8	114	86	200
2015	5	55	68	123
2016	7	64	105	169

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2014- 2016 yılları arasında toplam 20 tane girişimcilik eğitim programı düzenlenmiş olup bu programlardan 233'ü kadın 259'u erkek olmak üzere toplamda 492 kişi faydalanmıştır. Programlardan faydalanan katılımcıların yüzde 47,35'ini kadınlar oluşturmaktadır.

Tablo 10: Toplum Yararına Programlar (Kurs ve Kursiyer Sayıları) (2010-2016)

TYP				
Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2010	34	28	308	336
2011	28	103	337	440
2012	52	381	1.158	1.539
2013	87	280	1.563	1.843
2014	100	570	2.322	2.892
2015	114	1.684	3.652	5.336
2016	42	968	1.575	2.543

Kaynak: İŞKUR

Toplum Yararına Programlar; işsizliğin yoğun olduğu dönemlerde toplum yararına bir iş ya da hizmetin gerçekleştirilmesi yoluyla özellikle istihdamında zorluk çekilen işsizlerin çalışma alışkanlık ve disiplininden uzaklaşmalarını engelleyerek işgücü piyasasına uyumlarını gerçekleştirmek ve geçici gelir desteği sağlamak gayesiyle uygulanmaktadır.

Erzincan ilinde 2010-2016 yılları arasında toplamda 457 program açılmış olup bu programlardan 4 bin 14'ü kadın 10 bin 915'i erkek olmak üzere toplamda 14 bin 929 kişi faydalanmıştır. Faydalanan katılımcıların yüzde 26,88'ini kadınlar oluşturmuşken bu oran 2015'te yüzde 31,5 ve 2016'da ise yüzde 38,06 olmuştur. Bu oranlar da kurum hizmetlerinin kadın istihdamını arttırıcı yönde etki ettiğini göstermektedir.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Tablo 11: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Başvuru ve Hak Eden Sayısı (2010-2016)

Yıllar	Başvuru Sayısı	Hak Eden Sayısı
2010	763	512
2011	803	548
2012	1.576	951
2013	2.001	984
2014	2.292	1.119
2015	2.844	1.556
2016	3.888	1.680

Kaynak: İŞKUR

Erzincan ilinde 2016 yılında toplam 3 bin 888 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden bin 680'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı yıllar itibari ile artmıştır. İşsizlik ödeneğine başvuranların sayısı 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 26,85 oranında artmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2016 yılında 2015 yılına göre yüzde 7,96 oranında artış göstermiştir.

Tablo 12'da ise işsizlik ödeneğini hak edenlerin meslek bilgileri yer almaktadır. İşsizlik ödeneğini hak edenler içerisinde ilk sırada Beden İşçisi (Genel) mesleğindeki kişiler bulunmaktadır.

Tablo 12: Mesleklere Göre İşsizlik Ödeneğini Hak Eden Sayıları (2016)

Meslekler	İÖ Hakeden Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	293
Beden İşçisi (Temizlik)	155
Büro Memuru (Genel)	79
Şoför-Yük Taşıma	58
Garson (Servis Elemanı)	54
Diğer Kasaplar ve et Hazırlama İşçileri	31

Bulaşıkçı (Stevard)	30
Müşteri Temsilcisi	30
Ön Muhasebeci	30
Beden İşçisi (İnşaat)	27

Kaynak: İŞKUR

Erzincan ili için başvuru sayısı, kayıtlı işsiz sayısı ve açık iş sayısında ilk sırada yer alan Beden İşçisi (Genel) mesleği işsizlik ödeneğini hak edenler içinde de birinci sırada yer almaktadır. Beden İşçisi (Genel) mesleğinde 293 kişi işsizlik ödeneği almayı hak etmiştir.

Bu rakam toplam işsizlik ödeneğini almaya hak edenlerin %37,2'sini oluşturmaktadır.

Beden İşçisi(Temizlik) mesleğinde ise bu sayı 155 olarak gerçekleşmiştir. Bu meslekleri ise Büro Memuru(Genel), Şoför-Yük Taşıma ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmiştir. Tablo 12'den anlaşılacağı üzere birkaç meslek haricinde daha çok nitelik gerektirmeyen mesleklerde işsizlik ödeneği alma durumu mevcuttur. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin kurulması yolu ile daha etkin işleyişi sağlamak adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek önemli bir konuyu oluşturmaktadır. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli

Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

4904 sayılı Kanunda Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından beri İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007'den beri devam ettirilen araştırmalar 2009 yılından itibaren yılda iki defa yapılmaya başlanmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biride İŞKUR dışında da diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2017 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 3 Nisan – 5 Mayıs 2017 tarihleri arasında Türkiye genelinde 90 bin 749 işyeri ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistiki Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri ile Uluslararası Örgütler ve Temsilciliklerinin Faaliyetleri dışındaki 17 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkmıştır. Bu tabakalarda il düzeyinde bir sonuç elde edilmemiştir.

İşyerleriyle, Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet, Arama Süresi)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- 30 Nisan 2018 tarihleri itibariyle artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Erzincan ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işyerleri ile işyerlerinde çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşyerlerinin kuruluş yılı, İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işyerlerinin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapıp yapmama durumları ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Erzincan ilinde 135 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 5 bin 809 çalışan tespit edilmiştir.

Erzincan ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri üretilmiştir. Tablo 13'de Erzincan ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 13: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşyeri Sayısı
Toptan ve Perakende Ticaret;	41
İnşaat	26
İmalat	15
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	11
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	11
Ulaştırma ve Depolama	8
Eğitim	7
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	4
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	2
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlenme ve Spor	1
Diğer Hizmet Faaliyetleri	1
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1
Gayrimenkul Faaliyetleri	1
Genel Toplam	135

Kaynak: İPA 2017

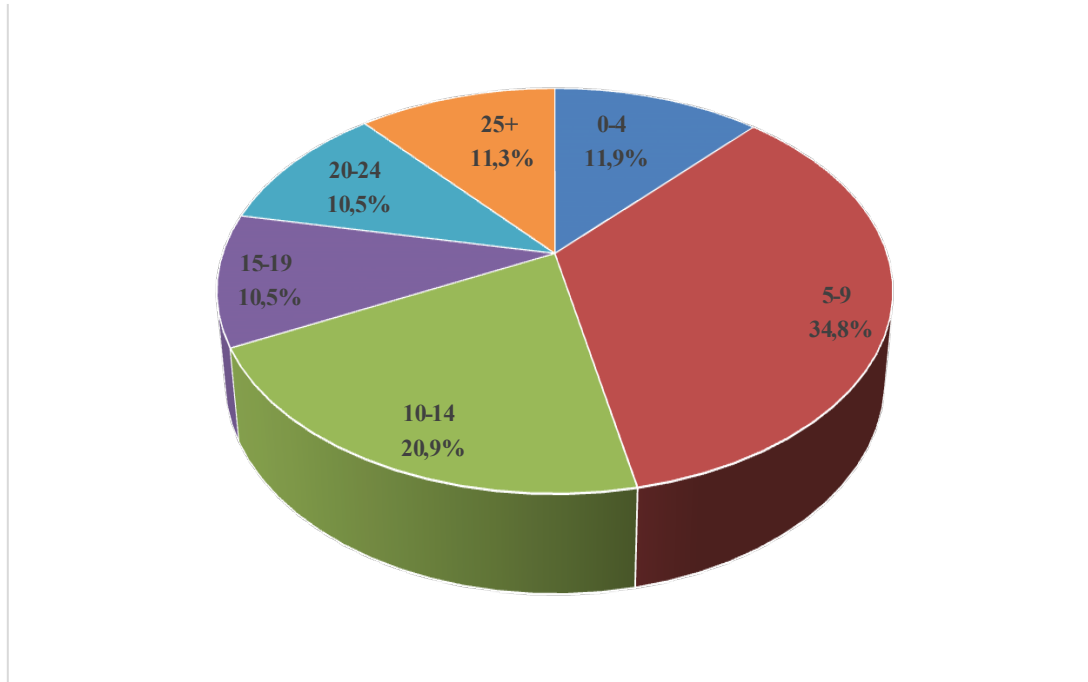
Erzincan ilinde İnşaat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Erzincan ilindeki çalışma kapsamına giren işyerlerinin yüzde 30,3'ü Toptan ve perakende ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içerisinde Toptan ve perakende ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin ağırlığı yüzde 19'dur. Bu durumda Erzincan ilinde Toptan ve perakende ticaret sektöründe bulunan işyerlerinin toplam işyerleri içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve perakende ticaret

sektöründen sonra en fazla işyeri İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında il genelinde yer alan işyerlerinin yüzde 19,25'i bu sektörde bulunmaktadır. Ayrıca yüzde 17,8 olan Türkiye ortalamasına yakın bir oran olarak gerçekleşmiştir. Erzincan ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden her 2 işyerinden bir tanesi İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir.

En az işyeri ise Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor, Diğer hizmet faaliyetleri, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve Gayrimenkul faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Ayrıca bu araştırma işyeri bazlı bir araştırma olup 20+ işyerlerini kapsadığından dolayı istihdamı 20'den az olan sektörlerde işyeri sayısının çok az olması veya finans ve Sigortacılık Faaliyetleri gibi sektörlerde işyeri sayısının sıfır olması doğaldır.

Şekil 5: İşyerlerinin Yaşına Göre Dağılımı

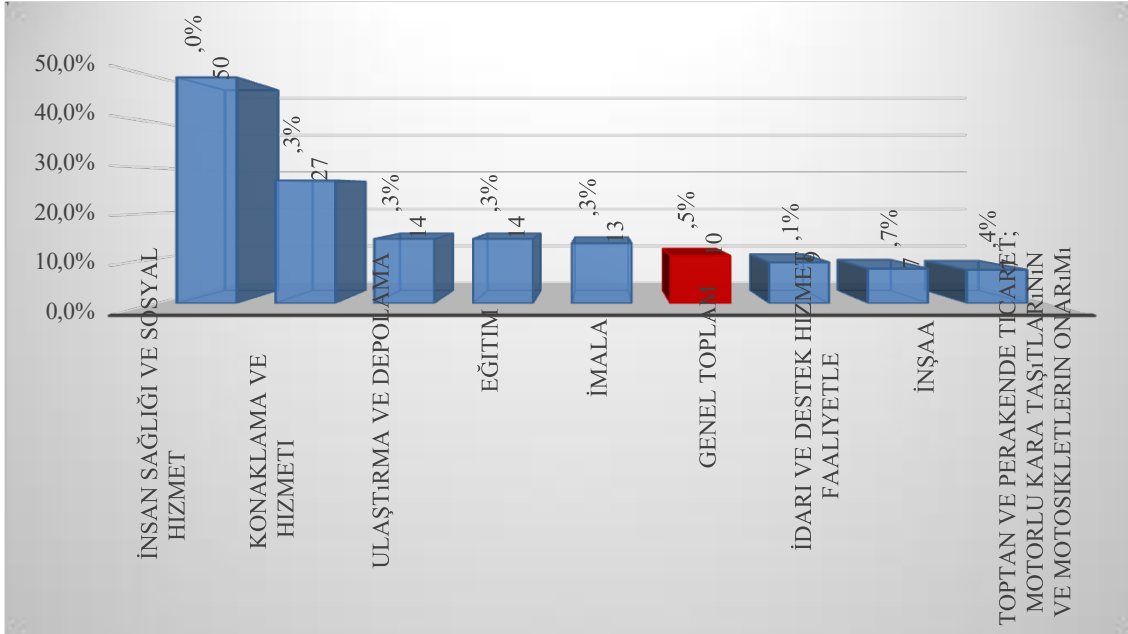

Kaynak: İPA 2017

Grafik 1'de görüldüğü üzere Erzincan ilinde araştırma kapsamında yer alan işyerlerinin yüzde 34,8'i 5-9 yaş arasındaki işyerlerinden oluşmaktadır. 10-14 yaş arasında olan işyerlerinin ağırlığı ise yüzde 20,9'dur. İşyerlerinin yüzde 46,7'si yarısı 0-9 yaş aralığındadır. Yaklaşık her 5 işyerinden biri ise 20 ve daha fazla yıldır faaliyet göstermektedir.

6: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Dağılımı

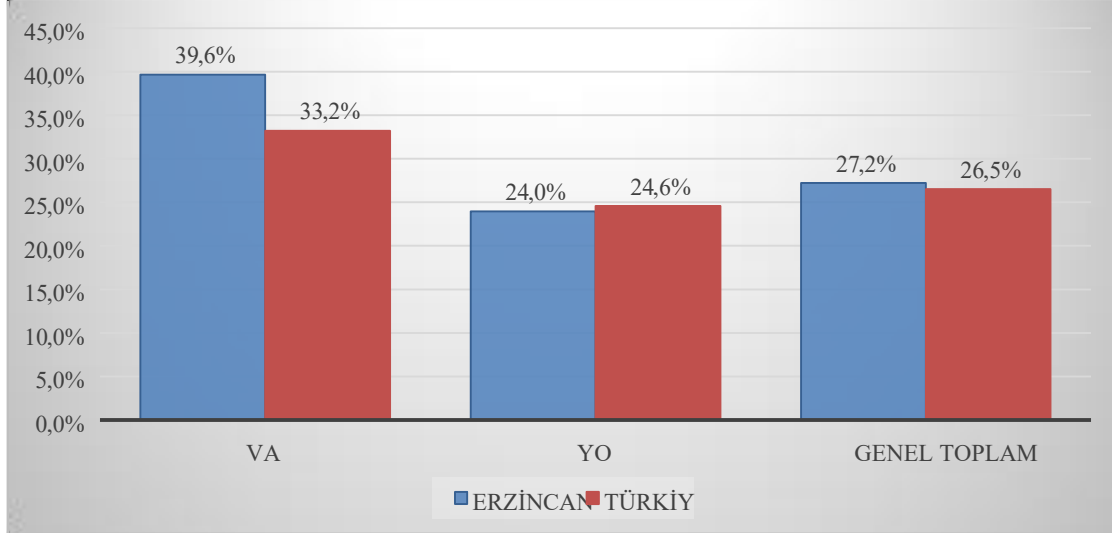
Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerlerinin yüzde 50'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Erzincan ili genelinde bu oran yüzde 10,5 olarak gerçekleşmiştir. İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü Türkiye genelinde de bu konuda öne çıkmış ve yüzde 36 ile birinci sırada yer almıştır. Erzincan ilinde ikinci sırada Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörü yer almıştır. Bu sektörde işyerlerinin yüzde 27,3'ünde part-time çalışanı bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 14,3 ile Ulaştırma ve Depolama sektörü yer almıştır. Bu sektörlerde bulunan işyerlerinde part-time çalışan olmasının sebebi bu alanların part-time çalışmaya uygun olmasıdır. Zira İnşaat ve Toptan ve perakende ticaret sektörlerinde daha az işgücü part-time çalışmayı tercih etmektedir. Özellikle çalışma şartları ve ücret düzeyi, part-time çalıştırma olan işyerlerinde bu oranın düşük olmasına neden olmaktadır.

Part-time çalışmalar, esnek bir çalışma şekli olup işgücü piyasasında kadınlar tarafından oldukça talep edilmektedir. Gerek ailevi yükümlülükler gerekse işgücü piyasasında işverenlerin kadın emeğinden sürekli olarak faydalanabilme yönündeki olumsuz algısı kadınları, part-time şeklinde istihdam biçimlerine yönlendirmektedir. Grafik 3'de part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranları bulunmaktadır.

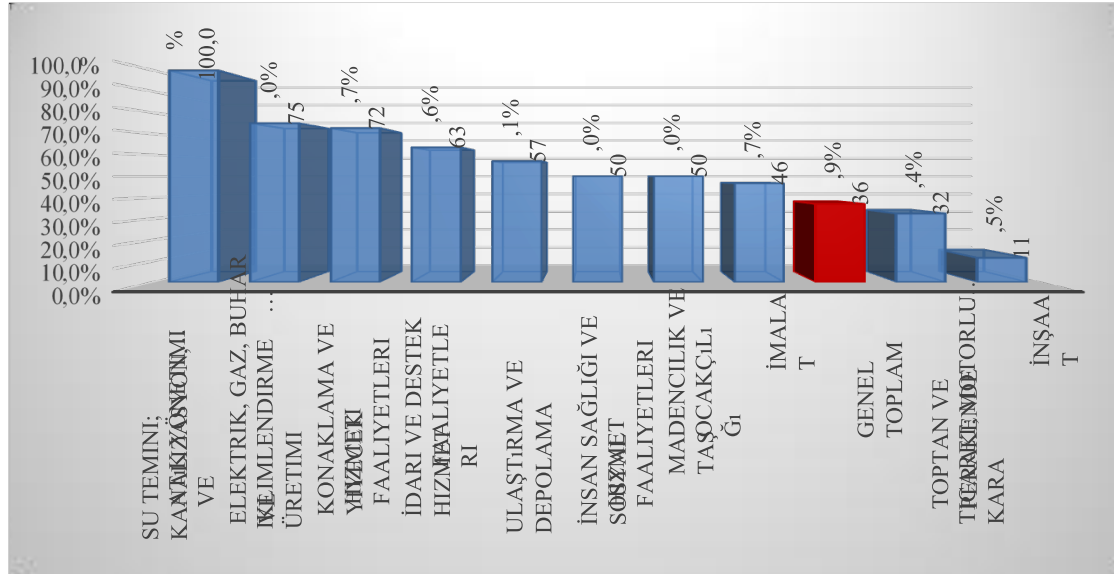

7: Kadınların Part-Time Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2017

8: Sektör Bazında İşyerlerinin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların yüzde 26,5'ini kadınlar oluşturmaktayken Erzincan ilinde bu oran yüzde 27,2 olarak gerçekleşmiştir. Part-time çalışma yapma durumlarına göre Erzincan ili verileri incelendiğinde ise bu esnek çalışma şeklini kullanan işyerlerinde çalışanların içinde kadınların oranı yüzde 39,6 iken bu çalışma şeklini kullanmayan işyerlerindeki kadın çalışanların oranı yüzde 24,6 olarak tespit edilmiştir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde part-time çalışma yapan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 33,2 iken bu oran part-time çalışma yapmayan işyerlerinde yüzde

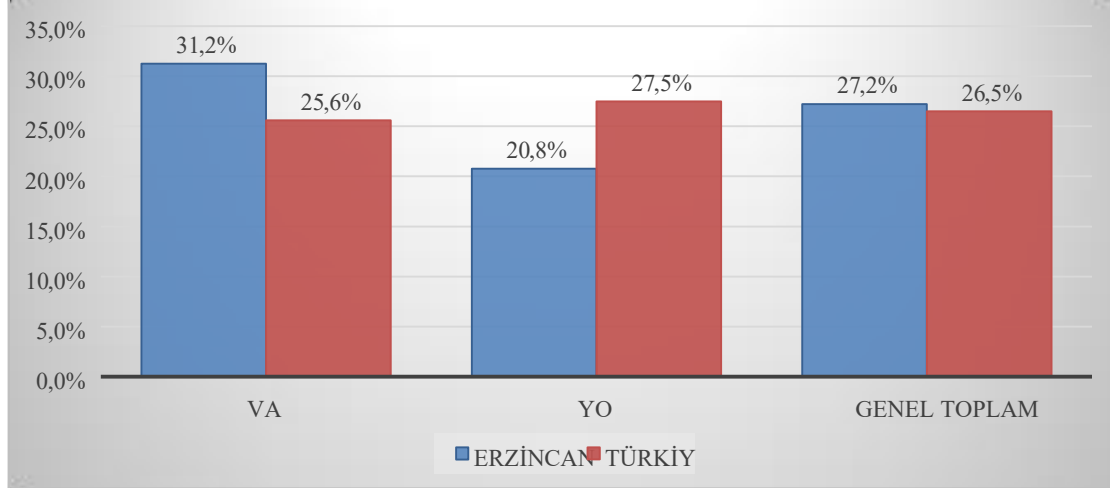

24,6'da kalmıştır. Erzincan ilinde part-time çalışma kadın istihdamını olumlu etkilemektedir. Erzincan'da kadınların part-time çalışma oranının Türkiye geneline göre daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır.

Erzincan ilinde işyerlerinin yüzde 36,9'unda vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işyerleri için Türkiye genelinde yüzde 25,7'dir. Erzincan ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işyeri Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe görünmektedir. Bu sektörde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işyerlerinin tamamında vardiyalı çalışma söz konusudur. Ancak Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektöründe işyeri sayısının diğer sektörlerle göre az olması da bu oranın yüksek olmasına sebep olmaktadır. İnşaat sektörü ise en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur. İnşaat sektöründe bu oranın düşük olmasının nedeni işgücünden gün içinde belirli saatlerde verim alınabilmesi olarak söylenebilir. Vardiyalı çalışmayı az yapan bir diğer sektör olan 'Toptan ve perakende ticaret' sektöründe bu oran yüzde 32,4 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu sektörde vardiyalı çalışmanın az yapılmasının nedeni ise çalışma saatlerinin düzenli olması gerektiği olarak söylenebilir.

Erzincan ili genelinde vardiyalı çalışma yapma oranının altında olan sektörler; İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri olmuştur.

9: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2017

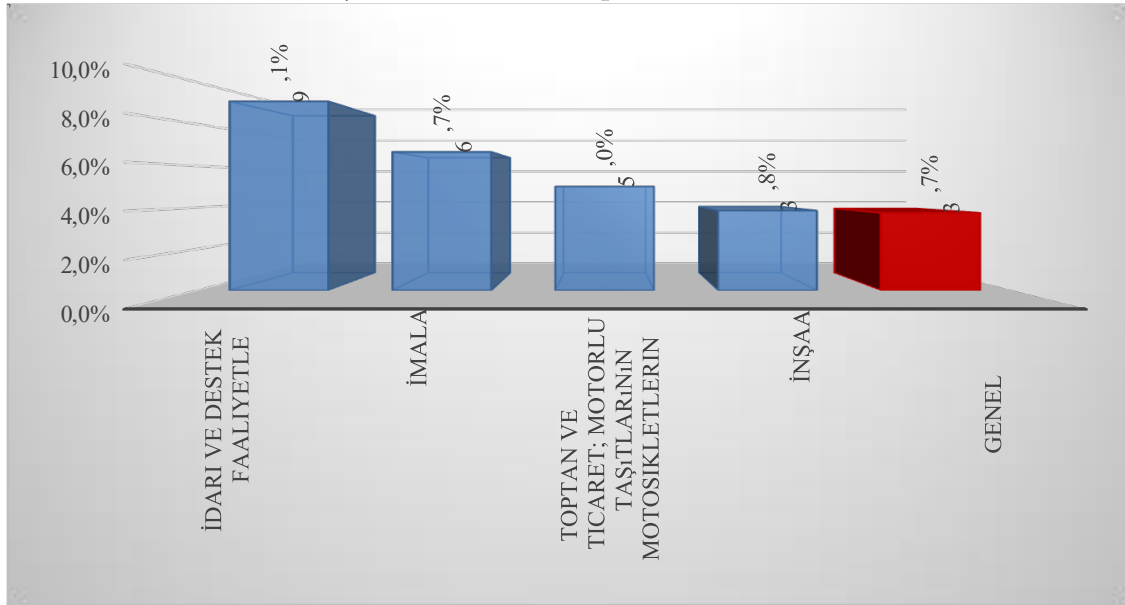
Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadın işçilerin gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde erkek işgücünün daha fazla çalışması beklendik bir durumdur. Türkiye genelinde gündüz vardiyalarında bu husus geçerli olmasa da genel olarak erkek işgücü tercihinde bir eğilim söz konusudur.

Şekil 9'de söz konusu eğilime ters yönde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerleri için kadınların çalışma oranı, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerine kıyasla daha fazladır. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde çalışanların yüzde 31,2'si kadın, yüzde 68,8'i ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların çalışma oranı yüzde 20,8'e düşmektedir. Bu işyerlerinde de erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların sadece yüzde 27,2'sinin kadınlardan oluşmasıdır. Yani yaklaşık olarak her 3 çalışandan 1'i kadın 2'si erkeklerden oluşmakta olup Türkiye ortalamasına da yakın bir oran söz konusudur.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadınların çalışma durumlarında belirgin bir fark bulunmamaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki çalışanlarda kadınların oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre sadece 1,9 puan bir farkla fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Erzincan ilinde 10,4 puan ile ters yönde işlemektedir.

10: Sektörlere Göre İşyerlerinin İhracat Yapma Oranı

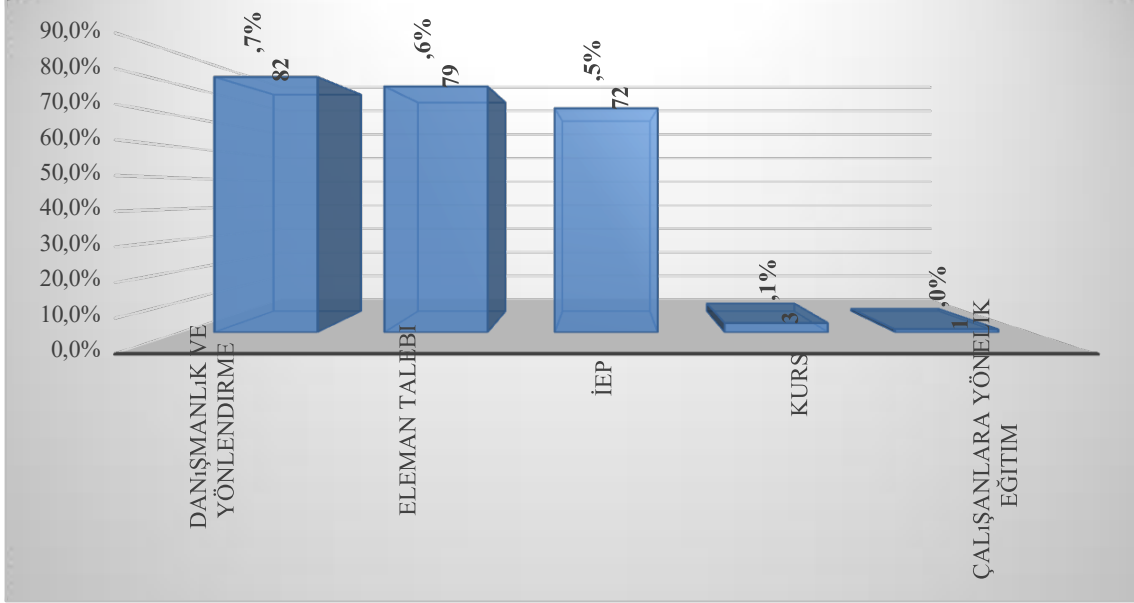
Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde 15 sektörden 5 sektörde bulunan işyerleri ihracat yapmaktadır. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin yüzde 9,1'si ihracat yapmakta, ikinci sırada ise yüzde 6,7 ile İmalat sektörü bulunmaktadır. Bu iki sektörü Toptan Perakende Ticaret; Motorlu Kara Taşıtlarının ve Motosikletlerin Onarımı ile İnşaat sektörü takip etmektedir. Bu dört sektör ihracat yapma oranı anlamında Erzincan ili ortalamasına göre yüksek bir seviyededir. Bu oranlar Türkiye ortalaması ile benzerlik göstermemektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 24,1'i ihracat yapmakta olup Erzincan ilinde bu oran yüzde 3,7 olarak ön plana çıkmaktadır. Erzincan ortalamasının Türkiye

ortalamasına göre çok düşük sevide olması Erzincan'da ihracat yapan işyeri sayısının çok düşük olduğunun bir göstergesidir.

11: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

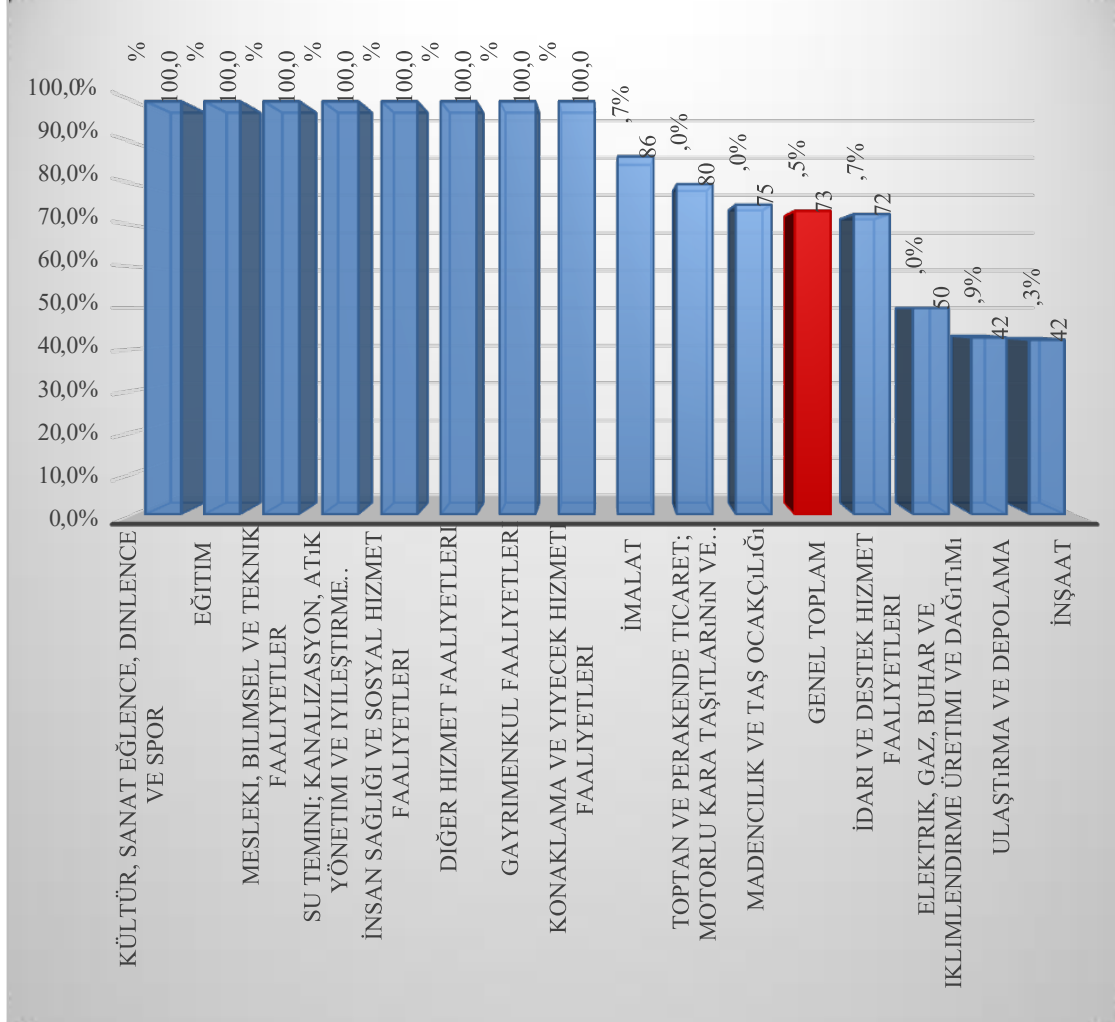
Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 73,5'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Türkiye genelinde ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 55,4 olarak gerçekleşerek, bu oran Erzincan ili için Türkiye ortalamasının üstünde bulunmaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olan bu işyerleri ise en çok Danışmanlık ve Yönlendirme hizmeti almıştır. Bu işyerlerinin yüzde 82,7'si Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetlerinden, yüzde 79,6'sı Eleman Talebi alanından ve yüzde 72,5'i İşbaşı Eğitim programlarından faydalanmak için İŞKUR ile iletişime geçmişlerdir.

12: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Kaynak: İPA 2017

Şekil 12’de ise İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Erzincan ilinde Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Eğitim, Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Diğer Hizmet Faaliyetleri, Gayrimenkul Faaliyetleri, Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işyerine sahip olan Toptan ve Perakende Ticaret Sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 73,5’in üstünde kalarak yüzde 80 seviyesinde gerçekleşmiştir. İlin diğer önde gelen sektörlerinden olan İnşaat sektöründe bu oran yüzde 42,3 olarak İl ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Tablo 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanma Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	Kurs
Toptan ve Perakende Ticaret	-	75,0%	90,6%	87,5%	6,2%
İmalat	-	92,3%	100,0%	46,2%	-
İnşaat	-	63,6%	72,7%	72,7%	-
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	-	100,0%	81,8%	63,6%	-
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	12,5%	87,5%	62,5%	87,5%	12,5%
Eğitim	-	85,7%	42,9%	85,7%	-
Ulaştırma ve Depolama	-	100,0%	66,7%	66,7%	-
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	-	100,0%	100,0%	33,3%	-
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	-	50,0%	50,0%	100,0%	-
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	-	100,0%	50,0%	100,0%	-
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım	-	100,0%	50,0%	-	-
Gayrimenkul Faaliyetleri	-	-	100,0%	-	-
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlenme ve Spor	-	100,0%	-	-	-
Diğer Hizmet Faaliyetleri	-	100,0%	100,0%	100,0%	-
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	-	100,0%	100,0%	100,0%	-
Genel Toplam	1,0%	82,7%	79,6%	72,5%	3,1%

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde en çok Diğer hizmet faaliyetleri ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanmış olduğu belirtilmiştir. Bu ve diğer sektörlerin İŞKUR'un hangi hizmetlerinden daha çok yararlandığı sorusunun cevabı ise yukarıdaki tablo 14'de yer almaktadır. Diğer Hizmet Faaliyetleri ve Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektörlerindeki İŞKUR hizmetlerinden faydalanan işyerlerinin

tamamı İşbaşı Eğitim Programından, Eleman Talebi hizmetinden ve Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetlerinden faydalanmışlardır. Ancak bu sektörde araştırma kapsamına giren işyeri sayısının düşük olması oranın yüksek çıkmasına sebep olmaktadır.

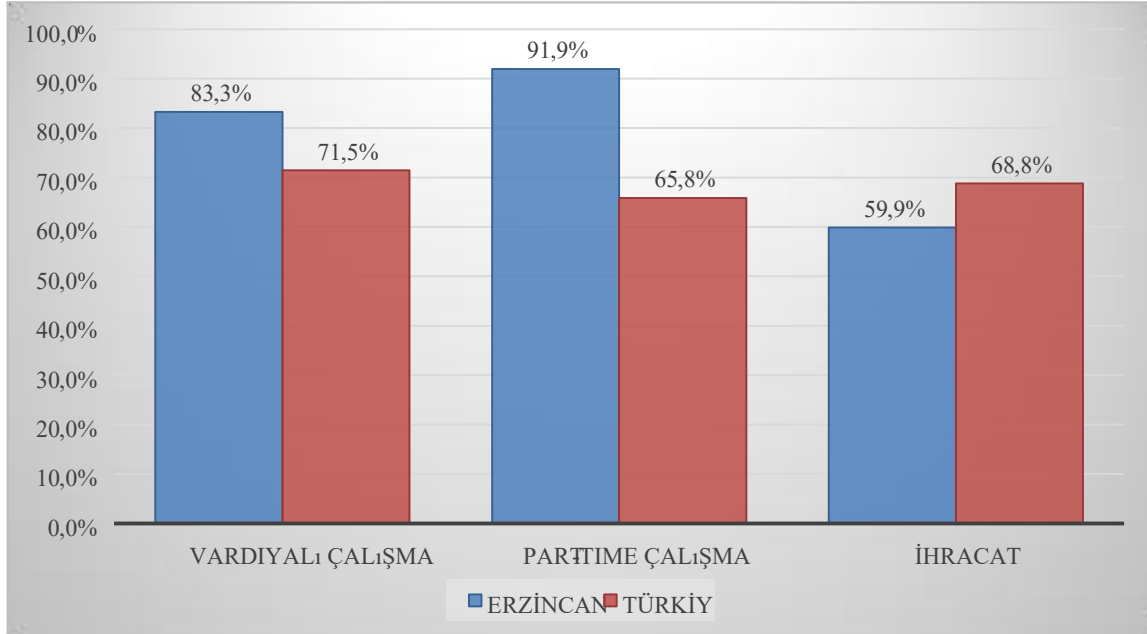
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor sektöründe yer alan işyerleri İŞKUR'un sadece Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanmışlardır. Gayrimenkul Faaliyetleri sektöründe yer alan işyerleri ise İŞKUR'un sadece Eleman Talebi hizmetinden yararlanmışlardır.

Çalışanlara Yönelik Eğitim hizmetinden sadece İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin faydalandığı dikkat çekmektedir.

Bir diğer dikkat çeken nokta ise sadece Toptan Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörlerinde yer alan işyerlerinin İŞKUR'un kurs hizmetlerinden faydalandığı ve faydalanma oranlarının çok az olmasıdır. Son yıllarda özel sektör işyerlerinde açılan İşbaşı Eğitim Programlarının sayı ve niteliğinin artması bu durumun başlıca sebepleri arasında gösterilebilir.

Şekil 13'de ise işyerlerinin Vardiyalı Çalışma, Part-Time çalışma ve ihracat yapma durumlarına göre işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranları Erzincan ili ve Türkiye geneli karşılaştırması yapılarak incelenmiştir.

Şekil 13: İŞKUR Hizmetlerinden Yararlanan İşyerlerinin Özellikleri

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde Vardiyalı Çalışma yapan işyerlerinin yüzde 71,5'i İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktadır. Erzincan ilinde ise bu oran yüzde 83,3 ile Türkiye ortalamasının oldukça üstünde gerçekleşmiştir. Erzincan ilindeki araştırma kapsamına giren tüm işyerlerinin yüzde 36,9'u Vardiyalı Çalışma yapmaktadır.

Erzincan ilinde işyerlerinin yüzde 3,7'si İhracat yaparken, bu işyerlerinin yaklaşık 3'te 2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Söz konusu oran Türkiye genelinin altındadır.

Erzincan ilinde Part-Time Çalışma yapılan işyerlerinin % 91,9'u İŞKUR hizmetlerinden yararlanmaktayken, Türkiye genelinde bu oran % 65,8 düzeyindedir.

Mevcut İstihdam

Erzincan ilinde araştırma kapsamına dâhil olan 20+ istihdamlı işyerlerinde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 5 bin 809 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 4 bin 229 çalışan erkeklerden, bin 580 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Tablo 15: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın	Erkek	Toplam
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	677	1.119	1.796
Toptan ve Perakende Ticaret;	460	1.094	1.554
İnşaat	78	510	588
İmalat	77	391	468
Ulaştırma ve Depolama	21	321	342
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	109	209	318
Eğitim	97	114	211
Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler	30	98	128
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	2	112	114
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	4	99	103
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	1	42	43
Diğer Hizmet Faaliyetleri	12	30	42
Gayrimenkul Faaliyetleri	0	38	38
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlenme ve Spor	0	35	35
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	13	17	30
Genel Toplam	1.580	4.229	5.809

Kaynak: İPA 2017

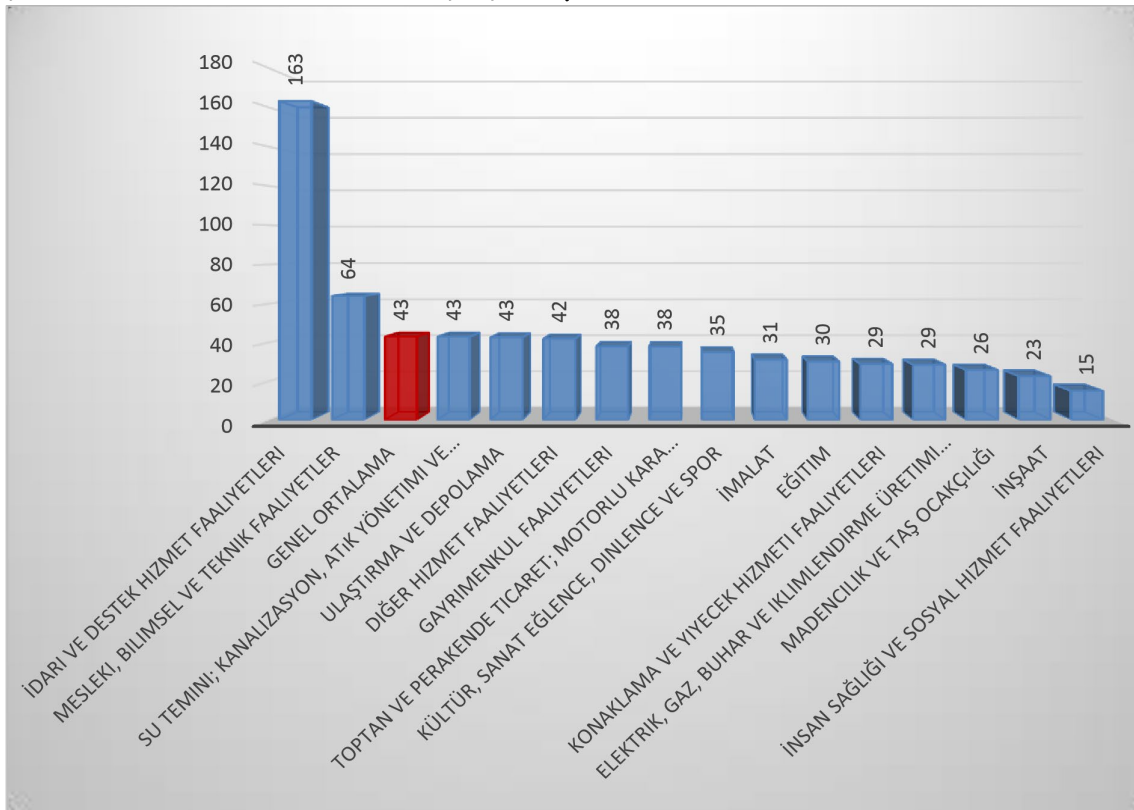
Sektörlere göre dağılımda ise; Erzincan ilinde çalışanların önemli bir ağırlığı İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe istihdam edilmektedir. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörünün Erzincan ili için önemi bu verilerden de anlaşılmaktadır. Erkeklerde yüzde 62,3 oranında, kadınlarda ise yüzde 37,7 oranında İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri

sektöründe istihdam edilme durumu söz konusudur. Toplam çalışan sayıları içinde ise İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe çalışma oranı yüzde 30,91 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 15 incelendiğinde Gayrimenkul faaliyetleri ve Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektörlerinde kadın çalışan olmadığı, Eğitim sektöründe kadın-erkek çalışan sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Ayrıca İnşaat, Ulaştırma ve depolama, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Madencilik ve taş ocakçılığı ve Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörlerinde mesleklerin niteliği gereği kadın çalışan sayısının erkek çalışan sayısına oranla çok daha az olduğu görülmektedir.

Şekil 14: Sektörlere Göre Ortalama Çalışan Sayıları

Kaynak: İPA 2016

Yukarıdaki şekil 10'da Erzincan ilinde bulunan 20+ istihdamlı işyerlerindeki ortalama çalışan sayıları gösterilmiştir. İl geneline bakıldığında her işyerinde ortalama olarak 43 kişi istihdam edilmektedir. Sektörler özelinde incelendiğinde; ortalama çalışan sayısı en fazla İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunmaktadır. Bu sektördeki işyerlerinde ortalama 163; ikinci sırada bulunan Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe istihdam edilmektedir. Bu iki sektör il geneli ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

İl genelindeki çalışan sayıları, sektörlerden sonra meslek grubu bazında da tablo 16'deki veriler üzerinden değerlendirilebilir.

Tablo 16: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın	Erkek	Toplam
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	563	644	1.207
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	286	810	1.097
Hizmet ve Satış Elemanları	455	638	1.094
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6	789	795
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	61	429	489
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	1	474	475
Profesyonel Meslek Mensupları	167	231	398
Yöneticiler	39	154	193
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	3	59	62
Genel Toplam	1.580	4.229	5.809

Kaynak: İPA 2017

Toplam çalışanların içerisinde Büro hizmetlerinde Çalışan Elemanlar Meslek grubundaki çalışanların oranı yüzde 20,8 ile ilk sırada yer almaktadır. Bu meslek grubunda toplam çalışanlar arasında kadın çalışanların oranı yüzde 46,7 iken tüm bayan çalışanlar arasında bu meslek grubunda çalışan kadınlar tüm sektörlerde çalışan kadınların %35,7'ini oluşturmaktadır.

Toplam çalışanlar içerisinde, Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda 1 kişi ile en az, Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grubunda 563 kişi ile en fazla kadın çalışan yer almaktadır. Buradan da anlaşılacağı üzere

Toplam çalışanlar içerisinde, Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda yüzde 59 kişi ile en az, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda 810 kişi ile en fazla erkek çalışan yer almaktadır.

Nitelik Gerektirmeyen Meslekler grubunda çalışanlar, toplam çalışanların yüzde 18,9 unu oluşturmaktadır ve bu oran ile ikinci sırada yer almaktadır. Erkek çalışanların yüzde 19'u ve kadın çalışanların yüzde 18'i bu meslek grubunda bulunmaktadır.

Çalışan sayısının en az olduğu meslek grubu ise Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları olmuştur. Erzincan ilinin sosyo-ekonomik yapısında ormancılık ya da tarımsal faaliyet anlamında önemli bir ağırlıkta istihdam gerçekleşmemiştir.

Tablo 16 genel olarak incelendiğinde ise bazı meslek gruplarının cinsiyetle özdeşleştiği vurgusu yapılabilir. Örneğin Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar ve Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları meslek gruplarındaki kadın çalışan sayısı yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Ayrıca toplam çalışanlar içerisinde kadınların oranı, erkeklerin oranına yaklaşık olarak üçte birini oluşturduğu dikkat çekmektedir.

Tablo 17: İşyeri Yaşına ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

İşletme Yaşı (Yıl)	Kadın	Erkek	Toplam
0-4	97	281	378
5-9	760	1.903	2.663
10-14	258	853	1.111
15-19	109	293	402
20-24	290	672	963
25+	65	226	292
Genel Toplam	1.580	4.229	5.809

Kaynak: İPA 2017

Tablo 17’de ise çalışanların istihdam edildiği işyerlerinin yaş bilgileri bulunmaktadır. Çalışanların büyük çoğunluğu 5-9 yaş grubundaki işyerlerinde bulunmaktadır. 20-24 yaş arasında olan işyerlerinde çalışanların yüzde 30’u kadınlardan oluşmaktayken, 25 ve daha fazla yıldır faaliyet gösteren işyerlerinde çalışanların içindeki kadınların oranı yüzde 22’dir.

İstihdamda bulunanların büyük bir çoğunluğu yeni kurulan işyerlerinde çalışmaktadır. Ayrıca genç yaştaki işyerleri Erzincan ilinde piyasada önemli bir yere sahiptir. İşyerlerinin yarısını 0-4 ve 5-9 yaş aralığında yer alan işyerleri oluşturmaktadır. Bu yüzden çalışan sayısının önemli bir bölümü söz konusu işyerlerinde bulunmaktadır.

Tablo 18: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Beden İşçisi (Genel)	Kasiyer	Beden İşçisi (Genel)
Beden İşçisi (Temizlik)	Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)	Şoför (Yolcu Taşıma)
Şoför (Yolcu Taşıma)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Temizlik)
Temizlik Görevlisi	Beden işçisi (Temizlik)	Şoför-Yük Taşıma
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Güvenlik Görevlisi
Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)	Büro Memuru (Genel)	Temizlik Görevlisi
Güvenlik Görevlisi	Satış Danışmanı	Garson (Servis Elemanı)
Şoför-Yük Taşıma	Hasta ve Yaşlı Bakım Elemanı	Elektrik Teknisyeni
Kasiyer	Beden İşçisi (Genel)	Kalorifer Ateşçisi (Katı ve Sıvı Yakıt)

Kaynak: İPA 2017

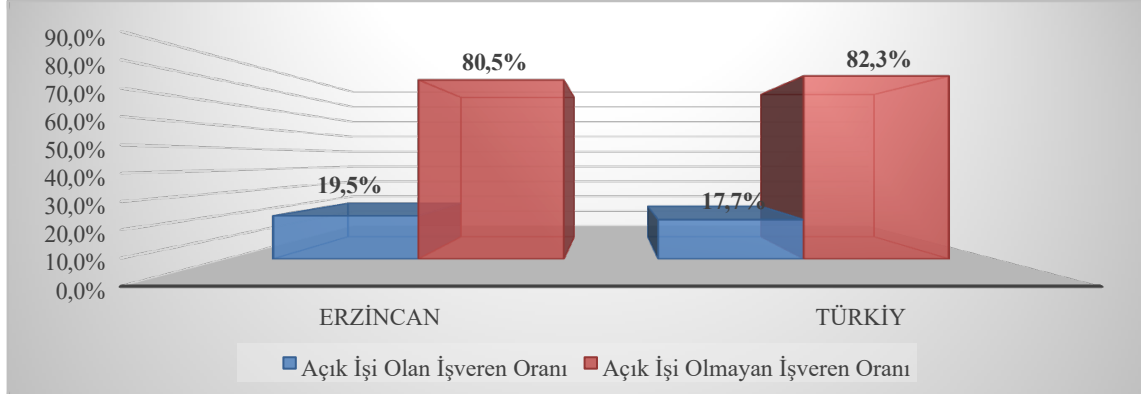
Tablo 18'de ise Erzincan ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışılan meslekler görülmektedir. Erkek çalışanların ağırlıkta olması sebebi ile il geneline ait çalışanların mesleklerinde erkekler ile büyük benzerlik göstermektedir. Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleği hem kadınlar hem de erkek çalışanlar arasında en fazla çalışılan ilk mesleği oluşturmaktadır. Kadınların en fazla çalıştığı meslekler içerisinde erkeklerden farklı olarak bilgisayar işletmeni, kasiyer, büro memuru ve hasta ve yaşlı bakım elemanı bulunmaktadır.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönlendirmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve İşyerlerine açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları ve aranma süresi de sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Şekil 15: Açık İş Olan İşyeri Oranı

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinin yüzde 19,5'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının üstünde olup Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı yüzde 17,7 olarak gerçekleşmiştir.

Erzincan ilinde 26 işyerinden 82 kişilik açık iş tespit edilmiş olup, sektörlere göre açık iş sayıları Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı

Sektörler	Açık İş Sayısı
Toptan ve Perakende Ticaret	29
İmalat	13

Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	12
İnşaat	11
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9
Eğitim	3
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	2
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1
Genel Toplam	82

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda Toptan ve perakende ticaret sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 82 kişilik açık işin yüzde 35,3'üne tekabül eden 29 kişilik kısmı bu sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık iş sayısının yoğun olduğu diğer sektörler ise İmalat, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve İnşaat sektörleridir.

Tablo 20'de ise sektörler özelinde açık iş oranları ile ilgili sektördeki işyerlerinin açık iş verme oranları gösterilmiştir.

Tablo 20: Sektörlere Göre Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı

Sektörler	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	21,8%	100,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	6,3%	50,0%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	2,8%	27,3%
İmalat	2,7%	26,7%
İnşaat	1,8%	11,5%
Toptan ve Perakende Ticaret	1,8%	25,0%
Eğitim	1,4%	28,6%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	1,0%	25,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,1%	9,1%
Genel Toplam	1,4%	19,5%

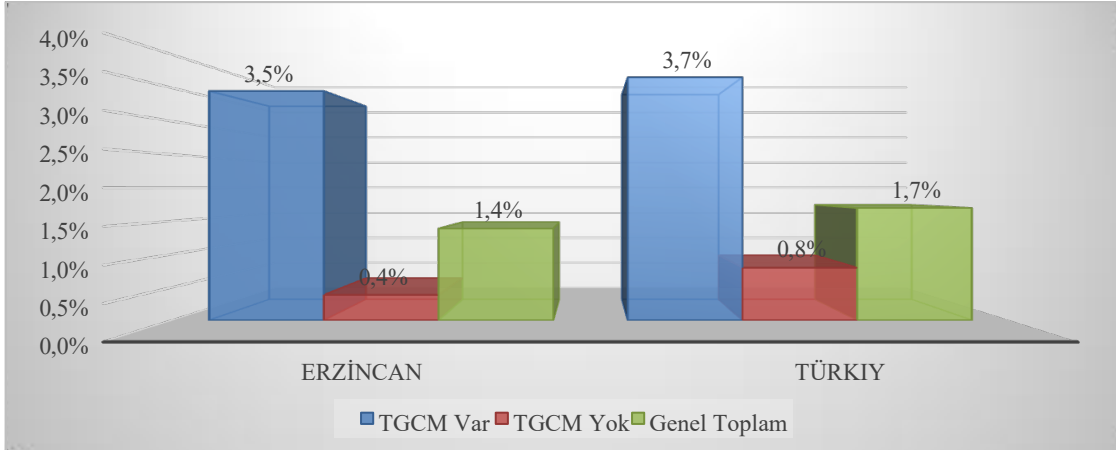
Kaynak: İPA 2017

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 20'den de görüleceği üzere Erzincan ilinde açık iş oranı yüzde 1,4 olarak tespit edilmiş olup, bu oran Erzincan ilindeki 20+ istihdamlı

işyerleri bağlamında her 99 kişilik dolu kadronun yanında 1 kişilik doldurulmayı bekleyen kadronun bulunduğu anlamına gelmektedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 21,8 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir. Bu sektördeki işyerlerinin tamamı açık iş talebinde bulunmuştur.

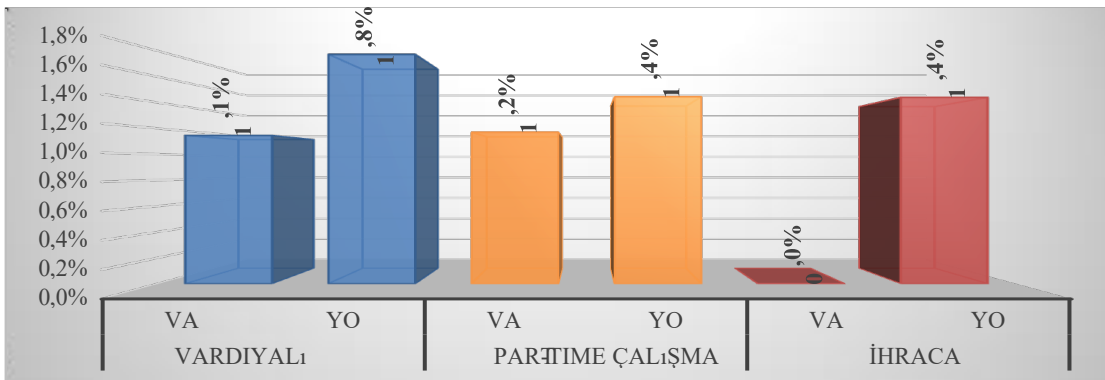
Şekil 16: TGÇM Durumuna Göre Açık İş Oranları

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde ihtiyaç duydukları mesleklerin temininde güçlük çektiğini bildiren işyerlerinin açık iş oranı yüzde 3,5 iken teminde güçlük çekmeyen işyerlerinin açık iş oranı ise yüzde 0,4 olarak gerçekleşmiştir. Erzincan ilinin bu oranları Türkiye ortalamasının altında kalmıştır. Teminde güçlük çeken işyerlerinde doldurulmayı bekleyen boş pozisyonların daha çok olması doğaldır. İşverenlerin ihtiyaç duydukları alanlarda talep ettiği personeli muhtelif nedenlerle istihdam edememesi bir anlamda söz konusu kadronun boş kalması anlamına gelecektir.

Şekil 17: İhracat, Part Time Çalışma, Vardiyalı Çalışma Yapma Durumuna Göre Açık İş Oranları

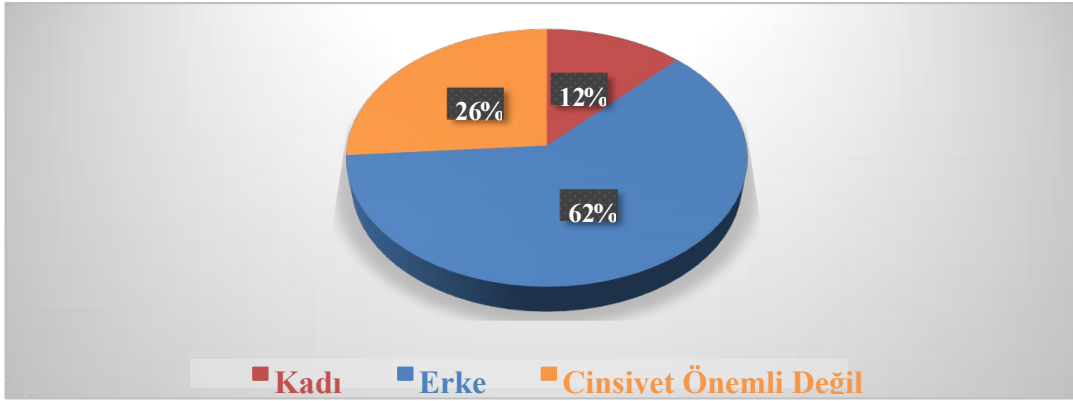

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde vardiyalı çalışma yapan 20+ istihdamlı işyerlerinin açık iş oranı yüzde 1,1, vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,8 olarak tespit edilmiştir. Part-time çalışma yapılan işyerlerinde ise açık iş oranı yüzde 1,2 iken yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,4'tür. İhracat yapılan işyerlerinde de açık iş bulunmamaktadır, ihracat yapılmayan işyerlerinde ise yüzde 1,4 olarak tespit edilmiştir. Vardiyalı Çalışma yapmayan, Part-Time çalışmanı olmayan ve İhracat yapılmayan işyerlerindeki açık iş sayısı Vardiyalı Çalışma olan, Part-Time çalışmanı olan ve İhracat Yapan firmalarda verilen açık iş oranla daha fazla olduğu dikkat çekmektedir.

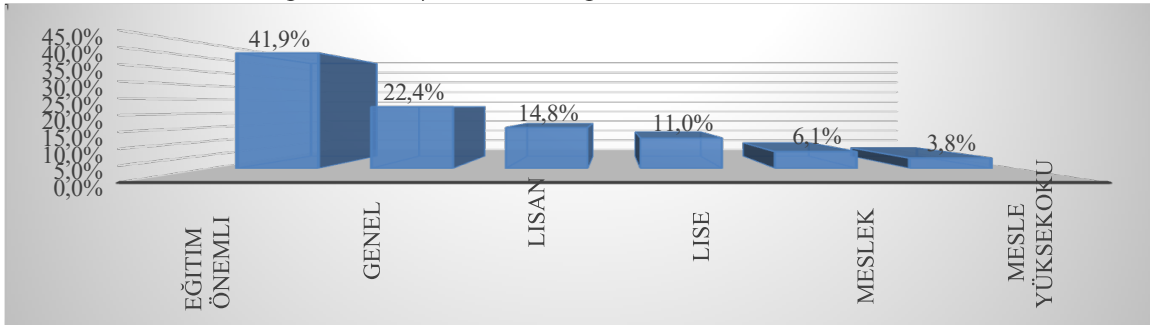
Şekil 18: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

Kaynak: İPA 2017

Yukarıdaki şekil 14'te ise Erzincan ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde işverenlerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Açık işlerin yüzde 62'sinde işverenlerin erkek işgücü talebi ortaya çıkmaktadır. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise oldukça düşük düzeyde kalmış ve bu oran yüzde 12 olarak tespit edilmiştir. İşverenler açık işlerinde yüzde 26 oranında belli bir cinsiyet tercihinde bulunmamışlardır. Bu oranlar işverenlerin tercihini analiz etmek anlamında tek başına yeterli olmamaktadır. Zira açık işlerde daha çok hangi meslekte ve hangi beceri düzeyinde talebin olduğu cinsiyet analizinde özellikle gerekli görülmektedir.

Şekil 19: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

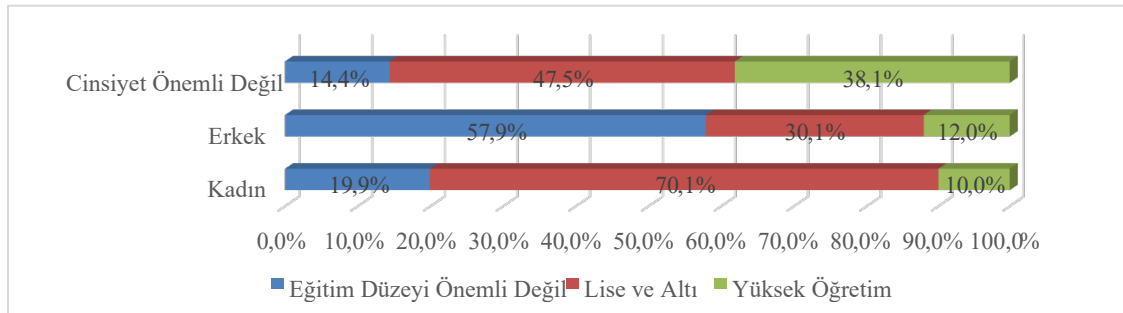
Kaynak: İPA 2017

İşverenlerin ihtiyaç duyduğu ve muhtelif açık iş arama kanallarını kullanarak işgücü talebini ilettikleri açık işlerinde asgari eğitim düzeyi de önemli bir tarafı oluşturmaktadır.

Erzincan ilindeki açık işlerin yüzde 41,9'ünde işverenler herhangi bir eğitim düzeyi talep etmemişlerdir. En fazla oranda ikinci sırada bulunan eğitim düzeyi ise Genel Lise seviyesi olarak görülmektedir. Açık işlerde en az talep edilen eğitim seviyesi ise yüzde 3,8 ile Meslek Yüksekokuludur.

Şekil 20: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2017

Şekil 20'da görüleceği üzere açık işlerinde herhangi bir cinsiyet tercihi bulunmayan işyerleri ve kadın tercihi bulunan işyerlerinde Lise ve Altı seviyesi genel olarak ağırlıkta talep edilmiştir. Açık işlerinde erkek tercihi bulunan işyerlerinde herhangi bir eğitim düzeyi aranmadığı görülmektedir.

Kadın işgücü talebi için bir değerlendirme yapılacak olursa; kadınlarda erkeklere nazaran daha fazla oranda lise ve altı seviyesinde işgücü talep edilmiştir. Ayrıca erkeklerde talep edilen açık işlerde herhangi bir eğitim seviyesinin istenmemesi kadınlara göre daha fazladır. Grafikte öne çıkan bir diğer husus da; herhangi bir cinsiyet tercihi bulunulmayarak verilen açık işlerde yükseköğretim seviyesindeki işgücü talepleri, cinsiyet tercihi bulunan açık işlerdeki yükseköğretim tercihi göre daha fazladır. Zira bu eğilimin nedeni, eğitilmiş işgücünün talep edildiği sektör ve mesleklerdeki "beyaz yakalı" istihdamı ön plana çıkmasıyla işgücü talebinde cinsiyet tercihinin eğitim tercihinin yanında çok bir anlam ifade etmemesi olarak söylenebilir.

Açık işlerdeki eğitim talepleri cinsiyete göre farklılaşabildiği gibi sektörel düzeyde de birtakım hususları öne çıkarmaktadır. Bazı sektörlerde yüksek düzeyde bir eğitim talebinde bulunulmaktayken bazılarında da işverenler nezdinde herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bile bulunulması önem ifade etmemektedir. Tablo 21'de Erzincan ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerde sektörlere göre talep edilmiş olan eğitim düzeylerine ait veriler bulunmaktadır.

Tablo 21: Açık İşlerde Sektörlere Göre Talep Edilen Eğitim Düzeyi

Sektörler	Eğitim Seviyesi Önemli Değil	Lise ve Altı	Yüksek Öğretim
-----------	------------------------------	--------------	----------------

Toptan ve Perakende Ticaret	28,6%	42,9%	28,6%
İmalat	61,5%	38,5%	0,0%
Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	58,3%	25,0%	16,7%
İnşaat	72,7%	9,1%	18,2%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	22,2%	77,8%	0,0%
Eğitim	0,0%	0,0%	100,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	100,0%	0,0%	0,0%
Genel Toplam	41,9%	39,5%	18,6%

Kaynak: İPA 2017

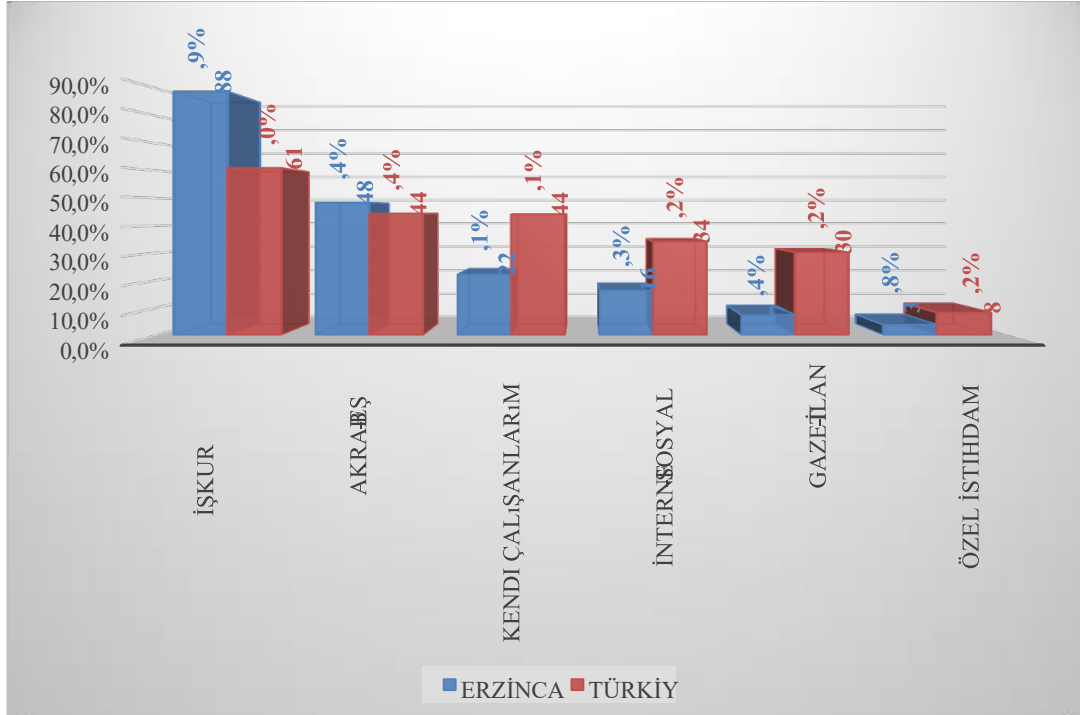
İşyerlerinden alınan açık işlerin tamamı için yükseköğretim seviyesinde talep verilen sadece dört sektör bulunmaktadır. Bu sektörler, Toptan ve Perakende Ticaret, Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri, İnşaat ve Eğitim sektörleridir. Tamamen lise ve altı seviyesinde açık iş verilen sektörler ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri ve İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörleri olmuştur.

Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektöründeki açık işlerin yüzde tamamı herhangi bir eğitim düzeyi talebinde bulunulmamıştır. Bu husus da aslında bu işlerin çok nitelik gerektirmeyen meslekler olduğunu ifade etmektedir. Bir diğer ifadeyle Lise Altı ya da Üniversite mezunu işgücü de işe başvuru yapsa işveren nezdinde çok bir anlam ifade etmeyecektir. İşe başvuru yapacak kişiler açısından ise; işin düşük nitelikli olmasından dolayı ortalama ya da daha yüksek bir eğitim seviyesine sahip olanların bu işlere başvuru yapmayacağı da göz önünde bulundurulmalıdır. Herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmeyen ikinci sektör ise İnşaat sektörü olmuştur. İnşaat sektöründeki açık işlerin yüzde 72,7'sinde işverenler Farketmez seçeneğini tercih etmişlerdir. Bu sektördeki açık işlerin yüzde 9,1'inde de Lise ve Altı seviyesi talep edilmiştir.

Açık işlerinde işverenlerin mutlaka belirli bir eğitim seviyesinde talep verdikleri sektörler ise; Eğitim, İnşaat, Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörleri olmuştur.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu da özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21’de Erzincan ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin yüzde 88 gibi büyük bir oranı İŞKUR Aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 44,4 olarak gerçekleşmiştir. Erzincan ilinde işverenler daha sonra İŞKUR aracılığıyla arama kanalını kullanmıştır. Açık işlerin yüzde 48,4’ü Akraba-Eş Dost aracılığı ile aranmaktadır. Erzincan ilinde en az kullanılan arama kanalı ise Özel İstihdam Bürolarıdır.

Tablo 22: Açık İşlerde Talep Edilen Eğitim Düzeyleri ve Arama Kanalları İlişkisi

Eğitim Düzeyi	İŞKUR Aracılığıyla	Akraba-Eş Dost	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	İnternet-Sosyal Medya	Gazete-İlan vb	Özel İstihdam Büroları
Eğitim Düzeyi Önemli Değil	100,0%	29,6%	11,8%	12,0%	0,0%	0,0%
Lise Altı	100,0%	44,4%	55,6%	0,0%	55,6%	0,0%

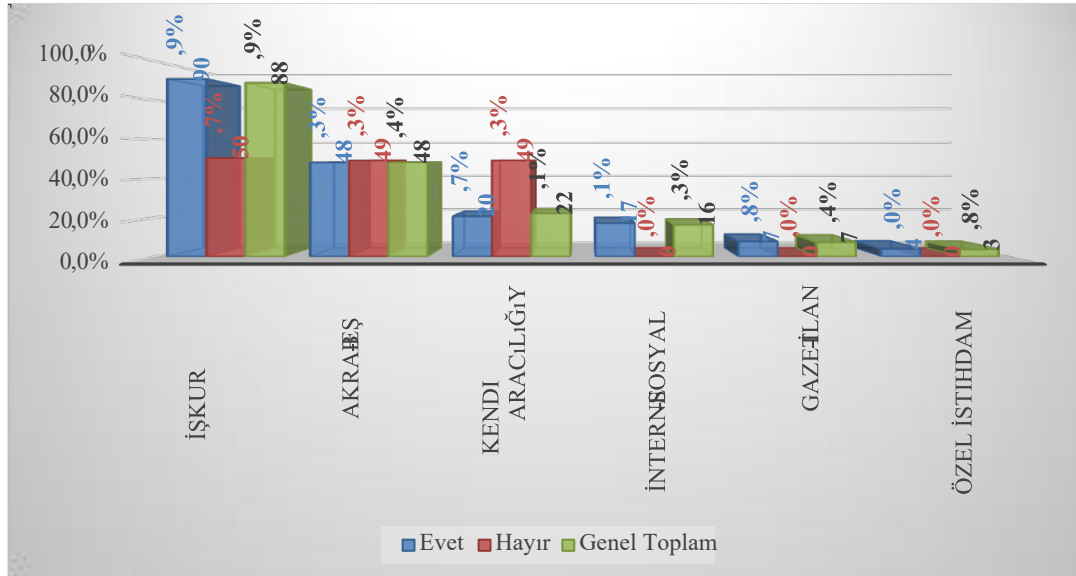
Genel Lise	94,4%	72,6%	27,6%	39,2%	5,6%	11,2%
Meslek Lisesi	60,0%	40,0%	40,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Meslek Yüksekokulu	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Lisans	50,1%	58,1%	16,5%	16,7%	0,0%	8,5%
Genel Toplam	88,9%	48,4%	22,1%	16,3%	7,4%	3,8%

Kaynak: İPA 2017

Lise Altı eğitiminde talep verilen açık işlerde İnternet-Sosyal Medya ve Özel İstihdam Büroları, Meslek Lisesi ve Meslek Yüksekokulu eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerde İnternet-Sosyal Medya Gazete-İlan vb. ve Özel İstihdam Büroları arama kanalı hiç kullanılmamıştır. Meslek Lisesi eğitim seviyesinde talep edilen açık işlerin yüzde 60'ı İŞKUR aracılığı ile aranmaktadır. Genel lise talebinde yüzde 11,2; Lisans eğitim seviyesi talebinde yüzde 8,5 oranında Özel İstihdam Büroları arama kanalı olarak kullanılmıştır. Herhangi bir eğitim seviyesi tercihinde bulunulmayan açık işler için işverenler çoğunlukla İŞKUR arama kanalını tercih ederken Gazete-İlan vb. ve Özel İstihdam Büroları arama kanalı hiç kullanmamışlardır.

Şekil 22'de ise İŞKUR hizmetlerinden yararlanan ve yararlanmayan işverenlerin açık işlerindeki arama kanallarının dağılımı incelenecektir.

Şekil 22: Hizmetlerden Yararlanma Durumuna Göre Arama Kanallarının Dağılımı

Kaynak: İPA 2017

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerlerinin açık işlerinde ilk sırada yüzde 90,9 gibi önemli bir oranda İŞKUR, ikinci sırada yüzde 48,3 ile Akriba-Eş Dost arama kanalı olarak kullanıldığı tespit edilmiştir. İŞKUR hizmetlerinden yararlanmış olan işverenler açık işlerinde Kuruma bildirme yönünde eğilim sergilemişlerdir. İŞKUR hizmetlerinden

yararlanmayan işyerleri açık işlerinin yüzde 49,3'ünü Kendi Çalışanları Aracılığı ile karşılamaktadır.

İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyerleri açık işleri için Gazete-İlan vb. arama kanalını yüzde 7,8 oranında kullanırken, Kurum hizmetlerinden yararlanmayan işyerleri açık işlerinde Gazete-İlan vb. arama kanalını hiç kullanmamıştır.

Tablo 23: Arama Kanallarından İstenen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Akraba-Eş Dost	Gazete-İlan vb	İnternet-Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanların Aracılığıyla	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	1	2	4	1	-	1	1
İletişim ve İfade Yeteneği	2	1	1	2	1	2	2
Takım Çalışması	3	3	2	3	3	4	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	5	-	-	4	-	-	4
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	4	-	6	5	1	5	5
Bilgisayar Kullanımı	8	-	3	6	3	6	6
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	6	-	7	8	4	3	7
Proje Tabanlı Çalışma	9	-	8	7	2	8	8
Satış ve Pazarlama Becerisi	7	4	5	9	3	7	9

Kaynak: İPA 2017

Açık işlerde talep edilen asgari eğitim seviyesinden sonra işverenlerin istihdam etmeyi düşündüğü işgücünde aranılan beceriler de planlanacak politikalar için stratejik alan oluşturmaktadır.

Erzincan ilinde genel olarak açık işlerde istenen becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi gelmektedir. İkinci sırada ise İletişim ve İfade Yeteneği ve daha sonra Takım Çalışması gelmektedir. Açık işlerde istenen becerilerde en az tercih edilen Satış ve Pazarlama Becerisi olmuştur.

Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, en çok Akraba-Eş Dost, İŞKUR Aracılığıyla arama kanalı ve Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla istenmiştir. İŞKUR aracılığı ile aranan açık işlerde en çok Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi talep edilmiştir.

İnternet-Sosyal Medya, Gazete-ilan vb ve Özel İstihdam Büroları arama kanalları ile aranan açık işlerde en fazla İletişim ve İfade Yeteneği becerisi istenmiştir.

Tablo 24: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı

ERZİNCAN	Açık İş Sayısı
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	24
Profesyonel Meslek Mensupları	9
Hizmet ve Satış Elemanları	22
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	7
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	6
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	7
Yöneticiler	1
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	5
Genel Toplam	82

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 29,26'dır. İkinci sırada ise Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubu bulunmaktadır. Yöneticiler Meslek grubunda verilen açık işlerin oranı ise yüzde 1,21 ile en az olduğu tespit edilmiştir.

Açık sayısının yanında daha çok açık iş oranları önemlidir. Tablo 13'de meslek gruplarına göre açık iş oranları bulunmaktadır.

Erzincan ili için tespit edilen yüzde 1,4'lük açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde açık iş oranı en yüksek oranda yüzde 4,8 ile Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda olduğu görülmektedir. Daha sonra ise sırayla Hizmet Ve Satış Elemanları ile Profesyonel Meslek Mensupları gelmektedir.

Tablo 25: Meslek Gruplarına göre Açık İş Oranları

ERZİNCAN	Açık İş Oranı
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	4,8%
Profesyonel Meslek Mensupları	2,2%
Hizmet ve Satış Elemanları	2,0%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	1,4%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	0,7%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	0,6%
Yöneticiler	0,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	0,4%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%
Genel Toplam	1,4%

Kaynak: İPA 2017

Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları meslek grubunda açık iş olmadığından açık iş oranı da sıfır görünmektedir. İl geneli açık iş oranının altında bulunan meslek grupları ise Tesis ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar, Nitelik Gerektirmeyen Meslekler, Yöneticiler ve Büro Hizmetlerinde Çalışanlardır.

Tablo 26: Açık İşlerin Meslek Gruplarına ve Cinsiyet Göre Dağılımı

Meslek Grubu	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yöneticiler	-	-	4,8%	1,3%
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	-	11,9%	-	7,3%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	-	48,0%	-	29,5%
Profesyonel Meslek Mensupları	29,9%	7,9%	9,3%	11,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	19,9%	9,9%	-	8,6%
Hizmet ve Satış Elemanları	40,2%	14,1%	52,5%	27,4%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yrd. Profesyonel Meslek Mens.	-	6,1%	19,2%	8,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	10,0%	2,0%	14,1%	6,2%
Genel Toplam	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Kaynak: İPA 2017

İşverenler kadın işgücü tercihinde buldukları açık işlerinde yüzde 40,2 oranında Hizmet ve Satış Elemanları; yüzde 29,9 oranında Profesyonel Meslek Mensupları; yüzde

19,9 oranında Nitelik Gerektirmeyen meslekler meslek grubunda istihdam etmek istediğini bildirmişlerdir. Erkek işgücü taleplerinin ise Yöneticiler meslek grubu hariç diğer bütün meslek gruplarında olduğu görülmektedir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubunda açık işlerde kadın işgücü tercihinde hiç talep bulunmazken, erkek işgücü taleplerinin yüzde 6,1'i bu meslek grubunda verilmiştir.

Ayrıca yukarıdaki tabloda görülen oranlardan farklı olarak Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubu, herhangi bir cinsiyet tercihinde en fazla oranda bulunmayan bir alan olmuştur. Zira bu meslek grubundaki açık işlerin yüzde 52,5'inde işverenler Fark etmez seçeneğini tercih etmişlerdir.

27: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerde Talep Edilen Beceri Düzeyi.

Beceri	Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	Hizmet Ve Satış Elemanları	Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	Profesyonel Meslek Mensupları	Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	Yöneticiler	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	4	2	-	1	1	6	1	-	1
İletişim ve İfade Yeteneği	2	1	-	1	7	4	2	1	2
Takım Çalışması	5	3	1	5	3	-	-	2	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	5	6	2	-	2	-	-	-	4
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	3	4	-	-	6	2	-	3	5
Bilgisayar kullanımı	1	7	-	3	-	1	-	-	6
Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	-	-	-	2	4	5	-	-	6
Proje Tabanlı Çalışma	-	-	-	4	5	5	3	-	7
Satış ve Pazarlama Becerisi	5	5	-	-	8	3	-	-	8

En fazla oranda erkek işgücü tercihinde bulunulmuş olan meslek grupları ise Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları olmuştur. Tablo 27’te ise meslek gruplarında talep edilen beceriler öncelik sıralamasına göre sıralanmıştır. Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar için ilk sırada Bilgisayar Kullanımı, ikinci sırada İletişim ve İfade Yeteneği gelmiştir. Daha sonra ise Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) becerisi ön plana çıkmıştır.

Hizmet ve Satış Elemanları için ise ilk sırada İletişim ve İfade Yeteneği becerisi daha sonra Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe ile Takım çalışması becerilerinin tercih edildiği görülmektedir. Nitelik Gerektirmeyen Mesleklerde Takım Çalışması ile Fiziki ve Bedensel Yeterlilik becerileri ön plana çıkmıştır. Profesyonel Meslek Mensuplarında ise İlk sırada Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, İletişim ve İfade Yeteneği daha sonra da Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme becerisi talep edilmektedir. Yöneticiler meslek grubunda en çok talep edilen beceri İletişim ve İfade Yeteneği becerisi olmuştur. Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar ile Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar meslek gruplarında ilk Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe talep edilmiştir. Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupların meslek grubunda en çok Bilgisayar kullanımı becerisi istenmektedir

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; Meslek gruplarının tamamında açık işlerin İŞKUR vasıtasıyla arandığı ve en çok tercih edilen arama kanalının İŞKUR olduğu görülmektedir. Ayrıca diğer arama kanallarıyla kıyaslama yapıldığında meslek gruplarının tamamında İŞKUR tercih edilmiştir. Diğer meslek gruplarında işin niteliğine göre açık işlerde tercih edilen arama kanalı değişiklik göstermekte iken, İŞKUR vasıtası arama kanalında bu durumun söz konusu olmadığı sonucuna varılabilir. İŞKUR hizmetlerinin ücretsiz olması, her kesimin rahatça İŞKUR’a erişebilmesi ve İŞKUR hizmetlerinin niteliklerinin artmasını bu duruma sebep olarak gösterebiliriz.

Yöneticiler meslek grubundaki açık işlerin tamamı İnternet-Sosyal medya, İŞKUR Aracılığı ile ve Özel İstihdam Büroları vasıtasıyla aranmaktadır. Ayrıca açık işlerde Özel İstihdam Bürolarının kullanıldığı meslek grupları incelenecek olursa Özel İstihdam Bürolarının sadece nitelik gerektiren meslek gruplarında arama kanalı olarak kullanıldığı sonucuna varılabilir. Açık işlerde Gazete-İlan vb arama kanalının kullanıldığı tek meslek grubu ise Hizmet Ve Satış Elemanlarıdır.

28: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba- Eş Dost	Gazete- İlan vb	İnternet- Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla
Yöneticiler	-	-	100,0%	100,0%	100,0%	-
Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	100,0%	-	-	100,0%	-	-
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	21,3%	-	4,3%	100,0%	-	16,7%
Profesyonel Meslek Mensupları	77,8%	-	11,1%	33,3%	-	44,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	28,6%	-	-	100,0%	-	-
Hizmet ve Satış Elemanları	77,7%	26,9%	22,9%	86,2%	4,6%	40,5%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	-	-	57,4%	100,0%	14,3%	14,0%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	40,6%	-	20,3%	100,0%	-	-
Genel Toplam	48,4%	7,4%	16,3%	88,9%	3,8%	22,1%

Kaynak: İPA 2017

29: Açık İş Olan mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama Becerisi	Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe
Garson (Servis Elemanı)	-	2	-	1	-	-	-	3	-	2
Fırıncı	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ustası-Unlu Mamuller	-	3	-	3	-	-	-	2	-	1
Betonarme Demircisi	-	1	-	-	-	-	-	3	-	2
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	-	1	-	-	-	-	-	3	-	2
Servis Komisi	-	-	-	1	-	-	-	3	-	2
Ahşap Mobilya İmalatçısı	-	-	-	-	3	-	2	-	-	1
Otomotiv Boya Ustası	-	2	-	-	-	-	3	-	-	1

Kaynak: İPA 2017

Tablo 29'da Erzincan ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Beden İşçisi mesleğinde becerilerdeki ilk öncelik Takım Çalışması ikinci öncelik Fiziki ve Bedensel yer almaktadır. Garson(Servis Elemanı), Satış Danışmanı ve Servis Komisi Mesleklerinde talep edilen becerilerin başında ise İletişim ve ifade yeteneği gelmektedir. Fırıncı ustası-Unlu Mamuller, Ahşap Mobilya İmalatçısı ve Otomotiv Boya Ustası mesleklerinde talep edilen becerilerin başında da Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe yeteneği gelmiştir. Son olarak Satış temsilcisi/Plasiyer Mesleğinde ise Bilgisayar Kullanımı ve Hesap Yapabilme (Analitik Beceri) becerileri talep edilmektedir. Mesleklere göre talep edilen becerilere bakıldığında, mesleğin niteliklerine göre talep edilen becerilerinde değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Tablo 30: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Toplam	Kadın	Erkek
Garson (Servis Elemanı)	Servis Komisi	Beden İşçisi (Genel)
Satış Danışmanı	Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller

Satış Temsilcisi / Plasiyer	Çocuk Gelişim Elemanı	Beton ve Betonarme Kalıpcısı
Beden İşçisi (Genel)	Kasiyer	Betonarme Demircisi
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Okul Öncesi Öğretmeni	Satış Danışmanı
Betonarme Demircisi	Sekreter	Ahşap Mobilya İmalatçısı
Beton ve Betonarme Kalıpcısı		Satış Temsilcisi / Plasiyer
Servis Komisi		Otomotiv Boya Ustası
Ahşap Mobilya İmalatçısı		Kimyager
Otomotiv Boya Ustası		Garson (Servis Elemanı)

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Garson (Servis Elemanı), Satış Danışmanı, Satış Temsilcisi/Plasiyer Beden İşçisi(Genel), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Betonarme Demircisi, Beton ve Betonarme Kalıpcısı, Servis Komisi, Ahşap Mobilya İmalatçısı ve Otomotiv Boya Ustasıdır.

İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde buldukları en fazla açık iş olan meslekler Servis Komisi Kat Hizmetleri Elemanı/Kat Görevlisi, Çocuk Gelişim Elemanı, Kasiyer, Okul Öncesi Öğretmeni ve Sekreterdir.

Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu en fazla açık iş olan meslekler de Beden İşçisi(Genel), Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Beton ve Betonarme Kalıpcısı, Betonarme Demircisi, Satış Danışmanı, Ahşap Mobilya İmalatçısı, Satış Temsilcisi/Plasiyer, Otomotiv Boya Ustası, Kimyager ve Garson (Servis Elemanı) meslekleridir.

Cinsiyete göre en çok açık işi olan meslekler incelendiğinde kadın ve erkeklerde sıralamanın farklılaştığı görülmektedir. Bu da İşverenler açık iş verirken mesleğin gerekliliklerine göre tercih yaptığını göstermektedir.

Tablo 31: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	2	1	1	1
İletişim ve İfade Yeteneği	1	3	2	2
Takım Çalışması	2	2	3	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	2		4
Hesap Yapabilme (Analitik Beceri)	4	6	3	5
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	3	5	5	6
Proje Tabanlı Çalışma		4	5	7

Satış ve Pazarlama Becerisi	4	7	4	8
Bilgisayar Kullanımı	5	8	3	9

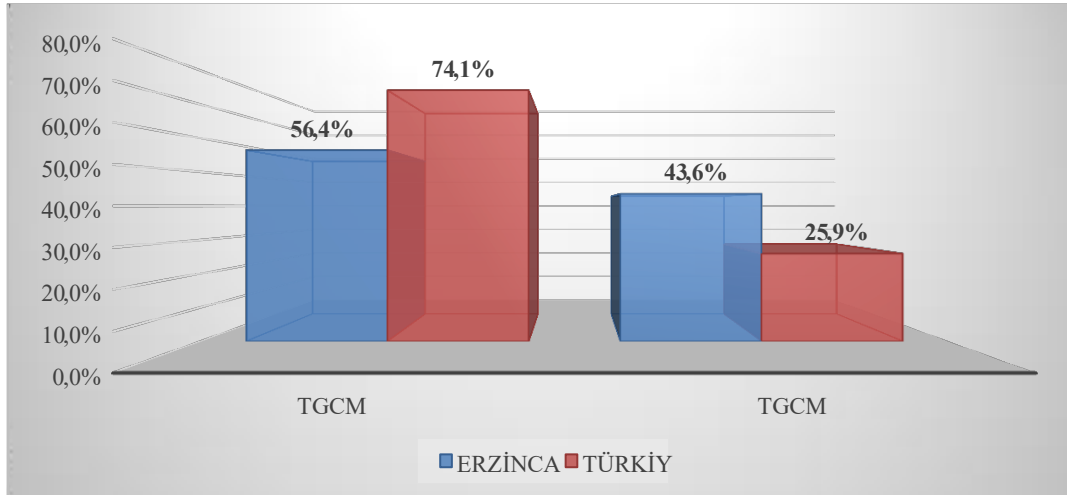
Kaynak: İPA 2017

Kadın ve erkekler için genel toplama göre becerilerde öncelik sıralaması farklılık göstermektedir. Kadınlarda ilk öncelik İletişim ve İfade Yeteneği becerisi iken, erkeklerde ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe olarak tespit edilmiştir. Herhangi bir cinsiyet tercihinde bulunulmayan açık işlerde ise ilk öncelik Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, ikinci öncelik de İletişim ve İfade Yeteneği becerisi olarak görülmektedir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Erzincan ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışana temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Şekil 23: Eleman Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

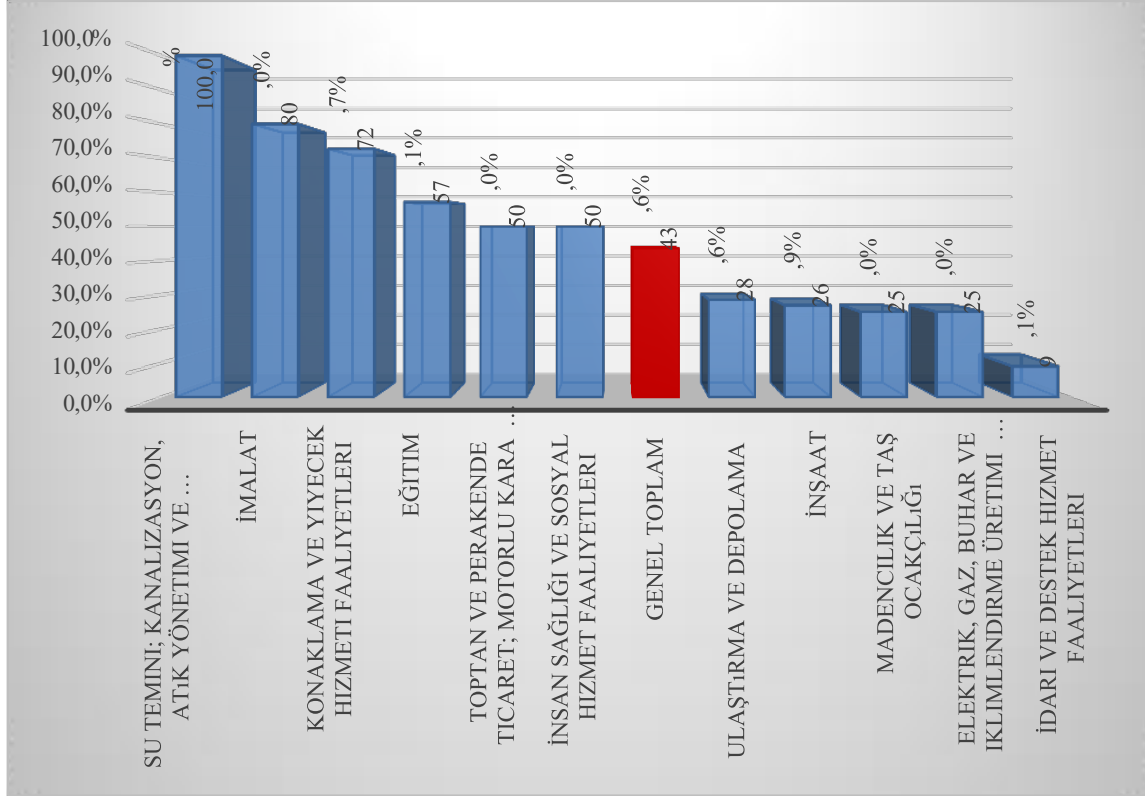

Kaynak: İPA 2017

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye geneli 20 + istihdamlı 99 bin 806 işyerine ulaşılmıştır. Bu işyerlerinden 25 bin 825 tanesinde eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Erzincan ilinde ise 20+ istihdamlı bin 135 işyeri çalışmaya cevap vermiş, bunlardan 59 tanesi temininde güçlük çekilen meslek olduğunu ifade etmişlerdir. Yüzde 43,6 ile Erzincan ilinin eleman temininde ülke genelinden daha fazla eleman temininde güçlük çektiği görülmektedir.

Şekil 24: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çeken İşyeri Oranı

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde eleman temininde güçlük çeken işyerlerini sektörel olarak incelediğimizde; İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektöründe bulunan işyerlerinin eleman temininde en az güçlük çektikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde en fazla oranda güçlük çeken ilk üç işyerlerinin ise sırasıyla Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, İmalat ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektöründe olduğu görülmektedir. Söz konusu sektördeki mevcut işyerlerinin az olması ile birlikte bu alanda çalışabilecek yeterli beceriye sahip elemanın bulunamaması faktörleri, sektörün temininde güçlük çekme oranının yükselmesine neden olmuştur.

Tablo genel olarak incelendiğinde Erzincan ilinde TGÇM işyerlerinde nitelikli işgücü temininde zorluk yaşanırken niteliksiz işgücü temininde daha az oranda zorluk yaşandığı görülmektedir.

Tablo 32: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
-----------	--

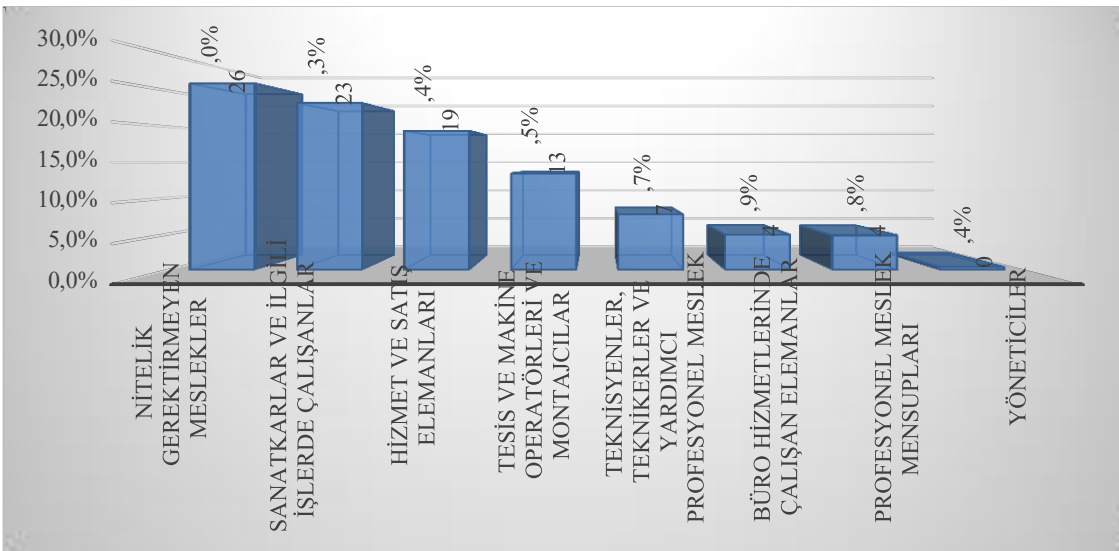

İmalat	75
Toptan ve Perakende Ticaret	70
İnşaat	40
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	25
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	13
Eğitim	7
Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri	6
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	5
Ulaştırma ve Depolama	5
Elektrik, gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı	4
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	1
Genel Toplam	250

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde 250 kişinin temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları, sektör bazında incelendiğinde İmalat, Toptan ve Perakende Ticaret ve İnşaat sektörlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Bu üç sektörün temininde güçlük çektiği eleman sayısı, Erzincan ilinde toplam temininde güçlük çekilen sayının yüzde 74'ünü oluşturmaktadır. Söz konusu sektörlerde çalışan sayısının fazla olması sebebi ile temininde güçlük çekilen kişi sayısı da fazladır. Öyle ki Erzincan ilinde toplam çalışanların yüzde 44,9'u bu sektörlerde çalışmaktadırlar.

Şekil 25: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 65 kişi ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 26,5'i bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde de 20 + istihdamlı işyerlerinde eleman temininde güçlük çekilme oranı en yüksek birinci sırada Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubu oluşturmakta iken bu meslek grubu Erzincan İlinde ikinci sırada olmuştur. Yöneticiler meslek grubu hem ülke geneli hem de Erzincan ilinde eleman temininde en az güçlük çeken meslek grubudur.

Tablo 33: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGCM	Eleman Sayısı	Oranı
Beden İşçisi (Genel)	42	16,8%
Garson (Servis Elemanı)	21	8,5%
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	10	4,0%
Beden İşçisi (Temizlik)	10	4,0%
Betonarme Demircisi	10	4,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	8	3,3%
Beden İşçisi (İnşaat)	8	3,2%
İş Makineleri Operatörü	8	3,2%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	5	2,0%
Elektrikçi (Genel)	5	2,0%

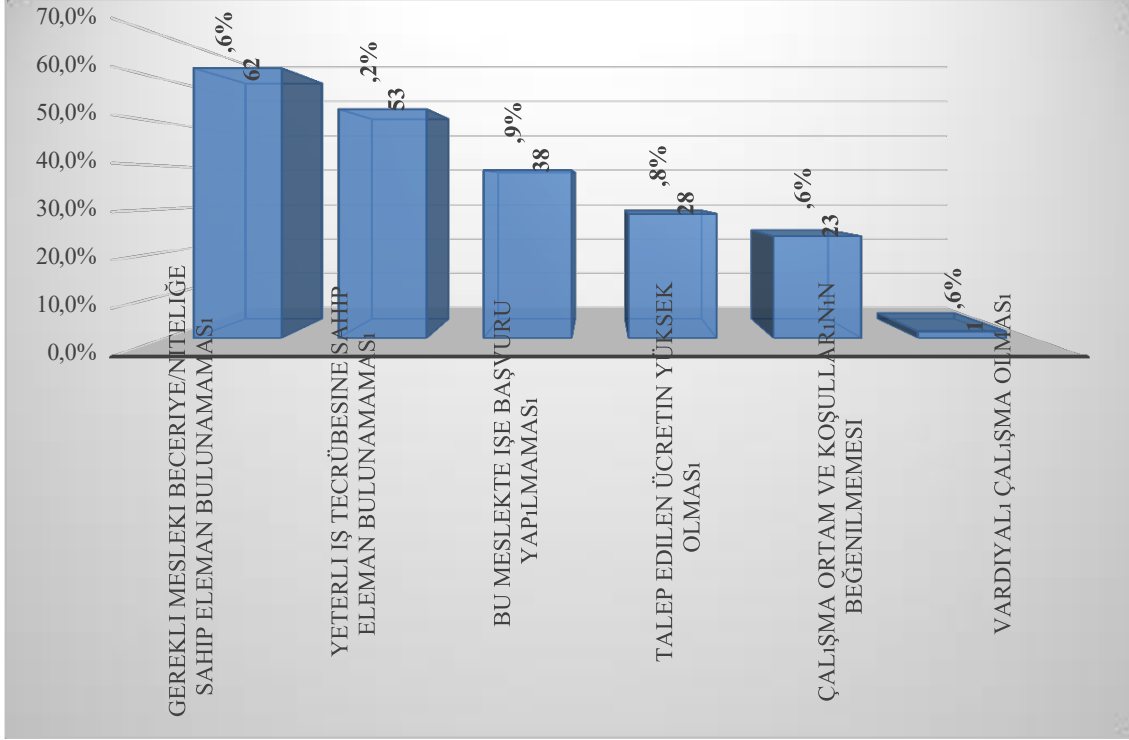
Erzincan ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 42 kişi ile beden İşçisi(Genel) mesleği yer almaktadır. Bu mesleği sırasıyla 21 kişi ile Garson (Servis Elemanı), 10 kişi ile Beton ve Betonarme Kalıpcısı meslekleri takip etmektedirler.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Beden İşçisi(Genel), Garson (Servis Elemanı) Beton ve Betonarme Kalıpcısı, Betonarme Demircisi, Satış Temsilcisi (Plasiyer) olmak üzere toplam beş mesleğin yine değişmeyerek ilk onda yer aldıkları görülmektedir. Erzincan ilinde söz konusu meslekler, son iki yıldır temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam etmektedirler.

Beden İşçisi(Genel), Beden İşçisi(Temizlik), ve Garson(Servis elemanı) mesleklerinin aynı zamanda açık işi en çok olan meslekler arasında ilk onda yer alması, ilin istihdam politikalarına yön vermesi adına dikkate değer bir bilgi şeklindedir.

Şekil 26: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

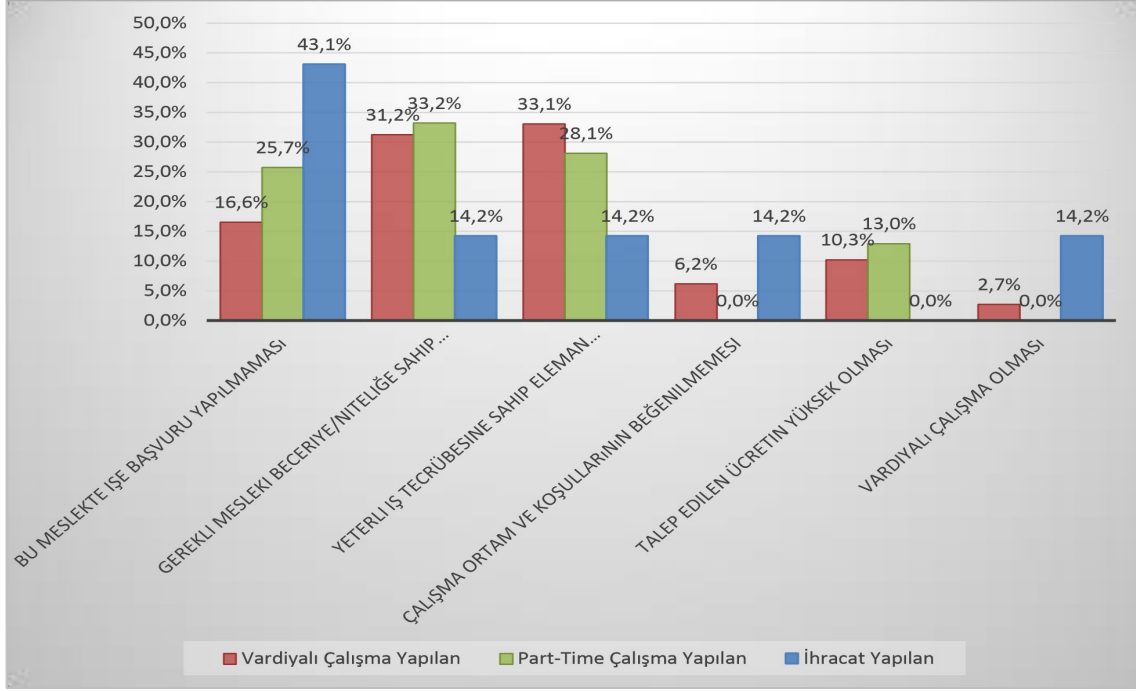

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. Bu neden Türkiye geneli 20 + istihdamlı işyerlerinin TGÇM Nedenleri Dağılımı ile de benzerlik göstermektedir. TGÇM Nedenlerinin Dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Öyle ki bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için Gereken mesleki Beceriye/niteliğe Sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep ve arz dengelenmiş olacaktır.

Şekil 27: İşyeri Durumuna Göre TGÇM Nedenleri

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde işyerlerinin Part-Time veya vardiyalı çalışmanı olması, işyerinin ihracat yapıp yapmaması gibi işyeri durumuna göre eleman temininde güçlük çekme nedenlerine bakılmıştır. PartTime Çalışmanı olan işyerleri eleman temininde en çok Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması nedeni ile istediği personeli bulamazken, vardiyalı çalışmanı olan ve ihracat yapan firmalar en çok Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması sebebi ile eleman temininde güçlük çekmektedir. Part-time çalışmanı olan işyerlerinde çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi ve vardiyalı çalışma olmaması nedenleri ile eleman temininde güçlük çekilmemektedir. İhracat yapılan işyerlerinde ise Talep edilen ücretin yüksek olması nedeniyle güçlük çekilmemektedir.

Tablo 34: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Tgcm	Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması	Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması	Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması	Talep Edilen Ücretin Yüksek Olması	Çalışma Ortam Ve Koşullarının Beğenilmemesi	Vardiyalı Çalışma Olması
Beden İşçisi (Genel)	0,0%	0,0%	97,6%	0,0%	97,6%	0,0%

Garson (Servis Elemanı)	66,3%	71,0%	29,0%	28,3%	0,0%	0,0%
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Beden İşçisi (Temizlik)	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Betonarme Demircisi	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	100,0%	62,5%	0,0%	62,5%	0,0%	0,0%
Beden İşçisi (İnşaat)	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%
İş Makineleri Operatörü	75,0%	62,5%	25,0%	0,0%	12,5%	0,0%
Fırıncı Ustası- Unlu Mamuller	59,7%	59,7%	20,4%	59,7%	19,9%	19,9%
Elektrikçi (Genel)	40,0%	40,0%	60,0%	0,0%	40,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2017

Erzincan ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, Beton Ve Betonarme Kalıpcısı, Beden İşçisi (Temizlik), Betonarme Demircisi, Satış Temsilcisi / Plasiyer ve Beden İşçisi (İnşaat) olmak üzere toplam on meslekten beş tanesinin temininde güçlük çekilme nedenlerinin en yüksek oranda Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması olduğu görülmektedir. Beden İşçisi(Genel) mesleğinde Bu Meslekte İşe Başvuru Yapılmaması ve Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesi büyük oranda TGÇM nedeni olmuştur. Ayrıca Vardiyalı Çalışma olması sadece Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller mesleğinde temininde güçlük çekilme nedeni olarak göze çarpmaktadır. Bu meslekte özellikle gece vardiyasında çalışma oranının daha yüksek olması bu durumun en belirgin sebeplerinden biri haline gelmektedir. Beden İşçisi(Genel),

İş Makineleri Operatörü, Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller ve Elektrikçi (Genel) mesleklerinde ise Çalışma ortam ve koşullarının beğenilmemesinin sebep olarak gösterildiği dikkat çekmektedir.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu minvalde işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Erzincan ilinde 2017 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2018 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 18,8’i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzincan ilinde işverenlerin yüzde 13,3’ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle 10 işyerinden Türkiye genelinde yaklaşık 2’si istihdamın artacağını öngörürken Erzincan’da bu sayı 2,4’e yükselmekte olup işverenlerin yakın dönemde istihdam artışına olumlu baktıkları görülmektedir. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2,5 olarak öngörürken Erzincan ilinde bu oran 0,38 olarak gerçekleşmiş olup Türkiye oranının oldukça altında olduğu dikkat çekmektedir. Bu durumda Erzincan ilinde istihdam azalış beklentisinin yok denecek kadar az olduğu söylenebilir.

Tablo 35: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Fikrim Yok	Değişmeyecek
Toptan ve Perakende Ticaret	32,5%	7,5%	52,5%	7,5%
İnşaat	15,4%	7,7%	69,2%	7,7%
İmalat	33,3%		53,3%	13,3%
Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	9,1%		72,7%	18,2%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	9,1%		81,8%	9,1%
Ulaştırma ve Depolama	42,9%		42,9%	14,3%
Eğitim	42,9%		57,1%	
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	25,0%		50,0%	25,0%
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı			50,0%	50,0%

Mesleki, Bilimsel ve teknik Faaliyetler			50,0%	50,0%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	50,0%		50,0%	
Su temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri			100,0%	
Gayrimenkul Faaliyetleri				100,0%
Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve SPOR				100,0%
Diğer Hizmet Faaliyetleri				100,0%
Genel Toplam	24,3%	3,8%	58,5%	13,5%

Kaynak: İPA 2017

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin başında sırasıyla İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim, Ulaştırma ve Depolama, İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde olduğu görülmektedir. İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde ise hem artış hem de azalış beklenmektedir.

Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım ve Mesleki, Bilimsel ve Teknik Faaliyetler sektöründe yer alan işyerlerinin yarısı, Gayrimenkul Faaliyetleri, Kültür, Sanat Eğlence, Dinlence ve Spor, Diğer Hizmet Faaliyetleri sektörlerinin tamamı ise gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler.

Sektörlerin istihdam eğiliminde dikkat çeken diğer bir husus ise Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri sektöründe bulunan tüm işyerleri gelecek dönem için herhangi bir öngöründe bulunamamışlardır.

Tablo 36: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Madencilik ve Taş Ocakçılığı	25	24,3%
İmalat	37	7,9%
İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri	2	6,7%
Ulaştırma ve Depolama	22	6,4%
İnşaat	28	4,8%
Toptan ve Perakende Ticaret	54	3,5%
Eğitim	7	3,3%

Konaklama ve Yiyecek Hizmeti Faaliyetleri	4	1,3%
İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri	5	0,3%
Genel Toplam	184	3,2%

Kaynak: İPA 2017

Türkiye genelinde 20 + istihdamlı işyerlerinde 2018 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2017 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,2 artacağı beklenmekte olup Erzincan'da ise bu oran, yüzde 3,2 olup ülke geneliyle aynı olduğu dikkat çekmektedir. En fazla istihdam artış yüzde 24,3 ile Madencilik ve taş ocakçılığı sektöründe beklenmektedir. Söz konusu sektörün çalışan sayısının diğer sektörlerle oranla yüksek olmaması göz önüne alındığında bu sektörde istihdam açısından en fazla ilerleme beklenemeyeceği anlamı taşımaktadır. İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe net istihdam değişim oranı yüzde 0,3'tür. Bu sektörde oranın en düşük olması da en az istihdam olacağı anlamı taşımamaktadır. Çünkü bu sektör en fazla çalışanı olan sektör olduğundan bu sıralamanın daha üst sıralarda olmasını sağlamaktadır.

Tablo 37: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi	NİDO
Tesis Ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	64	8,0%
Sanatkârlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	38	8,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	13	3,3%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	29	2,7%
Hizmet ve Satış Elemanları	28	2,6%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	12	2,5%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	-1	-0,1%
Genel Toplam	184	3,2%

Kaynak: İPA 2017

Büro hizmetlerinde çalışan elemanlar meslek grubu hariç diğer bütün meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 64 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 12 kişilik artış ile Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek mensuplarıdır. En yüksek çalışan sayısı olan Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar

meslek grubunda net istihdam değişim oranınının -1 olması Erzincan ilinde bu meslek grubunda istihdam azalışı beklentisi olacağını göstermektedir.

Tablo 38: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Yer altı maden İşletmesi Hazırlık Elemanı	Ayakkabı, Deri ve Yan Ürünleri Satış Elemanı
Beden İşçisi (Genel)	Beton ve Betonarme Kalıpcısı
Tır-Çekici Şoförü	Meyve ve Sebze Satış Elemanı
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Giyim ve Giyim Aksesuarları Satış Elemanı
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı
İnşaat Kalıpcısı (Ahşap)	Temizlik Görevlisi
Satış Danışmanı	Depo Sorumlusu
Şoför (Yolcu Taşıma)	Pazarlamacı
Betonarme Demircisi	Depo Sevkiyat Sorumlusu
Reyon Görevlisi	

Kaynak: İPA 2017

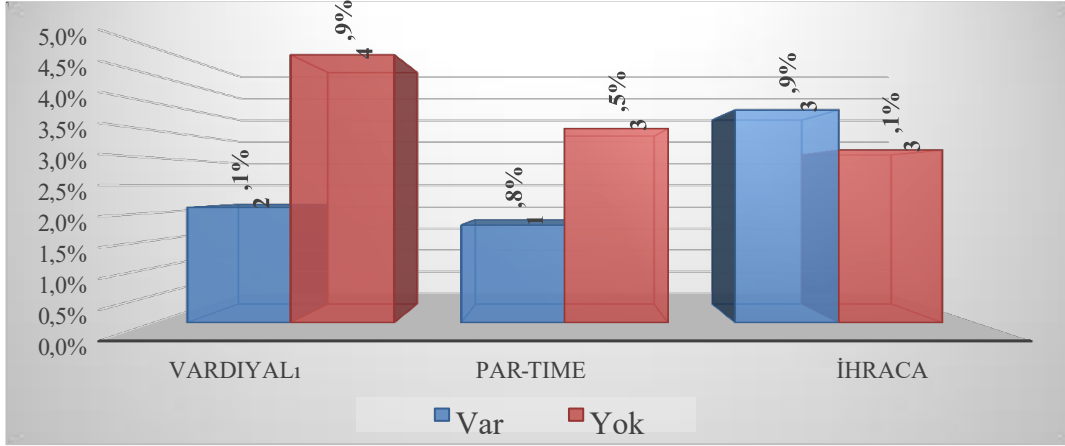
Erzincan ilinde gelecek dönem, en fazla istihdam artışı olması beklenen meslekler sırasıyla, Yer Altı Maden İşletmesi Hazırlık Elemanı, Beden işçisi (Genel), Tır-çekici şoförü, Satış temsilcisi / plasiyer, Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, İnşaat Kalıpcısı (Ahşap), Satış Danışmanı, Şoför (Yolcu Taşıma), Betonarme Demircisi, Reyon Görevlisi meslekleri olup, Ayakkabı, Deri ve Yan Ürünleri Satış Elemanı, Beton ve Betonarme Kalıpcısı, Meyve ve Sebze Satış Elemanı, Giyim ve Giyim Aksesuarları Satış Elemanı, Şarküteri Ürünleri Satış Elemanı, Temizlik Görevlisi, Depo Sorumlusu, Pazarlamacı, Depo Sevkiyat Sorumlusu mesleklerinde ise azalış beklenmektedir.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (Genel) ve Satış Danışmanı, Şoför (Yolcu Taşıma) ve Reyon Görevlisi meslekleri istihdam artışı beklenen ilk on meslekte yine yer almaktadır. Buradan Erzincan ili için bu mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda geçen yıl istihdam azalışı beklenen ilk on meslekten hiçbirinde bu yıl azalış beklenmemekte olduğu dikkat çekmektedir.

Şekil 28 İşyeri Özellikleri Bakımından

Kaynak: İPA 2017

İşyeri özellikleri bakımından net istihdam değişim oranlarına bakıldığında işyerinin ihracat yapması net istihdam değişim oranını ciddi bir oranda arttırmaktadır. Erzincan iline ait net istihdam değişim oranı yüzde 3,2 iken ihracat yapan işyerlerine ait net istihdam değişim oranı yüzde 3,9'dur. Vardiyalı ve Part-Time çalıştırma, işyerlerinin istihdam artışını olumsuz etkilemektedir. Bu iki özelliğe sahip işyerlerine ait net istihdam değişim oranları bu özelliğe sahip olmayan işyerlerinin net istihdam değişim oranlarından düşüktür. Ayrıca il geneline ait net istihdam değişim oranının da altında kalmıştır.

SONUÇ

Dünya'daki küreselleşme süreciyle beraber ortaya çıkan ekonomik sorunlar ve işsizliğin artması işgücü piyasalarını da büyük ölçüde etkilenmiştir. Bu değişimle beraber son yirmi yılda işsizlik ve istihdam sorununun giderek arttığı gözlenmiştir. Bu durum istihdamın korunması, geliştirilmesi ve arttırılması ile birlikte işsizliğin azaltılmasını amaçlayan politikaların önemini arttırmıştır.

Kurumumuz da son dönemde, klasik iş ve işçi bulma hizmetlerinin yanı sıra işgücü piyasasını sürekli izleyen, uyguladıkları aktif ve pasif işgücü politikaları ile işgücü piyasasına yön veren Avrupa'daki kamu istihdam kurumlarında yaşanan değişmelere paralel olarak yeni görev ve sorumluluklar üstlenmiştir.

Bu kapsamda, Kurumumuzca üstlenilen/geliştirilen görevlerle yeni hedeflere yönelim olmuş ve bu dönemde daha geniş kitlelere, daha kaliteli ve etkili hizmet verilmesi hedeflenmiştir. Böylece her geçen gün daha da gelişen, kurumsal yapısını ve etkinliğini güçlendiren İŞKUR, gelecekte daha etkin bir istihdam kurumu olma gayreti içindedir.

Erzincan İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2017 yılında Erzincan ilinde gerçekleştirilmiş olan İşgücü Piyasası Talep Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizlikleri gidermeye, istihdamın artırılması ve işsizliğin azaltılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının bir diğer adımı olan eğitim programları ve kursların düzenlenmesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Talep Araştırması, Erzincan ilinde istihdam ve işsizlik sorunlarının çözümüne yönelik işgücü yapısı ve sektörler bazında personel, eğitim, nitelik gibi ihtiyaçların belirlenmesine yönelik veri ve bilgi derlenmesini kolaylaştırıcı bir çalışma olmuştur. Özellikle il bazında işgücü piyasasına ilişkin verilerin az olması, Talep Araştırması'nın katkılarını daha kıymetli hale getirmektedir. Ancak bu rapor çerçevesinde veri derleme ve değerlendirme anlamında yaşanan bazı sıkıntılar vardır. Talep boyutunun tespiti için özel bir araştırma düzenlenmesine rağmen bu araştırmanın da kısıtlılıkları mevcuttur. En önemli kısıtlılık araştırmanın temelini oluşturan adres listesinden kaynaklanmaktadır. Adres listesi belirli aralıklarla güncelleştirilmesine rağmen işyeri çalışan sayılarında bazı kaymalara rastlanmaktadır. Örneğin 20+ çalışanı olan bir işyerine gidildiğinde çalışan sayısının 20 'den az olması veya 10+ çalışanı olan bir işverenin çalışan sayısının 20 çalışandan daha fazla olması gibi durumlar söz konusu olabilmektedir. Bir diğer kısıtlılık ise kayıt dışı çalıştırılmadır. Gerçekte çalışan sayısının daha fazla olmasına rağmen işveren kayıt dışı çalıştırdığı personelleri kapsam dışında bırakabilmektedir. Bu raporun sonuçlarına bakılarak yapılacak olan değerlendirmelerde bu kısıtlılıklar göz önünde bulundurulmalıdır.

Erzincan ilinde yıllara göre başvuru sayılarına bakıldığında 2010 yılında 2874'ü kadın 2589'u erkek olmak üzere 5 bin 463 kişilik başvuru sayısının 2016 yılına gelindiğinde 5029'u kadın 72712i erkek olmak üzere 12 bin 300 kişiye yükseldiği görülmektedir. Bu yükseliş eğiliminin arkasında İŞKUR'un işverenler nezdinde tanınırlığının ve İŞKUR hizmetlerinin çeşitlenmesi ile birlikte işverenlerin İŞKUR ile olan çalışma isteklerinin artışı yer aldığı düşünülmektedir. Başvuru sayılarındaki kadın ve erkek oranına bakıldığında 2010 yılındaki kadın oranının 2016 yılındaki kadın oranına göre daha daha yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Bu durum 2010 yılında İl müdürlüğümüzde kadınlara yönelik düzenlenen meslek edindirme kurslarının yoğun olmasından kaynaklanmaktadır.

Erzincan İlinde 2016 yılında başvuru sayısının mesleklere göre dağılımı incelendiğinde başvuranların yüzde 43,2'si Beden İşçisi(Genel) ve Beden İşçisi(Temizlik) mesleklerinde olduğu görülmektedir. Bu durum Erzincan'daki niteliksiz işgücünün oranının fazla olduğunu göstermektedir. Bu oran her ne kadar yüksek gibi görünse de aslında daha düşük seviyelerde olduğu tahmin edilmektedir. Çünkü Erzincan'daki iş olanaklarının, gelişmiş illere nazaran daha kısıtlı olması her iş arayanın kendi mesleğinde iş bulmasını zorlaştırmaktadır. Bu nedenle iş arayan kendi mesleğinde iş bulamayınca nitelik gerektirmeyen işlerde çalışma zorunluğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum da sistem

kayıtlarımıza nitelikli bir meslekte iş arayan kişinin nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aradığı şeklinde yansımaya sebep olmaktadır.

Erzincan'da yıllara göre alınan açık işler incelendiğinde 2010 yılında bin 492 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2016 yılına gelindiğinde 4 bin 917 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde dalgalı bir seyir izlemiştir. 2010 yılında 1492 olan açık iş sayısı 2016 yılında yaklaşık olarak 3 kat artarak 4917'ye çıkmıştır. Kurum faaliyetlerin çeşitliliği ve niteliğinin yıllara göre artış göstermesi İŞKUR faaliyetlerin tanınırlığının artmasına ve dolayısıyla verilen açık işlerin İŞKUR üzerinden verilme oranının artmasına sebep olmuştur.

Alınan açık işlerdeki mesleki dağılıma bakıldığında ilk 3 sırada Beden İşçisi (Temizlik), Güvenlik Görevlisi ve Beden İşçisi (Genel) meslekleri yer aldığı görülmektedir. İlk sırada Beden İşçisi(Temizlik) mesleğinin olması İŞKUR üzerinden vasıfsız eleman talebinin diğer mesleklere nazaran daha fazla olduğunu göstermektedir. Bir başka deyişle Erzincan ilinde nitelik gerektiren sektörlerdeki işverenlerin sayısının düşük olduğunu söylenebilir.

İşe yerleştirme sayıları incelendiğinde 2010 yılındaki işe yerleştirme sayısı bin 441 olan Erzincan ilinde işe yerleştirilenlerin bin 2'si erkeklerden, geri kalan bin 439 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar özellikle 2012 yılında artış eğiliminde olmasına karşın daha sonra 2014 yılına değin azalış göstermiş ve 2015 yılında ise tekrar artış eğilimine girmiştir. 2016 yılında Erzincan ilinde 2 bin 126 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. Bu sayının yüzde 78,9'ini erkekler, yüzde 21,1'ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Kadın işe yerleştirme oranının erkeklere nazaran çok düşük olduğu görülmektedir.

İşe yerleştirilenlerin mesleklere göre dağılımına bakıldığında ilk sırada Beden İşçisi(Temizlik) mesleği yer alırken, bu mesleği Güvenlik Görevlisi, Garson(Servis Elemanı) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleri takip etmektedir. İlimizde İhaleli işlerdeki işe yerleştirmelerin büyük çoğunluğunun Beden İşçisi(Temizlik) ve Güvenlik Görevlisi mesleklerinde gerçekleşmesi bu mesleklerdeki yerleştirme sayısının fazla olmasına neden olmuştur.

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla işgücü piyasasında becerileri eskimiş ya da hiçbir niteliği olmayan işgücüne beceri kazandırarak daha kolay iş bulmasına imkân vermekte ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Bu kapsamda 2016 yılında toplam 495 programdan düzenlenmiş olup bu programlardan 4303 kişi faydalanmıştır. Bu süreçte özellikle İşverenler tarafından İşbaşı Eğitim programlarına oldukça rağbet gösterilmiştir. 2016 yılında 413 İşbaşı Eğitim Program açılmış ve 840 kişi bu programlardan yararlanmıştır. Mesleki eğitim kurslarından ise 2016 yılında 33 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan bin 751 kişi faydalanmıştır. Diğer bir aktif işgücü hizmeti olan girişimcilik eğitim programı kapsamında 169 kişiden oluşan 7 kurs düzenlenmiştir. Toplum Yararına Programlar dâhilinde ise 2016 yılında 42 program düzenlenmiş olup bu programlardan 2 bin 543 kişi faydalanmıştır.

İşsizlik sigortası, kapsamında Erzincan ilinde 2016 yılında toplam 3 bin 888 kişi işsizlik ödeneğine başvurmuş, bu kişilerden bin 680'i işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. Ancak işsizlik maaşı hak eden bireylerin meslekleri incelendiğinde, büyük çoğunluğun

Beden İşçisi(Genel) ve Beden İşçisi(Temizlik) mesleklerinde olduğu görülmektedir. Bu durum da meslek sahibi olan kişilerin daha az iş kaybına uğradıkları anlamına gelmektedir. İşsizlik maaşı alanların İşsizlik ödeneğine başvuru ve hak eden sayısı 2010 yılından itibaren sürekli artış eğilimindedir. Buradan İŞKUR'un tanınırlığının arttığını ve hizmetlerinin hız kazandığı sonucu çıkarılabilir.

İşgücü piyasası analizlerinde temel göstergelerinden birisi olan açık iş oranı toplam açık iş sayısının yanı sıra sektörlerin istihdam büyüklüklerini de dikkate almaktadır. Erzincan ilindeki açık iş oranı %19,5'tir. Yani Araştırma kapsamındaki işyerlerinin %19,5'inin açık işi bulunmaktadır. En fazla açık işe sahip olan Toptan ve Perakende Ticaret ile konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri açık iş oranı açısından da sektörler içerisinde önemli bir paya sahiptir. Bu veriler ışığında Erzincan ilinde üretime dönük sektöründen ziyade tüketime dönük sektörünün ağırlıkta olduğunu vurgulayabiliriz.

İşgücü piyasası araştırmasının bir başka göstergesi ise temininde güçlük çekilen mesleklerdir. Erzincan TGÇM oranı %43,6'dır. Yani Araştırma kapsamındaki işyerlerinin %43,6'sı eleman temininde güçlük çekmektedir. Erzincan ilinde temininde güçlük çekilen ilk 10 meslek sırasıyla yüzde 16,8 oranla Beden İşçisi (Genel), yüzde 8,5 oranla Garson (Servis Elemanı), yüzde 4 oranla Beton ve Betonarme Kalıpcısı, yüzde 4 oranla Beden İşçisi (temizlik), yüzde 4 oranla Betonarme Demircisi, yüzde 3,3 oranla Satış Temsilcisi / Plasiyer, yüzde 3,2 oranla Beden İşçisi (İnşaat), yüzde 3,2 oranla İş Makineleri Operatörü, yüzde 2 oranla Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, ve yüzde 2 oranla Elektrikçi (Genel) meslekleridir. Temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için gereken mesleki beceriye/niteliğe sahip bireyler sağlandığında sadece il geneli değil ülke çapında da talep arz dengelenmiş olacaktır.

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Erzincan ilinde işverenlerin yüzde 24,3'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Başka bir ifadeyle Erzincan 'da 10 işyerinden 2,4'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Türkiye genelinde ise işverenlerin 18,8'i istihdamın artacağını öngörmüştür. Bu veriler Erzincan ilindeki işverenlerin yakın dönemde Türkiye geneline göre daha fazla istihdam artışına olumlu baktıklarını göstermektedir.

Sektörlere göre istihdam eğilimi incelendiğinde en yüksek oranda artış bekleyen işverenlerin başında sırasıyla İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri, Eğitim, Ulaştırma ve Depolama, İmalat ve Toptan ve Perakende Ticaret, sektörlerinde olduğu görülmektedir. İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde ise hem artış hem azalış beklenmektedir. Ancak artış bekleyen işveren oranı azalış bekleyen işveren oranına göre daha fazla olduğu için bu sektörlerde genel olarak istihdam artış beklentisi olduğu anlamı taşımaktadır.

İşverenlerin gelecek ile ilgili olumlu beklentileri işgücü piyasasında talep yaratacaktır. Bu işgücü talebiyle arzı eşleştirerek Erzincan'da istihdamı artırmak üzere aşağıdaki öneriler değerlendirilmelidir:

- İŞKUR'un işsiz kayıtlarında sayısal olarak işgücü piyasasında mevcut talebin çok üstünde olan işsizlere yönelik, onları istihdama dâhil edecek şekilde kurslar düzenlenmelidir.

- İşgücü piyasasında kadınlar ve gençlerin istihdama katılım oranlarını yükseltmek amacıyla hedef kitlesi gençler ve kadınlar olan eğitim programları düzenlenmelidir.

- Dezavantajlı grupların işgücüne katılımını ve istihdamını artırmak için kontenjanlarını dolduramayan işverenler ile işbirliği yapılarak uygun mesleki eğitim programları hazırlanmalıdır.

- İlimizde her ne kadar nitelik gereken mesleklerde elemana ihtiyaç duyulsa da bu alanlarda düzenlenecek meslek edindirme kursları veya işbaşı eğitim programları ile bu açığı gidermek mümkündür. Ancak İş yeri sayısının azlığı özellikle girişimcilerin desteklenerek Erzincan ilinde çeşitli alanlarda iş yeri sayısının artırılması ve diğer gelişmiş illerle rekabet oluşturabilecek iş sahalarının oluşturulmasını zorunlu hale getirmektedir. Bu nedenle nitelikli girişimcilik kurslarına ağırlık verilerek akabinde oluşacak girişimci adaylarının özellikle Erzincan ilinde hayata geçirilebilecek hem üretim hem de istihdam yönünden çığır açabilecek iş fikirlerini ortaya çıkarmak adına tüm imkânların seferber edilmesi gerekmektedir.

- İşverenlerden alınan geribildirimler neticesinde İşbaşı eğitim programlarının süresinin 2017 yılında 3 aya indirilmesi işverenler nazarında programın öneminin azalmasına sebep olmuştur. Özellikle işverenlerin kendi elemanlarını yetiştirmesini sağlayan bu programın süresinin tekrar arttırılması işverenlerin taleplerinin artmasına sebep olacaktır. Ayrıca program süresince yatırılan iş kazası ve meslek hastalığı ile genel sağlık sigorta primlerinin yatması emekliliğe bir katkı sağlamadığından katılımcılar açısından sorun teşkil etmektedirler. Bu doğrultuda mağduriyetlerin önlenmesi ve İşbaşı Eğitim Programlarının verimliliğinin arttırılarak istihdama gerçek manada katkı sağlayacak şekilde düzenlemeler yapılmasının olumlu sonuçlar doğuracağı söylenebilir.

2019 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMALARI- ERZİNCAN ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ- ERZİNCAN İLİ İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMA RAPORU

Hazırlayan: : Yakup Meral - Şef.V.i

GİRİŞ

Bu çalışma Erzincan işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu ortaya koyarak piyasanın olumlu ve olumsuz yanlarını sergilemektedir. Bu kapsamda işgücü piyasası ile kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ve projelerin etkinliğinin artırılması noktasında araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

Erzincan İşgücü Piyasası Araştırması Sonuç Raporu; il düzeyinde politika yapıcılara ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacak olan önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işgücü ve işverenlerin piyasaya sundukları emeği ve piyasadaki beklentilerini iyi analiz ederek niteliklerini ortaya koymak politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Daha sonra ise bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyi kurmak ve işgücü politikalarını bu dengeyi sağlayacak şekilde tesis etmek, istihdam ve işsizlik sorunlarıyla mücadele eden her bir kurum/kuruluşun gayesini oluşturmaktadır.

İşgücü Piyasası Araştırmaları sadece İŞKUR'a değil, Türkiye'de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. İŞKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Bilgi Formları aracılığıyla ve işverenlerle yüz yüze görüşme yöntemiyle İşgücü Piyasası Araştırmalarını gerçekleştirmektedir. Bu araştırma sonucunda Türkiye'de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum İŞKUR'dur.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlükleri tarafından 2007 yılından itibaren yıllık bazda periyodik olarak sürdürülmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2019 yılı için Erzincan ilinde 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır.

Bu raporda, İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek Erzincan ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

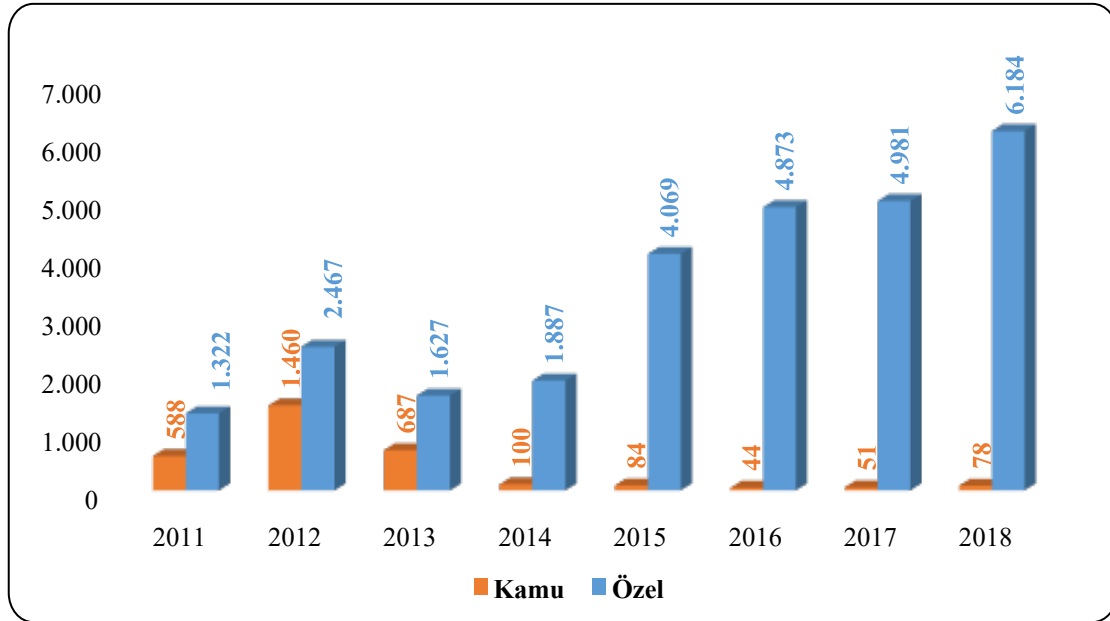
İŞGÜCÜ PİYASASI ARZ VERİLERİ İŞKUR GÖSTERGELERİ

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlelerine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden hareketle istatistik alt yapısında derlediği rakamları içermektedir. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu, sektör ve meslek bilgisi bağlamında oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

Açık İşler

Açık iş; işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedirler.

Şekil 1: Yıllara Göre Açık İş Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında bin 910 kişilik işgücü talebi alınmışken bu sayı 2018 yılına gelindiğinde 6 bin 262 kişiye yükselmiştir. Açık iş sayıları yıllar içerisinde genelde yükselen bir seyir izlemiştir. 2013 yılından itibaren 2018 yılına kadar artış eğilimi göstermiştir. 2018 yılı itibarıyla alınan açık işler bir önceki yıla göre yaklaşık yüzde 24.4 oranında artış göstermiştir. Açık işler sektör bazında incelendiğinde ise İŞKUR'un özellikle 2015 yılından sonra özel sektör açık işleri üzerindeki etkinliğini önemli ölçüde arttırdığı görülmektedir.

Tablo 1: En Fazla Açık İş Olan Meslekler (2018)

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	2.192
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	491
Garson (Servis Elemanı)	342
Satış Danışmanı / Uzmanı	271
Elektrikçi (Genel)	225
Kasiyer	154
Müşteri Temsilcisi	150
Beden İşçisi (Temizlik)	148
Beden İşçisi (İnşaat)	97
Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	91

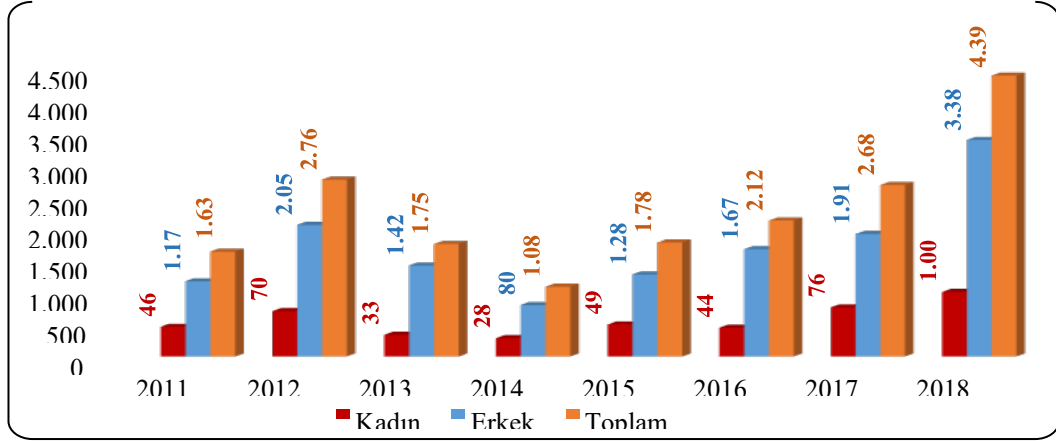
Kaynak: İŞKUR

Erzincan ilinde 2018 yılında 6 bin 262 kişilik açık iş, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 2 bin 192 açık iş ile Beden İşçisi (Genel) mesleği bulunmaktadır. Bu sayı toplam açık iş sayısının yüzde 35'ini oluşturmaktadır. Bu mesleği 491 açık iş ile Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve 342 açık iş ile Garson (Servis Elemanı) meslekleri takip etmektedir.

İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını önemli ölçüde artırarak 2018 yılında yıllık bazda 2 milyon 394 bin açık işi işgücü piyasasından toplamıştır. Şekil 2'den de görüleceği üzere bu artan performans İŞKUR işe yerleştirme hizmetlerine doğrudan yansımaktadır.

Şekil 2: Yıllara Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılındaki işe yerleştirme sayısı 4 bin 395 olan Erzincan ilinde işe yerleştirilenlerin 3 bin 386'si erkek, geri kalan 1009 kişi ise kadınlardan oluşmaktadır. Bu rakamlar yıllar itibariyle dalgalı bir seyir izlemektedir. 2015 yılında ise belirgin bir artış yaşanarak 2 bin 682 kişi İŞKUR tarafından işe yerleştirilmiştir. 2018 yılında işe yerleşenlerin yaklaşık yüzde 23,0'i kadınlardan oluşmuştur. İşe yerleştirilen kadın sayısı yıllar içerisinde artarak 2018 yılında bin dokuz kişi olmuştur. İŞKUR'un; piyasayı yakından takip ederek il özelinde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır.

Tablo 2: Mesleklere Göre İşe Yerleştirme Sayıları (2018)

Meslekler	Erkek	Kadın	Genel Toplam
Beden İşçisi (Genel)	1.680	60	1.740
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	273	207	480
Garson (Servis Elemanı)	125	93	218
Satış Danışmanı / Uzmanı	89	100	189
Elektrikçi (Genel)	163	0	163
Müşteri Temsilcisi	82	66	148
Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	4	87	91
Beden İşçisi (İnşaat)	90	0	90

Kasiyer	16	73	89
Beden İşçisi (Temizlik)	53	26	79

Erzincan ilinde 1.740 kişilik işe yerleştirmeyeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme sayısının yüzde 39,6'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Garson (Servis Elemanı)ı takip etmektedir. Erkekler en çok Beden İşçisi (Genel) ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi mesleklerinde işe yerleştirilirken, kadınlar ise en çok Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Satış Danışmanı / Uzmanı mesleklerinde işe yerleştirilmiştir.

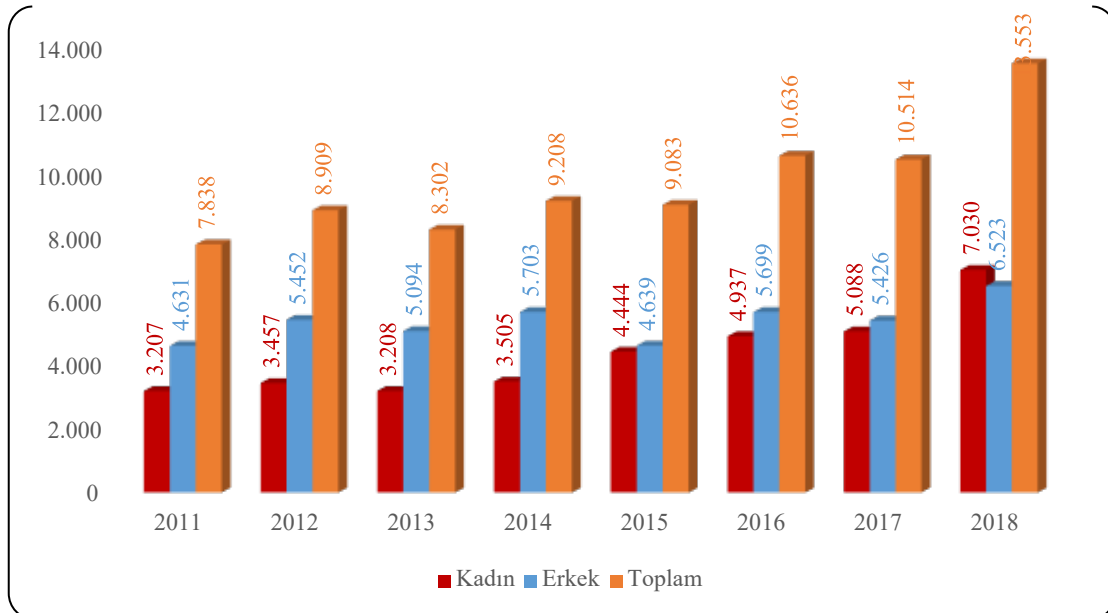
Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz; Hali hazırda herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvuran kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kayıtlı iş arayanlarına en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olmakta olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde durumlarını güncelleyerek iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından pasife alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanmayı sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibariyle Cinsiyete Göre Kayıtlı İşsiz Sayısı (2011-2018)

Kaynak: İŞKUR

2011 yılında Erzincan ilinde İŞKUR'a kayıtlı 7 bin 838 işsiz bulunmaktadır. Kayıtların 4 bin 631'i erkek, 3 bin 207'i ise kadınlardan oluşmaktadır. 2018 yılında ise toplam 13 bin 553 kişi işsiz olarak kayıtlarda yerini almıştır. Yıllar itibariyle toplam kayıtlı işsiz sayısında artış eğilimi dikkati çekmektedir. 2015 yılındaki düşüşün nedeni ise Yıllar itibariyle kadın ve erkek dağılımları incelendiğinde dikkati çeken nokta, İŞKUR'a kayıtlı kadınların sayısındaki önemli artıştır. 2011 yılında Erzincan'da 3 bin 207 kayıtlı işsiz kadın bulunmakta iken bu sayı 2018 yılında önemli ölçüde artarak 7 bin 30'a yükselerek ilk defa kayıtlı erkek işsiz sayısını geçmiştir. Bu artışta İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerin hem nitelik hem de nicelik olarak iyileştirmesi ve özellikle Tablo 3'te görüleceği gibi kadınları önceleyen kurs ve programlarımızla işgücü piyasasından uzak kalmış kadınların iş gücü piyasası ile tanışmalarının sağlanmış olması çok önemli bir faktördür.

Erzincan ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu ilk 10 mesleğin başında Beden İşçisi (Genel) mesleği yer almakta olup bu meslekte Erzincan ilinde Kuruma kayıtlı 3 bin 156 işsiz bulunmaktadır. Bu rakam Erzincan ilindeki toplam kayıtlı işsiz sayısının yüzde 23'ünü oluşturmaktadır. Bu mesleği Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik) ve Büro Memuru (Genel) meslekleri takip etmiştir. Kadın kayıtlı işsizlerde en çok Beden İşçisi, Temizlik Görevlisi, Beden İşçisi (Temizlik), Büro Memuru (Genel) Satış Danışmanı / Uzmanı gibi mesleklerin yanı sıra Sekreter ve Aşçı Yardımcısı gibi mesleklerde de kayıtlı işsiz bulunmaktadır.

Aktif İşgücü Programları

İŞKUR, aktif işgücü piyasası programları aracılığıyla istihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren kişi ve grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmakta ve işsizlikten istihdama geçişi kolaylaştırmaya çalışmaktadır. Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları, işbaşı eğitim programları ve girişimcilik eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırmaktadır.

Tablo 3: Mesleki Eğitim Kursları ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	41	556	256	812
2012	59	729	452	1.181
2013	22	212	240	452
2014	30	239	310	549
2015	53	601	540	1.141
2016	33	572	179	751

2017	66	802	486	1.288
2018	57	1.318	274	1.592

Kaynak: İŞKUR

Mesleki eğitim kursları 2013 ve 2016 yılında azalma eğilimi gösterirken sonrasında ise artış göstermiştir. 2018 yılında ise düzenlenen 57 mesleki eğitim kursuna bin 592 kursiyer katılmıştır. Katılan kursiyerlerin bin 318'si kadın, 274'ü erkeklerden oluşmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik programlardır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır. Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadın katılımcıların daha fazla olduğu görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır. 2018 yılında kursiyerlerin yüzde 82.8'inin kadınlardan oluştuğu görülmektedir. Bu bilgiler ışığında katılımcıların cinsiyet dağılımı incelendiğinde kadınların yüksek oranda olması hedef kitlenin doğru belirlendiğini göstermektedir.

Tablo 4: Mesleki Eğitim Kurslarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	Sac Ve Metal Mobilyacı	Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı
Sac Ve Metal Mobilyacı	Tren Makinisti	Bakır İşleme Ve Süslemecisi
Bakır İşleme Ve Süslemecisi	Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	Keçe Aksesuarları Yapımcısı
Keçe Aksesuarları Yapımcısı	Süt Sığırı Yetiştiricisi	Yaş Pasta Yapımcısı
Aşçı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı	Aşçı Yardımcısı
Yaş Pasta Yapımcısı	Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	İğne Oyacısı
İğne Oyacısı	Sabun İmalatçısı (Geleneksel Yöntemlerle)	Oyuncak Bebek Yapımcısı

Oyuncak Bebek Yapımcısı	Bilgisayar İşletmeni (Operatörü)	Yöresel Kilim Dokuyucusu
Makrome Örgücü	Yaş Pasta Yapımcısı	Makrome Örgücü
Yöresel Kilim Dokuyucusu		Süt Toplama İşçisi

Kaynak: İŞKUR

2018 yılında en fazla sayıda katılımcının olduğu kurslar Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı, Sac Ve Metal Mobilyacı ve Bakır İşleme Ve Süslemecisi mesleklerinde düzenlenmiştir. En fazla sayıda kadın katılımcının olduğu kurslar ise Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı, Bakır İşleme Ve Süslemecisi ve Keçe Aksesuarları Yapımcısı mesleklerinde düzenlenmiştir. Erkeklerde ise en fazla Sac Ve Metal Mobilyacı, Tren Makinisti ile Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı mesleklerinde kurs düzenlenmiştir.

Tablo 5: İşbaşı Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	18	0	27	27
2012	6	7	11	18
2013	32	43	40	83
2014	48	30	33	63
2015	357	202	235	437
2016	413	329	511	840
2017	622	650	704	1.354
2018	564	660	687	1.347

Kaynak: İŞKUR

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri işsizlerin gerekli mesleki bilgi ve beceriye sahip olmamasının yanında yeterli iş tecrübesinin de bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel gayesi mesleki deneyimi veya iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin artırılmasıdır. Bir diğer gaye ise nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek kişiler hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve iş alma konusunda isabetli bir karar verme imkânı sunmaktır. 2012 yılından itibaren işbaşı

eğitim programlarının sayısı artış eğilimi içerisinde. İşverenler tarafından oldukça rağbet gösterilen işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir. Yıllar itibarıyla İşbaşı Eğitim Programlarından faydalanan kişi sayısı artmıştır. Bu durum İŞKUR'un kurslarının daha çok kişiye beceri ve tecrübe kazandırdığını ve işgücü piyasasında etkinliğini arttırdığını göstermektedir. 2018 yılında 564 program düzenlenmiş olup toplam bin 347 kişi programlara katılmıştır. Katılımcıların yüzde 49'ü kadınlardan, yüzde 51'si ise erkeklerden oluşmaktadır.

Tablo 6: İşbaşı Eğitim Programlarının Cinsiyete Göre Meslek Dağılımı

Toplam	Erkek	Kadın
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)
Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi	Müşteri Temsilcisi
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Garson (Servis Elemanı)	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Garson (Servis Elemanı)	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Satış Danışmanı / Uzmanı
Satış Danışmanı / Uzmanı	Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Satış Elemanı (Perakende)
Satış Elemanı (Perakende)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Garson (Servis Elemanı)
Büro Memuru (Genel)	Satış Elemanı (Perakende)	Kasiyer
Kasiyer	Büro Memuru (Genel)	Büro Memuru (Genel)
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Makine İle)	Kasap	Sekreter
Ayakkabı, Deri Ve Yan Ürünleri Satış Elemanı	Kasiyer	Reyon Görevlisi

2018 yılında Erzincan ilinde yararlanıcı sayısı en fazla olan işbaşı eğitim programları Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Müşteri Temsilcisi ve Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle) mesleklerinde düzenlenmiştir. Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Müşteri Temsilcisi ve Garson (Servis Elemanı) meslekleri erkek katılımcılar için ilk üçte yer alırken kadın katılımcılar için ilk üç meslek Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle), Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Müşteri Temsilcisi meslekleri olmaktadır.

Tablo 7: Girişimcilik Eğitim Programı ve Katılımcı Sayıları (2011-2018)

Yıllar	Kurs	Kadın	Erkek	Toplam
2011	4	56	44	100
2012	6	64	87	151
2013	4	39	62	101
2014	8	114	86	200
2015	5	55	68	123
2016	7	64	105	169
2017	15	180	168	348
2018	26	321	316	637

Kaynak: İŞKUR

Girişimcilik Eğitim Programları, istihdamın korunması, artırılması, geliştirilmesi ve işsizliğin azaltılması hedefleri çerçevesinde işsizlere kendi işlerini kurma imkânı sunarak hem işsiz olan bireyleri işsizlikten kurtarmayı hem de bireylere ilave istihdam imkânı oluşturmayı hedeflemektedir. 2018 yılında 26 girişimcilik eğitim programı düzenlenmiştir. 2018 yılında düzenlenen girişimcilik eğitim programı sayısı 2017 yılına göre yüzde 11 daha fazladır.

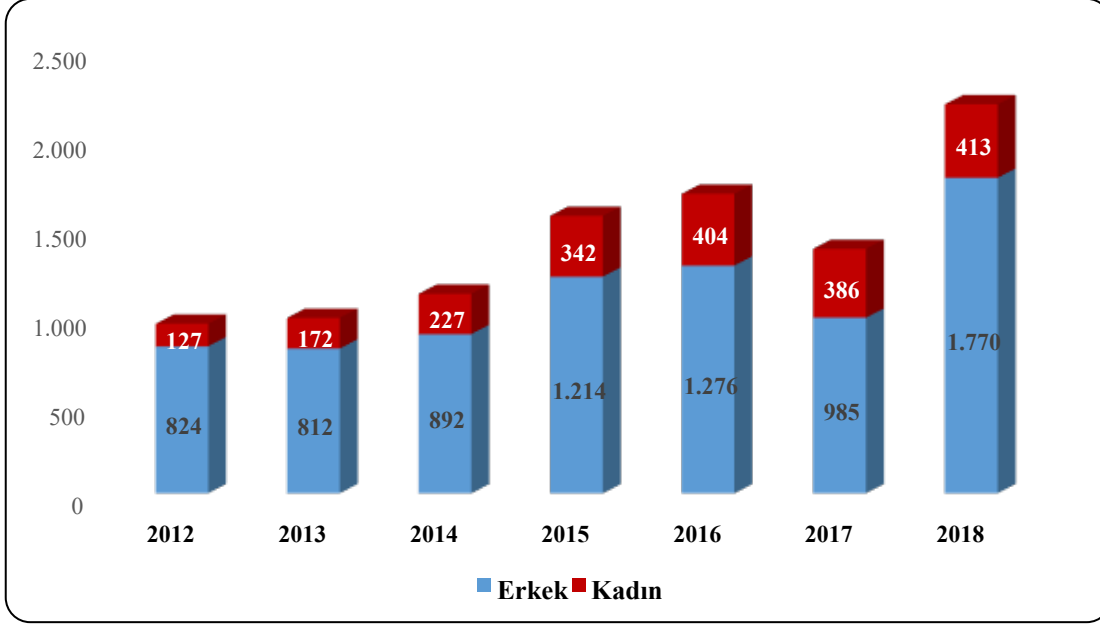
Programa 2018 yılında 321'si kadın, 316'ü erkek olmak üzere toplam 637 kişi katılmıştır.

İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren sigorta koludur.

Şekil 4: Yıllar İtibariyle İşsizlik Ödeneği Hak Eden Sayısı (2012-2018)

Kaynak: İŞKUR

Erzincan ilinde 2018 yılında yüzde 18,9'sı kadın olmak üzere 2 bin 183 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır. İşsizlik ödeneğini hak edenlerin sayısı ise 2018 yılında 2017 yılına göre yüzde 59,2 oranında artış göstermiştir.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI TALEP ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin dinamiklerini görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzında görülen fazlalıklara rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik azalış eğilimine girememektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının gerçek ihtiyaçlarını tespit etmek önemlidir. Bunun sebebi işgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmanın oluşturduğu etkinlik problemi olarak söylenebilir. Belirli bir alanda işgücü ihtiyacı var mı? İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut? Hangi beceriler aranmakta? Bir mesleğin temininde güçlük çekiliyorsa bunun sebebi işe başvuru yapılmaması mı, gerekli niteliğe sahip olunamadığından mı ya da ücret ve

çalışma koşulları beğenilmediği için mi? Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için zaruri görünmektedir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok ciddi çalışmalar yapılmaktadır. İşgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Sürekli Hane halkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının seyrini izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak gayesiyle İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi gayesiyle Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak sürdürülmektedir. Değişik yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

Bu çalışmaların temel amaçları, işgücü piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif istihdam politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın önemli amaçlarından biri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Bu çalışma yerel istihdam politikalarına yön verecek yegane kaynaktır.

Türkiye İş Kurumu, 2019 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında 1 Nisan-3 Mayıs 2019 tarihleri arasında Türkiye genelinde 83 bin 887 işletme ziyaret edilerek yüze görüşme yöntemiyle veri derlenmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma; Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 18 alt sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 2-9 ile 1019 arası çalışanı olan işletmelerde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için örneklem yöntemiyle sahaya çıkılmıştır.

İşyerleri ile Kurum personeli tarafından yüz yüze görüşme yöntemiyle gerçekleştirilen “İl

İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işletme bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet, Meslek)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı, Cinsiyet)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)

- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

İŞLETMELER VE MEVCUT İSTİHDAM

İşyerleri ve Mevcut İstihdam bölümünde Erzincan ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması kapsamında bulunan işletmeler ile çalışanlar üzerinde durulmaya çalışılacaktır. İşletmelerin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumu ve hangi tür hizmetlerden yararlandığı, işletmelerin vardiyalı çalışma yapma durumları, ihracat yapma yapmama durumları, işletmelerde İK sorumlusu olup olmadığı, Ar-Ge çalışması yapılıp yapılmadığı ile part-time çalışanın bulunup bulunmadığı durumlarına ilişkin toplanan bilgilere yer verilecektir. Çalışma kapsamında Erzincan ilinde 165 işletme için veri derlenmiştir. Bu işletmelerde 9 bin 263 çalışan tespit edilmiştir.

İşyeri Verileri

Araştırma kapsamında Erzincan ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işletmeler için veri derlenmiştir. Tablo 8'de Erzincan ilinde araştırma kapsamında olan işletmelerin sektörel dağılımı incelenecektir.

Tablo 8: İşyerlerinin Sektörel Dağılımı

Sektörler	İşletme Sayısı
Toptan ve perakende ticaret	36
İnşaat	34
İmalat	23
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	21
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	12
Ulaştırma ve depolama	10
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	7
Madencilik ve taş ocakçılığı	6
Eğitim	5
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	3
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	2
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	1

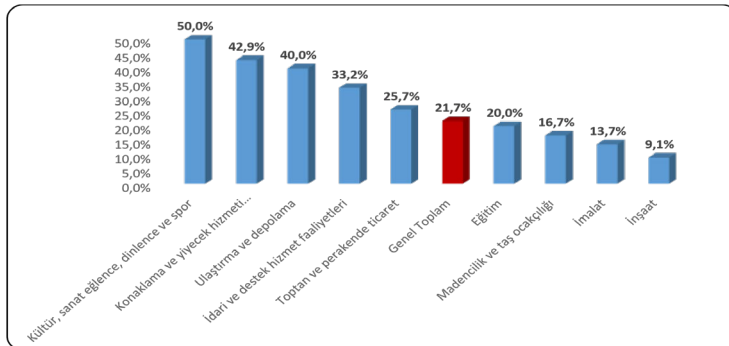
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1
Diğer hizmet faaliyetleri	1
Gayrimenkul faaliyetleri	1
Bilgi ve iletişim	1
Genel Toplam	165

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Erzincan ilindeki çalışma kapsamına giren işletmelerin yüzde 21’i Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe yer almaktadır. Türkiye geneli ile kıyaslama yapılacak olursa; Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdamlı işletmeler içerisinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin ağırlığı yüzde 19,1 seviyesindedir. Bu durumda Erzincan ilinde Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bulunan işletmelerin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründen sonra en fazla sayıda işletme İnşaat sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında İnşaat sektöründeki işletmelerin ülkemizdeki payı 13,5 iken Erzincan ilinde İnşaat sektörünün payı yüzde 20,5 düzeyindedir. İnşaat sektörünü 13,7 ile imalat sektörü izlemektedir. Erzincan ilinde 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işletmelerin yarısından fazlası İmalat, İnşaat ve Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde faaliyet göstermektedir.

En az işletme ise Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Bilgi ve iletişim sektörlerinde yer almaktadır. Ancak bu tablo incelenirken Erzincan ili düzeyinde yalnızca 20 ve daha fazla istihdamı olan işletmelerin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşletmelerin Oranı

Kaynak: İPA 2019

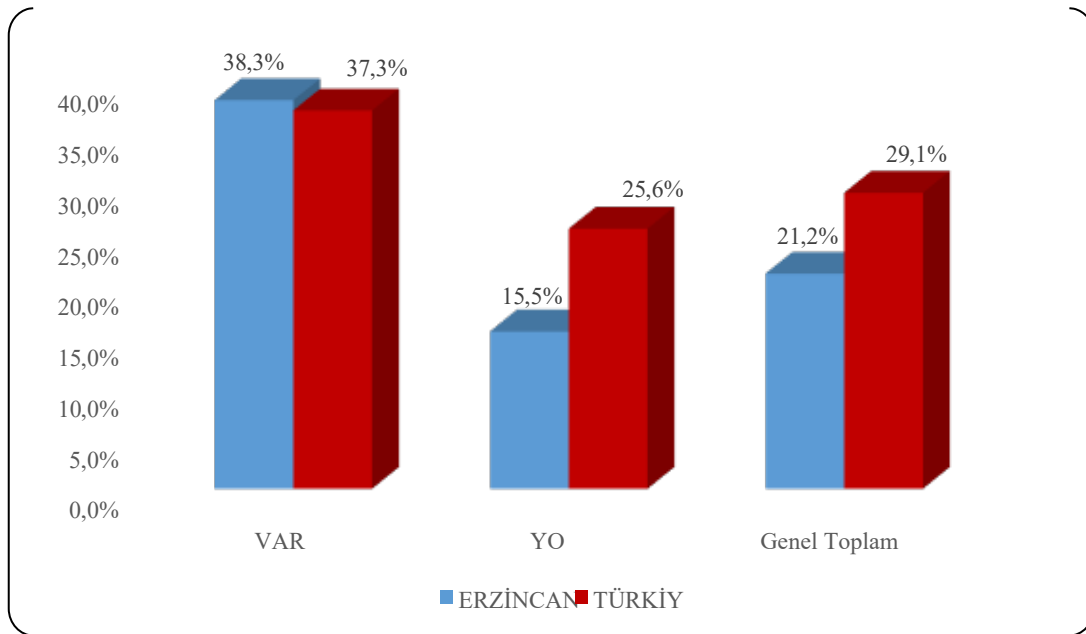

Erzincan ili genelinde part-time çalışması olan işletmelerin oranı yüzde 38,3 olarak gerçekleşmiştir. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründe yer alan işletmelerin yüzde 50'sinde part-time çalışan bulunmaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin yüzde 42,9'ünde part-time çalışan bulunmaktadır. Üçüncü sırada ise yüzde 40,0 ile Ulaştırma ve depolama yer almaktadır. Bu sektörlerde bulunan işletmelerde part-time çalışan oranının yüksek olmasının sebebi, ilgili sektörlerin günlük faaliyet zamanlarının uzun olması ve parttime çalışmaya uygun olmasıdır.

Türkiye genelinde İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörü part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve işletmelerin yüzde 45,9'unda part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

Şekil 6: İşletmelerde Part-time çalışma durumu ve Kadın çalışan oranı

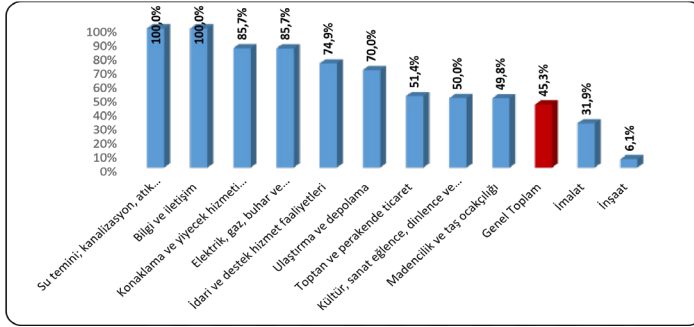
Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların yüzde 29,1'ini kadınlar oluşturmaktayken Erzincan ilinde bu oran yüzde 21,2 olarak gerçekleşmiştir. Erzincan ili verileri incelendiğinde part-time çalışmanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 15,5 iken part-time çalışmanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 38,3 seviyesindedir. Türkiye geneli verileri incelendiğinde ise part-time çalışmanı olmayan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde 25,6 iken part-time çalışmanı olan işletmelerde kadın çalışan oranı yüzde

37,3 seviyesindedir. Hem ülke genelinde hem de Erzincan ilinde part-time çalışma, kadın istihdamını olumlu etkilemektedir.

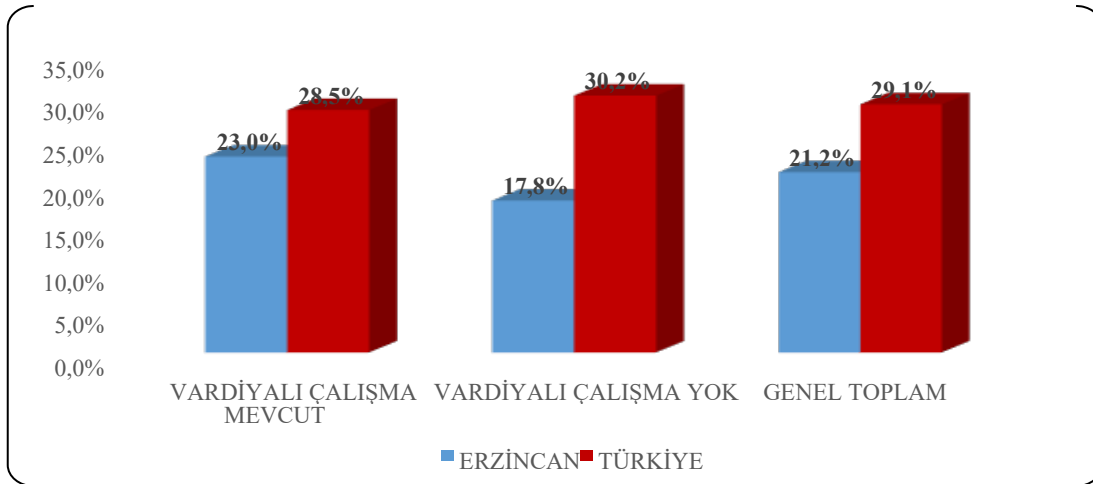
Şekil 7: Sektör Bazında İşletmelerin Vardiyalı Çalışma Yapma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde işletmelerin yüzde 23 'ünde vardiyalı çalışma mevcut olup bu oran 20+ istihdamlı işletmeler için Türkiye genelinde yüzde 28.5 seviyesindedir. Erzincan ilinde en fazla vardiyalı çalışma yapan işletmeler Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim faaliyetleri görülmektedir. Bu sektörlerde faaliyet gösteren 20+ istihdamlı işletmelerin tamamında vardiyalı çalışma söz konusudur. İnşaat sektörü ise yüzde 6.1 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektör olmuştur.

Şekil 8: Kadınların Vardiyalı Çalışma Durumu

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde özellikle gece çalışmalarında erkekler daha yoğun bir şekilde çalıştırılmaktadır. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından da özel düzenlemelere tabidir. Yasal yükümlülükler ve

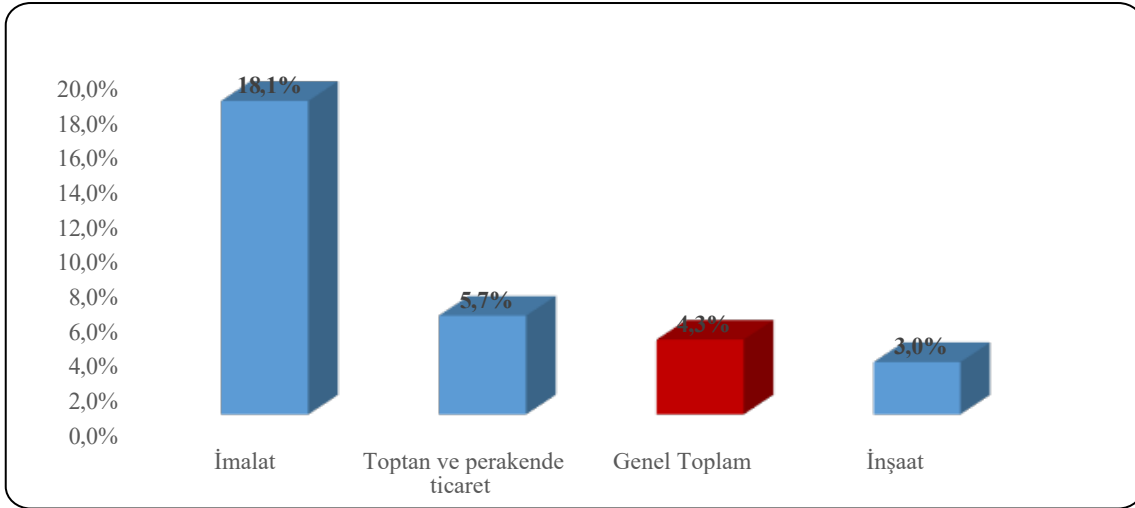

ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde erkek işgücünün daha yüksek oranda yer alması beklendik bir durumdur.

Şekil 8’de söz konusu eğilimin tersi yönünde bir durum olduğu göze çarpmaktadır. Erzincan ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler için çalışanlar içerisinde kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere kıyasla daha düşüktür. Vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde çalışanların yüzde 23’ü kadın, yüzde 77’si ise erkeklerden oluşmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerde ise çalışanlar içerisinde kadın oranı yüzde 17,8’e düşmektedir. Bu işletmelerde erkeklerin nihai olarak daha fazla oranda çalıştığı görülmektedir. Fakat bunun sebebi genel olarak Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların sadece yüzde 21,2’sinin kadınlardan oluşmasıdır. Yani her 10 çalışandan 2’si kadınlardan oluşmakta olup, Türkiye ortalamasında ise her 10 çalışandan 3’ü kadınlardan oluşmaktadır.

Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işletmelerdeki kadın çalışan oranında vardiyalı çalışma yapılmayan işletmeler lehine 1,7 puanlık bir fark söz konusuysen Erzincanda vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde kadın çalışanlar lehine 5,3’lük fark gerçekleşmektedir. Türkiye genelinde Vardiyalı çalışma yapılmayan işletmelerdeki çalışanlarda kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işletmelere göre daha fazladır. Şekilden de görüldüğü üzere bu fark Erzincan ilinde Türkiye genelinin aksine vardiyalı çalışma yapılan işletmelerde kadın çalışan oranı yükselmektedir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İşletmelerin İhracat Yapma Oranı

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilindeki işletmelerin yüzde 4,3’ünde ihracat yapılmaktadır. İmalat sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 18,1’i ihracat yapmakta, ikinci sırada ise Toptan ve perakende ticaret sektörü bulunmaktadır. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 25,4’ü ihracat yapmakta ve ilk iki sektör olarak yüzde 57,1 ile İmalat ve yüzde 33,3 ile Madencilik

ve taş ocakçılığı sektörleri ön plana çıkmaktadır. İşletme sayısı bakımından imalat sektörünün payı yüzde 9,1 iken, ihracat yapan işletme oranında ilk sırada yer almaktadır. Bu sektördeki işletmelerin ihracat yapma oranının diğer sektörlerle nazaran yüksek olması ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işletmelerde ise istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin yüksek olması beklenebilir.

Erzincan ilinde işletmelerin yüzde 9,9'u e-ticaret yapmaktadır. E-ticaret yapmayan işletmelere ise neden e-ticaret yapmadıkları sorusu sorulmuştur. Tablo 9'da sonuçların dağılımı görülmektedir.

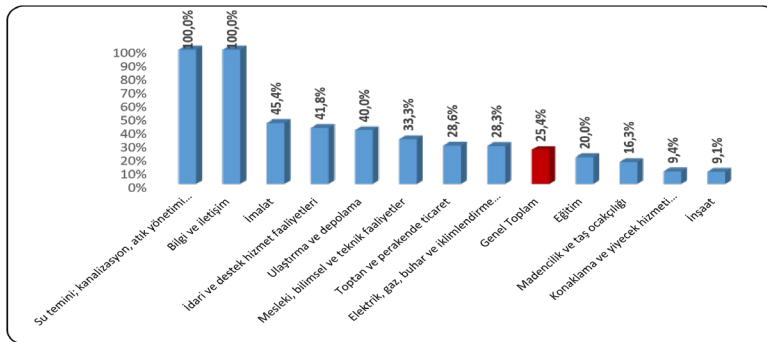
Tablo 9: E-Ticaret Yapmama Nedenleri

E-Ticaret Yapmama Nedeni	Oran
Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olamaması	82,1%
E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği	13,8%
Finansman yetersizliği	5,5%
Elektronik ticareti teşvik eden mekanizmaların var olamaması	5,5%
E-ticaretin güvensiz bir mecra olması	2,8%

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde e-ticaret yapmayan işletmelerin büyük bir çoğunluğu neden olarak Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmamasını göstermiştir. İkinci sırada ise E-ticaret konusunda bilgisi olan personel eksikliği gelmektedir. Ülke genelinde ise e-ticaret yapan işletme oranı yüzde 13,4 iken e-ticaret yapmama nedeninde ilk sırada Üretilen ürün/hizmetlerin e-ticarete uygun olmaması gelmektedir.

Şekil 10: Ar-Ge Çalışması Yapan İşletme Durumu

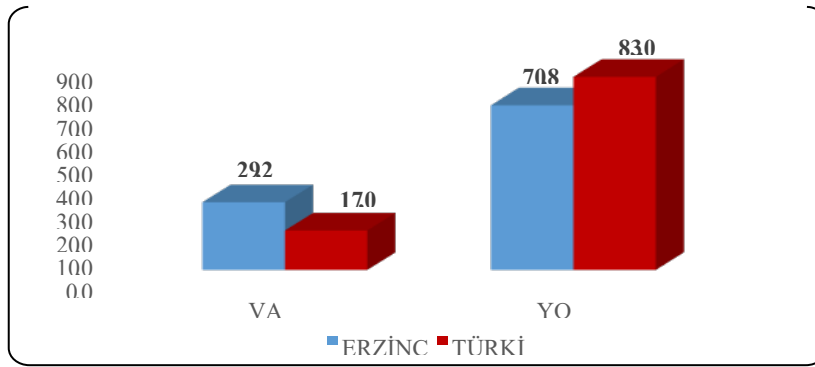

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde 16 sektörden 12 sektörde bulunan işletmeler Ar-Ge çalışması yapmaktadır. İl genelinde Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 25,4 olarak gerçekleşmiştir. Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ile Bilgi ve iletişim sektöründe bulunan işletmelerin yüzde 100'ü Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Bu sektörleri ise yüzde 45,4, ile İmalat yüzde 41,8 ile İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve yüzde 40 ile Ulaştırma ve depolama sektörü takip etmektedir. Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 17,1'i Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 41,7 ile Bilgi ve İletişim ve yüzde 34,3 ile İmalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işletme oranında ön plana çıkmaktadır. Erzincan ilinde en fazla işletme Toptan ve Perakende Ticaret sektöründedir ve Ar-Ge çalışması yapan işletme oranı yüzde 28,6 ile il ortalamasının üstünde yer almaktadır.

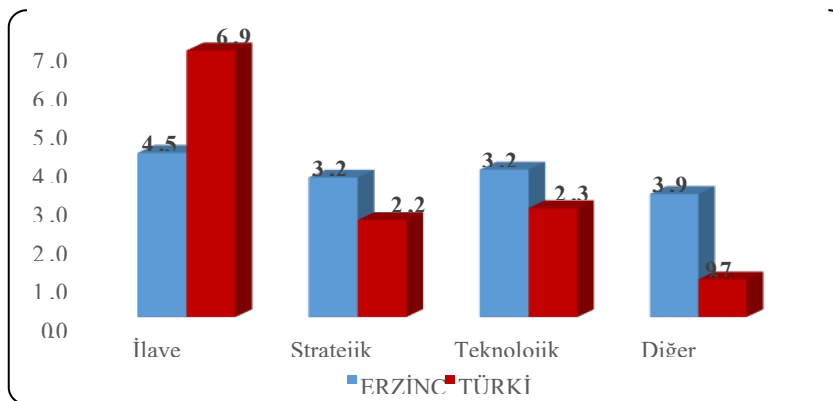
Şekil 11: Gelecek Bir Yıl İçinde Yatırım Planlayan İşletme Oranı (%)

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 29,2'si gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta ve Türkiye ortalamasının 12,2 puan üstünde iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 17 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 12'de planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçinde Planlanan Yatırım Oranı (%)

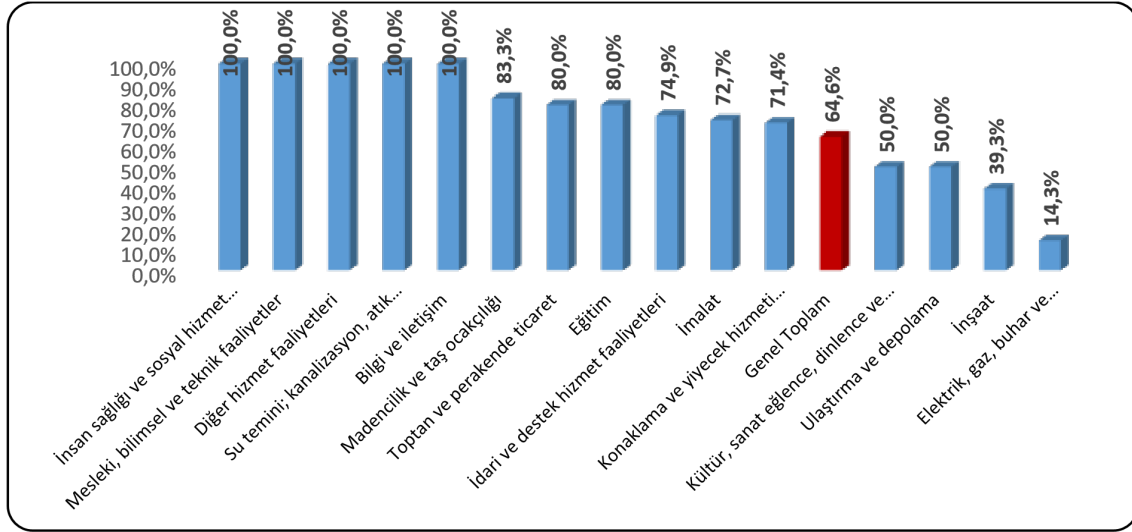

Kaynak: İPA 2019

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işletmeler yatırım türlerine göre incelendiğinde; Erzincan ilinde yatırım yapmayı planlayan 20+ çalışanı olan işletmelerin yüzde 42,5'i ilave yatırım, yüzde 36,2'si stratejik yatırım yapmayı planlamaktadır. Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 68,9'u ilave yatırım, yüzde 28,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 25,2'si stratejik yatırım ve yüzde 9,7'si ise diğer yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 13: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletme Oranı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 13'de İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı yüzde 53,3 seviyesindedir. Erzincan ilinde bulunan 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 64,6'sı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Bu oran Erzincan ili için Türkiye ortalamasının üzerinde bulunmaktadır.

Erzincan ilinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler,

Diğer hizmet faaliyetleri, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri ve Bilgi ve iletişim sektöründe yer alan işletmelerin tamamı İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. İlin en çok işletme sayısına sahip sektörü olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe ise bu oran il geneli olan yüzde 64,6'nın üzerinde yüzde 80 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 10: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşletmelerin, Hizmetlerimize Göre Oranları

Sektörler	Çalışanlara Yönelik Eğitim	Danışmanlık ve Yönlendirme	Eleman Talebi	İEP	KÇÖ	Kurs	Teşvik
Toptan ve perakende ticaret	3,6%	32,1%	64,3%	60,7%	0,0%	3,6%	35,7%
İmalat	0,0%	49,9%	81,2%	68,7%	0,0%	6,1%	43,8%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	0,0%	53,3%	73,3%	46,7%	0,0%	0,0%	40,1%
İnşaat	0,0%	0,0%	69,2%	46,2%	0,0%	0,0%	7,7%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	0,0%	11,1%	77,7%	77,7%	0,0%	0,0%	44,6%
Ulaştırma ve depolama	0,0%	60,0%	80,0%	40,0%	0,0%	20,0%	60,0%
Madencilik ve taş ocaklığı	0,0%	39,7%	39,7%	0,0%	0,0%	0,0%	60,3%
Eğitim	0,0%	75,0%	75,0%	100,0%	0,0%	0,0%	25,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	33,3%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0,0%	100,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	100,0%	100,0%

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Genel Toplam	1,0%	36,5%	71,1%	57,7%	0,0%	3,8%	36,6%

Kaynak: İPA 2019

İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işletmelerin yüzde 71,1'i İŞKUR'dan Eleman Talebinde bulunmuştur. İşletmelerin 36,5'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetinden yararlanırken yüzde 57,7'si ise İşbaşı Eğitim Programı kapsamında İŞKUR hizmetlerinden faydalanmışlardır.

Çalışma kapsamında Erzincan ilinde en fazla işletme sayısına sahip sektör olan Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe işverenlerin yüzde 64,3'ü İŞKUR'dan eleman talebinde bulunmuş, yüzde 32,1'i Danışmanlık ve Yönlendirme hizmetimizden yararlanmış ve yüzde 60,7'si ise İşbaşı Eğitim Programından son bir yıl içerisinde yararlanmıştır. Sektör bazında işverenlerin son bir yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden yararlandığı sorusunun cevabı Tablo 10'da bulunmaktadır.

İŞKUR'un sunmuş olduğu çalışanlara yönelik eğitim hizmetlerinden Toptan ve perakende ticaret sektöründeki işletmelerin son bir yılda yüzde 3,6'sı faydalanmıştır.

Tablo 11: İŞKUR'un Desteklemesini İstedığınız Alanlar

Alanlar	Oran
Yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim desteği	64,0%
İşe Uygun Eleman Temini	60,8%
Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği	50,3%
İşbaşı Eğitim Programı	44,1%
Çalışanların niteliklerinin artırılması için mesleki eğitim desteği sunulması	15,5%
İşyerime özel sektörel danışmanlık vermesi	8,1%
Genel Toplam	100,0%

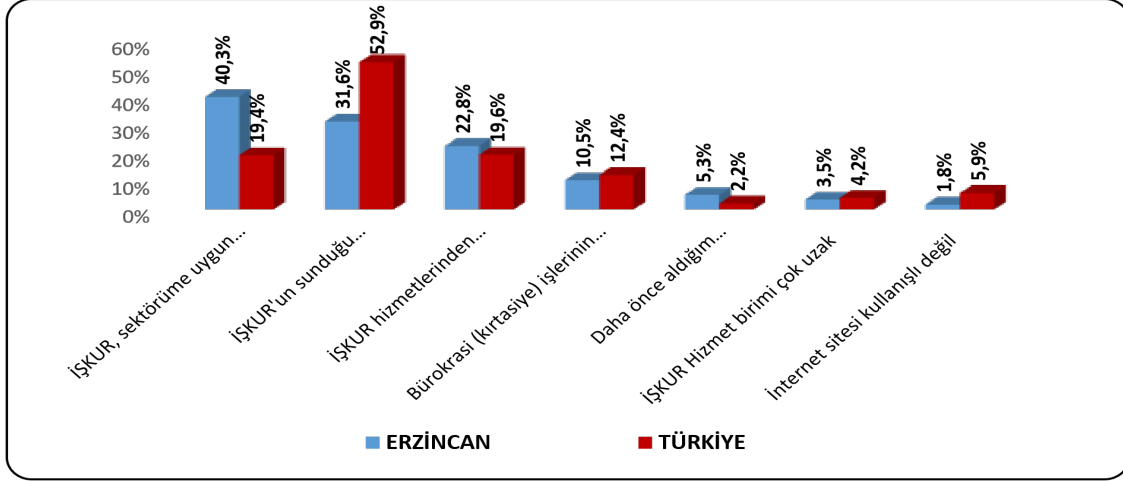
Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde İŞKUR'un işletmeleri en fazla hangi alanda desteklemesi gerektiği sorulduğunda; işverenlerin yüzde 64'ü yeni alım yapılacak çalışanlar için sigorta ve prim

desteği cevabını vermiştir. İşe Uygun Eleman Temini ikinci sırada yer alırken, sonrasında ise Yeni alım yapılacak çalışanlar için ücret desteği seçeneği işaretlenmiştir.

Şekil 14: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmama nedenlerinde ilk üç sırada, yüzde 40,3 ile İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor, yüzde 31,6 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum ve yüzde 22,8 ile İŞKUR hizmetlerinden haberdar olunmaması gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde ise ilk sırada yüzde 52,9 ile İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşılabilmesi gerekçe gösterilmiştir. Türkiye genelinde İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum diyerek İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıyorum diyen işverenlerin oranı Erzincan iline göre daha yüksek seviyededir. Erzincan ilinde ise İŞKUR Hizmet biriminin uzak olmasından ötürü İŞKUR hizmetlerinden faydalanamıyorum diyen işverenlerin oranı Türkiye ortalamasının altında gerçekleşmiştir.

Mevcut İstihdam

Erzincan ilinde araştırma kapsamına dahil olan 20+ istihdamlı işletmelerde çalışanların verileri Mevcut İstihdam başlığı altında incelenecektir.

Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işletmeler için toplam çalışan sayısı 9 bin 263 olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bağlamında ele alındığında ise 7 bin 301 erkek çalışan ve bin 962 kadın çalışan mevcuttur.

Tablo 12: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayısı

Sektörler	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	587	1.130	1.717

Toptan ve perakende ticaret	566	1.037	1.603
Madencilik ve taş ocaklığı	54	1.267	1.321
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	53	1.079	1.132
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	218	613	831
İnşaat	71	684	755
Ulaştırma ve depolama	115	616	731
İmalat	100	534	634
Eğitim	123	99	222
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	32	49	81
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	4	63	67
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	9	44	53
Diğer hizmet faaliyetleri	10	41	51
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	18	15	34
Gayrimenkul faaliyetleri	1	20	22
Bilgi ve iletişim	0	10	10
Genel Toplam	1.962	7.301	9.263

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre dağılımda ise; Erzincan ilinde çalışanların önemli bir kısmı İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörlerinde istihdam edilmektedir. Toplam çalışanların yüzde 35,8'i bu iki sektörde yer almaktadır.

Kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların yüzde 30'u İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektöründe çalışmaktadır.

Türkiye genelinde İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Eğitim ve Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden

daha fazla olduğu görülmektedir, Erzincan İlinde kadın çalışan sayısının erkeklerden fazla olduğu sektör bulunmamaktadır.

Tablo 13: Meslek Grupları ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Meslek Grupları	Kadın Çalışan Sayısı	Erkek Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı
Hizmet Ve Satış Elemanları	544	1.251	1.795
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	22	1.589	1.611
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	309	1.245	1.554
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	611	853	1.463
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	74	870	944
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	55	775	831
Profesyonel Meslek Mensupları	270	471	741
Yöneticiler	76	242	318
Nitelikli Tarım, Ormancılık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1	5	6
Genel Toplam	1.962	7.301	9.263

Kaynak: İPA 2019

Meslek grubu bazında çalışan sayıları incelendiğinde en fazla çalışanı olan meslek grubu Hizmet ve Satış elemanlarıdır. Toplam çalışanlar içerisinde Hizmet ve Satış elemanlarının oranı yüzde 19,4 seviyesindedir. Erzincan ilindeki kadın çalışanların yüzde 27,7'si; erkek çalışanların ise yüzde 17,1'i bu meslek grubunda bulunmaktadır. İkinci sırada ise Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar yer almakta ve toplam çalışanların yüzde 17,4'ü bu meslek grubunda istihdam edilmektedir. Üçüncü sırada ise yüzde 16,7 oran ile Nitelik Gerektirmeyen Meslekler meslek grubu yer almaktadır.

Erzincan ilinde Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar en fazla kadın çalışan sayısına sahip meslek grubudur. Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu meslek grubu ise Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılardır.

Tablo 14: En Fazla Çalışanı Olan Meslekler

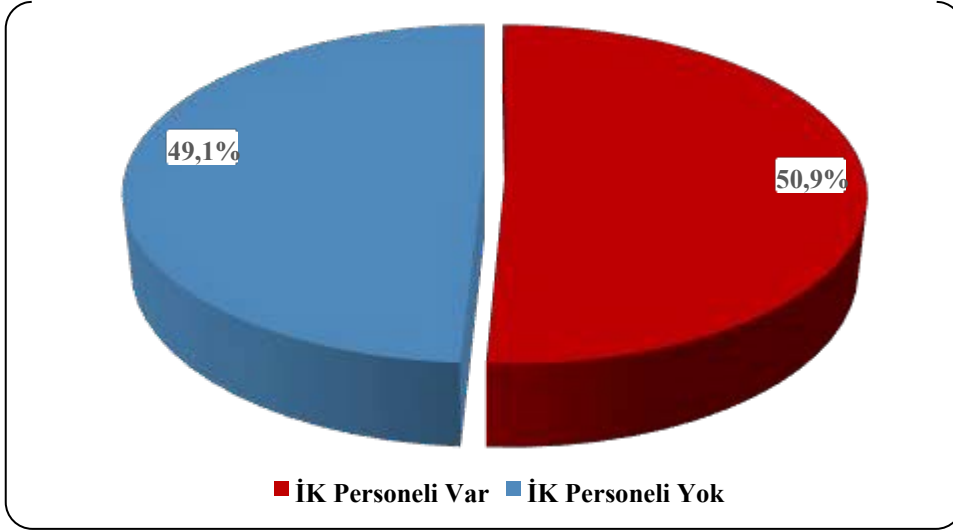
Toplam	Kadın	Erkek
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Beden İşçisi (Genel)	Temizlik Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)
Temizlik Görevlisi	Kasiyer	Garson (Servis Elemanı)
Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)	Şoför (Yolcu Tasıma)
Şoför (Yolcu Tasıma)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Diğer Hafriyat Makineleri Ve İlgili Teçhizat Operatörleri
Diğer Hafriyat Makineleri Ve İlgili Teçhizat Operatörleri	Satış Elemanı (Perakende)	Güvenlik Görevlisi (Silahlı)
Güvenlik Görevlisi (Silahlı)	Hemşire	Temizlik Görevlisi
Büro Memuru (Haberleşme)	Satış Nezaretçisi (Perakende Ticaret)	Şoför-Yük Taşıma
Şoför-Yük Taşıma	Büro Memuru (Haberleşme)	Büro Memuru (Haberleşme)
Satış Danışmanı / Uzmanı	Bulaşıkçı (Steward)	Proses İşçisi

Kaynak: İPA 2019

Tablo 14'te ise Erzincan ilinde cinsiyet bazında en fazla çalışanı olan meslekler görülmektedir. Toplam çalışan sayısının en fazla olduğu meslekler sırasıyla Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Beden İşçisi (Genel), Temizlik Görevlisi ve Garson (Servis Elemanı) meslekleridir. Kadın çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek Çağrı merkezi Müşteri Temsilcisi, Temizlik Görevlisi ve Kasiyer; Erkek çalışan sayısının en fazla olduğu ilk üç meslek ise Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi, Beden İşçisi (Genel) ve Garson (Servis Elemanı) meslekleridir.

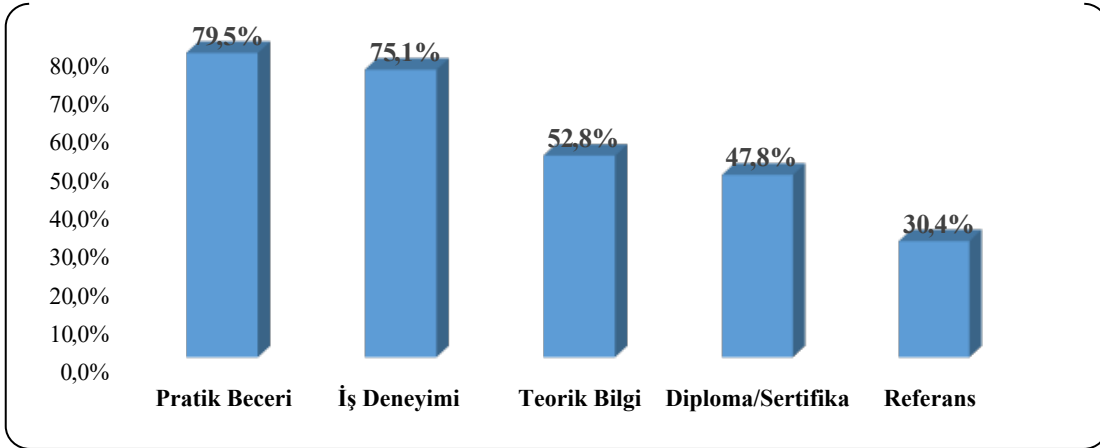
Şekil 15: İşletmelerde İnsan Kaynakları Sorumlu İstihdamı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 15'te görüldüğü üzere Erzincan ilinde araştırma kapsamında yer alan işletmelerin yarısında İnsan Kaynaklarından sorumlu personel bulunmaktadır. Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe bu oran yüzde 65,7, İnşaat sektöründe yüzde 27,3 ve İmalat sektöründe ise yüzde 54,5 seviyesindedir.

Şekil 16: Genç (15-24 yaş) Personel Seçiminde Aranılan Kriterlerin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde 20+ çalışanı olan işletmeler genç personel seçerken aradıkları kriterler incelenmiştir. İşverenlerin yüzde 79,5'i Pratik Beceri, yüzde 75,1'i İş deneyimi ve yüzde 52,8'i ise Teorik Beceri aramaktadır.

Türkiye genelinde ise en yüksek tercih edilen kriter, Erzincan ilinde olduğu gibi yüzde 72,6 ile Pratik Beceri kriteridir. Bunu sırasıyla yüzde 64,7 ile İş Deneyimi ve yüzde 35,7 ile Diploma / Sertifika kriterleri izlemektedir. Geçtiğimiz yıl olduğu gibi bu yılki sonuçlarda göstermektedir ki Pratik Beceri kriteri hem Erzincan ilinde hem de Türkiye genelinde genç personel seçerken en çok aranan kriterdir.

AÇIK İŞLER

Açık işler; işgücü piyasasında işverenlerin ihtiyaçlarını ortaya koyan, gerek meslek gerekse talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisini elde etmek suretiyle açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yöneltmek anlamında alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işletmelere ziyaret esnasında açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve açık iş bulunan mesleklerin yanında, bu meslekte cinsiyet tercihlerinin olup olmadığı, engelli çalışan tercih edip edemeyecekleri, açık iş olan meslekler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, aranan beceriler, açık işleri hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 15: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşletme Oranı

Sektörler	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İşi Olan İşletme Oranı
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	23	2,6%	33,4%
Toptan ve perakende ticaret	20	1,3%	25,7%
Madencilik ve taş ocakçılığı	14	1,1%	16,7%
İmalat	8	1,3%	13,7%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	5	7,1%	100,0 %
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4	0,2%	8,4%
İnşaat	4	0,5%	3,0%
Eğitim	3	1,4%	20,0%
Ulaştırma ve depolama	1	0,1%	10,0%

Genel Toplam	83	0,9%	15,5%
--------------	----	------	-------

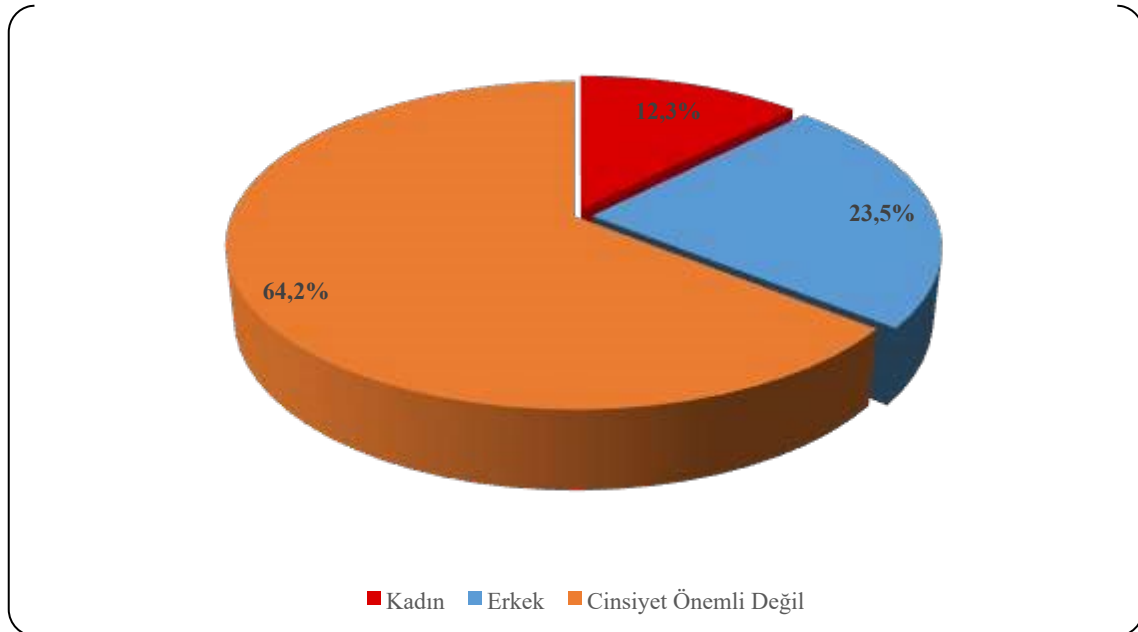
Kaynak: İPA 2019

Erzincan ili İşgücü Piyasası Araştırması sonucunda 26 işletmede 83 açık iş tespit edilmiştir. Erzincan ilinde açık iş sayısı en fazla olan sektör Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. Toptan ve Perakende Ticaret sektörü Erzincan ilinde çalışma kapsamında yer alan işletme sayısı en fazla olan sektördür. Toplam 83 kişilik açık işin yüzde 25,7'sine tekabül eden 9 kişilik kısmı, Toptan ve Perakende Ticaret sektöründeki işverenlerden gelmiştir. Açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, Madencilik ve taş ocaklığı ve İmalat sektörleridir.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş sayısı ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması suretiyle elde edilmektedir. Tablo 15'den de görüleceği üzere Erzincan ilinde açık iş oranı yüzde 0,9 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,5 olarak tespit edilmiştir. Erzincan ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının altındadır. Erzincan ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 7,1 ile Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri sektörü olarak tespit edilmiştir.

Erzincan ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 15,5'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 17: Açık İşlerde Cinsiyet Tercihi

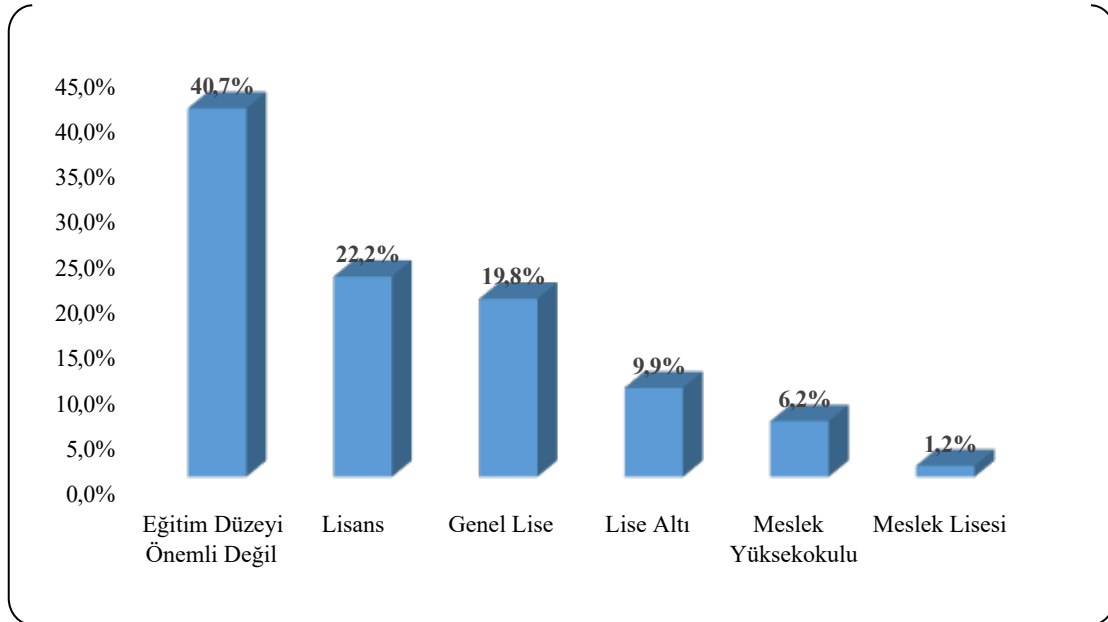
Kaynak: İPA 2019

Şekil 17’de Erzincan ilinde araştırma sonucunda elde edilen açık işlerde 20+ çalışanı bulunan işletmelerin cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Erzincan ilinde işverenler açık işlerin yüzde 64,2’sinde cinsiyetin önemli olmadığını belirtirken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 59,1 olarak gerçekleşmiştir. Kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 8,8 iken, Erzincan ilinde Türkiye ortalamasının 3,5 puan üstünde yüzde 12,3 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 32,1’i açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Erzincan ilinde ise işverenlerin yüzde 23,5’si mevcut açık işlerinde erkek tercih etmektedir.

Türkiye genelinde çalışan sayısı içinde kadınların payı düşük iken, işverenlerin büyük bir kısmı mevcut açık işlerinde istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını belirtmiştir. Bu durum kadın istihdamının artması konusunda önem arz etmektedir.

Şekil 18: Açık İşlerin Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

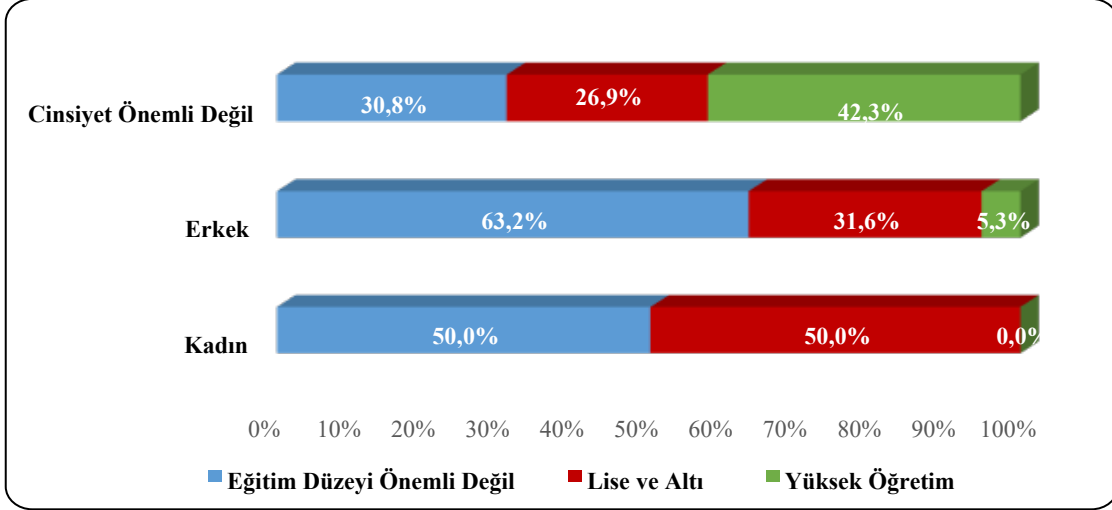

Kaynak: İPA 2019

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Erzincan ilindeki açık işlerin yüzde 40,7’sinde işverenler eğitim düzeyinin önemli olmadığını belirtmişlerdir. Açık işlerin yüzde 1,2’sinde ise meslek lisesi mezunu talep edilmiştir.

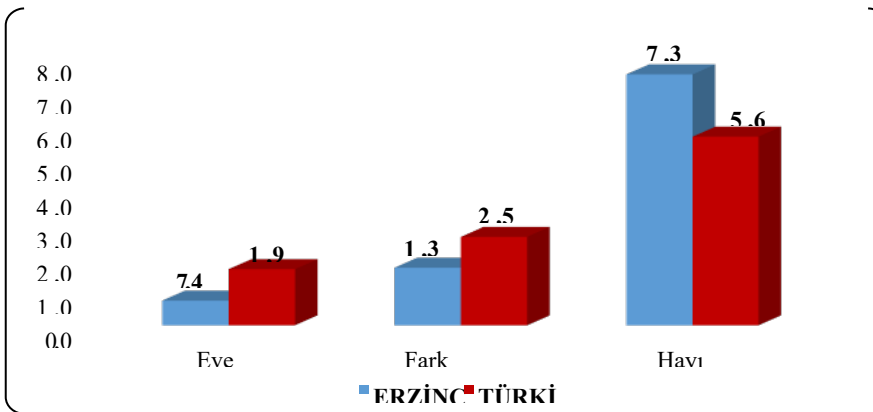
Şekil 19: Açık İşlerin Cinsiyet ve Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Şekil 19'da açık işlerin cinsiyete ve eğitim düzeyine göre dağılımı görülmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde, yüzde 26,9 oranında lise altı eğitim düzeyi istenmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde yüzde 42,3 oranında yüksek öğretim seviyesi talep edilirken ve yüzde 30,8 oranında ise herhangi bir eğitim düzeyi talep edilmemiştir. Erkeklerin tercih edildiği açık işlerde yüzde 63,2 oranında, kadınların tercih edildiği açık işlerde ise yüzde 52 oranında eğitim düzeyinin önemli olmadığı belirtilmiştir. Kadınların tercih edildiği açık işler için Yüksek Öğretim eğitim talebi olan işveren bulunmamaktadır.

Şekil 20: Açık İşlerde Engelli Çalıştırma Durumu

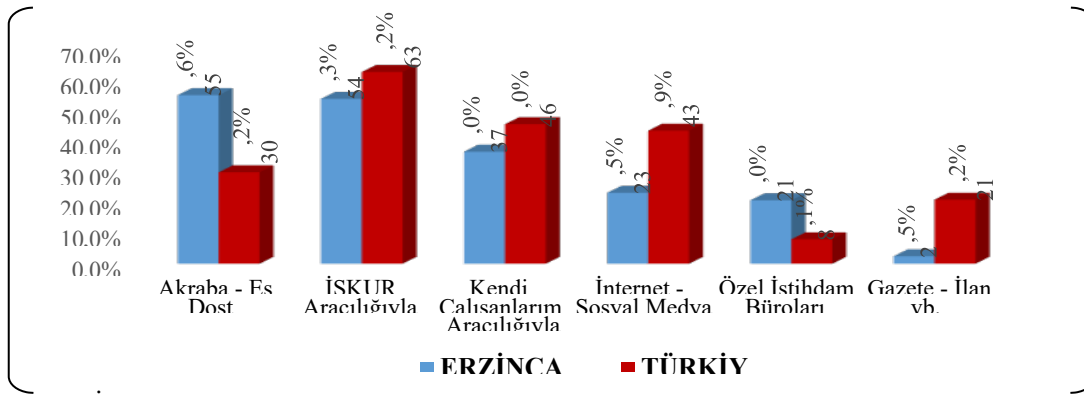
Kaynak: İPA 2019

Açık iş olan mesleklerde engelli çalıştırılmak istenmesi durumu incelendiğinde; Erzincan ilinde mevcut açık işlerin yüzde 7,4'ünde işverenler özellikle engelli tercih edeceklerini belirtmiştir. İstihdam edeceğim kişi için engel durumu olup olmaması farketmez şeklinde yanıt verilen açık iş oranı yüzde 17,3 seviyesindedir. Yani açık işler açısından genel değerlendirmede araştırma dönemindeki mevcut açık işlerin yüzde 24,7'sinde engelli bireyler istihdam edilebilir.

Türkiye genelinde ise yüzde 16,9 oranında evet, yüzde 26,5 oranında farketmez denmiştir. Araştırma dönemindeki açık işlerin yüzde 43,4'ü için işverenler engelli tercih edebileceğini söylemiştir. Erzincan ilinde Türkiye geneline göre açık işler için engelli işçi çalıştırma eğiliminin daha düşük oranda olduğu gözlemlenmiştir.

Şekil 21: Açık İşlerin Arama Kanallarına Göre Dağılımı

Kavnak İPA 2019

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek için hangi beceri ve eğitim düzeylerinin talep edildiğinin bilinmesi açılacak olan aktif işgücü programlarının etkinliği açısından önem arz etmektedir.

Şekil 21'de Erzincan ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işletmelerden alınan açık işlerin yarısından fazlası yüzde 54,3 ile İŞKUR aracılığıyla aranmaktadır. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 63,2 olarak gerçekleşmiştir. Erzincan ilinde birinci sırada yüzde 55,6 ile Akkraba-Eş Dost Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır. Üçüncü sırada ise yüzde 37 ile Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla arama kanalı kullanılmıştır.

Tablo 16: Cinsiyete Göre Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceri	Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe	3	3	1	1

Takım Çalışması	1	2	3	2
İletişim ve İfade Yeteneği	1	5	2	3
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	3	1	7	4
Sorun Çözme ve İnisiyatif Alabilme	2	4	6	5
Analitik Düşünebilme	-	-	4	6
Yabancı Dil	4	-	5	6
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	3	6	7	7
Bilgisayar Kullanımı	3	5	9	8
Yenilikçi Düşünce Yeteneği	-	5	8	9

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde cinsiyete göre açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe becerisi ilk sırada yer almaktadır. Kadınların ve erkeklerin tercih edildiği açık işler için hiç tercih edilmeyen Analitik Düşünebilme becerisi, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde işverenler tarafından 4. sırada aranan beceridir. Kadınların tercih edildiği açık işlerde ise ilk sırada Takım Çalışması ve İletişim ve İfade Yeteneği becerisi aranmaktadır. Erzincan ilinde, Yenilikçi düşünce yeteneği becerisi araştırma dönemindeki açık işler için işverenler tarafından en az aranan beceri olarak dikkat çekmektedir.

Tablo 17: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayısı ve Açık İş Oranı

Meslek Grupları	Toplam Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı
Hizmet Ve Satış Elemanları	30	1,6%
Profesyonel Meslek Mensupları	19	2,6%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	9	0,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	7	0,5%
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	7	0,9%

Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	6	0,6%
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	4	0,3%
Genel Toplam	83	0,9%

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık işin Hizmet Ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup, toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 36'dır. İkinci sırada ise Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubu bulunmaktadır.

Erzincan ili için tespit edilen yüzde 0,9'luk açık iş oranı meslek grupları bazında da değerlendirildiğinde, açık iş oranının en yüksek olduğu meslek grubu yüzde 2,6 ile Profesyonel Meslek Mensupları meslek grubudur. Daha sonra ise Açık iş oranı bakımından sırasıyla Hizmet Ve Satış Elemanları Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grupları gelmektedir.

Tablo 18: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Aranma Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Hizmet Ve Satış Elemanları	72,4%	6,9%	17,2%	65,5%	34,5%	0,0%
Profesyonel Meslek Mensupları	10,5%	0,0%	26,3%	10,5%	63,2%	68,4%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	44,4%	0,0%	0,0%	55,6%	44,4%	44,4%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	100,0%	0,0%	28,6%	42,9%	0,0%	0,0%
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	57,1%	0,0%	14,3%	100,0%	28,6%	0,0%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	83,3%	0,0%	66,7%	100,0%	0,0%	0,0%

Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	50,0%	0,0%	50,0%	50,0%	50,0%	0,0%
Genel Toplam	55,6%	2,5%	23,5%	54,3%	37,0%	21,0%

Kaynak: İPA 2019

Meslek gruplarına göre açık işlerin aranma kanalları değerlendirilecek olursa; İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar, Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin tamamı İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur. Tüm meslek gruplarına ait açık işler için İŞKUR yüzde 54,3 ile ikinci tercih edilen arama kanalı olarak tercih edilmiştir.

Tablo 19: Açık İş Olan Mesleklerden İstenen Becerilerde Öncelik Sıralaması

Meslekler	Bilgisayar kullanımı	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Hesap Yapabilme Analitik Beceri	İletişim ve İfade Yeteneği	Proje Tabanlı Çalışma	Satış ve Pazarlama	Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	Takım Çalışması	Yabancı Dil	Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe
Garson (Servis Elemanı)	-	4	-	3	6	-	5	2	-	1
Temizlik Görevlisi	-	-	-	1	-	-	2	3	-	4
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	-	1	-	-	-	-	3	2	-	-
İmalat Mühendisi/Üretim Mühendisi	-	-	3	-	-	-	-	-	2	1
Ayakkabı, Deri Ve Yan Ürünleri Satış Elemanı	-	3	-	2	-	1	-	-	-	-
Ambar/Depo Görevlisi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İnşaat Mühendisi	-	-	3	-	-	-	-	-	1	2
Motosikletli Kurye	-	-	-	-	3	-	1	2	-	-

Bulaşıkçı (Stevard)	-	-	-	2	-	-	-	3	-	1
Makine Mühendisi	-	-	3	-	-	-	-	-	1	2

Kaynak: İPA 2019

Tablo 19’da Erzincan ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Garson (Servis Elemanı), İmalat Mühendisi/Üretim Mühendisi ve Bulaşıkçı (Stevard) mesleklerinde aranan becerilerde ilk sırada Yeterli Mesleki, Teknik Bilgi ve Tecrübe ön plana çıkmaktadır.

Ambar/Depo Görevlisi mesleğinde Bilgisayar kullanımı, Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller mesleklerinde Fiziki ve Bedensel Yeterlilik, Ayakkabı, Deri ve Yan Ürünleri, Satış Elemanı mesleğinde Satış ve Pazarlama Becerisi ilk sırada aranmaktadır. Motosikletli Kurye mesleği için ilk sırada Sorun Çözme ve İnisiyatif, Makine Mühendisi ve İnşaat Mühendisi için ise ilk sırada aranan beceri Yabancı Dildir.

Tablo 20: Cinsiyet Bazında En Çok Açık İş Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Temizlik Görevlisi	Fırıncı Ustası- Unlu Mamuller	Garson (Servis Elemanı)	Garson (Servis Elemanı)
Kasiyer	Ambar/Depo Görevlisi	İmalat Mühendisi/Üretim Mühendisi	Temizlik Görevlisi
Satış Temsilcisi / Plasiyer	Şoför-Yük Tasıma	Ayakkabı, Deri Ve Yan Ürünleri Satış Elemanı	Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller
Çaycı	Motosikletli Kurye	İnşaat Mühendisi	İmalat Mühendisi/Üretim Mühendisi
Resepsiyon Görevlisi (Ön Büro Elemanı)	Satın Alma Görevlisi	Bulaşıkçı (Stevard)	Ayakkabı, Deri Ve Yan Ürünleri Satış Elemanı
Garson (Servis Elemanı)	Pasta Ustası	Jeoloji Mühendisi	Ambar/Depo Görevlisi

-	Servis Koması	Ekmek Satış Elemanı	Ekmek Satış Elemanı
-	Garson (Servis Elemanı)	Satış Danışmanı / Uzmanı	Satış Danışmanı / Uzmanı
-	Aşçı	Maden Mühendisi	Aşçı
-	Bekçi	Satış Elemanı (Perakende)	Kasiyer

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde en fazla açık iş olan meslekler; Garson (Servis Elemanı), Temizlik Görevlisi, Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde buldukları açık iş sayısı en fazla olan üç meslek ise Temizlik Görevlisi, Kasiyer, Satış Temsilcisi /Plasiyer meslekleridir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu üç meslek Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Ambar/Depo Görevlisi, Şoför-Yük Taşıma meslekleri; cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise Garson (Servis Elemanı), İmalat Mühendisi/Üretim Mühendisi, Ayakkabı, Deri ve Yan Ürünleri Satış Elemanı meslekleridir.

TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER

Araştırma kapsamında işverenlere son 1 yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bunun nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Erzincan ili işgücü piyasasının talep kısmını daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin karşılamakta güçlük çektiği mesleği, sayısını ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin edemediğini bilmek, ilin istihdam politikasına da yön vereceğinden araştırmanın temininde güçlük çekilen meslekler bölümü önemli bilgiler içermektedir. Bu kapsamda bu bölümde temininde güçlük çekilen meslekler, sektörler ve meslek grupları bazında incelenecektir.

Araştırma kapsamında yapılan ziyaretler sonucu Türkiye genelinde 22 bin 626 işletmede (20+ istihdamlı) eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Erzincan ilinde ise 20+ istihdamlı 46 işletme temininde güçlük çekilen meslekler olduğunu ifade etmiştir. Erzincan ilindeki işletmelerin yüzde 28'i son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken ülke genelinde bu oran yüzde 23,3 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Erzincan ilinde eleman temininde güçlük çeken işletmeleri sektörel olarak incelediğimizde; Eğitim, İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri, Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Bilgi ve iletişim sektörlerinde bulunan işletmelerin son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekmedikleri dikkat çeken bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunun yanı sıra eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının en fazla olduğu sektörler İnşaat, Toptan ve perakende ticaret, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İmalat sektörleridir.

Toptan ve perakende ticaret sektörü gibi Erzincan ilinde işletme sayısının yoğun olduğu bir sektörün eleman temininde güçlük çeken işletme sayısının yüksek çıkması dikkat çekmektedir. Bu sonuç, bu sektörün ilde eleman temininde diğer sektörlere nazaran daha çok zorluk çektiğini göstermektedir.

Tablo 21: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Kişi Sayısı

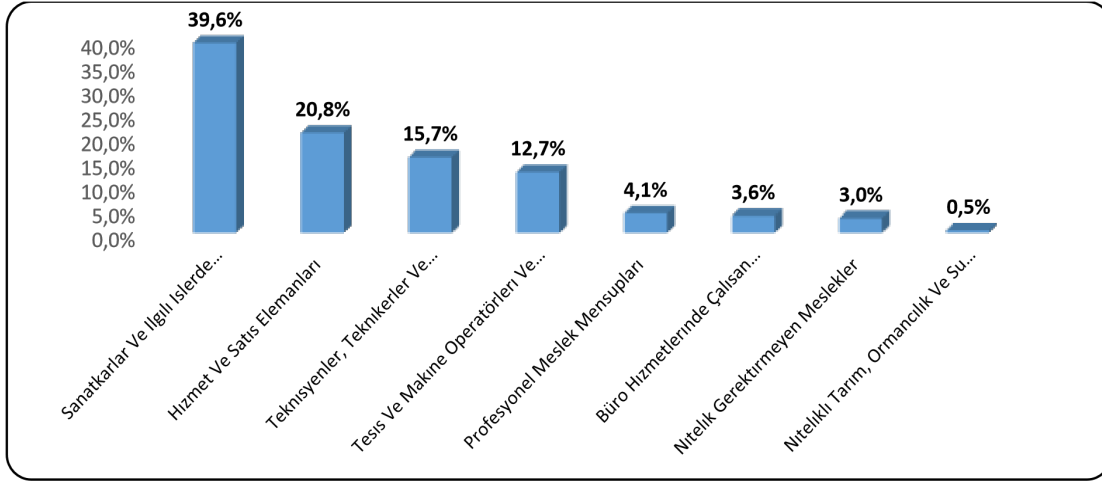
Sektörler	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İnşaat	58
Toptan ve perakende ticaret	50
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	38
İmalat	30
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	6
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	6
Ulaştırma ve depolama	5
Madencilik ve taş ocakçılığı	4
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	2
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2
Genel Toplam	202

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde 202 kişilik işgücü temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İnşaat sektörü ön plana çıkmaktadır. Erzincan ilinde temininde güçlük çekilen elemanların yüzde 28,9'u bu sektörde gerçekleşmiştir. Bunun dışında Toptan ve perakende ticaret ve Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörleri de eleman temininde güçlük çekmede ön plana çıkan diğer sektörlerdir.

Şekil 22: Temininde Güçlük Çekilen Kişilerin Meslek Gruplarına Göre Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde meslek gruplarına göre temininde güçlük çekilen kişilere bakıldığında en çok 80 kişi ile Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar meslek grubunda yer aldıkları görülmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen kişilerin yüzde 39,6'sı bu meslek grubunda yer almaktadır.

Türkiye genelinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 30,7 seviyesindedir.

Tablo 22: Mesleklere Göre TGÇM Dağılımı

TGÇM	Eleman Sayısı
Garson (Servis Elemanı)	16
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	13
Soğuk Demirci	10
Duvarcı	10
Sıvacı	10
Pazarlamacı	10
Satış Temsilcisi / Plasiyer	10

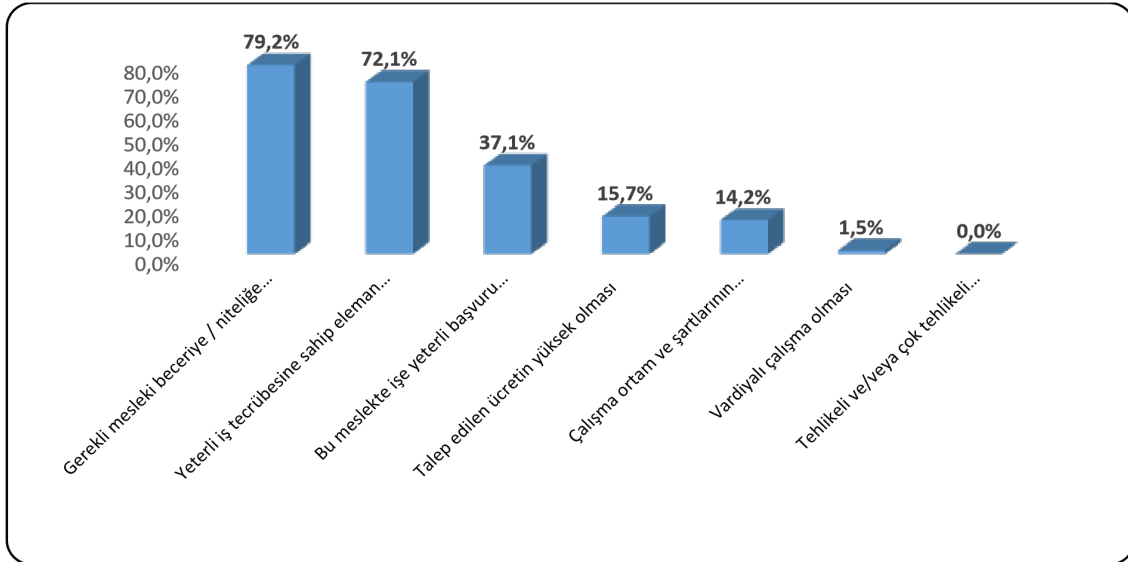
Beton ve Betonarme Kalıpcısı	10
Isı Yalıtımcısı	10
Servis Koması	7
Diğer	93
Toplam	202

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 16 kişi ile Garson (Servis Elemanı) mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 13 kişi ile Fırıncı UstasıUnlu Mamuller ve 10 kişi ile Soguk Demirci, Duvarcı, Sıvacı, Pazarlamacı, Satış Temsilcisi / Plasiyer, Beton ve Betonarme Kalıpcısı, Isı Yalıtımcısı meslekleri gelmektedir.

Geçtiğimiz yıl gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre temininde güçlük çekilen ilk on meslekle bu yılki araştırma sonuçlarını kıyasladığımızda; Garson (Servis Elemanı) mesleğinin yine ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Erzincan ilinde söz konusu meslek, önceki yıllarda olduğu gibi temininde güçlük çekilen meslekler arasında yer almaya devam ederken geçtiğimiz yıl ikinci sırada yer alan Beton ve Betonarme Kalıpcısı mesleği bu yıl daha alt sıralarda yer almaktadır..

Şekil 23: TGÇM Nedenlerinin Dağılımı

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Türkiye geneli 20+ istihdamlı işletmelerin TGÇM Nedenleri Dağılımında da ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması yer almaktadır. Mesleklere göre TGÇM dağılımı incelendiğinde, açık işi en çok olan mesleklerle temininde güçlük çekilen mesleklerin benzerlik gösterdiği görülmektedir. TGÇM nedenlerinin dağılımına bakıldığında ise ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması gelmektedir. Eleman temininde güçlük çekilen bu nedeni ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için aranan yeterli iş tecrübesine sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

Tablo 23: Mesleklere Göre TGÇM Nedenleri

Meslekler	Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması	Gerekli mesleki beceriye / niteliğe sahip eleman bulunamaması	Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması	Çalışma ortam ve şartlarının beğenilmemesi	Talep edilen ücretin yüksek olması	Vardiyalı çalışma olması	Tehlikeli/veya çok tehlikeli meslek olması
Garson (Servis Elemanı)	62,5%	43,8%	37,5%	31,3%	6,3%	0,0%	0,0%
Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller	100,0%	61,5%	61,5%	23,1%	61,5%	23,1%	0,0%
Soğuk Demirci	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Duvarcı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Sıvacı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Pazarlamacı	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Satış Temsilcisi / Plasiyer	50,0%	100,0%	100,0%	0,0%	50,0%	0,0%	0,0%
Beton Ve Betonarme Kalıpcısı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Isı Yalıtımcısı	0,0%	100,0%	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Servis Komisi	100,0%	42,9%	42,9%	42,9%	0,0%	0,0%	0,0%

Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenlerine bakıldığında, çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir. Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller, Servis Komisi gibi mesleklerde ise TGÇM nedeni olarak ilk sırada Yeterli Başvuru yapılmaması belirtilmiştir. Tehlikeli veya Çok Tehlikeli Meslek Olması seçenekleri ilk on meslek arasında temininde güçlük çekilme nedeni olmamıştır. Vardiyalı çalışma olması ise yalnızca Fırıncı Ustası-Unlu Mamuller mesleği için TGÇM nedeni olmuştur.

GELECEK DÖNEM İSTİHDAM EĞİLİMLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. İşgücü Piyasası Araştırmaları da bu bağlamda işverenlere bir sonraki yılda öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimleri belirlenmektedir.

Bu bölümde Erzincan ilinde 2019 Yılı Nisan-Mayıs dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “30 Nisan 2020 tarihi itibarıyla işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işletmelerin yüzde 19,3’ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzincan ilinde işletmelerin yüzde 27,3’ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Öte yandan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 ve Erzincan ilinde ise yüzde 9,3 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 24: Sektörlere Göre İşverenlerin İstihdam Beklentileri

Sektörler	Artış	Azalış	Değişmeyecek	Fikrim Yok
Toptan ve perakende ticaret	34,3%	5,7%	2,9%	57,1%
İnşaat	21,2%	18,1%	9,1%	51,6%
İmalat	18,1%	4,6%	13,7%	63,7%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	28,6%	9,5%	19,1%	42,8%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	58,5%	8,4%	8,4%	24,8%
Ulaştırma ve depolama	20,0%	0,0%	10,0%	70,0%

Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	14,3%	0,0%	71,3%	14,3%
Madencilik ve taş ocaklığı	16,7%	0,0%	0,0%	83,3%
Eğitim	20,0%	40,0%	20,0%	20,0%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	0,0%	33,3%	0,0%	66,7%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0,0%	0,0%	0,0%	100,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	100,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Bilgi ve iletişim	0,0%	0,0%	100,0%	0,0%
Uluslararası örgütler ve temsilciliklerinin faaliyetleri	-	-	-	-
Finans ve sigorta faaliyetleri	-	-	-	-
Genel Toplam	27,3%	9,3%	13,0%	50,3%

Kaynak: İPA 2019

Sektörlere göre istihdam değişim beklentisi incelendiğinde istihdamda artış bekleyen işletmelerin oranı sırasıyla Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri, Diğer hizmet faaliyetleri, Gayrimenkul faaliyetleri sektörlerinde en yüksek düzeydedir. İstihdamda azalış bekleyen işletme oranı en yüksek sektörler ise Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ile İnşaat sektörüdür. İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri; Bilgi ve iletişim sektörlerinde yer alan işletmelerin tamamı gelecek dönemde istihdamlarının değişmemesini beklemektedirler. Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor sektöründeki işletmelerin tamamı ise istihdam değişimine ilişkin fikir beyan etmemiştir.

Tablo 25: Sektörlere Göre Net İstihdam Değişimi

Sektörler	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Diğer hizmet faaliyetleri	40	78,0%

İnşaat	112	14,9%
İmalat	70	11,1%
Gayrimenkul faaliyetleri	2	9,5%
Ulaştırma ve depolama	60	8,3%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	97	5,7%
Toptan ve perakende ticaret	60	3,8%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	2	3,1%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	13	1,6%
Madencilik ve taş ocakçılığı	14	1,1%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	3	0,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	-1	-1,3%
Eğitim	-4	-1,8%
Genel Toplam	470	5,1%

Kaynak: İPA 2019

Türkiye genelinde 20+ istihdamlı işletmelerde 2020 Nisan-Mayıs dönemlerinde 2019 Nisan-Mayıs dönemine göre istihdamın yüzde 3,6 artacağı beklenmekte olup Erzincan ilinde ise bu oran yüzde 5,1 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam değişimi 112 kişilik artış ile İnşaat sektöründe beklenmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı ise yüzde 78 ile Diğer hizmet faaliyetleri sektöründe beklenmektedir. Erzincan ilinde istihdam azalışı beklenen sektörler ise Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve Eğitim sektörleridir.

Tablo 26: Meslek Gruplarına Göre Net İstihdam Değişimi

Meslek Grupları	Net İstihdam Değişimi	NIDO
Nitelikli Tarım, Ormanlık Ve Su Ürünleri Çalışanları	1	16,7 %
Sanatkârlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	78	9,4%

Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	113	7,0%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	95	6,1%
Hizmet Ve Satış Elemanları	110	6,1%
Yöneticiler	15	4,8%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	35	2,4%
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	22	2,4%
Profesyonel Meslek Mensupları	1	0,1%
Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler	0	0,0%
Genel Toplam	470	5,1%

Kaynak: İPA 2019

Yöneticiler ile Silahlı Kuvvetlerle İlgili Meslekler grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında istihdam artışı beklenmektedir. En fazla istihdam artışı beklenen meslek grubu ise 113 kişilik artış ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar Mesleğinde çalışanlardır. En az artış beklenen meslek grubu ise 1 kişilik artış ile Profesyonel Meslek Mensupları ve Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanlarıdır.

Tablo 27: En Fazla İstihdam Artışı/Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Kasap	Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı
Makineci (Dikiş)	Ayakkabı, Deri Ve Yan Ürünleri Satış Elemanı
Beden İşçisi (İnşaat)	İnşaat Mühendisi
İnşaat İşçisi	Betonarme Demircisi
Beden İşçisi (Genel)	İnşaat Kalıpcısı (Ahşap)
Büro Memuru (Genel)	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)
Parke Ve Bordür Taşı İmal İşçisi	Elektrik Tesisat Ustası

Satış Danışmanı / Uzmanı	Fayans, Seramik Ve Karo Döşemecisi
Diğer İmalat Ve İlgili İşçiler (Elle)	Otobüs Kaptanı (Şoförü)
Güvenlik Görevlisi	Elektrik-Elektronik Mühendisi

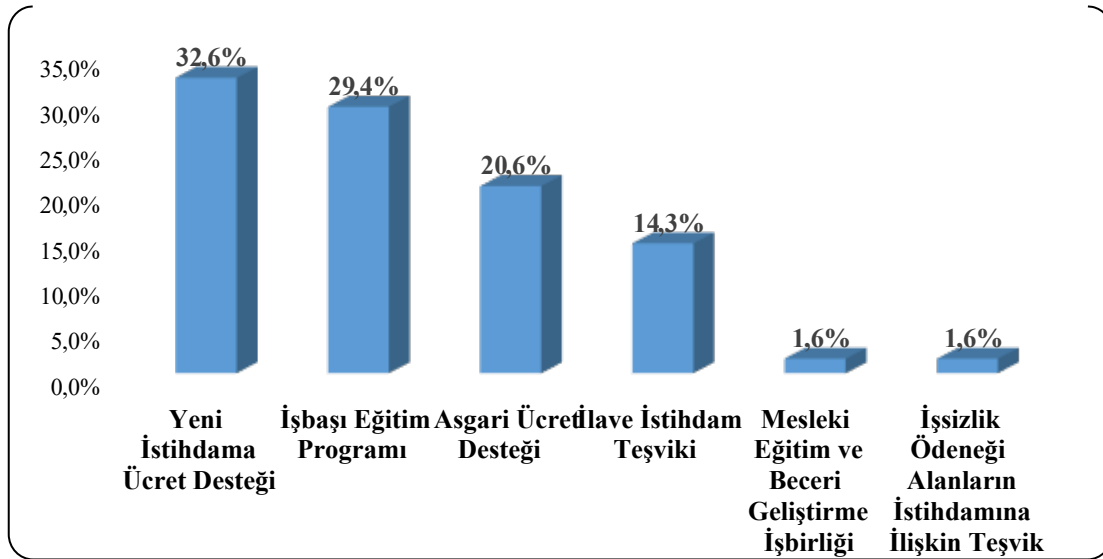
Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Kasap, Makineci (Dikiş), Beden İşçisi (İnşaat) olup, Alüminyum Kompozit Cephe Kaplamacısı, Ayakkabı, Deri ve Yan Ürünleri Satış Elemanı, İnşaat Mühendisi meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen ilk üç meslek olarak sıralanmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam artışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Beden İşçisi (İnşaat) mesleği istihdam artışı beklenen meslekler içerisinde yine ilk sıralarda yer alırken geçen yıl ilk on sıralamasında yer bulamayan Kasaplık mesleği bu yıl ilk sırada yer almaktadır. Erzincan ili için inşaat sektörü ile ilgili mesleklerin son iki yıldır önemini korumaya devam ettiği anlaşılmaktadır.

Geçtiğimiz yıl istihdam azalışı beklenen mesleklerle bu yılı karşılaştırdığımızda Erzincan ili için ilk sıradaki meslekler arasında aynı meslek bulunmaktadır.

Şekil 24: Teşviklerin İstihdama Katkısı

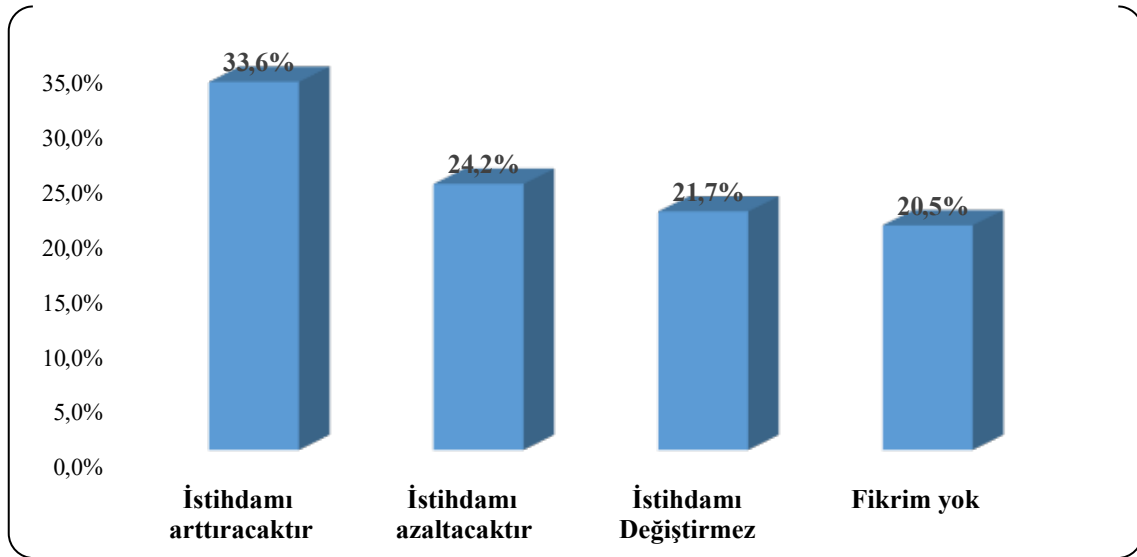
Kaynak: İPA 2019

Erzincan ilinde 20+ çalışanı olan işletmelere teşviklerin istihdama olan katkısı sorulmuştur. İşverenler, istihdama en çok katkı sunan teşvikin Yeni İstihdama Ücret Desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise İşbaşı Eğitim Programı yer almaktadır. İşverenler, İstihdama en düşük katkıyı sunan teşvikin ise İşsizlik ödeneği alanların istihdamına ilişkin teşvik olarak değerlendirmiştir.

Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvikin İlave İstihdam desteği olduğunu beyan etmişlerdir. İkinci sırada ise Yeni İstihdama Ücret Desteği gelmektedir.

Şekil 25: Teknolojik Gelişmelerin İstihdama Etkisi

Kaynak İPA 2019

Erzincan ilinde 20+ çalışanı olan işletmelerin teknolojik gelişmelerin istihdama etkisi konusunda görüşleri sorulmuştur. İşverenlerin yüzde 33,6'sı istihdamı arttıracığını beyan ederken, yüzde 24,2'si ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir. İşverenlerin yüzde 21,7'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değişmeyeceği görüşündeyken, yüzde 20,5'i ise fikir beyan etmemiştir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama etkisine ilişkin beklentiler sektörler arası farklılık göstermektedir. Erzincan ilinde; Diğer hizmet faaliyetleri sektörünün tamamı, İdari ve destek hizmet faaliyetleri ve Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörlerinde ise işverenlerin yarısından fazlası teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunmaktadır.

Türkiye genelinde ise işletmelerin yüzde 31,2'si teknolojik gelişmelerin istihdamı değiştirmeyeceğini, yüzde 22,7'si istihdamı arttıracığını ve yüzde 21'i ise istihdamı azaltacağını düşünmektedir.

SONUÇ

Erzincan İşgücü Piyasası Araştırma Raporunun temel amacı, 2019 yılında Erzincan ilinde gerçekleşmiş olan İşgücü Piyasası Araştırması çerçevesinde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ve istihdamın artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca araştırma kapsamında mevcut işletmelerden alınan bilgiler doğrultusunda temininde güçlük çekilen işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İl genelinde 2013 yılı TÜİK verilerine göre işsizlik oranının yüzde 6,6 olduğunu görmekteyiz. TÜİK 2013 yılından günümüze il bazında değil ulusal ve bölgesel işsizlik oranı verisi yayınlamaktadır. 2018 TÜİK verilerine göre TRA1 (Erzurum-Erzincan-Bayburt) bölgesinde işsizlik oranı yüzde 7,5'tir.

Erzincan ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan işsizlerin büyük bir bölümünün vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip olduğu görülmektedir. Erzincan'da mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı kadar kalifiye eleman sıkıntısı da yaşanmaktadır. İşverenler, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanamadığını göstermekte olup İŞKUR'un mesleki eğitim kursları gibi aktif işgücü programlarının önemini ortaya çıkarmaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan temininde güçlük çekilen mesleklere göre bir planlamayla kursların açılması istihdama yardımcı olacaktır. Çalışan temininde güçlük çekilen sektörlerin başında İnşaat sektörü gelmektedir. Bu sektörle ilgili açılan aktif programlara talebin az olmasından dolayı yeterli sayıda nitelikli eleman yetiştirilmesi mümkün olmamaktadır. Erzincan ilinde kayıtlı iş arayanların büyük bir bölümünde nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu düşünüldüğünde, bu sektörde çalışmak istenmemesinin bu sektörde eleman temininde güçlük çekilmesinin asıl nedeni gibi görülmektedir.

Erzincan ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre toplam çalışanların yüzde 78,8'i erkeklerden, sadece yüzde 21,2'si kadınlardan oluşmaktadır. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörüdür. Sektörler kendi içinde değerlendirildiğinde ise kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör Eğitim sektörüdür. Kadın çalışan oranı diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olan sektörler Eğitim, Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler ve İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri gibi genellikle belirli bir eğitim düzeyi gerektiren işletmelerdir. Yukarıda açıklanan göstergelerle birlikte bu gösterge de Erzincan ilinde belirli bir eğitim düzeyine sahip kadınların istihdam edilme şansının daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Ülkemizde ve ilimizde istihdamın artırılması için kadınların işgücüne katılımı artmalı ve kadın istihdamı teşvik edilmelidir. Bunun için de kadın eğitim seviyesinin artırılması ve düşük eğitim seviyesine sahip kadınların istihdamına yönelik teşviklerin ve girişimcilik programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Erzincan ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın işsizlerin çoğunun nitelik gerektirmeyen mesleklerde kayıtlı olduğu görülmektedir. Bu kişilerin

istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde eğitilmelerine bağlıdır.

2018 yılında aktif işgücü piyasası programları kapsamında 57 kurs düzenlenmiş olup bu kurslardan bin 592 kişi faydalanmıştır. Kurs sayılarında 2011 yılına göre bir artış söz konusudur. Buna bağlı olarak kursiyer sayısında iki kat artış olmuştur. Bunun nedeni yıllar içerisinde Erzincan İlinde nitelik gerektiren mesleklerdeki eleman talebinin düzenlenen kurslar ile karşılanmasının tercih edilmesidir. İŞKUR tarafından açılan kurs ve işbaşı eğitim programlarının yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırdığı bunun sonucunda da yararlanıcıların işgücü piyasasında tutunma ihtimalinin arttığı söylenebilir. Bu sonucu son üç yılda toplam işe yerleştirme sayılarında yüzde 106,7 artış, kadın işe yerleştirme sayısında meydana gelen yüzde 126 artış ve açık işlerin karşılanması oranındaki yüzde 26,9'luk artıştan da görebiliriz. Bir sonraki yılın planlamasını yaparken ve işgücü piyasasının ihtiyaçlarının sağlıklı tespit edilmesi açısından İPA verilerinin doğru okunmasının son derece önemli olduğuda görülmektedir. Erzincan'da faaliyet gösteren Tekstil ve Çağrı Merkezi sektörünün nitelikli eleman ihtiyacının karşılanmasına yönelik düzenlenen İstihdam Garantili Meslek Edindirme kursları ve İşbaşı Eğitim Programları ile genç işe yerleştirme sayısında son üç yılın verileri dikkate alındığında yüzde 319,2'lik artış sağlanmıştır.

İŞKUR'un düzenlendiği aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak meslek kazanmaları, mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanıp böylece işgücü piyasasına girişte İŞKUR'un aracı rol alması amaçlanmaktadır. Yıllar itibarıyla istatistikler incelendiğinde aktif işgücü programlarına ilginin arttığı sonucuna ulaşılmaktadır.

Erzincan ilinde 20+ istihdamlı işletmelerde çalışan sayılarına göre istihdamda öncü sektörler Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı, Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri, İnşaat ve Ulaştırma ve depolama sektörleridir. Bu sektörlerin Part Time çalışmaya uygun olmamasından dolayı Erzincan İli Türkiye ortalamasının altında kalmıştır.

Erzincan ili İşgücü Piyasası Araştırması döneminde 26 işletmede 83 açık iş tespit edilmiştir. Erzincan ilinde Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. 83 kişilik açık işin yüzde 28'ine tekabül eden 23 kişilik kısmı, bu sektördeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin olduğu diğer sektörler ise Toptan ve perakende ticaret, Madencilik ve taş ocaklığı sektörleridir.

Erzincan ilinde araştırma kapsamına giren 20+ istihdamlı işletmelerin yüzde 15,5'inde açık iş bulunmaktadır. Bu oran Türkiye ortalamasının altında olup Türkiye geneli için açık işi olan işletme oranı yüzde 18,4 olarak gerçekleşmiştir.

Erzincan ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla sayıda açık Hizmet ve Satış Elemanları meslek grubunda olduğu tespit edilmiş olup bu gruptaki açık iş sayısının toplam açık iş sayısı içindeki oranı yüzde 35,8'dir.

Açık işi olan işletmelerin yüzde 40,7'sinin; aradıkları elemanlarda istenilen eğitim düzeyine verdikleri “eğitim düzeyi önemli değil” cevabı dikkat çekicidir. Bunun arkasında işverenlerin aradıkları elemanlarda eğitim düzeyinden çok Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe, Takım Çalışması, İletişim ve İfade Yeteneğine sahip olmalarını istemesi etkindir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri sıralaması da bu görüşü teyit etmektedir. İşverenlerin büyük çoğunluğu istedikleri elemanları Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması, Yeterli iş tecrübesine sahip eleman bulunamaması, Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmaması nedenlerinden kaynaklandığını öncelikli olarak belirtmişlerdir. Son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen “işletmenizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 19,3'ü istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Erzincan ilinde işletmelerin yüzde 27,3'ü istihdamın artacağını öngörmüştür. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işletmelerin oranı, ülke genelinde yüzde 3,9 iken Erzincan ilinde ise yüzde 9,3 olarak gerçekleşmiştir.

Erzincan ilindeki işverenlerin yüzde 32,6'sı, istihdama en çok katkı sunan teşvikin Yeni İstihdama Ücret Desteği olduğunu beyan etmişlerdir. Türkiye genelinde ise işverenlerin yüzde 34,4'ü istihdama en çok katkı sunan teşvik olarak İlave İstihdam desteğini belirtmişlerdir.

Teknolojik gelişmelerin istihdama olası etkilerine işverenlere sorduğumuzda, sektörler arasında farklılıklar olduğu görülmüştür. Erzincan ilinde; Diğer hizmet faaliyetleri sektörlerinde işverenlerin tamamı, Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım ve İdari ve destek hizmet faaliyetleri sektörlerinin yarısından fazlası teknolojik gelişmelerin istihdamı arttıracığını savunmaktadır.

Gelişen teknoloji, mal ve hizmet üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler her geçen gün değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitimin önemi ön plana çıkmaktadır. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu bilerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

XI
TEDAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON
MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

ERZİNCAN'IN ELEKTRİĞE KAVUŞMASI

Erzincan'da bilinen ilk hidroelektrik santral merkeze bağlı Işıkpınar köyünde un değirmeni için 1934 yılında kurulan 150 kVA'lık santraldir. 1944 yılında dizel grubu ile bazı mahallelerin güzergahları ağaç direklerle aydınlatılmıştır. Daha sonra eklenen dizel grubuyla bahsi geçen mahallelerdeki evlere gece saat 22.00' ye kadar enerji de verilmiştir.

Gereken enerji ihtiyacını karşılamak amacı ile 1936 yılında Girlevik Hidroelektrik Santralinin Elektrik Projesi hazırlanmış, 1949 yılında Etibank tarafından ihaleye çıkarılan santral 1953 tarihinde mercan deresi üzerine kurulmuştur.15.02.1953 tarihinde Erzincan'ımıza ilk defa Elektrik verilmiştir. Erzincan'a verilen Elektrik enerjisi miktarı 220 kVA olup bugünkü ihtiyacın yaklaşık olarak %0,013' ü kadardır. Girlevik HES'den enerji alınmasıyla birlikte şehirdeki mevcut ağaç direkli şebeke demir direğe çevrilmeye başlanmıştır.

Bununla birlikte elektrik enerjisiyle çalışan sanayi cihazları da yavaş yavaş kullanılmaya başlanmıştır. 1963 yılında Girlevik HES' de 1040 KW'lık üçüncü grup santrali devreye girerek toplam güç 3040 KW'a çıkarılmıştır.

Girlevik Hidroelektrik Santrali Türkiye'nin 1291. Erzincan'ın ise 18. büyük enerji santralidir. Tesis ayrıca Türkiye'nin 586. büyük Hidroelektrik Santrali'dir. Girlevik HES ortalama 20.000.000 kilovatsaat elektrik üretimi ile 5.507 kişinin günlük hayatında ihtiyaç duyduğu (konut, sanayi, metro ulaşımı, resmi daire, çevre aydınlatması gibi) tüm elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayabilir. Girlevik HES sadece konut elektrik tüketimi dikkate alındığında ise 6.696 konutun elektrik enerjisi ihtiyacını karşılayabilecek elektrik üretimi yapmaktadır.

Keban Barajının yapımı esnasında Keban-Pülümür 154 kilovolt' luk Enerji Nakil Hattının yapımı devam ediyordu. Enerji Nakil Hattı tamamlandıktan sonra 1976 yılında Tunceli - Pülümür hattı üzerinden 33 kV'lık enerji alınmıştır. Aynı tarihte Girlevik HES'de Enerji Nakil Hattına irtibatlanarak Erzincan ili ilk kez enterkonnekte sisteme de geçmiştir.1978 yılında 33 kV hat, gelen 154 kV'luk Enerji Nakil Hattına irtibatlanarak

Keban barajından 154 kV'luk enerji verilmiştir. 1985 yılında Sivas Suşehri tarafından gelen Çift devre 154 kV'luk Enerji Nakil Hattı ve daha sonra Gümüşhane 154 kV'luk Enerji Nakil Hattına da irtibatlanarak 4 ayrı 154 kV'luk fiderden enterkonnekte sistemine bağlantı sağlanmıştır.

TEDAŞ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ

Erzincan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğü 2002 yılında Türkiye Elektrik Dağıtım A.Ş. (TEDAŞ) Genel Müdürlüğüne bağlı “Erzincan Bölgesel Eğitim Merkezi” olarak teşkil edilmiş ve faaliyetlerine başlamıştır.

TEDAŞ'ın, Özelleştirme Yüksek Kurulunun 2004/22 sayılı kararı ile özelleştirme programına alınması ve 20 adet dağıtım şirketi şeklinde yeniden yapılandırılması sonucu “Erzincan Eğitim Merkezi Müdürlüğü” olarak bu dağıtım şirketlerinden biri olan ARAS EDAŞ'a bağlı Bölgesel Eğitim Merkezi olarak faaliyetlerini sürdürmüştür. 28.06.2013 tarihinde ARAS EDAŞ'ın özelleştirilmesiyle birlikte, TEDAŞ Genel Müdürlüğü Performans Yönetimi Dairesi Başkanlığı bünyesinde yer alan bir Kamu Kurumu olarak faaliyetlerine devam etmiş, 2016 yılında TEDAŞ Eğitim Daire Başkanlığına bağlanmıştır. 2019 yılında yapılan düzenlemeyle, Gelişim Yönetimi Daire Başkanlığına bağlı “Erzincan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi” adını alarak hizmetlerini yürütmüş olup 2022 yılında oluşturulan yeni organizasyon yapısıyla, Gelişim Yönetimi Dairesi Başkanlığına bağlı “Erzincan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğü” olarak faaliyetlerine devam etmektedir.

Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği 60.Maddesinde “Kuvvetli akım tesislerinde yüksek gerilim altında ancak Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca yetkilendirilmiş olan Kurum ve kuruluşlar tarafından bu amaçla açılmış olan eğitim kurslarını bitirerek "Kuvvetli Akım Tesislerinde Yüksek Gerilim Altında Çalışma İzin Belgesi" alan elektrikle ilgili fen adamları çalışma yapabilir.” denilmektedir. Bu kapsamda faaliyetlerini yürütmekte olan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezimiz, Türkiye genelinde TEDAŞ bünyesinde yer alan 4 Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğünden biridir.

Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğümüzde; Elektrik Kuvvetli Akım Tesislerinde Çalışma İzin Belgesi eğitimi, Elektrik Kuvvetli Akım Tesislerinde Çalışma İzin Belgesi Yenileme eğitimi, İş Sağlığı ve Güvenliği eğitimi ve elektrik sektöründe yer alan diğer branş eğitimleri teori ve uygulamalı olarak verilmektedir.

Erzincan Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğümüz, sorumluluk alanı Doğu Anadolu, Karadeniz, İç Anadolu, Güneydoğu Anadolu bölgeleri öncelikli olmak üzere, ihtiyaç halinde Türkiye genelinde tüm Kamu Kurum ve Kuruluşları, elektrik sektöründe faaliyet gösteren dağıtım şirketleri ve diğer özel firmalara hizmet vermektedir.

Eğitim ve Sertifikasyon Merkezi Müdürlüğümüzde, 2002 yılından 2021 yılının sonuna kadar 29.645 kursiyer ve personele değişik alanlarda eğitim hizmetleri verilmiştir. Sadece

2021 yılı içerisinde 2309 kursiyer Erzincan'ımıza gelerek bu eğitim hizmetlerinden faydalanmıştır.

2002 yılından beri faaliyetlerini sürdüren Müdürlüğümüz, ülkemizin tüm bölgelerine vermiş olduğu eğitim hizmetleriyle bir nevi kursiyerleri vasıtasıyla şehrimizin Türkiye'ye açılan kapısı olmuştur. Faaliyet alanındaki eğitim konuları kapsamında 21 yıllık hizmet süresi boyunca ilimize gelen kursiyerlerin sosyal ve ekonomik faaliyetleri (ulaşım, barınma, giyecek, yiyecek, kültürel aktiviteler, sportif faaliyetler vb.) vasıtasıyla ilimiz ekonomisine olan katkısı büyüktür.

TEDAŞ/ GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ 2016 YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU					
SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (Kişi)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT Eğitimi	353	136	42	5712
2	EKAT YENİLEME Eğitimi	1256	30	42	1260
3	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	357	16	42	672
TOPLAM		1966		126	7644

TEDAŞ/ GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ 2017 YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU					
SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (Kişi)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT Eğitimi	1009	120	39	4680
2	EKAT YENİLEME Eğitimi	847	30	34	1020
3	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	1009	16	39	624

4	EKAT TEORİ TELAFİ Eğitimi	1	48	1	48
TOPLAM		2866		113	6372

TEDAŞ / GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ
2018 YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU

SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (KİŞİ)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT Eğitimi	935	120	37	4440
2	EKAT YENİLEME Eğitimi	905	30	36	1080
3	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	1005	16	40	640
4	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi-Topraklamalar	26	12	1	12
5	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi-Transformatörler	25	12	1	12
6	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi-YG. Teçhizatları-Manevralar	25	30	1	30
TOPLAM		2921		116	6214

TEDAŞ / GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ 2019
YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU

SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (KİŞİ)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT	843	120	35	4200

2	EKAT YENİLEME	1133	30	46	1380
3	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	854	16	36	576
4	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi- YG. Teçhizatları Manevralar	23	30	1	30
5	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi- Ölçü Transformatörleri, Sayaçlar ve Zera Test Cihazı Eğitimi	21	18	1	18
6	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi- Topraklamalar	24	12	1	12
7	KYS FARKINDALIK VE BİLGİLENDİRME Eğitimi	28	2	1	2
8	İŞ GÜVENLİĞİ MALZEME TANITIMI Eğitimi	17	4	1	4
TOPLAM		2943		122	6222

**TEDAŞ GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ
2020 YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU**

SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (KİŞİ)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT	472	120	28	3360
2	EKAT YENİLEME	528	30	32	960
3	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	472	16	28	448
4	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi- Yeraltı Kabloları ve Havai Hatlar	15	30	1	30
5	EKAT TEORİ TELAFİ Eğitimi	1	72	0	72
TOPLAM		1488		89	4870

**TEDAŞ / GELİŞİM YÖNETİMİ DAİRESİ BAŞKANLIĞI
ERZİNCAN EĞİTİM VE SERTİFİKASYON MERKEZİ MÜDÜRLÜĞÜ
2021 YILI EĞİTİM FAALİYETLERİ TABLOSU**

SIRA NO	EĞİTİMİN ADI	KATILIMCI SAYISI (KİŞİ)	EĞİTİMİN SÜRESİ (SAAT)	EĞİTİME KATILAN GRUP SAYISI	TOPLAM DERS SAATİ
1	EKAT	781	120	38	4560
2	EKAT TEORİ TELAFİ Eğitimi	2	72	0	0
3	EKAT YENİLEME Eğitimi	678	30	31	930
4	İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ Eğitimi	781	16	38	608
5	HİJYEN Eğitimi	19	1,5	1	1,5
6	YANGIN VE DOĞAL AFET FARKINDALIK Eğitimi	40	2	2	4
7	GELİŞTİRME (BRANŞ) Eğitimi- Ölçü Devreleri ve Sayaçlar	67	24	2	48
TOPLAM		2368		112	6151,50

SORUNLAR- TESPİTLER- ÖNERİLER
ÇÖZÜMLER - PROJELER

I

SORUNLARIN TESPİTİ, ANALİZLERİ, STRATEJİLER VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Ekonomik kaynaklar yeryüzünde eşit bir şekilde dağılmadığı gibi her hangi bir ülkenin bölgeleri arasında da eşit olmamaktadır. Gelişmişlik açısından da ülke ve bölgeler arasında mutlak bir eşitlik söz konusu değildir.

Gelişmiş bölgeler sundukları iş imkânları, çalışma koşulları ve sosyal imkânları nedeniyle cazibe merkezleri olurken, geri kalmış bölgelerden göç alarak da gelişip büyüebilmektedir. Ekonomik kaynakları yetersiz olan bölgeler ise sahip oldukları kıt iş ve sosyal imkânlardan dolayı gelişmemektedir. Toplumsal gelişme açısından istenilmeyen bu tür bölgeler arasındaki dengesizlikleri gidermek için bölge kalkınma planları yapılmaktadır. Ülkemizde bölgelerarası dengesizlik, ekonomik, sosyal ve kültürel yönleriyle bir sorun olarak varlığını devam ettirmektedir. Bölgeler arasındaki gelişmişlik farkından kaynaklanan sorunlar bölge kalkınma planlarıyla giderilmeye çalışılmaktadır.

ERZİNCAN İL ÖZEL İDARESİ 2015–2019 STRATEJİK PLANI

Yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde bir dizi yönetim prensibi ve Kamu Mali Yönetimi ile ilgili kanun ve yönetmelikler; kamu idarelerinin misyon ve vizyonlarını oluşturmalarını, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler belirleyerek performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmelerini ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmalarını gerektirmektedir. Stratejik Planlama olarak adlandırılan bu süreçte kamu kurumlarına plan hazırlama sorumluluğu yükleyen ana kanun 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, kurumsal olarak da 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu'dur.

Stratejik planlara ilişkin olarak dikkat edilmesi gereken en önemli husus, planların makro düzeyde belirlenen ulusal stratejiler ve kalkınma planları doğrultusunda ve katılımcı bir yönetim anlayışı ile kamu kurumlarının kendi elemanları tarafından hazırlanması zorunluluğudur.

Erzincan için hazırlanan Beş Yıllık Stratejik Plan'ın (2015–2019) öncelikli amacı, ilde üretilen mal ve hizmetlerin sunumundaki etkinlik ve verimliliğin artırılmasını, bu amaçla öncelikli aksaklık ve problemler ile bunları doğuran koşulların ortaya konmasını sağlamaktır. Bu amaçla öncelikli olarak ilin mevcut durumunun belirlenmesine önem verilmiştir.

Paydaş görüş ve beklentileri stratejik plana yansıtılmıştır. Durum analizi sırasında katılımcılığı esas alan, "Güçlü-Zayıf Yönler, Fırsatlar, Tehditler" (GZFT) analizi çalışmaları gerçekleştirilmiş, analiz bulgularından yola çıkılarak stratejik hedefler tespit edilmiştir. Planlama çalışmasının ikinci amacı, mevcut durum analizi sonuçları dikkate alınarak hayata geçirilecek faaliyet ve projelerin, İl Özel İdaresi vizyonunu destekleyecek şekilde, beş yıllık bir dönem itibarıyla planlanmasıdır. Stratejik Plan ile genel olarak çalışmaların belirlenen vizyon doğrultusunda ve sunulan hizmetlerin kalitesini artırmaya dönük yol haritasının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Erzincan İl Özel İdaresi Stratejik Planı, ilin orta vadeli (5 yıllık) stratejik amaç, hedef ve faaliyet/projelerinin belirlenmesine ve bütçelerin söz konusu unsurlara bağlı olarak programlara dönüştürülmesine yönelik olarak hazırlanmıştır.

Stratejik Plan ile; kamu kurum ve kuruluşlarının etkin ve verimli şekilde çalışmasının sağlanması ve kamuda planlarla hareket etme kültürünün yaygınlaştırılması, ilin dâhil olduğu bölge içerisindeki diğer illerle olan gelişmişlik farkının azaltılması, ildeki temel sorunların tespit edilerek ilin sahip olduğu potansiyelin açığa çıkarılmasını sağlayacak yol haritasının belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Yaşar Felekoğlu: Erzincan İl Özel İdaresi Genel Sekreteri. 1971 yılında Erzincan'da doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Erzincan'da tamamladı. 1994 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Bölümünden mezun oldu. 1995-1997 yıllarında Şırnak'ta yedek subay olarak vatani görevini tamamladı.

Resim 1: Yaşar Felekoğlu.

1998-2001 yıllarında T.C.Ziraat Bankasında mühendis olarak çalıştı. 2001-2005 yıllarında Mülga Köy Hizmetleri Erzincan İl Müdürlüğünde Kontrol Mühendisliği ve Şube Müdürlüğü yaptı. 2005-2009 yıllarında İl Özel İdaresinde Kontrol Mühendisliği, 2009-2015 yılları arasında Su ve Kanal Hizmetleri Müdürlüğü görevini yürüttü. 3 Şubat 2015 tarihinde, İl Özel İdaresi Genel Sekreteri olarak atanmış olup.halen bu göreve devam etmektedir.

İl Özel İdaresinin Çalışmaları

- Doğu Anadolu Bölgesi'nin en modern sıcak asfalt tesisini kuran Erzincan İl Özel İdaresi tarafından altyapısı, kanalizasyon, içme suyu ve kilit parke çalışmaları tamamlanan köyler başta olmak üzere 2 yıl içinde yaklaşık 400 kilometre köy yolu sıcak asfalta kavuştu.

-İl Özel İdaresi'ne ait sıcak asfalt tesisine güneş enerjisi sistemi(GES) projesi ile kendi elektriğini üretir hale geldi. Asfalt tesisinin elektrik ihtiyacı kurulan güneş panellerinden sağlanıyor.

-İl Özel İdaresi, köylerdeki içme suyu şebekelerinin yapımının yanı sıra içme suyu depolarının yenilenmesinin yanı sıra vatandaşların daha sağlıklı su tüketebilmeleri için su depolarında klorlama cihazları alındı.

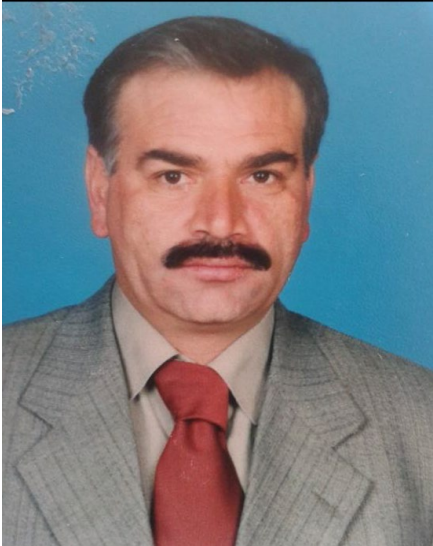
Resim 3: Yaşar Felekoğlu ve başarı belgesi takdimi.

Tarımsal sulamada köy arazilerinin sağlıklı sulanabilmesi için TANAP ve DAP desteği ile yeni sulama kanalları yapımı sağlandı.

Uzun yıllardır kullanılan ve ihtiyacı karşılayamaz hale gelen araç parkı yenilenerek, bölgenin en modern iş makinesi ve araç parkı kuruldu.

Köylerde içmesuyu, altyapı ve yol ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra, sosyal tesislerin yapımı, yenilenmesi, köylere çocuk parkı yapımının yanı sıra okul ve ibadethanelerin onarımları yapıldı.

İl Özel İdaresi olarak spor kulüplerine her yıl sağlanan malzeme desteğinin yanı sıra, köylerde yeni spor alanları oluşturuldu. Özel idare spor kulübü bünyesinde destek verilen sporcular Türkiye ve dünya genelinde önemli başarılarla imza attılar.

Nurettin Köy: 18.09.1962 Erzincan Merkez Günebakan köyü doğumlu. İlk öğretimimi kendi köyünde orta ve liseyi Erzincan imam hatip lisesinde okudu.

Resim 4: Nurettin Köy.

17/03/1982 de Ankara Mamak Muhabere Okulun'da acemi birliğine alındı, üç ay sonra Kıbrıs Paşaköy muhabere taburunda usta birliğine devam etti. 19/05/1984 terhis oldu. 21/09/1984 yılında Ezincan İl Özel İdaresinde iş makinaları yağ uzmanı olarak göreve alındı. İki yıl sonra büyük iş makina operatörü olarak göreve başladı. Erzincan ilçelerinde

görev yaptı.

25/09/2001 de Erzincan Refahiye ilçesinde şantiye şefliği görevine atandı ve 13 yıl bu görevde bulundu. Daha sonra Erzincan Merkezde, merkez şantiye şefliği ve satı asfalt kaplama şefliğine alındı.

ERZİNCAN MİLLÎ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ 2015-2019 STRATEJİK PLANA KATKISI

Millî Eğitim Bakanlığı Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü (yeğitek) Ulusal Destek servisinin düzenlediği Erzincan İl Millî Eğitim Müdürlüğü Ar-Ge biriminin koordine ettiği E-Twinning Türkiye bölgesel Çalıştayı 30-31 Mayıs tarihlerinde Erzincan Grand Simay Otel de yapıldı. Çalıştay; Vali Yardımcıları, İl Millî Eğitim Müdürü, İl Millî Eğitim Müdür Yardımcısı, Müftü Vekili, İl Millî Eğitim Şube Müdürleri, Sosyal politikalar il müdürü, ulusal destek servisi yetkileri ve 9 ilden toplam 82 katılımcı öğretmenlerin katılımıyla gerçekleşti. İlimizin geçen yıl yayınlanan eTwinning projeleri istatistiklerine göre illere göre yapılan proje sayısında, yürütülen proje oranında ve portala üye olan öğretmen sayısında Türkiye ikincisi olması ,2016 yılındaki bölgesel çalıştayların final programının Erzincan'da yapılmasına olanak sağladı. Son derece başarılı ve renkli geçen organizasyonda gerek ulusal destek servisi uzmanları gerekse diğer illerden gelen katılımcılar ilimizde misafir oldular. İlimizin turizmine ve ekonomisine katkı sağladılar. Bu faaliyet neticesinde MEB verileri çerçevesinde ilimize sağlanan ekonomik girdi yaklaşık 12.394 dir.

KUDAKA

“AB' ye üyelik” sürecinde yerel aktörlerin aktif katılımının sağlanması gereği, kalkınma ajanslarının kurulmasının başlıca gerekçelerini oluşturmuştur. Kalkınma ajansları 25. 01. 2006 tarihinde kabul edilen ve 08.02.2006 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 5449 sayılı“Kalkınma Ajanslarının Kuruluşu, Koordinasyonu ve Görevleri Hakkında Kanun” ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı'nın (DPT) ulusal düzeyde koordinasyonunda kurulmuş tüzel kişiliği haiz kurumlardır.¹

Türkiye’de İBBS (İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması) Düzey 2 baz alınarak 26 bölgede kurulan kalkınma ajanslarından birisi de TRA1 Düzey 2 Bölgesi’nde kurulan Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansıdır. Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı (KUDAKA) Erzurum, Erzincan ve Bayburt illerini kapsamaktadır.

¹ **Erzincan Ekonomisi 2023 Vizyonu**, İktisadi Araştırmalar Vakfı, İstanbul 2012; İçişleri Bakanlığı: **Mülki İdare Şurası İhtisas Komisyon Raporları**, Ankara 2002; KUDAKA; 2012-2023 **İnovasyona Dayalı Turizm Stratejisi ve Eylem Planı**, Ankara 2011; -**Turizmin Geliştirilmesi Mali Destek Programı**, Ankara; - **Kuzeydoğu Anadolu Bölge Planı 2014- 2023**; Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, **Kırsal Kalkınma Planı**, Ankara 2011; **Erzincan İli Tarımsal Yatırım Rehberi**, T.C. Gıda Tarım Ve Hayvancılık Bakanlığı Strateji Geliştirme Başkanlığı *Tarımsal Yatırımcı Danışma Ofisi*.

“Hazırlık süreci 30 Mart 2011 tarihinde başlayıp 2013 yılı sonuna kadar devam eden TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014-2023) mevcut durumunun analiz edilmesi, bu analizden elde edilen sonuçlara dayalı olarak bir bölge vizyonunun tespit edilmesi ve nihayetinde bu vizyona ulaştırılacak temel amaçların, önceliklerin ve tedbirlerin ortaya çıkarılması şeklinde bir kurgu ile ortaya çıkarılmıştır. Plan hazırlığı sürecinde literatür bilgisi bölgeye dışarıdan bakan ulusal ve uluslararası literatür, plan, strateji, istatistik ve projelerden ve içeriden bakan Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan raporlar, Ajansın proje bazlı desteklediği araştırma raporları, stratejiler ve akademik tezler ve makalelerden yararlanarak oluşturulmuştur.

Kalkınma Ajanslarının amacı; kamu kesimi, özel kesim ve sivil toplum kuruluşları arasındaki işbirliğini geliştirmek, kaynakların yerinde ve etkin kullanımını sağlamak ve yerel potansiyeli harekete geçirmek suretiyle ulusal kalkınma plânı ve programlarda öngörülen ilke ve politikalarla uyumlu olarak bölgesel gelişmeyi hızlandırmak, sürdürülebilirliğini sağlamak ve bölgeler arası ve bölge içi gelişmişlik farklarını azaltmaktır. Bu amaçla kalkınma ajansları gerek kendi destek programlarına gerekse bölgedeki kurum ve kuruluşların politikalarına dayanak teşkil edecek rehber niteliğindeki bölgesel gelişme planlarını hazırlamaktadırlar. Bu kapsamda, Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı 2010-2013 yıllarını kapsayan 3 yıllık Bölge Planı'nı hazırlamıştır. TRA1 Düzey 2 Bölgesi için Bölge Planı'nın hazırlanması

sürecinde, her üç ilde çalıştaylar düzenlenmiş, ajansın danışma kurulu olan Kalkınma Kurulunun 21 Aralık 2009 ve 25 Mart 2010 tarihli oturumlarında Planın içeriği ve hazırlanması süreci tartışılmış, Ajansın uzman personeli tarafından tarım, sanayi ve turizm sektörlerindeki paydaşlarla birebir görüşmeler yapıldıktan sonra bunlarla her üç ilde sektörel toplantılar düzenlenmiştir.

Plan'ın hazırlanması sürecinde yararlanılan kaynakların başında ise, bölgede önceden yapılmış araştırmalar, hazırlanmış olan raporlar, DAP (Doğu Anadolu Planı) ve 2005 yılında DPT ve UNDP' nin katkılarıyla Yıldız Teknik Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi tarafından hazırlanmış olan Erzurum-Erzincan-Bayburt Dar Bölgeli Polarize Gelişme Modeli Planı gelmektedir.

Grup çalışmaları Nüfus, Doğal Yapı, Tarım, Sanayi, Turizm ve Hizmetler olarak 6 başlık altında yürütülmüştür. Yapılan çalışmalar ve analizler neticesinde bu başlıklardan öncelikli olarak Tarım, Turizm ve Sanayi sektörlerinin incelenmesine ve geliştirilmesine karar verilerek bu sektörlerde yoğunlaşmıştır.

TRA 1 Düzey 2 Bölgesi'ndeki güçlü yönlerin başında tarım ve hayvancılık potansiyelinin yüksek olması, genç ve dinamik nüfus varlığı, kış turizmi ve doğa sporları potansiyelinin yüksek olması gelirken; kalifiye iş gücünün yetersiz olması ve beyin göçü, sermaye birikimi ve girişimcilik ruhunun yetersiz olması, bölgenin metropollerden uzak olması ve pazarlama ağlarının zayıf olması, geleneksel tarımdaki verim düşüklüğü ve üretimde modern teknolojiye geçilememesi başlıca zayıf yanlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bölgenin fırsatları olarak, Kalkınma Ajansının faaliyetleri, yakın komşu ülkelerle ticari ilişkilerin geliştirilmesi, Bölge'nin teşvik uygulamalarında 4. bölgede yer alması, 2011 Üniversitelerarası Kış Oyunları (2011 Üniversite), organik tarıma olan ilginin artmasıyla birlikte bu alandaki potansiyelin harekete geçirilmesi ve DAP Eylem Planı'nın 2010'da yürürlüğe girecek olması öne çıkarken; bölgeyi tehdit eden faktörlerin başında ise, olumsuz iklim şartları, güvenlik ve terör sorunu, Bölge'nin deprem kuşağında yer alması ve Bölge'de pazar ağının kurulamaması gelmektedir.

EK : BÖLGENİN SOSYO-EKONOMİK KALKINMA AMAÇLI PLANLAMA GEÇMİŞİ- Süleyman Toy

Her ne kadar 2011 yılında DAP Bölge Kalkınma İdaresinin kurulması ile TRA1 Düzey 2 Bölgesi illerinden olan Bayburt DAP Bölgesi dışında kalmış ve 2014 yılında güncellenen DAP Eylem Planında yer almamış olsa da TRA1 Düzey 2 Bölgesini içeren bölge ölçekli ilk plan 2000 yılında son şekli verilmiş olan DAP Planıdır. Doğrudan bölge özelinde hazırlanmış ilk plan ise 2005 yılında UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı), DPT (Devlet Planlama Teşkilatı), Yıldız Teknik Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi tarafından hazırlanan Erzurum-Erzincan- Bayburt Bölgesel Gelişme Planı (Ekonomik-Toplumsal Mekânsal Örgütlenme İçin Dar Bölgeli Polarize Model)'dir. Bölge özelinde Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansının (KUDAKA) 22 Kasım 2008 tarihli Bakanlar Kurulu Kararı ile kurulmasının ve 2010 yılı başında aktif olarak çalışmaya başlamasının ardından bölge ile ilgili Ajans koordinasyonunda ve yerelden yüksek katılımı ile hazırlanan ilk plan ise TRA1 Düzey2 Bölge Planı (2011-2013)'dir. Bahsi geçen bu planların önceliklerinin merkezde ve bölgede benimsenerek uygulamaya geçirilmesi konusunda ise oldukça zayıf kalmıştır. Sadece DAP Planı'nın kırsal kalkınma konusundaki bir önceliği özellikle hayvancılık konusunda doğrudan üreticiye Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı üzerinden hibe destekleri verilmesini sağlasa da kaynakların bölgede etkin biçimde değerlendirildiği söylenemez.

Bunun yanında, TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2011-2013) öncelikleri ise sadece Kuzeydoğu Anadolu Kalkınma Ajansı tarafından 2011-2013 yılları arasında desteklenen program, proje ve

faaliyetlere referans olmuş plan için öngörülen “bölgede uygulanacak tüm program ve projeler ile kurum ve kuruluşların stratejik plan hazırlıklarına” temel olma özelliğinden çok uzak kalınmıştır. Planın 2011–2013 yılları arasındaki uygulama döneminde KUDAKA üzerinden bölgede kullanılan kaynak 52 milyon TL iken özel sektörün eş finansmanı ile bu miktar yaklaşık 89 milyon TL olmuştur. Plan içerisinde planın uygulanmasına dair Kalkınma Bakanlığı, KUDAKA, bölgedeki kamu kurumlarının, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve üniversitelerin bahsi geçen amaçların gerçekleşmesine kendi kaynakları ve proje hazırlayarak Ajansın kaynakları ile katkı sağlamaları için koordinasyon oluşturulması nispeten hayata geçirilmiştir. Plan kapsamında belirtilen öncelik ve hedeflere uygun olarak desteklenen bütün projelerin süreçleri, çıktıları ve performans göstergeleri izlenerek etki analizleri ve diğer gerekli görülen araştırma ve analizler, ajans uzmanları tarafından Ajans Genel Sekreterliğine ve Yönetim Kuruluna rapor edilmiştir.

TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2011–2013) döneminde, planın uygulanmasına katkı sağlayacağı beklenen finansman kaynakları kamu yatırımları, DAP kapsamında yürütülen projeler, Cazibe Merkezlerini Destekleme Programı, Yatırım teşvikleri, KÖYDES, SODES Programı, KOSGEB destekleri, AB Destek Programları ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Destekleri şeklinde olsa da bütün bu kaynakların planda belirlenen önceliklere uygun olarak bölgeye aktarıldıklarını ve tek bir üst amaca ya da vizyona hizmet edecek şekilde kullanıldıklarını söylemek imkansızdır. Mevcut durumda artık Ajansların kurumsallaşması ve bölgelerini tanımasının ardından artık niteliği, içeriği, planlama tekniği ve katılımı ilk planlardan daha yüksek seviyede olan ikinci nesil bölge planları 2011 yılı içerisinde hazırlanmaya başlanmış ve 2014 yılı sonlarına doğru onaylanarak yürürlüğe girmiştir. TRA1 Bölgesinin bu nitelikteki planı ise TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014–2023)’dir. (TRA1 Düzey 2 Bölge Planı (2014–2023); Planlama Süreci ve Kapsamı, Planlama 2015;25(3):171–188

GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığımızın kuruluşu ve görevlerini belirleyen 651 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve diğer ilgili mevzuatlar ile İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğümüze verilen görevi hızlı, doğru ve eşitlik ilkeleri çerçevesinde yerine getirmek, hayvansal ve bitkisel üretimde sağlıklı ve güvenilir gıda üretimi ile birlikte; üretim, verimlilik ve kaliteyi artıracak tedbirleri alarak, yurt içi ve uluslararası pazarlarda ilin rekabet gücünü artıracak kalite ve standartlarda hayvansal ve bitkisel üretim yapılabilmesine olanak sağlamak.

Sürdürülebilir kalkınmayı başarmış; kaliteli, karlı, ekolojik dengeyi koruyan, yüksek yaşam seviyesi sağlayan tarım anlayışı içerisinde yeni tekniklere hızlı adapte olan ve örgütlenmiş çiftçileriyle, ulusal ve uluslararası pazarlarda söz sahibi, tanınmış ürünlerinde marka olabilmış, katma değeri yüksek, yaş sebze, meyve, hayvansal üretim ve organik ürünler üretebilen tarımsal yapıya sahip, sektörünü gündelik politikalarından kurtarmış, tüm kurum ve kuruluşları ile uyumlu çalışabilen Erzincan’ı bölgesinde örnek bir il yapmak.

KULLANILAN YÖNTEM ve DEĞERLENDİRME : Çalışmada hedef ve sürenin ölçülebilir olmasına, SWOT analizlerinin ise tesir altında kalınmadan yapılmasına özen gösterilmiştir.

Planın dezavantajlı ve riskli görünen yönü stratejinin hedef kitleye tam olarak anlatılamaması ve eldeki mevcut kaynakların etkin şekilde kullanılmama ihtimalidir.

Resim 6: Ot biçimi.

Plan, il merkezi başta olmak üzere 9 ilçede sivil toplum kuruluşları temsilcilerine, köy muhtarlarına, belediye başkanlarına, idarecilere, önder çiftçilere, iş adamlarına ve diğer

bölge aktörlerine tanıtılacaktır.

Planda 9 stratejik amaç adı altında hedefler ve hedeflerin altında projeler saptanmıştır.

Bu plan icra yönlü bir plandır.

Plandaki amaç, hedef ve projeler ilin ihtiyaçları ve tarımsal alt yapısı göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

İktisadi bir faaliyet olan tarımın ildeki diğer sosyo-ekonomik faaliyetlerin etkisinde kalacağı düşünülerek ilin genel stratejik planı yapılmalıdır.

Tarım stratejik planının genel olarak uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinden İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü sorumludur.

İlin tarımda planlanabilir ve sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirmedeki en büyük avantajı çiftçilerimizin yeniliklere açık ve kabullenme noktalarındaki başarılarıdır.

GENEL HEDEFİMİZ : Meyvecilik ve sebzeçilikte bölgenin merkezi olmak. Sürdürülebilir ve karlılığı yüksek bitkisel ve hayvansal üretim yapmak. İldeki ihracatı arttırarak, marka olmak.

SWOT ANALİZİ- GÜÇLÜ YÖNLER: Ekolojik koşulların tarımsal üretim için uygun oluşu ve mikro-klima alanlarının varlığı,

Su kaynaklarının tarımsal sulama ve balıkçılık için yeterli olması,

Gelecekte güçlü bir turizm potansiyelinin oluşu nedeni ile; kış turizmi, doğa sporları, yayla turizmi, ekolojik turizm, eko köy imkanlarının olacağı,

Meyve fidanı ve meyve yetiştiriciliğine uygun toprak yapısı ve ekolojisinin var olması,

Şeker fabrikasının bulunması,

Küçükbaş hayvancılığın tamamına yakınının profesyonelce yapılıyor olması, büyükbaş hayvancılıkta entegre tesislerin mevcut oluşu ve çayır mera alanlarının geniş olması,

Yem bitkileri ve silajlık mısır tarımının öneminin çiftçilerimizce benimsenmesi,

İl genelinde meraların tamamının birkaç yıl içerisinde tespit, tahdit ve tahsislerinin bitirilecek olması,

Uzun yıllardır ilde sürekli olarak faaliyet gösteren çiğ süt işleme tesisinin bulunması,

Tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan tarım arazilerinin bulunması, bu arazi sahiplerinin tarım dışında gelirlerinin olması nedeni ile mevcut arazilerde uzun vadeli projeler yürütülebilme imkanının olması,

Kuru fasulye, ceviz(Kemah cevizi), tulum peyniri, üzüm(Cimin üzümü) gibi Ülke genelinde tanınmış ürünlerinin bulunması,

Çiftçilerimizin yeni teknik ve teknolojileri benimsemedeki üstünlükleri,

ZAYIF YÖNLER: İlde önceki yıllarda katılımcılık yolu ile kurulan tesislerin başarılı olamaması nedeni ile ortak çalışma, katılımcılık ve örgütlenmenin zayıf olması,

Tarımda kullanılan sulama suyunda motopomp ile sulanan alanların getirdiği yüksek sulama maliyetlerden kaynaklı sulama suyu ücretlerinin çok yüksek oluşu,

Tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan arazilerin kiraya verilmemesi ve maliklerince de kullanılmaması,

Yenilik ve yeni teknolojiler içermeyen tarımsal eğitim konusunda hedef kitlenin isteksiz oluşu,

Pazar ve pazarlama kanallarının önemsenmemesi, pazar arayışının ferdi olarak yapılması,

ISO 9000, TSE, ISO 22000, HACCP gibi belgelere sahip işletmelerin az oluşu,

Tarımsal ürünlere katma değer sağlayacak olan mevcut tesislerin tam kapasite çalışmaması,

Tarımın iktisadi bir faaliyet olarak değerlendirilmemesi,

Üniversite, Araştırma İstasyon Müdürlüğü, İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü, Sivil Toplum Kuruluşları arasında yeterli işbirliği ve planlamanın olmayışı,

İlde arazi toplulaştırma projelerine henüz başlanılmamış olması,

FIRSATLAR: İlimizde tarıma da pazar ve katma değer sağlayacak olan özellikle turizm, kültür, doğa sporları ve kaplıca imkanlarının değerlendirilmesi yönünde yürütülen çok önemli çalışmaların başlamış olması,

Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumunun ilde faal olması. Kırsalda nüfus baskısının olmaması,

Alabalık üretimine uygun su kaynaklarının ve su ürünlerine talebin çokluğu,

Meyve suyu, yaş meyve, sebze, turşu, bal vb. tarım ürünlerinde ambalajlama ve işleme yönelik tesislerin kurulması yönünde müteşebbislerin varlığı,

Tarıma elverişli olduğu halde kullanılmayan tarım arazilerinde özellikle Refahiye, Kemah, İliç ilçelerinde başta kapama ceviz(Kemah cevizi) bahçeleri olmak üzere meyvecilik yapılabilecek geniş alanların bulunması,

Terk edilmiş tarım arazileri üzerine ceviz gibi ekonomik ömrü 90 yılı aşkın kapama bahçelerin kurulması özellikle İlimizden göç etmiş insanların nesiller boyunca İlimiz ile irtibatlı olmalarını sağlayacak olması,

Çayırılı, Tercan, Otlukbeli ilçelerimizde ayçiçeği tarımının ve organik tarımın geliştirilmesi, İlin ekolojisi nedeni ile kirazın Ülkemizde yaygın olan üretim sezonundan sonra olgunluğa erişmesi,

AB-Türkiye sürecinde meyvecilik sektörünün öneminin artacak olması, Bitkisel üretimin yapıldığı bahar, yaz ve sonbahar aylarında köy nüfusunun artması, kış aylarında il veya ilçe merkezlerinde nüfusun yoğunlaşması,

TEHDİTLER: İlin tarım arazilerinde ve özellikle sulamaya açılmış bölgelerde tuzluluk, alkalilik, drenaj yetersizliği ile su ve rüzgar erozyonu gibi tarımı kısıtlayıcı faktörlerin varlığı,

Bitkisel ve hayvansal üretim arasında dengenin kurulamaması, küçükbaş hayvancılık yapanların otlatma mevsimi dışında hayvanlarının yem ihtiyaçlarını satın almaları, büyükbaş hayvancılığın yoğunlaştığı bölgelerimizde ise yem bitkileri üretimi için yeterli tarım arazinin mevcut olmaması,

Tarımda mevcut genç nüfusun tarımı benimsememesi,

Ulusal ve uluslararası hibe fonlarından yeterince yararlanılamaması, ilde bu konularda proje yapabileceklerin önemli bir kısmının kamuda olması, proje eğitimi almamış ehil olmayan kişilerce yapılan projelerin kabul görmemesi nedeni ile yeterli sayı ve kalitede proje hazırlanamaması,

Pazar bulma konusunda ferdi gayretlerin dışında profesyonel ekiplerin bulunmaması,

Pazar ve pazarlama sıkıntısı nedeni ile mahsullerin ucuza hatta zaman zaman art niyetli insanlara satılmak durumunda kalarak çiftçilerimizin zor durumda bırakılması,

Tarımsal üretimde girdi fiyatlarının yüksekliği,

Tulum peyniri imalatının ilk üretim aşamasında hijyenik şartların yeterli düzeyde olmaması, Cimin üzümünün sertifikalı olarak üretiminin gerçekleştirilememiş olması.

KOSGEB ERZİNCAN MÜDÜRLÜĞÜ STRATEJİK HEDEFLERİ

KOSGEB, KOBİ'lerin rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, ülke ekonomisinde payını ve etkinliğini artırmak, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek, araştırma-geliştirme, yenilik ve işbirliği faaliyetlerini desteklemek ve girişimcilik kültürünü geliştirmek üzere faaliyetlerini sürdürmektedir.

Sayısal olarak İşletmelerin %99'8 inin KOBİ'lerden oluştuğu ülkemiz ekonomisinde, istihdamın %74'ü, katma değer %53'ü ve ihracatın %56,4'ü KOBİ'ler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu yönleri ile KOBİ'ler, Ülkemiz ekonomisinin bel kemiğini oluşturmaktadırlar.

KOSGEB, Ülkemiz 2023 vizyonuna ulaşmak için, stratejik planda yer alan ve aşağıda listelenen hedefler doğrultusunda, Destek Programları, Kredi Faiz Destekleri ve laboratuvar hizmetleri ile hedef kitesine yönelik destek ve hizmetlerini sunmaya devam etmektedir.

Hedefler:

1. Girişimciliğin geliştirilmesi,
2. KOBİ'lerin uluslararasılaştırılması,
3. İşbirliklerinin geliştirilmesi,
4. KOBİ'lerin finansmana erişiminin kolaylaştırılması,
5. KOBİ'lerin Ar-Ge ve inovasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi,
6. KOBİ'lerde kurumsallaşmanın sağlanması.

Ülkemiz, 2023 yılı hedeflerine güçlü girişimciler ve güçlü KOBİ'ler ile ulaşabilecektir.

KOSGEB Erzincan Müdürlüğü Hedef ve Stratejileri

A-İl'de girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak, güçlü bir ekosistem oluşturmak ve girişimciliği geliştirmek,

İl'de girişimcilik kültürünün gelişmesi ile yeni iş alanları oluşacak ve işsizlik oranı düşerek, toplumdaki ekonomik refah seviyesi yükselecektir. Bu hedefe yönelik olarak;

KOSGEB öncülüğünde eğitimin her kademesinde girişimciliğe yönelik örgün ve yaygın eğitim programları yaygınlaştırılarak, girişimci rol modellerinin tanıtılması ve ödüllendirilmesine yönelik uygulamalar yoluyla; girişimcilik kültürü geliştirilecektir.

KOSGEB, girişimcilik kültürünü yaygınlaştırmak ve girişimcilerin bir iş planına dayalı olarak kuracakları işletmelerin başarı düzeylerini artırmak amacıyla "Uygulamalı Girişimcilik Eğitimleri" (UGE) düzenlemeye devam edecektir. Hayatta kalma şansı yüksek, büyüme ve istihdam oluşturma potansiyeli taşıyan yeni girişimler KOSGEB tarafından desteklenecektir.

Girişimcilik faaliyetlerinin toplumun özellikle kadın ve genç kesiminde yaygınlaşmasına öncelik verilecektir.

Kamu kurum, kuruluşları ve meslek kuruluşları işbirliği ile kurulacak İŞGEM'lere ve İŞGEM'lerde faaliyet gösterecek ildeki mevcut bakır işlemcileri ve bu sektördeki yeni girişimler için KOSGEB'in belirlediği şartlar ve özelliklerdeki işletmelere KOSGEB destekleri sağlanacaktır.

B- İşletmeler arasında işbirliği ve ortaklık kültürünün geliştirilmesi

Büyük işletmeler ile KOBİ'ler arasındaki verimlilik farkını kapatmanın bir yolu da KOBİ'leri kuracakları iş birlikleri ile büyütme ve artan ölçek ekonomisinden faydalanarak üretimdeki verimliliklerini ve kârlılıklarını artırmaktır. Bu kapsamda, İşletmelerin ortak sorunlarına ortak çözümler üretmeleri amacıyla yapacakları ortak imalat, ortak tedarik, ortak pazarlama vb. işbirlikleri KOSGEB tarafından ilgili desteklerle teşvik edilecektir.

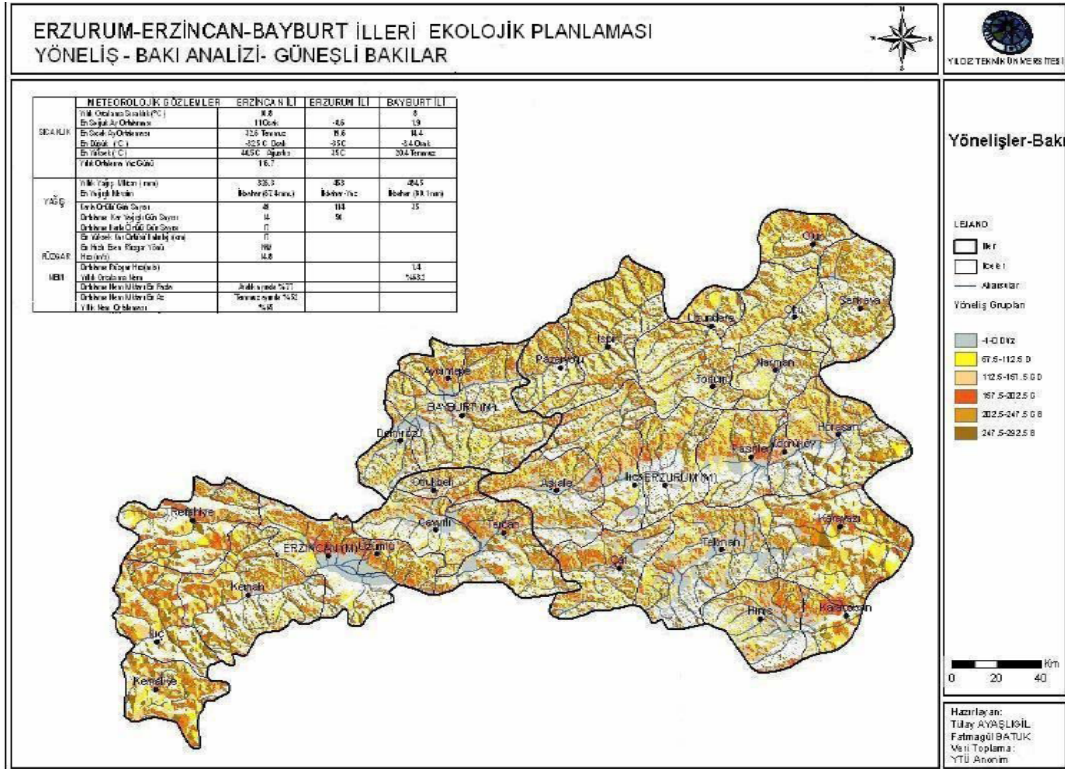
C- Erzincan İlindeki KOBİ'lerin uluslararasılaştırılması,

İlimizdeki KOBİ'lerin dış pazarlara erişim imkân ve kabiliyetlerinin geliştirilmesi, rekabet güçlerinin uluslararası düzeyde arttırılmasına yönelik olarak KOSGEB Destekleri sağlanacaktır.

D- KOBİ'lerin Ar-Ge ve İnovasyon faaliyetlerinin geliştirilmesi,

Erzincan imalat sanayi sektörünün yenilik yapma yeteneğinin geliştirilmesi için, hem ilgili sektörde hem de toplumun diğer kesimlerinde bilim, teknoloji ve yenilik kültürü konusunda farkındalığın artırılması, bilinçlendirme faaliyetleri KOSGEB-Erzincan Üniversite işbirliği ile gerçekleştirilecektir.

KOSGEB Destekleri ile, İlimizdeki KOBİ'lerin Ar-Ge/Yenilikçilik Faaliyetlerinin Geliştirilmesi ve Ekonomik Değere Dönüştürülmesi teşvik edilecektir. İlin Kamu-Üniversite-Sanayi işbirliği geliştirilecektir.

Harita 1. KUDAKA kapsam alanı. Bayburt, Erzurum, Erzincan.

E-İl'deki KOBİ'lerin kurumsallaşması, rekabet güçlerinin artması ve ekonomik büyümeye katkılarının yükseltilmesi .

KOSGEB, İlimizdeki KOBİ'lerin üretim ve yönetim becerilerini geliştirmek, yenilikçi ve yüksek katma değerli ürün/hizmet üretme kapasitelerini artırmak, kurumsallaşmalarını sağlamak, pazar- satış ağlarının güçlendirmek ve markalaşmaları için destekler sağlayacaktır.

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK İL MÜDÜRLÜĞÜ 2014 YILI ÇEVRE DURUM RAPORU

Anayasanın 56. maddesinde "Herkes sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip olduğu vurgulanmıştır. Buna bağlı olarak; "Çevreyi geliştirmek, çevre sağlığını korumak ve çevre kirlenmesini önlemek Devletin ve vatandaşın ödevidir." denilmektedir. Çevre; birey, toplum, devlet ve tüm vatandaşların önemli ve öncelikli sorumlulukları arasındadır. Aşağıda Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü'nün 2014 yılı çevre durumu hakkında hazırladığı raporda yer alan bazı açıklamalar yer almaktadır.

“İçinde bulunduğumuz yüzyıl, birçok teknolojik imkânları insanlığın hizmetine sunarken, bir yandan da geri dönüşü zor hatta imkânsız olan varlıkları da alıp götürmektedir. Çevre kirliliğinin artmasında nüfus artışı faktörünün yanı sıra; sanayileşme, yanlış enerji kullanımı, doğal kaynakların sorumsuzca kullanılması, çarpık kentleşme ve buna bağlı olarak ekolojik dengenin bozulması önemli katkıda bulunmaktadır. Çevre kirliliğinin boyutlarının ve zararlı etkilerinin artması kalkınma ve büyüme çabalarında çevre konusuna olan duyarlılığı artırmıştır. Bu çabalar özellikle gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye düşürmeden bugünkü neslin ihtiyaçlarını karşılamak olarak ifade edilen “sürdürülebilir kalkınma” kavramının gerek ulusal ve gerekse uluslararası boyutta önem kazanmasına neden olmuştur.”

“İlimizin çevre dengelerinin mevcut durumunun ortaya konulması amacıyla; gerekli olan veri vb. bilgilerin toplanması sınıflandırılması kullanıcılara sunulması için “ Çevre Envanteri” nin çıkarılması büyük önem arz etmektedir. Bu kapsamda hazırlanan İl Çevre Durum Raporları, o ilin tüm çevre değerlerinin bir sistem bütünü içinde toplandığı, sürekli ve dengeli kalkınmayı hedeflerken korunmasına özen gösterilmesi gereken ekosistemlerin devamlılığının sağlanmasında, insan ihtiyaçlarını ve doğal kaynaklar arasındaki dengenin kurulmasında, Çevre ve Şehircilik politikalarının geliştirilmesinde önemli kaynak teşkil etmektedir.”

“Yaban yaşamı türleri, endemik hayvan türleri ve yılın çeşitli zamanlarında geleneksel olarak kullandıkları yaşam ortamlarındaki popülasyonları (memeliler, sürüngenler, amfibiler, kuşlar, balıklar) envanter çalışmalarına dayandırılarak belirtilmelidir. Popülasyonların göç yolları üzerindeki konaklama noktaları, kışlama yerleri mevsimler veya aylar itibarıyla belirtilip, türler bilimsel ve yöresel adlarıyla verilmelidir. Önemli hastalık ve zararlılar ile bunların mücadelesi hakkında da bilgi verilmiştir.”

“Erzincan İlinin doğal ortam özellikleri yani il topraklarının topografya özellikle eğim, baki, yükseklik, jeolojik yapı oluşturan ana malzemelerin fiziksel ve kimyasal özellikleri toprak, bitki örtüsü durumları dikkate alınarak aşağıda belirtilen ekolojik birimler saptanmıştır. Erzincan İli sahasının yarıdan fazlası orman ekosistemi dahiline girmektedir. Bu sisteme ait olan sahalarda arazi genellikle VII. sınıf kapsamına dahil olan eğimli sahalarda yer yer tarıma açılması, ormanlarda hayvan otlatılması, ormanların çeşitli yollardan aşırı tahrip edilmesi sonucu değerini kaybederek işe yaramaz arazi olarak tanımlanan VIII. sınıf araziye dönüşmüştür.”

“İl düzeyinde nesli tehlikede olan ve olması muhtemel evcil hayvanlar ile yaban hayvanlarının; türleri (bilimsel ve yöresel adları), sayıları ve bunların korunmasına yönelik alınan tedbirler ile ilgili bilgiler verilecektir.”

“İlimizde 2014 yılı içerisinde herhangi bir Büyük Endüstriyel kaza yaşanmamıştır. “Büyük Endüstriyel Kazaların Kontrolü Hakkında Yönetmelik” kapsamında ilimizde Anagold Mad.San.A.Ş üst seviye , Aytemiz Gaz A.Ş alt seviye kuruluş ve 3 adet kapsam dışı SEVESO kuruluşu mevcuttur.”

“İlimizde yer altı madenciliği yapan kömür işletmelerinde kalitesiz kömür cevheri içeren pasa atıklarını genellikle açılan galerilerin içinde direkt deşarj diyebileceğimiz şekilde

depolamaktadır. İlimizde bu yöntemin uygulanırlığının % 3 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Krom işletmelerinde ise düşük tenör içeren krom pasaları tekrar işleme alınarak cevher zenginleştirmeye tabi tutulmaktadır. İlimizde bu yöntemin uygulanırlığının % 7 civarında olduğu tahmin edilmektedir. İlimizdeki madencilik sektöründe pasa atıklarının depolama yöntemi uygulanırlığının % 90 civarında olduğu düşünülmektedir.”

“Doğal sit alanları, tabiat varlıkları ve tabiat anıtları hem turizm ve ülke ekonomisi açısından önem arz ettiği gibi Erzincan İlinin tanıtımı açısından da önem arz etmektedir. Özellikle Kemaliye (Eğin) İlçemiz hem kültürel ve hem de kentsel sit alanları ile birlikte tescilli tabiat varlıklarını ön plana çıkarmaktadır. “

“Erzincan İline ait Çevre Düzeni Planı hayata geçtiğinde tarım alanları, mera ve orman alanları üzerindeki baskı ortadan kalkacaktır. Bu sayede alanların koruma kullanma dengesi gözetilecektir. Diğer yandan, Ekşisu Sazlığı her sene göçen kuşlara ev sahipliği yapması nedeniyle fotosafari açısından önem arz etmektedir. Otlukbeli Gölümüz de traverten görünümü ile adeta Pamukkale (Hyerapolis) ‘yi anımsatmaktadır.”

“2014 Yılında özellikle Karasu Irmağında balık ölümlerine neden olan olaylarla karşılaşmıştır. Bu kirlilikler içinde en başta krom işletmelerinin şlam ismi verilen atıksularını alıcı ortama doğrudan deşarj edilmesi, akarsuya pestisit ve insektisik türü ilaç atıklarının verilmesi, suda aşırı nütrient artışı neticesi plankton patlamaları en başta gelen faktörler olmuştur. Nütrient artışı doğal bir olay olup yağmur sularının aşırı artışı ile birlikte suda Azot ve Fosfor miktarındaki aşırı artış neticesi senede en çok iki sefer vuku bulmaktadır. Ancak, diğer faktörler tamamen ilgili sektörlerin duyarsızlıklarından kaynaklandığı değerlendirilmektedir.

“2014 senesi içinde özellikle ambalaj atıkları ile ilgili İlimizde faaliyet gösteren 2 (iki) işletmenin birbirlerini şikayet etmesi ile ilgili olaylar İl Müdürlüğümüzün gündemini en çok işgal eden konulardan olmuştur. Gürültü konusunda en çok canlı müzik ile ilgili izinsiz faaliyet gösteren kamuya açık eğlence mekanlarına ilişkin şikayetler, Anagold A.Ş. firmasında küçük çaplı toprak kirliliğine neden olan iş kazaları sıralamayı takip etmiştir. Erozyon ve doğal alanların tahribine ise rastlanılmaması nedeniyle öncelik sıralamasının en arkasına yerleştirilmişlerdir.”

II ERZİNCAN 2023 VİZYONU ARAMA KONFERANSI

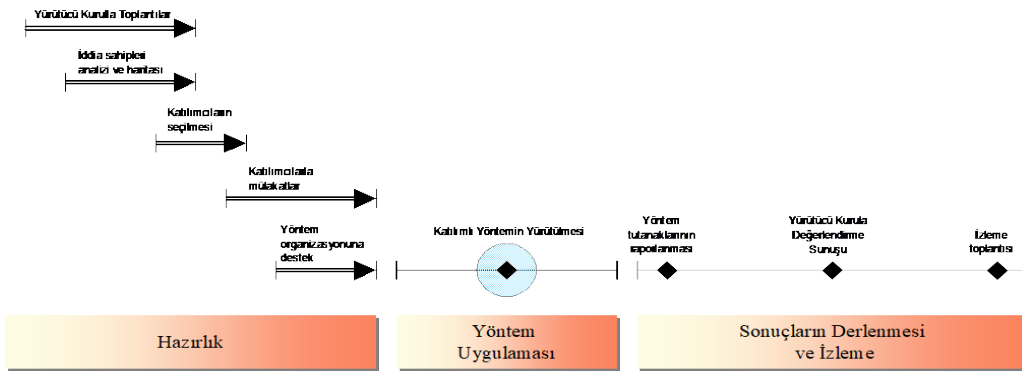
Erzincan-15-16,Ekim,2016

Erzincan'ın geleceğine ilişkin öngörude bulunmak, kalkınma planları tasarlamak, vizyon oluşturmak, şehir için gerekli olan stratejileri ve ihtiyaç duyulan eylem planlarını belirlemek üzere 15-16 Ekim tarihinde Erzincan Valiliği öncülüğünde Prof. Dr. Oğuz Babüroğlu moderatörlüğünde düzenlenen "Erzincan 2023 Vizyonu Arama Konferansı" düzenlenmiş, daha sonra sonuç bildirgesi açıklanmıştır.

YÖNETİCİ ÖZETİ

ÇALIŞMA AKIŞI ve RAPORUN İÇERİĞİ

Bu rapor 15-16 Ekim 2016 tarihleri arasında Erzincan kamu, özel sektör, eğitim ve sivil toplum örgütü temsilcilerinin katılımıyla gerçekleştirilen "Erzincan İl Yatırım Ortamının Geliştirilmesi" konulu Arama Konferansı'nın tutanağını içerir.

Arama Konferansı, Erzincan iddia sahiplerinin (stakeholder), Erzincan'ın geleceğinin tasarım ve uygulama sürecinde bizzat yer alması ve ortak akıl üretmesi için kullanılan, Arama Katılımlı Yönetim Danışmanlık ekibi tarafından uygulanan katılımlı bir yöntemdir. Bu katılımlı yöntem yaklaşımının, Erzincan'ın geleceğinin tasarlanması ve uygulanması sürecine iki açıdan fayda sağlayacağı düşünülmektedir. Birincisi, Erzincan'ın gelecek tasarımı ve değişimi için iddia sahiplerinin bilgi ve tecrübelerinden yararlanarak ortak aklı çıkarmayı hedeflemektedir. İkincisi, bu değişime sistemsel bir yaklaşım getirmektedir. Bu süreç, hazırlık, Arama Konferansı'nın uygulanması ile sonuçların derlenmesi ve izlenmesi olmak üzere üç ana fazdan oluşur.

Hazırlık aşamasında Yürütücü Kurul ile görüşmeler yapılmış, iddia sahipleri analizi ve haritası çıkartılmış, Arama Konferansı'nın katılımcı listesi belirlenmiş, mülakatlar tamamlanmış ve Arama Konferansı'nda tartışılan Erzincan Arama Konferansı Gelecek Tasarımı Çerçevesi çıkartılmıştır.

Resim 1: Erzincan 2023 Vizyonu Arama Konferansı çalışma grupları.

Arama Konferansı altı aşamada uygulanmıştır: 1) Dünyadaki ve Türkiye'deki Erzincan'ı ve kentleri etkileyebilecek akımlar (fırsatları ve tehditleri); 2) Erzincan'ın bugünkü durumu

(artıları ve eksileri); 3) Erzincan'ın yöngörüsü (vizyonu, kent kimliği ve 2023 Hedefleri); 4) Erzincan'ın stratejik kurgusu; 6) Bundan sonraki adımların yol haritasının çizilmesi.

Akımlar ve Erzincan'ın artıları ve eksileri önce tüm katılımcılarla gerçekleştirilen ayrı beyin fırtınası çalışmalarıyla belirlenmiş, sonra grup çalışmalarında önceliklendirilmiş, Arama Danışmanlık tarafından grup çalışmaları bütünleştirilmiş, tüm katılımcılarla paylaşılmış ve birlikte yorumlanmıştır.

Erzincan'ın yöngörüsü, stratejik kurgusu ve uygulama yaklaşımı grup çalışmalarında geliştirilmiştir. Grup çalışmalarının bütünleştirilmesi Arama Danışmanlık tarafından gerçekleştirilip bilahare daha küçük bir grupla netleştirilmiş, tüm katılımcılarla değerlendirilip yorumlanmıştır.

Arama Konferansı'nın en son aşamasında uygulanan yol haritası çalışması bundan sonra yapılacak stratejik planın eylem planlarına ve projelerine ışık tutmaktadır.

Resim 2: Erzincan 2023 Vizyonu Arama Konferansı'na öncülük eden Erzincan Valisi Ali Arslantaş.

Erzincan 2023 Vizyonu Arama Konferansı'na katılımda bulunanlar.

Rapor iki ana bölümden oluşmaktadır: Yönetici Özeti ve Çalıştay Notları. Yönetici Özeti, Arama Konferansı'nda grup çalışmalarından sonra ortak akılla üretilmiş ve sonra bütünleştirilmiş Erzincan'ı etkilemesi muhtemel fırsatları ve tehditleri, Erzincan'ın bugünkü artılarını ve eksilerini, gelecek tasarımını ve son olarak, stratejik yol haritasını içermektedir.

Çalıştay notları, Arama Konferansı'nın akışıyla tutarlı olarak yapılan tüm çalışmaları, tartışmaları ve değerlendirmeleri belgelemektedir.

III

KALKINMAYA İLİŞKİN PLAN, ÖNERİ VE PROJE ÖRNEKLERİ

Bölgeler arasındaki gelişmişlik farkı hem gelişmiş ülkeler hem de gelişmekte olan ülkeler açısından sorun olmaya devam etmektedir. Bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını gidermek, geri kalmış bölgelerin kaynaklarını, fırsat ve risklerini değerlendirerek bu bölgeleri geliştirmek yöntemi gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeler tarafından kullanılmaktadır.¹

Türkiye’de Bölge Planlaması ve Gelişimi: Türkiye’de bölge planlaması ve bölgesel gelişme ile ilgili çalışmalar Osmanlı Devleti’nin son döneminde yapılmaya başlanmıştır. Ancak Osmanlı Devleti’nde bölge planlamasıyla ilgili çalışmalar çağdaş anlamdaki bölge planlamasından çok asayiş ve güvenliğin sağlanmasına yönelik çalışmalardır. 1913 Tarihli İdare-i Umumiye-i Vilayet Yasası’nın 1. maddesinde Osmanlı Devleti’nin yönetim bakımından teftiş bölgelerine ayrılması uygun görülmüştür. Bölgelerin başına getirilen genel müfettişlerin görev ve yetkilerini düzenleyen yönetmeliğin 23. maddesine göre, genel müfettişler yetkili olduğu bölgede uzmanlara, başında bulunduğu bölgenin orman, maden, tarım, eğitim durumunu ve kalkınma imkânlarını araştırarak ve ilgili bölge kentlerinin ortak işleri için uyum ve ahengi sağlamakla görevli olacaklardır.²

Osmanlı Devleti’nin son döneminde bölge ile ilgili çalışmaları yürüten Bölge Müfettişliği Kurumu 1921 Anayasası’nda da yer almıştır. 1927’de çıkarılan bölgelerle ilgili 1164 Sayılı Yasa’da birden çok kenti ilgilendiren ortak işlerin görülmesi için bölge müfettişliklerinin kurulması gerektiği belirtilmiştir. Cumhuriyetin ilk yıllarındaki bu düzenleme ekonomik ve sosyal gelişmeleri hedeflemekten çok tıpkı Osmanlı Devleti’nde olduğu gibi güvenlik ve asayişin sağlanmasına yöneliktir.³

Cumhuriyet Döneminde Yapılan Bölge Kalkınma Planların: Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi’nde yapılan bölge kalkınma planlarının bir kısmı Devlet Planlama Teşkilatının kurulmasından önce yapılmış, bir kısmı söz konusu teşkilatın kurulmasından sonra

yapılmıştır. Konu bütünlüğü açısından Devlet Planlama Teşkilatının hem kurulmasından önce hem de kurulmasından sonra yapılan bütün bölge kalkınma planları anlatılmıştır. Konunun anlatım dilinde birlik sağlanması için bazı bölgelerin kalkınması için kullanılan bölgesel gelişme projeleri de bölge kalkınma planı olarak isimlendirilmiştir.

1. DOĞU ANADOLU BÖLGESİ KALKINMA PLANI (DAP-PROJESİ)

DAP (Doğu Anadolu Projesi) 160 bin kilometre kare alanıyla Türkiye Coğrafyasının % 21'ini kapsamakta ve Ağrı, Ardahan, Bayburt, Bingöl, Bitlis, Gümüşhane, Elazığ, Erzincan, Erzurum, Hakkari, Iğdır, Kars, Malatya, Muş, Tunceli ve Van, illerini içine almaktadır. Bu projenin öncelikli hedefi bölgede tarım ve hayvancılık sektörünün geliştirmesini sağlamak, hayvancılık ve tarım sektörlerine dayalı sanayiye geliştirmek, bölgede özel sektör yatırımları için uygun ortam ve koşullar oluşturmasını sağlamaktır

Resim 1: Ergani Dağı Kayak Tesisleri. (Fot. <http://i.hurimg.com>)

Son derece geniş bir alanı kapsayan bölge kalkınma planı çalışmasının en önemli getirisi, bölgenin ekonomik ve ticari hayatının yönlendirilmesinden sorumlu olacak Ekonomik Kalkınma Ajansı (EKA)'nın kurulması önerisi olmuştur. EKA teşkilat yapısı (Ticaret ve Sanayi Odalarının ağırlıkla temsil edildiği kamu yetkisine sahip bir kuruluş), ve gördüğü fonksiyonlar bakımında (bölgede girişimcilik kültürünün geliştirilmesi ve özel sektörün kalkınma sürecine katkısının artırılması) katılımcı bir bölgesel gelişme aracı olma niteliğindedir. Ancak bugüne kadar DAP uygulama alanında önemli bir gelişme sağlanamamıştır.⁴

2. ERGAN DAĞI KOMPLEKSİ

Erzincan'da modern bir kayak merkezi kurma fikri; İl Özel İdaresi ve Erzincan Belediye Başkanlığınca ortaklaşa geliştirilmiş, ilin ekonomik gelişmesine ivme kazandırmak istenmiştir.

Gerek Özel İdare ve gerekse Belediye Başkanlığı, bütün mevsimlerde kullanılacak bir merkez geliştirme düşüncesiyle çeşitli gözlem, tespit ve görüşlerin oluşması, bu süreçte pratikte neler yapılması hususunda çalışmalar yapmışlardır.

1995 yıllarında fiilen bu konuda bazı donanım ve alt yapı çalışmalarına ağırlık verilmiş, Ergen Dağı eteğinde dünyanın sayılı kayak tesisi alanlarından biri kullanıma açılabilmiştir.

Kayak merkezinin tesisi için araştırılan alan, Erzincan şehrine yaklaşık 20 km. güneyinde, Erzincan ve Ovacık arasında Munzur Dağlarının Mercan kümesine ait olan Ergen Dağı yamaçlarında (Deniz seviyesinin 3350 m. üzerinde) yer alır.

Resim 3: Yıldırım Akbulut kayak tesisleri (Fot. Salh Mazlum Photography)

3. YILDIRIM AKBULUT KAYAK TESİSİ

Erzincan'ın kuzeybatısında Sakaltutan'dadır. Sakaltutan'ın Erzincan şehriden uzaklığı 42 km.dir. Bu tesis 2200 m irtifada kurulu olup, kar örtüsü yaklaşık 5 ay kalır. Tesisin 1050 m uzunluğunda tek bir skilifti.66 yataklı bir moteli ve bir kafeteryası vardır. Kayak tesisi ulaşım imkanları bakımından müstesna bir durumdadır. Erzincan şehriden yaklaşık 20 km. uzakta bulunan kayak tesisi, büyük bir şehir tarafından sulanan bütün ulaşım imkânlarından faydalanmaktadır.

Resim 2: Buları Çayırları. (Fot. Üzeyir Yıldırım- facebook)

Erzincan ve ilin 8 ilçesi arasındaki yol mesafeleri

Erzincan havaalanı, şehir merkezinin 6 km. güneydoğusunda bulunmaktadır. Aslen askeri bir havaalanı idi. İç iç hat uçuşlarına 1988'e açılmıştır. Türk Hava Yolları, Ankara - Erzincan arasında haftada 3 uçuş yapmaktadır. Halihazırda, uçuşlar (TK 652) Salı ,Perşembe, cumartesi yapılmaktadır. TK 653 Erzincan'dan 10:40'da kalkıp Ankara Esenboğa havalimanına 12:00'da inmektedir. Ankara'dan iç ve dış hatlara bağlantı yapılabilir. Şekil 4.1 Türk Hava Yolları'nca sunulan yurtiçi ve yurtdışı uçuşlarını vermektedir.

Kayak tesisi, havaalanından yaklaşık 15 km. uzaklıktadır. Bu belki de dünyada böyle olan yegane vakadır. Mesela Avrupa'daki kayak tesislerinin hiçbiri böyle bir imkân sunmamaktadır. Sabahleyin havaalanına gelen ziyaretçiler, bir saatten daha kısa bir zamanda pistlere ulaşabilirler. Bu Ankara, İstanbul vs. gibi büyük şehirlerden ziyaretçi cezp etmekte son derece önemli bir noktadır. THY idaresi ile kayak sezonu esnasında uçuşların sıklığını artırmak ve talebe göre diğer büyük şehirlere de direkt uçuşlar sunmak konusunda düzenlemeler yapılmalıdır.

Ancak, havaalanını ve buna bağlı tesislerin, kayak tesisine gelen ziyaretçileri en iyi şartlarda karşılamak ve özel bagajların muamelesini yapmak (kayaklar, dağ tırmanma teçhizatı, golf sopaları vs.) için yeniden tasarlanmaya ihtiyacı vardır. Hali hazırda havaalanı ve şehir arasındaki ulaşım, Türk Hava Yolları'nca organize edilen bir mekik servisi ve bağlanmaktadır. Gelecekte, kaynak tesisi ziyaretçilerine Yaylabaşı köyü yakınındaki

gondola servisleri kalkış noktasında (15 km.) civarında ve Arpalık yaylasındaki kayak tesisi köyüne ulaştırmak için özel otobüs tesisleri düzenlenmelidir.

Doğu ekspresi demiryolu Erzincan'dan geçmektedir. Bu demir yolu hattı İstanbul'u ,Eskişehir-Ankara-Kayseri-Sivas-Erzincan-Erzurum-Kars üzerinden Ermenistan'a bağlar.

Ayrıca Erzincan'ı Divriği'ne bağlayan bir banliyö treni de vardır.

Erzincan'da modern bir kayak tesisi kurma dürtüsü, mahalli hükümet ve Erzincan il merkezi belediyesinin, ilin ekonomik kalkınmasına yeni bir ivme kazandırma isteğinden kaynaklanmaktadır. Hâlihazırda mahalli ekonomi, yüksek oranda işsizlikten muzdarip olup, sakinlerinin batı Türkiye'deki İstanbul, Ankara, İzmir gibi büyük illere göç etmesi insan kaynaklarının tüketmektedir.

Resim 4: *Erzincan Ekşisu Tesislerinden bir bölüm.* (Fot. www. google. Com. tr)

Kayak ve dağ turizminin geliştirilmesi için köylerine uygun şartları olan bir mıntıka, tabiatın Erzincan iline bir hediyesidir. İl sakinlerine, kendi kaderlerini kendileri çizme fırsatı vermesi için bundan akıllıca istifade edilmelidir.

Proje 21nci yüzyılın eşiğinde Erzincan ili için yeni ufuklar açmaya kadirdir. İlk olarak inşa aşaması esnasında geçici olarak daha sonra da istifade aşamasında kalıcı olarak pek çok iş sahası yaratmaktan başka, proje ayrıca Türkiye'nin diğer şehirleri ve hatta yurt dışı ile ticari ve kültürel ilişkileri de artıracaktır. Yerli ve yabancı yatırımların gelmesi, bölgenin ekonomik faaliyetlerini yeniden canlandırılacaktır.

Hâlihazırda Türkiye'deki bütün kayak tesisleri, modası geçmiş ve kötü işleyen ” otel ” kavramına dayanmaktadır. Her otel, kendi kayak pistleri ve liftlerinin Değişik otellere bağlı kayak liftlerini kullanmak isteyen kayakçılar, bu otellerin her birinden bilet almak zorundadırlar. Ancak, Erzincan'daki geleceğin kayak tesisi, Türkiye'ye tamamen yeni olan ” kayak alanı” kavramına göre düzenlenecektir.

Avrupa'daki Alpin kayak tesislerinin çoğunluğunda benimsenen bu kavrama göre, kayak alanı, oteller ve konaklama tesisleri tarafından paylaşılan bağımsız bir tesis olarak görülmektedir. Dolayısıyla, pek çoğu Erzincan kayak tesisi, uluslar arası kalite standartları ile tamamen uyumlu olacaktır. Organizasyon, bakım, yönetim, müşteri hizmetleri ve kayak pistlerinde güvenliğin bilhassa üzerinde durulacaktır.

Bu şartlar altında ve Türkiye'de kayak turizminin hızla gelişme aşamasında olduğu gerçeğini de hesaba katmak, geleceğin istasyonunun, inşaatı tamamlandıktan sonra, başarılı olmak için elinde kazanan katların olacağını umumiyetle söyleyebiliriz.

İşbu teknik etüt, bir mali planlama ve rakip oluşu diyagramı olmadan eksiksiz değildir. Müşterinin talebi üzerine, bu etüt Cenevre'deki KORİSA Ticaret Şirketi tarafından ayrı olarak yapılmaktadır. Tamamlandığı vakit, bu etüdün raporu bu rapora ayrı bir cilt olarak eklenecektir.

Ekşisu Sazlıkları: Erzincan merkez ile Üzümlü ilçe sınırları arasında yer almaktadır. Proje alanı 453 ha'lık bir alanı kaplamaktadır. Ekşisu Sazlığı, Türkiye'deki uluslararası öneme sahip 135 sulak alanından biridir. Sazlığın güney ve güneydoğusunda Urartu medeniyetine ait kalıntıların bulunduğu Altıntepe, Kıldırık ve SaztepeTümülüslerinin bulunduğu alanlar arkeolojik sit alanı ilan edilmiştir. Alan ayrıca, barındırdığı önemli bitki ve kuş türleri açısından Türkiye'nin önemli bir kuş alanıdır.

Erzincan'a Katma Değer Katabilecek Proje Önerileri:

Erzincan için yenilikçi, rekabet edebilir, dinamik ve yüksek katma değer yaratabilen öncü sektörler belirlenmeli ve desteklenmelidir.

Erzincan'ın alternatif enerji kaynakları (güneş enerjisi ve rüzgar enerjisi) potansiyeli belirlenerek bunların en verimli şekilde değerlendirilmesi için gerekli girişimlerde bulunulmalı, enerji ve maden işletmeciliğini özendirici çalışmalar yapılmalıdır.

NOTLAR

¹ Ahmet Kayan, *Türkiye'de Bölge Planlaması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Mustafa Kemal Üniv., *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 9, S. 20, 2012, s. 103-134.

² A. Kayan, *agm*, s. 107; Ruşen Keleş, *Kentleşme Politikası*. Ankara, 2010, s. 305.

³ A. Kayan, *agm*, s. 107; R. Keleş, *age*, s. 305; E. G. İsbir, *Şehirleşme ve Meseleleri*. Ankara 1991, s. 178.

⁴ A. Kayan, *agm*, s. 119; E. G. İsbir, *Doğu Anadolu Projesi (DAP)*, Ankara 2002, s. 33; İçişleri Bakanlığı: *Mülki İdare Şurası İhtisas Komisyon Raporları*, Ankara 2002, s. 315.

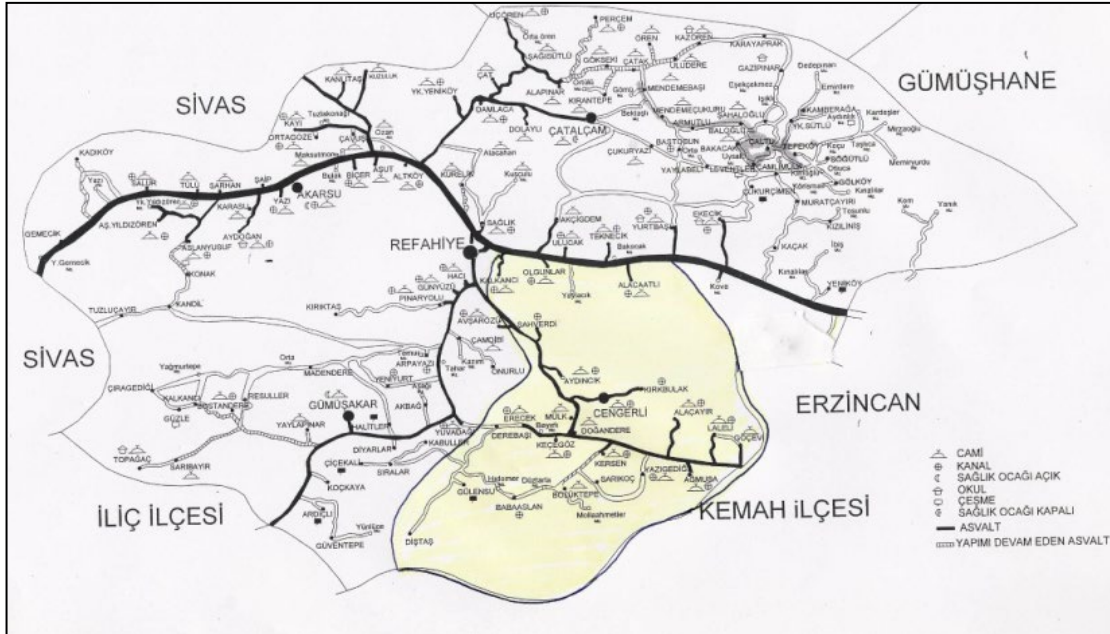

IV ÜÇLER VADİSİ PROJESİ; KURLUTEPE - GÜLEN HAVZASI; DOĞAL HAYATIN VE GELENEKSEL YAPININ KORUNMASI TEMELİNDE BİR KIRSAL KALKINMA MODELİ

Hazırlayan: Tahir Erdoğan Şahin

Üçler Vadisi Projesi (ÜVAP); belirlenen bir sahanın (Kurtlutepe - Gülen Havzası) doğal yapısının ve toplumsal, geleneksel, tarihsel dokusunun korunması temelinde yürütülebilir yöresel bir kırsal kalkınma modelini içermektedir.

Koruma ve kalkınma çerçevesinde değerlendirildiğinde, proje bütünü oluşturulan unsurların her biri; güncelleşmiş anlayış, bilgi ve tekniklerle anlaşılabilir, ilgili tarafların kendi konumlarına uygun bir biçimde katılımında bulunabilecekleri nitelikleri içermektedirler. Bu boyutuyla ele alındığında;

Harita 1: Refahiye ilçe haritası ve Üçler Vadisi Projesi'nin kapsadığı örnek alan.

Belirlenmiş bir alanın ilgili doğal çevresiyle birlikte ekolojik konumunun tespiti, bu tespit ve analizlere dayalı bir dizi koruma ve üretme süreçlerinin yürütülmesi XXI. yüzyılın bilinçli tüm toplumsal gelişme etkinliklerinde olduğu gibi kaçınılmaz ve gereklidir.

Kurtlutepe çevresi ve Gülen Havzası, Anadolu'nun genelde sahip olduğu zengin tarihsel doku içerisinde kendine özgü kadim geçmişi, uygarlığımıza katkıda bulunan geçmiş yapıların arkeolojik boyutuyla gizemini hâlâ koruyan verileri barındırmaktadır. Günümüz insanların yakın ve uzak geçmişi de buna dahil edildiğinde, evrensel ve yerel bir mirasın açıklığa kavuşturulup tanıtılması yalnızca kendi içinde değil, genel kamu oyunda da yankı oluşturacak bir kapının aralanması anlamına gelmektedir.

Gelenek; zannedildiği ya da zannedileceği gibi, modern karşıtı arkaik ve statik bir yapının negatif yönde bir korunma çabası içinde olunması anlamında değil, “karşıtlıkçı” yaklaşımlardan uzak, modern gerekliliklerle manevi değerlerin birlikte olmasının daha akılcı ve çok daha insani bir gerekliliğin ifadesini içermektedir.

Çağımız, modern aygıtlarla doğaya hükmeden ve hükümlanlık içinde insani olanları da bertaraf eden bir anlayıştan, sorunların çözümünde doğanın ve birlikte tarihsel kişiliklerin varolması yönünde kullanılan teknik donanımlar üzerinde inşa edilen toplumsal kalkınma yönünde evrilmektedir. Bu bağlamda, Kurtlutepe'nin etekleri ve Gülen Havzasında yer alan vadilerde, yirmi kadar köy ve bağlı mezarlar, üzerinde olduğu coğrafyası ve tarihiyle, kazıların henüz yapılmadığı arkeolojisiyle, derlenmemiş etnografik ve folklorik malzemesiyle, yetersiz modern imkânlar ile tükenme aşamasındaki klasik üretim biçimiyle, kent-köy arasında gidip gelen bulanık zihinsel anlayışlarıyla, dini ve sivil mimarinin ne yönde akış göstermesi gerektiğine ilişkin muğlaklığı ile jeologlardan tarihçilere, teknokratlardan halk bilimcilere, sosyologlardan mimarlara bir dizi bilim adamı, uzman ve sanatçının birlikte araştırma ve inceleme yaparak özgün çözümler üretebilecekleri bir mekândır.

Yapılan kısmi araştırma yanı sıra gözlem ve toplanan veriler; Gülen Havzası'nın, sonraki aşamalarda çevresiyle birlikte; ulaşım, haberleşme, araştırma, inceleme, üretim, tanıtım, koruma, barınma merkezleri gibi modern alt yapıların inşası sonrasında tarım ve hayvancılık esası üzerinde yaylacılığın otantik biçiminde yeniden canlandırılabilceğini, organik tarımın geleneksel ve fakat verim ve kalitesi yüksek biçimde üretilebileceğini, böylece örnek bir alan olabileceğini göstermektedir.

Projenin bir “model” olma hüviyeti, kapsamının yukarıda vurgulanan unsurları “hayatın birliği ve bütünlüğü” nü esas alan bir anlayış çerçevesinde değerlendirmesinden ve bunun özellikli bir alanın seçilip bu alanda özgün etkinliklerin olabileceği öngörüsünden kaynaklanmaktadır.

Bu tür bir projede kazanımlar, getiriler ve dönecek artı ürünler, yatırımlar sonrası bir zaman sonrasında değil, daha hedef ve tasarımların tanıtım aşamasıyla birlikte elde edilebilir. Kazanım mecrasında ivmenin harekete geçtiğini; bulunduğu mekânda yaşadığı doğaya, tarihsel geçmişe, geleneğe saygıyı içselleştiren bireylerin daha şimdiden kendi yaşam

kalitelerini artırmaya yönelik gayret ve tutum içine girme heyecanında görmek oldukça umut verici ve sevindiricidir.

Felsefesi kendi bütünü içinde mahdut bu tür model bir proje için, “doğası gereği teknik olmanın yanı sıra estetik ve edebi kaygılar taşıdığı” biçiminde yapılacak eleştirileri göze alarak vurgulamak istiyoruz ki, *insan yüreğinin sıcaklığından mahrum, vasat ve alışlagelmiş kalkınma fetişizmine boğulmuş girişimcilik çabaları, XXI. yüzyılın parametrelerine ve öngörülen geleceğe artık cevaz vermemektedir. Küçük ya da büyük kalkınma ve gelişme amacıyla yapılan tüm etkinliklerin birebir insan - doğa bütünlüğüne dayalı, nicel irileşmelerden çok nitel derinleşmelere giden ve hissedilebilir mutluluk kaynaklarını kucaklayan bir refah anlayışına doğru yönelme aşamasına gelinmiştir.*

Üçler Vadisi Projesi'nin öngörüldüğü biçimiyle gerçekleşmesi halinde, yeryüzü ve insanlık mirasının kemirilip tüketilmesi yoluyla ortaya konulan hoyrat kalkınmacılık zihniyetinden, bu mirasları koruyarak yürüyen, entropi yerine varlık alanlarını çoğaltarak yaşam kalitesini yükselten anlayışa erişmenin kendi çapında mütevazi bir örneğini teşkil etme şansına da sahip olacaktır.

THE PROJECT OF ÜÇLER VALLEY

KURTLUTEPE-GÜLEN BASIN; A RURAL DEVELOPMENT MODEL ON THE GROUNDS OF PRESERVING NATURAL UNITY AND TRADITIONAL LIFESTYLE

Üçler Valley Project (UVAP) involves a rural development model that can be carried out on the grounds of preserving social, traditional and historical texture and natural unity of a defined area (Kurtlutepe-Gülen Basin)

When considered within the framework of protection and development, each one of the elements comprising the integrity of the project, involves features that can be acquired through sophisticated understanding, information and techniques and that related parties may take part in accordance and convenience with their current status. When approached from this aspect;

The diagnosis and detection of the ecological position of a defined area with its natural environment and the performance of a range of protection and production processes based on these diagnosis, detection and analysis are inevitable as has been the case in all conscious social development activities of XXI. century.

Kurtlutepe neighbourhood and Gülen Basin shelter artifacts maintaining their archeological mysterious values of Anatolia contributing to our civilization within its largely rich historical texture and unique ancient history. When the recent and distant background of the modern man involved, the enlightenment and introduction of global and local heritage add up to cracking the doors which is sure to influence not only within its own body but also in vox populi open.

Tradition, as is to be presumed, does not come to mean endeavoring to preserve an archaic anti-modern and static structure in a negative way but comprises the expression of avoding antagonistic approaches and the necessity of the concomitance of modern requisiteness and moral values in a more rationalistic and humanistic way. Our modern age , rather than conception of reigning the nature with modern devices and ruling out the humanitarian throughout this rulership, has been evolving into a community development, built up on technical equipment which is actively used to solve problems,which indicates the existence of nature, along with historical identities. In this respect, in Kurtlutepe foot and valleys situated in Gülen Basin, almost twenty villages and hamlets, with the geography and the history on which they are located, an archeological ground that has not been exposed to any excavations, non-compiled ethnographic and folkloric elements, classical production style between insufficient modern facilities and the stage of consumption, opaque mental understanding oscillating between rural and urban areas, the ambiguity of how religious and civil architecture should proceed, is a place where a number of scientists, consisting of geologists, historians, technocrats,folklorists,sociologists, architects, experts and artists can collaborate to do researches and perform studies and thus to come up with unique solutions.

According to the local investigations, surveys and the collected information, there is no doubt that Gulen River Basin (including surrounding areas in the later phases) is an example

area in terms of agriculture and stockbreeding, on which transhumance is revived, organic agriculture can be achieved traditionally but also high in turnout and quality, after the construction of modern foundations (transportations, communications, investigations, surveys, production, advertisement, protection, sheltering etc. centers).

The reason this project has the qualification as a sample is that it evaluates the above facts within a perspective which grounds on the unity and solidarity of life and it anticipates that a special area can be chosen and original activities can be achieved in these special areas. In a project like this, profits, gains and additional products can be acquired not after the investments but during the advertisement of the aim and planning of the project. It is exciting and pleasing to see the activation and see the individuals, who embrace the respect for nature, historical background and tradition, in the excitement and effort of raising their standard of living in advance.

Against the possible future criticisms claiming that this kind of project concerns for aestheticity, which is definite with its own philosophy, we want to emphasize that entrepreneurship efforts, which is snowed under the fetishism of mean ordinary development lacking the warmth of human feelings, do not meet the 21st century parameters and the foreseeable future. It is time to approach to a prosperity comprehension which embraces a qualitative perspective based on human-nature relation, rather than a quantitative perspective for either small or big activities in favor of growth and development.

In case of the completion of Üçler Valley Project as predicted, it is going to have a chance to set a modest example of reaching from a vulgar understanding destroying the world and the social inheritance, to an understanding protecting the social inheritance by favoring the reproducement of biotope instead of entropy.

A. THE GENERAL POSITION OF THE PLANING ZONE

1. The geographical position, population, demographical and social structure of the zone

1.1 Geographical position and the natural structure: Gülen River Basin, which is located in the southeast of Refahiye county seat upper Euphrates river valley, incloses an area of 100 000 km², reaching from 39-40 northern geographic latitude to 38-39 eastern geographic longitude. On the North side Kurtlutepe Mountain (2711) and the western ridge is located, and on the South Gulen Mountain is situated.

Other than several small brooks, it contains body of waters like Gülen watercourse which merges near Yazıgediği village and flows up to Değirmen watercourse and Horopul watercourse feeding from Kömür watercourse which merges into Euphrates near Kemah County.

1.2. Climate, vegetation cover and wild animal species (flora and the fauna of the area):

Climate: The climate of the area is in the continental climate special to the Eastern Anatolia climate but it is less harsh and rainier. It rains in spring and fall, winters are snowy and summers are hot. The hottest months of the four season area are July and August and the

coldest months are January and February. Snow can be seen sometimes until the end of March. Yearly average temperature is 17°C; highest temperature is 33°C; lowest temperature is 25°C; non-cloudy day number is about 225 days. Average precipitation is 550mm; average snowy day is 20 days, days covered with snow is 60, highest snow depth is 100 cm; average nebulosus day number is about 6 days. Wind usually blows from North, North-East and North-West with an average speed of 1-3 m/sec.

Vegetation cover (flora): The area is significantly covered with forests, mainly consisting of mountain pine, juniper and oak. Other than some specific locations, it is largely covered with trees, and in especially high locations, hills and canyon slopes, it is covered with several bushes. It has the remarkable diversity in the perspective of wild trees and other vegetations. The diversity all vegetation types have in this region also shows that this region has an authentic flora. Several industrial or edible bushes like rose hip, wild pea, orchis, thyme, peppermint, dill weed, bitter dock, nettle etc. can also be counted as example of this vegetation.

Wild Animals (fauna): A surprisingly great diversity of wild animals can be seen in the area covered with forests and bushes relatively to the zone it covers, from Kurtlutepe on the North to Gülen Mountain peaks on the South, from the Tekçam highs on the West to Kemah County border on the East. Nonvirulent snake and lizard species; eagles, hawks, falcons, crows, sparrows, partridges, quails, bee-eaters, peckers, nightingales and many other unspecified bird species can be seen in the area other than bears, wolves, badgers, rabbits, weasels, swine, chamois etc. However according to the information taken from the local people, a decrease is detected in some species and it is also detected that some of the species are almost extinct.

2. Population, Demographical and Social Structure

The villages and their population in the year 2006 which are included to the subject project:

Village	Population	Male	Female
1. Cengerli	49	20	29
2. Horopul (Kırkbulak)	81	40	41
3. Conur (Alaçayır)	113	51	62
4. Ağmusa	25	13	12
5. Göçevi	21	10	11
6. Laleli	17	9	8
7. Haçır (Aydıncık)	67	30	37
8. Amadun (Babaarslan)	18	9	9
9. Gelbular (Bölüktepe)	27	13	14
10. Derebaşı	26	13	13

11. Diştaş	37	21	16
12. Mank (Erecek)	63	28	35
13. Gülensu	23	14	9
14. Keçegöz	51	23	28
15. Kersen	23	13	10
16. Mülk	11	7	4
17. Sarıkoç	78	39	39
18. Alacatlı	65	31	34
19. Kalkancı	107	51	56
20. Siptiğin (Olgunlar)	59	27	30
21. Şahverdi	49	27	22
22. Esirkah (Doğandere)			
23. Pusans			

The total population of the above 21 villages (including the hamlets connected to some of them) is 523 according to the 2006 official information. There were immigrations almost from all of them especially to İstanbul. Some of the immigrants stay in their villages during spring and summer months for holiday or for agricultural reasons. The immigration from rural to cities has increased in the last five years and some families are about to prefer staying in their villages permanently.

The returns from cities to the villages provide a partial advantage for over-populated cities, thus the returns are considered beneficial in an overview aspect. It is considered that the families settling in the villages can be much useful if a rational approach and planning can be achieved. However, this routine of the population and the new perception established by the general process of change brought together some problems for the social groups stuck between traditional lifestyle and modern lifestyle.

3. Economic situation and opportunities

For centuries, the main pursuit and the source of income of the people in this area have been small scaled agriculture and small scaled stockbreeding. Families which stay in their villages, about twenty percent, are still trying to live on 5-10 cattles and 30-40 acres of agricultural land per family.

Together with the support given by the government for years in means of financial aid, loan and antipesticide drugs, a dramatic increase could not be observed in the economic or social situations of the families. Main movements of money in the area are caused by the personal expenses spended by returning immigrants.

Many of the handcrafts, differing according to the local facilities before the 1970's when the population was sorting together with the place, are now disappeared. The production of traditional agricultural tools, rug weaving, basic tools by iron forging and pottery are not only stopped but they are almost at the level of being forgotten.

It seems possible that if a new production style can be designed, which uses the source derived from nature to fit the new demands and which also includes traditional colors, for handcrafts particularly in agriculture and stockbreeding, the subsistence level of the area can be raised.

DAS ÜCLER-TAL PROJEKT

KURLUTEPE-GÜLEN BECKEN;

EIN AUF DEN SCHUTZ DER NATÜRLICHEN STRUKTUR UND DES TRADITIONELLEN LEBEN BASIERENDES LÄNDLICHES ENTWICKLUNGSMODELL

Das Ücler-Tal Projekt (ÜVAP); umfasst ein auf der Basis des Schutzes der natürlichen Struktur, und des Schutzes des gesellschaftlichen, traditonellen und historischen Gewebe eines bestimmten Gebietes (Kurtlutepe-Gülen Becken) durchführbares lokales ländliches Entwicklungsmodell.

Wird es im Rahmen der Erhaltung und Entwicklung bewertet, so beinhalten alle die das Projekt darstellende Faktoren jeweils; die Beschaffenheiten die durch aktuelle Informationen und Techniken verständlich sind und die es den Betroffenen ermöglicht, sich ihrer eigenen Lage entsprechend beteiligen zu können.

In dieser Hinsicht durchgenommen;

Die Feststellung des bezüglichlichen natürlichen Umfeldes und der ökologischen Lage einer Fläche und die Durchführung, der auf diese Feststellung und Analysen angelehnte Reihe von Schutz- und Produktionsprozessen ist wie bei allen bewussten gesellschaftlichen Entwicklungsaktivitäten des XXI.Jahrhunderts nötig und unvermeidlich.

Kurtlutepe und das Gülen-Becken, beinhalten Spuren von dem gewöhnlichen, reichen, historischen Gewebe und der eigenartigen Vergangenheit von Anatolien; und Elemente von vergangenen Strukturen die ihre Geheimnisse immer noch bewahren und unserer Zivilisation einen Beitrag geleistet haben.

Wird die nahe und ferne Vergangenheit der heutigen Menschen auch miteinbezogen, wird das zum Vorschein Kommen der universalen und lokalen Erbe nicht nur im kleinen Maßstab, sondern im allgemeinen Publikum in Acht genommen werden.

Tradition ist nicht die negative Bemühung der Beschützung einer antimodernen, archaischen und statischen Struktur wie es häufig angesehen wird, sondern einer von „Kontrastischen“ Ansätzen fernem und dem Zusammensein der modernen Notwendigkeiten und moralischen Werte beistehender Aussage logischer und den menschlichen Bedürfnissen mehr entsprechend betrachtet.

Unser Zeitalter, entwickelt sich von einer Einstellung in der die Natur mit modernen Geräten beherrscht wird und das Menschliche dieser Herrschaft zufolge zur Seite gelegt wird, zu einer gesellschaftlichen Entwicklung weiter, die bei der Lösung der Probleme auf die Existenz der Natur und der historischen Persönlichkeiten wert legenden technischen Ausrüstungen basiert.

Die Täler die sich in den Hängen von Kurtlutepe und im Gülen-Becken befinden, bewahren ungefähr zwanzig Dörfer und Weiler die mit ihren geographischen Strukturen und Historie, ihren unausgegrabten unterirdischen Reichtümern, ihren unentdeckten ethnographischen und folklorischen Materialien, ihren ungenügenden modernen

Gelegenheiten zufolge vom Aussterben bedrohten traditionellen Produktionsarten, der zwischen Stadt und Dorf hin und hergerissenen Unschlüssigkeit und der Unbestimmtheit wie die religiöse und bürgerliche Architektur sich weiterentwickeln wird, stellen ein Ort dar, indem Geologen, Historiker, Technokraten, Folkloristen, Soziologen, Architekten und eine Reihe von Wissenschaftler, Experten und Künstler zusammen Recherchen und Untersuchungen machen können die zu aktuellen Lösungen führen.

Dem partiellen Recherchen, Betrachtungen und dem gesammelten Daten zufolge ist es gewiß, dass das Gülen-Becken (in den folgenden Etappen auch der Umfeld) für den Bau von modernen Infrastrukturen (Verkehr, Kommunikation, Recherche, Untersuchung, Produktion, Vorstellung, Schutz, Unterkunft u. ä. Sitze) später auch im Bereich Landwirtschaft und Viehzucht, dem Wiederbeleben der authentischen Sennerei und der traditionellen aber nebenbei auch hochwertig und fruchtbaren Anbau geeigneter Ort ist.

Der Sinn des Projektes besteht aus der Einstellung die oben hervorgehobenen Faktoren im Rahmen der "Einheit und Gesamtheit des Lebens" bewertet und dem Auswahl eines bestimmten Bereiches und der Vorsicht, dass in diesem Bereich aktuelle Aktivitäten durchführbar sind.

In einem diesartigen Projekt, werden die Gewinne, Erträge und die zuzüglichen Produkte, nicht in einer späteren Zeit nach der Investierung erhalten; sondern können zum Zeitpunkt des Beginnes der Vorstellung der Ziele und Pläne erhalten werden.

Die sich bewegende Geschwindigkeit des Gewinnes in diesem Bereich und die Menschen die die Natur und Historie des Ortes indem sie sich befinden internalisieren, die Traditionen respektieren und sich jetzt schon bemühen, ihre Lebensstandarden zu erhöhen zu sehen ist ziemlich hoffnungsvoll und erfreulich.

Wir rechnen mit den Kritiken, dass ein solches Projekt seiner Natur zufolge nebenbei seinen technischen Eigenschaften auch dafür sorgt ästhetisch und literarisch zu wirken. Diesbezüglich möchten wir folgendes hervorheben:

In dem mittelmäßigen und gewöhnlichen Aufstiegsfetischismus ertrunkene Bemühungen der Entwicklung des Unternehmertums die fern von der Wärme des menschlichen Herzens sind, geben der vorgesehenen Zukunft und den Parametern des XXI. Jahrhunderts keine Genehmigung

Es wurde ein Punkt erreicht, wo die kleinen oder großen Aktivitäten die für den Aufstieg und die Entwicklung durchgenommen werden, auf die Gesamtheit des Menschen und der Natur basieren, von quantitativen Vergrößerungen fern und zu qualitativen Vertiefungen nah sind und zu einem Wohlstand führen der die spürbaren Glücksquellen umfasst.

Wird das Ücler Tal Projekt so durchgenommen wir erwartet, wird es ein Beispiel darstellen in dem die Erbe der Welt und der Menschheit nicht durch einen unachtsamen Konsum vernichtet wird, sondern indem diese Erben geschützt werden und anstatt der Entropie die hohe Lebensqualität eine Rolle spielt.

A. DIE ALLGEMEINE LAGE DES PLANUNGSGBIETES

1. Geographische Lage, Bevölkerung, demographische und gesellschaftliche Struktur

1.1. Geographische Lage und natürliche Struktur: Das sich im oberen Euphrat-Becken befindende Gülen-Becken, befindet sich im Südosten des Zentrums des Refahiye Bezirkes und umfasst eine Fläche von 100 000 km² zwischen den nördlichen Breiten 39-40 und den östlichen Längen 38-39.

Im Norden befindet sich die Kurtlutepe Bergreihe (2711), im Süden die Erweiterungen des Gülenbergs.

Die wesentlichen Wasserquellen sind nebenbei den vielen Fließgewässern, der Gülenbach und der Horopulbach die bis zum Degirmenbach fließen, und der Kömürbach der sich in der Nähe vom Kemah Bezirk zum Euphrat mischt.

1.2. Klima, Vegetation und Fauna

Klima: Das Klima der Region ist das typisch Ostanatolische terrestrische Klima wobei es in der Region zum Teil weniger regnet und das Klima mild ist. Im Frühling und im Herbst ist es regnerisch, im Winter verschneit und im Sommer warm. In der Region werden alle vier Jahreszeiten ausgeglichen gespürt. Die heißesten Monate sind Juli und August, während die kaltesten Monate Januar und Februar sind. In manchen Jahren kommt es auch vor, dass es bis Ende März schneit. Die durchschnittliche jährliche Temperatur ist 7,5° (C) ; die Höchsttemperatur 33° (C); die Tiefsttemperatur 25° (C); und die Sonnenscheindauer 225 Tage. Die durchschnittliche Niederschlagsmenge ist 550mm; der durchschnittliche Schneefall im Jahr 20 Tage, die mit Schnee bedeckten Tage im Jahr 60, die höchste Dicke des Schnees 100 cm; und die durchschnittlichen nebligen Tage 6 Tage. Der Wind weht vor allem vom Norden, Nordosten und Nordwesten mit der durchschnittlichen Geschwindigkeit von 1,3 m/s.

Vegetation (flora): Die Region besitzt viele Waldflächen die vor allem mit Tannen, Wachholdern und Eichen bedeckt sind. Außer in manchen Flächen, befinden sich Bäume, und besonders die hohen Flächen sind mit verschiedenen Arten von Gras bedeckt. Im Gebiet befinden sich viele verschiedene wilde Bäume und Pflanzen. Die Verschiedenheiten aller Pflanzen, zeigen dass dieses Gebiet eine eigenartige Flora hat. Viele Pflanzen wie; Hagebutte, Holzbirne, Knabenkraut, Thymian, Pfefferminze, Dill, Ampfer, Brennessel, Krippe die in diesem Gebiet häufig vorkommen; können sowohl direkt als auch verarbeitet verwendet werden.

Fauna: Obwohl sich der zwischen Kurtlutepe und dem südlichen Gülenberg, dem nördlichen Tekçamberg, der östlichen Grenze des Kemahbezirkes befindende Gebiet mit Bäumen und sonstigen Pflanzen bedeckt ist, kann man von einer überraschenderweise ziemlich reichen Fauna sprechen. Neben Tieren wie; Bären, Wölfe, Füchse, Hasen, Dachse, Wiesel, Schweine, Gemsen ist auch die Rede von giftfreien Schlangen, verschiedenen Arten von Eidechsen, Adlern, Falken, Habichten, Raben, Spatzen, Rebhühne, Wachteln, Spechte, Nachtigals und von vielen Vögeln deren Arten noch nicht festgestellt wurden. Dass viele Tiere vom Aussterben bedroht sind, wurde von den Einwohnern des Gebiets mitgeteilt.

Die insgesamt Population im Jahr 2006 der oben genannten 21 Dörfern (manche auch mit zugehörigen Weilern) ist nach offiziellen Daten 523. Von fast allen der besagten Dörfer haben viele Leute vor allem nach Istanbul migriert. Ein Teil dieser Migranten besuchen immer noch ihre Dörfer im Frühling und im Sommer, um Urlaub zu machen oder um zu Säen. Die Migration von den Dörfern in die Städte, hat sich in den letzten 15 Jahren beschleunigt, wobei manche Familien immer noch in ihren Dörfern geblieben sind. Der Rückkehr in die Dörfer wird im makro Maßstab positiv gesehen und hat auch eine gute Wirkung auf die Städte die mit Menschen überfüllt sind. Es wird angenommen, dass die neulich in die Dörfer gezogenen Familien durch logische Annäherungen und guten Planungen ziemlich nützlich sein können. Doch die neuen Einstellungen die durch diese Beweglichkeit der Population und dem allgemeinen Veränderungsprozess festgelegt wurde, war für die gesellschaftlichen Gruppen die zwischen den Grenzen des modernen Lebens und den traditionellen Strukturen hin und hergerissen sind ziemlich problematisch.

3. Finanzielle Lage und Gelegenheiten

Die wesentliche Beschäftigung der Menschen in diesem Gebiet ist seit Jahrhunderten Landwirtschaft in kleinem Maßstab und Viehzucht. Durchschnittlich bleiben $\frac{1}{5}$ der Familien immer im Dorf. Diese Familien leisten ihr Leben durch den Zucht von ungefähr 5 bis 15 Rinden und von Anbau von Flächen von 30-40 Wenden. Trotz den finanziellen Hilfen, den Krediten und Unterstützungen von verschiedenen Materialien des Staates im Bereich Viehzucht und Landwirtschaft seit Jahren, ist keine auffällige Besserung in der finanziellen Lage oder den Lebensstandarden der Familien zu sehen. Die wesentliche Quelle des knappen Geldverkehrs im Gebiet sind die einfachen individuellen Ausgaben der Expatriaten während ihres Rückkehrs.

Die Handwerkprodukte die vor den 70'er Jahren, als es noch nicht die Rede von Migration war und die Population mit dem Ort direkt proportional war, den Gelegenheiten des Gebiets entsprechend hergestellt wurden, werden kaum noch produziert.

Die traditionellen Landwirtschaftsmaschinen, die Weberei, die Produktion von einfachen eisernen Arbeits- und Haushaltswerkzeuge und die Töpferei sind unaktiv und von Vergessenheit bedroht. Falls es vor allem in den Bereichen Landwirtschaft und Viehzucht und im Bereich Handwerkserei den zur Verfügung stehenden Quellen der Natur entsprechend eine neue Produktionsart konzipiert wird, die sowohl den modernen Ansprüchen entspricht, als auch die traditionellen Eigenschaften beinhaltet, ist die Erhöhung der Lebensstandarden des Gebiets selbstverständlich.

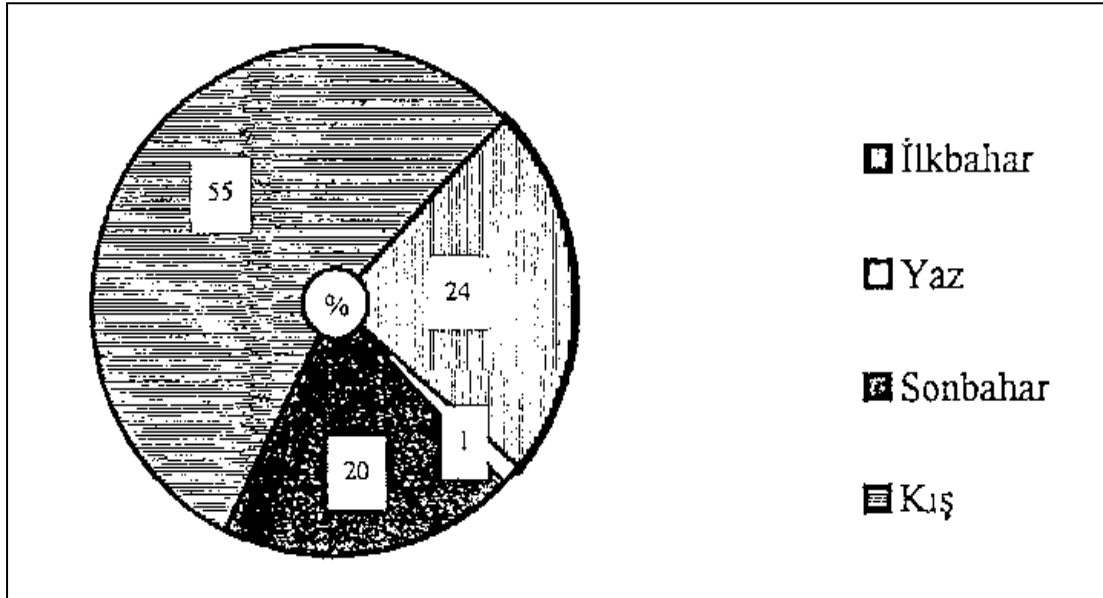

A. PLANLAMA ALANININ GENEL KONUMU

1. Alanın coğrafi konumu,

1.1. Coğrafi konum ve doğal yapı: Yukarı Fırat Havzası içinde yer alan Gülen Havzası, Refahiye ilçe merkezinin güneydoğusunda, 39 - 40 kuzey enlemleri ile 38 - 39 doğu boylamları arasında yaklaşık 100 000 km² bir alanı kapsamaktadır. Kuzeyinde Kurtlutepe (2711 m.) dağı ve bağlı silsilesi, güneyde Gülen dağı uzantısı bulunmaktadır.

Alan içerisindeki irili ufaklı dereler yanı sıra Yazıgediği köyü yakınında birleşerek Değirmen Çayı'na kadar uzanan Gülen Çayı ve Horopul Çayı Kemah ilçesi yakınında Fırat ırmağına katılan Kömür Çayı'nın beslediği ana su kaynaklarıdır.

1.2. İklimi, bitki örtüsü ve yabanıl hayvan türleri (Bölgenin florası ve faunası):

İklim: Bölgenin iklimi Doğu Anadolu'ya özgü karasal iklim içerisinde, ancak kısmen daha az sert ve daha yağışlıdır. İlk ve son baharda yağmur, kışları karlı ve yazları sıcaktır. Dört mevsimin dengeli olarak yaşandığı bölgenin en sıcak ayları Temmuz ve Ağustos, en soğuk ayları Ocak- Şubat'tır. Bazı yıllarda Mart ayı sonlarına kadar kar yağışı olabilmektedir. Yıllık ortalama sıcaklık 7.5° (C) ; en yüksek sıcaklık 33° (C) ; en düşük sıcaklık 25° (C) ; açık gün sayısı 225 gün civarındadır.

Ortalama yağış miktarı 550 mm; ortalama kar yağışı 20 gün, karla örtülü gün sayısı 60, en yüksek kar kalınlığı 100 c; ortalama sisli gün sayısı 6 gün kadardır. Rüzgâr özellikle kuzey, kuzeydoğu ve kuzeybatı yönlerinden ortalama 1-3 m/sn hızında esmektedir.

Bitki örtüsü (flora): Bölge, başta çam, ardıç ve meşe olmak üzere önemli ölçüde orman alanlarına sahiptir. Bazı kesimler dışında hemen her kesiminde ağaç, yüksek kesimler başta

olmak üzere tepe ve vadi yamaçları değişik türde ot örtüsüne sahiptir. Yabanıl ağaç ve bitki türleri açısından oldukça çeşitliliğe sahiptir. Her bitki türünün kendi içindeki çeşitliliği de bu yörenin özgün bir florası olduğunu göstermektedir. Bunlar içerisinde kuşburnu, ahlat, kurmut, kuşburnu, salep otu, kekik, nane, dere otu, evelik, ısırgan, yemlik vb. onlarca endüstriyel ya da besin olarak doğrudan kullanılabilir örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Yabanıl hayvanlar (fauna):Kuzeyinde Kurtlutepe çevresinden güneyde Gülen dağı zirvelerine, batıda Tekçam yükseltisinden doğuda Kemah ilçe sınırına kadar, orman ve sair bitki örtüsüyle kaplı bölge içerisindeki yabanıl hayvan türleri, bölgenin kapsadığı alana oranla şaşırtıcı bir çeşitlilik göstermektedir.

Ayı, kurt, tilki, porsuk, tavşan, gelincik, domuz, dağ keçisi vb. hayvanlar yanı sıra zehirsiz yılan ve kertenkele türleri; kartal, doğan, şahin, karga, serçe, keklik, bıldırcın, arı kuşu, ağaç delen, bülbül ve henüz adları ve nitelikleri belirlenmemiş pek çok kuş türüne rastlanmaktadır. Ancak, bazı türlerde azalma olduğu, bazı türlerde ise tümüyle yok olmanın eşiğine geldiği tespit yöre halkından edinilen bilgilerle tespit edilmiştir.

2. Nüfusu ve toplumsal yapısı

Söz konusu proje kapsamında yer alan köyler ve 2006 yılı resmi nüfus durumu:

Köy	Toplam	Erkek	Kadın
1. Cengerli	49	20	29
2. Horopul (Kırkbulak)	81	40	41
3. Conur (Alaçayır)	113	51	62
4. Ağmusa	25	13	12
5. Göçevi	21	10	11
6. Laleli	17	9	8
7. Haçır (Aydıncık)	67	30	37
8. Amadun (Babaarslan)	18	9	9
9. Gelbulas (Bölüktepe)	27	13	14
10. Derebaşı	26	13	13
11. Diştaş	37	21	16
12. Mank (Erecek)	63	28	35
13. Gülensu	23	14	9
14. Keçegöz	51	23	2
15. Esirkah (Doğandere)			
16. Kersen	23	13	10
17. Mülk	11	7	4
18. Sarıkoç	78	39	39
19. Alacathı	65	31	34

20. Kalkancı	107	51	56
21. Siptiğin (Olgunlar)	59	27	30
22. Şahverdi	49	27	22
23. Pusans (Yazıgediği)			

Yukarıda belirtilen 23 köyden ikisinin bilgisi henüz edinilememiştir. 21 köyün (bazılarına bağlı mezralarla birlikte) toplam nüfusu 2006 yılı resmi verilerine göre 523'tür. Söz konusu köylerin hemen hepsinden, başta İstanbul olmak üzere göçler olmuştur. Göçen insanların bir kısmı tatil ya da basit ölçekte ekim yapmak için bahar ve yaz aylarında köylerinde olmaya devam etmektedir. Kentten köye göç süreci son beş yıl içerisinde hızlanmış görünmekte, bazı aileler sürekli olarak köylerinde kalmayı tercih etme aşamasına gelmiştir.

Köylere yapılan "geri dönüş"ler makro ölçekte olumlu bulunmakta, bu sayede nüfusu aşırı artan kentlere kısmi bir yarar sağlamaktadır. Köylere eklenen yeni ailelerin, eğer akılcı yaklaşım ve planlamalar yapılabilirse, çok daha yararlı olabilecekleri varsayılmaktadır. Ancak, nüfusun bu akışkanlığı ve genel değişim süreçlerinin belirlediği yeni anlayışlar , geleneksel yapılar ile modern yaşam sınırları arasında kalan toplumsal gruplar açısından çeşitli sorunları da birlikte getirmiştir.

3.Ekonomik konumu ve imkânları

Bölge halkının temel uğraşı ve geçimi yüzyıllardır küçük ölçekli tarım ve hayvancılığa bağlı olmuştur. Ortalama 1/5 'i sürekli köyde kalan aileler hâlâ beş-on baş sığır, otuz-kırk dönüm tarla ekimi yaparak yaşamını sürdürmeye çalışmaktadır. Tarım ya da hayvancılık konusunda devletin parasal yardımı, kredi ve ilaç benzeri desteği uzun yıllar devam edip gelmiş olmakla birlikte, ailelerin ekonomik durumunda veya yaşam düzeyinde gözle görülür bir iyileşme görülmemektedir. Yörede kısmi parasal akışkanlığın temel kaynağı, gurbetçi dönüşleri sırasında yapılan basit bireysel harcamalardır.

1970'ler öncesi, yoğun göçlerin olmadığı, nüfusun bulunulan mekânla uyduğu bu zamanlarda hemen her köyde yöre imkânlarına dayalı olarak üretilen bazı el zanaatı ürünleri de önemli ölçüde ortadan kalkmıştır. Geleneksel tarım araçlarının, kilim dokumacılığının, demirciliğe dayalı basit iş ve ev araçlarının, çömlek eşyalarının bugün için değil ki üretilmesi, bütün bunların unutulması aşamasına gelinmiştir.

Tarım ve hayvancılık başta olmak üzere, el işi sanatlarında, doğanın kendiliğinden sunduğu kaynaklar üzerinden yeni taleplere uygun ve fakat üretimi geleneksel renkleri içeren yeni bir üretim biçimi tasarlanması halinde, yörenin geçim düzeyi yükseltilebilir görünmektedir.

4. Tarihsel geçmişi

Bölge üzerinde yapılan arkeolojik yüzey araştırmaları, Erken Uygarlık Dönemi'ne (Neolitik) kadar uzanan bir geçmişin varlığını ortaya koymaktadır. Bu, genelde Anadolu'nun,

özelde Erzincan yöresinin tarihsel geçmişinde oldukça geriye giden bir uygarlaşma sürecinin varlığını göstermesi açısından oldukça kayda değer. Kelhozan (Cengerli) Neolitik yerleşim alanı yanı sıra, Hayaşa - Urartu ve Roma uygarlıkları dönemlerinde kesintisiz biçimde kentsel varlığını devam ettiren Carsaga (Carsagis / Carsat) harabeleri gibi daha pek çok İlk Çağ yerleşim alanının henüz kazısı yapılmamıştır.

Kurtlutepe üzerinden geçen tarihi yolun doğu - batı arasındaki işlevinin kadim zamanlara gittiği, bu güzergahın İpek Yolu'nun ana damarlarından biri olduğu konusunda kuşku yoktur. Kuzeyde Satala'dan güneyde Melitene'ye inen kuzey - güney yollarının en önemlilerinden biri, yine Kurtlutepe'nin doğusunda yer alan dağ silsilesi kıstaklarından yapıldığı anlaşılmaktadır.

Strabon'un "Coğrafya"sı gibi eski eski kaynaklardan günümüzde yapılan bilimsel tarih araştırmalarına kadar birçok eserde yörenin geçmişinin önemi hakkında oldukça ikna edici bilgilere erişmek mümkündür.

Projenin yürütülmesi sürecinde elde edilebilecek yeni arkeolojik, etnografik ve tarihsel dokümanlar, yörenin gizemli ve özgün geçmişi hakkında daha çok bilgi edinilmesini sağlayacaktır.

5.Tarihsel ve kültürel envanteri

(Bu bölümde, Erzincan-Refahiye tarihinin bir parçası olarak havzanın geçmişi hakkında bilinen bilgiler ve kaydedilmiş veriler ele alınıp değerlendirilecektir. Ayrıca, geçmişte kalan ya da kalmakta olan tarımsal hayata ilişkin şifahi ya da somut görsel bilgiler, geleneksel tarım ve hayvancılık ile buna bağlı aletler, yaylacılık, halk kültürü kapsamına giren mevcut unsurlar ortaya konulacaktır. Bilimsel çalışma ve ayrıntılı analizler proje süreci içerisinde ilgili bilim adamları ve uzmanlar tarafından ikmal edilecektir. Bu konuyla ilgili belirlenen ilk isimler arasında Prof. Dr. Esmâ Şimşek, Mustafa Özdemir bulunmaktadır.)

6.Sanayi, alt yapı hizmetleri, ticaret ve turizm

İlçe/kaymakamlık bünyesindeki ilgili birimlerden alınan bilgilerle ikmal edilecektir. Bu bilgiler mevcut durumu otaya koymaya yönelik ön bilgilerden ibarettir. Bilimsel çalışma ve ayrıntılı analizler proje süreci içerisinde ilgili bilim adamları ve uzmanlar tarafından ikmal edilecektir.

7.Doğal, turistik imkânlar ile mevcut mevduat ve krediler.

(Bu bilgiler mevcut durumu otaya koymaya yönelik ön çalışmalardan ibarettir)

B. ÜÇLER VADİSİ PROJESİNİN PLANI; PLANLAMA KAPSAMI, HEDEFİ, İLK VE YAKLAŞIMI

1.Temel Hedefler (Overall Objectives)

Bu proje ile;

* Alanı belirlenen saha üzerinde yer alan yirmi civarındaki yerleşim merkezinde yaşamakta olan girişimci bireylere kendi yaşam alanlarında alternatif yeni *iş imkânları* önermek ve gerekli katkıyı sağlamak,

* Geleneksel / özgün tarımsal uğraşların kültürel boyutu ve niteliksel önemi nedeniyle, eski yöntem ve tarım araçlarının da kullanımını mümkün kılan *organik üretim* yapılabilmesini sağlamak,

* Coğrafi / klimatolojik ve morfolojik özellikleri araştırılacak olan bölgenin uygun *tarımsal, zirai ve hayvansal üretiminin* gelişimini sağlamak,

* Yabancıl hayvan ve bitki örtüsünün kendine özgü tür ve çeşitliliğinin zengin olduğu gözlemlenen saha üzerinde gerekli araştırma, inceleme ve geliştirmeye yönelik gerekli *enstitü ve laboratuvarların* kurulmasını sağlamak,

* Prehistorik dönemlerden bugüne birçok uygarlığa ait arkeolojik ve tarihsel verilerin tespiti, tanıtımı ve korunması için, yöre halkını eğitmenin ve kültürel envanter çalışmalarının yanı sıra uygun bazı merkezlerde arkeolojik, etnoğrafik ve folklorik niteliğe sahip *araştırma üniteleri ve müze* kurmak,

* Ekolojik dokunun bozulmaması ve süregelen modern yaşam biçiminden kaynaklanan kirlenmelerin önlenmesi için kanalizasyon ve arıtım tesisi gibi *çevresel alt yapı* sistemlerini kurmak,

* Üç vadinin (Horopul Çayı, Vank, Gülen Çayı) yer aldığı havza üzerinde bulunan köy ve mezralarda yaşayan halkın gerek duyacağı *eğitim, konferans, seminer* vb. faaliyetlerin düzenlenmesi hedeflenmektedir.

2. Proje Amacı (Project Purpose)

3.Fayda Sağlayacaklar (Beneficiaries)

4.Ara Hedefler / Çıktılar (Results)

5. Gerekli Ön Yatırımlar ve Faaliyetler (Activities): Görece az bir nüfusa sahip olan, buna karşın kaliteli insan yaşamı açısından büyük doğal, tarihsel ve ekonomik imkânlarla sahip bölgede;

Doğa ile barışık ve fakat bu kaynaktan önemli ölçüde yarar sağlanılabileceği, tarım ve hayvancılık yanı sıra yabancıl hayatın korunup çoğaltımıyla da yeni kaynakların işlevsel olabileceği,

Tarihsel ve kültürel değerlerin korunup tanıtılması zemininde çok daha anlamlı yaşam şartlarının oluşabileceği gibi konularda öncelikle gerekli eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinin yapılması elzemdir.

Bir bütün halinde değerlendirildiğinde, bölge insanının barışçıl ve evrensel insani değerlere saygılı olduğu söylenebilir. Gerekli alt yapılar oluştuğunda kendi bölgesinde ekolojik dengelere, tarihsel mirasa, mimari dokuya hassasiyet gösterebilecek bireylerin istenilir sayıya eriştirilmesi mümkündür. Bunun için ilk aşamada ;

a. Belirtilen amaçlara erişilmesi ve projenin yürütülmesi için ihtiyaç duyulan tüm donanımların tespiti, donanım unsurlarının niteliği, bunların temini ve kullanımının planlanması amacıyla “*Üçler Vadisi Projesi – Araştırma, İnceleme ve Eğitim Merkezi*”

binasının inşası ya da var olan uygun binalardan her hangi birinin düzen ve donanımı zorunlu görülmektedir.

Projenin merkezi için belirlenen Cengerli Köyü yerleşim alanı içerisinde, her türlü tasarrufu köy tüzel kişiliğine ait bulunan ve içerisinde eski okul binasının yer aldığı 3 dönüm alan “merkez” binanın düzenlenmesi için uygundur. Bu yapı bünyesinde: yönetim bürosu, eğitim ve toplantı odaları, laboratuvar, müze, konuk evi, park alanı vb. üniteler ile bu üniteler için gereken donanım, araç-gereç ve malzemenin sağlanması gerekecektir.

b. Bölgenin ulaşım, haberleşme, elektrik, su ve kanalizasyon gibi alt yapı hizmetleri çeşitli eksiklikler, aksamalar ve yanlış yapılanmalar tespit edilmiştir. Buna göre;

* Yol bağlantılarının tamamlanması ve tadilatı gerekmektedir.

* Yerleşim alanlarında konuşlandırılan elektrik trafo, direk ve kablolar ile telefona ilişkin aksam gözden geçirilip gerekli yenileme ve yeni düzenlemelere gidilmelidir.

* Bölgede yer alan köy ve mezarların arazi ve yayla yolları kullanılabilir konuma getirilmelidir.

* Hemen tüm köylerdeki kanalizasyonlar, kendi mahallerindeki çay ve derelere açıktan bağlantılıdır.

Bu nedenle Gülen Çayı ve Horopul Çayı'na dökülen atıklar Kemah ilçesinde Fırat (Karasu) ırmağına kadar erişmektedir. Bölge ve çevresinin bu kirlenmeden kurtarılması elzemdir. Kemah mahallinde gerekli arıtma tesisinin yapılarak proje alanındaki tüm kanalizasyonların kapalı tek bir boruda birleştirilip bu tesise bağlanması mümkündür.

c. Araştırma, eğitim ve bilgilendirme bağlamında 23 köyün genel ve özgün taraflarının bilinip bu yerleşimlerin proje içerisindeki rol ve etkinliklerinin neler olabileceğinin tespiti gerekmektedir. Böylece, bölge içerisindeki her yerleşim alanının proje hedefleri açısından değerlendirilmesi aşamasına gelinecektir.

1.İlgililik (Relevance)

2.Yapılabilirlik (Feasibility)

3.Mevcut Sürdürülebilirlik (Potantial sustainability)

4.Verimlilik (Effectiveness)

C. PROJE KAPSAMINDA YER ALAN KONULAR

(Proje kapsamında yapılacaklar, teklifler, plan notları ve açıklamalar 9 ayrı bölüm halinde hazırlanmıştır. Altta bu bölümlerin yalnızca üst başlıkları verilmiştir)

I. TARİH – ARKEOLOJİ – KÜLTÜR/ BİLİM/ SANAT – TURİZM EKSENİNDE YAPILACAKLAR. TESİS VE DONANIMLAR

II. GELENEKSEL TARIM, HAYVANCILIK VE YAYLACILIK

III. MUNZURLARIN KADİM BEKÇİLERİ; “HAYAŞA ÇOBAN KÖPEKLERİ”

IV. YABANIL ÜRÜNLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ

V EKOLOJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ VE BOTANİK BAHÇESİ

VI. HOROPUL VE GÜLEN ÇAYI VADİLERİ ARITMA TESİSİ

VII . KALKANCI GÖLETİ ÇEVRE DÜZENLEMESİ VE VE EĞİTİM ETKİNLİKLERİ
“KONAKLAMA TESİSİ”

VIII. GELENEKSEL PAZAR - PANAYIR, SPOR

1. İPEK YOLU ATEŞ KULELERİ

EFES'TEN ÖTÜKEN'E İPEK YOLU ATEŞ KULELERİ

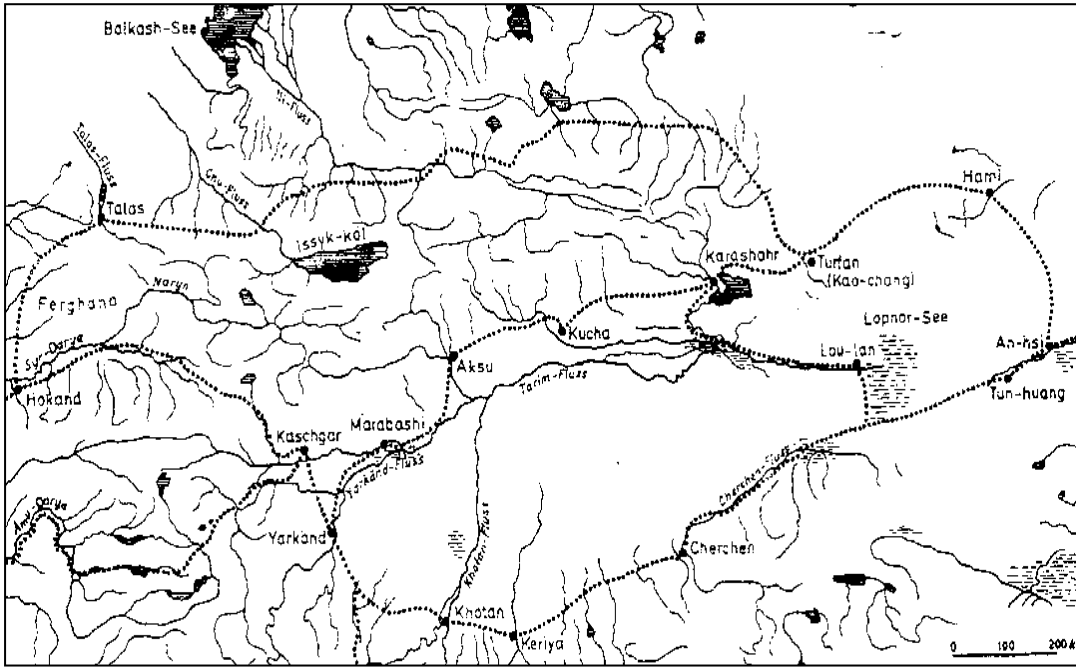
Uygarlık, tarihsel olarak “derinleşmiş kültürler arası” ilişkiler sonucu oluşur. Bu oluşumda kentleşme uygarlaşmayla koşut yürürken, kentler arası ilişkiler, uygarlığın parametreleri diyebileceğimiz ögelerin karşılıklı etkileşimi anlamına gelir. Uzak alanlar arası ticaret, uygarlığın temel kriterlerinden biri olmakla ne kadar önemliyse, bu ticaretin aracı ve aktarım güzergâhı yollar da o kadar önemlidir. Artık, uygarlık, ticaret ve ticari yollar, insanlığın gelişiminde ayrılmaz bir bütün olarak tarihsel sürecin kendisidirler.

Harita/Resim 1: İpek Yolu.

İpek Yolu, başta Asya kıtası olmak üzere Ön Asya ve Avrupa arası metanın, bilginin, yeniliklerin, farklılıkların, kısaca “insan” olmada ortak paydaya erişmiş nice halkların ve o halkların kültürlerinin taşıyıcısıdır. Eski Doğu bir anlamda İpek Yolu’yla şekillenmiştir. Günümüzde belki kültürel ve tarihsel doğu, batı, kuzey, güney kavramları artık eskisi kadar cari olmasa da, küreselleşme sürecinde “yön”lerden “merkezi dikeyleşim” oluşumuna evrilen yeni oluşumda yine ilişkiler ön plandadır. İpek Yolu'nun kadim zamandan beri insanlık tarihinin geçmişteki başat şekillendiricilerinden biri olma niteliğini günümüzde idrak ediyor olmak, bu şekillendirici gücün sembollerini yaşatmak gibi bir sorumluluğu hissetmektir.

Harita 2: Orta Asya İpek Yolu güzergâhları (H. W. Haussig)

İpek Yolu Ateş Kuleleri, o bir zamanların haberleşmesinde varolmanın, güvenin, güvenliğin, doğru yönelmenin, ateş diliyle konuşmanın yüce dağ başlarındaki haykırışıydı...Bugün o kuleleri yeniden tutuşturmak, yüzyılımızda o eski kadim gerçeğimizle, toplumlar arası dostluğumuzla, insanlığımızla ve derin geçmişimizle haala varız demenin bir ifadesi olacak...

İlk kule Kurtlutepe zirvesinde inşa olup göklere uzanan alevleriyle ortaya çıkacak, bunu Kızıldağ- Karadağ, Munzurların ana damarında yükselen Ergan dağı zirvesinin alevleri takip edecek.. Erzincan ilinden başlayan bu ışıltılar Efes'ten Ötüken'e derken, esasta Ceneviz'den Pekin'e değin uzayan daha kapsamlı bir uzantının Anadolu'dan çıkışını anlatsın istedik...

Umuyor ve umut ediyorum ki, doğudan batıya, batıdan doğuya olan yolculuklarda bu kaleleri görmek; ateşin yüreğinde dağlarla göklerin buluşmasını izlemek, o kadim zamanlar kadar uzun bir ömrü her bireye yaşatıyor olmayı başarmaktır

Kulelerin işlevsel olması: İpek Yolu, tarihte öncelikle anılan ve ülkeler arası olmakla önemli addedilen dört yoldan (diğerleri; Buhur/Baharat Yolu, Kral Yolu, Samur Yolu) birisi ve bunlardan en ünlüsüdür. Her ülkede olduğu gibi ülkemizde de çeşitli güzergâhları ve geçtiği yerleşim alanları vardır. Ancak, esas güzergâhın Çin- Orta Asya- Horasan- Erzurum- Erzincan- Sivas – Ankara – Eskişehir – (İzmir, Bursa, İstanbul) olduğu ifade edilebilir.

Eski İpek Yolu, günümüz kara ve hava yollarıyla da önemli ölçüde örtüşmektedir. Bu nedenle, yeniden inşa ve sembolize edilecek ateş kuleleri bu güzergâhlardan da görülebilir zirvelerde bulunabileceklerdir.

Sivas- Erzincan – Erzurum hattında bu durum apaçık görülmektedir. Örneğin Kızıldağ – Kurtlutepe- Karadağ- Ergan dağı zirveleri hem birbirlerini görmekte hem de karayolu ve hava yolundan müşehade edilebilmektedir. Dahası bu zirvelerde eski kule izleri hâlâ durmaktadır.

Kulelerin inşası: İpek Yolu ile paralel giden bu zirvelerde yer alan/alacak ateş kulelerinin klasik konumu çok açık, anlaşılır ve sadedir. Her bir kule kendi yöresindeki taş malzemeyle örülür, takriben 3x3 ya da 2x2 ebatlarında, yarı oval 2 veya üç metre yüksekliğinde sahip yükseltilerdir. Bu yükseltilerin üzerine, kırmızı renk plastik/şeffaf avizelerle çevrili bir adaet solar lamba yerleştirmekten ibarettir.

Resim 1: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi'nin çadır yerleşim alanı.

Ateş kulelerinin bulunduğu bazı zirveler sair müçtemilatlarıyla da ilgi çekmektedir. Örneğin Kurtlutepe ve Karadağ'da, her ne kadar günümüze kadar gelememiş ve harapda olsalar kadim manastırlar, su kuyuları ve yolcu ikamet binaları bulunmaktaydı. Özgün niteliklerini yansıtmak kaydıyla bu alanların da yarı sembolik biçimde yapımı mümkündür ve ilgili kimselerin gezip-görmesi

2. KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ

Munzuların kuzey doğusunda silsile üzerindeki Kurtlutepe dağı (2711 m) eteklerinde Erzincan'ın Refahiye ilçesine bağlı bazı köylerin yaylalar yer almaktadır. Cengerli yaylası geleneksel şölenleri dışında bu yıldan itibaren yeni ve özgün bir etkinliğe hazırlanmaktadır.

Emekli öğretim üyesi Tahir Erdoğan Şahin tarafından gündeme getiriler KURLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ'nde 10- 30 Temmuz tarihleri arasında, doğal ortamda bilim-sanat-kültür sohbetleri yapılacak, ekolojik ve tarihsel değerlerin korunması adına topluma bu dağlardan seslenilmeye çalışılacaktır.

Üçler Vadisi adı altında daha kapsamlı bir projenin parçası olan “yayla akademisi” etkinliği, doğa-tarih gezileriyle, çevre düzenlemesi ve kısmi restorasyon çalışmalarıyla desteklenecektir. Bu proje bir anlamda dağların, doğa-tarih duyarlılığı olan entelektüellerle buluşması anlamına gelecektir. Katılımcılar, orman örtüsüyle muhteşem bir güzelliğe sahip bu mekândayeniden inşa edilen geleneksel yayla evlerinde ya da çadırlarda kalacaklar, yörenin geleneksel lezzetleriyle tanışacaklardır. Daha yaşanılabilir bir yeryüzü tasarlamak adına bu güler yüzlü projenin “yayla akademisi” etkinliği bu yıldan itibaren her yıl kendini çok daha derinleştirerek yürümesi arzu edilmektedir.

Doğal ortamda ve doğayla iç içe bir konumda her yıl Temmuz-Ağustos ayları içerisinde 10 ya da 15 günlük süreler içerisinde yürütülecek Yayla Akademisi'nin özgün, sıradışı ve insani boyutu şimdiden ilgi görmüş, resmi ve özel kurumlar dahil kısmen çeşitli katkılarda bulunma yoluna girmişlerdir.

Bu süreç içerisinde Erzincan Orman İşletme Müdürlüğü, Erzincan İl Özel İdare Başkanlığı, Kızılay Erzincan Şube Başkanlığı, Refahiye Kaymakamlığı, Erzincan Belediyesi yol, barınak ve çevre düzenlenmesi için gerekli girişimler konusunda yasal destek için taahhütte bulunmuşlardır. Akademi çalışmalarına iştirak edenlerin ihtiyacı için çadır, uyku tulumu, battaniye şimdiden temin edilmiş, yol için düşündüğümüz proje ilgili bakanlık ve kurumlarca tasvip görmüştür.

Resim 2: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğine katılanlar.

Resim 3: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğine katılanların doğa yürüyüşü.

Kurtlutepe Yayla Akademisi etkinliği 2017 ve 2018 yılında çeşitli yörelerden gelen çok sayıda akademisyenin katılımıyla gerçekleşmiştir.

1.yıl konu: EKOLOJİ, TOPLUM VE BİREY.

2.yı konu: ŞEHİR VE İNSAN

Olarak belirlenmiş ve katılımcılar görüşlerini açıklamışlardır.

1.YAYLA AKADEMİSİ ETKİNLİĞİ

ÜÇLER VADİSİ/KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ - BASIN BİLDİRİSİ-

Üçler Vadisi Projesi (ÜVAP); belirlenen bir sahanın (Kurtlutepe - Gülen Havzası) doğal yapısının ve toplumsal, geleneksel, tarihsel dokusunun korunması temelinde yürütülebilir yöresel bir kırsal kalkınma modelini içermektedir. Koruma ve kalkınma çerçevesinde değerlendirildiğinde, proje bütününe oluşturan unsurların her biri; güncelleşmiş anlayış, bilgi ve tekniklerle anlaşılabilir, ilgili tarafların kendi konumlarına uygun bir biçimde katılımında bulunabilecekleri nitelikleri içermektedirler.

Bu boyutuyla ele alındığında;

Belirlenmiş bir alanın ilgili doğal çevresiyle birlikte ekolojik konumunun tespiti, bu tespit ve analizlere dayalı bir dizi koruma ve üretme süreçlerinin yürütülmesi XXI. yüzyılın bilinçli tüm toplumsal gelişme etkinliklerinde olduğu gibi kaçınılmaz ve gereklidir. Kurtlutepe çevresi ve Gülen Havzası, Anadolu'nun genelde sahip olduğu zengin tarihsel doku içerisinde kendine özgü kadim geçmişi, uygarlığımıza katkıda bulunan geçmiş yapıların arkeolojik boyutuyla gizemini hâlâ koruyan verileri barındırmaktadır.

Günümüz insanların yakın ve uzak geçmişi de buna dahil edildiğinde, evrensel ve yerel bir mirasın açıklığa kavuşturulup tanıtılması yalnızca kendi içinde değil, genel kamu oyununda da yankı oluşturacak bir kapının aralanması anlamına gelmektedir.

KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ / 1. YIL

Munzuların kuzey doğu silsilesi paralelinde bulunan Kurtlutepe Dağı (2711 m) eteklerinde Erzincan'ın Refahiye ilçesine bağlı bazı köylerin yaylaları yer almaktadır. Cengerli Yaylası geleneksel şölenleri dışında bu yıldan itibaren yeni ve özgün bir etkinliğin yapıldığı mekân olmuştur..

Ülkemizin önde gelen bilim adamlarımızdan tarihçi Tahir Erdoğan Şahin tarafından gündeme getirilen KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ'nin ilk etkinliği 12 Ağustos 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Ülke içinden yurt dışından katılan otuz akademisyen doğal ortamda bilim-sanat- kültür sohbetleri yapmış, ekolojik ve tarihsel değerlerin korunması adına topluma bu dağlardan seslenmişlerdir.

Önümüzdeki yıllarda Haziran- Temmuz ayları içerisinde belirlenecek bir tarihte yine Üçler Vadisi adı altında daha kapsamlı bir projenin parçası olan “yayla akademisi” etkinliği, doğa-tarih gezileriyle, çevre düzenlemesi ve kısmi restorasyon çalışmalarıyla devam ettirilecektir. Bu proje bir anlamda dağların, doğa-tarih duyarlılığı olan entelektüellerle buluşması anlamına gelecektir. Katılımcılar, orman örtüsüyle muhteşem bir güzelliğe sahip bu mekanda yeniden inşa edilen geleneksel yayla evlerinde ya da çadırlarda kalacaklar, yörenin geleneksel lezzetleriyle tanışacaklardır. Daha yaşanılabilir bir yeryüzü tasarlamak adına bu güler yüzlü projenin “yayla akademisi” etkinliği bu yıldan itibaren her yıl kendini çok daha derinleştirerek yürümesi arzu edilmektedir.

Kurtlu Tepe, 30 Bilim İnsanı Ağırladı.

ÖZSÖZ GAZETESİ- Ağustos 14, 2017

Erzincan'ın Refahiye İlçesinde Üçler Vadisi Projesi kapsamında 1. Kurtlutepe Yayla Akademisi yapıldı.

Akademnin İlk Toplantısı 2711 metre rakımlı Kurtlutepe güney eteğinde Cengerli Yaylasında hafta sonu gerçekleştirildi.

30 civarındaki bilim adamının katılımıyla gerçekleşen etkinlik hakkında Proje Sorumlusu Tahir Erdoğan Şahin bilgi verdi.

Şahin etkinlik hakkında yaptığı yazılı açıklamasında; “2711 m. rakımlı Kurtlutepe'nin güney eteğinde Cengerli Yaylası sahasında Akademnin ilk toplantısı ve akademisyenlerin “ekoloji, insan ve toplum” konusu etrafında düşüncelerini dile getirdikleri etkinlik gün boyu devam etmiştir. Ülkemizin çeşitli üniversitelerinden ve ülke dışından gelen 30 civarındaki bilim adamımızın katılımıyla gerçekleşen etkinlik daha geniş zamanlı ve geniş katımlı bir süreç olarak önümüzdeki yıllar içinde devam edecektir. 2018 yılı etkinliğinin tarihi ve konumu önümüzdeki zamanlar içerisinde sizlerle paylaşılacaktır. Katılımcılara, köyden organizasyonda bulunan ve fedakârlıklarını esirgemeyen herkese teşekkür ederiz. Etkinlik etrafında ifade edilenler ve yansımaları ileriki bir tarihte kitaplaştırılacaktır” diyerek etkinlikte emeği geçen herkese teşekkür etti.

KURLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ 2.YIL ETKİNLİĞİNDEN KARELER

Resim 4: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 5- 6: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 7: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 8: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 9: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 10: Kurtlu Tepe Yayla Akademisi 1. Yıl etkinliğinden..

Resim 11: Kurtlutepe Yayla Akademisi Kütüphanesi.

BASINDAN SEÇMELER:

“KURTLU TEPE YAYLA AKADEMİSİ” Yazar: Cengiz Bahşi

Tarih: 04.07. 2011-07-04 Doğu Gazetesi

Ülkemizin yetiştirdiği ender tarihçilerden Tahir Erdoğan Şahin uzun zamandır bizleri Refahiye ve yaylalarına davet ediyor. Yayla çayırılarını, kır çiçeklerini, nefes kesen manzaraları ve koca alanları çevreleyen çam ağaçlarını anlata anlata bitiremiyor.

Böyle keyifli bir geziye kim hayır diyebilir ki.

Bizi karşılayanlar arasında namı Erzincan'a kadar yayılan Bobi'de vardı. Bobi yörenin özgün köpeği. Kars ve Kangal köpeklerinden daha üstün niteliklere sahip olduğu söylenmekte. Soyu tükenmekte olduğu için Tahir Bey tarafından koruma altına alınmış.

Vakit kaybetmemek için tüm ayrıntıları önceden hazırlamış Tahir Bey. Kısa bir merhabalaşmadan sonra Kurtlu Tepe'nin yolunu tuttuk.

Yayla evine vardığımızda aklıktan kırılıyorduk.

Yöreye özgü taşlardan yapılan fakat tamamı yıkık halde bulunan yayla evlerinden birini orijinal şekliyle onarmış Tahir Bey. Diğer yayla evlerinin restorasyonu için ise girişimlerde bulunmuş.

Birileri geldiğinde konaklama ihtiyaçları karşılanacak şekilde dizayn edilmiş. Tahir Bey çay demlerken bizlerde geçen seneden kalma tulum peyniri, zeytin vs. bulup çıkardık. Kahvaltı faslından sonra Kurtlu Tepe'nin zirvesine doğru yayla yollarına vurduk kendimizi. Yüzlerce renkteki çiçeklerin hangi birini koklayalım hangi biriyle fotoğraf çekelim. Tahir Bey arada bir bizi durdurup kuşların sesine kulak vermemizi istiyordu. Yaylada yattığında bu seslerle uyandığından bahsediyordu. Bizler şehrin kirli ortamlarında yaşam mücadelesi verirken Tahir Ağabey bizleri çatlatırcasına yaylada geçirdiği huzurlu, derin - deliksiz uykulardan ve gecelerin farklılığından bahsediyordu.

Kurtlu Tepe; Munzur Dağı silsilesine ait 2700 metre yükseklikte, otu bol olan ve patika yollardan ulaşılan bir tepe. Orman İl Müdürü Halil Yörükoğlu'nun çabalarıyla tepenin zirvesine yol yapılacağından bahsediyor Tahir Ağabey. İpek yolunun geçtiği tepenin tam zirvesinde 6- 7 yüzyıllara ait bir manastır kalıntısı, 1915 şehitlerinden bir bölük komutanın mezarı ve zamanında haberleşme amaçlı kullanılmakta olan ateş kuleleri bulunmaktaymış. Bu bilgiler tarihçi Mehtap Gezay hanımefendinin de dikkatini çekiyor.

Tahir ağabey bu yapıların çevre düzenlemelerini orijinal şekliyle yapmak için Belediye Başkanı Sayın Yüksel Çakır'ın gerekli olan taş ihtiyacını karşılayacağını, üniversite öğrencilerinden yaklaşık 20 kişilik gurubun bir kamp ortamında harap olmuş bu yapıları ayağa kaldırarak inanç turizmine zemin oluşturacaklarını söylediğinde şaşırmiştık.

Hem doğa hem tarih yürüyüşü yapıyoruz. Tahir Bey konuştuğça şaşkınlığımız artıyor.

İlginç olan diğer bir projesinin de dünyada belki de ilk defa uygulanacak olan “KURTLU TEPE YAYLA AKADEMİSİ”

KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ

Foto Röportaj: *Halil Yüksel*

Tahir Erdoğan Şahin; genel tarihçiliğini arkeolojiden antropolojiye, sosyolojiden felsefeye, siyaset biliminden bilim felsefesine değin birçok disiplinle bütünleştiren biri. Gerek doktora çalışması ve gerekse neşredilen kitapları bunu kanıtlamakta.

Şimdi bakmayın top sakal bırakmışlığına inat kalın gözlük takmadığına.. Bizim köyden çıkmış, birkaç yıldır yakınları ona “Munzur dağlarının yalnız adamı” demekte.. Hayatı kitaplar arasında geçmiş, elli civarında irili-ufaklı kitapları neşredilmiş Tahir Erdoğan Şahin’in...Ve çalışmalarına köyünde devam ediyor...Anlaşılan o ki, üniversitede etiketli ümmilerden çok sıkılmış ve kendini dağlara adamış.. Yeryüzüne ordan seslenmenin huzurunu yaşıyor.

Erzincan’la ilgili tarihi bilgiler karıştıracak olursanız, karşınıza, beş cilt Erzincan Tarihi kitabıyla yine Tahir Erdoğan Şahin çıkar. Erzincan’a kültürel katkısını Mengüceli adlı dergiyle de icra eden biri..Üçler Vadisi, Özlemişliğin Öyküsü adlı edebi bağlamdaki iki çalışma, onun yüreğinin sesidir..bu seri yazmakta olduğu üçüncü bir kitapla sonlanacak..Şimdi, bir taraftan 7 cilt olarak tasarladığı Dünya Tarihi’ni bitirmek için çaba sarfediyor..Birikimini kıskanmayan biri; başta, mezun olan üniversiteden öğrencileri olmak üzere, onun penceresinden dünyayı okumak isteyenler için yeni bir imkan kapısı aralamış : Kurtlutepe Yayla Akademisi...Bu sene alt yapısıyla meşgul..seneye başkaca entelektüeller de bu özgün harekete dahil olabilecekler...O, “insanın ne olduğu-kim olduğuyla değil, ne yaptığıyla” ilgili biri. Ve ona göre insan olmak; onurlu bir hayat sürdürmeyi başarmak, kimsenin hakkına asla tecavüz etmemek ve doğaya karşı koruyucu bir hassasiyet..

Munzur Dağları'nda bilim-sanat- kültür sohbetleri yapılacak

Emekli öğretim üyesi Tahir Erdoğan Şahin tarafından gündeme getirilen KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ’inde Temmuz ya da Ağustos ayları içinde 10-15 gün doğal ortamda bilim-sanat- kültür sohbetleri yapılacak.

10 Eylül 2011 22:57

Munzurların kuzey doğusunda silsile üzerindeki Kurtlutepe dağı (2711 m) eteklerinde Erzincan’ın Refahiye ilçesine bağlı bazı köylerin yaylalar yer almaktadır.

Cengerli yaylası geleneksel şöenleri dışında bu yıldan itibaren yeni ve özgün bir etkinliğe hazırlanmaktadır.

Emekli öğretim üyesi Tahir Erdoğan Şahin tarafından gündeme getirilen KURTLUTEPE YAYLA AKADEMİSİ’inde Temmuz- Ağustos ayları içerisinde 10-15 gün doğal ortamda bilim-sanat- kültür sohbetleri yapılacak.

Ekolojik ve tarihsel değerlerin korunması adına topluma bu dağlardan seslenilmeye çalışılacaktır.

Üçler Vadisi adı altında daha kapsamlı bir projenin parçası olan “yayla akademisi” etkinliği, doğa-tarih gezileriyle, çevre düzenlemesi ve kısmi restorasyon çalışmalarıyla desteklenecektir.

Bu proje bir anlamda dağların, doğa-tarih duyarlılığı olan entelektüellerle buluşması anlamına gelecektir. Katılımcılar, orman örtüsüyle muhteşem bir güzelliğe sahip bu mekanda yeniden inşa edilen geleneksel yayla evlerinde ya da çadırlarda kalacaklar, yörenin geleneksel lezzetleriyle tanışacaklardır. Daha yaşanılabilir bir

yeryüzü tasarlamak adına bu güler yüzlü projenin “yayla akademisi” etkinliği bu yıldan itibaren her yıl kendini çok daha derinleştirerek yürümesi arzu edilmektedir.

3. DOĞA - TARİH YÜRÜYÜŞÜ

Her yıl Mayıs / Haziran – Eylül/ Ekim ayları arasında yapılabilir araçlı ya da araçsız bir gezi, gözlem, konaklama ve otantik ortamlarda Anadolu'nun bu yöresindeki hayatları kendi içinde izleme imkânı sunan bir etkinliktir.

Yürüyüş yolu, konaklama merkezleri ve kamplar: Üçler Vadisi adıyla tanımlanan ve 23 köy ile bazı mezraların yer aldığı alan üzerinde doğa şartları, doğal güzellikler, tarihi mekanlar ve köy yerleşimlerinin konumu göz önüne alınarak yapılacak yürüyüş aşağıdaki biçimde belirlenmiştir:

Kalkancı Göleti: Refahiye'nin 5 km. batısında, Erzincan – Erzurum kara yolunun 1 km güneyindedir. Gölet ve çevresi, yürüyüş etkinliğine katılacak kişi, grup ya da kafilelerin ilk konaklayacağı, hazırlık için gerekli süreyi bulabileceği, gerekli bilgi ve ilişkiler içinde olabileceği, ilk kalkış olması açısından ideal bir konumdur. Yakınlığı ve konumu nedeniyle mesire olarak gidilen bu alanda kısmen bazı düzenlemeler yapılmıştır. Ancak; yürüyüş projesinde özel bir yeri olan alanın kalkış ve dönüş noktası olması, bu alanda otel, lokanta gibi bazı tesislerin yapılıp işletilmesini gerektirmektedir.

Olotodariza-Cibolar/Şahverdi- Haçır(Aydıncık): Kalkancı Göleti konaklama ve kamp alanının güney doğusunda, ikinci uğrak alanıdır. İlk Çağ/Roma dönemi yerleşimlerinden biri olan bu mevkiiden Cibolar/Şahverdi ormanlık sahası içine girilecektir. Haçır (Aydıncık ky) yazısından Ceniyes mevkinde yapılan tali bir yol Cengerli ky.ne varmaktadır.

Carsaga (Cengerli) : Cengerli ky. nün 1 km.güneyinde yer alan Kale, İlk Tunç Çağına kadar giden bir tarihe sahiptir. Hayaşa-Urartu – Roma dönemlerine ait izleri görmek mümkündür. Yürüyüş pojesinde ara kamp kurulabilir bir noktadadır. Köy içerisinde Çok Amaçlı Hizmet binasının varlığı dinlenme / konaklama gibi bazı kolaylıklar sağlayabilecek işlevselliğe sahiptir.

Cengerli – Kersen- Keçegöz- Mank- Derebaşı: Anılan bu köyler yürünebilirlik açısından aralarında uygun mesafelere sahiptir. Derebaşı köyünden (Kerdağı üzerinden) ya da Keçegöz/ Mank üzerinden doğal, tarihsel bazı alanlara gitmek mümkündür. Bu yol ya da yerleşimlerden güneye yönelip Gülen vadisine geçilecektir.

Gülen Vadisi: Çam ağaçları başta olmak üzere doğan bitki örtüsüyle dikkati çeker. Yüksek yaylaları, derin vadileri, şelale gibi oluşumları yanı sıra üretilen balın lezzetiyle de dikkati çeker.

Sarıkoç – Pusans – Ağmusa/Koçevi – Conur (Alaçayır) –Horopul (Kırkbulak): Yürüyüş yolunun kavışarak yapılan dönüşü üzerinde yer alan bu köyler çevreleriyle birlikte görülmesi gereken çok sayıda tarihsel kalıntılara ve doğal manzaralara sahiptir.

Cengerli – Haçır (Aydıncık) Yaylaları – Alacaatlı – Siptiğin (Olgunlar) : Horopul üzerinden tekrar Cengerli /Carsagat tarihi kent yerleşimi yanında kurulan kamp noktasından devam edecek yürüyüş biri birine yakın iki köyün yaylası yönünde devam edecektir. Bu yayla

alanı, Kurtlutepe etekleri üzerinde yer alan diğer yaylalarla birlikte düşünülerek “doğal yayla ürünleri ve yabanıl şifalı bitkiler panayırı” etkinliği ile bütünleştirilecektir.

Yayla piknik / panayır alanından görece yakın Kurtlutepe ve manastıra uğranılması, bu projenin yine sıra dışı etkinliklerinden olacaktır.

Alacatlı – Siptiğin köy ve bu yerleşimlerin yakınlarında yer alan tali yollar üzerinden Kalkancı Göleti'ne ulaşılması, Doğa – Tarih Yürüyüşü” nün tamamlanmasıyla sonuçlanacaktır.

Doğa – Tarih Yürüyüşü aynı zamanda çeşitli yan etkinlikleri de kapsamaktadır.

Resim 12: Geleneksel konutlardan biri. Verge tekniği kullanılmıştır..

Resim 13: Geleneksel konutla sahip köylerden biri.

2. KÖY KONUK EVLERİ

Geleneksel mimari dokusunu koruyan evlerin seçilip belirlenecek odaları, mutfağı vs. bir tür motel hizmeti verebilecektir. Yürüyüşe katılanların, ev sahipleri ve köy sakinleri ile kurdukları diyalog çerçevesi içerisinde doğal yiyeceklerin ağırlıkta olduğu kahvaltı- yemek hizmetleri almaları sağlanacaktır. Dileyen konukların, örneğin süt ve yumurtaları ahır ve kümeslerden kendilerinin alması, kendilerinin hazırlaması imkânları oluşturulabilecektir.

3. SU DEĞİRMENLERİ

Yörede geleneksel tarımın içinde yer alan ve tarihsel / antika niteliğine sahip beş adet su değirmeni bulunmaktadır. Bu yapıların bakımı ve onarımının yapılması halinde işlevsel olmaları mümkündür.

Resim 14: Bir su değirmeninin iç aksamından görüntü.

4. KURLUTEPE MANASTIRI; ÇEVRE DÜZENLEMESİ VE YENİDEN YAPILANDIRMASI

Esas itibariyle Refahiye ilçesinin doğal, kültürel ve tarihsel özgünlüğünü belirleyen unsurların başında Kurtlutepe, Dumanlı ve Gülen dağları ile bu yükseltiler etrafında yer alan çeşitli vadiler, seki alanları ile ormanlar gelmektedir. Özellikle Kurtlutepe tüm çevre halkı için kutsal mekân ve efsanevi bir görkemliliğin adı olmuştur. Dağın güney ve batı etekleri Doğu Anadolu'nun kadim yerleşmelerinin izleri yanı sıra Helen- Roma dönemlerinin antik kentlerinden kalıntılar barındırmaktadır. Dağın zirvesine yakın kuzey ve güney eteklerinde yönlere ayrılan İpek Yolu ana doğu-batı ana güzergâhı geçmektedir. Bütün bunların yanında Anadolu'nun ilk manastır örneklerinden biri bu dağın zirvesinde inşa edilmiştir. Doğu Roma / Bizans'a ait Kurtlutepe Manastırı restitüsyonu ile yeniden inşa edilebilirse, bu toprakların geçmişteki insani ve dini değerlerinin varlığının bir kanıtı, bu ülkeye özgü çeşitliliğin bir yansıması olacaktır.

Kurtlutepe Manastırı kalıntıları bugün için etrafa saçılmış yapı malzemelerinden (çeşitli taşlardan) ibarettir. Ancak, aynıyle olmasa da aslına uygun ve sembolik tarzda yeniden inşa edilecek bir yapılandırmaya gitmek, çevre düzenlemesiyle birlikte bir oranda bu tarihsel değere karşı olan sorumluluğumuzu yerine getirmek mümkündür.

Kurtlutepe zirvesinde; eski/orijinal konumuna uygun olarak “manastır”, ziyaret olma nedeniyle “türbe”, tümüyle yok edilen 1915 yılına ait “şehit mezarı”, “ateş kulesi”, “su kuyusu” ve yine sembolik olarak Bizans-Selçuklu dönemini yansıtacak biçimde yolcu ve hayvan barınağı, “nalbur bölümü”nü vs. kendi bilgi- tecrübe ve imkanlarım ölçüsünde biçimlendirmek arzusundayım. Bunun gerçekleşmesi, diğer ateş kuleleri için de örnek çalışma olacağı kanaatindeyim.

Yol ve malzeme ihtiyaçları yanı sıra Kurtlutepe Manastırıyla ilgili bazı girişimler tarafımızdan başlatılmış olup resmi ve yasal gereklilikler için bu süreç devam etmektedir. Refahiye Kaymakamlığına sunulan ve ilgili kurumlara gönderilen dilekçe metni:

KAYMAKAMLIK MAKAMINA

REFAHİYE

İlçemizin doğusunda Cengerli köyü sınırları içerisinde bulunan Kurtlutepe dağı zirvesinde (2 711 m.) yalnızca adı günümüze kadar gelebilen kadim bir manastırın varlığı bilinmektedir.

Söz konusu dağda yer alan yapı tümüyle yıkıldığı ve yapı malzemeleri önemli ölçüde kaybolduğu için restorasyon imkanı bulunmamaktadır. Alan (doğrudan) SİT alanı değildir.

Ancak, altmış yıl öncesi kalıntılarının son görünümü belleklerinde taşıyan verecekleri bilgiler ile 1970'li yıllarda gerçekleştirdiğimiz ön incelemelere dayalı bilgilerimize ve kısmi dokümanlara dayanarak restitüsyon (çizim) ve bu kadim manastırın anısına uygun çevre düzenlemesi yapılabileceği kanaatindeyim.

Kaymakamlık makamının “Köylere Hizmet Götürme” kapsamında yürütülmekte olan *Üçler Vadisi* projesinin “Doğa – Tarih Yürüyüşü” adı altında düşünülen ekolojik – arkeolojik – inanç turizmi amaçlı çalışmaya da katkısı olabilemesi açısından; Kurtlutepe zirvesinin çevre düzenlemesine ve tanıtım tablolarına ihtiyaç duyulmaktadır.

Bölge (il) tarihçisi, arkeoloji – sanat tarihi yazarı, akademisyen ve Erzincan Müzesinin kurucusu / ilk müdürlüğü görevinde bulunmamız hasebiyle; şahsi denetimim altında Kurtlutepe zirvesinin çevre düzenlemesi ve tanziminde fahri olarak çalışmak istiyorum

Bilgi ve gereğini arz ederim. 05. 07. 2010.

Dr. Tahir Erdoğan Şahin

5. CENGERLİ KALESİ VE KARSAGA ANTİK KENTİNİN ARKEOLOJİK KAZISI

1986 yılı içerisinde Cengerli Kale ve çevresinde yer alan anti Karsaga kentinin varlığı, tarafımızdan “yüzey raporu” hazırlanarak Kültür Bakanlığı / Eski Eserler Genel Müdürlüğüne sunulmuş ve bu alanda arkeolojik kazı yapılmasının gerekliliği bildirilmiştir. Ancak bugüne kadar arkeolojik anlamda hiçbir girişimde bulunulmamıştır. Üçler Vadisi projesi kapsamında yapılacak “doğa-tarih yürüyüşü” etkinliği açısından bu alanın bilimsel araştırması ve kazısı daha da önem kazanmıştır.

Cengerli Kalesi yakınında doğa – tarih yürüyüşü etkinliğine katılacaklar için “kamp alanı” düzenlenmesine gidilecektir. Temennimiz gerekli resmi/bilimsel kazıların da başlatılabilmesidir.

Resim 15: Cengerli köyü kale ve çevresi. Carsaga antik kenti. Bölge içerisinde Hayaşa, Urartu, Roma dönemlerine ait arkeolojik kalıntı ve veriler bulunmaktadır

Karsaga (Carcagis – Carsat) ve Cengerli Kalesi: Bugünkü Cengerli köyünün 1.5 km. kuzeybatısında Çamlıca Vadisi düzlüklerinde İlk Tunç Çağı keramiğinden başka eski yapı izlerine rastlanmaktadır. Bu ilk yerleşime paralel olarak köyün 1 km. güneyinde Cengerli Kalesi çevresinde başka bir yerleşim alanı daha bulunmaktadır. Yine İlk Tunç Çağı verilerinin rastlandığı ikinci yerleşim Hayaşa – Urartu dönemlerinde kentleşme sürecine girerken, ilk yerleşim terk edilmiş ya da bağlı / yakın köy konumunu bir süre daha devam ettirmiş olmalıdır.

Karsaga, Satala'dan Meliten'e kadar uzanan yol üzerinde, Aravraka'dan sonra gelen yerleşme merkezidir. Roma devrinin işlek yollarında bulunan ve zamanın mühim kentlerinden addedilen Karsaga, yukarıda belirttiğimiz gibi, daha önceki yüzyıllarda vücut bulan bir yerleşme alanı üzerinde oluşmuştur. Bugünkü Refahiye ilçesine bağlı Cengerli köyünün batısındaki yeni mahallesinden güneyindeki Horopul Çayı'na kadar uzunluğu yaklaşık 1 km.yi bulan büyük bir arazi üzerinde bulunmaktadır.

Hitit - Urartu ve sonraki uygarlıkların izlerini barındıran bu antik kent harabeleri arasında en fazla dikkati çeken unsurlardan biri Cengerli Kalesi'dir.

Hitit İmparatorluk çağı sınırları içerisinde kalan kentin abidevi kalıntılarını oluşturan doğal taş kütlesi üzerinde yapılan oyuntular, diğer Urartu kaya kaleleriyle aynı tarzdadır.

Parçalanmalardan dolayı çevresinin hesabı mümkün olamayan kaya kütlesinin yaklaşık yüksekliği 40 - 60 metre arasındadır. Dönemin dini anlayışı ve iktidar güçlerinin yönetim biçimine uygun, gerekli sunak ve bina temelleri için yapılan oyuntular olağanüstü bir gayretin sonucu olduğu görülmektedir. Köylülerce “Kale” diye adlandırılan an kaya kütlesi, küçük bir dağ görünümündedir.

Nitelikleri açısından Tercan'a bağlı Şıhköy arazisindeki “Pekeriç Kalesi”, Şirinli Kalesi, Erzincan'ın kuzeyindeki Kızlar Kalesi, sonraki yüzyıllarda ilave olunan surlardan arındırıldığı takdirde “Kemah Kalesi” ve Van civarındaki bazı kalelerle aynı tarzdadır.

Kayanın üzerindeki ana sahnin (taş salon) ve beşiklere (oyulu taş divan) çıkılabilmesi için yapılan “yol”larla 2 metre genişliğindeki merdivenler, duvarlar için yapılan oyuntular o yüzyıllarda gelişen maden sanatı ve taş işçiliği hakkında bilgi verebilecek mahiyettedirler

İlk yerleşimin Eski Tunç Çağın'da gerçekleştiği Cengerli Kalesi, yörenin bilinen en eski Urartu kutsal mekanlarından biridir..

Üzerinden uzun asırların (yaklaşık otuz yüzyıl) geçtiği kayanın bazı parçaları, depremlerin de sebep olması yüzünden ana gövdeden kopmuş, haliyle satıhtaki merdiven ve terasların bir bölümü zarar görmüştür. Yine orta kesimdeki taş sahında bu parçalanmalar sonucu bütünlüğünü koruyamamıştır. Taş sahninin batısında 2009 yılında, yoğun bilinçlendirme yönünde yapılan eğitim niteliğindeki uyarılarımıza rağmen bazı aşağılık kimselerce kaçak olarak kazılmıştır. Bu tahripkâr kazı sonucu, koruma örtüsü yapma zorunluluğu olan kale içi bölme duvarlardan biri ortaya çıkmıştır.

Kayanın üst bölümünde çeşitli yontmalar yapılarak, kayanın kutsal mekân olduğunu gösteren, biri diğerinden büyük iki “taş sunak yerleri dikkati çekmektedir. Şekiller arasında

yer alan çanak tipi oyuntular, kan akıtılan sunak çukurlarıdır.

Kalenin kuzey yanında, ana küleden ayrılmış bir diğer kayanın parçasının topraktan 2.5 metre yüksekliğinde, yuvarlakvari bir oyuk bir mağara bulunmaktadır. İçerisinde lahit bulunan taş mağaraya bugün de “hamam” denilmektedir.

Resim 16: Cengerli Kalesi civarlarında yapısı ve yaşları birbirinden farklı çok sayıda çanak - çömlek parçaları bulunmaktadır.

Aynı bölgeye ait satıhtan toplanabilenler arasında, ancak tek harfleri kalabilen tabletlerin kırık köşe parçaları; bütünlüğünü koruyamadığı için, ne oldukları konusunda kesin bir şey belirtemeyeceğimiz konik veya delikli çömlek kırıntıları bulunabilen eşyalar arasındadır. Ancak bir adet küçük küp, sağlam olarak elimize geçebildi.

Sonraki asırlarda Romalılar'ın mühim kentlerinden olan Karsaga, bu mevkide yer almıştır. Hristiyanlık bu yörede kabul edildiğinde, kuzeydeki Aravraka ve batıdaki Basguardariza'ya

hakim olacak biçimde Kurtlutepe üzerinde kentler arasında yol uzantısının geçtiği yerde manastır inşa edilmiştir.

Mevkide Roma – Bizans devrinden bina kalıntıları, yuvarlak topraktan veya taştan yontulmuş sütun altlıkları, sair bina kalıntıları halen görülmektedir. Satıhta bulunanlardan elimizde bulunan çömleğin dışında, küçük mermer bir heykelcik (ebat :7x4 cm) ve ihtimal ki, ilaç taşı olarak kullanılan (sihri şekillerle bezeli) madeni bir çanak ve bazıları sağlam keramik eşyalar bulunmaktadır.

Karsaga, güneydoğudaki Kummaha (Kamakha / Kemah)' ya, batıdan Basguardariza üzerinden Sinebra'ya (Sivas) , Sinebra üzerinden Zimara ve Malatya'ya giden yolların kilit noktasındaydı. Buradan kuzeydoğu veya güneydoğu üzerinden Erzincan'a varılabiliyordu.

Resim 17: Erzincan Müze Müdürlüğü elemanlarının Carsaga kent ve çevresinde yaptıkları tespit ve inceleme çalışmaları (2011).

Bu çalışmanın ilk baskısından bir süre sonra, çevredeki resmi görevimiz sırasında elde ettiğimiz biri yazılı iki adet mezar taşı, tarafımızdan Erzincan Müzesi envanterine kaydedilmiştir (1986). Söz konusu kitabe Roma dönemine aittir (yaklaşık M.Ö. II. yüzyıl).

Cengerli köyü / Cengerli Kale ve çevresinin arkeolojik kazısının yapılmasına ilişkin olarak 1986 tarihinde yüzey raporunu bakanlığınız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'ne sunulmuştur. Ancak bu tarihe kadar her hangi bir işlem yapılmamış, ancak yöre sit alanı olarak kaydedilmiştir.

2011 tarihli yazımız ve sunduğumuz ekler esas alınarak ilgili kurumdan bize gelen yazıda (aşağıda) konunun değerlendirildiği bilgisi umut verici olmuştur. O yıl görev yapan Müze müdürü ve müdürlük kadrosunun gayretleri takdire şayandır.

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü

Sayı : B.16.0.KVM.0.12.01.00.160 99(24) - 124592
Konu : Erzincan İli, Refahiye İlçesi, Cengerli Köyü,
Cengerli Kalesi

13 Haziran 2011

Sayın: Tahir Erdoğan ŞAHİN
Cengerli Köyü-Refahiye/ERZİNCAN

- İlgi: a)Erzincan Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 24.01.2011 gün ve 208 sayılı yazısı ve ekleri.
b)07.03.2011 gün ve B.16.0.KVM.0.12.01.00.160 99(24) 48507 sayılı yazımız.
c)Erzincan Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'nün 25.05.2011 gün ve 1322 sayılı yazısı ve ekleri.

Erzincan İli, Refahiye İlçesi, Cengerli Köyü'nde bulunan Cengerli Kalesi ve çevresine ilişkin ilgi (a) yazı ve ekleri, gereği yapılmak üzere ilgi (b) yazımızla Erzincan Valiliği İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü'ne iletilmiştir.

Konuya ilişkin cevaben alınan ilgi (c) yazı eki uzman raporunda: "...söz konusu alanın çok geniş olması nedeniyle, çalışmanın uzun yıllar süreceğinden Müdürlük personeli ve araç gereç yetersizliğinden dolayı bölgedeki üniversitelerce değerlendirilerek bilimsel nitelikli bir kazı yapılmasının gerektiği.." ifadelerine yer verilmiştir.

Bu kapsamda anılan alana ilişkin olarak üniversitelerin ilgili bölümlerinden başvurular Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından değerlendirilebilecektir.

Bilgilerinizi rica ederim

Melik AYAZ
Bakan a.
Daire Başkanı

DAĞITIM:
-Erzincan Valiliğine
(İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü)
-Tahir Erdoğan ŞAHİN
Cengerli Köyü-Refahiye/ERZİNCAN

6.

İl.T.B.M.M. Ulus 06543/ Ankara
Tel: 310 49 60 (9 hat)/1163 Fax: 311 50 85
e-posta:kulturvarlikmuze@kulturturizm.gov.tr

Ayrıntılı bilgi için iribat: K.T. Uzm. A.F.CAMAN

Elektronik Ağ: www.kulturturizm.gov.tr.

ESKİ ESERLERİ VE FOLKLORİK MALZEMELERİ ARAŞTIRMA - TOPLAMA MERKEZLERİ

Çeşitli çabalara ve önlemlere rağmen, Anadolu'da uzun yıllardır devam eden tarihsel varlıklarımızın kaybedilip gitmesi karşısında nihai bir çözüme varılamamıştır. Bu konu, öncelikle tarihsel alanlarda yaşayan insanların duyarlılığıyla yakından ilgilidir. Merkezi yönetimler ve merkezi alanlarda kurulan müze benzeri kurumlar çok önemli olmakla birlikte, kırsal alanlar için gerekli koruma potansiyeli sahip olmadığı da bilinmektedir.

Resim 18: Eski "örtme" diye tabir edilen yapı ve kağı.

Üçler Vadisi Projesi kapsamında önerilen "Eski Eserleri Ve Folklorik Malzemeleri Araştırma - Toplama Merkezleri" kurulması ve uygulanması mevcut imkanlar ölçüsünde yapılabilir bir girişimdir. Bir çok köy yerleşiminde çoğunluğu atıl konumda olan eski okul binalarının "çok amaçlı hizmet binası" ya da "sosyal tesis" konumuna uygun biçimde onarım ve düzenlemesi yapılabilir görülmektedir. Kullanımı köy tüzel kişiliğine devredilen bu yapılar ve bahçelerinde somut etnografik malzemeler toplanabilir, ayrıca folklorik değerler derlenebilir. Lojman amaçlı yapıpıp terk edilen binalar ise "konut evi" olarak işlevsel hale getirilebilirler.

Resim 19: Köylerde bulunan eski ilkokul binaları. Bakım ve onarımı yapılması halinde “Eski Eserleri Ve Folklorik Malzemeleri Araştırma - Toplama Merkezi” olması yanı sıra “Çok Amaçlı Hizmet Binası” olarak değerlendirilecektir .

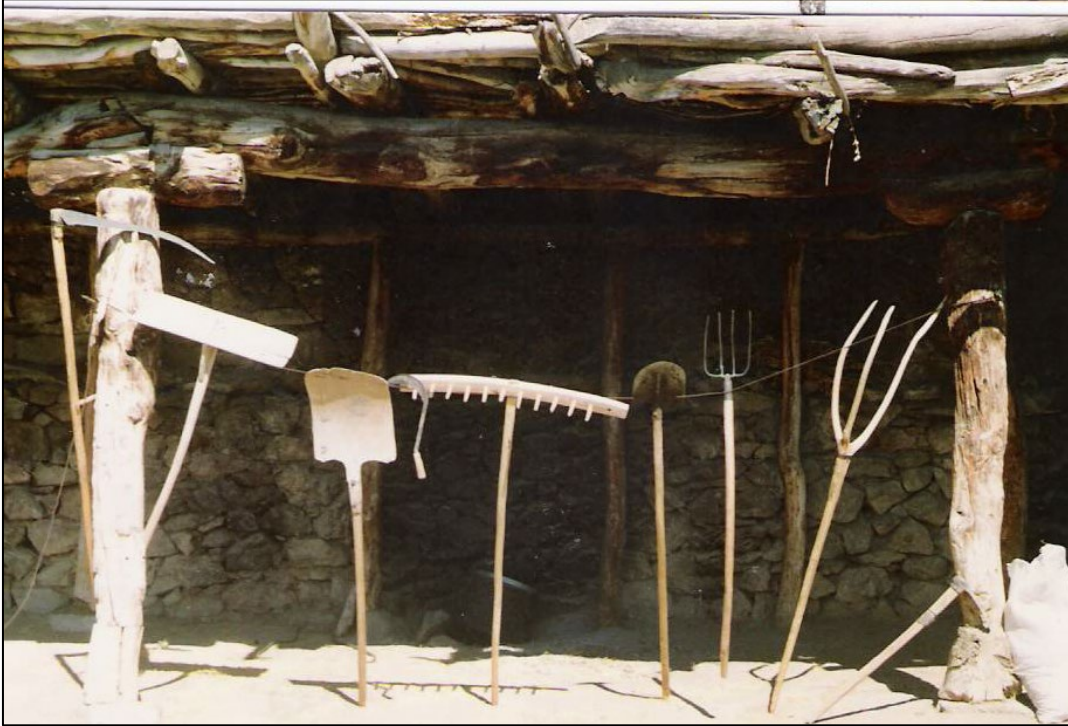

Resim 20: Harman makinası.

1.GELENEKSEL ARAÇLARLA TARIM

Geleneksel tarım çalışmalarına katılım ve aletlerin kullanımı. Proje kapsamındaki köylerin yakın geçmişine kadar bu yöreye özgü kağrı, saban, harman makinesi, döven ve daha birçok tarımsal aletlerle çalışılmıştır. Bazı köylerde hâla bu aletler korunmuştur. Seçilecek bazı köylerde bu tarz üretim etkinliklerinin gerçekleştirilmesi mümkün gözükmekte, turistik niteliğinin de vurgulanması halinde bu çalışmalara katılanlar aracılığıyla artı değer sağlanabilecektir.

Resim 21: Geleneksel tarım araçları.

2. HAYVANCILIK, SÜT ÜRETİMİ VE“ERZİNCAN / GÜLEN-KUR TULUM PEYNİRİ”

Ülkemizde Erzincan tulum peynirinin niteliği ve önemi bilinmektedir. Ancak, Erzincan peyniri adı altında standart bir kalitenin oluşumunda bazı sorunlar olduğu da bir gerçektir. Zira, il genelinde biri birinden farklı özelliklere sahip tüm tulum peynirlerinin aynı ad altında sunumunun yapılması, ünlenen bu peynir hakkında olumsuz algılamalara da yol açmaktadır. Refahiye yöresi tulum peynir üretimi çok daha özgün ve kaliteli olması yanı sıra Kurtlutepe ile Gülen yaylaları bitki örtüsü, bu alanda üretilen süte ayrıcalıklı bir nitelik kazandırmakta, doğal olarak bu nitelik peynirlere de yansımaktadır.

Belirtilen nedenlerden dolayı, Erzincan vurgusu yanı sıra yöreye özgü peynirin kendi adıyla üretilip ambalajlanması ve bu haliyle ekonom Geleneksel peynir ambalajlaması deri ya da topraktan yapılmış gereçlerle yapılırken günümüzde plastik ambalajlamaya geçildiği ve bunun yaygınlaştığı da bilinmektedir. Ancak, tespitlerimiz, plastik nesnelere tutulan tulum

peynirlerinde bazı sorunların yaşandığını göstermektedir. Bunun için, yöreye özgü olarak üretilen tulum peynirinin uygun ambalajlanma tekniklerinin de bulunması gerekecektir.

3. ARICILIK. VE “GÜLEN BALI”

Resim 22: Arılar.

Yörede arıcılık belli bir kapasite içerisinde yapılmaktadır. Üretilen balın niteliğinin belirlenmesi, iyileştirme koşulları ve pazarlama imkânlarının daha uygun hale getirilmesi yolunda gerekli girişimlerde bulunulması da bu proje kapsamı içindedir.

4.ÇİLEKÇİLİK

Başta Şahverdi köyü olmak üzere yörenin bazı alanlarında çilek üretimi belli bir seviyeye ulaşmıştır. Bu ürünün ileri boyutlara taşınması için yapılan çalışmalara katkı vermek gerekli görülmektedir.

5.YAYLACILIK

Toplam 23 köy içerisinde yaklaşık 15 kadarının, bazıları Gülen dağı kuzey eteklerinde bazıların ise Kurtlutepe eteklerinde yer alan ve 2 000 – 2 500 m. Rakımlı sekilerde yayları bulunmaktadır. Yörenin yayla evi mimarisinde göze çarpan husus doğayla bütünleşmiş bir görünüme sahip olmalarıdır. Bu yaylaların büyük çoğunluğu harap durumda olmakla birlikte, sahiplerince eski tarza uygun olarak tamir edilebilirler.

Resim 23: Yayla.

Yaylacılık ve bu süreçte yapılacak hayvancılık bu alanlardaki meraların değerlendirilmesine vesile olacağı gibi, bazı hayvan hastalıklarının da bertaraf edilmesi anlamına gelmektedir.

XXI. yüzyılda yaylacılığını önemli kılacak hususlar arasında; küresel ısınmanın hayvancılığı olumsuz etkileyebilecek sıcaklara karşı alternatif yerler olmaları da önem taşımaktadır. Bunun yanı sıra, yapılan araştırmalara dayalı ön görüşler, Anadolu yerli büyük baş sığırlarının (inek, manda) küresel iklim değişimlerine karşı daha dirençli olabileceği yönündedir. Bu ırkların yeniden üretilip çoğaltılması ülke hayvancılığı açısından üzerinde ayrıca durulması gerekli sorunlar arasındadır. Yaklaşık 30 – 40 yıl öncesi terk edilmeye başlanan yaylacılık yanı sıra manda yetiştiriciliği de sona ermiş, sıra dışı lezzet taşıyan “kurutulmuş manda sütü kaymağı” da üretilmez olmuştur. Oysa ki, tarihsel lezzet vurgusu için söylenen “bal – kaymak” sözü, manda kaymağına ve doğal bitki özlü bal’a işaret etmektedir.

Bütün bu ve benzeri gerekçelerle, yaylacılığın yeniden canlandırılması ve yerli ırkların korunup üretilmesi yönünde de teşviklere ihtiyaç duyulmaktadır.

MUNZURLARIN KADİM BEKÇİLERİ; “HAYAŞA” ÇOBAN KÖPEKLERİ

Anadolu’da genel olarak karabaş, akbaş, kangal, çomar diye anılan çoban köpeklerinin kendi içinde 5 – 6 türü bulunmaktadır. Esas itibarıyla Ağrı - Sivas arasında ve Munzurların kuzey kesimi boyunca, bu coğrafyanın fiziki ve iklimsel özelliklerine uyumlu, özel olarak da Refahiye – Ilıç – Kemah üçgeni arasında

Resim 24: Bobi. Hayaşa Bölgesi'nin çoban köpeği (Hayaş).

kendine özgü karakteristik niteliklere sahip bir tür yer almaktadır.

Hitit belgelerinde Anadolu İlk Çağ döneminde “Hayaşa” ya da “Azzi-Hayaşa” diye adlandırılan bölge; kuzeyde Şebinkarahisar – Bayburt, güneyde Eğin- Bingöl arasında, büyük oranda Yukarı Fırat havzasını kapsayan alandır. Tarihi ve coğrafya olarak Hayaşa'dan hareket ederek “Hayaş” adını verdiğimiz ve özellikle anılan bölgede bulunan görkemli bu çoban köpeği

Resim 25: Üç aylık Hayaş (Bobi 2) yavrusu .

Kangal ile Kars (Kafkas) yöresinde yaşayan iki tür arasında ve her iki türe özgü bazı özellikleri kendinde taşımaktadır.

Kıtasal tarama yapıldığında Hayaş ya da Refahiye’de “Haçır köpeği” diye de söylenen köpeklerin temel özellikleri itibariyle özellikle Munzurların kuzey doğu kesimi bölgelerinde

Resim 26: Bobi 2 (27 Nisan 2008 – 25 Ocak 2009).

yaşadığı, sair çoban köpekleriyle ortak nitelikler taşıdığı görülecektir. Kafkas ülkeleri ile Orta Anadolu’nun batısındaki köpeklerde bu türe yatkın özellikler bulunması; hem coğrafi hem de biyolojik açıdan Hayaşların merkezi bir tür olduğunu akla getirmektedir. Başat konumda olan Hayaşların daha tüylü, küt ağızlı ve kısa bünyeli olanları Kars – Ağrı – Gürcüstan’daki “Kafkas – Kars” köpekleridir. Aynı yükseklikte ancak daha kısa tüylü, ağız görece dar olanları ise Kangal ilçesi ve çevresindedir.

Resim 27: Bobi 3. İki yaşındaki konumu. (doğum : Nisan 2008- ölm. 14 şubat 2014)

Hayaşların dağılımı ve coğrafyaya uyumu açısından anavatanlarının Munzurların kuzey batısı olabileceği, tarihsel olarak bu yörenin İlk Çağ halklarından olan Hayaşlı çoban toplulukları tarafından tanındıkları, Urartulu dağlı – çoban kitlelerin de bu hayvanlardan yararlandıkları ileri sürülebilir. Genetik olarak batıda Kapadokya - Frig topluluklarının sahip oldukları türler ile Orta Asya yöresinden Anadolu’ya göçen halklarla gelen türlerin Kafkanların genetik havuzunda katkılarının olabileceği mümkündür.

XX. yüzyıl başlarına kadar giden sözlü bilgi ve bu yüzyıl içerisindeki gözlemler, Kafkan köpeklerinin esas alındığı verileri içermekte, bu veri ve bilgilerde Kangal ya da Kafkas/Kars köpeklerine hiçbir vurgu yapılmamaktadır.

Hayaşa köpekleri (Hayaş) çoğunlukla açık ya da koyu krem renkli, göz hizasından itibaren ağız kısımları siyahtır. Göz çevresinde de kısmen bu siyahlığı taşımakta, göz arka ucuna doğru kısmi çıkıntı, hayvanın bal rengi gözleriyle birlikte oldukça sıcak bir güzelliği yansıtmaktadır. Tüy uzunlukları saf Kangallardan fazla, Kars/Kafkas türlerinden daha azdır. Kangal yöresinde de tüyü uzun kangallar bulunmakta, bunlara “tüylü kangal” denilmektedir. Ancak, Hayaşlara da yörede aynı ismi vermek yüzeysel ve yanıltıcı bir tanımlama olacaktır. Hayaşa, boyun ve göğüslerinin anatomik yapıları yanı sıra bunu bütünleyen boyun tüyleriyle

birlikte “yeleli” bir görüntüye sahiptir. Kangal ve Kars/Kafkas türlerinde çoklukla görülen dudak ve göz sarkıklığı bunlarda çok nadir görülmektedir. Üst çene yapıları Kangallara oranla daha geniş ve baş büyüktür. Ancak, Kars/Kafkas köpeklerindeki gibi küt başlı, kısa yaygın çeneli değildir. Vücut büyüklükleri ve omuz yükseklikleri Kangallarla aynı, ancak tüy yapıları nedeniyle onlardan daha görkemlidirler. Kars/Kafkas çoban köpeklerinin vücut yükseklikleri bu iki türe oranla daha alçak, bacakları daha kısadır.

Hayaşların koruma ve bekçilik içgüdüleri oldukça ileri seviyededir. Zorunlu kalmadıkça ve tahrik edilmedikleri sürece diğer köpeklerle kavga etmemekte, ancak onlar üzerinde lider ve baskın olma eğilimindedirler.

Hayaş köpekleri arasında zaman zaman sıra dışı olanlarla karşılaşmıştır. Bunlardan 1963 – 1970 yılları arasında yaşayan *Bobi*, hâla Cengerli – Haçır – Horopul gibi Kurtlutepe çevresi köylerinde o yıllarda yaşayan insanların pek çoğunun anılarında yer etmiştir. Yine Haçır köyünde bu türe ait *Kaplan* (1978 – 1993) , aslan görünümü, gücü ve lider köpek konumuyla belleklerde dir.

Resim 28: Lesi diye adlandırılan ve kısmen Kurtman türü özelliklerini yansıtan köpeklerden biri ((1985)

Hayaş türünün karakteristik tüm niteliklerini üzerinde taşıyan en son örnek köpeklerden erkeğine Divir köyünde, dışisine de Gercenis köyünde rastlanmıştır. Hayaş'ın *Bobi* ile temsil edilebilecek soy zinciri Lâleli, Derebaşı, Divir, Haçır, Cengerli köyleri arası alandır.

Nisan- Mayıs 2007 yarihinde Divir'deki erkek ile Gercenis köyündeki dişinin çiftleşmesi sonucu doğan yavruların bazıları büyük oranda *Bobi*'ye benzemişlerdir. Bunlardan dominant olanı tarafımızdan büyütülmüş, ancak 2008 kışında (25 Ocak) beliren gençlik hastalığı nedeniyle, tüm çabalara rağmen *Bobi* (2) kurtarılamamıştır. Hoş bir tesadüf ertesi yıl Nisan sonunda yine bu iki köpeğe yavrular dünyaya gelmiş, altı adet yavru bazı ailelere verilerek bakımı istenmiştir. Ne var ki

bunlardan biri ihtimamsızlık, bir diğeri tarafık kazası sonucu ölmüş, iki yavru ise biri 6 diğeri 8 aylık iken çalınmışlardır. Her iki yavrunun akibeti bilinmemektedir. İçlerinden Haçırlı bir aileye verilen erkek bir yavru, aynı aileye ait 1 er yaşında iki adet kangalla birlikte büyütülmüştür. Bu durum Hayaş ile Kangal arasında davranışlar açısından mukayese imkânı sağlamıştır. Bu süreçte 8 aylık Hayaş'ın kendisinden 4 er ay büyük iki kangala lider olduğu gözlemlenmiştir. Ancak *Kaplan 2* adı verilen bu yavrunun sonu da trajiktir. Her üç köpek köy çevresine yaklaşan kurtları takip etmişler, iki kangal korkuyla kaçıp kurtulurken Hayaş

yavrusu verdiği mücadele sonucu ölmüştür (Bu yavruya ilişkin bilgiler, bakımıyla sorumlu Nisan Başsoy ve Haçır köylülerince teyit edilmiştir).

Resim 29: Bobi 4. 20 Temmuz 2018'de ayı ile yaptığı kavga sonucu ağır yaralanmış ve ölmüştür. Babası (Bobi 3) ve kendisi cesaretlerinin kurbanı olmuşlardır.

Hayaş türünün karakteristik niteliklerini yansıtan ve ilk Bobi'ye benzeyen son yavruardan *Bobi 3*, 14 Şubat 2014 yılında yarım düzüne kurtla yalnız olarak girdiği mücadele sonucu hayatını kaybetmiştir. Ancak, Bobi 3'ün yaklaşık 10 civarında yavrusu şu an hayatta, oldukça sağlıklıdır. Bunlardan 3 tanesi Refahiye çiftçilerinden Mehmet Küçük'ün bakım ve denetimi altındadır.

Son altı yıl içerisindeki araştırma ve gözlemlerimiz içerisinde tespit edilen hususlardan biri de, Kars/Kafkas türü bir erkek çoban köpeği ile birkaç Kangal köpek türü çiftleştirilmesi sonucu vasıflı yavruarın elde edilemeyişidir. Bu konuda Kürşat Şahin'in Kürtköy'deki çabaları devam etmekte, gerekli gözlemler kayıt altına alınmaktadır. Kars ya da Kangal türü arasında, bu türlere özgü olumlu niteliklerin oluşması bir yana, zeka ve vücutları yönüyle çok sıradan melezler türetilmiştir.

Bu nedenle, Hyaşların öncelikle kendi türüyle çiftleştirilmesi esastır. Ancak dominant erkek Kafkan ile nitelikli Kars ya da Kangal dişi çoban köpekleri arasında yapılacak çiftleştirmeden vasıflı Hayaş'ın oluşması ihtimali hep vardır.

Sonuç: Munzur dağlarının kuzeyinde, birçoğu dağ köylerinde bulunan Hayaşların saf ya da melez diğer çoban köpekleri arasında eriyip gitmemesi için bu hayvanların özel olarak yetiştirilip çoğaltılması gerekecektir. Böylece; nitelikleri yönünden Kangal ve Kars/Kafkas çoban köpekleri arasında bir yerde olan, ancak her iki türden daha nitelikli görülen bu muhteşem köpeklerin var olmaları sağlanabilecektir.

Resim 30: Bobi 2 ve Bobi 3'ün babaları. 2013 yılındaki ölümünden yaklaşık 2 ay önce. (Divir köyü)

Resim 31: Hayaşa türüne ait bu resim 1984 yılına aittir. Efsanevi Bobi'ye izafeten aynı adı taşımış olup türün tüm niteliklerini yansıtmaktadır.

1. EKOLOJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ VE BOTANİK BAHÇESİ

XXI. yüzyıl öncelikle ekolojik konularla ilgilenileceğinin ve yeryüzünün bütününe ilgilendiren temel sorunların öncelikli olacağını işaretlerini apaçıklıkla vermektedir. Yalnızca yakın ya da uzak geleceğimiz değil, yaşadığımız zamanların çeşitli riskler içerdiğini, başta küresel ısınma ve ona bağlı olarak yansıyan gelişmeler bile bizleri daha hassas olmaya zorlamaktadır. Ekolojik uğraşlar, basit çevre sorunları düzleminde kalmanın ötesinde; insan-toplum – doğa ilişkilerini bir bütün içerisinde ele alan, bugünden yarına değil, sürekliliği olan zihinsel ve somut uğraşların tümünü içerir. Bu nedenle, yaşanan çevrenin öncelikle anlaşılması, anlamının kavranması, korunması ve üretilmesi için bazı kurumsal yapılanmalar zorunludur. İl ya da ilçe merkezlerinde resmi ya da sivil oluşumlar önemli olmakla birlikte, konunun içeriği gereği asla yeterli sayılamazlar. Eğer konu doğa gibi yaşam alanının kendisi ise, bu alanın özellik taşıyan mntıklarında gerekli donanımların bulundurulması asla bir lüks olamaz, aksine zaruridir.

Resim 32: *Erzincan İl Özel İdaresi ve Orman İşletme Müdürlüğünün katlılarıyla yeniden yapımı düşünülen “eski köy konağı “ binasının yıkılmadan önceki görünümü.*

ÇEVRE VE ORMAN BAKANLIĞI ERZİNCAN İL MÜDÜRLÜĞÜ KONUK

EVİ: Cengerli köyünün atıl ve metruk bir köy konağı 380 mk. lik bir alandadır. Elektrik, su ve yol sorunu olmayan sahadaki metruk binanın onarımı ve düzenlenmesi halinde, öncelikle Çevre ve Orman Bakanlığı / Orman Bölge ve il müdürlüğü denetiminde bu yörede yürütülen çalışmalarında kullanılabilir konumda olacaktır. Aynı bina yörenin ekolojik yapısının araştırılması ve koruma – geliştirme etkinliklerinin planlanması açısından “*Ekolojik Araştırmalar Merkezi*” olarak da hizmet verebileceği akla yakındır.

BOTANİK BAHÇESİ: Üçler Vadisi Projesi, öncelikle doğayı anlamak ve insan –

doğa ilişkilerini sağlıklı bir temelde ele alma anlayışının ürünüdür.

Proje alanının olduğu kadar bu alanı çevreleyen sahalardan da uygun bir konumda olduğu gerekçesi ve alt yapı koşullarının uygunluğu göz önüne alınarak *Botanik Bahçesi* olarak düzenlenecek yer tespiti yapılmıştır. Cengerli köyünün atıl ve metruk bir köy konağı yanı sıra köyün 200 m batısında ve tüm çevre alana hakim bir düzlük üzerinde, tahsisi ve ön düzenlemesi yapılan mevkide ilgili kurum ve kuruluşların gerekli araştırma, inceleme ve uygulama yapmalarına imkan sağlayacak çok üniteli bir tesis alanı mevcuttur. Belirlenen alan, “botanik bahçesi” niteliğiyle çevrenin florası ve faunasına yönelik araştırmalar için gereken laboratuvar, yetiştirme, üretme, uygulama ve koruma bölümleri, bilim heyetleri için gerekli diğer ünitelerin yer almasına oldukça elverişlidir.

2. PİKNIK / MESİRE ALANLARININ DÜZENLENMESİ

Üçler Vadisi Projesi'nin merkez köyü konumunda olan Cengerli Köyü'nün Yaylası ve kuzeyinde yer alan Kurtlutepe yakınında yer alan Piknik/mesire alanı, gerek Yayla Akademisi ve gerekse Kurtlutepe “manastır”, “türbe”, “şehitlik” ziyaretleri açısından artı bir konumlanma alanıdır. Söz konusu alanda bazı alt yapı unsurları tamamlanmıştır.

Erzincan İl Özel İdaresi Başkanlığı'nın maddi katkılarıyla bu alan, kendi doğallığına eş değer yeni bir düzenlemeyle çok daha kullanışlı bir konuma getirilmesi düşünülmektedir. Diğer köy mesire/piknik alanlarının da belli standartlara bağlı olarak yeniden tanzim ve düzeni gerekmektedir.

HOROPUL VE GÜLEN ÇAYI VADİLERİ ARITMA TESİSİ

Anılan bölgenin güneyinde, bazı çay ve dereler ile bunlar etrafındaki köyler yer almaktadır. Bu köylerin hemen hepsi kanalizasyon şebekesine sahiptir. Bazılarında hâla kuyu sistemi bulunmaktadır.

Sorun; kanalizasyonların dere ve çaylara arıtılmaksızın bağlı olması, bu akarsu ve çevrelerinde giderek tahribatın artmakta olmasıdır. Proje alanı içinde yaşanan çevresel sorunların başında gelen bu kirlenmenin, Kömür Çayının Kemah ilçesine akışı yönünde uygun bir noktada yapılacak arıtma tesisi ile önlenilebileceğine kuşku yoktur.

Refahiye – Tekçam mevkiinden Kemah ilçesi arasında yer alan tüm yerleşimlerin tek ana boru üzerinde toplanması, bu ana boru sisteminin uygun bitim noktasında gerekli arıtım sisteminin kurulması elzem görülmektedir. Böylece Fırat ırmağı ve Keban'a bağlanan su örtüsü ve bu kaynakların yer aldığı havzanın temel çevresel sorunu giderilmiş olacaktır.

Çeşitli özgün su ürünleri açısından çok uygun yapıda olduğu anlaşılan bu akarsular üzerinde DOĞAL ALABALIK ÜRETİMİ'nin yapılabilirliği ve bunun da yöre halkının yararlanacağı ekonomik etkinlikler arasında olabileceği açıktır.

KALKANCI GÖLETİ ÇEVRE DÜZENLEMESİ VE KONAKLAMA TESİSİ

İlçe merkezinin 5 km doğusunda Refahiye – Erzincan kara yoluna 2 km uzaklıktadır. Kalkancı Göleti 1988 yılında sulama amaçlı olarak yapılmıştır. Kurtlutepe'nin batı alt eteklerinin uzantıları üzerindedir. Çevresiyle birlikte yarı orman ve yeşil bir alandaki gölet pek çok etkinliklerin birlikte yapılabilmesi için uygundur. Yeterli çevre düzenlemesinden yoksun olmakla birlikte, çeşitli balık türlerinin bulunduğu gölet kıyısında piknik yapılmaktadır.

Kalkancı Göleti, ülkenin çeşitli göl ve göletleriyle kıyaslandığında; yeri, hacmi ve çevresel nitelikleriyle birlikte bazı avantajlara sahiptir. Proje kapsamında ele alınacak tesis ve donanımlar arasında da önemli bir yere sahiptir. Öncelikle “dinlenme ve konaklama” amaçlı otel, lokanta vs. tesisin yapılması, bu süreç içerisinde uygun görülebilen bir dizi etkinlikler için gerekli yapılanmalara gidilmesi gerekir.

Resim 33: Kalkancı Gölü

1. PAZAR, PANAYIR VE ŞÖLENLER

Proje kapsamındaki köylerin her birinin ürettiği mamulleri pazarlama yöntemleri arasında pazar-panayır, şölen, şenlik ve çeşitli festivaller yapılması uygun ve mümkündür.

I.GÜLEN-KUR PANAYIR HAFTASI: Her yıl Temmuz ayının son haftası Conur – Ağmusa – Koçevi – Laleli köyleri arasında Kemah – Refahiye asfaltı kıyısında tespit edilen alanda kurulacaktır. Panayır günleri içerisinde tarımsal ve el sanatları ürünleri ticaret yanı sıra bazı kültürel aktiviteler de yapılabilecektir.

II. KÖY ŞÖLEN VE PİKNİKLERİ: Çoğunluğunun idari merkezi İstanbul'da olan köy dernekleri aracılığı ile bazı köyler çeşitli zamanlarda piknik türü etkinliklerde bulunmaktadır. Ancak birkaç köy dernek - muhtarlık aracılığı ile bu etkinliklerin kendi köylerinde yapılması yoluna gitmeye başlamışlardır. Bu dönüşümün tamamlanması ve her köyün yılda bir ya da iki kez yaptıkları şölenleri kendi köy alanlarında gerçekleşmesi teşvik edilecektir. İkinci adım ise köyler arası şölenlerin gerçekleştirilmesi olacaktır.

2. "TEVÜK"LE KAYAK SPOR ŞENLİĞİ

Bölgedeki kış koşulları gereği, Kurtlutep'e'nin batı yamacı, geleneksel tevük kayakçılığı ve bu sportif şenlikler açısından elverişli olduğu belirlenmiştir. Mart ayı içerisinde yapılması

uygun olan Tevükle Kayak Spor Şenliği süresince, Haçır, Cengerli ve Siptiğin (Olgunlar) yaylaları konaklama ve barınma yerleri olacak biçimde düzenlenecektir.

3. EĞİTİM ETKİNLİKLERİ

Üçler Vadisi Projesi düşüncesinin ilk ortaya atıldığı 2009 yılı içerisinde, ilçe kaymakamı Mehmet Makas'ın da yakın ilgi ve teşvikleriyle 23 köyün yetkili kişileriyle görüşmeler sağlanmış, yöre halkının ilgisine sunulan proje için önemli ölçüde katılımın olabileceği anlaşılmıştır. Projede yer alan konuların çözümü süresince yöre insanının bilgilendirilmesi konusu her zaman için vazgeçilmezdir. Bu nedenle, başlatıldığını varsaydığımız eğitim etkinliklerine yeni imkânlar ölçüsünde devam edilecektir. Ele alınacak konulara ilişkin çeşitli eğitim etkinliklerine belirli sürelerde ve yeni yöntemlerle özel ağırlık verilmesinin gereği ortadadır.

CUMHURİYETİN 100. YILINDA ERZİNCAN

